TESTAMENTITAK

TAMLEDSA

NALEGAPTA PIULIJIPTA

JÊSUSIB KRISTUSIB

APOSTELINGITALO

PINIARNINGIT AJOKERTUSINGILLO.

PRINTED FOR
the British and Foreign Bible Society in London,
FOR THE USE OF THE MORAVIAN MISSION IN LABRADOR.

STOLPEN,
GUSTAV WINTERIB NÊNILAUKTANGIT.
1876. 1878.

AGLAIT INGMIGOLINGAJUT.

Mattêusib	*Pag.*	1
Markusib		63
Lukasib		102
Johannesib		168
Apostelit piniarningit		218
Rômiunut		1
I. Korintemiunut		29
II. Korintemiunut		56
Galâtsiamiunut		74
Efêsusemiunut		84
Filippimiunut		94
Kolossamiunut		101
I. Tessalônikamiunut		107
II. Tessalônikamiunut		114
I. Timôteusemut		118
II. Timôteusemut		126
Titusemut		132
Filemônemut		135
Ebrêerinut		137
Jakôbusib		158
I. Pêtrusib		165
II. Pêtrusib		173
I. Johannesib aglârsungit		178
II. Johannesib „		185
III. Johannesib „		186
Jûdasib		188
Tækkotitaunek		190

EVANGELISTIB

MATTÊUSIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Kristusib sivorlingita malliktigêngninginik. Singaigjaaninganik attinganiglo.

AGLAIT Kristusib sivorlingita malliktigêngninginik: Tâmna Davidib erninga, tâmna Abrahab erninga.
2 Abrahab ernetârivâ Isaak. Isaab ernetârivâ Jâko. Jâkob ernetârivâ Jûda ĸattangutingillo.
3 Jûdab ernetârivâ Farez Zaralo Tâmaremit. Farezib ernetârivâ Hezron. Hezronib ernetârivâ Rame.
4 Ramib ernetârivâ Aminada. Aminadab ernetârivâ Nahasson. Nahassonib ernetârivâ Salma.
5 Salmab ernetârivâ Bôase Rahabemit. Bôasib ernetârivâ Obede Rutemit. Obedib ernetârivâ Jesse.
6 Jessib ernetârivâ attaneĸ Dâvide. Attanniub Dâvidib ernetârivâ Salomone, Urîab nulliarilauĸtanganit.
7 Salomonib ernetârivâ Roboa. Roboab ernetârivâ Abîa. Abîab ernetârivâ Assa.
8 Assab ernetârivâ Jôsafat. Jôsafatib ernetârivâ Jôrame. Jôramib ernetârivâ Osia.
9 Osiab ernetârivâ Jôtame. Jôtamib ernetârivâ Ahas. Ahasib ernetârivâ Ezechia.
10 Ezechiab ernetârivâ Manasse. Manassib ernetârivâ Amon. Amonib ernetârivâ Josîa.
11 Josîab ernetârivâ Jechonia ĸattangutingillo taipsomane Jûdit Babilonemut aularutjaulauĸtillugit.
12 Babilonemit utterningata kingorngagut Jechoniab ernetârivâ Sealtiêle. Sealtiêlib ernetârivâ Zorobabele.

13 Zorobabelib ernetârivâ Abiud. Abiudib ernetârivâ Eliakime. Eliakimib ernetârivâ Asore.
14 Asorib ernetârivâ Zadoĸ. Zadub ernetârivâ Achime. Achimib ernetârivâ Eliud.
15 Eliudib ernetârivâ Eleasar. Eleasarib ernetârivâ Mattan. Mattanib ernetârivâ Jâko.
16 Jâkob ernetârivâ Jôsefe, Marîab uiksanga. Tâpsoma erniarivâ Jêsuse, Kristusemik attilik.
17 Ernerêt illûnatik Abrahamit Dâvide tikkidlugo 14 ovut. Dâvidemillo, Jûdit Babilonemut aularutjauĸârtinnagit, ernerêt 14 ogivut. Babilonemit utterningænnit Kristuse tikkidlugo ernerêt 14 ogivut.
*18 **Kristusible** erniangoninga imaipoĸ: Anânanga Marîa, Jôsefemut angersimalerame, katterĸâratik, mallungnarsivoĸ, singailermat Anernermit ajunginermit.
19 Uiĸsangatale Jôsefib, idluartôgame, kangusuktitsomangilâ, issumaĸalerporle angigutjilune ĸemmagomavlugo.
20 Taimagle issumaĸalermat, ahâk, Nâlekab Engelingata saĸĸervigivâ sinnektômanikut, oĸarlune: Jôsefe, Dâvidib erninga, sivôranak, Marîa nulliaksat illingnut pilugo; singainga Anernermit ajunginermit pingmat.
21 Ernermik ernijomârpoĸ; tâmna Jêsusemik atseraræksarivat, inuĸotine piulijomârmagit ajorninginit.
22 Ţamædja tamât taimailerpoĸ, Nâlekab oĸausingit nellautaijokut nellautserĸovlugit, oĸarmat:
23 Ahâk, uigasuk singaijomârpoĸ, ernermiglo ernijomârlune, Immanuêlemiglo atseraromârpât, (attingata tukkinga) imaipoĸ: Gûdib illagivâtigut.
24 Jôsefele sinningminit tuppakkame, taimailivoĸ perĸojaunermitut Nâlekab Engelinganut, nulliaksane aivlugo.
25 Aktungilâle, erniarerĸârtaminik ernerĸârtinnago, atserarpâlo Jêsusemik.

KAPITEL II.

Illisimajut tuksiarveĸariartorningænnik Jêsusemik. Kemmânermik Egiptenemut. Herôdesib inuarĸojininganik sorrusiârsungnik. Jêsuse Nazaretemêdlune.

JÊSUSE erniangongmat Betleheme Jûdêamêtome, Herôdese attaniotillugo, ahâk, illisimajut unnangat (nellojut nunanginit) Jerusalemut pivut, oĸarlutiglo:
2 Erniangoĸammertoĸ Jûdit attaningat nanêkâ? Uvlorianga unane tækkogaptigo, tuksiarvigijartorpavut.

3 Attaniub Herôdesib tamanna tussaramiuk ĸoaĸsârpoĸ, Jerusalemiullo illûnatik;

4 Ajoĸertuijoĸsuillo aglangniglo illisimajut tamaita katterĸolerpait, kiglisiniaromavlugit, Kristuse nane inûlerniarnerartaungmangât?

5 Ipkoa oĸautivât: Betleheme Jûdêamêtome. Imak aglaksimangmat nellautaijomut:

6 Igvit Betlehem nuname Jûdêame, mingnerpângungilatit iglugasængnit assingnit Jûdêamêtunit; illingnit pijomârmat Nâlegaĸ inuĸotiminut Israêlib kinguvânginut attaniojuksaĸ.

7 Tagva Herôdesib angigutjilune illisimajut ĸaiĸovait, apperiniarlugit uvloriamik ĸanga tækkotitomik?

8 Betlehemut aiĸovait oĸarlunelo: Aileritse, nutarârsuk apperĸutigijartorlugo; nennigupsiuglo, oĸautigisinga, uvangatauĸ tuksiarvigijartoromagivara.

9 Attaneĸ tussarêramitsuk, aularput. Ahâk, uvloriaĸ, unane tækkojatik sivorlerivât; nutarârsûblo inningata ĸollânut pigame, noĸĸarpoĸ.

10 Uvloriaĸ tækkolermigamitsuk, ĸuviasuvaksoadlarput.

*11 **Iglomullo** itterlutik, nutarârsuglo anânangalo naipipakit, pâmakterlutiglo tuksiarvigivât, perĸutitiglo saĸĸerpait, pililâllo Goldemik, Wairauchemiglo Mirriniglo.

12 Gûdiblo sinektômanikut perĸovait, Herôdesemut utterĸonnagit. Apĸotigilauĸtamiglo assiagut nunamingnut angergarput.

*13 **Aularmattale,** ahâk, Nâlekab Engelingata Jôsefe saĸĸervigivâ sinnektômanikut oĸarlunelo: Makkitit, nutarârsuglo anânangalo illingnut pikik, nunamullo Egiptenemut ĸemmâlerit, taikanêlutillo, uvamnut oĸautjaulerĸârnak; Herôdesib nutarârsuk toĸĸonasuarmago.

14 Makkiporlo tagva, nutarârsuglo anânangalo ingminut pivak, Egiptenemullo ĸemâvoĸ,

15 Tagvanêlerdlunelo, Herôdese toĸĸotsiarivlugo, Nâlekab oĸausingit nellautserĸovlugit nellautaijokut oĸauserijangit: Ernera ĸaiĸolauĸpara Egiptenemit.

*16 **Herôdese** ĸaujimalerame illisimajunut tappagijaugame, ĸanningajâdlalerpoĸ, nutarârsuillo illûnaita Betlehemêtut erkânêtullo, jâriggit maggungnik, nukardlingillo toĸĸotaujartorĸovait, illisimajut kiglisivigitsialauramigit (inûlervinganik).

17 Tagva nellautaijub Jeremîasib oĸausingit nellautsimalerput, oĸartub:

18 Kaĸĸane nippersoaĸ tussartauvoĸ, oguadlarnerlo, ĸeanerlo, kajumidlarnerlo; Rahelib ĸitorngane ĸeagivait mannigortaujomananelo; nungutaungmatta.

*19 **Herôdesele** toĸĸungmat, ahâk, Nâlekab Engelingata Jôsefe saĸĸervigivâ sinektomanikut Egipteneme,

20 Oĸarlunelo: Makkitit, nutarârsuglo anânangalo illingnut pikik, Israêliblo nunanganut uttilerit; toĸĸungmatta nutarârsungmik toĸĸotsijomalauĸtut.
21 Makkiporlo tagva, nutarârsuglo anânangalo neksardlugik, Israêliblo nunanganut pivlune.
22 Tussaumagamiugle Archelause attaniolertoĸ Jûdêame, atâtane Herôdese innangerdlugo, tâvunga ainermik sivôralerpoĸ. Sinnektômanikut Gûdemut perĸojauvlune nunamut Galilêamut ailerpoĸ.
23 Iglugasængnut Nazaretemik attelingnut pivlune, tamanna nunagilerpâ, nellautaijut oĸausingit nellautserĸovlugit, oĸartut: Nazaremiomik atteĸaromârpoĸ.

KAPITEL III.

Johannesib ajoĸertuininganik baptitsininganiglo. Jêsusib baptitauninga Johannesemut.

TAIPSOMANE Johannese baptiterijoĸ tikkipoĸ, ajoĸertuilerlune inuĸangitome Judêamêtome.
2 Oĸarlunelo: Kaĸĸialeritse (issumatâritse), nâlegauvik ĸilangmêtoĸ ĸannitomut tikkisimangmat.
3 Taimnauvorle nellautaijub Jesaiasib oĸautigilauĸtanga, oĸarame: Ajoĸertuijub nippinganik inuĸangitomêtoĸarpoĸ: Nâlekab apĸotiksanga âĸiksorsiuk, apĸosiningillo naggotisigik.
4 Tâmnale Johannese, annorâlik nergjutsûb Kamêlib merĸunginik tapseruteĸalarmelo amivinermik; piglertaujârtulle igupsaujârtullo orĸsungit nerĸigivait.
5 Tagva Jerûsalemiut nellipsarpât, Jûdêamiullo, Jordanib erĸânêtullo illûnatik,
6 Baptitaujomavlutik tâpsomunga Jordaneme kôngme, idluinitiglo kigligiksautigivlugit.
*7 **Farisêerillo** Saduzêerillo unnuktut tikkitine baptitsivingminut tækkogamigit, oĸautivait: Kuglugiangojârtose illipse, kia ĸemâĸovâse ningautsemit pijomârtomît?
8 Attêle, kiglilingmik sâgiarluse, ablatsâmik issumaĸaritse!
9 Issumaniarase, illupsigut oĸaromavluse: Abraha atâtagivavut. Oĸautivapse: ujarĸanit makkonangat Gûdib Abraha ĸittorngititsungnarpâ.
10 Ullimaut napârtub mimmernanganêlerêrpoĸ. Tamanna pivlugo napârtut neliat ajungitunik paungaĸangitoĸ kippijauniarpoĸ, egitauvlunelo ikkomamut.
11 Uvanga immermut baptipapse nutâmik issumaĸarĸovluse; kingunipkulle tikkituksaĸ pitsartunersauvoĸ uvamnit; nellopĸo-

tivungalo, tâpsoma ittigagutinginik tigumiarnermik; tâpsoma baptitsomârpâse Anernermut ajunginermut ikkomamullo.

12 Tâpsoma poagitine tigumiarpâ; ĸemmatullivingme nettinga sanneromârpâ, ĸaĸĸôjaksatsiallo ĸematullivingminut kattitsomârpait; piungitulle ôtsomârpait ikkomamut ĸammisuitomut.

*13 **Taipsomane** Jêsuse Galilêamit Jordanemut Johannesemut pivoĸ, baptitaujomavlune tâpsomunga.

14 Johannesible ĸippilukpâ oĸarlunelo: Baptitaujariaĸaralloarpunga illingnut; igville tikkiparmâ?

15 Jêsusible kiovâ oĸautivlugolo: Mânna taimailerle; taimak idluarnernik tamainik nâmaksijuksauvoguk. Johannesib perĸovâ tâva.

16 Jêsuse baptitaugame, tuavidlune kôngmit ĸaĸĸivoĸ; ahâglo, ĸilak ĸollâne angmalerpoĸ. Johannesiblo Gûdib Anerninga tækkovâ, (tingmiatut) taubetut aĸĸartoĸ, Jêsusemullo pijoĸ.

17 Ahâglo, nippe ĸilangmit oĸarpoĸ: Tagva ernera nagliktara, tâmna ĸuviagijara.

KAPITEL IV.

Kristusib nerritailininganik ôktorluktauninganiglo. Ajoĸertuinine pigiarpâ Galilêame. Illinniartiminik ĸaiĸojivoĸ. Kanimajunik pijungnaertitsivoĸ.

TAGVA Anernerub Jêsuse aitipâ inuĸangitomut, ôktortauĸovlugo Sâtanasemut.

2 Uvlunelo 40 ine unnuanelo 40 ine nerringiname, kâlerpoĸ.

3 Oktortublo Sâtanasib tikkipâ oĸautivlugolo: Gûdib ernerikpattit, ujarĸat ukkua oĸautikit, ĸaĸĸôjaulerĸovlugit.

4 Kiovâlo oĸarlune: Aglaksimavoĸ: Kaĸĸôjatuinaĸ inûb inôtigingilâ; Gûdible oĸausingit tamaita, ĸaninganit annijut, (inôtigivait).

5 Tagva Sâtanasib aularutivâ iglogaseksoarnut ivsornaitunut, âlâllo kattimaviksûb nuvugusinganut,

6 Oĸautivlugolo: Gûdib ernerikpattit, kattagit; aglaksimangmat: Pivlutit Engeline perĸojomârpait, erĸisimiartauĸovlutit saputijauvlutillo, ittikkatit aporĸonnagit ujarĸamut.

7 Tagva Jêsusib oĸautivâ: Taimaktauĸ aglaksimagivoĸ: Gûdingnik Nâlegarnik ôktortuksaungilatit.

8 Ama Sâtanasib aularutivâ ĸaĸĸaĸsoarmut kingiktoĸsoarmut, sillaĸsûblo attaniovingit ânanauningillo ĸemmergojautipait tâpsomunga.

9 Oĸautivlugolo: Makkoa tamaita illingnut tunnijomavakka, pâmaktervigijomagumga, tuksiarvigivlungalo.

10 Jêsusib tâva ᴏᴋautivâ: Sâtanase, uvamnit aularit, aglaksimangmat: Gûdingnut Nâlegarnut tuksiartuksauvotit kissianullo kivgartortuksauvotit.
11 Sâtanasib tâva ᴋemmakpâ; ahâglo, Engelit tikkipât kivgartorlugolo.
*12 **Jêsusible** Johannese parngnanaersimavingmut pititaujoᴋ tussaramiuk, Galilêamut aivoᴋ.
13 Iglugasaillo Nazaretemik attiggit ᴋemakpait, Kapernaumullo tesseᴋsûb sinnânêtomut pivoᴋ, Zabuloniblo Naftaliblo erᴋângne, tagvanêlerdlunelo.
14 Nellautaijub Jesaiasib ᴏᴋausingit nellautserᴋovlugit, ᴏᴋarmat:
15 Zabuloniblo Naftaliblo nunâgik, tesseᴋsoarmut sangmijuk, Jordanib akkiane, Galilêalo nellojoᴋtalik,
16 Inuit târmiut, ᴋaumajorsoaᴋ tækkovât, toᴋᴋublo tachalininganêtunut ᴋaumajoᴋ nuimavoᴋ.
*17 **Nelliutomit** tamattomangat Jêsuse ajoᴋertuilerpoᴋ, ᴏᴋarlunelo: Kaᴋᴋialeritse, (ablatsâmik issumaᴋaritse), nâlegauvik ᴋilangmêtoᴋ ᴋannitomut tikkisimangmat.
*18 **Jêsusele** Galilêab tessersoangata sinnâne pisukkame, angutik nukkarêk tækkovak, Simon, Pêtrusemik attipsâlik, nukkangalo Andrêase, nullutjamingnik ningititsijuk immânut mingeriarniarteogamik.
19 Tâpkungnungalo ᴏᴋarpoᴋ: Malliktinga; inungnik aulasarteotitsomavaptik.
20 Tuavilutik nullutjatik ᴋemmakpait, malliklugolo.
21 Tagvangallo sivumualerame, assîgik nukkarêk takkogivak, Jakôbuse, Zebedêusib erninga, nukkâlo Johannese, umiaᴋortômêtuk, atâtatik Zebedêuse illagællugo, nullutjamingnik kigdlaijaivlutik; ᴋaiᴋovaglo.
22 Tuavilutigle umiaᴋortôᴋ atâtatiglo ᴋemakpakit, malliklugolo.
*23 **Jêsusiblo** nuna Galilêa illûnât ingergavigivâ, illinniarvinginelo ajoᴋertuivoᴋ, ᴏᴋautsillo tussarnertut nâlegauvingmik ᴏᴋâlatigivait, ᴋannimajullo atsuiliungitullo inungnêtut âᴋikpait.
24 Tussaumajaugivoᴋtauᴋ nuname Sîriame illûnâne. Kannimajullo sunatuinait, atsuiliungitut kappiasuktullo, Sâtanasiggillo, illisimailingajullo, tumângajullo, illûnaita tâpsomunga âpait; illûnaitalo tâpsoma âᴋikpait.
25 Inugiartoᴋsuit mallikpât Galilêamit, iglugasaksoarnillo ţellimaujortunit, Jerûsalemillo, Judêamillo, Jordanib akkianillo.

KAPITEL V.

Jêsusib okâlaninga kakkame.

INUGIARTOKSUILLE takkogamigit, kakkamut majorarpok; ingimmallo, illinniartingita tikkipât.

2 Kanninelo angmardlugo ajokertorpait okarlunelo:

3 Piloridlarput aklujut anernerme: nâlegauvik kilangmêtok pigileramitsuk.

4 Piloridlarput kiksartut; mannigortaujomârmatta.

5 Piloridlarput kennuêtut; nuna pigileramitsuk.

6 Piloridlarput kâktut immeruktullo Gûdib idluarijanganik; illumertaujomârmatta.

7 Piloridlarput nâpkiniktut; nâpkigijaujomârmatta.

8 Piloridlarput ivjornaitunik ômatiggit; Gûde tækkojomâramitsuk.

9 Piloridlarput ullapirsaijut; Gûdib kittornganginik taijaujomârmatta.

10 Piloridlarput unangmijaudlartut idluarnek pitjutigællugo; nâlegauvik kilangmêtok pigileramitsuk.

11 Piloridlarpose, inuit suadlarpasse uvanga pivlunga, unangmikpasselo, sunatuinarniglo okarnerlugvigikpasse, sæglovlutik.

12 Alliatitse, sivôraniaraselo, akkilertautsiaromârapse kilangme. Taimaktauk nellautaijut sivorlise unangmigingmattigik.

*13 **Nunab** sioraujarivâse. Sioraujak tarriornitsungnaerpat, sumût tarriornititaunajarivâ? Attoræksaujungnaerpok, egitæksauvlune inungnut tulleræksauvok.

14 Sillaksoarmiut kaumanerivâse. Iglugasait kakkab kânganêtut takkuksausuerungnangilat.

15 Nenneroak ikkinginivât, kattaujab attânut illivlugo, nenneroarvingmulle pivok, iglomêtut kaumavait tagva.

16 Taimaktauk nenneroase kaumatisiuk inungnut, ajungitullinipsingnik takkokovlugit, Atâtase kilangmêtok nakorijaukovlugo.

*17 **Pêjaijartorasuginiarasinga** perkojanik, nellautaijullônêt aglanginik. Pêjariartungilakka, nâmaksitilugille piniarpakka.

18 Ahamarik okautivapse: Kilaglo nunalo nungokârtinnagik, perkojane (aglaksimajune) mingnek, tittârsuglônêt nunguniangilak, tamakkua illûnaita nâmakserkârtinnagit.

19 Mânna perkojat ukkua illangænnik mingnermik nâlengitok, inuit taimak ajokertorlugit, tâmna mingnerpaunerartaujomârpok nâlegauvingme kilangmêtome. Nâlektorle taimaglo ajokertuijok, tâmna angijônerartaujomârpok nâlegauvingme kilangmêtome.

20 Okautivapsele: Idluarnise nâmanersaungipat aglangnik

illisimajut Fariséerillo idluarninginit, nâlegauvingmut ĸilangmêtomut piniatsangilase.

*21 **Tussalauĸpose,** sivorlise oĸautjaungmatta: Innuartuksaungilatit; innuartorle erĸartuivingmut pijæksauvoĸ.

22 Uvangale oĸautivapse: Kattangutiminut ningartoĸ, erĸartuivingmut pijæksauvoĸ; ĸattangutiminulle Racha (unâluk) oĸartoĸ, ĸaggimiovingmut pijæksauvoĸ; sillaitomigle oĸartoĸ, egitæksauvoĸ kôrĸomut ikkomalingmut.

23 Tamanna pivlugo, tunnergutit illijomagungne altâremut, tagvanelo erĸaiguvit ĸattangutingnut passijaunernik;

24 Tunnergutit altârib sânganut ĸemaklugo, ĸattangutit saimarsariartorĸâlauruk, kingorngagullo tunnergutit tunnijartoruk.

25 Illingnut akkerartortoĸ saimarsarsârniaruk, aiparêktillutik sulle apĸome, akkerartortingnut unnertûtigijauĸonnak kiglisiniartomut, kiglisiniartomullo pititauĸonnak kivgaminut, egitauĸonnaglo parngnanaersimavingmut.

26 Ahamarik, oĸautivagit: Tagvangat annititauniangilatit, akkiliksarpît kingorlerpârârsungænnik akkilêrĸârtinnak.

*27 **Tussalauĸpose,** sivorlise oĸautjaungmatta: Nulliarêngnermik asseruijuksaungilatit.

28 Uvangale oĸautivapse; Arnamik tækkunârtub, ikligivlugo, tâpsoma ômammine nulliarêngnermik asseruеĸattigijarêrivâ.

29 Ijivît tallerpiub sinnaungatikpattit, pêruk egidlugolo. Ajunginersauvoĸ illingnut, timivît illanga asserorpat, timit illûnât egitauĸonnago âniatitsivingmut.

30 Tallerpikpîllônêt sinnaungatikpattit, nakkakit egidlugillo. Ajunginersauvoĸ illingnut, avativît illangat asserorpat, timit illûnât egitauĸonnago âniatitsivingmut.

31 Taimaktauĸ oĸarsimagivoĸ: Nulliaminik avitsijub, tunnitjivigijaksarivâ aglangnik avitsitiminik.

32 Uvangale oĸautivapse: Nulliaminik avitsijub, anguniar neĸ pivlugo pingipat, nulliarêngnermik asseruitipâ; avitamiglo nullianiktub nulliarêngneĸ asserorivâ.

*33 **Ama** tussarmijose, sivorlise oĸautjaungmatta: Gûdib attinga okpernartitsijutiksatut taivlugo angernerluktuksaungilatit; Gûdemulle angileruvit, malligaksarivattit oĸautsitit.

34 Uvangale oĸautivapse; Angermariktuksautsangilase, ĸilaglônêt taiĸassiutivlugo, Gûdib iksivautaringmago;

35 Nunalônêt taiĸassiutivlugo, ittigangita ikkovraringmatsuk; Jerusalemelônêt taiĸassiutivlugit, Attanersûb iglogasaksoaringmagit;

36 Niaĸuittauĸ taiĸassiutivlugo angermariktuksaungilatit, nujaĸ attauserlônêt ĸaĸĸorsititsungnanginangne ĸernersititsungnanginangnelônêt.

37 Oĸausise imailerlit: Ahaila, ahaila, aukak, aukak; ununnersat idluitomit pivut.

*38 **Tussalauĸpose** oĸalauĸtomik: Ije ijemik, kigut kigummik (akkeĸariaĸarpoĸ).

39 Uvangale oĸautivapse: Idluitullivigikpasse, akkiviginiarasigik; ullutjakulle tallerpikut erĸsârtauguvit, igluatauk mannileruk.

40 Akkerartoromajoĸarpallo illingnut, ullit tigujomavlugo, tâmna ulliksoarniktauk peĸarle.

41 Kinamut Mailemik attautsemik aipauĸojauguvit, maggungnik aipariuk.

42 Illingnit sumik ĸennujoĸ tunnitjivigiuk; allarniarnagolo attartoromajoĸ illingnit.

*43 **Tussalauĸpose** oĸalauĸtomik: Inuĸattingnik nagliktuksauvotit, ômigijillo ômigivlugo.

44 Uvangale oĸautivapse: Akkerartortise nagligisigik; illipsingnut oĸauserluktut saimartissigik; ômigijise ajungitulliviginiarsigik; illipsingnik kiksartitsijut unangmiklertullo tuksiarutisigik:

45 Kittorngaulerĸovluse Atâtapsingnut ĸilangmêtomut. Tâpsoma seĸĸinine nuerĸongmago ajortunullo ajungitunullo, sillaloĸojilarmelo idluartunullo idluangitunullo.

46 Illipsingnigle naglingniktut kissêta nagligigupsigik, sumik tagva akkilertauniksaĸaromârkisê? Zoelnerit taimailiunginivât?

47 Kattangutise kissêta illanâtuarigupsigik sumik pijarialingmik pivisê? Zoelnerit taimailiunginivât?

48 Tamanna pivlugo nâmaksileritse, sorlo Atâtase ĸilangmêtoĸ nâmamaringmat.

KAPITEL VI.

Jêsuse oĸâlanerminik ĸaĸĸame pigannerpoĸ.

KAMMAGINIARSIGIK tunnergutiksase, tamakkoninga tunnijerĸonnase inuit sângænne, tautuktaujomavluse tâpkonunga; taimaipat, akkilertauniksaĸangilase atâtapsingne ĸilangmêtome.

2 Taimak pivlugo tunnijiguvit tunnergutiksarnik, nipjausijarĸojijuksaungilatit sivunnerne, takkormôrtut illusingititut illinniarvingne iglullo akkorngænne, nertortaujomavlutik inungnut. Ahamarik, oĸautivapse: Akkilertaujarêrput.

3 Tunnergutiksanik tunnijiguvit, saumît aggaktit nellolaulit tallerpikpît tunnergutânnik,

4 Tunnergutiksatit sagvartauĸonnagit. Atâtavillo, sagvangitomik tautuktub, akkileromârpâtit sagvartome.

*5 **Tuksiaruvit,** takkormôrtutitun-ituksaungilatit. Taipkoa nangerdlutik tuksiarlutiglo pivut illinniarvingne, iglullo sângnænne, tautuktaujomavlutik inungnut. Ahamarik, ᴏᴋautivapse: Akkilertaujarêrput.

6 Igville tuksiaromaguvit, iglungnut itterit, upkuangalo parngnanaerlugo, Atâtallo sagvangitome tuksiarvigiuk. Atâtavillo, sagvangitomik tautuktub, akkileromârpâtit sagvartome.

7 Tuksiarupselo, ᴏᴋausise amisuliniarasigik (unnuktôtiniarasigik) nellojutitut; taipkoa tussartaunasugivut, ᴏᴋausesᴋarangamik unuktunik.

8 Tamanna pivlugo taipkotitunaᴋ-ituksaungilase: Atâtapse attoriaᴋartase ᴋaujimavait, tuksiarvioᴋârane illipsingnut.

*9 **Taimak** pivlugo imâk tuksiaritse: Atâtavut ᴋilangme! Attît nertortaule.

10 Nâlegaunît ᴋailaule. Pijomajat piniartaule nuname sorlo ᴋilangme.

11 Uvlome piksaptingnik tunnitjivigitigut.

12 Idluinivut issumagijungnaikit, sorlo uvagut idluitullivigijivut issumagijungnaervigigaptigik.

13 Oktortaulungnermut pitinnata. Piulitigulle ajortomit. Nâlegaunᴇᴋ, pitsartunerlo, ânanaunerlo pigigangne issoᴋangitomut. Amen.

14 Inuit idluitullininingit issumagijungnaerupsigik, Atâtapsetauᴋ issumagijungnaerniarivait idluitullinise.

15 Inuille idluitullininingit issumagijungnaingikupsigik, Atâtapsetauᴋ issumagijungnaernianginivait idluitullinise.

*16 **Nerritailijarangapse,** annûtuksaungilase takkormôrtutitut; kênatik tautorlertimmatsuk nerritailijarangamik, inungnut tautuktaujomavlutik. Ahamarik, ᴏᴋautivapse: Akkilertaujarêrput.

17 Nerritailijarangaville, niaᴋuit mingoaruk, ermiklutillo.

18 Nerritailinernik takkojauterᴋonnak inungnut, Atâtangnulle sagvangitomêtomut. Atâtavîllo sagvangitomik tautuktub, akkileromârpâtit sagvartome.

*19 **Perᴋutinik** pikkuminartunik kattersoijuksaungilase nuname, ᴋaurulillo mangertornerublo asserorniartanginik, tigliguillo pinasuarniartanginik, tiglingniartanginiglo.

20 Perᴋutinigle pikkuminartunik kattersoiniaritse ᴋilangme, ᴋaurulillônêt mangertornerublônêt asserorungnangitanginik, tigliguillo pinasuarungnangitanginik tigligungnangitanginik.

21 Perᴋuteᴋarvipsingne, ômatise tagvanênivut.

22 Timib ije ᴋaumanerivâ. Ijît idluarpat, timît illûnâne ᴋaumaniarivoᴋ.

23 Ijît nellangaikpat, timît illûnâne târniarpoᴋ. Kaumajorle illungnêtoᴋ tâᴋtôkpat, tâᴋtoᴋ nangminᴇᴋ angidlarniarpoᴋ ila!

*24 **Angajoᴋângnut** maggungnut kivgartortoᴋarungnangilaᴋ; aipâ ômigilârpâlônêt, aipâ nagligivlugo; ubvalo aipâ ungagi-

lârpâ, aipanga nachogivlugo. Gûdelo nunab pingillo attautsikut kivgartorlugit sapperpose.

25 Tamanna pivlugo ᴏᴋautivapse: Inôsise pivlugo siaklerniarase, nerᴋiksapsingniglônêt immiksapsingniglônêt, timipselônêt annorâksanginik. Inôsise annernarnersaungilat nerᴋemît? Timisselo annernarnersaungilat annorânît?

26 Tingmitjat ᴋilaub attânêtut nautsertorsigik: karngasuingilat, perorsianiglo kattersingilat ᴋematullivingnut; taimaigalloartillugit, Atâtapse ᴋilangmêtub nerritipait. Taipkonangat annernarnersaungilasê?

27 Nellise ingminik uiguksarsijungnarᴋâ tallertut attautsitut takkitigijomik, siaklerutigigalloaruniûk?

28 Sôglo annorât siaklerutigivisigîk? Paunaujaujârtut naternamêtut, ᴋanoᴋ perortut takkunârsigik; sennangilat, pergaingilallônêt.

29 Oᴋautivapse: Salomonelônêt ânanaunermine illûnâne annorârsimalaungilaᴋ taipkoa illangatitut.

30 Iviksukkat naternamêtut, uvlome perortut, ᴋaukpallo kiæksaumut egitæksaujut Gûdib taimak pinnarnartinamigit, annorârtitsomanersaringilâsê? Okpernikitose tagva!

31 Taimak pivlugo issumanerluktuksaungilase oᴋarluse: Sumik nerriniarᴋitâ? sumiglo immerniarᴋitâ? sumiglônêt annorâksaᴋarniarpitâ?

32 Makkoa tamaita nellojut pinasuarpait; Atâtapse ᴋilangmêtub ᴋaujimavâse, tamakkoninga tamainik pijariaᴋarapse.

33 Gûdib nâlegauvinga idluarningalo pinasuarᴋârsigik, tâva tunitjivioniarpose tamakkoninga tamainik.

34 Taimaimat ᴋauksaᴋ issumaginasiuk, ᴋauksaᴋ piksaminik pinialermat. Nâmakpoᴋ uvlut illûnatik ingmikut siaklerviokpatta.

KAPITEL VII.

Jêsusib oᴋâlanermine ᴋaᴋᴋame soraerninga.

ERKARTUINIARASE erᴋartortaulerᴋonnase.

2 Erᴋartuinipsingnut erᴋartortaujomârpose; ôktutipsingnullo ôktortaujomârivose.

3 Kattangutivit ijingata sukkiutâ sôg tækkoviûk, ikaᴋ ijingnêtoᴋ malluginnago?

4 Kanorlo ᴋattangutit oᴋautsomaviûk: Ovatsiaro, sukkiut ijingnit pêromavara? Ahâglo, ikaᴋ ijingnêpoᴋ.

5 Takkornôrtotit, ikâᴋ ijingnit pêrᴋâruk; kingorngagut ᴋattangutivit sukkiutâ pêrasuaruk.

*6 **Ivsornaitoᴋ** tunnijaksaringilase ᴋingminut, sappangaselo

egitaksaringilase kuingênginut; ittikkamingnut tullerajarlugit, sangulutiglo alliktoriarluse perĸonnagit.

*7 **Tuksiaritse,** tunnitjivioniarpose tagva; ĸenneritse, nennisiniarpose tagva; avilortaritse, upkuerutjauniarpose tagva.

8 Tuksiartoĸ pilârmat, ĸennertorlo nennisilârmat, avilortartorlo upkuerutjaulârmat.

9 Inûb kia nelipse, erningata tuksiarvigikpago ĸaĸĸôjamik, ujarĸamik tunnitjiviginajarpaûk?

10 Mingeriamiglo tuksiarvigikpago, ĸuglugiangojârtomik tunnitjiviginajarpaûk?

11 Illipsele, piungitôgalloartose, ĸittorngase tunitjivigijungnarapsigik tunnergutinik ajungitunik, anginersamik ila Atâtapse ĸilangmêtub tuksiartine tunitjiviginiarpait ajungitunik.

12 Tamainik piniarviojomanipsingnik inungnut, tamakkoningatauk piniarvigisigik; tamædja perĸojat nellautaijullo aglangit.

*13 **Ittervikitokut** itteritse. Ittervik perrotôngmat, apĸosinerlo sillingmat, âniatitsivingmut sangmijoĸ; unnuktorsuillo tamanna attorpât.

14 Itterviglo nerrokipoĸ, apĸosinerlo amipoĸ, inôgumut sangmijoĸ, ikkitullo nagvârpât.

*15 **Ulloreasugitse** nellautainerluktunik: taipkoa saukat aminginik annorâĸardlutik tikkipâse; illumikkulle kêsuktorsôvut sorlo amerĸut.

16 Sullianginit illitarijaksarivasse. Paunganik Dorninit pêjaijungnartoĸarĸâ, Faiginiglônêt Distelinît?

17 Taimaktauk napârtut ajungitut illûnatik paungaĸarput ajungitunik, napârtorle piungitoĸ paungaĸarpoĸ piungitunik.

18 Napârtoĸ ajungitoĸ piungitunik paungaĸarungnangilaĸ, napârtorlo piungitoĸ paungaĸarungnanginivoĸ ajungitunik.

19 Napârtut neliat, paungaĸangitoĸ ajungitunik, kippijauniarpoĸ, egitauniarlunelo ikkomamut.

20 Tamanna pivlugo sullianginit illitarijaksarivasse.

*21 **Illûnatiungitoĸ** uvamnut oĸartut: Nâlegaĸ, Nâlegaĸ! nâlegauvingmut ĸilangmêtomut itterniarput, Atâtamale ĸilangmêtub perĸojanginik nâlektut kissimik.

22 Uvloĸsame nelliutsomârtome unnuktut oĸautijomârpânga: Nâlegaĸ, Nâlegaĸ, atterne nellautsitiksanik oĸalaungitogût? Sâtanasit atternut annitilaungilavût? Unnuktuniglo tattannartullilaungilagût atternût?

23 Tâva akkijomârpakka: Sulle illitarilaungimarikpapse; tamapse ĸemaksinga, ajortullijose!

*24 **Tamanna** pivlugo, oĸautsimnik makkoninga tussartoĸ malliktorlo, tâmna adsiutipara angumut sillatujomut, igloliortomut ĸairtomut.

25 Sillaluksoalermat, kutjermallo, annorersuillo aĸĸunadlar-

lutik iglo akkingmivigidlarmatsuk; ochungilaĸ, ĸairtomut tungagune.

26 Makkoningalo oĸautsimmik tussartub mallingitublo adsigivâ angut sillaitoĸ igloliortoĸ siorĸanut.

27 Sillaluksoalermat, kutjermallo, annorersuillo aĸĸunadlarlutik iglo akkingmivigidlarmatsuk; ochovoĸ serĸorpalludlarlunelo.

28 Jêsusiblo oĸautsit tamakkoa nângmagit, inuit ajoĸertûtingit tattaminiarivait.

29 Kiblingnadlartomik oĸâlangmat, aglangnik illisimajutitungitorlo.

KAPITEL VIII.

Kristusib tattamnartullininginik. Jêsusemik mallingnerub illingajuksauninganik kanoĸ.

KAKKAMIT attersârmat, inugiartorsuit mallikpât.

2 Ahâglo, angut kallaktoĸ tikkitoĸ, tuksiarvigivlugo oĸarpoĸ: Nâlegaĸ, pijomaguvit kallagungnaititsungnaralloarparma.

3 Jêsusiblo aggane issakpait, aktorlâllo, oĸarlune: Pijomavunga, kallagungnaerit. Tagvainarlo kallagungnaisârpoĸ.

4 Jêsusiblo oĸautiva: Udjertulerit, assingnut tamattominga oĸarniarnak; ainiarille ajoĸertuijomullo tækkotilutit; tunnergutiksarlo, Môsesib tunnerĸojanga tunnivlugo, nellojungnaerĸovlugit kallagungnaernernik.

*5 **Jêsusele** Kapernaumut ittermat, sorsuktuksat angajoĸângata tikkipâ, tuksiarvigivlugo,

6 Oĸarlunelo: Nâlegaĸ, kivgara iglumne nellavoĸ, tumângajôvlunelo ânilakteradlarpoĸ.

7 Jêsusib oĸautivâ: Aĸijartoromavara.

8 Sorsuktuksat angajoĸângat kiovoĸ oĸarlunelo: Nâlegak, nellopĸotivunga illingnik ittertitsinermik iglumnut; oĸarille oĸautsemik attautsemik, tagva kivgara pijungnaerniarpoĸ.

9 Uvangatauk inôvunga attanilik, kivgaĸalarmalo sorsuktuksanik; illangænnullo oĸaruma: Ailerit, aivoĸ tâva; assianullo: Kait, ĸaivoĸ tâva; kivgamnullo: Sennalauruk una, sennavâ tâva.

10 Jêsusible tamanna tussaramiuk, tattaminiarivâ, malliktinelo oĸautivait: Ahamarik oĸaupapse, taimak angitigijomik okpernermik nagvâlaungilanga Israêlitine.

11 Oĸautivapsele: Unnugiartoĸsuit unnangat pângallo tikkitsomârput, Abrahalo, Isaarlo Jâkolo iksivaĸattigijomârlugit nâlegauvingme ĸilangmêtome.

12. Nâlegauvingme ĸittorngaujulle ajæktortaujomârput târ-

torsoarmut ungardlerpâmut, tagvane ĸeavaksoadlarneĸaromârpoĸ aglerulârneĸaromârlunelo.

13 Jêsusiblo sorsuktuksat angajoĸângat oĸautiva: Ailerit, okperijarnik pilârpotit. Kivgangalo Stundeme tâpsomane pijungnaerpoĸ.

*14 **Jêsuselo** Pêtrusib iglunganut pivoĸ; sakkingalo (arnaĸ) nellajoĸ, ôlingnartomut ĸannimavlune tækkovâ.

15 Aggangitigulle tigungmago, ôlingnartub ĸemakpâ. Makkidlunelo kivgartorpait.

*16 **Unnulermallo** unnuktunik Sâtaŋasilingnik pititsivut tâpsomunga. Anerniâluillo oĸausênarnut annitipait, sunatuinarniglo ĸannimasiggit pijungnaertipait.

17 Nellautaijub Jesaiasib oĸausingit nellautserĸovlugit, oĸarmat: Sangênivut ingminut pitidlugit, ĸannimasivullo nangmarpait.

*18 **Jêsusiblo** inugasæksuit illumajine tækkogamigit, tessersûb akkianut ikârĸojivoĸ.

19 Aglangniglo illisimajoĸ tikkipoĸ Jêsusemut oĸautivlugo: Ajoĸertuijoĸ, malligomavagit, namullônêt aiguvit.

20 Jêsusib oĸautivâ: Terriænniat sitteĸarput, tingmitjallo ĸilaub attânêtut uvloĸarivut; Inûble Erninga peĸangilarlônêt niaĸorme innangaviksanganik.

21 Assiatalo, illinniartingita illangata, oĸautivâ: Nâlegaĸ, aiĸâlaulanga, atâtaga illuveriartorlugo.

22 Jêsusible oĸautivâ: Mallinga, toĸĸungajullo toĸĸojiatik illuveriartorlitigik.

*23 **Umiaĸortômut** ikkivoĸ, illinniartingitalo mallikpât.

24 Ahâglo, ullajujaĸsoaĸalerpoĸ tessersoarme, maggillo umiarĸortôĸ îttibjuavlugo pivât, Jêsusele sinnikpoĸ.

25 Illinniartingitalo tikkipât, tupârdlugolo oĸautivât: Nâlegaĸ piulitigut, sutailerapta.

26 Tagva oĸautivait: Illipse okpernikitose, sôg nangiarĸisê? Makkiporlo, annorelo immarlo inerterpak; ikkubliamarilerpoĸ tâva.

27 Inuille tattaminiarput, oĸarlutiglo: Kina una angut, annoriblo imablo nâlektangak!

*28 **Tessersûblo** akkianut, Gergesênerit nunangænnut pivoĸ. Tagva Sâtanasilîk magguk, illuvernit annijuk Jêsusemik naipitsivuk; erĸsinartorsôngmaniglo, apĸut tamanna attordlugo sappernarpoĸ.

29 Ahâglo, nipliadlarlutiglo oĸarpuk: Jêsuse, Gûdib erninga, suniarpitigît? nelliuterĸârtinnago kappiasuktitsartorpitigûk?

30 Kanningitangænne kuingêngigasæksoaĸarpoĸ nerrijunik.

31 Tagva Satanasit tuksiarvigivât oĸarlutiglo: Annititsomaguptigut, kuingêngigasæksoarnut tâpkununga pullarĸotigut.

32 Oĸarporlo: Aularitse! Annigamiglo, kuingêngigasæksoarnut pullavut. Ahâglo, kuingêngigasæĸsuit illûnatik pangaliklutik sivinganariktomit ingmingnik ijukkâdlarput tessersoarmut, ippivlutiglo immâne.

33 (Kuingênginik) mianersijullo ĸemmâvut, iglugasæksoarnullo aivlutik, tamannalo oĸautigijartorpât, Sâtanaselîglo illiortaunîgik.

34 Ahâglo, iglugasæksoarmiut illûnatik annivut, Jêsuse pachrearlugo. Tækkogamitsuglo, tuksiarvigivât, nunamingnit aularĸovlugo.

KAPITEL IX.

Assinginik Kristusib tattamnartitanginik. Apostelib Mattêusib anerijaulerningamik.

TAGVA umiaĸortômut ikkivoĸ, ama uttimut ikârdlune, iglogasæksoarminullo pivlune.

2 Ahâglo, tâpsomunga âtsivut tumângajomik, aumittine nellajomik. Jêsusib oĸperningit tækkogamigit, tumângajoĸ oĸautivâ: Ernera, ĸuviasugit, ajornitit issumagijaujungnaerput.

3 Ahâglo, aglangnik illisimajut illangit ilumikkut oĸarput: Una mittauteĸarpoĸ Gûdemik.

4 Jêsusible issumangit ĸaujimagamigit, oĸarpoĸ: Sôgle ômatipsingne issumalukisê?

5 Neliaĸ ajornanginersauvâ, oĸarlune: Ajornitit issumagijaujungnaerput; imâglônêt: Makkitit arvertarlutillo?

6 Nellojungnaerĸovlusele, Inûb Erninga pitsartuneĸarmat nuname ajortoerutjinermik, tumângajomut oĸarpoĸ: Makkitit, aumititit pikit, angerarlutillo.

7 Makkidlunelo tâva iglominut angerarpoĸ.

8 Inuit tamanna tækkogamitsuk, tattaminiarput, Gûdelo nakkoridlarpât, inuit tamaitunik pitsartunernik tunitjivigilaungmagit.

*9 **Jêsuselo** tagvangat aularame, inungmik tækkovoĸ, tunniorĸaivingme iksivajomik, Mattêusemik attelingmik, oĸautivâlo: Mallinga! Nikkoviporlo malliklugo.

*10 **Iglomelo** nerrimârvingme iksivatillugo, ahâk, Zoellnerillo ajortullijullo unuktut tikkiput, Jêsuselo illinniartingillo ikterĸattigivlugit nerrimârvingmut.

11 Farisêerit tamanna tækkogamitsuk, illinniartingit oĸautivait: Sôg ajoĸertortipse Zoellnerillo ajortullijullo nerreĸatigivagît?

12 Jêsusib tamanna tussaramiuk oĸautivait: Atsuilît inûlijeĸariaĸangilat, ĸanimajut kissimik.

13 Tamattomale tukkinga illinniariartorsiuk: Nâpkiningnek kuviagivara, tunnergutille pinnagit. Ajortuggit kaikojartorpakka, ablatsâmik issumakarkovlugit, idluartut pinnagit.

*14 **Taimak** okartillugo, Johannesib illinniartingita tikkipât okarlutiglo: Sôg uvagut Farisêerillo nerritailivakkitâ akkulaitomik, illinniartitille nerritailivangilât?

15 Jêsusib okautivait: Nullianiktomut tikkitut kanok kiksartuksauvât, uiksak illagigamitsuk? Nelliutsomarpôrle uiksamik aksârtauvingat; tagva nerritailivangniarput.

16 Annorâtokak illârpangilât nutâmik illâksamik; nutâb alliktorniarmago nutaungitok, alliktornerlo pivallianiarpok.

17 Wainelo nutâk immerkautinut nutaungitunut immertûtinginivât; Wainib nutâb alliktorniarmagit immerkautit, Wainelo kovituinarniarpok, immerkautillo asserorlugit. Wainele nutâk immerkautinut nutânut immertûtijæksauvok, tamarmik tâva asserojuikattigêkpuk.

*18 **Taimak** okautingmagit, ahâk, angajokât illangat tikkipok, pâmakterlunelo sânganut okarpok: Nâlegak, panniga mânna tokkovok; aggangnulle aktoriartoruk, inûniarpok tagva.

19 Jêsuselo nikkovipok, malliklugolo, illiniartine illagivlugit.

*20 **Ahâglo**, arnat illangata jârinik 12 nik aukatsainartub, annorângata sinnâgut aktoriartorpâ tunnuanit.

21 Illumigut okarame: Annorângalônêt aktorupko, pijungnainiarpunga.

22 Jêsusib keviarame, tækkovâ, okarlunelo: Panniga, kuviasugit, okpernivît pijungnaertipâtit. Arnarle Stundeme tâpsomane pijungnaerpok.

23 Jêsuselo angajokâb iglunganut itterame, nipjausijartullo inuillo aulajâdlartut tækkogamigit,

24 Okautivait: Aularitse, niviarsiak una tokkungimat, sinnikporle. Ijoridlarpâllo.

25 Inuille annititaungmatta, itterpok, aggangitigullo tiguvâ; niviarsiak tâva makkipok.

26 Tamannalo tussaumajaulerpok nuname tâpsomane illûnâne.

*27 **Jêsuselo** tagvangat aularmat, tautungituk mallikpuk tâpsominga, nipperkortovlutik okartuk: Igvit, Davidib Erninga nâpkigitiguk!

28 Iglomullo ittermat, tautungituk tikkipâk. Jêsusiblo okautivak: Okperpitîk, taimaitomik piniarvigijungnaraptîk? Tagva okautivât: Ahaila Nâlegak.

29 Ijikikullo aktorpak, okautivlugiglo: Okperaptik taimaileritik!

30 Tautulerpuglo. Jêsusiblo unipkârkongilak tamattominga, okarlunelo: Udsertuleritik, tamanna inungnut kaujijaukonnago.

31 Tâpkuale unipkâriartorpuk nunamut tâpsomunga illûnânut.

*32 **Tâpkua** anningmanik, ahâk inungmik Sâtanaselingmik ᴏᴋarungnangitomik tâpsomunga âtsivut.

33 Sâtanaselo annititaungmat, ᴏᴋarungnangitoᴋ ᴏᴋalerpoᴋ. Inuillo tattaminialerput ᴏᴋarlutiglo: Taimaitomik tækkolaungimarikpogut Israêlitine.

34 Farisêerille ᴏᴋarput: Sâtanasit annitipait Sâtanasit attaningætigut.

35 Jêsuselo arvertarpoᴋ iglugasaksoatigut iglugasaktigullo illûnaitigut, ajoᴋertuivlune illinniarvingine, ᴏᴋautsillo tussarnertut nâlegauvingmik ᴏᴋautigivlugit, inungnelo atsuiliungitut, ᴋanimajullo sunatuinait âᴋikpait.

*36 **Inugasæksuillo** tækkogamigit naiperᴋotigivait; perlilermatta siamangavlutiglo saukatitut mianerijeᴋangitutitut.

37 Tagva illinniartine ᴏᴋautivait: Kattersivik angijôvoᴋ, sennajuksalle ikkidlarput.

38 Tamanna pivlugo kattitæksat inuat tuksiarvigisiuk, sennajuksanik tilliklerᴋovlugo kattersivingminut.

KAPITEL X.

Apostelit tillijauleᴙningœnnik tattamnartullijartorᴋovlugit.

ILLINNIARTINELO 12 it ingminut ᴋaiᴋovait, pitsartuneᴋartilaitalo anernernut maᴋᴋojungnartunut, annititserᴋovlugit tamakkoninga; ᴋanimajuniglo sunatuinarnik atsuiliungituniglo sunatuinarnik pijungnaertitserᴋovlugit.

2 Apostelit 12 it attingit tamadja: Sivorleᴋ Simon, Pêtrusemik taijaᴋ; nukkâlo Andrêase; Jakôbuse, Zebedêusib erninga, nukkâlo Johannese.

3 Filippuse, Bartolomêuselo; Tômase, Mattêuselo Zoelneriojoᴋ; Jakôbuselo Alfêusib erninga, Lebbêuselo, Taddêusemik attipsâlik;

4 Simon Kanamioᴋ, Jûdaselo Issariot, Jêsusib pititigijomârtanga.

5 Tâpkoa 12 it Jêsusib tillivait, perᴋolaitalo ᴏᴋautîvait: Nellojut apᴋosininginut ainiarase, Samâriamiullo iglugasæksoanginut itterniarase!

6 Aititsele saukanut tammarsimajunut, Israêlib iglunganit pijunut.

7 Ajoᴋertuijartorlusele ᴏᴋaritse: Nâlegauvik ᴋilangmêtoᴋ ᴋannitomut tikkisimavoᴋ.

8 Kanimajut âᴋidlarsigik, kalladlartut kallagungnaertisigik,

toĸungajut ômartisigik, sâtanasit annitisigik! Akkeĸangitomik pigapsiuk, akkeĸangitomik tunnisiuk!

9 Goldemiglônêt Silberemiglônêt kanujamiglônêt tapserumiuteĸartuksaungilase.

10 Taĸĸoaĸauteĸarniaraselo ingergaluse, annorâlijarniarasetauk maggûngnik, ittigagutipsâlijarniaraselo, ajaupialijarniaraselo. Sennajoĸ nerĸiksanganik tunitjiviojariaĸarpoĸ.

11 Iglogasæksoarnut iglugasangnullônêt itterupse, kiglisiniaritse, tagvane itterviĝijaujariaĸartoĸarmangât, tâpsomanêtsainaritselo aularĸârase.

12 Iglomulle itterupse, iglub tamattoma inungit salutisigik.

13 Tamattomalo iglub inungit taimailioræksaukpatta, ullapirsautise tâpkonunga piniarpoĸ. Taimailioræksaungippattale, ullapirsautipse utterviĝiniarpâse.

14 Illangitalo illalioromangippasse, oĸausiselo tussaromanagit: annititse tagvangat iglomit iglugasæksoarnillônêt; ittikkapselo sanningit katterarsigik.

15 Ahamarik oĸautivapse: Sodomamiut Gomorramiullo nunâgik pitlartaunikinersaujomârpuk uvluksame erĸartuivingme, iglugasæksoarnit ukkonangat.

*16 **Ahâk,** saukatitut tillivapse amarĸut akkorngænnut; tamanna pivlugo sillatutsiaritse ĸuglugiangojârtutitut, nellangainaselo taubititut.

17 Inungnigle illimasugitse; kiglisiniarvingmingnut âtsomârmasse, issaĸavluselo illinniarvingmingne.

18 Attanernullo attanersoarnullo âtsomârpâse pivlunga, taipkoa nellojullo nellojungnaerutiksangænnut.

19 Atsomârpassele, sivôraniarase, ĸanoĸ sumiglônêt oĸausiksaĸarniarmangâpse; stundeme tâpsomane tunitjivioniarapse kigusiksapsingnik.

20 Illipsingnit oĸanginapse, Atâtapsele Anerningata oĸartipâse.

21 Kattangutible ĸattangutine toĸĸomut pititsomârpâ, atâtablo ernine, ĸittorngallo angajoĸâtik illeratsautijomârpait, toĸĸoĸovlugillo.

22 Illûnatiglo ômigijomârpâse, attera pivlugo. Soĸĸosijuitorle naggatiksamut piulijaujomârpoĸ.

23 Iglugâsæksuille illangine unangmikpasse, assinginut kemâtitse. Ahamarik, oĸautivapse: Israêlitit iglugasæksoangit ingergajarêrviginiangilase, Inûb Erninga tikkerĸârtinnago.

24 Illinniartoĸ illinniartitsijiminit anginersaungilaĸ, kivgarlônêt nâlekaminit anginersaunginivoĸ.

25 Illinniartoĸ illinniartitsijimitun-ikune, kivgarlo nâlekamitun-ikune, nâmaksivoĸ. Iglub inua Beelzebumik taigamitsuk; anginersamik iglomioĸattingit taimak tainajangilagît?

26 Tamanna pivlugo erĸsiginiarasigik. Sagvangitoĸaugilaĸ

saĸĸertitauniangitomik, angigutjuteĸangilarlo ĸaujijauniangitomik.

27 Târtome uvamnit tussartasse oĸautigisigik ĸaumajome. Issibjutaujut tussartase, oĸautigisigik iglut kângine.

28 Erĸsiginiarasigiglo timinik toĸĸotsijut, tarninigle toĸĸotsijungnangitut. Anginersamigle taimna erĸsigisiuk, timiniglo tarniniglo asserortitsijungnartoĸ ânianartovingme.

29 Kutsertak magguk kênaujârsungmik attautsemik akkeĸarpangilâk? Ukkoa illangallônêt nunamut kattangniangilaĸ, Atâtapse perĸungippago.

30 Niaĸupse nujangille kittitaumavut.

31 Tamanna pivlugo erĸsiniarase; kutsertavaksoarnit ajunginersaugapse.

32 Tamanna pivlugo, uvamnik oĸausilik inungnut, oĸautigijomavara Atâtamnut ĸilangmêtomut.

33 Uvamniglo missiutilik inungnut, missiutigijomavaratauk Atâtamnut ĸilangmêtomut.

34 Ullapirsaijartorasuginiarasinga nunamut. Ullapirsaijartungilanga, saviksoarmigle pititsivunga.

35 Tikkinama, erneĸ akkerartortidlugo atâtaminut, panniglo anânaminut, ukkuarlo sakkiminut.

36 Inûblo iglomioĸattine ômigijigijomârpait.

37 Atâtaminik anânaminiglônêt uvamnit naglingnersaĸ, illaĸarniangilaĸ uvamnik. Ernerminiglo panningminiglo uvamnit naglingnersaĸ, illaĸarniangilaĸ uvamnik.

38 Senningajoliksaminiglo (kappiasutiksaminiglônêt) tigusijomangitoĸ uvamniglo malligomangitoĸ illaĸarniangilaĸ uvamnik.

39 Inôserminik ivlersijub assiojijomârpâ, inôserminiglo assiojijub uvanga pivlunga nagvâromârpâ.

*40 **Illipsingnik** illaliortub, illaliorivânga; uvamniglo illaliortub, tilliklertoĸ uvamnik illaliorivâ.

41 Nellautaijomik illaliortoĸ, nellautaijôngmat, nellautaijotut akkilertaujomârpoĸ. Idluartomiglo illaliortoĸ, idluartôngmat, idluartotut akkilertaujomârpoĸ.

42 Ukkoarârsuillo illangænnik imertitsijoĸ immermik niglinartomik, ermgusiârsub immanganik, illiniartiongmat, ahamarik, oĸautivapse, akkêngaivioniangilaĸ.

KAPITEL XI.

Johannesib illinniartingita tillijauningænnik Kristusemut. Kristusib kigligiudjininganik Johannese pivlugo. Iglugasait Galilêamêtut suarutigivait. Atâta nertorpâ. Ingminut ĸaikojivoĸ.

JÊSUSIBLO perĸojane tamakkoa illinniartiminut 12 inut nâ-

gamigit, tagvangat aularpoĸ, ajoĸertuivlunelo oĸâlajartorpoĸ iglugasæksoangine.

2 Johannesele Kristusib piniarninginik tussarame parngnanaersimavingmêdlune, illinniartiminit maggungnik tilliklerpoĸ,

3 Aperijauĸovlugo: Tâmnauvêt tikkituksaĸ, assingniglônêt nerriugijaksaĸarpitâ?

4 Jêsusib kiovak, oĸautivlugiglo: Johannese ama oĸautijartortikko tækkojaptingnik tussartaptingniglo:

5 Tautungitut tautulerput, tussiaktullo pissulerput, kalladlartut kallagungnaerput, tussângitut tussalerput, toĸĸungajut ômarput, aklujullo oĸautjauvut oĸautsinik tussarnertunik.

6 Piloridlarporlo sinnaungajuteĸalungitoĸ uvamnik.

*7 **Uttermanik,** Jêsuse oĸalerpoĸ inungnut Johannesemik: Inuĸangitomut suna tækkojartorpisiûk? Iviksoaĸ annorib aulatanga sunatuinarmût?

8 Sunalônêt tækkojârtorpisiûk? Inuk annorâtsiariktoĸ tækkojomavisiûk? Ahâk, annorâtsiariktut, attanersuit iglunginêtsôngovut.

9 Sunalônêt tækkojartorpisiûk? Nellautaijoĸ tækkojomavisiûk? Illa, oĸautivapse, nellautaijomit anginersaujoĸ.

10 Tâmnaungmat aglait oĸautigijangat: Ahâk, Engeliga sivunnernut tillivara, apĸutiksarnik sivunnerne âĸiksoijuksaĸ.

11 Ahâk, oĸautivapse: Arnanit erniangojoĸangilaĸ Johannesemit baptiterijomit anginersaujomik; mingnerle Gûdib nâlegauviane anginersauvoĸ tâpsomangat.

12 Johannesible baptiterijub uvlungita kingorngatigut, sulle tagvunga, nâlegauvik ĸilangmêtoĸ aĸsorôtjauvoĸ; tâpsomingalo aksorôtjijut, amualerpât ingmingnut.

13 Perĸojat nellautaijullo illûnatik nellautsilaungmatta Johannese tikkidlugo.

14 Tamannalo okperijomagupsiuk: tagva Eliase tikkituksaĸ.

15 Tussâjungnik siutelik tussarle.

*16 **Inuille** ukkua kimut adsiutitaksarivakkâ? Sorrutsit adsigivait, iglut akkorngænne iksivajut nipliutjeĸattartullo pingoarĸattimingnut,

17 Oĸarlutiglo: Nipjausijarvigilauĸtapse, oĸigêseromangitoselo; kiksanartomiglo oĸautilauĸpapse, ĸeajomangitoselo.

18 Johannese tikkitoĸ, nerrinanelo immingilaĸ; tagva oĸarput: Sâtanaseĸarpoĸ.

19 Inûb Erninga tikkisimavoĸ, nerrilarmelo immilarmelo; tagva oĸarput: Ahâk, inuk una nerritojoĸsoaĸ, Wainemiglo immertojoĸsoaĸ, Zoelnerillo ajortullijullo illanârijingat! Gûdible illisimaninga idluarijaujariaĸarpoĸ ĸittorngaminut.

*20 **Tagva** iglugasæksuit inungit suadlalerpait, tattamnartulliviginerpârilauĸtane, âĸilaungimattalo.

21 Kappianamêk, Korazin! Kappianamêk Betsaida! Tiru-

semelo Sidonemelo taimaitunik tattamnartunik pijoĸalauĸpat, sorlo illipsingne; itsaĸ pôksaijatuinarnik annorâĸardlutik argjamêdlutiglo ĸaĸĸialerajalauĸput.

22 Oĸautivapsele: Tiruselo Sidonelo pitlartaunikinersaujomârput illipsingnit uvluksame erĸartuivingme.

23 Igvillo Kapernaum, ĸangattarsimajotit ĸilak tikkidlugo, kappianartovingmut kannunga ajæktortaujomarpotit. Sodomame taimak angitigijunik tattamnartoĸalauĸpat, sorlo illipsingne, sulle uvlome asserortautailinajalaukput.

24 Oĸautivapsele: Sodomamiut nunangat pitlartaunikinersaujomârpoĸ illingnit uvluksame erĸartuivingme.

*25 **Taipsomane** Jêsuse oĸalerpoĸ: Atâtak, ĸilaublo nunablo nâlegangak, nakkorivagit, illisimajunut sillatujunullo tamanna angigutjutigigangne, nutaĸĸatitun-itunullo nellojungnaertijutigigangne.

26 Illa, Atâtak, taimak sângne idluarĸolaurangne.

27 Tamaita Atâtab tunilauĸpait uvamnut. Ernermiglo illitarsijoĸangilaĸ, Atâtab kissime illitarivâ; Atâtamiglo illitarsijoĸanginivoĸ, Ernerub kissime, Ernerublo nellojungnaertitsomajangita illitarivât.

*28 **Kaititse** uvamnut tamapse, ajulertose kappiasuktoselo, nakoĸsititsomavapse.

29 Nangmautara illipsingnut pisiuk, illinniarvigivlungalo; ĸenuênama piojorijuilarmalo ômatimne; tagva merngoerserviksarsiniarpose tarnipsingnut.

30 Nangmautara idluarmat, nangmagaralo oĸipoĸ.

KAPITEL XII.

Jêsusib sernârninganik illinniartiminik. Aggait toĸĸungajut âĸilkpait Sabbateme. Kigusingit ajoĸertûsingillo.

TAIPSOMANE Jêsusib perortut ĸaĸĸôjaksat apĸotigivait Sabbateme; illinniartingillo kâleramik, sullugainernik nussuksivut nerrivlutiglo.

2 Farisêerit tamanna tækkogamitsuk, oĸautivât: Ahâk illinniartitit Sabbateme pijaksaungitomik piniarput.

3 Oĸautivaille: Attuarsilaungilasê Davidib illiorninganik, kâlerame, illangillô?

4 Gûdib iglunganut itterame, ĸaĸĸôjallo tækkojaksat nerrivait; nerrivlugit perĸojaungigalloarame, illangillônêt, ajoĸertuijut kissimik?

5 Perĸojanelônêt attuarsilaungilasê, ajoĸertuijut Sabbateogalloartillugo kattimaviksoarme Sabbatemik sujukserĸôrningænnik, passidlartaunatiglô?

6 Oĸaupapsele; tamânêtoĸarpoĸ kattimaviksoarmit anginersaujomik.

7 Tamannale ĸaujimagupsiuk sunaumangât: nâpkiningneĸ ĸuvigivara, tunnergutit pinnagit, passijæksaungitut passidlarajalaungilasse.

8 Inûb Erninga Sabbatemuttauk Nâlegauvoĸ.

9 Tagvangallo sivumuarame, illinniarvingænnut itterpoĸ.

*10 **Ahâglo,** inuĸarpoĸ tagvane aggalingmik iglunginik toĸĸungajunik. Appersorpâllo oĸarlutik: Sabbateotillugo inûliklerieĸ idluarĸâ? Passitiksarsiorlutik tâpsomunga.

11 Oĸautivaille: Nelipse, saugatuamik piggub, ittersamut kattakpat Sabbateme, tigunago ĸagvertinasuangipaûk?

12 Kanoĸ angitigijomik tagva inuk saukamit ivlernarnersaungilâĸ? Tamanna pivlugo ajungitulliaĸ Sabbateme idluingilaĸ.

13 Tagva inuk tâmna oĸautivâ: Aggaktit issakit. Issakpaillo; âĸiktaulerpullo iglungititut illivlutik.

*14 **Tagva** Farisêerit annivut oĸarĸattigêlerdlutik illioriaĸarnermingnik inuaromavlugo.

15 Jêsusible tamanna tukkisigamiuk, tagvangat aularpoĸ. Inugasæksuillo mallingmatsuk, illûnaita âĸikpait,

16 Innerterpaillo, oĸautaujomanane inungnut.

17 Nellautsilerĸovlugit nellautaijub Jesaiasib oĸausingit, oĸarmat:

18 Ahâk, tagva kivgara, annerilauĸtara nagligijaralo, tâmna tarnima ĸuviagijanga: Anernimnik illijivigijomavara, nellojullo oĸâlaviginiarpait idluarnermik.

19 Aivajomananelo ĸaggudlarniangilaĸ, nippingalo tussartauniangilaĸ iglut akkorngænne.

20 Iviksoaĸ suvlolik naviksimajoĸ serĸomimaringniangilâ, mannerlo aumalik ĸamminianginivâ, idluarneĸ ajuĸangitilerĸârnago.

21 Attingalo nellojut nerriuginiarpât.

*22 **Tagva** Sâtanaselingmik tautungitomik oĸarungnangitomiglo tâpsomunga âtsivut; pijungnaertilugolo, tautungitoĸ oĸarungnangitorlo oĸalertipâ tautulertilugolo.

23 Inuillo illûnatik tattaminiarput, oĸarlutiglo: Tâmna Davidib Erneringilâ?

24 Farisêerille, tamanna tussaramitsuk, oĸarput: Sâtanasit annitipait, Beelzebub, Sâtanasit attaningata, pitsartuninganut kissianut.

25 Jêsusible issumangit ĸaujimagamigit, oĸautivait: Attaniovît nelît ingmingnut illagêgungnaertut nunguniarput; igluga-saillo iglullônêt nelît ingmingnut illagêgungnaertut, sôngojungnaerput.

26 Sâtanasib Sâtanaseoĸattine annitikuniuk, ingminut akkerartorpoĸ; ĸanorle attaniovinga soĸĸosinginajarĸâ?
27 Uvangale tagva Sâtanasit annitikupkit Beelzebubekut, kinakut ĸittorngapse annitipattigîk? Tamanna pivlugo taipkoa erĸartortigijomârpasse.
28 Sâtanasille Gûdib Anerningagut annitikupkit, Gûdib nâlegauviata tagva tikkisimavâse.
29 Kanorlônêt sangijorsûb iglunganut inuk itterajarĸâ, perĸutinginiglo aĸsârdlugo; sangijoĸsoaĸ ĸellaksorĸâruniuk kissiane, kingorngagut tâva iglungata perĸutitangit aĸsârnigarilugît?
30 Uvamnik illaĸaromangitub akkerartorpânga, kattersoeĸattigingitaralo siamartitsivoĸ.
*31 **Tamanna** pivlugo oĸaupapse: Inuit ajorningit mittauteĸarningillo tamaita issumagijaujungnaeromârput; Anernermigle inuit mittauteĸarningit issumagijaujungnaerniatsangilat.
32 Inûblo Erninganik oĸauteĸaluktoĸ issumagijaujungnaerniarpoĸ. Annernermigle ajunginermik oĸauteĸalûtilik issumagijaujungnaerniangilaĸ, nunamelônêt tamattomane, sillamelônêt pijomârtome.
33 Napârtomik ajungitomik illijigupse, ajungitunik paungaĸarniarpoĸ; napârtomigle piungitomik illijigupse, piungitunik paungaĸarniarpoĸ. Paunganginit napârtoĸ illitarijauvoĸ.
34 Illipse ĸuglugiangojârtut ivajangit, ĸanoĸ ajungitunik oĸarungnarĸisê, piungitôgapse? Omatib tættæjutinginik ĸanneĸ oĸasôngovoĸ.
35 Inuk ajungitoĸ ajungitunik saĸĸertitsivoĸ ômattime tættætjutinginit ajungitunit; inuglo piungitoĸ piungitunik saĸĸertitsivoĸ ômattime tættætjutinginit piungitunit.
36 Oĸaupapsele, uvluksaĸ erĸartuivik nelliutikpat, inuit kiojuksaujomârmatta oĸautsitik piungitut illûnaita pivlugit.
37 Oĸautsitit malliklugit idluarnerartaujomârpotit, oĸautsitillo malliklugit erĸartortaujomârpotit.
*38 **Tagva** aglangnik illisimajut Farisêerillo illangit kiovut oĸarlutiglo: Ajoĸertuijoĸ, nellunaikutamik tækkojomadlarpogut illingnit.
39 Kiovaille oĸautivlugillo: Ukkuarâluit assiniartut nellunaikutamik tækkojomavut; tunnitjivioniangilalle nellautaijub Jônasib nellunaikutangata assianik.
40 Sörlo Jônase uvlune pingasune unnuanelo pingasune arviub nânganelaungmat; taimaktauĸ Inûb Erninga uvlune pingasune unnuanelo pingasune nunab illuanêtsomârpoĸ.
41 Ninivemiut uvluksame erĸartuivingme kinguvângoĸattigêt ukkua illagivlugit saĸĸeromârput, erĸartorlugillo; Jônasib oĸâlaningit malliklugit ĸaĸĸialeramik; ahâglo, tamânêtoĸarpoĸ Jônasemit anginersaujomik.
42 Uvluksame erĸartuivingme kinguvângoĸattigêt ukkua

illagivlugit attaniub nullianga ângat pijoĸ saĸĸeromârpoĸ erĸartorlugillo; nunamit ungasiktomêtomit pigame, Salomonib sillatuninga tussariartorlugo; ahâglo, tamânêtoĸarpoĸ Salomonemit anginersaujomik.

43 Anerneĸ idluitoĸ inungmit annigame, ingergavoĸ sunaĸangitokut, merngoerserviksarsiorlune, nagvâranelo.

44 Oĸarpoĸ tagva: Iglumnut ĸemmalauĸtamnut utteromavunga. Tikkinamiuglo pêjaiviomajoĸ sannersimajorlo pinnarnarsimajorlo tikkipâ.

45 Tagva ailerpoĸ, anernermik assiminik 7 nik, ingminit ajornersaujunik illaksarsivlune; itteramiglo tagvanêtualerput; kingorngagut inuk tâmna ajulualerpoĸ sivorlermit. Taimaktauk kinguvângoĸattigêt kassêtoĸsuit ukkua itsomarivut.

*46 **Sulle** taimak inungnut oĸâlatillugo, ahâk anânangalo ĸattangutingillo angutit sillatânêput, oĸarĸattigijomavlugo.

47 Tagva illangata oĸautivâ: Ahâk, anânat ĸattangutitillo angutit sillatânêput, oĸarĸattigijomavlutillo.

48 Tamattomingale oĸautjine kiovâ: Kina anânagâ? kikkullo ĸattangutikkâ?

49 Agganelo issaklugit illinniartiminut, oĸarpoĸ: Ahâk tagga anânagâ ĸattangutikkalo.

50 Atâtama ĸilangmêtub pijomanganik malliktoĸ, tâmna nukkarivara, najagivaralo, anânagivaralo.

KAPITEL XIII.

Adsiujunik sunatuinarnik Gûdib nâlegauvia pivlugo.

UVLORME tâpsomane Jêsuse iglomit annigame, tessersûb kiglinganut ingitsartorpoĸ.

2 Inugasæksuillo nellipsarmatsuk, umiaĸortômut ikkivoĸ ingilarmelo, inugasæksuit illûnatik tessersûb kiglinganêtillugit.

3 Sunatuinarniglo oĸarvigivait adsiujutigut, oĸarlunelo: Ahâk, karngasuijoĸ karngasuijartorpoĸ.

4 Karngasuitillugolo, illangit apĸosinermut kattakput, tingmitjallo pukkumalukpait.

5 Illangillo ĸairtomut ivjokitomut kattakput; perortersârpullo, ivjokinamik.

6 Seĸĸinerle nuingmat, kunnulersârput, amâĸanginamiglo pannilerput.

7 Illangit kattakput orpît kakkilautiggit akkorngænnut; orpîllo kakkilautiggit, peroramik, toĸĸopait.

8 Illangillo kattakput nunamut ivjoriktomut, perorsiaksaĸalerpullo sullugainermingne: illangit 100 nik, illangit 60 nik, illangit 30 nik.

9 Tussâjungnik siutelik tussarle.

*10 **Illinniartingitalo** tikkipât ᴏᴋarlutiglo: Sôg adsiujutigut ᴏᴋarvigivigît?

11 Kiovait ᴏᴋautivlugillo: Illipse Gûdib nâlegauvingata nellonarninganik ᴋaujititauvose; taipkoale tamattominga tunitjiviongilat.

12 Peᴋartoᴋ tunitjivioniarpoᴋ peᴋaluarᴋovlugo; peᴋangitorle aᴋsârtauniarpoᴋ pinganik.

13 Tamanna pivlugo adsiujutigut ᴏᴋarvigivakka. Ijinut uitajunut tautungimatta, siutinullo angmajunut tussangimata; tukkisingimatsuk.

14 Taipkonungalo Jesaiasib nellautainingit nellautsimalerput, imaitut: Siutipsingnut tussaromârpasse, tukkisinagolo; ijipsingnullo tækkojomârpasse illitarinagolo.

15 Inuit ukkua ômattingit mangaidlarmata, siutimingnullo tussânerludlarput sikkungilarmiglo; ijimingnut tækkoᴋonnagit, siutimingnullo tussarᴋonnagit sâgiarᴋonnagillo ikajortauvlutik uvamnut.

16 Piloridlarpulle ijise, tautukkamik, siutiselo, tussâgamik.

17 Ahamarik, ᴏᴋaupapse: Nellautaijut idluartullo unnuktut tækkojase tækkojomadlalauᴋpât, tækkolaungnagolo; tussâjaselo tussaromadlalauᴋpât, tussalaungnagolo.

*18 **Mânna** adsiujoᴋ tussarsiuk karngasuijomik:

19 Tussartoᴋarpat ᴏᴋautsinik nâlegauvingmik, tukkisinagillo, tâva Sâtanasib ᴏᴋautsit pêjariartorpait ômattânut karngautigimajut; tâmnauvoᴋ, apᴋosiniub sennianut karngautigimajoᴋ.

20 Karngautigimajoᴋ ᴋairtomut ivjokitomut, tâmnauvoᴋ, ᴏᴋautsinik tussartoᴋ, ᴋuviasuklunelo tamakkoninga illaliorsârtoᴋ.

21 Amâᴋanginamele illumine, nakkimarnivoᴋ; kappianartoᴋalerangat unangmiklertoᴋalerangallônêt ᴏᴋauseᴋ pivlugo sinaungasarailerpoᴋ.

22 Orpîlle kakkilautiggit akkorngænnut karngautigimajoᴋ, tâmnauvoᴋ, ᴏᴋautsinik tussartoᴋ, sillaᴋsûblo mattoma pinginik siaklernerub, akluitsomanerublo uivêrinarningata ᴏᴋautsit ippitipait, sullugainertâranelo perorsiaksatalingnik.

23 Ivjoriktomulle karngautigimajoᴋ, tâmnauvoᴋ, ᴏᴋautsinik tussartoᴋ tukkisivlunelo, sullugainertârlunelo perorsiaksatalingnik; illangat 100 ilingnik, illangalle 60 ilingnik, illangat 30 ilingnik.

*24 **Adsiujub** tâpsoma assianik ᴏᴋarvigivait ᴏᴋarlunelo: Gûdib nâlegauvia inuktun-ipoᴋ, perorsiaksamaringnik karngasuijotut perorsêvingminut.

25 Inuille siniktillugit, akkerartorte perornerluktuksanik karngasuijartorpoᴋ perorsiaksamarît akkorngænnut, aulalarmelo.

26 Perorsiaksamarît perormatta singaileᴋalilarmiglo; perornerluktokulluittauk nuilerput.

27 Kivgat tagva angajoĸâmingnut tikkiput, oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, karngasuilaungilatît perorsiaksamaringnik perorsêvingnût? nakit perornerluktuksaĸarnerĸâ?

28 Kiovait: Akkerartortib âsit tamanna pivâ. Kivgangita oĸautivât: Uvaptingnulle tamakkoa nutsugiartorĸovigît?

29 Kiovait: Aukak, perorsiaksamarît nutsuĸassiutiniarasigik, perornerluktokulluit nutsulerupsigik.

30 Tammarmik perorĸattigêkilit, kattersivik nelliuterĸârtinnago: kattersivigle nelliutilerpat, kibluijut oĸautigomavakka: Perornerluktokulluit katterĸârsigik, ĸeppidlugillo ikkoalaklugit; perornitsiariktulle kattersorsigik ĸemmatullivimnut.

*31 **Adsiujomik** assianik oĸarvigivait, oĸarlunelo: Gûdib nâlegauvia Senfib karngasûtiksatangatut-ipoĸ; inuk tâpsominga tigusivoĸ illivlugolo perorsêvingminut.

32 Unârsuk mingnerovoĸ perorsiaksanit tamainit; peroraŋgamele anginerovoĸ assiminit perorsianit makpatâvangnit, napârtôlerlunelo, tingmitjallo ĸilaub attânêtut inneĸariartorput akkerungita attænne.

*33 **Adsiujomik** assianik oĸarvigivait: Gûdib nâlegauvia ĸaĸkôjat sêrnarsautingatitut-ipoĸ; arnaĸ tâpsominga tigusivoĸ akkudlugolo senaugarmut, ôktut pingasuertorlugo, sêrnartipâlo illûnât.

34 Tamakkoninga tamainik Jêsus oĸarpoĸ inungnut adsiujutigut, adsiujulle attornagit oĸarvigingilait.

35 Nellautaijub oĸausingit nellautsilerĸovlugit, oĸarmat: Adsiujunik oĸaromavunga, sillab pigiarninganit nellonalauĸtut unipkautigivlugit.

36 Tagva Jêsusib inuit aularĸovait, angergarlunelo. Illiniartingitalo tikkipât, oĸarlutiglo: Adsiujomik mattominga nellojungnaertittigut, perornerluktokulluit perorsêvingmêtut pivlugit.

37 Kiovait oĸautivlugillo: Perornitsiariktuksanik karngasoijoĸ tagva Inûb Erninga.

38 Perorsêvik tagva sillaĸsoaĸ. Perornitsiariktut tagva Nâlegauvingme ĸittorngaujut. Perornerluktut tagva ajortub ĸittorngangit.

39 Akkerartorte ukkuninga karngasoijoĸ tagva Sâtanase. Kattersivik tagva sillaĸsûb mattoma naggatiksanga. Kibluijut tagva Engelit.

40 Sorlo inuit nutsujôngungmagit perornerluktut, ikkomamullo ikkoalaklugit, taimaitsomârivoĸ sillab mattoma naggatiksangane.

41 Inûb Erningata Engeline tillijomârpait; taipkoalo sinnaungajut tamaita idluitullijullo kattitsomârpait.

42 Kiæksaumullo ikkomalingmut egitsomârpait; tagvane ĸeavaksoadlarneĸaromârpoĸ aglerulârneĸaromârlunelo.

43 Idluartulle sekkinertut kaumatigijomârput Atâtamik nâlegauviane. Tussâjungnik siutelik tussarle.

*44 **Ama** Gûdib nâlegauvia perkutemariktut ivlernartotut, perorsêvingme ijersimajotun-ipok. Inûb tâmna nagvâleramiuk ijerpâ; kuviasungnermullo perkutine tamaita niorvgutigivait, perorsêviglo tâmna pissiarivlugo.

45 **Ama** Gudib nâlegauvia niuverniartotut, ajungitunik sappangarsiortotun-ipok.

46 Sappangarlo pivianartok nagvâramiuk, perkutine tamaita niorvgutigivait, tâmna pissiarivlugo.

*47 **Ama** Gûdib nâlegauvia nullutjatitut, immânut ningititaumajutitun-ipok, sunatuinarnik nulluartitsivaktutitut.

48 Tættætarangatale, sikjamut kakkitipait, ikterdlutiglo ajungitunik kattilerpait kattaujamut, piungitulle egipait.

49 Taimaitsomârivok sillarsûb naggatiksangane. Engelit avititsartoromârpait idluitut idluartunit,

50 Egidlugillo kiæksaumut ikkomalingmut; tagvane keavaksoadlarnekaromarpok aglerulârnekaromârlunelo.

51 Jêsusiblo apperivait: Tamakkoa tamaita tussâvisigîk? Kiovât: Ahaila, Nâlegak.

52 Tagva okautivait: Tamanna pivlugo aglangnik illisimajut neliat, nâlegauvingmik kilangmêtomik illisimajok, angajokâtut, perkutekarvingminit nutâniglo nutaungituniglo sakkertitsijotun-ipok.

*53 **Jêsusiblo** adsiujut tamakkoa nâgamigit, tagvangat aularpok.

54 Inugorvingminut pivlune, illinniarvingine ajokertorpait; tattaminialerpullo okarlutiglo: Oma sillatunine tattamnartullininelo nakit pivagît?

55 Igloliortib erneringilâ? Anânanga Marîamik attekangilâk? Kattangutingillo Jâko, Jôseselo, Simonelo, Jûdaselo;

56 Najangillo, illûnatik uvaptingnêngilât? Nakime tamadja illûnât pivaûk?

57 Sinnaungajutigivâllo. Jêsusible okautivait: Nellautaijok nunakattingita iglomiokattingitalo kammaginginersarivât assinginit tamainit.

58 Tagvanelo unuktunik tattamnartullingilak okpingininga t pivlugo.

KAPITEL XIV.

Johannesib baptiterijub niakoertauninganik. 5000 it nerrititauningœnnik. Imiub kângagut Jêsusib pissungninganik.

TAIPSOMANE Herôdese, nunab illainangane attanek tussaumalerpok Jêsusemik.

2 Kivganelo ᴏᴋautivait: Tagva Johannese baptiterijoᴋ! toᴋᴋungajunit makkisimagame, taimaitunik tattamnartullivoᴋ.

*3 **Herôdesib** Johannese tigulaungmago, ᴋellaksorlugolo, ittertilugolo parngnanaersimavingmut, Herôdiase, nukkame Filippusib nullianga pivlugo.

4 Johannesib ᴏᴋautilaungmago: Idluangilaᴋ nulliarigangne.

5 Toᴋᴋotsomagalloarpâlo, inuille erᴋsigivait, nellautaijônasugingmatsuk.

6 Herôdese inûlervingminik uvloᴋsiormat, Herôdiasib panninga ᴏᴋigêserpoᴋ tâpkoa sângænne. Tamanna Herôdesib ᴋuviagivâ.

7 Tamanna pivlugo ᴏᴋautimariklugo ᴏᴋarpoᴋ, tunnitjivigijomavlugo pijomajanganik.

8 Anânaminulle ajoᴋertortaulauᴋârdlune ᴏᴋarpoᴋ: Kaitsilerit uvamnut Johannesib baptiterijub niaᴋoanik, pôgutamut illimajomik.

9 Attanerlo kiksalerpoᴋ; ᴏᴋarmaringninele pivlugo nerreᴋattinelo pivlugit, tâpsominga tunnitjivioᴋovâ.

10 Johanneselo parngnanaersimavingmêtoᴋ niaᴋoêrtaujartorᴋovâ.

11 Niaᴋoalo pôgutamut illimajoᴋ ᴋaitaulerpoᴋ, tunnijaularmelo niviarsiamut; tâpsomalo âpâ anânaminut.

12 Tagva illinniartingit tikkiput, timingalo tiguvât, illuveriartorlugo; tamannalo ᴏᴋautigijartorpât Jêsusemut.

*13 **Jêsusib** tamanna tussaramiuk, aularpoᴋ tagvangat umiarᴋortôkut inuᴋangitomut, inutôjomavlune. Inuille tamanna tussaramitsuk, ᴋutterordlutik mallikpât iglugasæksoarnit.

14 Jêsuselo niugame, inugasæksuillo tækkogamigit, illapsugidlarpait, ᴋannimajiangillo âᴋikpait.

*15 **Uvluklilermalle,** illinniartingita tikkipât, ᴏᴋautivlugolo: Tamâne sunataᴋangimat, uvluklilermallo; inuit makkoa aularlit, niuvervingnut nerᴋiksarsiniariartorᴋovlugit nangminеᴋ.

16 Jêsusible ᴏᴋautivait: Aijariaᴋangilat; illipse nerᴋiksanginik tunnitjivigisigik.

17 Kiovât: Kaᴋᴋôjaᴋarpogut tellimainarnik, mingeriângniglo maggûngnik.

18 Ôᴋautivaillo: Kaisigik uvamnut.

19 Iviksukkanullo inuit ikterᴋovait, ᴋaᴋᴋôjallo taipkoa tellimat mingeriâglo magguk tiguvait, ᴋilangmullo ârlorpoᴋ ᴋujalivlune, ᴋaᴋᴋôjallo avgorpait, illinniartiminullo tunnivlugit; illinniartingitalo inungnut tunnivait.

20 Illûnatiglo nerrivut, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattersorpait, amârgaujat 12 it tættælugit.

21 Nerrilauᴋtulle angutainait 5000 iovut, arnallo sorutsillo kittinnagit.

*22 **Jêsusiblo** illinniartine erinesâlerdlugit umiarᴋortômut

ikkiorĸaĸolerpait, sivorlerijomagamigit akkianut, inuit aularterĸârnagit.

23 Inuillo aulartinamigit, inutôvlune ĸaĸĸamut majorarpoĸ, tuksiariartorlune. Unnulermallo, tagvane kissimeovoĸ.

24 Umiarĸortûllo tessersûb ĸerĸanêlerêrput, malliksoarnullo nangialerdlutik, annore aggormatsuk.

25 Pigârvingitale sittamangænne Jêsusib tikkilerpait immab ĸângagut pissuklune.

26 Immablo ĸângagut pissuktoĸ illinniartingita tækkogamitsuk, kakkilâdlarput oĸarlutiglo: Ijoro-una! erĸsinermullo niplialerput.

27 Tuavidlunele Jêsusib oĸarvigivait niplerlunelo: Maksualeritse, uvangauvunga, erĸsinase.

28 Pêtrusible kiovâ oĸarlunelo: Nâlegaĸ, igvioguvit, ĸaikolunga illingnut immab ĸângagut.

29 Oĸarporlo: Kailerit! Pêtruselo umiarĸortômit niovoĸ, immâgullo pissuklune, Jêsuse tikkitsomavlugo.

30 Aĸĸunaĸsoarle tækkogamiuk, ĸoaĸsârpoĸ kivililarmelo niplialerpoĸ, oĸarlunelo: Nâlegaĸ ikajunga!

31 Jêsusible tuavidlune aggane issakpait, tigulâlo oĸautivâ: Okpernikitotit, sôg innertuivêt?

32 Umiarĸortômullo ikkingmanik, ĸassûmivoĸ tâva.

33 Umiarĸortômêtulle pâmaktervigijartorpât, oĸarlutiglo: Ahamarik, Gûdib ernerivâtit.

*34 **Ikâramiglo,** Genêzaretemiut nunangænnut pivut.

35 Nunablo tâpsoma inungita illitarigamitsuk; nunamut illûnânut tilliklerput; ĸannimajullo sunatuinait âpait tâpsomunga.

36 Tuksiarvigivlugolo, annorângata sinnâ aktortauĸovlugo taipkonunga. Illûnatiglo, tâpsominga aktuijut, pijungnailerput.

KAPITEL XV.

Inuit Gûdiblo perĸojanginik. Arnamik Kanaanemiomik. 4000 it nerrititauningænnik.

TAGVA aglangnik illisimajut Farisêerillo Jerusalemiut tikkipât, oĸarlutiglo:

2 Sôg illinniartivît angajoĸâpta illusingit mallilungilagît? Aggatik ubvangilait, ĸaĸĸôjaĸtorniarangamik.

3 Kiovaille oĸautivlugillo: Sôg illipse Gûdib perĸojangit nâlengipisigîk, illusekulluse pivlugît?

4 Gûde perĸojijoĸ: Atâtangnik anânangniglo nâlektuksauvotit; atâtaminulle anânaminullo oĸarnerluktoĸ, toĸĸotæksauvoĸ.

5 Ajoĸertuivosele: Atâtaminut anânaminullônêt oĸartoĸ: „Nâmanersauvoĸ illingnut, tunnigupko tunnerguservingmut,“ tâmna ajungitullivoĸ.

6 Tamattomunga atâtaminik anânaminiglônêt nâlektailitipasse; taimaglo Gûdib perĸojangit attortaujungnaertipasse, illusekulluit pivlugit.

7. Takkormôrtose, Jesaiase illipsingnik nellautailauralloarpoĸ, oĸarlunelo:

8 Inuit ukkua ĸannermingnut tikkipânga ĸangasinâmingnullo nertorpânga, ômatingitale ungasikpânga.

9 Sullinatigle kivgartorpânga, inuit ajoĸertûsetuinangit ajoĸertuitigigamigit.

*10 **Inugasæksuillo** ĸaiĸovait, oĸautivlugillo: Nâlagitse tukkisilugolo.

11 Kannikut ittertub inuk sujuktingilá; ĸannikulle annijub inuk sujuktipâ.

12 Tagva illinniartingita tikkipât oĸaudlugolo: Kaujimaviûk, oĸauseĸ tamanna Farisêerit tussaramitsuk, sinnaungajutigingmatsûk?

13 Kiovaille oĸarlunelo: Perortut illûnatik, Atâtama ĸilangmiub illilaungitangit, nutsuktaujomârput.

14 Allarsigik! tautungitôvut, tautungitullo tâpkoa tessiortigivait; tautungitub tautungiĸattine tessioruniuk, tammarmik tâva ittersamut katakpuk.

15 Tagva Pêtrusib kiovâ oĸautivlugolo: Adsiujub mattoma tukkinganik nellojungnaertittigut.

16 Jêsusiblo oĸautivait: Illipsetauk sulle sillatuneĸangilasê?

17 Sulle tamanna nellovisiûk, inûb ĸanningagut ittertut illûnatik, natjângnut pingmatta, illuserivaktamiktullo annititaulermingmatta?

18 Kanikulle annijut, ômamit pivut, tamakkoalo inuk sujuktipât.

19 Omamit erĸarsautikulluit pingmatta, inuarnerlo, nulliarêngnermik asserorsainerlo, assiniarnerlo, tiglingnerlo, sægluteĸarnerlo, mittauteĸarnerlo.

20 Tamakkoa inuk sujuktipât. Aggangnulle ubvarsimangitunut inuk nerrigallorpat, mattoma sujuktingilâ.

*21 **Jêsuse** tâva tagvangat aularpoĸ, Tirusiblo Sidoniblo erĸângnut pivoĸ.

22 Ahâglo, arnaĸ Kanaanemioĸ, tagvangat pijoĸ, oĸarpoĸ nipliutidlarlugolo: Nâlegaĸ, Dâvidib erninga, nâpkiginga! Sâtanasib panniga âniatidlarpâ.

23 Kiungimarikpâle oĸautsemut atautsemullônêt. Tagva illinniartingita tikkipât, ĸenuvigivlugo oĸarlutik: Ikajorunguna, nipliojormattigut.

24 Kiovaille ᴏᴋarlunelo: Tillijaumatuinartunga saukanut tammarsimajunut, Israêlib iglunganit pijunut.
25 Taipsomale pâmaktervigijartorpâ ᴏᴋarlunelo: Nâlegaᴋ, ikajunga!
26 Kiovâle ᴏᴋarlunelo: Idluangilaᴋ, ᴋittorngaujut ᴋaᴋᴋôjanginik aᴋsârlugit, ᴋingminullo egidlugit.
27 Arnaᴋ ᴏᴋarpoᴋ: Ahaila Nâlegaᴋ, taimaikalloarpoᴋ; ᴋingmiârsuille nerrivut karnganerlukunik inuata nerrimârvinganit kattaktunik.
28 Tagva Jêsusib kiovâ ᴏᴋautivlugolo: Arnaᴋ, okpernît angijôvoᴋ! pijomajarnik pilârpotit.
*29 **Jêsuselo** tagvangat aularlune, Galilêab tessersoanganut tikkipoᴋ, majorarlunelo ᴋaᴋᴋamut, tagvungalo ingipoᴋ.
30 Inugasæksuillo nellipsarpât, tussiaktunik, tautungituniglo, ᴏᴋarungnangituniglo, illakungortuniglo, assinginiglo unnuktunik illaggit, illivaillo Jêsusib ittigangita sângænnut; tâpsomalo âᴋikpait.
31 Inuillo tamanna pivlugo tattaminiarput, tækkogamik, ᴏᴋarungnangitut ᴏᴋalermatta, illakungortullo pijungnaermatta, tussiaktullo pissulermatta, tautungitullo tautulermatta; Israêliblo Gûdinga nakkoridlarpât.
*32 **Jêsusible** illinniartine ᴋaiᴋovait, ᴏᴋautivlugillo: Inuit ukkua illapsugidlarpakka, nerᴋiksaᴋaratik uvlunik pingasunik uvamnêngmatta; nerritinagillo aularᴋojomangilakka uvamnit, perlerᴋonnagit apkome.
33 Tagva illinniartingita ᴏᴋautivât: Nakit taimak unuktigijunik ᴋaᴋᴋôjaᴋsiniarpita tamâne inuᴋangitome, inugasæksuit ukkua kâgungnærutiksanginîk?
34 Jêsusible apperivait: Kapsinik ᴋaᴋᴋôjaᴋarᴋisê? Kiovât: 7 nik, mingeritjaniglo ikkitunik.
35 Inugasæksuillo ikterᴋovait nunamut.
36 Kaᴋᴋôjallo ukkua 7 it, mingeritjallo tiguvait, ᴋujalivlunelo avgorpait, illinniartiminullo tunnivlugit; illinniartingitalo tunnivait inungnut.
37 Illûnatiglo nerrivut, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattersorpait, amârgaujat 7 it tættædlugit.
38 Nerrilauktullo 4000 iovut angutainait, arnat sorutsillo kittinagit.
39 Inuillo aulartinamigit umiarᴋortômut ikkivoᴋ, Magdalab erᴋânut pivlune.

KAPITEL XVI.

Jônasib nellunaiĸutanganiĸ. Pêtrusib kigligiutjininganiĸ, angervioninganiglo. Kristusib âniajomârninganiĸ. Kappiasutiksaniĸ mallingnerme Jêsusemiĸ.

TAGVA Farisêerit Saduzêerillo tikkipât; tâpkoa ôktorpât, tækkotitserĸojomavlugo nellunaiĸutamik ĸilangmit.

2 Kiovaille oĸautivlugit: Unnugangat oĸarpakpose: Kaukpat sillaĸilârpoĸ, ĸilak aupallulermat.

3 Kaujarangalle oĸarpakpose: Aĸĸunaliomidlarniarpoĸ, ĸilak aupallulilarmelo nuvujalermat. Illipse takkormôrtose, ĸilaub ĸanoelijarianga ĸaujimavasse, sôgle nelliutub tamattoma nellunaikutangit ĸaujimanginivisigîk?

4 Ukkua uivêtut assiniartut nellunaiĸutamik tækkojomavut; nellunaikutamigle assianik tunnitjivioniangilat, nellautaijub Jônasib nellunaikutanganik kissianik. Tâva ĸemakpait aularlunelo.

5 Illinniartingillo akkianut ikâramik, ĸaĸĸôjanik neksangilat, puigulauramik.

*6 **Jêsusible** oĸautivait: Nâlagitse, udjertorluselo Farisêerit Saduzêerillo ĸaĸĸôjangita sêrnarsautingænik.

7 Tagva issumertorpât ingmingnullo oĸarlutik: Taimak pivâtigut, ĸaĸĸôjamik neksalaunginapta.

8 Jêsusib tamanna tukkisigamiuk, oĸautivait: Okpernikitose, sôg siaklerutigivisiûk ĸaĸĸôjamik neksanginisê?

9 Sulle tukkisingilasê? Erĸaumangilase ĸaĸĸôjanik tellimanik ipkoninga, 5000 inût? Amârgaujat ĸapsit tættælauĸpissigîk torĸorlugillô?

10 ĸaĸĸôjaniktauĸ ipkoninga 7 nîk? Amârgaujat ĸapsit tættælauĸpisigîk torĸorlugillô?

11 Sôgle tukkisingilasê, ĸaĸĸôjamik oĸautinginapse. Oĸarama: Udjertoritse Farisêerit Saduzêerillo ĸaĸĸôjnarsautingænnik?

12 Tagva tukkisilerput, oĸangimat, udjertoriaĸarmâtte ĸaĸĸôjat sêrnarsautingænnik, Farisêerille Saduzêerillo ajôĸertûtinginik.

*13 **Jêsusĸlo** Zesarêab, Filippusib iglugasæksoangite erĸânut pivoĸ, illinniartinelo apperivait, oĸarlunelo: Inuit ĸarĸât, Inûb Erninga kinaunasugivatsûk?

14 Oĸarput: Illangita Johanneseonasugivâtit baptiterijoĸ; assingita Eliaseonasugivâtit; illangita Jeremiaseonasugivâtit, nellautaijullônêt illangat.

15 Apperivait: Illipsele kinaunasugivisingâ?

16 Tagva Simonib Pêtrusib kiovâ oĸarlunelo: Kristuseovotit, Gûdib ômajub erninga.

17 Jêsusiblo kiovâ ᴏkautivlugolo: Pilorikpotit, Simon, Jônasib erninga; uvingub aublônêt mattominga nellojungnaertingilâtit, Atâtamale ĸilangmêtub.

18 Ok̃aupagillotauk: Pêtruseovotit ĸairtomullo mattomunga illagêktoĸottikka tungatitsomavakka, târtoĸsûblo pitsartuningata sâlaginiangilait.

19 Tunnitjivigijomavagittauĸ nâlegauviub ĸilangmêtub pêrutânik. Nuname ĸellaksorniartatit illûnatik, ĸellaksorsimajomârivut ĸilangme; ĸellarutjârniartatillo nuname illûnatik, ĸellarutjârsimajomârivut ĸilangme.

20 Tagva illinniartine innerterpait, ᴏkarĸonnagit kimullônêt Kristuseonerminik.

*21 **Mattoma** kingorngagut Jêsusib illinniartine ᴏkautivait Jerusalemut aijariaĸarnerminik, angajoĸânullo, ajoĸertuijoksoarnullo, aglangnik illisimajunullo âniatitaujariaĸarnerminik angijomik, toĸĸotaujariaĸarnerminiglo, makkitjariaĸarnerminiglo uvluk pingaguangne.

22 Pêtrusiblo ingminut pitipâ innerterlugolo ᴏkautivâ: Nâlegaĸ, annajagilerit, taimailiorvioniarnak!

23 Keviardlunelo Pêtruse ᴏkautivâ: Tunnumnut pît, Sâtanase! sinnaungasaramga; Gûdib pingit issumaginginangne, inuit pingit kissêta.

*24 **Tagva** Jêsusib illinniartine ᴏkautivait: Uvamnik malligomajoĸarpat, issumaminik piniarane, senningajoliksaminik (kappiasutiksaminiglônêt) nangmagle, malliklungalo!

25 Inôserminik ivlersijomajub assiojijomârmago; inôserminiglo assiojijub pivlunga, nagvâromârpâ.

26 Inûb suksarivaûk, sillaĸsoaĸ illûnât piksarsiarigalloaruniuk, tarninga asserorpat? Ubvalo, sumîk inuk tunijijungnarĸâ tarnime sattûtiksanganîk?

27 Inûb Erninga tikkitsomârmat Atâtame ânanauningane Engeleĸo[illegible]ne illagivlugit; tagvalo illûnaita akkiniarvigijomârpait p[illegible]ingit malliklugit.

28 [illegible]hamarik ᴏkautivapse: Nangertut ovane illangita toĸĸo ôngniangilât, Inûb Erninga nâlegaunermine aggertoĸ tækkoĸârnago.

KAPITEL XVII.

Kristusib ânanausijauninganik. Issumaersimajomik pijungnaertitsininganik. Aniaminik ᴏkauteĸarninganik. Zinsemik tunnijininganik.

UVLULLO pingasujortut kingorngatigut Jêsusib Pêtruse,

Jakôbuselo, nukkâlo Johannese ingminut pitipait, majorarĸattikumavlugit ĸaĸĸamut kingiktomut.

2 Ananausijauvorlo sângænne, kênangalo seĸĸinertut ĸaumatigilerpoĸ, annorângillo ĸaĸĸorsidlarput ĸaumanertut.

3 Ahâglo, Môsesiblo Eliasiblo saĸĸervigivait, oĸâlavlutik tâpsomunga.

4 Pêtrusele Jêsusemut oĸarpoĸ: Tamâne-itsainarominarpoĸ; pijomaguvit, tamâne pingasunik iglolioromavogut, illingnut attautsemik, Mosesemullo attautsemik, Eliasemullo attautsemik.

5 Sulle taimak oĸartillugo, ahâk nuvujab ĸaumajub ullikpait. Ahâglo, nippe nuvujamit oĸarpoĸ: Tagga ernera nagliktara, ĸuviagijara, tâmna nâleksiuk!

6 Tamanna illinniartingita tussaramitsuk, pâmakterput ĸoaĸsârlutiglo.

7 Jêsusible tikkipait, aktorlugillo oĸautivait: Makkititse, erĸsinaselo!

8 Uitaleramigle, inuksingilat, Jêsuse kissiat tækkovât.

9 Kaĸĸamillo attersâramik, Jêsusib innerterpait oĸarlunelo: Tækkojase taimna oĸautiginiarasiuk inungnut, Inûb Erninga toĸĸungajunit makkerĸârtinnago.

10 Illinniartingitale apperivât oĸarlutiglo: Sôg aglangnik illisimajut oĸarĸât Eliasemik sivorliovlune tikkitsomârtomîk?

11 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Illa, Eliase sivorliojuksauvoĸ, tamaitalo idluarsitilugit.

12 Oĸaupapsele: Eliase tikkitsarêrpoĸ; illitaringilâllo, issumamingnulle piniarvigilauĸpât. Taimak Inûb Erninga âniatitaujomârivoĸ tâpkonunga.

13 Tâva illinniartingita tukkisivât, Johannesemik baptiterijomik oĸautingmagit.

*14 **Tikkingmattalo** innugasæksoarnut, inuk Jêsusemut tikkipoĸ, ittigganginullo pâmakterpoĸ,

15 Oĸarlunelo: Nâlegaĸ, ernera nâpkigiuk, illisimailingajoĸ âniadlarlune; ikkomamut imermullo ochoĸattarame.

16 Illinniartingnullo âlauĸpara, âĸigungnangilâlle.

17 Jêsusible kiovâ oĸarlunelo: Tata ukkua okpingitut mumiksimajut kinguvângoĸattigêt, ĸanoĸ sivitutigijomik najoriaĸarpapsê? Kanoĸ sivitutigijomik ĸenuêvigijariaĸarpapsê? Kaisiuk uvamnut.

18 Jêsusiblo Sâtanase innerterpâ, anivorlo tâva tâpsomangat, nukkapiarlo Stundeme tâpsomane pijungnaerpoĸ.

19 Tagva illinniartingita kissimiovlutik tikkipât oĸarlutiglo: Sog uvagut annititsungnangilavût?

20 Jêsusible kiovait oĸautivlugillo: Okpinginise pivlugo. Ahamarik oĸautivapse: Senfib karngasûtiksatangatut okperne-

ĸarupse, ĸaĸĸamut ômunga oĸatuinariaĸarpose: Tagvangat nûtit taikunga, nûniarpoĸ tâva, ajugaĸarniaraselo.

21 Taimaitulle (Sâtanasit) anniniangilat, kissiane tuksiarnermullo nerritailinermullo.

*22 **Galilêamele** piniarveĸartillugit, Jêsusib oĸautivait: Inûb Erninga pititaujomârpoĸ inuit agganginut.

23 Tâpkoalo toĸĸotsomârpât, uvluglo pingajuângne makkitsomârpoĸ. Kiksadlalerpullo.

*24 **Kapernaumulle** pingmatta, kênaujanik Zinsinik kattersijut Pêtruse tikkipât oĸarlutiglo: Ajoĸertortipse kênaujaĸ Zinse tunnivangilâ?

25 Oĸarpoĸ: Aukak. Iglomullo ittermat, Jêsusib ingiarpâ oĸarlunelo: Kanoĸ issumavêt, Simon? Kikkunît attanît nunamêtut Zollit Zinsillônêt pivakpattigîk? Kittorngamingnit tækkorngartanillônêt?

26 Tagva Pêtrusib oĸautivâ: Tækkorngartanit. Jêsusib oĸautivâ: Kittorngat tâva tunnijijariaĸangilat.

27 Ningaijauĸonnagille uvaptingnut, tessersûb sinnânut ainiarit, ĸargjuksarniglo ningitsilutit; sivorlerlo mingeriaĸ ĸaĸitat tiguguk. Kaningalo aitartikungne, Stateremik nagvâlârpotit; tâmna tiguguk, tunnijivlutillo pivlunga pivlutillo.

ĸAPITEL XVIII.

Kristusib ajoĸertuiningaŋik. Adsiujomik kivgamik kênaujanik 10,000 nik akkiliksaĸartomik.

TAIPSOMANE illinniartut Jêsusemut pivut, oĸarlutiglo: Kina anginerovâ nâlegauvingme ĸilangmêtomê?

2 Jêsuselo nutaĸĸamik ĸaiĸojivoĸ inginut, akkorngænnullo pitipâ.

3 Oĸarlunelo: Ahamarik, oĸautivapse: Utteromangikupse, nutaĸĸatitun-ingikupse nâlegauvingmut ĸilangmêtomut pijomângilase.

4 Ingminik tagva nutaĸĸatut ôtunaĸ miklilertoĸ, anginerovoĸ nâlegauvingme ĸilangmêtome.

5 Nutaĸĸamik taimaitomik illaliortub attimne illaliorivânga.

6 Uvamnulle okpertut ukkuarârsuit illangænnik sinnaungatitsijomut idluarnersauvoĸ, serĸallitsiviub ujaraktanganik ĸongasingagut nivingaiviogune, ippititauvlunelo immarbingmut ittinersamut.

*7 **Kappianamêk** sillaĸsoarmiut, sinnaungatitsinerit pivlugit! Sinnaungatitsijoĸatsainartuksaugalloarpoĸ; kappianamêgle inuk taimna sinnaungatitsijoĸ.

8 Aggakpîlle ittikkavîllo sinnaungatikpattit, nakkakit egi-

dlugillo. Illingnut ajunginersauvoĸ, tussiaklutit, illakungorlutillônêt inôtsemut itteruvit, igluktut aggaĸarnernit, ittiggaĸarnernillônêt igluktut, ikkomamullo ĸammitsuitomut egitaunernit.

9 Ijivîttauk sinnaungatikpattit, pêruk egidlugolo. Illingnut ajunginersauvoĸ, igluinarmik ijeĸarlutit inôtsemut itteruvit, maggûngnik ijeĸarnernit, ikkomamullo ĸamitsuitomut egitaunernit.

10 Kammatsialeritse, makkoarârsuit illangat nachoginasiuk! Oĸaupapsele: Engelingita ĸilangmêtut Atâtama ĸilangmiub kênanga tækkotsainarpât.

11 Inûb Erningata piulijartormagit tammarsimajut.

12 Kanoĸ issumavisê? Inuk 100 nik saugaĸutteĸarune, tâpkoalo illangat tammarpat, 99 it ĸemmagajangilait ĸaĸĸanut, tammartoĸ ĸenneriartorlugô?

13 Nenniguniuglo, ahamarik, oĸautivapse, tâmna ĸuviasutigiluarpâ assinginit 99 nit, tammarsimangitunit.

14 Taimaktauk Atâtapse ĸilangmiub assioĸojomanginivâ ukkuarârsuit illangat.

*15 **Kattangutiville** idluitullivigikpattit, tagva nellipsaruk innerterlugolo kissipteolutik. Nâlekunitit ĸattangutit âĸigêrpoĸ tâva.

16 Tussangippattille, attautsemik maggûngniglônêt illaĸalerit, oĸausise okpernarĸovlugit, maggôvlutik pingasôvluselônêt oĸalerupse.

17 Tussangippasse, tamanna illagêktunut oĸautigiuk. Illagêktullo nâlengippagit, nellojotut Zoelneretullônêt-illinganasugileruk.

18 Ahamarik oĸautivapse: Nuname ĸellaĸsorniartase ĸellaĸsorsimajomârivut ĸilangme; ĸellerutjârniartaselo nuname, ĸellarutjârsimajomârivut ĸilangme.

19 Ama oĸautivapse: Magguk nuname illagêkunik, sumiglônêt tuksiaromavlutik, pijomajatik pilârpâk Atâtamnit ĸilangmêtomit.

20 Maggugle pingasullônêt kattimajarangata attimne, akkorngænnêtsomavunga.

*21 **Tagva** Pêtrusib apperijartorpâ, oĸarlunelo: Nâlegaĸ, ĸattangutiga idluitullijoĸ uvamnut, ĸapsertorlunga issumaĸarvigijungnaeraksarivigô? 7 ertorlunga nâmakkâ?

22 Jêsusib oĸautivâ: 7 ertotuinarnernik oĸautingilagit, 70 ille 7 ertorlugit.

*23 **Tamanna** pivlugo Gûdib nâlegauvia attanertun-ipoĸ, kiglisiniaromajotut kivgaminik.

24 Kiglisinialermagillo, illangat saĸĸerpoĸ, akkiliksalik attanerminut kênaujanik 10,000 inik.

25 Akkiksaĸangimalle, attaningata tâmna, nulliangalo ĸittorngangillo, perĸutingillo tamaita pissiniutauĸovait, akkilertaujomavlune.

26 Tagva kivgab tâpsoma pâmakterdlune tuksiarvigivâ, oĸarlunelo: Attaneĸ, ĸenuêvigilaunga! tamaita akkileromavakka illingnut.
27 Tagva attaniub kivgaĸ tâmna nâpkigilerpâ, aularĸolugolo akkilêĸojungnaerivâ akkiliksanik.
28 Tagva kivgaĸ tâmna annilerpoĸ, naipitsivlunelo kivgauĸattime illangænnik, akkiliksaĸarvigijiminik kênaujanik 100 inik; tiguvâ tagva, torĸojaĸsivlugolo oĸautivâ: Akkiliksatit uvamnut akkilikit!
29 Tagva kivgauĸattingata pâmakterdlune tuksiarvigivâ oĸarlunelo: Kenuêvigilaunga, tamaita akkileromavakka illingnut.
30 Pijomangilarle, parngnanaersimavingmulle ittertitsartorpâ, akkiliksangit tamaita akkilertauĸârtinnagit.
31 Kivgauĸattingitale tamanna tækkogamitsuk, kiksadlalerput, tamaitalo tækkojatik oĸautigijartorpait attanermingnut.
32 Tagva attaningata ĸaiĸovâ, oĸautivlugolo: Kivgakullôjotit, akkiliksatit uvamnut tamaita issumagijungnaerpakka, tuksiarvigigamga.
33 Kivgauĸattille nâpkigijaksaringiniviûk, sorlo nâpkigilaurapkît?
34 Attaningalo ĸanningaumajalerpoĸ, pitilugolo âniatitsijunut, akkiliksangit tamaita akkilertauĸârtinnagit.
35 Taimaktauĸ Atâtama ĸilangmiub pijomârivâse, ômatipsingne ĸattangutipse tammarningit issumagijungnaerniangikupsigik.

KAPITEL XIX.

Nulliarêngnermik avitsinermik. Sorusiârsuit saimartaunngannik. Akluinerub agviarungnarninganik.

JÊSUSIB okautsit ukkua nâgamigit, Galilêamit aularpoĸ, Judéab erĸânut pivlune, Jordanib akkianut.
2 Inugiartoĸsuillo mallikpât, âĸikpaillo tagvane.
*3 **Tagva** Farisêerit tikkipât, oktorlugolo oĸautivât: Angutib nulliane, piutsit nellît pivlugit, avidlugo idluarĸâ?
4 Kiovaille oĸautivlugillo: Attuarsilaungilasê? Inungnik pingortitsijub kiglinganit pingortipak angut attausênaĸ, arnarlo attausênaĸ (illagêĸovlugik).
5 Oĸarlunelo: Tamanna pivlugo angutib atâtane anânanelo ĸemmangniarpak, nulliane ungagivlugo, tâpkoalo magguk uvinioniarpuk attautsemik.
6 Tamanna pivlugo maggôjungnaerlutik, uviniovuk attautsemik. Gûdib kattititâgik inub avititæksaringilak.

7 Tagva ᴏᴋautivât: Suna pivlugo Môsesib tunnijerᴋovâtigût aglangnik avitsitiksanik, arnaᴋ aviniardlugo?

8 ᴏᴋautivait: Môsesib agvialaungilâse, nulliase, avidlugit, ômatise mangaidlarmatta; kiglinganille taimailaungilaᴋ.

9 ᴏᴋaupapsele: Nulliaminik avitsijub (angunialaungipat) assianiglo nullianiklune, nulliarêngneᴋ asserorpâ. Avitamiglo nullianiktub nulliarêngneᴋ asserorivâ.

*10 **Tagva** illinniartingita ᴏᴋautivât: Angut nulliaminut taimailikpat, nulliarêgiaᴋ idluangilaᴋ.

11 ᴏᴋautivaille: ᴏᴋauseᴋ tamanna illûnatiungitoᴋ tukkisivât, taipkoale tunitjiviojut kissimik.

12 Aipaitoᴋarporle illanginik, anânamik timinganit taimaidlutik erniangomajunik; aipaitoᴋarivorlo illanginik, inungnut aipaitôᴋojaujunik; aipaitoᴋarivorlo illanginik, pijarællutik aipaitsomajunik, Gûdib nâlegauvia pivlugo. Tukkisijungnartub tukkisiliuk una!

*13 **Taipsomane** nutaᴋᴋanik âtsivut tâpsomunga, agganginut pattingmijauᴋovlugit, tuksiutjauᴋovlugillo; illinniartingitale suadlalerpait.

14 Jêsusele ᴏᴋarpoᴋ: Nutaᴋᴋat uvamnut pilit, innerterasigiglo, tâpkoa, Gûdib nâlegauvinga pigingmatsuk.

15 Aggangminullo pattingmivait tagvangallo aularpoᴋ.

*16 **Ahâglo**, inuit illangata tikkipâ ᴏᴋarlunelo: Ajungitotit ajoᴋertuijoᴋ, sumîk ajungitomik piniartuksauvîk inôtsemik nungusuitomik pilerᴋovlungâ?

17 ᴏᴋautivâle: Sôg ajunginerarpingâ? Ajungitoᴋangilaᴋ, Gûde kissime ajungilaᴋ. Inôtsemulle itteromaguvit, perᴋojat mallingniakit!

18 Tâpsoma ᴏᴋautivâ: sunât? Jêsusible ᴏᴋautivâ: Inuartuksaungilatit. Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Inuᴋattitit sæglotigilugit ᴏᴋartuksaungilatit.

19 Atâtangnik anânangniglo nâlektuksauvotit. Inuᴋattingniglo illiktut nagliktuksauvotit.

20 Tagva inôsuktub ᴏᴋautivâ: Tamakkoa tamaita mallilauᴋpakka sorusionimnit; suna sulle pingipigô?

21 Jêsusib ᴏᴋautivâ: Idluartôjomaguvit, perᴋutitit tamaita niorvgotigijartokit, aklujunullo pilliutigivlugit, tagva perᴋutekarniarpotit ᴋilangme; ᴋailerillo mallinga!

22 Inôsuktub ᴏᴋauseᴋ tamanna tussaramiuk, kiksarlune ᴋemmakpâ; akluiname.

*23 **Jêsusible** illinniartine ᴏᴋautivait: Ahamarik ᴏᴋaupapse, akluitoᴋ nâlegauvingmut ᴋilangmêtomut pilune sappernakasakpoᴋ.

24 Ama ᴏᴋautivapse: Ajornanginersauvoᴋ (nergutsoaᴋ) kamêle merᴋutib ijingagut pilune, akluitub itterniarninganit Gûdib nâlegauvianut.

25 Illinniartingita tamanna tussaramitsuk, angijomik kakkilârutigivât, ᴏᴋarlutiglo: Kiname tagva piulijaujungnarniarᴋâ?
26 Jêsusible tækkusarlugit ᴏᴋautivait: Inungnut ajornarpoᴋ, Gûdemulle tamaita ajornangilat.
*27 **Tagva** Pêtrusib kiovâ ᴏᴋautivlugolo: Ahâk, tamaita ᴋemmalauᴋpavut, mallilarpillo; sumîk akkiksaᴋalârpitâ?
28 Jêsusible ᴏᴋautivait: Ahamarik ᴏᴋaupapse, mânna mallikkapsinga, illûnatik nutaujomârpatta, Inûblo Erninga iksivajomârpat iksivautamine ânanaunersoalingme, illipsetauᴋ iksivajomârivose iksivautane 12 ine, erᴋartorlugillo Israêlib kinguvângit ᴋittorngarêt 12 it.
29 Inub iglune ᴋemmakuniuk, ᴋattangutinelônêt, atâtanelônêt, anânanelônêt, nullianelônêt, ᴋittorngnelônêt, perorsêvinelônêt, attera pivlugo; 100 ertorlugit pijomârivait, kingormgujivlunelo inôtsemik nungusuitomik.
30 Unuktulle sivorlît kingorliojomârput, kingorlîllo sivorliojomârput.

KAPITEL XX.

Adsiujomik stundine sunatuinarne sennaᴋojaujunik perorsêvingme Wainiliksatalingme. Nellautainermik Kristusib ânianginik. Zebedêusib ernikita anânangata ᴋennuninganik. Tautungituk magguk âᴋiktaunigik.

GÛDIB nâlegauvingata adsigivâ iglub inua, uvlarortoᴋ sennajuksarsioriarlune perorsêvingminut Wainiliksatalingmut.
2 Sennajuksallo angerᴋattigijarêramigit, kênaujamik attautsemik akkileromavlugit, uvloᴋ nâvlugo sennaᴋovlugit, tillivait perorsêvingminut Wainiliksatalingmut.
3 Stundik pingajuangne annigame, assingit tækkovait niuvervingmêtut suliaksaᴋangitut,
4 Oᴋautivlugillo: Illipsetauᴋ aileritse perorsêvingmut Wainiliksatalingmut; nâmaktomik akkileromavapse.
5 Aivut tâva. Ama annigivoᴋ stundit 6 ingæne 9 ingænnelo, taimailiormivlune.
6 Stundille 11 ingæne ama annigivoᴋ, assingittauᴋ suliaksaᴋangitut tikkinivait, oᴋautivlugillo: Sôg uvloᴋ nâvlugo suliaksaᴋarase tagvanêkisê?
7 Oᴋautivât: Tillijeᴋanginapta. Oᴋautivait: Illipsetauᴋ aileritse perorsêvingmut Wainiliksatalingmut; nâmaktomiglo akkilerniarpapse.
8 Unnulermalle, perorsêviub Wainiliksataliub inuata pimmaklertoᴋotine oᴋautivâ: Sennajut ᴋaiᴋolugillo akkilikit, pigialerillo kingorlermit sivorleᴋ tikkidlugo.

9 Tagva stundit 11 ingæne sennaĸojaujut saĸĸerput, illûnatiglo adsigênik kênaujanik attautsinik pivut.

10 Sivorlît tikkinamik, unnunnersanik piniarasugivut; tâpkoatauĸ illûnatik adsigênik kênaujanik attautsinik pigivut.

11 Attautsemiglo pigamik, perorsêviub inua oĸarnerlôtilerpât.

12 Oĸarlutiglo; Kingorlît makkoa, stundeme attausênarme sennalauĸtut, uvaptingnut adsiutipattit, uvlub oĸumainarninganik kiangoninganiglo tukkisilauralloarapta.

13 Kiovaille, illangallo oĸautivlugo: Illanâra, akkilênerlugvigingilagit. Angerĸattigêlaungilagûk kênaujamik attautsemîk?

14 Kênaujat piuk, aularlutillo! Kingorlerle tâmna illiktut akkileromavara.

15 Perĸutimniglônet issumamnik pininartuksaungilangâ? kattalungavêt pitsiarnera pivlugô?

16 Taimak kingorlît sivorliojomârput, sivorlîllo kingorliojomârput. Kaiĸojaujut unnudlarmatta, annerimajulle ikkidlarput.

17 **Jerusalemullo** majorarpoĸ; ingergavlutiglo illinniartine 12 it ingmigolivlugit ingminut pitipait, oĸautivlugillo:

18 Ahâk, Jerusalemut majorarpogut, Inûblo Erninga pititaulârpoĸ ajoĸertuijoĸsoarnut, aglangniglo illisimajunut, taipkoalo toĸĸotaksautilârpât.

19 Nellojunullo pitilârpât; taipkoalo mittautigilârpât, issaĸavlugolo kikkiaktulârpât; uvluglo pingajuangne makkilârivoĸ.

*20 **Taipsomane** Zebedêusib ĸittorngangita anânangata ernîngne illagivlugik tikkipâ, pâmaktervigivlugolo sumik tuksiarvigivâ.

21 (Jêsusiblo) oĸautivâ: Sumîk pijomavêt? Oĸautivâ: Ernîkka ukkua iksivaĸokik nâlegauvingne, aipâ tallerpikpît tungâne, aipangalo saumikpît tungâne.

22 Jêsusible kiovâ oĸarlunelo: Tuksiararijase nellovasse. Ermgusiârsub (immanga) immigaksara immerungnarpittikô baptitauniksaralo baptitauniksarijungnaralloarpittikô? Kiovâk: Ahaila, ajungikalloarpavuk.

23 Oĸautivaglo: Ermgusiârsub (immanga) immigaksara immerniaralloarpattik, baptitauniksamnullo baptitaujuksaugalloarpotik, tallerpingmale tungâne, saumingmalônêt tungâne iksivajomârneĸ, uvamnut perĸojaksaungilaĸ (illîptingnut), Atâtamale iksivaĸojangit, taipkoa iksivajomârput.

24 Illinniartut 10 it tamanna tussaramitsuk, annûjutigilerpakit nukkarêk ukkua.

25 Jêsusible ĸaiĸovait ingminut, oĸautivlugillo: Kaujimavose, nunab attaningit attaniotingmatta, attannivîllo pitsartuneĸarmatta.

26 Illipsele taimaituksaungitose, anginerojomajorle akkunapsingne, kivgaulerle illipsingnut.
27 Angajoĸaujomajorlo kivgaulerle illipsingnut:
28 Sorlo Inûb Erninga tikkingimat, kivgartortaujomavlune, kivgartoriartorlunele, inôserminiglo tunnijivlune unuktut piulijaujutiksangænnik.
29 Jerichomillo aularmatta, inugiartoĸsuit mallikpât.
*30 **Ahâglo**, tautungituk magguk apĸosinerme iksivavuk; Jêsuselo kângiutiniartoĸ tussaramikko, niplialerpuk oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, Davidib Erninga, nâpkigitiguk!
31 Inuille innerterpakit, nippangerĸovlugik. Niplialualerpugle, oĸarlutiglo. Nâlegaĸ, Davidib Erninga, nâpkigitiguk!
32 Jêsusele noĸĸalerpoĸ, kaiĸovlugiglo apperivak: Sumîk uvamnit pijomavitîk?
33 Kiovâk: Nâlegaĸ, ijivuk uititauĸovlugik.
34 Jêsusiblo nâpkigilerpak, ijîkikullo aktorpak; tagvainarlo ijîgik tautugungnalerpuk; mallikpâglo.

KAPITEL XXI.

Kristuse aivoĸ Jerusalemut. Tempelemik ivjornaititsivoĸ. Napârtoĸ Faigeliksaĸ ôminarnerartauvoĸ. Adsinjoĸ perorsêvilerijunik Wainiliksatalingmik.

JERUSALEMULLE ĸaglileramik, Betfagemut tikkilutik, ĸaĸĸamut orĸsoĸtalingmut, Jêsuse maggungnik illinniartiminit tilliklerpoĸ,
2 Oĸaudlugiglo: Aileritik iglugasængnut nelliptingnêtunut, siuterĸortojorlo pittuksimajok nemilârpattik nocharlo senniane; pittûdjârlugiglo, uvamnut ĸaitikik.
3 Oĸarvioniaruptiglo sumik, kiogitik: Nâlekab attoromangmagik; tâva neksartauĸolârpak illiptingnut.
4 Tamakkoale illûnatik taimailingavut, nellautserĸovlugit oĸautigijaumajut nellautaijokut, oĸarmat:
5 Zionib pannia oĸautissiuk: Ahâk, attanît ĸaivoĸ illingnut sinaungaidlune, siuterĸortojome iksivavlune, siuterĸortojublo nangmakpaktub nochangata kânganêdlune.
6 Illinniartuĸ ailerpuk, pinniarlutiglo perĸojaunermiktut Jêsusemut.
7 Siuterĸortojorlo nocharlo ĸaipakik, annorâtiglo ĸemerdloanut illivlugit, kânganullo (Jêsuse) ingitipât.
8 Inugasæksuillo annorâtik issivilerpait apĸotânut, assingitalo napârtut ĸessertutingit kippivlugit, apĸotânut katterarpait.
9 Inugasæksuille, sivorlîllo malliktingillo, ĸaggudlarlutik

ᴏᴋarput: Hosianna, Davidib Erninga! nertortaule, Nâlekab attingane tikkitoᴋ! Hosianna ᴋotsingnerme!

10 Jerusalemullo ittermat, iglugasæksuit inungit illûnatik nippalijâdlarput, ᴏᴋarlutiglo: Kina unâ?

11 Inuille ᴏᴋarput: Jêsuse una, nellautaijoᴋ Nâzaretemit Galilêamêtomit.

*12 **Jêsuselo** Gûdib iglunganut kattimaviksoarmut (Tempelemut) itterpoᴋ, pisiniartullo niuverniartullo kattimavingmêtut annitilerpait, kênaujaniglo tauᴋsêjut sângit, tingmitjaniglo taubinik niorvgotiggit iksivautangit ochotidlarpait.

13 Oᴋautivlugillo: Aglaksimavoᴋ, igluga taijæksauvoᴋ tuksiarvingmik; illipsele inuarviotilauᴋpasse.

14 Kattimavingme tautungitullo tussiaktullo tikkipât, pijungnaertipaillo.

15 Ajoᴋertuijoᴋsuille aglangniglo illisimajut tattamnartitangit tækkogamigit, sorutsillo kattimavingme ᴋaggudlartut tussaramigit, ᴏᴋartut: Hosianna, Davidib Erninga! ningaumajarutigivait tagva,

16 Oᴋautivlugolo: Tussarpigîlle, ukkua ᴏᴋautigijangît? Jêsusib ᴏᴋautivait? Ahaila. Attuarsilaungilasê: Sorusiârsuit amâmaktullo ᴋanningitigut nertordlerneᴋ illingnik âᴋikpat?

*17 **Tavâ** ᴋemmakpait, iglugasæksoarnillo annivoᴋ ailunelo Betâniamut, tagvanêlerdlunelo.

18 Uvluble aipangane uvlâkut, ama iglugasæk soarnut aigame, kâlerpoᴋ;

19 Napârtomiglo Faigeliksamik apᴋosiniub senniane tækkogame, nellipsarpâ; merᴋutuinalik tækkogamiuk, ᴏᴋautivâ: Mattoma kingorngane illingne perortoᴋarniarungnaermarigle paunganik. Napârtorlo Faigiliksaᴋ pannersârpoᴋ tagvainaᴋ.

20 Illimiartingitalo tamanna tækkogamitsuk, tattaminiarlutiglo ᴏᴋarput: Napârtoᴋ una Faigiliksaᴋ ᴋanoᴋ illingavâ pannersâdlartovinêᴋ?

21 Jêsusible kiovlunelo ᴏᴋautivait: Ahamarik, ᴏᴋautivapse, okperneᴋarupse, ᴋollaraselo, napârtoᴋ Faigiliksaᴋ kissiat taimailiutuinarajangilasse; ᴋaᴋᴋamulle ômunga ᴏᴋarupse: Kangattarit, immarbingmullo kattagit, tâva taimailiorniarpoᴋ.

22 Kennuarijaselo tamaita tuksiarnipsingne, okperupse, pilârpasse tâva.

*23 **Kattimavingmullo** ittermat, ajoᴋertuitillugo, ajoᴋertuijoᴋsuit inuillo angajoᴋângita tikkipât ᴏᴋautivlugolo: Kimut perᴋojauvêt taimailiorlutît? Kialônêt pitsartunermik mattominga tunitjivigivâtît?

24 Jêsusible kiovlune ᴏᴋautivait: Apperijomavapsetauᴋ ᴏᴋautsemut attautsemut; mattominga ᴏᴋautigupsinga, ᴏᴋautijomagivapse, kimit pitsartuneᴋarnimnik taimailiorlunga.

25 Johannesib baptijutinga nakit pivâ? Kilangmillônêt,

inungnillônêt? Tagva issumertuivut ingmingne ᴏᴋarlutiglo: Kilangmit pijoᴋ ᴏᴋautigiguptigo, ᴏᴋautiniarpâtigut: Sôg okperilaungipisiûk?

26 Inungnille pijoᴋ ᴏᴋautigiguptigo, inuit ersigijariaᴋarpavut; inuit illûnatik Johannese nellautaijônasugingmatsuk.

27 Jêsuselo kiovât, ᴏᴋarlutik: Nakit pingmangât nellovavut. Tagva ᴏᴋautivait: Taimaimat ᴏᴋautijomangilapsetauᴋ kimit pitsartuneᴋarnimnik taimailiorlunga.

*28 **Kanoriᴋ** issumavisê? Angutеᴋalauᴋpoᴋ maggûngnik ernelingmik, sivorlermullo tikkipoᴋ, ᴏᴋautivlugo? Ernîk, uvlome sennajartulaurit perorsêvimnut Waineliksaᴋtalingmut.

29 Tâpsomale kiovlune ᴏᴋautivâ: Aijomangilanga. Kingorngagullo ᴋaᴋᴋialeraine, ailerpoᴋ.

30 Aipânullo tikkinivoᴋ, taimaktauᴋ ᴏᴋautivlugo. Tâpsomale kiovlune ᴏᴋautivâ: Ahaila, Nâlegaᴋ! ainanelo.

31 Tâpkoa magguk nelliakita atâtame perᴋojanga mallilauᴋpaûk? Kiovât: Sivorliub. Jêsusib ᴏᴋautivait: Ahamarik ᴏᴋautivapse: Zoelnerit anguniarpaktullo Gûdib nâlegauvinganut itterᴋârnersauniarput illipsingnit.

32 Johannesib tikkilauᴋpâse ajoᴋertorluselo apᴋotiksamik idluartomik, illipselo okperingilasse; Zoelnerille anguniarpaktullo okperivât. Tamanna tækkolauralloarapsiuk, ᴋaᴋᴋialingilase, ᴋingorngagut tâmna okperingmilugo.

*33 **Adsiujomik** assianik tussaritse: Angajoᴋâᴋalauᴋpoᴋ perorsêviliortomik, Waineliksanik illijivlune, avatâlo avaluliudlarlugo; paungallo iptêjartauviksangænik semmalaurivoᴋ, nuvuguseᴋsoaliorivorlo; perorsêvilerijunullo pimajauᴋogamiuk, nuname assianut aularpoᴋ.

34 Paungalle innilerviat nelliutilermat, kivgane tillivait perorsêvilerijunut, paunganginik pilerᴋovlugit.

35 Tagva perorsêvilerijut kivgangit tigudlarlugit, illangat issaᴋavât, illangat toᴋᴋopât, illangat ujarᴋanut millorpât.

36 Anna kivgat assingit tilligivait, unumersat sivorlinginit; tâpkoatauᴋ taimailiorivait.

37 Kingorliotilerdlugo ernine tilligivâ taipkonunga ᴏᴋarlunelo: Ernera illeraginiarpât.

38 Perorsêvilerijulle erninga tækkogamitsuk, ingmingnut ᴏᴋalerput: Tagga kingormgujijuksaᴋ; attê, toᴋᴋoniarlavut, kingormgutijæksangillo uvagut pigilerlugit.

39 Tiguvât tâva, perorsêvingmillo pingujarlugo toᴋᴋopât.

40 Perorsêviuble inuata, tikkikune, perorsêvilerijut ukkoa ᴋanoᴋ piniarpagit?

41 Kiovât: Ajortullijoᴋsuit ukkua toᴋᴋoniarpait, perorsêvinelo perorsêvilerijut assinginut, paunganik ᴋaitsiniartunut, innerviat nelliutikpat, pimajauᴋojomârpâ.

42 Jêsusib ᴏᴋautivait: Attuarsilaungilasê aglangne: Ujarak,

igloliortut nachogijangat, tâmna iglub terreĸoa ujaraulernerpôĸ? Tagva Nâlekab piniarninga, tattamnadlarporlo ijiptingnut.

43 Tamanna pivlugo oĸautivapse: Gûdib nâlegauvia aĸsârnigaujomârpoĸ illipsingnit, tunnijauvlunelo nellojunut paungaginik ĸaitsijunut.

44 Ujarĸamullo ômunga kattaktoĸ, serĸominiarpoĸ; kattagvigijanele ujarĸab serĸalliniarpâ.

45 Ajoĸertuijoĸsuillo Farisêerillo tâpsoma adsiutitsiningit tussaramigit, mallugivât, oĸautigingmagit.

46 Tigunasuaralloarpâllo; inuille erĸsigivait, nellautaijônasugingmatsuk.

KAPITEL XXII.

Attanersûb erningata nullianilerninganik. Apertsûtinik Zinsiksaĸ pivlugo. Makkitsomârnermik. Perĸojamik angnerpâmik. Jêsusib kinausinganik.

JÊSUSIB ama oĸarvigilerpait adsiutigut, oĸarlunelo:

2 Gûdib nâlegauvia attanersoatun-ipoĸ, ernerminik nullianerĸojijotut;

3 Kivganelo tillivait, nulliarêngnialertungnut nerrimârĸattaujuksat ĸaiĸojauĸovlugit; ĸaijomalungilallo.

4 Ama kivgat assingit tilligivait, oĸarlunelo: Nerrijartortuksat oĸautsartorsigik: Ahâk, nerrimâræksavut pijarêrpakka, tuktuvaĸotikkalo ĸoinijut toĸĸopakka, illûnatiglo pijarêrput; ĸaileritse, nulliarêngnialertuk nerreĸattigilaulavut.

5 Nachogivâlle tamanna, aularlutiglo, illangat perorsêvingminut, illangat sullivingminut.

6 Illangitale kivgangit tiguvait, mittautigivlugillo toĸĸopait.

7 Attanersûb tamanna tussaramiuk, ningaumajadlalerpoĸ, sorsuktuksaĸutsoanelo aiĸovait, inuartut taipkoa nungutsartortauĸovait, iglugasæksoangillo ikkidlugit.

8 Tagva kivgane oĸautivait: Nerrimâræksat pijarêrsimagalloarput, ĸaiĸojaulauktulle pijuksaulaungilat.

9 Tamanna pivlugo apĸosiniâlungnut aileritse, illûnaitalo naipiniartase nulliarêngnialertungnut nerreĸattaujartorĸolersigik.

10 Kivgallo taipkoa apĸosiniâlungnut aivut, naipitatiglo illûnaita kattitipait, ajortullo ajungitullo. Nulliarêngnialertuglo iglungak nerrimârĸattauniartunut nimniolerpoĸ.

*11 **Attanersûblo** ĸaiĸojaujut tækkojartoramigit, inuk tækkovâ tagvane annorârsimangitoĸ nerrimârĸattaujuksatut.

12 Oĸautivâlo: Illanâĸ, ĸanoĸ ovunga itternerĸêt, annorârsimangitotit nerrimârĸattaujuksatût? Tâmnale niplingilaĸ.

13 Tagva attanersûb kivgane ᴏᴋautivait: Aggangillo ittiggangillo ᴋellaᴋsorsigik, egidlugolo târtoᴋsoarmut ungardlerpâmut, tagvane, ᴋeavaᴋsoadlarneᴋaromârpoᴋ aglerulârneᴋaromârlunelo;

14 Kaiᴋojaumajut unnudlarmatta, annerimajulle ikkiput.

*15 **Tagva** Farisêerit ᴋaggimiojartolerput, ᴏᴋausinginut ᴋanoᴋ pijauveᴋarmangât.

16 Illinniartitigle tâpsomunga tillivait, Herôdesiblo kigvangit illautilugit, ᴏᴋarlutiglo: Ajoᴋertuijoᴋ, ᴏkpernartôjotit ᴋaujimavaptigit, Gûdemullo apᴋotiksamik ajoᴋertuitsiartotit, inuillo sivôragingilattit, tâpkoa kinauningit kamaginginangne.

17 Tamanna pivlugo ᴏᴋautitigut, ᴋanoᴋ issumavêt? Idluarᴋâ, attaniviksoaᴋ Zinsinik tunnitjivigivlugo, idluangilarlônêt?

18 Jêsusible pingitsertorningit tukkisileramigit, ᴏᴋautivait: Takkormôrtose, sôg ôktorpisingâ?

19 Tækkolago kênaujaᴋ Zinsiksaᴋ. Kênaujarlo tâpsomunga saᴋᴋerpât.

20 Appersorpaillo: Kia adsinga, kialo aglangit ᴋollânê?

21 Kiovât: Attaniviksûb. Tagva ᴏᴋautivait: Taimaimat attaniviksoarmut tunnisiuk attaniviksûb pinga, Gûdemullo Gûdib pinga.

22 Tamanna tussaramitsuk, tattaminiarput, ᴋemmaklugolo aularput.

*23 **Uvlorme** taipsomane Saduzêerit tikkipât, makkiviksaᴋangitomik ᴏᴋartut; apperivâllo,

24 ᴏᴋarlutik: Ajoᴋertuijoᴋ, Môsese ᴏᴋarpoᴋ. Toᴋᴋojoᴋarpat ᴋittorngaᴋangitomik, nukkangata (angajugilauᴋtame) nullianga nulliarijaksarivâ, angajune kinguvâksarsivlugo.

25 Uvaptingnele nukkarêkalauᴋpoᴋ 7 nik. Angajuklеᴋ nullianerᴋâlauᴋtoᴋ, toᴋᴋovoᴋ; ᴋittorginanelo, nulliane nukkaminut ᴋemakpâ.

26 Taimaktauᴋ tuglia, pingajuaglo, 7 ingat tikkidlugo.

27 Illûnatik kingorngatigut arnaᴋ toᴋᴋogivoᴋ.

28 Makkivingmele, taipkoa 7 it neliata nulliarijomârpaûk? Illûnatik nulliarilaungmatsuk.

29 Jêsusible kiovait ᴏᴋautivlugillo: Tammarpose, aglait nellogapsigik, Gûdib ajugaᴋanginingalônêt.

30 Toᴋᴋungajunit makkitsomârtut nullianingniangilallônêt, uiningniangilallônêt; Gûdible Engelingititun-itsomârput ᴋilangme.

31 Toᴋᴋungajunik makkitsomârtunik attuarsilaungilasê, Gûdib ᴏᴋautilaungmase, ᴏᴋarame:

32 Abrahab Gûdigivânga, Isaablo Gûdigivânga, Jâkoblo Gûdigivânga? Toᴋᴋungajulle Gûde Gûdigingilât, inôjulle (kissimik).

33 Inuille tamanna tussaramitsuk, ajoᴋertûtinga tattaminiarivât.

*34 **Farisêerille** tussaramik, Saduzêerit ᴏᴋausiksaerutingmagit, attautsemut kattilerput.
35 Illangatalo, aglangnik illisimajub ôktorpa, ᴏᴋarlunelo:
36 Ajoᴋertuijoᴋ, perᴋojanit tamainit neliat anginerovâ?
37 Jêsusible kiovâ: Gûdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ômattingnut tamânut, tarningnullo tamânut, issumangnullo tamainut.
38 Tamanua pijariaᴋarnerojoᴋ angnerlo perᴋojaᴋ.
39 Aipangale tâpsotunaᴋ-ipoᴋ: Inuᴋattingnik illiktut nagliktuksauvotit.
40 Perᴋojângnut ukkungnunga maggûngnut perᴋojat illûnatik illagêkput, nellautaijullo aglangit.
*41 **Farisêerille** kattimangmatta, Jêsusib apperivait,
42 Oᴋarlunelo: Kanoᴋ issumavisê Kristuse pivlugô? kia ernerivaûk? Kiovât: Dâvidib.
43 Oᴋautivait: Sôg Dâvidib anernermigut Nâlekaminik taivaûk? oᴋarame:
44 Nâlegaᴋ Nâlekamnut oᴋalauᴋpoᴋ: Tallerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerᴋârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut.
45 Nâlekaminigle Dâvidib taingmago, ᴋanoᴋ ernerivaûk?
46 Illûnatiglo kiovlugo sappilerpât, illûnatiglo uvlub tâpsoma kingorngagut apperivlugo sapperivât.

KAPITEL XXIII.

Farisêerit takkormôrningita saᴋᴋertitauninginik. Jerusalemiut sillugvioningæmik.

TAGVA Jêsusib inuillo illinniartinelo oᴋarvigivait,
2 Oᴋarlunelo: Môsesib iksivautangane aglangnik illisimajut Farisêerillo iksivavut.
3 Taipkoa attorᴋojangit illipsingnut, tamaita nâleklugillo mallingniarsigik; piniarningille mallingniarasigik; oᴋaralloartut pinniaratiglo.
4 Erᴋsugæksanigle oᴋumaitunik erᴋsuktaujungnangitunik ᴋellaksivut, inuillo tuinginut illivlugit; nangminerle aktoromangilait aggangmut attautsemullônêt.
5 Sulliaksatigle tamaita pivait, inungnut tautuktaujomavlutik. Erᴋaijutiksaᴋotitik silliksivait, annorâmiglo sinningit angijorortilugit.
6 Nerrimârvingme illinniarvingnelo issukliolutik iksivajomavut.
7 Niuvervingmelo salutitaujomavut, inungnut taijaujomavlutik Rabbimik (ajoᴋertuijomik).

8 Illipsele taijaujomajuksaungilase Rabbimik: attautsemik ajoĸertorteĸarapse Kristusemik; illipsele illûnase ĸattangutigêkpose.

9 Kinamiglo atâtamik taisijuksaungilase nuname: attauseĸ atâtagigapsiuk, ĸilangmêtoĸ.

10 Ajoĸertuijuniglo taijaujomajuksaungilase: attauseĸajoĸertortigigapsiuk Kristuse.

11 Illase anginerojoĸ kivgaksauvoĸ illipsingnut.

12 Ingminik angijorortitoĸ, miklilertitauniarmat; ingminiglo miklilertitoĸ, angijorortitauniarpoĸ.

*13 **Kappianamêk** illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Nâlegauvik ĸilangmêtoĸ parngnanaerapsiuk, inuit itterĸonnagit! Illipse ittertuksaunase, itteromajulle itterĸongilasse.

14 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Uigarnerit pingit nungunapsigik, takkijunik tuksiarutinik tuksiarutsomavlugit oĸartose! Taimak pivlugo pitlartaunersaujomârpose.

15 Kappianamêk illipse aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose. Nunakullo immakullo ingergagapse, illaksarsiorluse Judioĸattiksapsingnik! illagigupsiuglo, târtomut ĸittorngautipasse, magguertorlugo illipsingnit.

16 Kappianamêk illipse, tautungitose tessiornikteojose, oĸarapse: Gudib iglunga taiĸassiutivlugo angertoĸârpat, tamanna erĸanangilaĸ; Gûdible iglungata Goldinga taivlugo angertoĸ, tâmna pitlaraksauvoĸ,

17 Sillaitose tautungitoselo! neliaĸ anginersauvâ? Golde, Gûdib iglungalônêt, ivlernartitsijoĸ Goldemîk?

18 Altâre taivlugo angertoĸarpat, tamanna erĸanangilaĸ; tunergulle ĸânganêtoĸ tailugo angertoĸ tâmna pillaraksauvoĸ.

19 Sillaitose tautungitoselo! neliaĸ anginersauvâ? Tunnergut, altârelônêt, ivlernartitsijoĸ tunnergummîk?

20 Tamanna pivlugo, altâre tailugo angertoĸ, tâmna tailugo angerpoĸ, illûnaitalo ĸânganêtut illaliudlugit.

21 Gûdiblo iglunga tailugo angertoĸ, tâmna tailugo angerpoĸ, taĸamanêtorlo illaliudlugo.

22 Kilaglo tailugo angertoĸ, Gûdib iksivautanga tailugo angerpoĸ, iksivajorlo ĸângane illaliudlugo.

23 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Minziblo, Tilliblo, Kimeliblo tellimaujunginik tunnijigapse; perĸojanêtullo pijariarĸortonerpângit tunnupasse, imaitut: idluarnerlo, nâpkiningnerlo, okpernerlo! Makkoa piniaraksarivasse, ipkoalo ipperarnagit.

24 Tautungitose tessiorniktiojose! millugiarârsuit kammagivasse, Kamêlinigle êsivose.

25 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo

takkormôrtose! Ermgusiârsuillo pôgutallo sillatingitigut ĸeblariksarapsigik, illungille tættæput arĸtainermik nerritunermiglo.

26 Farisêere tautungitotit, ermgusiârsûblo pôgutablo illûgik sallumarsarĸâkik sillatîgiglo ĸeblaridlarĸovlugik.

27 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Illuvertitut mingoarsimajutitun-inapse; sillatingit ânanaujârput, illungille tættæput toĸĸungajut sauninginik mamaitoâlungniglo.

28 Taimainivosetauĸ! ĸallinipsigut idluartôjârpose inuit tækkoænne; illupsigulle takkormôrnermiglo idluiluktomiglo tættæpose.

29 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo takkormôrtose! Nellautaijut illuvingit sennagapsigik, idluartullo illuvingit ânanausigapsigik.

30 Oĸarluselo: Atâtagilauĸtavut inôĸattigilauruptigik, taipkoa illagijomanajalaungilavut nellautaijut aunginik ĸovisilauĸtut.

31 Taimak nangminеĸ kigligiutjivose, nellautaijunik toĸĸotsijut ĸittorngaringmasse.

32 Attê, illipsetauĸ sivorlipse ôktûtigilauĸtangat tættæniarsiuk.

33 Kuglugiangojârtose, ĸuglugiarâlôjârtose, ĸanoĸ illivluse erĸartortaumaneĸ kappianartolik ĸemmajomavisiûk?

*34 **Taimaimat,** ahâk, tillivakka illipsingnut nellautaijullo, sillatujullo, aglangniglo illisimajut; taipkoalo illangit toĸĸotsomârpasse, ĸejungmut senningajolingmut kikkiaktorlugit, illangillo illinniarvipsingne issaĸadlaromârpasse, unangmivlugillo iglugasæksoarnit iglugasaksoarnut.

35 Tikkitauĸovluse idluartut aunginut illûnainut, nunamut ĸovijaujunut, idluartub Abelib aunganit, Zacharîasib, Barachîasib erningata aunga tikkidlugo, toĸĸolauĸtapse kattimaviub altâriblo akkorngangne.

36 Ahamarik, oĸaupapse, tamakkoa tamaita pivlugit kinguvângugĸattigêt ukkua akkiniartaujomârput.

37 Jerusalem, Jerusalem, nellautaijunik toĸĸotsijotit, illingnullo tillijaniĸ ujarĸanut millorniktotit! ĸittorngatit kattititsomaĸattalauralloarpakka, sorlo arnaungub piarĸane kattitingmagit esarĸominut; pijomalaungitosele.

38 Ahâk, igluse (kattimavise) inuêrutjaujomârpoĸ.

39 Oĸaupapsele, mattoma kingorngagut tækkojungnaerpapsinga, oĸarĸârtinnase: Nakkoridlartaule Nâlekab attingane tikkitoĸ.

KAPITEL XXIV.

Kattimaviksûb serĸomitaujomârningata sivorngagut oĸautauninganik. Nâlekab tikkitsomârninganik.

JÊSUSELO kattimaviksoarmit anningmat, illinniartingita tikkipât, kattimaviksûb sennamatsiarninganik ĸemmergotiniardlugo.

2 Jêsusible oĸautivait: Tamakkoa tamaita tækkogalloarpisigîk? Ahamarik, oĸaupapse: Ujarĸat ukkua serĸomitaujomârput, ĸallerêktoĸarungnaerlutik.

*3 **ĸaĸĸamelo** orĸsoĸtalingme iksivalermat, illinniartingita kissimiovlutik tikkipât oĸarlutik: Oĸautitigut: ĸaĸugo pijuksat tamakkoa pijomârĸât? Sunalo nellunaikutaksaujomârĸâ tikkiviksarnut, sillarsûblo naggatiksanganût?

4 Jêsusible kiovlune oĸautivait: Kammatitse uivêrijauĸonnase.

5 Unuktut tikkitsomârmatta attera atterivlugo, oĸarlutik: Kristuseovunga; unuktullo tammartiniarpait.

6 Tussaromârposele unatartunik, unatartullo unipkautauninginik; kammatitse erĸsiniaraselo. Taimaitoĸartuksaungmat sivorngagut; sillaĸsûble naggatiksanga nelliutingilaĸ sulle.

7 Inuĸattigêt inuĸattigênut assimingnut sorsugomârmatta, attaniovingmiullo, attaniovingmiunut assimingnut; kângnartoĸsoarmiglo ĸanimalualungnartomiglo pijoĸaromârpoĸ, nunallo sunatuinarne sajukpilugomârput.

8 Taimædja kappianartub pigiarninga.

9 Taimaipat, kappianartomut pititsomârpâse, toĸĸodluselo. Inuĸattigêllo illûnatik ômigidlaromârpâse, attera pivlugo.

10 Inuillo unuktut sinnaungajuteĸaromârput, illatiglo kiggortigivlugit, ingmingnullo ômisûtijomârput.

11 Nellautainerluktullo unuktut saĸĸeromârput, unuktut tammartiniardlugit.

12 Idluitullinerlo pivalliangmat, unuktut naglingningit niglileromârput.

13 Issuanulle soĸĸosijuitoĸ, (okperlune) piulijaujomârpoĸ.

14 Oĸautsillo tussarnertut nâlegauvingmik oĸautaujomârput sillaksoarme illûnâne, inuĸattigêt illûnatik nellojungnaerutiksangænnut; tâva sillaĸsûb naggatiksanga nelliutijomârpoĸ.

15 Nungutsiviub maĸĸojungnarninga tækkoniarupsiuk, oĸautigijaumajoĸ nellautaijomut Daniêlemut, ivjornaitovingmut pingmat (tamakkoninga attuarsijub kamagilerligit):

16 Taimaipat, Jûdit nunangænnêtut ĸaĸĸanut ĸemmâlerlit.

17 Iglublo kânganêtoĸ aĸĸarniarane, sumik iglominit aikleromavlune.

18 Perorsêvingmêtorlo utterniarane, annorâne pijartorlugit.

19 Kappianamêgle singaijut amâmaktitsijullo, tamanna nelliutikpat.
20 Tuksialeritsele, ĸemmâviksase okkiome sabbatemelônêt pilerĸonnago.
21 Uvlunele taipkonane kappiasugviksaĸaromârpoĸ nelleĸangitomik, sillaĸsûb pigiarninganit tamanna tikkidlugo taimaitoĸalaungilaĸ, kingornganelo taimaitoĸarnianginivoĸ.
22 Uvlullo taipkoa ikkiglijauniangipatta, inuk attauserlônêt piulijaunajangilaĸ; annerimajulle pivlugit uvlut taipkoa ikkiglijaujomârput.
23 Tagva oĸautjaugupse: Ahâk Kristuse ovanêpoĸ ikkanelônêt, tamanna okperiniarasiuk.
24 Kristuseonerartunik sæglojunik nellautainerluktuniglo saĸĸertoĸaromârmat, nellunaikutaksoarnik tattamnadlartuniglo piniarlutik, tammartitaulerĸovlugit tammarnartomut annerimajuttauk, ajornangipatta.
25 Ahâk, makkoninga oĸautilauĸpapse sivorngagut.
26 Tamanna pivlugo, oĸautikpasse: Ahâk, inuĸajuitomêpoĸ, ainiarase; Ahâk, iglomêpoĸ, okperiniarasigik.
27 Sorlo ĸaumalak anningmat (seĸĸerngub) nuivianit, ĸaumaingmallo nippivianut, taimaitsomârpoĸtauĸ Inûb Erningata tikkiviksanga.
28 Nane ĸigdloĸartome nektoraggit kattivut.
*29 **Uvlulle** taipkoa kappianartut kingorngatigut seĸĸinerlo taĸĸerlo ĸaumajungnaeromârpuk, uvloritjallo kattagomârput ĸilangmit, ĸilaublo pitsartuningit aulataujomârput.
30 Inûblo Erningata nellunaikutanga tâva tækkuksaujomârpoĸ ĸilangme. Kinguvângoĸattigello nunamêtut illûnatik ĸeadllaromârput, Inûblo Erninga tækkojomarpât ĸilaub nuvujangitigut aĸĸartoĸ, pitsartudlarlune ânanaudlartoĸ.
31 Engelinelo tillijomârpait tiptulautilijartut nipperĸortojunik; annerijangillo kattitilugit annorenit sittamanit, ĸilaub issuanit issuanut.
32 Adsiujomik illinniaritse napârtoĸ Faigiliksaĸ pivlugo. Akkerungit ipteĸalerangata siggilerangatalo, ĸaujimavose aujaraklilermat.
33 Taimaktauĸ illipse, makkoa tamaita tækkogupsigik, ĸaujimaleritse, ĸaglilermat.
34 Ahamarik oĸaupapse: Kinguvângoĸattigêt ukkua nunguniangilat, makkoa illûnatik nâmakserĸârtinnagit.
35 Kilaglo nunalo nungujomârpuk, oĸausikkale nungujomângilat.
*36 **Uvlormigle** stundemiglônêt taipsominga ĸaujimajoĸangilaĸ; Engelillônêt ĸilangmêtut ĸaujimanginivât, Atâtama kissime ĸaujimavâ.

37 Sorlo Nôa inôtillugo ilaungmat, taimaktauĸ itsomârivoĸ Inub Erningata tikkiviksanga.

38 Sorlo uvlune taipkonane, ullitornivaksûb sivorngagut ilaungmat: nerrivut, immilarmiglo, nullianikpullo, uinikpullo, uvloĸ tâmna tikkidlugo, Nôab ittervia umiaĸsoarmut.

39 Kammagingilâllo, ullitornivaksoaĸ tikkerĸârtinnago tamaita nungudlugit: taimaitsomârpoĸtauĸ Inûb Erningata tikkiviksanga.

40 Tamanna nelliutikpat, magguk perorsêvingmêtsomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoĸ, aipangalo ĸemmaktaujomârpoĸ.

41 Arnâk magguk kaivititseĸattigêgomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoĸ, aipangalo ĸemmaktaujomârpoĸ.

*42 **Taimak** pivlugo pigâritse; Nâlegapse tikkiviksangata stundinga nellogapsiuk.

43 Tamannale nellojungnaeræksarivasse: Iglub inuata ĸaujimaguniuk tigliktub tigligiartorvia, pigârajarpoĸ, iglominut ittertoĸarĸonnago.

44 Tamanna pivlugo illipsetauĸ oppalungaersimatsainaritse; Inûb Erninga tikkitsomârmat Stundeme nerriugvigingitapsingne.

45 Nelialle nertornartôvlune sillatovlunelo kivgauvâ, kivgaĸotinginut angajoĸautitaumajoĸ attanerminut, nerĸiksanginik tunnijerĸovlugo tâpkonunga, nelliutijarangat?

46 Kivgaĸ tâmna piloridlarpoĸ, taimailiortoĸ, attaningata tikkippago.

47 Ahamarik, oĸaupapse: Pimajingortiniarpâ perĸutiminik tamainik.

48 Kivgakullugle, tâpsoma assia, oĸarpat: Attannerijara sulle tikkiniangilaĸ;

49 Kivgauĸattinelo annaugialerpagit nerrivlunelo immilarmelo tallatut illagivlugit,

50 Tâva kivgab taipsoma attannerijanga tikkiniarpoĸ uvlorme nerriugvigingitangane, stundemelo nerriugvigingitangane.

51 Asserortiniarpâ tagva, akkiviginialâllo takkormôrtut illagivlugit. Tagvane ĸeavaksoadlarneĸaromârpoĸ aglerulârneĸaromârlunelo.

KAPITEL XXV.

Adsiujûngnik uigasungnik tellimaujortunik, Talentiniglo pimaklerutauĸojaujunik. Erĸartuiviksoarmik kingorlerpâmik.

TAMANNA nelliutikpat, Gûdib nâlegauvia uigasuktitut tellimaujortutitut itsomârpoĸ, ĸollermingnik tigusijutitut, annijutitullo, uiksaĸ pagrearlugo.

2 Tâpkoale tellimat sillaitut, tellimallo sillatujut.

3 Sillaitut ĸollitik neksarpait, orĸsuksamingnigle neksaratik.
4 Sillatojulle illulerĸutimingne orĸsumiglo, ĸollermingniglo neksarput.
5 Uiksarle mulludlarmat, illûnatik uerngalerput sinnisilutiglo.
6 Unnuarle ĸetterarmat, nippersoaĸalerpoĸ: Ahâk, uiksaĸ ĸaivoĸ; annititse, pachrearіartorlugo!
7 Tagva uigasuit taipkoa illûnatik makkiput, ĸollitik âĸiklugit.
8 Silaitulle oĸarput sillatojunut: Orĸsupsingnit tunitjivigitigut; ĸollivut ĸammilermatta.
9 Tagva sillatujut kiovlutik oĸautivait; Aukagle; amigarĸonnago uvaptingnullo illipsingnullo. Niuvertunulle pisiniariartoritse nangminiksapsingnik.
10 Pisiniariartortillugillo, uiksaĸ tikkipoĸ: opallungaersimajullo itterĸattigivât nerrimârĸattiginiardlugo; upkuarlo parngnanaertauvoĸ tâva.
11 Kingorngatigut uigasuit aipangit tikkinivut, oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, Nâlegaĸ upkuêrutitigut.
12 Tâpsomale kiovait oĸarlunelo: Ahamarik, oĸaupapse, illitaringilapse.
13 Tamanna pivlugo pigâritse; uvlorlônêt stundelônêt nellogapsigik, Inûb Erningata tikkitsomârvinga.
*14 (**Imaitsomârpoĸ:**) Sorlo angutitut, nuname assianut aularomajotut, kivgaminik ĸaiĸojijotut, perĸutiminiglo pimaklerĸojijotut tâpĸonunga.
15 Illangallo tunnitjivigivâ talentinik (kênaujanik) tellimanik, aipâ maggungnik, pingajuak attautsemik, attunit pijungnartanganik, tunitjivigivait; aularsârporlo.
16 Tagva tellimanik talentinik pijub, niorvgotigijartoramigit, assinginik talentinik tellimanik illavait.
17 Taimaktauĸ talentingnik maggungnik pijub, assigingniktauĸ maggungnik illagivak.
18 Attautsemigle pijub nuna ittersallijartorpâ, attanerijame kênaujanga ijerdlugo.
19 Mullulauĸârdlune akkunit kivgat ukkua attaningat tikkipoĸ, kiglisiniarlugillo.
20 Tagva saĸĸerpoĸ, talentinik tellimanik pijoĸ, assinginik talentinik tellimanik neksarlune, oĸarlunelo; Âttaneĸ, talentinik tellimanit tunnitjivigilauramga; ahâk, tagga assinginik talentinik tellimanik illavakka.
21 Tagva attaningata oĸautivâ; Nâmagivagit, issumagiktotit nertornartotillo kivgaĸ, ikkitunik nertornardlutit attulauravit; pimajingortitsomavagit unuktunik: Nâlekavît ĸuvianarninganut itterit!
22 Saĸĸerivoĸtauĸ talentingnik maggungnik pijoĸ, oĸarlunelo:

Attaneĸ, talentingnik maggungnik tunnitjivigilauramga; ahâk tagga, assigingnik maggungnik illavakka.

23 Attaningata oĸautivâ; Nâmagivagit, issumagiktotit nertornartotillo kivgaĸ, ikkitunik nertornardlutit attulauravit; pimajingortitsomavagit unuktunik: Nâlekavît ĸuvianarninganut itterit!

24 Saĸĸerivoĸtauĸ talentemik attautsemik pijoĸ, oĸarlunelo: Attaneĸ, illitarigapkit, sivôranartotit angutausertotit; sabvijartotit karngasulaungitarnik, kattersijotillo illilaungitarnik.

25 Sivôragamalo, talentit nunamut ijeriartulauĸtara; ahâk tagga, pît piuk!

26 Attaningatale kiovâ, oĸautivlugolo: Ajortotit erĸeasuktotillo kivgaĸ! illitarigamga, sabvijartunga karngasulaungitamnik, kattersijungalo illilaungitamnik;

27 Tamanna pivlugo kênaujaĸotimnik tunijijuksaulauĸpotit kênaujanik tauĸsêjunut, tikkikumalo, perĸutiga tigunajalauĸtara illaĸartillugo.

28 Tamanna pivlugo talentemik aĸsârsiuk, tunilugolo talentinik tellimaujortunik pilingmut.

29 Peĸartoĸ tunnitjivioniarmat, peĸaluarĸovlugo; peĸangitorle aĸsârtauniarpoĸ pinganik.

30 Kivgarlo piungitoĸ egisiuk târtoĸsoarmut ungardlerpâmut: tagvane ĸeavaksoadlarneĸaromârpoĸ agleruláreneĸaromârlunelo.

*31 **Inûble** Erninga ânanaunermine tikkikune, Engelit ajungitut tamaita illagilugit, iksivajomârpoĸ iksivautamine ânanaunersoalingme.

32 Inuĸattigêllo illûnamatsiatik kattititaujomârput sânganut. Avitsomârpaillo, sorlo mianersijub saugaĸottine arnat avingmagit angutinit.

33 Okpertullo tallerpingme tungânut pititsomârpait, okpingitulle saumingme tungânut.

34 Tagva Nâlekab tallerpingme tungânêtut oĸautijomârpait: Kaititse, Atâtama nagliktangit, nâlegauvik kingormgutilersiuk, illipsingnut pijarêrsimajoĸ sillaĸsûb pigiarninganit.

35 Kâktillunga nerritilaurapsinga. Immeruktillunga immertilaurapsinga. Tujormitillunga itterĸolaurapsinga.

36 Annoraersimatillunga annorârtilaurapsinga. Kannimatillunga tækkojartulaurapsinga. Parngnanaersimavingmêtillunga pullâlaurapsinga.

37 Tagva idluartut kioniarpât oĸarlutiglo; Nâlegaĸ, ĸanga kâktillutit tækkolauĸpitigît, nerritilauĸpitigîllo? imeruktillutillônêt, imertilauĸpitigîllo?

38 Kangalo tujormitillutit tækkolauĸpitigît, itterĸolauĸpitigîllo? annoraersimatillutillônêt, annorârtilauĸpitigîllo?

39 Kangalo tækkolauĸpitigît ĸanimatillutit, parngnanaersimavingmêtillutillônêt, pullâlauĸpitigîllo?

40 Nâlekablo kioniarpait oĸautivlugillo: Ahamarik oĸaupapse: Ukkua ĸattangutima mikkinerojut illangat sumik pitinapsiuk, tamattominga uvanga pilauĸpapsinga.
41 Saumingmêtunullo oĸarniarivoĸ; Idluitoâlôjose, uvamnit aularitse, ikkomamut ĸamitsuitomut pijarêrsimajomut Sâtanasemut Engelinginullo.
42 Kâktillunga nerritilaunginapsinga. Immeruktillunga immertilaunginapsinga.
43 Tujormitillunga itterĸolaunginapsinga. Annoraersimatillunga annorârtilaunginapsinga. Kannimatillungalo parngnanaersimavingmêtillunga pullâlaunginapsinga.
44 Taipkoatauĸ kioniarivât oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, ĸanga tækkolauĸpitigît, kâktillutit, immeruktillutillônêt, tujormitillutillônêt, annoraersimatillutillônêt, ĸannimatillutillônêt, parngnanaersimavingmêtillutillônêt, kivgartulaungipitigîllo?
45 Tagva kioniarivait oĸarlunelo: Ahamarik oĸaupapse: Ukkua mikkinerojut illangat sumik pitinginapsiuk, tamattominga uvanga pilaunginivapsinga.
46 Tâva taipkua ânianartoĸsoarmut nungusuitomut pijomârput; idluartulle inônermut nâksaungitomut.

KAPITEL XXVI.

Jêsusib mingoartauninganik Betâniame. Illijininganik 'Komunionimik. Tuksiarninganik Getsêmaneme Pijauninganik. Toĸĸotæksaunerartauninganik. Missiarutigijauninganik Pêtrusemut.

JÊSUSIBLO oĸautsine tamakkoa nâgamigit, illinniartine oĸautivait.
2. Nellungilase, uvluk magguk nâkpannik aularviksiorviolârmat; Inûblo Erninga pititaulârmat, kikkiaktortauĸovlugo ĸejungmut senningajolingmut.
3 Taipsomane ajoĸertuijoĸsuit, aglangniglo illisimajut, inuillo angajoĸângit kattilerput, ajoĸertuijoĸsûb Kaifasemik attigub igloĸsoanganut.
4 Kaggimiovlutiglo, ĸanoĸ Jêsuse pingitsertorlutik tigulugo toĸĸodlugolo.
5 Oĸarpulle: Aularviksiorvingme pinnago, inuit pikkablâdlarĸomagit.
*6 **Jêsusele** Betaniamêtillugo, Simonib kallaĸadlolauĸtub iglungane;
7 Arnaĸ tâpsomunga tikkipoĸ, publaujatsialijarlune pivianartovaksoarmik immalingmik, niaĸoanullo kovivâ, nerrimârvingme iksivatillugo.

8 Illinniartingita tamanna tækkogamitsuk, idluaringilât oĸarlutiglo: Tâmna sôg kovijauvâ?
9 Mingoarut tâmna pissiangonajalaurune, akkeĸarajarpoĸ unuktunik, aklujunut tunnijaksanik.
10 Jêsusib tamanna tussaramiuk, oĸautivait: Arnaĸ una sôg kiksartipisiûk? Ajungitomik pivânga.
11 Aklujunik illaĸatsainarpose; uvangale najortigitsainangilapsinga.
12 Mingoarut tâmna timimnut kovigamiuk, piniarutigivâ illuvertauniksara pivlugo.
13 Ahamarik aĸaupapse: Nane oĸautsit tussarnertut ukkua oĸautigijaukpatta sillaĸsoarme illûnâne, oĸartoĸarniarivoĸ tâpsoma piniarninganik uvamnut, erĸaumajaujutiksanganik.
*14 **Tagva** 12 it illangat, Judasemik Issariotemik attilik, aivoĸ ajoĸertuijoĸsoarnut,
15 Oĸarlunelo: Sumîk tunnitjivigijomavisingâ? Illipsingnut pititsomavara. Kênaujaniglo 30 nik tunnitjivigijomavlugo oĸarput.
16 Tamattomangat pitjutiksarsiorpoĸ pititsomavlugo.
*17 **Sêrnarsauteĸangitunigle** ĸaĸĸôjaĸtorviub uvlungita sivorlingænne illinniartut Jêsuse tikkipât, oĸautilâllo: Nane âĸiksoijartorĸovitigût (saugârsungmik) aularviksiorutiksamik nerriniartarnîk?
18 Oĸautivait: Iglugasæksoarnut aileritse, angut tagvanêtoĸ oĸautisiuk: Ajoĸertuijub oĸautjauĸovâtit: Piviksara nelliutingmat, aularviksioromavunga illingne illinniartikka illagivlugit.
19 Illinniartingillo piniarput perĸojaunermiktut Jêsusemut, saugârsuglo aularviksiorutiksaĸ âĸiksorpât.
20 Unnulermallo 12 it illagivlugit nerrimârvingmut ingipoĸ.
21 Nerrivlutiglo oĸarpoĸ: Ahamarik, oĸaupapse, illapse pitilârpânga.
22 Angijomiglo kiksalerput apperivâllo nellekârdlutik: Nâlegaĸ, uvangauniarpîk?
23 Kiovait, oĸarlunelo: Aggangminut pôgutamut missukseĸattima pitilârpânga.
24 Inûb Erninga ainiaralloarpoĸ, sorlo tâpsominga aglaksimajoĸarmat; inugle tâmna kappianamêk, Inûb Erninganik pititsiniartoĸ! Inungmut tâpsomunga idluarnersaunajarpoĸ, erniangongikune.
25 Tagva Judasib, pititiginiartangata, apperivâ oĸarlunelo: Rabbi, uvangauniarpîk? Oĸautivâ: Oĸartotit!
*26 **Nerrivlutigle,** Jêsusib ĸaĸĸôjaĸ tiguvâ, ĸujalivlunelo avgorpâ, illinniartiminullo tunnivâ, oĸarlunelo: Tigulugo nerrisiuk, tagva timiga.
27 Ermgusiârsuk tigugivâ, ĸujalivlunelo tunnivâ tâpkununga oĸarlunelo: **Illûnase tagvangat immeritse;**

28 Tagva auga, Testamentitâb (aunga), kovijauniartoĸ unuktut pivlugit, ajornerit issumagijaujungnaerutiksanginut.

29 Oĸaupapse: Mattoma kingorngagut immerniarungnaerpunga ôminga napârtub Waineliksab iptinganik, uvloĸ tâmna nelliuterĸârtinnago, nutâmik immileromârupko illagivluse Atâtama nâlegauviane.

*30 **Tuksiarutsillo** nertordlerutiksat nâgamigit, annivut ĸaĸĸamut orĸsoĸtalingmut.

31 Tagva Jêsusib oĸautivait: Unnuame tamattomane tamapse sinnaungajutigilârpapsinga. Aglaksimangmat: Mianersijoĸ unatadlarniarpara, saukallo siamartidlarniarput.

32 Makkikumale (toĸĸungajunit), sivunapsingne Galilêamut aijomavunga.

33 Pêtrusible kiovâ, oĸautivlugolo: Illûnamatsiatik sinaungajutigigalloarpattit, uvanga sinaungajuteĸarniatsangilanga.

34 Jêsûsib oĸautivâ: Ahamarik, oĸaupagit; Unnuarme tamattomane, angutaunek niplerĸârtinnago missiarutigilârparma pingasuertorlutit.

35 Pêtrusib oĸautivâ: Toĸĸoĸattigijæksarigupkillônêt, missiarutigijomangilagit. Taimaktauĸ illinniartut illûnatik oĸarivut.

*36 **Tagva** Jêsuse illinniartine illagivlugit igloĸsoarmut avaluliorsimajomut tikkipoĸ, Getsêmanemik attilingmut, illinniartinelo oĸautivait; Tamaunga ingititse, taikunga tuksiariartortillunga.

37 Pêtruselo Zebedêusiblo ernîgik illagivait, kiksalerlunelo kappiaktoadlalerpoĸ.

38 Tagva Jêsusib oĸautivait: Tarniga kiksarpoĸ toĸĸo tikkidlugo; tagvanêtitse pigârĸattigilunga.

39 Kannitomullo aivoĸ, pâmakterlunelo tuksiarpoĸ, oĸarlunelo: Atâtak, ajornangipat, ermgusiârsuk una pêrle uvamnit; pijomajaraungitorle, pijomajat pile.

40 Illinniartullo sinniktut tikkipait. Pêtruselo oĸautivâ: Stundemik attautsemik pigârĸattigijungnangilapsingâ?

41 Pigârluselo tuksiaritse, ôktortaulungnermut perĸonnase. Anerneĸ pijomagalloarpoĸ, uvinigle sangêpoĸ.

42 Aipanganik ama tuksiariartorpoĸ, oĸarlunelo: Atâtak, ajornarpat, ermgusiârsuk pêrlugo uvamnit, immingikupko, tagva pijomajat pile.

43 Amalo sinniktut tikkinivait, ijingillo uerngarnermut oĸumaiput.

44 Tagvungalo ĸemmakpait, pingajuangniglo ama tuksiariartorpoĸ, oĸautsit taipkoatsainait attorlugit.

45 Tagva illinniartine tikkipait oĸautivlugillo: Mânna sinnikluselo merngoerseromavisê? Ahâk, stunde nelliusimavoĸ, Inûb Erningata pititaulervinga ajortullijut agganginut.

46 Makkititse, aularta; **ahâk, tamânêpoĸ uvamnik pititsijoĸ.**

*47 **Sullelo** taimak ᴏᴋartillugo, ahâk, Jûdase 12 it illangat tikkilerpoᴋ, inugiartoᴋsuit illagællugit, saviksoalijarlutik ajaupialijarlarmiglo, ajoᴋertuijoᴋsoarnit inuillo angajoᴋânginit pijut.

48 Pitsitsiniartublo nellunaikutaksamik (illitarsijutiksangænnik) ᴏᴋautilauᴋpait, ᴏᴋarlunelo: Kunnilârtara, taimnauvoᴋ; tigusiuk!

49 Tagvainarlo Jêsuse aivigivâ, ᴏᴋarlunelo: Rabbi, salutitaulerit! kunniklâlo.

50 Jêsusible ᴏᴋautivâ; Illanâra, sôg tamaungarᴋêt? Tagva tikkipât, Jêsuselo aktorpât aggangmingnut, tigulugolo.

51 Ahâglo, illagijangita illangata aggane issakpait, saviksoane amuvlugo, ajoᴋertuijoᴋsûblo kivganga ullimavlugo, siutâ nakkappâ.

52 Tagva Jêsusib ᴏᴋautivâ: Saviksuit kênailitanganut pôleruk; saviksoarmik attortoᴋ, saviksoarmut nungutæksaungmat.

53 Issumavîllônêt, Atâtaga tuksiarvigijungnanginapko, uvamnut tilliklerᴋovlugo Engelinik Legioninit 12 nit unnunnersanîk?

54 Aglaille ᴋanoᴋ nellautsinajarᴋât? taimaituksauvoᴋ

55 Stundeme tâpsomane Jêsusib inugiartoᴋsuit ᴏᴋautivait: Sorlo inuartomut annivose, saviksoalijarluse ajaupialijarluselo, tigujomavlunga. Uvlut tamaita iksivaᴋattigilauralloarpapse, ajoᴋertuivlungalo ᴋattimaviksoarme, tigulaungilapsingalo.

56 Tamakkoale illûnatik taimailivut, nellautaijut aglangit nellautserᴋovlugit. Tâva illinniartingita illûnatik ᴋemakpât, ᴋemâvlutiglo.

*57 **Jêsusemigle** tigusijut ajoᴋertuijorsoarmut Kaifasemut âpât, aglangnik illissimajut angajoᴋâllo tagvane kattimangmatta.

58 Pêtrusible allivasiklune mallikpâ ajoᴋertuijorsûb iglunganut; itterlunelo, kivgat senniaennut ingipoᴋ, tækkunâromavlune ᴋanoᴋ illiortauniarmangât.

59 Ajoᴋertuijoᴋsuille angajoᴋâllo ᴋaggimiojullo illûnatik sæglutiksarsiorput Jêsuse pivlugo, toᴋᴋotsomavlugo.

60 Nagvângilalle. Unuktullo passiklertut saᴋᴋeralloarmatta, sullinginivut. Kingorliovlutik magguk sæglovlutik passiklertuk saᴋᴋerpuk.

61 Oᴋarlutiglo: Una oᴋalauᴋpoᴋ: Gûdib iglunga asserortitsungnartara, uvlunelo pingasune ama sennavlugo.

62 Tagva ajoᴋertuijoᴋsûb nikkovidlunelo ᴏᴋautivâ: Kiungilatît tamakkonunga, ukkua passiklerninginût?

63 Jêsusele niplingilaᴋ. Ajoᴋertuijoksûblo kiovlugolo ᴏᴋautivâ: Gûdib ômajub kênangata sângane apperivagit, ᴏᴋautitigut, Kristuseomangârpit, Gûdib Erninga.

64 Jêsusib ᴏᴋautivâ: Nellâgut ᴏᴋarpotit. Oᴋautivapsele, mânnamit Inûb Erninga tækkojomârpasse iksivajoᴋ pitsartunerub tallerpiata tungâne, ᴋilaublo nuvujangitigut aᴋᴋartoᴋ.

65 Tagva ajoĸertuijorsûb annorâne allikpait, oĸarlunelo: Gûde oĸarnerlûtigivâ; kigligiutjuteĸariaĸarungnaerpogut! Ahâk, mânna Gûdemik oĸarnerlujininga tussarpasse.

66 Kanoĸ issumavisê? Kiovut oĸarlutiglo: Toĸĸotæksauvoĸ.

67 Tagva kênanga ĸetserarpât, tiglukluglo. Illangitale kênangagut tiglukpât,

68 Oĸarlutiglo: Nellautalertigut, Kristuse, tigluktit kinauvâ?

*69 **Pêtrusele** avalut illuænne iksivavoĸ. Kivgallo arnat illangata tikkipâ oĸarlunelo: Igvittauĸ Jêsuse Galilêamioĸ illagilauĸpat.

70 Missiarporle illûnatik tussartillugit, oĸarlunelo: Oĸautsitit nellovakka.

71 Upkuakulle anningmat, assiata (arnab) tækkogivâ, tagvanêtullo oĸautivait: Tâpsoma Jêsuse Nazarêmioĸ illagilaurivâ.

72 Missiarivorlo ama, Gûde taivlugo oĸauserluklune: Inuk tâmna illitaringilara.

73 Killamiojungnaermallo tikkiput, tagvane nangertut, Pêtrusemullo oĸarput: Ahamarik, igvittauĸ tâpkua illagivâtit; oĸautsivît nellunailingmattit.

74 Tagva ingminik oĸarnerlulerdlune Gûdelo taivlugo oĸarpoĸ: Inuk tâmna illitaringilara; tagvainarlo angutaunek niplerpoĸ.

75 Tagva Pêtrusib Jêsusib oĸausingit erĸarpait, oĸautilaungmago: Angutaunek niplerĸârtinnago, missiarutigilârparma pingasuertorlutit. Annivoĸ tagva ĸeavlunelo kiksadlarlune.

KAPITEL XXVII.

Kristusib pititauninganik Pilatusemut. Jûdasib ingminik inuarninganik. Jêsusib kiglisiniartauninganik Pilatusemut Herôdesemullo. Toĸĸotæksaunerartauninganik. Kikkiaktortauninganik illuvertauninganiglo.

KAULERMALLE ajoĸertuijoĸsuit inuillo angajoĸângit ĸaggimiolerput Jêsuse pivlugo toĸĸotsomavlugo.

2 Kellaĸsorlugolo aularutivât, attannerusermullo Pontiuse Pilatusemut unnertujutigivât.

*3 **Jûdasib** pititingata tamanna tækkogamiuk, toĸĸomut perĸungmatsuk: ĸaĸĸialerpoĸ, kênaujallo ipkoa 30 it uttertipait ajoĸertuijoĸsoarnut angajoĸânullo.

4 Oĸarlunelo: Ajortullilauĸpunga, auk passijæksaungitoĸ pitinapko.

5 Oĸarput: Tamanna pingilavut, igvit pivat. Kênaujallo ipkoa Gûdib iglunganut egipait, aularporlo ĸimitsartorlune.

6 Ajoĸertuijoĸsuille kênaujat tiguvait, oĸarlutiglo: Idluangilaĸ, ukkua illivlugit Gûdib iklervinganut, aungmik akkeĸalaungmatta.

7 Kaggimiolerpulle, machaliortublo perorsêvinganik pisivut kênaujanut tâpkonunga, tujormitjat illuverviksangænnik.

8 Tamanna pivlugo perorsêvik tâmna taijauvoĸ perorsêvingmik auktalingmik, uvlome tikkidlugo.

9 Tagva nellautaijub Jeremîasib oĸausingit nellautsivut, oĸarmat: Kênaujat 30 it tigulauĸpait, pissiangojub akkinga, Israêlib ĸittorngangingit pissiarilauĸtangata;

10 Akkiliutigivlugillo machaliortub perorsêvinganut, sorlo Nâlekab oĸarĸongmanga.

*11 **Jêsusele** attanerusiub sângane nangerpoĸ. Attanerusiublo apperivâ oĸautivlugolo: Jûdit attanerivâtit? Jêsusible kiovâ: Oĸartotit.

12 Ajoĸertuijoĸsuillo angajoĸâllo passidlarmatsuk, kiungilaĸ sumiglônêt.

13 Tagva Pilatusib oĸautivâ: Tussangilatît, angijomik passidlarmattît?

14 Kiungilâle oĸautsemut attautsemullônêt, attaneruserlotauĸ tattaminiadlarpoĸ.

15 Aularviksiorangatale, attanerusek illuseĸarpoĸ, parngnanaersimavingmêtut illangat, inuit pijomajangat, aularĸolugo.

16 Taipsomanele assinginit uivêluartomik parngnanaersimavingmêtoĸarpoĸ, Barrabasemik attilingmik.

17 Kattimangmattalo, Pilatusib oĸautivait: Kina uvamnut aulartitauĸovisiûk? Barrabaselônêt Jêsuselônêt, Kristusemik taijaĸ?

18 Nellunginamigit, idluigosungnermut tagvunga pitilaungmatsuk.

*19 **Kiglisiniarviublo** iksivautangane iksivalertillugo, nulliangata oĸautjaujartorĸovâ: Idluartoĸ una allaruk; unnuaĸ sinnektômavlunga tâmna pivlugo angijomik ikpigilauĸpunga.

20 Ajoĸertuijoĸsuille angajoĸâllo tilliorpait, Barrabasemik ĸennungârĸovlugit, Jêsusele toĸĸotauĸovlugo.

21 Tagva attanerusiub kiovlunelo oĸautivait: Ukkua magguk neliangnik aulartitserĸovisingâ? Oĸarput: Barrabasemik.

22 Pilatusib oĸautivait: Kanoĸ Jêsuse pijæksarivigô, Kristusemik taijaĸ? Illûnatik oĸarput: Kikkiaktortaule senningajolingmut.

23 Attanneruserle oĸarpoĸ: Sumîgle idluitullilauĸâ? Niplialualerpulle oĸarlutiglo: Kikkiaktortaule!

*24 **Pilatusele** tækkogame sulinginerminik, uivêlivalliatuinarmattale, immermik tigusivoĸ, agganelo ubvarpait inuit tækkoænne, oĸarlunelo: Passijæksaungilanga idluartub tâpsoma **aunganut; illipse pijase.**

25 Tagva inugasæksuit illûnatik kiovât ᴏᴋarlutiglo: Aunga uvaptingnut pilerle ᴋittorngaptingnullo.

*26 **Barrabase** tagva aulartipâ tâpkonunga; Jêsusele aklunânut issaᴋajauᴋovâ, unnertujutigilâllo, kikkiaktortauᴋovlugo.

27 Tagva attanerusiub sorsuktuksangita Jêsuse âpât iglomut kiglisiniarvingmut, sorsuktuksallo illûnaita tagvunga attautsemut ᴋaiᴋovait.

28 Annoraertipâllo, ulliksoarmiglo aupaluktamik kappitipât.

*29 **Niaᴋôtiksamiglo** nubvutsiariktunik kakkilautilingmik pergaivut, niaᴋoanullo illivlugo, suvlulingmiglo ajaupiserpât aggangitigut tallerpingitigut, sêrᴋortorvigivlugolo mittautigivât ᴏᴋarlutiglo: Salutitaulerit, Jûdit attaningat!

30 Ketserarpâllo, ajaupiarlo suvlulik tiguvât, tâpsomungalo niaᴋoa annaulerpât.

31 Mittautigijarêramitsuglo, ulliksoaᴋ tâpsomangat pêrpât, annorânginik nangmininginik attitidlugo, aularutivâllo, kikkiaktorniardlugo.

32 Annileramiglo, inuk naipipât Zirênemioᴋ, Simonemik attilik; tâmna aksorôtivât, kikkiaktortauviksanganik erᴋsuktidlugo.

33 Tagvungalo, Golgatamik (imaipoᴋ: niaᴋovinertalingmik) attilingmut, tikkinamik,

*34 **Kassilinartomik,** sungarmik akkusimajomik, immertinasuarpât; tamannalo ôkamiuk, immeromangilâ.

35 Kikkiaktorêramitsugle, annorângit avikpait, immerautigivlugillo; aglait nellautsilerᴋovlugit, ᴏᴋautaumajut nellautaijomut: Annorâkka ingmingnut avikpait, ulliksoaralo immerautigivât.

36 Tagvanelo iksivalerdlutik udsertorpât.

37 Niaᴋungatalo ᴋollânut toᴋᴋungata pitjutânik aglaksimajomik nippititsivut, imaitunik: Tâmna Jêsuseovoᴋ, Jûdit attaningat.

38 Illagivlugolo inuartuk kikkiaktorpakit, aipanga tallerpiata tungânut, aipâle saumiata tungânut.

*39 **Tagvûnale** arvertartut mittautigivât illeᴋettamârlutiglo.

40 Oᴋarlutiglo: Gûdib iglunganik asseroijotit, ama sennavlugo uvlune pingasune, illingnik piulidlarit! Gûdib ernerikpattit, senningajolingmit aᴋᴋarit!

41 Taimaktauᴋ ajoᴋertuijoᴋsuit, aglangniglo illisimajut, angajoᴋâllo mittautigivât, oᴋarlutiglo:

42 Assiminik ikkajulauᴋpoᴋ, ingminigle ikkajorungnangilaᴋ. Israêlitit attanerikpatsuk, senningajolingmit mânna aᴋᴋarle, tagva okperijomavavut.

43 Gûde tættigingmago, tâpsoma piuliliuk mânna, ᴋuviagiguniuk. Oᴋalaungmat: Gûdib Ernerivânga.

44 Inuartuktauĸ kikkiaktortaumaĸattikita taimak mittautigivâk.

*45 **Stundillo** 6 inganit nuname illûnâne târtoĸsôlerpoĸ, Stundit 9 ingat tikkidlugo.

46 Stundillo 9 ingænne Jêsuse nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Eli, Eli lama asabtani! imaipoĸ: Gûdiga, Gûdiga, sôg ĸemakpingâ?

47 Illangitale, tagvane nangertut, tamanna tussaramitsuk, oĸarput: Elîase ĸaiĸovâ.

48 Erinesuklunelo taipkoa illangat aĸpangerpoĸ, nipperĸummiglo tigusivoĸ; ĸassilinartomullo missuklugo, ajaupiamut kappomitarpâ, immertilâllo.

49 Assingille oĸarput: Ovatsiaro, tækkunârta, Elîasib piulijârtormangâgo!

*50 **Jêsusele** ama nipperĸortovlune pivoĸ, anernangerdlunelo.

51 Ahâglo, tagva kattimaviksûb upkorsoanga allikpoĸ maggolivlune, pikkangat ununga tikkidlune.

52 Nunalo sajukpilâdlarpoĸ, ĸairtullo ĸopludlarput, illuvîllo angmarterput, unuktullo sinniktut (toĸĸungajut) timingit makkiput.

53 Illuvernillo annivut (Jêsusib) makkiningata kingorngagut, iglugasæksoarnullo ivjornaitunut pivut, saĸĸerlutiglo unuktunut.

54 Sorsuktuksalle angajoĸângata illangitalo, Jêsusemik udjertortut, nuna sajukpilâdlartoĸ tækkogamitsuk, tattamnartullo assingit, kakkilângadlalerput, oĸarlutiglo: Ahamarik, Gûdib tâmna Ernerivâ!

55 Tagvanelo arnaĸarivoĸ unuktunik, Jêsusemik malliksimajunik Galilêamit, kivgartulauĸtunik tâpsominga, allivasiktomit tækkunârtunik.

56 Tâpkoa illangat tagva Marîa Magdalena, Marîalo, Jâkob Josesiblo anânangak, Zebedeûsiblo ernîkita anânangak.

*57 **Unnulermalle** angut akluitoĸ tikkipoĸ Arimatîamit, Jôsefemik attilik; tâmnatauĸ Jêsusib illinniartigivâ.

58 Tâpsoma Pilatusemut aivlune, Jêsusib timinganik tuksiarvigivâ. Tagva Pilatusib tunijauĸova tâpsomunga.

59 Jôsefiblo Jêsusib timinga tiguvâ, uvineruksaijamik sutjôngitomik imuserdlugo.

60 Illuverĸottiminullo nutamut illivâ, ĸairtomut sennajaukolauĸtaminut; ujaraksoarmiglo aksakârtitsilune illuviub pânganut, aularpoĸ.

61 Marîale Magdalêna, Marîalo tâpsoma assia tagvanetuk, illuveĸ sângavlugo iksiavuk.

*62 **Uvluble** opallungaijarviub tugliane ajoĸertuijoĸsuit Farisêerillo illûnatik Pilatusemut tikkiput,

63 Oĸarlutiglo: Attaneĸ, erĸaivogut, uivêtoĸ imna oĸalaungmat sulle inôvlune: Uvluk pingajuangne makkilârpunga.

64 Tamanna pivlugo illuvinga udjertortauĸoleruk, uvluk pingajuak tikkidlugo, illinniartiminut tigliktauĸonnago, oĸarĸonagillo inungnut toĸĸungajunit makkisimajomik; uivêriklerneĸ kingorlerpâĸ ajornersauĸonnago sivorlermit.

65 Pilatusib oĸautivait: Udjertortuksaĸarpose tagva; ainiaritse, issumapsingnik udjertortauĸolersiuk.

66 Ailerput, illuverlo udjertortauĸovât udjertortunut, ujaraksoarlo nellunaiĸuserdlugo.

KAPITEL XXVIII.

Kristusib makkininganik. Oĸâlaninginiglo kingorlerpânik.

WOCHIBLO uvlungita sivorlerpângæne uvlarârsukut Maria Magdalêna, Marîalo tâpsoma assia, illuvermut pivuk tækkojartorlugo.

2 Ahâglo, nuna sajukpilâdlarpoĸ. Nâlekab Engelingata ĸilangmit aĸĸarlune ujaraksoaĸ illuviub pânganit aksakârtitsartormago, ingidlunelo kânganut.

3 Tâpsoma tautua ĸaumalaktun-ipoĸ, annorângalo aputitut ĸaĸĸortigivoĸ.

4 Udsertortulle erĸsinermut ĸoaĸsâdlalerput, toĸĸungajutitun-illivlutik.

5 Engelele arnângnut oĸarpoĸ: Erĸsiniaratik, nellungilaptik, Jêsuse Nazarêmioĸ ĸenneraptikko.

6 Tamânêngilaĸ, makkisimavoĸ, sorlo oĸalaurame. Kaileritik, Nâlekab innigilauĸtanga tækkojartortikko.

7 Illinniartingillo toĸĸungajunit makkisimajomik tuavilutik oĸautijartortikik. Ahâglo sivôrlerilârpasse, Galilêamut, tâvane tækkolârpasse, Ahâk, oĸauterĸauvaptik.

8 Illuvermillo annisâlerpuk, erĸsivlutiĸ ĸuviasuvaksoadlarlutiglo; aĸpangerpuglo, tamattominga illinniartingit oĸautijartorlugit.

*9 **Illiniartinginullo** tamattominga oĸariartortillugik, ahâk, Jêsusib pârpak, oĸaudlugiglo: Salutitauleritik! Tâpkoalo tikkipâk, ittigangillo aktorpait, pâmakterlutiglo sânganut.

10 Tagva Jêsusib oĸautivak: Erksiniaratik; mattominga ĸattangutikka oĸautijartortikik, Galilêamut aiĸolugit; tâvane tækkolârpânga.

*11 **Ainiartillugigle,** ahâk, udsertortut illangit iglugasæksoarnut tikkiput illusiolauktullo tamaita oĸautigivait ajoĸertuijoĸsoarnut.

12 Tâpkoalo angajoĸât illagivlugit ĸaggimiolerput, tunnijivlutiglo sorsuktuksanut kênaujavaksoarnik,

13 Oĸarlutiglo: Oĸaritse: Illinniartingita tigligiartorpât unnuame, sinniktilluta.
14 Attannerusiublo tussaumalerpago, nâmaksititsomavavut, pitlartauĸonnase tâpsomunga.
15 Tâpkoalo kênaujat tiguvait, piniarlutiglo ajoĸertortaunermiktut. Tamannalo Jûdit unipkauserivakpât uvlome tikkidlugo.
*16 **Illinniartulle** 11 it Galilêamut aivut ĸaĸĸamut, aiĸojauvingmingnut Jêsusemut.
17 Tækkogamitsuglo, sânganut pâmakterput; illangille ĸollarput.
18 Jêsusible tikkipait oĸautivlugit oĸarlunelo: Tunnitjiviovunga pitsartunernik tamainik ĸilangmelo nunamelo.
*19 **Tamanna** pivlugo aileritse, inuĸattigêksuillo tamaita ajoĸertorsigik, baptilugillo Atâtab, Ernerublo, Anernerublo ajunginerub attinganut;
20 Ajoĸertorsigiglo mallerĸovlugit tamainik perĸojamnik illipsingnut, Ahâglo, uvlut tamaita najutsainarniarpapse, sillaĸsûb naggatânut.

EVANGELISTIB MARKUSIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Jôhannesib oĸâlaninganik baptitsininganiglo. Jêsusib baptitauninga Jôhannesemut. Jêsusib ôktorluktauninganik. Oĸâlaninganik. Illiniartiksaminik ĸaiĸojininganik. Pijungnaertitsininganik ĸannimajunik Sâtanaseĸartuniglo. Aĸêninganik Pêtrusib sakkinganik. Galilêamuarninganik.

TAMÆDJA oĸautsit tussarnertut pigiarningat Jêsuse Kristusemik, Gûdib Erninganik.
2 Sorlo nellautaijut aglangine aglaksimangmat: Ahâk, Engeliga tillivara sivunnernut, apĸotiksarnik âĸiksoije sivunangne.

3 Ajoĸertuijub nippinga inuĸangitome imâk pivoĸ: Nâlekab apĸotiksanga âĸiksorsiuk, apĸosiningit naggotissigik.
4 Inuĸajuitome Jôhannese baptitsivoĸ ajoĸertuivlunelo baptijummik ĸaĸĸialerĸojijomik, ajortunit pêjautiksamik.
5 Jûdêamiullo illûnatik, Jerusalemiullo nellipsarpât, illûnatik baptitaujomavlutik, tâpsomunga, Jordaneme kôngme, sagvarlugillo ajornitik.
6 Johannesele annorâlik nergutsûb kamêlib merĸunginik, tapserutelĸalarmelo amivinermik; piglertaujârtullo igupsaujârtullo orĸsungit nerĸigivait.
7 Ajoĸertuivlunelo oĸarpoĸ: Kingunipkut tikkituksaĸ pitsartunersauvoĸ uvamnit, nellopĸotivungalo, tapsoma sângane okkolunga, ittiggagutîgik singêjarlugik.
8 Immermut baptipapse; tâpsomale baptitsomârpâse anernermut ajunginermut.
*9 **Nelliutome** taipsomane Jêsuse Galilêamit Nazaretemit pivoĸ, baptitaujomavlune Jôhannesemut Jordaneme.
10 Tuavidlunelo ĸaĸĸingmat, ĸilak angmartoĸ tækkovâ, annernerlo ajunginelĸ (tingmiatut) taubetut aĸĸartoĸ, Jêsusemullo pijoĸ.
11 Tagvalo nippe ĸilangmit pijoĸ oĸarpoĸ: Ernerivagit nagliktagit, ĸuviagijagit.
*12 **Errinesârdlugolo** Gûdib Annerningata inuĸangitomut aitipâ.
13 Tagvalo inuĸangitomêpoĸ uvlunik 40 nik, Sâtanasemullo ôktortaulerpoĸ, nergjutillo illagivait, Engelillo kivgartorpât.
*14 **Jôhannesele** parngnanaersimavingmut pititaulaungmat, Jêsuse Galilêamut pivoĸ; ajoĸertuilerlunelo oĸautsinik tussarnertunik Gûdib nâlegauvinganik.
15 Oĸarlunelo: Nelliutoĸ nelliusimavoĸ, Gûdiblo nâlegauvia ĸannitomut tikkisimavoĸ; ĸaĸĸialeritse (ablapsâmik issumaĸaritse), oĸautsillo tussarnertut okperisigik.
16 Galilêable tessersoangata sikjangane pissukkame, Simon tækkovâ, nukkâlo Andrêase, nulluamingnik ningititsijuk immânut, mingeriarniartiogamik.
17 Jêsusib oĸautivak: Malliktinga, inungnik aulasartiotitsomavaptik.
18 Tuavilutiglo nulluatik ĸemmaklugit mallikpâk.
19 Tagvangallo sivumualerame, Jakôbuse tækkovâ, Zebedêusib erninga, nukkâlo Jôhannese, umiaĸortômetuk, nulluamingnik kigdlaijaijuk; tuavilo ĸaiĸovak.
20 Atâtatiglo Zebedêuse umiaĸortômut ĸemakpâk kivgat illagivlugit, (Jêsuselo) mallikkivâk.
*21 **Kapernaumullo** pivut; errinesulerdlunelo sabbatine illiniarvingmut itterpoĸ, ajoĸertuivlunelo.

22 Ajoĸertûtingillo tattaminiarivait; kiblingnadlartomik oĸâlangmat, aglangnik illisimajutituungitorlo.

23 Illinniarvingmêtoĸarporlo inungmik; anernermik maĸĸojungnartomik illumiktomik; tâmna nipliadlarlune oĸarpoĸ:

24 Adjai! suliniarpita illingnut, Jêsuse Nazaremiôĸ? asseroriartorpaptigut; kinaujotit ĸaujimagapkit, Gûdib ivsornaitoĸotigingmattit.

25 Jêsusible innerterpâ oĸarlune: Oĸajuêrit, inungmit ômangat annît!

26 Anernerublo maĸĸojungnartub aulajârtidlarpâ, nipliadlarlunelo, annivorlo tâpsomangat.

27 Illunamatsiatik tattaminialerput appersortigêlerlutiglo, oĸarlutiglo; Suna unâ? suna una ajoĸertûsertâĸ? Anernerit maĸĸojungnartut pitsartudlarlune perĸovait, nâlekpâllo.

28 Tagvainaĸ piniarningit tussaumajaulerput Galilêab erĸâne illûnâne.

*29 **Errinesulerdlutiglo** illinniarvingmit anivut, Simonib Andrêasiblo iglungangnut pivlutik, Jakôbuse Jôhanneselo illagællugik.

30 Simoniblo sakkia (arnaĸ) nellavoĸ ôlingnartomut ĸannimavlune; tâpsominga oĸautisârpât.

31 Tikkipâlo, aggangitigullo tiguvâ makkitilâllo; tagvainarlo ôlingnartub ĸemmakpâ, kivgartorpaillo.

32 Unnulermallo, seĸĸineĸ nippimalermat, ĸanimajut sunatuinait sâtanasiggillo pitipait tâpsomunga.

33 Iglugasæksoarmiullo illûnatik upkuab sillatânut kattilerput.

34 Kannimajullo unnuktut pijungnaertipait, sunatuinarnik ĸannimasiggit; Sâtanasillo unuktut annitipait, Sâtanasillo oĸarĸongilait, illitarigamitsuk.

35 Kaulermallo, sulle târtillugo, makkipoĸ annivlunelo. Jêsuselo inuĸangitomut aularpoĸ tuksiarlunelo tagvane.

36 Pêtrusiblo najortingitalo katsungaidlutik mallikpât.

37 Nennigamitsuglo oĸautivât: Illûnatik ĸennerpâtit.

38 Oĸautivaillo: Iglugasængnut ĸanninerpânut ailerta, tagvanetauĸ ajoĸertuijomavlunga; taimak pivlugo tikkisimagama.

39 Galilêamelo illûnâne illinniarvingine ajoĸertuivoĸ, Sâtanasillo annitipait.

*40 **Kallaktullo** illangata tikkipâ, sêrĸortorvigivlugolo tuksiarvigivâ oĸautivlugolo: Pijomaguvit, kallagungnaertitsungnaralloarparma.

41 Jêsusiblo nâpkoarivâ, agganelo issakpait, aktorlâlo, oĸarlune: Pijomavunga, kallagungnaerit.

42 Taimaglo oĸarmat, tagvainaĸ kallagungnaersârpoĸ tâva.

43 Jêsusiblo innerterpâ aulartisârlâllo,

44 Oĸautivlugolo: Udsertulerit, assingnut sunamik oĸarni-

arnak; ajoĸertuijomulle ainiarit, tækkotilutillo taipsomunga, tunergutiksarlo Môsesib tunnerĸojanga tunnivlugo, kallagungnaernernik nellojungnaerĸovlugit.

45 Tâmnale annigame pigialerpoĸ oĸautigiluarlugo, taimailijauninelo ĸaujijautipâ; taimaimat, (Jêsuse) kingorngagut sappilerpoĸ iglogasæksoarnut itternermik tækkuksauvlune; sillatânnêporle inuĸangitune, tagvungalo tikkipât illûnainit.

KAPITEL II.

Tumângajub âĸiktauninganik. Mattêusib ĸaiĸojauninganik. Illinniartit nerĸiksarsiorningit Sabbateme.

UVLULLO ikkitut kingorngatigut Kapernaumut aigivoĸ: iglomêtorlo tussaramitsuk,

2 Inugasæksuit kattisâlerput, inniksaerutjivlutik, pângane aglât; ajoĸertorpaillo.

3 Illangitalo tikkipât, âtsivlutik tumângajomik, sittamanut akkigartaujomik.

4 Tikkitsungnanginamitsuglo inungnut, iglo ĸângagut killerpât; angmaramitsuglo, aumit tumângajub nellavia ningitipât.

5 Jêsusible okperingat tækkogamiuk, tumângajoĸ oĸautivâ: Ernera, ajornitit issumagijaujungnaerput.

6 Aglangnigle illisimajut illangit tagvane iksivajut issumalerput ômatimingne:

7 Una ĸanoetunik oĸauseĸarĸâ akkerartortunik Gûdemût? Kia, Gûdib assiata, ajornerit issumagijungnaerungnarĸagît?

8 Jêsusiblo anernermine issumangit tagvainaĸ ĸaujileramigit, apperivait: Sôg ômatipsingne taimak issumavisê?

9 Nelliak oĸinersauvâ oĸarlune tumângajomut: Ajornitit issumagijaujungnaerput; ubvalo: Makkitit, aumititit pikit, arvertarlutillo?

10 Nellojungnaerĸovlusele, Inûb Erninga pitsartuneĸarmat nuname ajortoêrutjinermik, tumângajomut oĸarpoĸ:

11 Oĸaupagit, makkitit, aumititit pikit, angerarlutillo.

12 Tautuktillugillo makkisârpoĸ, aumitinelo neksarlugit annivoĸ; illûnatiglo tattamminiarput, Gûdelo nakkoridlarpât, oĸarlutiglo; Taimaitomik mattoma sivorngagut tækkolaungimarikpogut.

*13 **Ama** annigivoĸ aivlunelo tessersûb sinnânut, inuillo illûnatik tikkipât, ajoĸertorpaillo.

14 Jêsusiblo ĸângiutilerame, Lêvi tækkovâ, Alfêusib erninga, tunniorĸaivingme iksivajoĸ, oĸautivlugolo: Mallinga! Nikkovidlunelo mallikpâ.

15 Iglunganelo nerrimârvingme iksivatillugo, Zoelnerillo idluitullijullo unuktut Jêsuse illinniartingillo ikterĸattigivait nerrimârvingmut. Tâpsominga malliktut unnungmatta.

16 Aglangnik illisimajut Farisêerillo tækkogamitsuk, Zoelnerit idluitullijullo nerreĸattingmagit, illinniartinginut oĸarput: Sôg Zoelnerit idluitullijullo nerreĸattigivlugolo immerĸattigivagît?

17 Jêsusib tamanna tussaramiuk, oĸautivait: Atsuilît inûlijeĸariaĸangilat, ĸannimajut kissimik. Ajortuggit ĸaiĸojartorpakka, ablâtsâmik issumaĸarĸovlugit, idluartut pinnagit.

*18 **Jôhannesiblo** Farisêerillo illiniartingit nerritailivakput akkulaitomik. Illangitalo tikkipât, oĸarlutik: Sôg Jôhannesiblo Farisêerillo illinniartingit nerritailivakkât akkulaitomik, illinniartitille nerritailivangilât.

19 Jêsusiblo kiovait: Nullianiktomut tikkitut ĸanoĸ nerritailinajarĸât, uiksaĸ illagigamitsuk? uiksaĸ taipkonunga illautillugo, nerritailijungnangilat.

20 Nelliutsomârporle uiksamik aĸsârtauvingat, tagva nerritailivangniarput.

21 Annorâtoĸaĸ illârpangilât nutâmik illâksamik; nutâb alliktorniarmago nutaungitoĸ, alliktornerlo pivallianiarpoĸ.

22 Wainelo nutâĸ immerĸautinut nutaungitunut immertûtinginivât; Wainib nutâb alliktorniarmagit imerĸautit, Wainelo ĸovituinarpoĸ, immerĸautillo asserorlugit. Wainele nutâĸ immerĸautinut nutânut immertûtijaksauvoĸ.

*23 **Taipsomane** perortut ĸaĸĸôjaksat apĸotigingmagit sabbateme, illiniartingita ingergavlutik sullugainingit nutsulerpait.

24 Farisêerillo oĸautivât: Ahâk, illinniartitit sabbateme pijæksaungitomik pivut.

25 Oĸautivaillo: Attuarsilaungilassê, Dâvidib illiorninganik, ajorsalerame kâleramelo, najortingillo?

26 Gûdib iglunganut itterame, Abjatar ajoĸertuinerotillugo; ĸaĸĸôjat tækkojaksat nerrivait, ajoĸertuijut assinginut kimullônêt nerrijauĸojaungitut, tunnivlugillo illangit najortiminut.

27 Oĸautivaillo: Inuk pivlugo sabbate pingortisimavoĸ, sabbatele pivlugo inuk pingortitaungilaĸ, Inûb Erninga sabbatemuttauĸ Nâlegauvoĸ.

KAPITEL III.

Aggangnik toĸĸungajunik Jêsusib âkêninganik Sabbateme. Apostelit 12 it annerijauleringœnnik. Jêsusib Sâtanaseĸarnerartauninganik aglangnik illisimajunut. Anânanganik kattangutinginiglo.

ILLINNIARVINGMULLO ama itterivoĸ. Ahâglo, inuĸarpoĸ tagvane aggalingmik iglunginik toĸĸungajunik.

2 Udjertorpâllo, sabbateme âĸingniarmangâgo, passitiksaĸaromavlutik tâpsomunga.

3 Inungmullo toĸĸungajunik aggalingmut oĸarpoĸ: Tamaunga pît!

4 Apperivaillo: Sabbateme ajungitullijuksauvitâ, ajortullijuksauvitalônêt? inuk piulivlugolônêt asserorlugolônêt? Tâpkoale niplingilat.

5 Ningarlunelo illumajine tækkunârpait, kiksautigivlugillo, ômatingit mangaidlarmatta, inuglo tâmna oĸautivâ: Aggaktit issakit! Issakpaillo; âĸiktaulerpullo iglungititut illivlutik.

6 Farisêerillo annivut, oĸarĸattigêlerlutiglo Herôdesib kivgangit illagællugit illioriaĸarnermingnik inuaromavlugo.

*7 **Jêsusele** illinniartine illagællugit tessersûb sinnânut aivoĸ: inugiartorsuillo mallikpât Galilêamit Jûdêamillo.

8 Jerusalemillo, Idumêamillo, Jordaniblo akkianit, Tirusiblo Sidoniblo erĸângnêtut, inugiartorsuit, tattamnartitanginik tussartut, tikkipât.

9 Illinniartinelo oĸautivait, umiarâmik peĸalerĸovlugit, inungnut nimniutitaujomanane.

10 Unuktut âĸingmagit; taimaimat kappiasuktitaujut illûnatik arliartipât, aktoromavlugo.

11 Anernerillo maĸĸojungnartut tækkojarangamitsuk pâmagvigivât, niplerlutiglo oĸarput; Gûdib Ernerivâtit.

12 Angijomigle innerterpait, nellonaertaujomanane.

*13 **Kaĸĸamullo** majorarpoĸ, kaiĸojivlunelo pijomajaminik; kaiĸojangitalo tikkipât.

14 12 illo annerivait, najortigênaromavlugit oĸâlajartortitsomavlugillo,

15 Pitsartutitsomavlugillo kannimanartunik pêjaiĸovlugit, Sâtanasiniglo annititserĸovlugit.

16 Simonelo Pêtrusemik atserarpâ.

17 Jakôbuselo, Zebedêusib erninga, nukkâlo Jôhannese, tâpkoa magguk atserarpak Boanergesingnik, imaipoĸ: kallub ĸittorngagingnik.

18 Andrêaselo, Filippuselo, Bartolomêuselo, Mattêuselo, Tômaselo, Jakôbuselo Alfêusib erninga, Taddêuselo, Simonelo Kanamioĸ.

19 Jûdaselo Issariot, Jêsusib pititigojomârtanga.

*20 **Iglomullo** angergarput; inugasæksuillo kattilermingmata iniksaerutivlutik, nerrinermik ajulerput aglât.

21 Najortingitalo tamanna tussaramitsuk, annivigivât innerteromavlugo; oĸaramik: Issumaerutinerpoĸ.

22 Aglangnigle illisimajut Jerusalemit attârsimajut oĸarput: Beelzebubeĸarpoĸ, Sâtanasillo angajoĸângatigut Sâtanasit annitipait.

23 Attautsemullo ĸaiĸovait, adsiujutigut oĸautivlugit: Kanoĸ Sâtanasib Sâtanaseoĸattine annititsungnarpaûk?

24 Attanioviub inungit ingmingnut illagêgungnaerunik, nunguniarput.

25 Iglublo inungit ingmingnut illagêgungnaerunik, nunguniarput.

26 Sâtanasetauĸ ingminut akkerartorune, ingminut illagêgungnaerune, sullijungnangilaĸ, nungulerporle.

27 Sangijoĸsûb iglunganut ittertoĸarungnangilaĸ, perĸutinginik aĸsârlugo; kissiane sangijorsoaĸ ĸellaĸsorĸâruniuk, kingorngagut iglungata perĸutitangit aĸsârnigarivlugit.

28 Ahamarik oĸaupapse: Inuit idluitullininginit tamainit issumagijaujungnaeromârput, Gûdemut mittautiksaĸarninginillo aglât.

29 Anernermigle ajunginermik oĸarnerlûtilik issumagijaujungnaerniangilaĸ issoĸangitomut, pititæksauvorle erĸartuivingmut nâksaungitomut.

30 Maĸĸojungnartomik anerneĸartoĸ oĸautigingmatsuk.

*31 **Anânangalo** ĸattangutingillo angutit tikkiput, sillatâne nangerdlutik, tilliklerpullo ĸaiĸovlugo.

32 Inuille iksivajut illumangmatsuk, oĸautivât: Ahâk, anânavît ĸattangutivîllo sillatânêtut apperĸotigivâtit.

33 Kiovaillo oĸarlunelo: Kina anânaga, kikkullo ĸattangutikkâ?

34 Avatimine iksivajut illinniartine tækkunârpait oĸarlunelo: Ahâk, tagva anânaga ĸattangutikkalo.

35 Gûdible perĸojanganik malliktoĸ nukkarivara, najagivaralo, anânagivaralo.

KAPITEL IV.

Adsiujunik sunatuinarnik. Tessersûb ikkubliartitauninganik.

TESSERSÛBLO kiglingane ama ajoĸertuilerpoĸ; inugasæksuillo kattilermatta tâpsomunga, umiaĸortômut tessersoarmêtomut ikkijariaĸalerpoĸ ingidlunelo; inugasaksuillo illûnatik tessersûb kiglinganêput.

2 Akkunillo ajoĸertorpait adsiujutigut, ajoĸertuivlunelo oĸautivait:

3 Nâlagitse, ahâk karngasoijoĸ karngasoijartorpoĸ.

4 Karngasoitillugolo illangit apĸosinermut kattakput; tagva tingmitjat ĸilaub attânêtut pukkumalukpait.

5 Illangillo ĸairtomut ivjokitomut kattakput; perortersârpullo, ivjokinamik.

6 Seĸĸinerlo nuingmat, kunnulersârput, amâĸanginamiglo pannilerput.

7 Illangit kattakput orpît kakkilautiggit akkorngænnut; orpîllo kakkilautiggit peroramik, tokkopait, sullugainekartailitilugillo.

8 Illangillo kattakput nunamut ivjoriktomut, nuilerlutiglo perolarmiglo perorsiaksakalerput sullugainermingne: illangit 30 nik, illangillo 60 nik, illangillo 100 nik.

9 Okautivaillo: Tussâjungnik siutilik tussarle!

*10 **Kissimeolermallo,** najortingita 12 it illagivlugit apperivât adsiujub tamattoma tukkinganik.

11 Kiovait okautivlugillo: Illipse Gûdib nâlegauvingata nellonarninganik kaujititauvose; taipkoale uvaptingnêngitut adsiujunik okautjaulerput;

12 Ijinut uitajunut tautuklutik illitarserkonnagit, siutinullo angmajunut tussâvlutik tukkiserkonnagit, sâgiarkonnagillo, ajorningillo issumagijaujungnaerkonnagit.

13 Okautivaillo: Adsiujut tamakkoa tukkisingikupsigik, kanok assingit tamaita tukkisinajarpisigîk?

14 Karngasoijub okausek karngasoriartorpâ.

15 Apkosiniub sennianut karngautigimajut, tâpkoangovut, (Gûdib) okausinginik tussartut; tussarpagille, Sâtanasib tâva okautsinik pêjariartorpait, ômatinginut karngautigimajut.

16 Taimaktauk kairtomut ivjokitomut karngautigimajut, tâpkoangovut, okautsinik tussartut, kuviasuklutiglo tamakkoninga illaliorsârtut.

17 Amâkanginamigle illumingne, sangusaraidlarput; kappianartokalerangat unangmiklertokalerangallônêt okausek pivlugo, sinnaungasarailerput.

18 Orpille kakkilautiggit akkorngænnut karngautigimajut, tâpkoangovut, okautsinik tussartut;

19 Sillaksûblo mattoma pinginik siaklernerub, akluitsomanerublo uivêrinarningata, assingitalo ikligunerit unnuktut, okautsit ippitipait, sullugainertâratiglo perorsiaksatalingnik.

20 Ivjoriktomullo karngautigimajut, tâpkoangovut, okautsinik tussartut illaliortullo, sullugainertârlutiglo perorsiaksatalingnik; illangat 100 ilingnik, illangalle 60 ilingnik, illangallo 30 ilingnik.

*21 **Okautivaillo:** Nenneroak ikkitaunajarkâ, kattaujab sâblônêt attânut illivlugô? aukagle, nenneroarvingmulle illivât.

22 Ijersimajokangilak sakkijâromângitomik angiarijaujokanginivok tussaumajaujomângitomik.

23 Tussâjungnik siutilik tussarle!

24 Okautivaillo: Tussartasse nâleksigik; ôktûtipsingnut ôktortaujomârivose; tappekaromârluselo illipse tamattominga tussartose.

25 Pekartok tunnitjivioniarpok; pekangitorlo aksârtauniarpok pinganik.

*26 **Okarporlo:** Gûdib nâlegauvia imaipoĸ, sorlo inuk karngasûtinik karngasoijotut nunamut;
27 Sinniklunelo unnugangat, makkilarmelo ĸaulerangat; karngasûtillo nuilerlutik perorput, tâmna nellotillugo ĸanoĸ.
28 Nunab ingminik iviksukkat perorterĸârpait, kingorngagut sullugainingit, kingorngagullo sullugainerit ĸaĸĸôjaksaujunik perorsiaksataĸalerput.
29 Sullugainermarîlle innerangatta, inuata kibloriartorsârpait, kattersivik nelliutingmat.
*30 **Okarporlo:** Sumut Gûdib nâlegauvinga adsiutitæksarivitigô? adsiujullônêt neliatigut nellonarungnaertitæksarivitigô?
31 Senfib karngasûtiksatangatut-ipoĸ; tâmna karngasortaugame nunamut, mingnerovoĸ assiminit karngasûtinit tamainit nuname.
32 Karngasortaugameio perorpoĸ, anginersauvlunelo perorsianit makpatâvangnit tamainit; akkeroĸalilarmelo angijunik, tingmitjallo ĸilaub attânêtut inneĸarungnarput tachaliningane.
33 Taimaitutigut adsiujutigut unuktutigut oĸautsinik oĸarvigivait, tukkisijungnarnikiningat malliklugo.
34 Adsiujôngitutigullo oĸarvigingilait; illatuarigunigille, illinniartiminut tamakkoa tamaita tukkeĸartipait.
*35 **Uvlormelo** taipsomane unnuktome oĸautivait: Akkianut ikârta!
36 Inuillo aulartinamigit, umiaĸortômut ikkitipât; assingitalo umiat illagigivait.
37 Ullajutjeradlalermallo, maggit umiaĸortôĸ ittibjuavlugo pivât tættædlugolo.
38 Umiaĸortôblo aĸĸoanêpoĸ siniklunelo akkitime, tupârdlugolo oĸautivât: Ajoĸertuijoĸ, issumagingilat sutaerniarnivût?
39 Makkidlunelo annore innerterpâ immarlo oĸautivâ: Nippangerit nippalârungnaerlutillo. Annoreĸarungnaerpoĸ tâva, ikkublialidlalarmelo.
40 Oĸautivaillo: Sôg taimak nangiarĸisê? suna pivlugo okperneĸangilasê?
41 Erĸsidlarpullo, oĸarlutiglo ingmingnut: Kina unâ? annoriblo imablo nâlengmakko.

KAPITEL V.

Legiônit Sâtanasit annititauningœnnik. Arnamik auĸatsainartomik. Jaîrusib panninganik.

TESSERSÛBLO akkianut pivut, Gadarênerit nunangœnnut.
2 Umiaĸortômillo niungmat, inûb illangata anernermik

makkojungnartomik illumiktub pagrearsârpâ illuvernit annivlune.

3 Illuverne innekarame. Kellaksoijungnartokangilarlônêt tâpsominga, kellaumgujanullônêt.

4 Unuktunik kellaksortaulauralloarangame parngnanaersûtinut kellaumgujanullo, tapsoma kellaumgujat kiktorâvait, parngnanaersûtillo ulluktordlugit asserortipait, nujuititaujungnangilarlônêt.

5 Uvlunelo unnuanelo kakkanêtsainarpok illuvernêtsainalarmelo, kaggudlarlunelo ujarkanut ingminik tiglûjarpok.

6 Jêsusele tækkogamiuk kanningitomit, akpangerdlune pagrearpâ, pâmaktervigivlugolo nipliadlarlunelo okarpok:

7 Suniarpagît, Jêsuse, Gûdib kotsingnerub Erninga? tuksiarvigilutit Gûdib sângane okaupagit: kappiasuktitserkonnak uvamnik.

8 Okautivâle: Annît anerniojotit makkojungnartotit inungmit ômangat.

9 Jêsusiblo appersorpâ; Kinauvêt? Kiovâlo: Legiônemik attekarpunga, unnudlarapta.

10 Tuksiarvigivâlo angijomik, aulartitaujomanatik mattoma erkânit.

11 Mattomalo erkâne kuingêngigasæksoakarpok kakkame nerrijunik.

12 Sâtanasillo illûnatik tuksiarvigivât, okarlutiglo: Kuingêngigasæksoarnut tâpkonunga pullarkotigut!

13 Jêsusîblo tuavilune perkovait. Anernerit makkojungnartut tâva annivut, kuingênginut pullavlutik; kuingêngigasæksuillo pangaliklutik sivinganariktomit ingmingnik ijukkâdlarput tessersoarmut, (tâpkoale 2,000 iokasait) ippivlutiglo immâne.

14 Kuingênginiglo mianersijut kemmâvut, iglugasæksoarmiunullo iglugasangmiunullo tamanna okautigijartorpât. Taipkoalo annivut illuserilaukangat tamanna tækkojartorlugo.

15 Jêsuselo tikkipât, Sâtanaseliolaukorlo annorâtsiartok, sillatôvlunelo iksivajok tækkovât; erksivlutiglo.

16 Tamakkoningalo tautulauktut okautivait Sâtanasiggub kuingêngillo illiortauninginik.

17 Tuksialerpâllo, nunamingnit aularkovlugo.

18 Umiakortômullo ikkingmat, sâtanaseliolaukotub tuksiarvigivâ, najoromavlugo okarlune:

19 Jêsusible perkungilâ, okautivlugole: Angergarit iglungnut illangnullo okautivlugillo pitsiarvionernik Nâlekamut, nâpkigijaunerniglo tâpsomunga.

20 Aularporlo, iglugasæksoarnelo tellimaujortune okâlalerpok pitsiarvionerminik angijomik Jêsusemut. Tamattomingalo tussartut illûnatik tattaminiadlarput.

*21 **Jêsuselo** umiaĸortôkut ikârdlune uttermingmat, inugasæksuit kattisâlerdlutik tikkipât tessersûb sinnânêtoĸ.
22 Ahâglo illiniarviub angajoĸângita illangat, Jaîrusemik attilik tikkipoĸ, tækkogamiuglo itigganginut pâmakterpoĸt.
23 Angijomiglo, ĸemuvigivlugo oĸarpoĸ: Panniga toĸĸokasakpoĸ; aggangnut aktoriartulauruk inûlijauvlunelo inôĸovlugo.
24 Jêsusiblo tâva aiparilerpâ; inugasæksuillo mallikpât nimniortidlugolo.
25 Arnarlo tagvanênivoĸ; tâmma Jârinik 12 inik auĸatsainartoĸ.
26 Kappiasudlarlunelo perĸutine tamaita nungulauĸpait âniasiortinut: soĸĸoseranele sugaluluatuinartoĸ.
27 Tâmma Jêsusemik tussalerame, inuit akkorngatigut annorânga aktoriartorpâ tunnuanit.
28 Oĸarame: Annorângalônêt aktorungnarupko, pijungnaerajarpunga.
29 Tagvainarlo aunga kôktoĸ kigikpoĸ; timiminelo missigilerpoĸ, pijungnaerame kappiagijaminit.
30 Jêsuselo mânnakut ingminik missigivoĸ, pitsartuneĸ ingminit anningmat, inungnullo ĸeviardlune oĸarpoĸ: Kia annorâkka aktorpagît?
31 Illinniartingitalo oĸautivât: Tækkovotit, inuit nimniutidlarmattit, oĸarpotillo: Kia aktorpângâ?
32 Keviarporlo aktortiminut, ĸennerdlugo.
33 Arnarle erĸsilune sajukpoĸ, piniarvionerminik ĸanoĸ ĸaujimagame, pâmaktervigijartorpâlo, kiglilingmiglo oĸautivâ.
34 Jêsusible oĸautivâ: Panniga, okpernivît pijungnaertipâtit; ullapirsauteĸarlutit aularit, kappiagijarnillo âkiktaulerit.
35 Sulle taimak oĸartillugo, illiniarviub angajoĸângata kivgangita illangit tikkiput oĸarlutiglo: Pannît toĸĸovoĸ, sôg ajoĸertuijoĸ sulle pagvisârpiûk?
36 Jêsusible oĸausingit tamakkoa tussarsârpait, illinniarvublo angajoĸânganut oĸarpoĸ: Erĸsiniarnak, okperille!
37 Illauĸojingilarlônêt Pêtrusib, Jakôbusiblo, Johannesiblo, Jakôbusib nukkangata, assinginik.
38 Illinniarviublo angajoĸângata iglunganut itterame, aulajâludlartut tækkovait, ĸeadlartullo, nipliadlartullo.
39 Itterlunelo oĸautivait: Sôg aulajâludlarluse ĸeadlarĸisê? Niviarsiaĸ una toĸĸungilaĸ, sinnikporle. Ijoridlarpállo.
40 Illûnaitalo annitipait, niviarsiablo atâtanga; anânangalo illagivlugik itterpoĸ niviarsiab nellavianut.
41 Niviarsiarlo aggangitigut tiguvâ oĸautivlugolo: Talita kumi, imaipoĸ: Niviarsiaĸ oĸaupagit makkitit.
42 Tagvainarlo niviarsiaĸ makkisârpoĸ arvertalilarmelo. **Jâreĸarporle 12 nik. Illûnatiglo tattaminiadlarput angijomik.**

43 Innerterpaillo angijomik, kaujijokalerkonnago tamattominga, niviarsiarlo nerrititaukovâ.

KAPITEL VI.

Jêsusib nachogijaunginganik Nazareteme. Tilliklerninganik Apostelinik. Jôhannesib baptiterijub niakoertaunginganik. 5000 it nerrititaungingœnnik. Immiub kângagut Jêsusib pissungninganik.

TAGVANGALLO aularpok, inugorvingminut pivlune; illinniartingitalo mallikpât.

2 Sabbatelo nelliutingmat, illinniarvingme ajokertuilerpok. Unuktullo tussartut tamattominga, ajokertûtingit tattaminiarivait, okarlutiglo: Nakit ôma tamakkoa pivagît? kanorlo sillatunermik taimaitomik tunitjivionerkâ? tattamnartuniglo taimaitunik aggangitigut pijunîk?

3 Igloliorteungitôk? Marîab Erninga, Jakôbusiblo, Jôsesiblo, Jûdasiblo, Simoniblo kattangutigingilât? Najangillo, illûnatik uvaptingnêngilât? Illûnatiglo sinaungajutigivât.

4 Jêsusible okautivait: Nellautaijok kamagijaunginersauvakpok nunakattiminut illaminullo, assinginit tamainit.

5 Tagvane tattamnartullijungnangilak attautsemiglônêt; kanimajut illainangit aggangminut aktorpait pijungnaertilugillo.

6 Okpinginingillo tattaminiarivait. Arvertarporlo iglugasæksoarnut avatiminêtunut, ajokertuivlunelo.

*7 **12 illo** kaikovait, maggoivlivlugillo aularkolerpait, ajugautipaillo anernernut makkojungnartunut,

8 Perkolugillo, sumik neksarkonnagit ingergarlutik, ajaupiatuinarmik kissiane; ikpiârsulijaratiglo, kakkôjalijaratiglo, kênaujalijaratiglo tapserutimingne;

9 Ittiggagusersimakovlugille, anorângniglo maggûngnik atorkonnagit.

10 Okautivaillo: Iglomut itterupse, tâpsomanêtsainaritse, aularkârase tâpsomangat.

11 Illangitalo illaliuromangippasse, okausise tussaromanagillônêt; annititse tagvangat, ittikkapselo sanningit katterarsigik nellojungnaerutiksanginut (erkartortaujutiksanginullo). Ahamarik okautivapse: Sodomablo Gomorrablo inugilauktangit pitlartaunikinersaujomârput uvluksame erkartuivingme iglugasæksoarnit ukkunangat.

12 Ailerpullo ajokertuijartorlutiglo kakkialeriakarnermik.

13 Sâtanasiniglo unuktunik annititsivok, kannimajuniglo unuktunik pijungnaertitsivok, mingoarummut mingoarlugit.

*14 **Attauerlo** Herôdese tamattominga tussaumalerame, (Jê-

susib attinga illitarijaulermat,) ᴏᴋarpoᴋ: Jôhannese baptiterijoᴋ toᴋᴋungajunit makkisimavoᴋ; tamanna pivlugo taimaitomik tattamnartullivoᴋ.

15 Illangille ᴏᴋarput: Eliaseovoᴋ; illangille: nellautaijôvoᴋ, nellautaijullônêt illangatitut.

16 Herôdesele tamattominga tussarame, ᴏᴋarpoᴋ: Jôhanneseovoᴋ niaᴋoêrtautilauᴋtara; toᴋᴋungajunit makkisimavoᴋ.

*17 **Herôdesele** tilliklilauᴋpoᴋ, Jôhannesemik tigujautitsilune, pititsilunelo parngnanaersimavingmut, Herôdiase, nukkame Filippusib nullianga pivlugo; tâmna nullianikkamiuk.

18 Jôhannesib Herôdese ᴏᴋautilaungmago: Idluangilaᴋ, nukkavît nullianga pigigangne.

19 Herôdiasible Jôhannese toᴋᴋonasuaromagalloarlugo ajorpâle.

20 Herôdesible Jôhannese illeragivâ, nellunginamiuk idluartôvlune issumagiktoᴋsôngmat; tamanna pivlugo sapputivâ ᴋaᴋutikullo nâlekpâ, tussarnerilâllo.

21 Uvloᴋalermallo pitjutivingmik Herôdesib inûlerviane, tâpsoma attanigasait, sorsuktuksallo angajoᴋângit, Galilêamêtullo angajoᴋaunersat nerrimârtimmagit,

22 Tagva Herôdiasib pannia itterpoᴋ, tânselarmelo, Herôdesiblo nerreᴋattingitalo tamanna ᴋuviagivât. Tagva attaniub Herôdesib niviarsiaᴋ ᴏᴋautivâ: Issumangnik tuksiarviginga, pijomajarnik pillitsomavagit.

23 Oᴋautimariklugolo ᴏᴋarpoᴋ: Sumik tuksiarvigigumga, illa pillitsomavagit, attaniovingma ᴋoppanganiglônêt.

24 Annivlunelo anânane appersoriartorpâ: Sumîk tuksiartuksauvêk? Kiovâ: Jôhannesib baptiterijub niaᴋoanik.

25 Ittersârivorlo attanermut, ᴋennuvlune ᴏᴋarpoᴋ: Tagvainaᴋ tunnitjiviojomavunga Jôhannesib baptiterijub niaᴋoanik, pôgutamut illimajomik.

26 Attaneᴋ kiksalerpoᴋ; ᴏᴋautsinele ᴏᴋarmaringnine pivlugo, nerreᴋattinelo pivlugit, sullinane tuksiarᴋojomalungilâ.

27 Attaniublo niaᴋoêrsije tillisârpâ, niaᴋoalo aijauᴋovâ. Tâpsoma parngnanaersimavingmut niaᴋoêriartorpâ,

28 Niaᴋoalo pôgutamut illimajoᴋ tikkiupâ, tunnilugolo niviarsiamut, niviarsiable anânaminut tunnivâ.

29 Tamannalo illinniartingita tussaramitsuk, tikkilerput timingalo illuvermut illijartorpât.

*30 **Apostelillo** Jêsusemut kattilerput, ᴏᴋautivlugolo tamakkoninga tamainik, piniarnermingniglo ajoᴋertuinermingniglo.

31 Oᴋautivaillo: Kissipta inuᴋangitomut ailauᴋta, merngoêrserluselo. Tikkitut uttertullo unnungmatta; nerrijungnangilallônêt, agviartaugamik.

32 Umiaᴋortôkullo aularput inuᴋangitomut.

33 Inuillo tækkovait allivaktut, unuktullo illitarivât, aᴋpa-

ngerlutiglo ĸutterorlutik mallikpât illagêklutik iglugasæksoarnit tamainit, ingiarlugolo tikkipât.

34 Jêsuselo niovoĸ; inugasæksuillo tækkogamigit, illapsugidlarpait; saukatitut mianerijeĸangitutitut-ingmatta. Unnuktuniglo oĸalugvigilerpait.

35 Uvluklilermallo, illinniartingita tikkipât, oĸautivlugolo: Tamâne sunataĸangimat, uvluklilermallo;

36 Aularlit, mattoma erĸât iglugasanginut niuvervinginullo, ĸaĸĸôjarsiniariartorĸovlugit; nerĸiksaĸanginamik.

37 Jêsusible kiovait, oĸautivlugillo: Illipse nerĸiksanginik tunnitjivigisigik. Oĸautivâllo: Kaĸĸôjarsiniariartortuksauvitâ, kênaujat 200 it akkinginut, ukkua nerĸiksanginîk?

38 Oĸautivaille: Kapsinik ĸaĸĸôjaĸarĸisê? ullernaersijartoritse. Ullernaeramigillo, oĸarput: Tellimanik, mingeriângniglo maggûngnik.

39 Ikterĸolerpaillo nerrimârtutitut iviksukkanut ĸunnulingaitunut.

40 Tunulerêktidlutik tâva ikterput ingmigolivlutik 100 illo 100 illo 50 illo 50 illo.

41 Ukkualo ĸaĸĸôjat tellimat, mingeriâglo magguk tiguvait, ĸillangmullo ârlorpoĸ, ĸujalivlunelo ĸaĸĸôjat avgorpait, tunnivlugillo illinniartiminut, mannijerĸovlugit tâpkonunga, mingeriaglo magguk avikpak illûnainut.

42 Illûnatik tâva nerrivut, kâgungnaerlutiglo.

43 Amiakungillo kattilerpait, amârgaujat 12 it tættædlugit, mingeriaglo illanginik.

44 Nerrilauĸtullo angutainait 5000 iovut.

45 Illinniartinnelo errinesâlerdlugit umiarĸortômut ikkiorĸaĸolerpait, sivorlerijomagamigit Betsaidamut, inuit aularterĸârnagit.

46 Inuillo aulartinamigit, ĸaĸĸamut majorarpoĸ tuksiariartorlune.

*47 **Unnulermallo** umiaĸortût tessersûb ĸerĸanêput, Jêsuselo kissime nunamêpoĸ.

48 Tækkovorlo, epunermik sappikasalermatta, annore aggormatsuk. Pigârvingitale sittamangænne unnuame tikkilerpait, immab kângagut pisuklune,

49 Kângerniarĸôrdlugit. Immarlo pissugvigingmago tækkogamitsuk, ijorônasugivât, nipliadlarlutiglo.

50 Illûnatik tækkogamitsuk, kakkilârput. Tuavile oĸarĸattigilerpait, oĸautivlugit: Manigoleritse, uvangauvunga, erĸsinase!

51 Umiaĸortômullo ikkivoĸ tâpkununga, ĸassûmivoĸ tâva kakkilârlutiglo tattaminiadlarput angijomik.

52 Kaĸĸôjat pitjutigællugit sillatusinersaulaungilât, ômatingit mangaidlarmatta.

*53 **Ikâlauramiglo**, Genêzaremiut nunangænnut pivut nunalidlutiglo.

54 Umiaĸortômillo niungmatta, inuit illitarijarêrpât.

55 Aĸpangilerlutiglo nunanut mattoma erĸânêtunut tamainut; ĸannimajullo aumittimingne nellajut âlerpait najugânut tussaumajamingnut.

56 Niuvervingnut, iglugasæksoarnullônêt iglugasangnullônêt itterangat, ĸannimajiatik illivait iglut akkorngænut, tuksiarvigivlugolo, annorângata sinnâ aktortauĸovlugo taipkonunga. Tâpsomingalo aktuijut illûnatik pijungnaerput.

KAPITEL VII.

Inuit Gûdiblo perĸojanginik. Arnamik Kanaanemiomik. Tussajuitôvlunelo oĸajuitomik.

FARISÊERILLO, aglangniglo illissimajut illangit, Jerusalemit pijut, tikkipât.

2 Illiniartingitalo illangit tækkogamigit ĸaĸĸôjartortut, ubvarĸârnagit aggatik, idluaringilait.

3 Farisêerit Jûdillo illûnatik nerringimata, aggatik ubvarĸârnagit, angajoĸâmik illûsingit attorlugit.

4 Niuvervingmillo tikkitarangamik, nerringilat ubvarĸâratik. Assingillo unuktut taimaitut illuserivait, ermgutsillo, immertautillo, machaillo, pôgutallo sâllo ubvarpaklugit.

5 Farisêerillo aglangniglo illisimajut appersorpât: Sôg illiniartivît mallingilagît angajoĸâpta illusingit, sôg ubvarsimangitunik aggaĸarlutik ĸaĸĸôjaĸtorĸât?

6 Kiovaille oĸautivlugit: Illipse takkormôrtose, Jesaiasib oĸautigitsiaralloarpâse, sorlo aglaksimangmat: Inuit ukkua ĸangasinâmingnut nertorpânga, ômatingitale ungasikpânga.

7 Sulinatigle kivgartorpânga, inuit ajoĸertûsituinangit ajoĸertuitigigamigit.

8 Gûdib perĸojangit ĸemakpasse, inuit illusekullungit malliklugit pivasse, ĸattallo ermgusiârsuillo ĸeblariksivlugit; unuktullo taimaitut attorpasse.

9 Oĸautivaillo: Gûdib perĸojangit attorungnaitsiartipasse, illusekulluse malligomavlugit.

10 Môsese oĸarmat: Atâtangniglo anânangniglo nâlektuksauvotit; atâtaminulle anânaminullo oĸarnerluktoĸ toĸĸotæksauvoĸ.

11 Ajoĸertuivosele: Atâtaminut anânaminullo oĸartoĸ: Korban, imaipoĸ: tunnergutautigupko, nâmanersauvoĸ illingnut, tâmna ajungitullivoĸ.

12 Kingorngagut atâtaminut anânaminullo ajungitullitailitipasse.
13 Taimak Gûdib ɔkausingit attortaujungnaertipasse illusekulluse pivlugit, taimailiutsainarposelo unuktunik.
*14 **Inuillo** tamaita ingminut kaikovait, ɔkautivlugit: Tamapse nâleksinga ômamigisiuglo.
15 Sunallônêt inûb sillatânit illuanut pijut, sujuktingilât; tâpsomangalle annijut inuk sujuktipât.
16 Tussâjungnik siutilik tussarle.
17 Inuille kemaklugit iglomut pingmat, illiniartingita apersorpât mattominga adsiujomik.
18 Ɔkautivaillo: Illipsetauk sillatunekangilasê? Nellovise, illûnatik sillatânit inungmut pijut sujuktingimatsûk?
19 Omatânut pinginamik natjangnulle pivut, illuserivaktamiktullo annititaulerivut, nerkititut illûnaititut.
20 Ɔkarporlo: Inungmit annijub inuk sujuktipâ.
21 Kamangat, inuit ômatinginit erkarsautikulluit pivut, nulliarêngnermik asserorsainerlo, assiniarnerlo inuarnerlo,
22 Tiglingnerlo, pijomatudlarnerlo, nellangainerlo, pingitsertornerlo, ikligunerlo, piungitomik ijekarnerlo, Gûdemik mittautiksakarnerlo, piojorinerlo, sillainerlo;
23 Tamakkoa illûnatik illuanit pivut, inuglo sujuktipât.
*24 **Nikkovidlunelo** tâva tagvangat aularpok, Tirusiblo Sidoniblo erkângnut pivok; iglomullo itterlune inuit angigutijomagalloarpait, ijersimajungnangilarle.
25 Arnat illangata pannekartub makkojungnartomik anernelingmik tussaumagamiuk, tikkilugolo itigganginut pâmaktervigivâ.
26 (Arnak tâmna tagva Grîchit arnangita illangat, Sirofenizemiok.) Tuksiarvigivâlo, Sâtanase annititaukovlugo panningminit.
27 Jêsusible ɔkautivâ: Kittorngaujut kâgungnaerkârlit; idluangilak kittorngaujut kakkôjanginik aksârlugit, kingminullo egidlugit.
28 Kiovlunele ɔkautivâ: Ahaila Nâlegak, taimaikalloarpok, kingmiârsuille nerriviub attânêtut nerrivut kittorngaujut karnganerlukunginik.
29 Ɔkautivâlo: Ɔkautsitit tamakkoa pivlugit aularit; Sâtanase panningnit annisimavok.
30 Iglominullo pigame, Sâtanase annisimajok kingorarpâ, panninelo aumittimine nellajok naipipâ.
*31 **Tirusiblo** Sidoniblo erkângnit aularmigame, Galilêab tessersoangata sennianut pivok, iglugasæksuit tellimaujortut erkânnut.
32 Atsivullo tussajuitomik ɔkarungnangitomik tâpsomunga, kenuvigivâllo, aggangminut aktuerkovlugo tâpsominga.

33 Inuillo akkorngænnit ingminut pitipâ, agganelo siutigingnut illivait, ĸesselarmelo, oĸangalo aktorpâ.
34 Kilangmullo ârlorpoĸ, anersaumilarmelo oĸautivâ: Hefata, imaipoĸ, angmalerit!
35 Siutîgiglo tagvainaĸ angmarpuk, oĸangatalo ĸellarutinga pêrpoĸ, oĸatsialilarmelo.
36 Innerterpaillo, tamanna oĸautauĸonnago inungnut. Tagva innerteralloarmagit angijomik, anginersamigle aĸpautigivât.
37 Tattaminiarlutiglo oĸarput: Tamaita idluartipait: tussangitut tussartilugit, oĸarungnangitullo oĸartipait.

KAPITEL VIII.

4000 it tattamnartomik nerrititauningænnik. Farisêrit nellunaiĸutamik tawtugomaningænnik. Farisêrit sêrnarsautingænnik. Tautungitub aĸiktauninganik. Kigligiutjinermik Kristusemik.

UVLUNE tamakkonane inuit nerĸiksaĸangitut unnuktut tagvanêngmatta, Jêsusib illinniartine ingminut ĸaiĸovait, oĸautivlugit:
2 Inuit ukkua illapsugidlarpakka nerĸiksaĸaratik uvlunik pingasunik uvamnêngmatta;
3 Nerritinnagit aulartikupkit, perlidlarajarmata angergarlutik apĸome. Illangit ĸanningitomit pingmatta.
4 Illinniartingita kiovât: Nakit ĸaĸĸôjaĸsiniarpita tamâne inuĸangitome, ukkua kâgungnaerutiksanginîk?
5 Appersorpaillo: Kapsinik ĸaĸĸôjaĸarĸisê? Kiovât: 7 nik.
6 Inugasæksuillo ikterĸovait nunamut. ĸaĸĸôjallo ukkua 7 it tiguvait, ĸujalivlunelo avgorpait, illiniartiminut tunnivlugit, inungnut ukkoninga mannijerĸovlugit; inungnullo tâva mannivait.
7 Mingeritjaniktauĸ ikkitunik peĸarivut; tâpkoa pivlugit ĸujaligivoĸ, manijauĸogivlugillo.
8 Nerrivut tâva, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattilerpait, amârgaujat 7 it tættædlugit.
9 Nerrilauĸtullo 4000 iovut; aularĸolerpaillo tâva.
*10 **Tuavidlunelo** illinniartine illagællugit umiarĸortômut ikkivoĸ, Dalmanutablo erĸânut pivlune.
11 Farisêerillo annilutik appersûteĸattigigiarlugolo ôktorlugolo, tækkotitserĸojomavâllo nellunaikutamik ĸilangmit.
12 Anernermigullo annersaumivlune oĸarpoĸ: Kinguvângoĸattigêt ukkua sôg nellunaikutamik takkojomavât? Ahamarik oĸautivapse: Kinguvângoĸattigêt ukkua nellunaikutamik tunitjivioniatsangilat.

13 Tâva ĸemaĸpait, umiaĸortômullo ama ikkivoĸ, ikârdlunelo uttimut.

*14 **Kaĸĸôjamiglo** neksarlutik puigulauĸput, umiaĸortômelo attausênarmik kaĸĸôjaĸarput.

15 Perĸovaillo oĸarlune: Nâlagitse, udsertorluselo Farisêerit sêrnarsautingænnik, Herôdesiblo sêrnarsautinganik.

16 Issumertorpâllo, ingmingnut oĸarlutik: Taimak pivâtigut, kaĸĸôjamik neksalaunginapta.

17 Jêsusiblo tamanna tukkisigamiuk, oĸautivait: Sôg kaĸkôjaĸanginise siaklerutigivisiûk? sulle tukkisingilase sillatusinaselô? sullelo mangaitunik ômateĸarĸisê?

18 Ijeĸarluse tækkolungilasê, siuteĸarluse tussangilasê, erĸainaselônêt ipsomingâ?

19 Kaĸĸôjat tellimat avgorapkit inugasæksoarnut 5000 inut, amârgaujat ĸapsit amiakovinernik tættælauĸpisigîk torĸorlugillo? Kiovât: 12 it.

20 Kaĸĸôgallo 7 it avgorapkit inugasæksoarnut 4000 inut, amârgaujat ĸapsit amiakovinernik tættælauĸpisigîk torĸorlugillo? Kiovât: 7 it.

21 Tagva oĸautivait: Sôg tukkisingilasê?

*22 **Betsaidamullo** pivoĸ. Atsivullo tautungitomik tâpsomunga, aktortauĸovlugolo tuksiarvigivât.

23 Tautungitorlo aggangitigut tiguvâ, tessiorlugolo iglugasait sillatânnut, ijîgiglo ĸetserarlugik, aggangminullo aktorlugo apperivâ: Sumîk takkovêt?

24 Uidlunelo oĸarpoĸ: Inuit pissuktut tækkovakka sorlo napârtut.

25 Ijîgiglo ama aktorivak aggangminut, amalo tækkoĸomilugo; âĸiktaulerporlo tâva, tamaita tautugungnalerdlugit.

26 Angerarĸovâlo oĸarlune: Iglugasangnut itterniarnak, iglugasangmiuniglônêt taimak oĸautjiniarnak.

*27 **Jêsuselo** aularpoĸ illinniartingillo, iglugasangnut Zesarêab Filippusib iglugasæksoangita erĸanêtunut. Ingergarlutiglo illinniartine apperivait oĸarlune: Inuit kinaunasugivângâ?

28 Kiovât: Illangita Johaneonasugivâtit baptiterijoĸ; illangitale Eliaseonasugivâtit; ama illangita nellautaijullônêt illangat.

29 Oĸautivaillo: Illipsele kinaunasugivisingâ? Pêtrusib kiovâ oĸarlune: Kristuseovotit.

30 Innerterpaillo unipkângojomanane inungnut.

31 Ajoĸertulerpaillo: Inûb Erninga âniatitaujariaĸarpoĸ angijomik, ajæktortaujariaĸarlunelo angajoĸânut ajoĸertuijoĸsoarnullo, aglangniglo illisimajunut, toĸĸotaulunelo, uvluglo pingajuangne makkitsomârivoĸ.

32 Angigunnagillo tamattominga oĸarpoĸ. Pêtrusiblo ingminut pitipâ, innerterlugo taimailerĸonnago.

33 Keviardlunele illinniartine takkunârpait, Pêtruselo innerterpâ ᴏᴋarlune: Tunnumnut pît, Sâtanase; Gûdib pingit issumaginginangne, inuit pingit kissêta.

34 Inuillo illinniartinnelo ᴋaiᴋovait ingminut, ᴏᴋautivlugit: Uvamnik malligomajoᴋ issumaminik pinniarane, senningajoliksaminik (kappiasutiksaminiglônêt) nangmagle malliklungalo.

35 Inôserminik ivlersijub assiojijomârpâ; inôserminigle assiojijub pivlunga ᴏᴋautsillo tussarnertut pivlugit assiojiniangilâ.

36 Inûb suksarivaûk, sillaᴋsoaᴋ illûnât piksarsiarigalloaruniuk, tarninga asserorpat?

37 Ubvalo sumîk inuk tunnijijungnarᴋâ tarnime sattûtiksanganîk?

38 Uvamnigle ᴏᴋautsimniglo kangusuktoᴋ kinguvângoᴋattigêne tâpkonane assiniartune ajortullijunelo, tâmna Inûb Erningatatauᴋ kangugijomârpâ, tikkikune atâtame ânanauningane, Engelit hailigit illagællugit.

KAPITEL IX.

Kristusib ânanausijauninganik. Illisimailingajub âᴋiktauninganik. Aniaminik makkinerminiglo Jêsusib nellautaninganik. Oᴋâlaninganik piojorijuinermik sinnaungajutiksaujuniglo.

ᴏKAUTIVAILLO: Ahamarik, ᴏᴋautivapse, nangertut ovane illangita toᴋᴋo ôngniangilât, Gûdib nâlegauvinganik pitsartovlune tikkitomik tækkoᴋâratik.

*2 **Uvlut** pingasujortut kingorngatigut Jêsusib Pêtruselo, Jakôbuselo, Jôhanneselo ingminut pitipait, ingmigolivlugillo ᴋaᴋᴋamut kingiktomut majorarᴋattautipait, ânanausivlunelo sângænne.

3 Annorângillo ᴋaumaridlarlutik ᴋaᴋᴋorsidlarput apputitut (ᴋaᴋᴋorsaijut nunamêtut taimak ᴋaᴋᴋortigijomik piniarlutik sapperput).

4 Elîaselo Môseselo saᴋᴋerpuk tâpkonunga, Jêsuselo oᴋarᴋattigivâk.

5 Petruselo Jesusemut ᴏᴋarpoᴋ: Rabbi (ajoᴋertuijoᴋ), tamâne - itsainarominarpoᴋ; pingasunik igloliolerta, illingnut attautsemik, Môsesemullo attautsemik Elîasemullo attautsemik.

6 Oᴋautsinele ᴋaujimangilait, ᴋoaᴋsâramik.

7 Nuvujarlo ᴋaivoᴋ ulliklugillo. Nippelo nuvujamit tussartaujoᴋ, oᴋarlune: Tagva Ernera nagliktara, tâmna nâlegaksarivasse.

8 Tagvainarlo, avatimingnut tækkosaramik, inuksingilat, Jêsuse kissiat tækkovât.

9 **Kaᴋᴋamille attersâramik,** Jêsusib innerterpait, tækkoja-

mingnik ᴏᴋautjerᴋonnagit kimullônêt, Inûb Erninga tᴏᴋᴋungajunit makkerᴋârtinnago.

10 ᴏᴋausek tamanna illumigivât ingmingnullo appersûtivlutik: Kanᴏᴋ tagva tᴏᴋᴋungajunit makkinêᴋ?

11 Appersulerpâllo ᴏᴋarlutik: Sôg aglangnik illissimajut ᴏᴋarᴋât: Elîase tikkerᴋârtuksauvᴏᴋ?

12 Kiovaillo ᴏᴋautivlugit: Ahaila, Elîase tikkerᴋârtuksaugalloarpᴏᴋ, tamaitalo idluarsitilugit; taimaktauᴋ Inûb Erninga angijomik kappiasuktitaujariaᴋarpᴏᴋ nachogijauvlunelo, sorlo aglaksimangmat.

13 ᴏᴋaupapsele: Elîase tikkitsarêrpᴏᴋ, issumamingnullo piniarvigilauᴋpât, sorlo taimna pivlugo aglaksimangmat.

*14 **Illinniartinelo** tikkinamigit, inugasæksuit tækkovait, aglangniglo illisimajut illumavait appersorniktut taipkoninga.

15 Tagvainarlo inuit illûnatik tækkogamitsuk, kakkilâdlarput, aivigivlugolo salutipât.

16 Aglangniglo illisimajut apperivait: Kanᴏᴋ tâpkoninga appersornikisê?

17 Inugasæksuit illangata kiovlune ᴏᴋautivâ: Ajoᴋertuijoᴋ, ernera tamaunga âpara illingnut, anerneᴋartoᴋ ᴏᴋajuitomik.

18 Tâpsoma tigulerangamiuk aulajârtidlarpâ, ᴋappoalidlalerporlo, nêrᴋolâlarmelo tijilerpoᴋ. Illinniartitit ᴏᴋarᴋattigilauᴋpakka annititauᴋovlugo, ajorpâlle.

19 Kiovâle ᴏᴋarlune: Tata! ukkua okpingitut kinguvângoᴋattigêt, ᴋanᴏᴋ sivitutigijomik najoriaᴋarpapsê? ᴋanorlo sivitutigijomik ᴋenuevigijariaᴋarpapsê? Kaisiuk uvamnut.

20 Apâllo tâpsomunga. Tagvainarlo anernerub ᴏᴋajuitub tækkogamiuk, aulajârtidlarpâ, nunamullo ochovᴏᴋ aksakâlarmelo ᴋappoalidlalilarmelo.

21 Jêsusiblo atâtanga apperivâ: Kanga taimailerᴋâ? ' ᴏᴋarpᴏᴋ: Nutaraunerminit.

22 Unnuktuniglo ochotipâ ikkomamullo immermullo tᴏᴋᴋonasuarlugo. Sappingikuville, nâpkigilertigut ikajorlutalo.

23 Jêsusible ᴏᴋautivâ; Okperungnaruvit; okpertomut ajornartoᴋangilaᴋ sumik.

24 Tagvainaᴋ sorrutsib atâtanga niplialerpᴏᴋ ᴋugviordlune ᴏᴋarlunelo: Okperpunga, nagliktᴏᴋ Nâlegaᴋ, okpinginimnit piulinga.

25 Jêsusele tækkogame, inuit ᴋaijalermatta, anerneᴋ ivjornartoᴋ innerterpâ, ᴏᴋautivlugo: ᴏᴋajuitoᴋ tussângitorlo anerneᴋ perᴋovagit, annît ômangat, kingornganelo itterungnaerlutit ômunga.

26 Niplialerpᴏᴋ tâva, aulajârtidlarmilâllo annivᴏᴋ. Inûglo tâmna tᴏᴋᴋojotun-ipᴏᴋ, unnuktullo tᴏᴋᴋojoᴋ ᴏᴋautigivât.

27 Jêsusible aggangitigut tiguvâ, makkitilâllo: makkiporlo tâva.

28 Iglomullo pingmat, illinniartingita ingmikôrlutik appersorpât: Sôg uvagut annititsungnangilavût?

29 Kiovorlo: (Anernerit) taimaitut annititaujungnangilat, kissiane tuksiarnermut nerritailinermullo.

*30 **Tagvangallo** aularamik, Galilêa apĸotigivât, tamattomingale inuit ĸaujimaĸojomangilait.

31 Illinniartine ajoĸertorlugit oĸautivait: Inûb Erninga pitaujomârpoĸ inuit agganginut, toĸĸotsomârpâllo; toĸĸotaukpalle, uvluk pingajuangne makkitsomârivoĸ.

32 Oĸautsille ukkua tukkisingilait, appersorlugolo illeragivât.

*33 **Kapernaumullo** pigivoĸ. Iglomêdlunelo apperivait: Sumik apĸome oĸarĸattigêlauĸisê?

34 Niplingilalle. Ingergarlutik ingmingnut oĸalauramik, nellitik anginerongmangât?

35 Ingidlunelo 12 it ĸaiĸovait, oĸautivlugit: Illase sivorliojomajoĸ kingorliojomârpoĸ, illûnatiglo kivgarijomârpât.

36 Nutaĸĸamik tâva tigusivoĸ, akkorngænnullo pitipâ erĸilugolo, oĸautivaillo:

37 Taimaitomik nutaĸĸamik illaliortub attimne illaliorivânga, uvamniglo illaliortub, kissima illaliungilânga, uvamnigle tilliklertoĸ illaliorivâ.

*38 **Jôhannesible** oĸautivâ oĸarlune: Ajoĸertuijoĸ, angutemik tækkolauĸpogut atterne Sâtanasinik annititsijomik malligatalo; mallingimattigullo, tamanna pivlugo innertilauĸpavut.

39 Jêsusele oĸarpoĸ: Innerteræksaringilase. Tattamnartitsijoĸangilaĸ attimne, oĸarnerlûtigisarailungalo pijomik.

40 Uvaptingnik akkerartungitub illagivâtigut.

41 Illipsingnigle immertitsijoĸ immermik, ermgusiârsub immanganik, attimne, Kristusib pigingmasse, ahamarik, oĸautivapse, akkêngaivioniangilaĸ.

42 Uvamnullo okpertut ukkuarârsuit illangænnik sinnaungatitsijomut idluarnersauvoĸ, serĸallitsiviub ujaraktanganik ĸungasingagut nivingaiviogune, egitauvlunelo immarbingmut.

43 Aggakpîlle sinnaungatikpattit, nakkakit. Illingnut ajunginersauvoĸ, illakungorlutit inôtsemut itteruvit, maggûngnik aggaĸarnernit, âniatitsivingmullo ikkomamut ĸammitsuitomut egitaunernit;

44 Taingane ĸuglugiangat toĸĸoniangilaĸ, ikkomangallo ĸamminiangilaĸ.

45 Ittikkavîllo sinaungatikpattit, nakkakit. Illingnut ajunginersauvoĸ, tussiaklutit inôtsemut itteruvit, iglugêngnik ittiggaĸarnernit, âniatitsivingmullo ikkomamut ĸammitsuitomut egitaunernit.

46 Taingane ĸuglugiangat toĸĸoniangilaĸ, ikkomangallo ĸamminiangilaĸ.

47 Ijivîllo sinnaungatikpattit, pêruk egidlugolo. Illingnut ajunginersauvoĸ, igluinarmik ijeĸarlutit Gûdib nâlegauvinganut itteruvit, maggûngnik ijeĸarnernit, âniatitsiviublo ikkomanganut egitaunernit.

48 Taingane ĸuglugiangat toĸĸoniangilaĸ, ikkomangallo ĸamminianginivoĸ.

49 Illûnatik ikkomamut tarrêrtitaujariaĸarput, tunnergutiksallo illûnatik sioraujamut tarrêrtitauvut.

50 Sioraujaĸ ajungidlarpoĸ; sioraujarle tarriornitsungnaerpat, sumût tarriornitinajarpisiûk? Illipsingne sioraujaĸaleritse, ullapirsauteĸarĸattigêkluselo illipsingnut.

KAPITEL X.

Nulliarêngniub avitauninganik. Sorutsit saimartauninginik. Akluinerub agviarungnarninganik. Jêsusib nellautaininganik âniaminik Illinniartit nertortaujomaninginik. Bartimêusib âĸiktauninganik.

TAGVANGAT ama aularivoĸ, Jûdêab erĸânut pivlune, Jordanib akkianut. Inuillo ama inugiartorsôvlutik tikkipât, illuserivaktamitullo ajoĸertorivait.

*2 **Farisêerillo** tikkipât appersorlugo: angutib nulliane avidlugo idluarmangât? tamattomungalo ôktorpât.

3 Kiovlunele oĸautivait: Môsesib ĸanoĸ perĸovâsê?

4 Oĸautivât: Môsesib agvialaungilâtigut, aglangnik avitsitiksanik aglakluta, avilugolo (arnaĸ).

5 Jêsusib ĸiovait oĸautivlugillo: Omatipse mangainingit pivlugit perĸojamik taimaitomik aglalauĸpoĸ illipsingnut.

6 Pingortitalle pigiarningænnit Gûdib angut attauseĸ arnarlo attauseĸ pingortipak.

7 Tamanna pivlugo angutib atâtane anânanelo ĸémmangniarpak, nulliane ungagivlugo.

8 Tâpkoalo magguk uyinioniarpuk attautsemik. Tamanna pivlugo maggôjungnaerlutik, uviniovuk attautsemik.

9 Gûdib kattitâgik inub avititæksaringilak.

10 Iglome illinniartingita amalo mattominga apperingmatsuk,

11 Oĸautivait: Nulliaminik avitsijub, assianiglo nullianiklune, nulliarêngneĸ asserorpâ tâpsomunga.

12 Nulliablo uine ĸemakkuniuk assianiglo uiniklune, nulliarêngneĸ asserorivâ.

*13 **Nutaĸĸaniglo** âtsivut tâpsomunga, pattingmijauĸovlugit. Illinniartingitale nutaĸĸanik âtsijut suadlarpait.

14 Jêsusible tamanna tækkogamiuk, idluaringilâ, oĸautivlu-

gillo: Nutaĸĸat uvamnut pilit, innerterasigiglo; tâpkoa Gûdib nâlegauvinga pigingmatsuk.

15 Ahamarik oĸaupapse: Nutaĸĸatut Gûdib nâlegauvinganik pingitoĸ, itterniangilaĸ.

16 Erĸilugillo aggangminut pattingmivait, saimartilugillo.

*17 **Annilaungmallo** apĸosinermut, inuit illangata ingiarsijub sêrĸortorvigællugo apperivâ: Ajungitotit ajoĸertuijoĸ, sumik piniartuksauvîk, inôtsemik nâksaungitomik kingormgujerĸovlunga?

18 Jêsusible kiovâ: Sôg ajunginerarpingâ? Ajungitoĸangilaĸ, Gûde kissime ajungilaĸ.

19 Perĸojat ĸaujimagalloarpattit: Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit. Inuartuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Kigliluktomik oĸautigijaĸartuksaungilatit. Akkilênerluktuksaungilatit. Atâtallo anânallo nâlekik.

20 Kiovâle oĸautivlugolo: Ajoĸertuijoĸ, tamaita tamakkoa mallilauĸpakka sorrusionimnit.

21 Jêsusiblo tækkusarpâ, nagligilugolo oĸautivâ: Attauseĸ sulle pigingilat. Perĸutitit tamaita niorvgotigijartokit, aklujunullo pilliutigilugit, tagva perĸuteĸatsiarniarpotit ĸilangme; ĸailerillo malliklunga, oĸumaitiksarniglo illingnut pît.

22 Tamannale oĸauseĸ tussaramiuk annûlerpoĸ kiksalarmelo ĸemmakpâ; perĸuteĸarame unnuktunik.

23 Jêsusible ĸeviarlune illinniartine oĸautivait: Akluitut nâlegauvingmut ĸilangmêtomut pilutik sappernakasakpoĸ.

24 Illinniartingitale oĸausingit tamakkoa kakkilârutigivait. Jêsusible ama kiovait oĸautivlugillo: Nagliktakka ĸittorngakka, Gûdib nâlegauvinganut itteriaĸ ajornarpoĸ perĸutimingnik tætteĸartunut.

25 Ajornanginersauvoĸ, (nergjutsoaĸ) kamêle merĸutib ijingagut pilune, akluitub itterniarninganit Gûdib nâlegauvianut.

26 Kakkilârnersaugivut ama, oĸarlutiglo ingmingnut: Kiname tagva piulijaujungnarniarkâ?

27 Jêsusible tækkusarlugit oĸautivait: Inungnut ajornarpoĸ, Gûdemulle ajornangilaĸ; Gûdemut tamaita ajornangilat.

*28 **Tagva** Pêtrusib oĸautivâ: Ahâk tamaita ĸemmalauĸpavut mallilarpillo.

29 Jêsuse kiovoĸ oĸarlunelo: Ahamarik oĸaupapse: Inûb iglune ĸemmakkuniuk, ĸattangutinelônêt, atâtanelônêt, anânanelônêt, nullianelônêt, ĸittornganelônêt, perorsêvinelônêt, uvanga pivlunga, oĸautsillo tussarnertut pivlugit;

30 Mattomanêdlune 100 ertortunik piniarivoĸ iglunik, ĸattangutiniglo, anânaniglo, ĸittornganiglo, perorsêvingniglo, mâne ômigijaunermine, sillaĸsoarnelo pijomârtome inôgumik nungusuitomik.

31 Unuktulle sivorlît kingorliojomârput, unuktullo kingorlît sivorliojomârput.

*32 **Apĸomêpulle,** Jerusalemut majorariardlutik; Jêsuselo sivorlerivât, kakkilâdlarpulle, erĸsivlutiglo mallikpât. Jêsusiblo ama tâpkua 12 it ingminut pitipait, oĸautivlugillo pijauniarnerminik.

33 Ahâk, takpaunga Jerusalemut aivogut, Inûblo Erninga pititaulârpoĸ ajoĸertuijoĸsoarnut aglangniglo illissimajunut; taipkoa toĸĸotæksautilârpât, nellojunullo unertujutigilârpât.

34 Taipkoalo mittautigilârpât, issaĸavlugolo ĸetserarlugolo toĸĸolârpât, uvluglo pingajuangne makkilârivoĸ.

*35 **Jakôbusiblo** Jôhannesiblo, Zebedêusib ernikita tikkipâk, oĸarlutik: Ajoĸertuijoĸ, illingnut piniarviojomavoguk ĸennuarijaptingnik.

36 Apperivaĸ: Sumîk uvamnut piniarviojomavitîk?

37 Kiovâk: Perĸogitiguk, attauseĸ tallerpikpît tungâne, aipangalo saumikpît tungâne iksivaĸolunuk nâlegauvingne.

38 Jêsusible oĸautivaĸ: Tuksiararijatik nellovattik. Ermgusiârsub immanga immigaksarâ immerungnærpittikô, baptitauniksaralo baptitauniksarijungnaralloarpittikô?

39 Kiovâk: Ahaila ajungikalloarpoguk. Jêsusible oĸautivak. Ermgusiârsub immanga immigaksara immerniaralloarpattik baptitauniksamnullo baptitaujuksaugalloarpotik;

40 Tallerpingmale tungâne, saumingmalônêt tungâne iksivajomârneĸ uvamnut perĸojæksaungilaĸ illiptingnut; iksivaĸojaujulle kissimik iksivajomârput.

41 Illinniartut 10 it tamanna tussaramitsuk, annûjutigilerpakit Jakôbuse Jôhanneselo.

42 Jêsusible ĸaiĸovait oĸautivlugillo: Kaujimavose, nunab attaningit attaniotingmatta, attanersuillo pitsartuneĸarmatta.

43 Illipsele taimailerniarase; angnerojomajorle kivgaksauvoĸ illipsingnut.

44 Illaselo attaniotijomajoĸ kivgaksauvoĸ illûnapsingnut.

45 Inûb Erningataueĸ tikkingilaĸ, kivgartortaujomavlune, kivgartoriartorporle, tunnivlunelo inôtsiminik unnuktut akkiliksaerutiksangænnik.

*46 **Jerichomullo** pivut. Jêrichomillo aularmat, nangmineĸ illinniartingillo inugiartoĸsuillo, tautungitoĸ apĸotâne iksivavoĸ, ĸennuvlunelo, Bartimêusemik attilik, Timêusib erninga.

47 Jêsuseojoĸ Nazaremioĸ tussaramiuk, niplialerpoĸ oĸarlunelo: Jêsuse, Dâvidib erninga nâpkiginga!

48 Unnuktullo innerterpât nippangerĸovlugo. Niplilualerporle: Dâvidib erninga, nâpkiginga!

49 Jêsusiblo noĸĸardlune ĸaiĸojauĸovâ. Tâva tautungitoĸ ĸaiĸovât oĸautivlugolo: Nikkovidlutit mannigolerit, ĸaiĸungmattit.

50 Annorânelo egipâ, nikkovilarmelo Jêsusemut pivoĸ.
51 Jêsusiblo apperivâ: Sumîk uvamnit pijomavêt? Tautungitub kiovâ: Rabbi (ajoĸertuijoĸ), tautuleromavlunga.
52 Jêsusib oĸautivâ: Aularit, okpernivît ikajorpâtit. Tagvainarlo tautulerpoĸ, mallikpâlo apkome.

KAPITEL XI.

Kristusib siuterĸortojub kânganêdlune Jerusalemut aininganik. Napârtub Faigeliksab ôminarnerartauninganik. Tempelib sujungaititauninganik. Jêsusib kigusinganik nakit pitsartuneĸarnine pitjutigællugo.

JERUSALEMULLO ĸaglileramik, Betfagemut Betâniamullo ĸaĸĸab orĸsoĸtaliub sennianut, Jêsuse maggungnik illinniartiminit tilliklerpoĸ,
2 Oĸaudlugiglo: Aileritik iglugasangnut nelliptingnêtunut; ittituaruptik, nochaĸ pittuksimajoĸ nennilârpattik; kânganut sulle inungmik ingitoĸalaungitoĸ. Pittûdjârlugolo tamaunga ĸaitikko.
3 Imâglo apperijauguptik: Sog taimailivitikko? imâk kiogitik: Nâlekab attoromangmago. Tâva tamaunga perĸolârpâ.
4 Aularpuk, nocharlo nennivâk pittuksimajoĸ itterviub senniane, sillatâne, apĸosiniub maggôliviane. Pittûdjârpâglo.
5 Tagvanêtullo illangita oĸautivakit: Sôg nochaĸ pittudjârpittkkô?
6 Oĸautivaillo Jêsusemut perĸojaunermingnik; innertingilakillo tâva.
7 Nocharlo tâmna âpâk Jêsusemut, annorâtiglo ĸemmerdloanut illivlugit. Kânganut tâva ingipoĸ.
8 Unuktulle annorâtik issivilerpait apĸotiginiartanganut. Illangillo ĸessertutinik napârtunit kippitsivlutik apĸotiginiartanganut katteraivut.
9 Sivorlîllo malliktingillo ĸaggudlarlutik oĸarput: Hosianna! Nâlekab attingane tikkitoĸ nertortaule!
10 Atâtapta Dâvidib nâlegauvia, Nâlekab attingane tikkitoĸ, nertortaule! Hosianna ĸotsingnerme!
11 Nâlegarlo Jerusalemut itterpoĸ kattimaviksoarmullo; tamaitalo ĸemergolerpait; unnulermallo aularpoĸ Betâniamut 12 it illagivlugit.
*12 **Uvlub** aipangane, Betaniamit aularamik, kâlerpoĸ.
13 Napârtomiglo Faigeliksamik merĸolingmik tækkogame allivasiktomit, nellipsarpâ, paungaĸangimangât. Tikkinamiugle, merĸutuinarnik tækkovoĸ, paungaĸalervinga sulle nelliutingimat.

14 Jêsusiblo ᴏᴋautivâ: Mattoma kingorngane illingnit paungartortoᴋarniarungnaerle issoᴋangitomut. Illinniartingitalo tamanna tussarpât.

*15 **Jerusalemullo** pigamik, kattimaviksoarmut itterpoᴋ, pissiniartullo, niuverniartullo kattimaviksoarmêtut annitilerpait; kênaujaniglo tauᴋsêjut sângit, tingmitjaniglo taubinik niorvgutiggit iksivautangit ochotidlarpait.

16 Kattimmavikullo perᴋutinik akkigartoᴋarᴋojingilaᴋ.

17 Ajoᴋertuivlunelo ᴏᴋautivait: Aglaksimangilâᴋ: Igluga taijæksauvoᴋ tuksiarvingmik inungnut illûnainût? illipsele inuarviotilauᴋpasse.

18 Aglangniglo illisimajut ajoᴋertuijoᴋsuillo tamanna tussaumaleramitsuk; issumajâlerput toᴋᴋotsomavlugo. Erᴋsigilâlle, inuit illûnatik ajoᴋertûtingit tattaminiaringmattigik.

19 Unungmallo iglugasæksoarnit aularpoᴋ.

*20 **Kaungmallo** napârtoᴋ imna Faigeliksaᴋ sennerᴋoleramitsuk, pannertoᴋ tækkovât, amânganut aglât.

21 Pêtrusiblo erᴋaumagamiuk Jêsusib ᴏᴋausinga, ᴏᴋautivâ: Rabbi (ajoᴋertuijoᴋ), ahâk, napârtoᴋ Faigeliksaᴋ ᴏᴋautilulauᴋtat, pannersârnerpoᴋ.

22 Jêsusib kiovlune ᴏᴋautivâit: Gûdemut okperneᴋaritse.

23 Ahamarik ᴏᴋautivapse, ᴋaᴋᴋamut ômunga ᴏᴋartoᴋarpat: Kangattarit, immânullo kattagit! ômattiminelo ᴋollarane okperlunele ᴏᴋautsime nellautsiniarninganik, tagva ᴏᴋautsine malliklugit tunnitjivioniarpoᴋ.

24 Taimak pivlugo ᴏᴋautivapse: Tamainik tuksiarnipsingne ᴋennuarijapsingnik, okpituinaritse, tunitjivioniarapse tamakkoninga, pilârpasse tagva.

25 Nangerluselo tuksiarupse, assipsingnut patsitiksase issumagijungnaersigik, Atâtase ᴋillangmêtoᴋ issumagijungnaernerᴋovlugo tammarnipsingniktauᴋ.

26 Assipsele tammarningit issumagijungnaingikupsigik, Atâtapsetauᴋ ᴋillangmêtub issumagijungnaerniangninivait tammarnise.

*27 **Jerusalemullo** ama utterivut. Kattimavingmullo tikkingmat, ajoᴋertuijorsuit, aglangniglo illisimajut, inuillo angajoᴋângita tikkipât;

28 Appersulâllo: Kimut perᴋojauvêt taimailiorliorlutît? Kialônêt pitsartunermik tunnitjivigivâtît, taimailiorᴋovlutit?

29 Jêsusible kiovlune ᴏᴋautivait: Apperijomavapsetauᴋ ᴏᴋautsemut attautsemut; kiogissinga, tagva ᴏᴋautijomavapsetauᴋ kimit pitsartuneᴋarnimnik taimailiorlunga.

30 Jôhannesib baptijutinga ᴋilangmit pivâ, inungnillônêt? kiogissinga.

31 Issumertuivullo ingmingne ᴏᴋarlutiglo: Kilangmit pijoᴋ ᴏᴋautigiguptigo, ᴏᴋautinajarpâtigut: Sôg okperilaungipisiûk?

32 Inungnille pijoĸ oĸautigiguptigo, inuit erĸsigivavut. Inuit illûnatik Johannese nellautaijônasugingmatsuk.
33 Jêsuselo kiovât oĸarlutik: Nakit pingmangât nellovavut. Jêsusiblo kiovlune oĸautivait: Tamanna pivlugo oĸautingilapsetauĸ kimit pitsartuneĸarnimnik taimailiorlunga.

KAPITEL XII.

Adsiujomik perorsêvilerijunik Wainiliksatalingmik. Zinsiksamik. Makkitsomârnermik. Perĸojamik anginerpaujomik. Kristusib kinausinganik. Udsertorĸojaunermik Farisêrinit. Ûigarniub tunnergutiksârsuanik.

ADSIUJUNIGLO oĸarvigilerpait: Angutеĸalauĸpoĸ perorsêviliortomik, Wainiliksanik illijivlune, avatâlo avaluliudlarlugo; paungallo iptêjartauviksangænnik sennalaurivoĸ, nuvugaseĸsoaliorivorlo; perorsêvilerijunullo pimmajauĸogamiuk, nuname assianut aularpoĸ.
2 Paungallo innilerviat nelliutingmat, kivgame illangat tillivâ perorsêvilerijunut, perorsêviub paunganginik pijartorĸolugo.
3 Tâpkoale tiguvât, annaudlarlugolo neksartinnagolo aulartipât.
4 Ama kivgamik assianik tilliklerpoĸ taipkonunga; tâmna ujarĸanut millorpât, niaĸoa killidlarlugo, mittautigivlugolo aulartipât.
5 Ama kivgamik assianik tilliklerpoĸ; tâmnale toĸĸopât: assingillo unnuktut, illangit issaĸavait, illangillo toĸĸodlugit.
6 Sulle ernetuaĸarpoĸ nagligijaminik; tâmna kingorliotilerdlugo tilligiva taipkonunga, oĸarlune: Ernera illeraginiarpât.
7 Perorsêvilerijulle ingmingnut oĸarput: Tagva kingormujijuksaĸ; attê, toĸĸoniarlavut, kingormgutijæksangillo uvagut pigilerdlugit.
8 Tigulugolo toĸĸopât, egidlugolo perorsêviub sillatânut.
9 Perorsêviub inua, ĸanoĸ tagva pijomârĸâ? tikkitsomârpoĸ, perorsêvilerijut ukkua toĸĸodlugit, perorsêviglo assinginut pimajauĸojomârpâ.
10 Aglait ukkua attualaungilasê: Ujarak, igloliortut egitangat, tâmna iglub terreĸoa ujaraulernerpôĸ?
11 Tagva Nâlekab piniarninga, tattamnadlarporlo ijiptingnut.
12 Tigunasuaralloarpâllo, (inuille erĸsigivait,) mallugigamitsuk, adsiujomut mattomunga oĸautigingmagit; ĸemaklugolo tâva aularput.
*13 **Tillivaillo** tâpsomunga Farisêerit Herôdesiblo kivgangita illangit, oĸausinginut apportinasuarlugo.

14 Tâpkoa tikkinamitsuk, apperivât: Ajoĸertuijoĸ, okpernartôjotit ĸaujimavaptigit, inuillo sivôragingilattit, tâpkoa ikinauningit kammaginginangne; Gûdemullo apĸotiksamik ajoĸertuitsiarpotit. Attaniviksoaĸ Zinsinik tunitjivigilugo idluarĸâ, idluangilarlônêt? tunnijijuksauvitâ, tunnijijuksaungipitalônêt?

15 Takkormôrningille tukkisivait oĸautivaillo: Sôg ôktorpisingâ? kênaujaĸ ĸaisiuk, tækkolago.

16 Kênaujarlo ĸaipât. Apersorpaillo: Kia adsinga, kialo aglangit ĸollânê? Kiovât: Attaniviksûb.

17 Jêsusib tâva oĸautivait: Attaniviksoarmut tunnisiuk attaniviksûb pinga, Gûdemullo Gûdib pinga. Tattaminiarivâllo tagva.

*18 **Saduzêerillo** tikkipât, makkiviksaĸangitomik oĸartut; apperivâllo oĸarlutik:

19 Ajoĸertuijoĸ, Môsesib aglagvigivâtigut: Angutib angajua toĸĸokpat, nulliane ĸittorngaĸangitoĸ ĸemmakpago, nukkangata tagva (angajugilauĸtame) nullianga nulliarijæksarivâ, angajune kinguvâksarsilugo.

20 Tagva nukkarêkalauĸpoĸ 7 nik. Angajuklek nullianilauĸpoĸ; ĸittorngninanelo toĸĸovoĸ.

21 Tugliata nulliarilermigamiuk, tâmnatauĸ toĸĸogivoĸ ĸittorngingminane. Taimaktauĸ pingajuata pigivâ.

22 Tâpkoa 7 it illûnatik nulliarivât (kingorlerêklutik), ĸittorngineĸaratik. Illûnatik kingorngatigut arnaĸtauĸ toĸĸogivoĸ.

23 Makkivingmele, makkikunik, taipkoa 7 it neliata nulliarijomârpaûk? illûnatik nulliarilaungmatsuk.

24 Jêsusiblo kiovlune oĸautivait: Imaingilâĸ? Tammarpose, aglait nellogapsigik, Gûdib ajugaĸanginingalônêt.

25 Toĸĸungajunit makkitsomârunik, nullianingniangilat, uiningniangilallo, Engelititulle ĸilangmêtutitut itsomârput.

26 Toĸĸungajunik makkitsomârtunik Môsesib aglanginik attuarsilaungilasê? napârtut senniane Gûdib oĸautilaungmago: Abrahab Gûdigivânga, Isaab Gûdigivânga, Jâkoblo Gûdigivânga.

27 Toĸĸungajulle Gûde Gûdigingilât, inôjulle Gûdigivât. Taimak pivlugo tammarpose angijomik.

*28 **Aglangniglo** illisimajut illangata tikkipâ, ingmingnut appersûtilaungmatta, tussaramigit: idluartomiglo (Jêsusib) kiongmagit, tussaramiuk, appersorpâ: Perĸojanit tamainit neliat anginerovâ?

29 Jêsusib kiova: Perĸojanit tamainit anginerojoĸ imaipoĸ: Ahâk, Israêle, Nâlegaĸ Gûdivut Gûdetôvoĸ.

30 Gûdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ômatingnut tamânut, tarningnullo tamânut, issumangnullo tamainut, pitsartunernullo tamainut. Tâmna pijariaĸarnerojoĸ perĸojanit tamainit.

31 Aipangalo tâpsotunaĸ-ipoĸ: Inuĸattingnik illiktut nagliktuksauvotit. Assianik tâpkonangat anginersamik perĸojaĸangilaĸ.

32 Aglangniglo illisimajub oĸautiva: Ajoĸertuijoĸ, ahamarik, miksesĸârtomik oĸarpotit, Gûde attausiongmat, tâpsomalo assianik Gûdeĸangilaĸ.

33 Tâmna nagligilugo ômamut tamânut, issumanullo tamainut, tarnimullo tamânut, pitsartunernullo tamainut, inuĸattine ingmitut nagligilugo, tagva ajunginersauvoĸ tunergutiksanit ôtaksanit tamainit.

34 Sillatujomiglo kiolaungmat, Jêsusib tussaramiuk, oĸautiva: Gûdib nâlegauvinganut ĸannilerpotit. Kingorngagullo apperilugo sapperpât.

*35 **Jêsuselo** ĸattimaviksoarme ajoĸertuivlune, kiovlugillo oĸarpoĸ: Sôg aglangnik illisimajut Kristuse oĸautigivatsûk, Dâvidib erneringmago?

36 Dâvide nangmineĸ oĸarmat Anernikut ajungikut: Nâlegaĸ Nâlekamnut oĸarpoĸ: Tallerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerĸârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut.

37 Nâlekaminik Dâvidib taigamiuk; ĸanoĸ ernerivaûk? Inugasæksuillo tussarneridlarpât.

*38 **Ajoĸertorpaillo** oĸautivlugit: Aglangnik illisimajunik udjertoritse! annorânik angijortanik attoromavut, niuvervingmelo salutitaujomavut.

39 Illinniarvingmelo nerrimârvingmelo issukliovlutik iksivajomavut.

40 Uigarnerit pingit nungupait, takkijuniglo tuksiarutinik tuksiarutsomavlugit oĸarput. Tamanna pivlugo taipkoa pitlartaunersaujomârput.

*41 **Jêsuselo** ingipoĸ Gûdib iklervingata nellânut, inuit tækkunârlugit, kênaujanik illijijut Gûdib iklervinganut. Unnuktullo akluitut unuktunik illijivut.

42 Uigarnerlo aklujoĸ tikkipoĸtauĸ, kênaujârsungnik maggungnik illijingmijoĸ; tâpkoa helleretut-ipuĸ.

43 Illinniartinelo ĸaiĸovlugit oĸautivait: Ahamarik oĸaupapse, uigarneĸ una aklujoĸ Gûdib iklervinganut unnunnersanik illijivoĸ, illijijunit tamainit.

44 Tamakkoa illûnatik pimingnik attorniangitamingnik illijivut; unale aklujoĸ perĸutituaminik illijivoĸ, inôgutiksaminik tamainiĸ.

KAPITEL XIII.

Jêsusib nellautaininganik Jerusalemib asserortauninga erĸartuiviglo kingorlerpâĸ pivlugik.

JÊSUSELO kattimaviksoarmit anningmat, illinniartingita illangata oĸautivâ: Ajoĸertuijoĸ, tækkulaurit, igloĸsoaĸ una, ujarĸallo makkoa ĸanoĸ senamajût?

2 Jêsusiblo kiovlune oĸautivâ: Tamakkoa tamaita sennamajoĸsuit tækkogalloarpigît? ujarĸat ukkua illûnatik serĸomitaujomârput, ĸallerêktoĸarungnaerlutiglo.

3 Kaĸĸamelo orĸsoĸtalingme iksivangmat kattimaviub akkiane, Pêtrusib, Jakôbusiblo, Johannesiblo, Andrêasiblo kissimeovlutik appersorpât:

4 Oĸautitigut, ĸaĸujo pijuksat tamakkoa tamaita pijomârkât? Sunalo nellunaikutaksaujomârĸâ, tamakkoa tamaita nellautsilerpatta?

5 Jêsusib kiovait oĸarlune: Kammatitse, uivêrijauĸonnase.

6 Unnuktut tikkitsomârmatta attera atterivlugo oĸarlutik: Kristuseovunga, unnuktullo tammartiniarpait.

7 Unnatartunigle, unnatartullo unipkautauninginik tussaromârupse, erĸsiniarase, taimailiortoĸartuksaungmat. Naggatiksarle nelliutingilaĸ sulle.

8 Inuĸattigêt inuĸattigênut assimingnut sorsugomârput, attaniovingmiullo attaniovingmiunut assimingnut. Nunat sunatuinarne sajukpilugomârput, kângnartorsoarmiglo erĸsinartomiglo pijoĸaromârpoĸ. Tamadja kappianartub pigiarninga.

*9 **Illipsele** nangminipsingnik udjertoritse. Erĸartuivingmut illinniarvingmingnullo pititsomârpâse; issaĸajaujariaĸarpose, attaniojunullo attanivaksoarnullo âtaujariaĸarpose, uvanga pivlunga, nellojungnaerutiksangænnut.

10 Sivorngagullo oĸautsit tussarnertut oĸautaujuksauvut inuĸattigênut tamainut.

11 Aularutikpassele unertojutigiluselo, sivôraniarase, sumik oĸausiksaĸarniarmangâpse, issumaĸarsimaniaraselo sivorngagut, stundeme mattomane tunnergusiase oĸauserisigik. Illipse oĸanginapse. Anernerle ajunginek.

12 Kattangutible ĸattangutine toĸĸomut pititsomârpâ, atâtablo ernine ĸittorngallo angajoĸâtik akkerartoromârpait toĸĸoĸovlugillo.

13 Illûnatiglo ômigijomârpâse attera pivlugo. Issuanulle soĸĸosijuitoĸ piulijaujomârpoĸ.

*14 **Nungutsiviuble** maĸĸojungnarninga tækkogupsiuk, oĸautigijaumajoĸ nellautaijomut Daniêlemut, innigijæksaringitaminêtoĸ, (tamattominga attuarsijub kamagilerligit!) taimaipat, Jûdêamêtoĸ **ĸemmâlerle** ĸaĸĸanut.

15 Iglublo kânganêtoĸ aĸĸarniarane iglomut, itterniaranelo, sumik iglominit aikleromavlune.

16 Perorsêvingmêtorlo utterniarane, annorâne pijartorlugit.

17 Kappianamêgle singaijut amâmaktitsijullo, tamanna nelliutikpat.

18 Tuksiaritsele, ĸemmâviksase okkiome pilerĸonnago.

19 Uvlune taipkonane kappianartoĸaromârmat nelleĸangitomik; sillab pigiarninganit, taimangat Gûdib inuit pingortilaungmagit, tamanna tikkidlugo taimaitoĸalaungilaĸ, kingornganelo taimak angitigijomik kappianartoĸarnianginivoĸ.

20 Nâlekablo uvlut taipkoa ikkigliniangippagit, inuk attauserlônêt piulijaunajangilaĸ, anerimajulle tâpsoma annerilauĸtangit pivlugit uvlut taipkoa ikkiglijaujomârput.

21 Uvlut taipkoa nelliutikpatta, oĸautjaugupse: Ahâk Kristuse tagvanêpoĸ ikkanelônêt, tamanna okperiniarasiuk.

22 Kristuseovlutik oĸartut, nellautainerluktut sæglojut saĸĸeromârput, nellunaiĸutaĸsoarniglo tattamnartunik pilutik, annerimajut aglât tammartinasuarlugit, ajornangipatta.

23 Illipsele kamatsiaritse. Ahâk, makkoninga tamainik oĸautivapse nelliuterĸârtinnagit.

*24 **Uvlut** taipkoa kappianartut kingorngatigut, seĸĸineĸ taĸĸerlo ĸaumajungnaeromârpuk.

25 Uvloritjallo kattagomârput ĸilangmit, ĸilaublo pitsartuningit aulataujomârput.

26 Inûblo Erninga tâva tækkojomârpât ĸilaub nuvujangitigut aĸĸartoĸ, pitsartudlarlune ânanaudlartoĸ.

27 Engelinelo tillijomârpait, kattitilugillo annerijane annorenit sittamanit, nunab issuanit ĸilaub issuanut.

28 Napârtomit Faigeliksamit adsiujomik illinniaritse. Akkerungit ipteĸalerangata, siggilerangatalo, ĸaujimavose aujajaraklilermat.

29 Taimaktauĸ illipse, makkoa tamaita tækkogupsigik, ĸaujimaleritse, ĸaglilermat.

30 Ahamarik oĸaupapse: Kinguvângueĸattigêt ukkua nunguniangilat, makkoa illûnatik nâmakserĸârtinnagit.

31 Kilaglo nunalo nungujomârpuk, oĸausikkale nungujomangilat.

32 Uvlormigle stundemiglônêt taipsominga ĸaujimajoĸangilaĸ; Engelillônêt ĸilangmêtut, Ernerublônêt ĸaujimanginivât, Atâtable kissime ĸaujimavâ.

33 Kammatitse, pigâritse tuksiarluselo; ĸaĸugo nelliutinajarmangât nellogapsiuk.

34 Sorlo angutitut iglominik ĸemaijotut nunab assianut aulardlune, kivganelo angajoĸângortidlugit, illûnaita tunnitjivigingmagit suliaksanginik, itterviublo adjertortinga perĸungmago, pigârĸovlugo.

35 Taimak pivlugo pigâritse, iglub inuata tikkilervia nellogapsiuk, unnukullônêt, unnuaĸ ĸetterarpallônêt, angutauneĸ niplerpallônêt, uvlâkullônêt.

36 Tuavitomut tikkitauĸonnase, sinniktilluse opingartauĸonnaselo.

37 Illipsingnulle oĸauserijamnik tamainut oĸarpunga: Pigâritse!

KAPITEL XIV.

Ajoĸertuijoĸsuit 'Jêsusib toĸĸotauninganik kajusilerput. Mingoartauninganik Betâniame. Jûdasib angerninganik pititsomavlugo. Jêsusib nerrininganik saugârsungmik aularviksiorutiksamik, illijininganiglo Kommunionemik. Tuksiarninganik Getsêmaneme. Pititauninganik pijauninganiglo. Pêtrusib missiutjininganik.

UVLUK magguk kingorngangne aularviksiorvik, sêrnarsautekangituniglo ĸaĸĸôjartorvik nelliutilerpoĸ. Ajoĸertuijoĸsuillo aglangniglo illisimajut pingitsertorlutik tigunasuarpât toĸĸotsomavlugo.

2 Oĸarpulle: Aularviksiorvingme pinnago, inuit pikkablâdlarĸonnagit.

*3 **Betâniamêngmallo** Simonib kallaĸadlalauĸtub iglungane, nerrimârvingme iksivatillugo, tagva arnaĸ tikkipoĸ, publaujatsialijardlune tippitsiariksaumik pivianartoĸsoarmik immalingmik, publaujarlo serĸomipâ, immangalo niaĸoanut kovivâ.

4 Tagvanêtulle illangit annûlerput oĸarlutik: Mingoarut tâmna sôg kovijauvâ?

5 Immeĸ tâmna pissiangonajalaurune, akkeĸarajarpoĸ unnunnersamik kênaujanit 300 init, aklujunut tunnijæksanik. Oĸarnerlûtigivâllo.

6 Jêsusele oĸarpoĸ: Arnaĸ una ullapinasiuk; sôg kiksartipisiûk? ajungitomik pivânga.

7 Aklujunik illaĸatsainarpose; ajungitullivigijomagupsigiglo pituinariaĸarpose; uvangale najortigitsainarniangilapsinga.

8 Ajugaringitaminik pivoĸ; sivorngagut timiga mingoarpâ illijartortauviksara pivlugo.

9 Ahamarik, oĸautivapse: Nane oĸautsit tussarnertut ukkua oĸautigijaukpatta sillaĸsoarme illûnâne, oĸartoĸarniarivoĸ tâpsoma piniarninganik uvamnut, erĸaumajaujutiksanganik.

*10 **Jûdaselo** Issariot, 12 it illangat, ajoĸertuijoĸsoarnut aivoĸ, tâpkonunga pititsomavlugo.

11 Tamanna tussaramitsuk, ĸuviasulerput, kênaujaniglo tunnitjivigijomavlugo oĸarput. Taipkonungalo pitinasualerpâ.

12 **Sêrnarsautekangitunigle** kakkôjartorviub uvlungita sivorlingænne, saugârsub aularviksiorutiksab tokkotaujuksauviane, illinniartingita apperivât: Nane âkiksoijartorkovitigût saugârsungmik aularviksiorutiksamik nerriniartarnîk?

13 Maggungniglo illinniartiminit tilliklerpok okautivlugiglo: Iglugasæksoarnut aileritik, inungmiglo pârsilârpotik, immertartomik, tamna malliktikko.

14 Ittervigilârtangatalo iglub inuanut okaritik: Ajokertuijub okautjaukovâtit: Iglo nauk, nerriviksara saugârsungmik aularviksiorutiksamik illinniartikka illagællugît?

15 Iglomiglo angijomik tulleraratsiaktalingmik idluarsarsimajomik unertûtilârpâtik; tagvane piksaptingnik âkiksoigitik.

16 Illinniartuglo aivuk, pilutiglo iglugasæksoarnut, sorlolo okautilaungmagik, naipipâk, saugârsuglo aularviksiorutiksak âkiksorpâk.

17 Unnulermallo 12 it illagilugit tikkipok.

18 Nerrimârvingme iksivagamik nerrilutiglo, Jêsuse okarpok: Illapse illangata nerrekattima pitilârpânga.

19 Kiksalerdlutiglo apperivât nellekârdlutik: Uvangauniarpêk? assialo: Uvangauniarpêk?

20 Kiovaille okarlune: 12 it illangata missukseкattima.

21 Inûb Erninga ainiaralloarpok, sorlo tapsominga aglaksimangmat; inugle tâmna kappianamêk, Inûb Erninganik pititsijok. Inungmut tâpsomunga idluarnersaunajarpok, erniangongikune.

*22 **Nerrivlutiglo** Jêsusib kakkôjak tiguvâ, kujalivlunelo avgorpâ, tâpkonungalo tunnivâ okarlunelo: Tigulugo nerrisiuk, tagva timiga.

23 Ermgusiârsuglo tigugivâ, kujalivlunelo tâpkonunga tâmna tunnivâ; illûnatiglo tâpsomangat immerput.

24 Okautivaillo: Tagva auga, Testamentitâb (aunga) kovijauniartok unuktut pivlugit.

25 Ahamarik okaupapse, mattoma kingorngagut immerniarungnaerpunga napârtub Wainiliksab iptinganik, uvlok taimna nelliuterkârtinago, nutautillugo immileromârupko Gûdib nâlegauvingane.

*26 **Tuksiarutsillo** nertordlerutiksat nâgamigit, annivut kakkamut orksoktalingmut.

27 Jêsusiblo okautivait: Unnuarme tamattomane tamapse sinaungajutigilârpapsinga. Aglaksimangmat: Mianersijok unnatadlarniarpara, saukkallo siamartidlarniarput.

28 Makkikumale (tokkungajunit), sivunapsingne Galilêamut aijomavunga.

29 Pêtrusible okautivâ: Illûnamatsiatik sinnaungajutigigalloarpattit, uvanga sinnaungajutekarniatsangilanga.

30 **Jêsusiblo okautivâ: Ahamarik, okaupagit:** Unnuarme

tamattomane, angutaunek niplerkârtinnago maggoertorlune, missiarutigilârparma pingasuertorlutit.

31 Okarivorle ama: Illa, tokkokattigijæksarigupkillônêt, missiarutigijomangilagit. Taimaktauk illûnatik okarivut.

*32 **Iglokŝoarmullo** avaluliorsimajomut pivut, Getsêmanemik attilingmut. Illinniartinelo okautivait: Tamaunga ingititse, tuksiariartortillunga.

33 Pêtruselo, Jakôbuselo, Johanneselo illagivait, sajudlalerlunelo kappiaktoadlalerpok,

34 Okautivaillo: Tarniga kiksarpok tokko tikkidlugo; tagvanêtitse pigârluse.

35 Averngoalerdlune nunamut pâmakterpok tuksialarmelo, ajornangipat, nelliutok tamanna kângerkovlugo.

36 Okarlunelo: Abba, Atâtak, ajugakanginavit, ermgusiârsuk una pêruk uvamnit; pijomajaraungitorle, pijomajat pile.

37 Sinniktulle tikkinamigit, Pêtruse okautivâ: Simon, sinnikpît? stundemik attautsemiglônêt pigârkattigijungnangilarmâ?

38 Pigârluselo tuksiaritse, ôktortaulungnermut perkonnase. Anernek pijomagalloarpok, uvinigle sangêpok.

39 Ama tuksiariartorpok, okautsit taipkoatsainait attormilugit.

40 Ama uttermigame, sinniktut tikkinivait; ijingit okumaimatta uerngarnermut, kigusitiglo tâpsomunga nellovait.

41 Pingajuaniglo tikkinamigit, okautivait: Mânna sinnikluselo merngoêrsoromavisê? Nâmaksivok tagva, stunde tikkisimavok. Ahak Inûb Erninga pititauniarpok ajortullijut aggaŋginut.

42 Makkititse aularta; ahâk, uvamnik pititsiniartok kaglivok.

*43 **Sullelo** taimak okartillugo, Jûdase, 12 it illangat, tikkilerpok inugiartoksuit illagællugit, saviksoalijardlutik ajaupialijarlarmiglo, ajokertuijoksoarnit aglangniglo illisimajunit inuillo angajokânginit pijut.

44 Pititsiniartublo nellunaikutaksamik (illitarsijutiksangænnik) okautilaukpait, okarlunelo: Kunnilârtara, taimnauvok! tigusiuk, aulartailitilugolo.

45 Tikkiname, kannilersârpâ okarlune: Rabbi, Rabbi, kuniklugolo.

46 Aktulerpâlle tâva, tigulâllo.

47 Sennianêtulle illangata saviksoane amuvâ, ajokertuijoksûblo kivganga ullimavlugo siutaerpâ.

48 Jêsusiblo kiovlune okautivait: Sorlo inuartomut annivose, saviksoalijarluse ajaupialijalapselo, tigujomavlunga.

49 Uvlut tamaita najortigilaukpapse kattimavingme ajokertuivlungalo, aktulaungilapsingalo; nellautaijulle aglangit nellautserkovlugit.

50 Illinniartingitalo illûnatik ĸemmakpât ĸemmavlutiglo.

51 Inôsuktullo illangata mallikpâ, sâtomik annorâmik uvineruggub; inôsuktullo tâmna tiguvât.

52 Uvinerunele ipperarpâ, annoraerdlunelo ĸemâvoĸ taipkonangat.

*53 **Jêsuselo** ajoĸertuijoĸsoarmut pitipât; tagvunga ajoĸertuijoĸsuit, angâjoĸâllo, aglangniglo illisimajut illûnatik kattimavut.

54 Petrusible kinguvasiklune mallikpâ ajoĸertuijoĸsûb igloĸsoanganut pilune; tagvanelo kivgat iksivaĸattigivait, ikkomamut kitjaĸejârlune.

55 Ajoĸertuijoĸsuille ĸaggimiojullo illûnatik passitiksarsiorput Jêsuse pivlugo, toĸĸotsomavlugo, nagvângilallo.

56 Unnuktut oĸautigiludlarpât sæglovlutik, oĸausingille adsigêngilat.

57 Illangillo sæglovlutik passiklertut saĸĸerput, oĸarlutik:

58 Tussalauĸpavut, oĸarmat: Tempele aggangnut sennamajoĸ asseroromavara, uvlunelo pingasune assianik sennalunga aggangnut sennamangitomik.

59 Sullele oĸausingit adsigêngilat.

60 Ajoĸertuijoĸsoarlo akkorngænnit nikkovipoĸ Jêsuselo apperivâ oĸarlune: Kiungilatît tamakkonunga ukkua passiklerninginût?

61 Nipleranele kiungilaĸ. Ajoĸertuijorsûb ama apperivâ, oĸautivlugo: Kristuseovêt, nakorinadlartub erningâ?

62 Jêsusele oĸarpoĸ: Tâmnauvunga. Inûblo Erninga tækkojomârpasse iksivajoĸ (Gûdib) pitsartujub tallerpiata tungâne, ĸilaublo nuvujangitigut aĸĸartoĸ.

63 Tâva ajoĸertuijoĸsûb annorâne allikpait, oĸarlunelo: Kigligiutsijeĸariaĸarungnaerpogut.

64 Gûdemik oĸarnerlûteĸarninga tussarpasse; ĸanoĸ issumavisê? Tâpkoale illûnatik erĸartorpât, toĸĸotæksaujoĸ oĸautigællugo.

65 Tagva illangita ĸetseralerpât, kênangalo mattuvlugo erĸsârpât, oĸautivlugo: Nellautalertigut. Kivgallo kênanga tiglukpât.

*66 **Pêtruselo** igloĸsûb illuata pârdleriĸamêtillugo, ajoĸertuijorsûb kivangita arnat illangata ittertub,

67 Pêtruse kitjaĸejârtoĸ tækkogamiuk, tækkunâlerpâ oĸarlune: Igvittauĸ Jêsuse Nazaremioĸ illagivat.

68 Missiarporle oĸarlune: Illitaringilara, oĸautsitillo nellogivakka. Pâmullo anningmat, angutauneĸ niplerpoĸ.

69 Arnablo ama tækkogamiuk, sennianêtunut oĸalerivoĸ: Tâmna taipkoa illangat.

70 Missiarivoĸ ama. Killamiojungnaermallo, tagvanêtut

Pêtruse ama ᴏᴋautivât: Ahamarik taipkoa illagivâtit; Galilêamiogavit, ᴏᴋautsivît nellunailivâtit.

71 Ingminulle ᴏᴋarnerlulerdlune (Gûde taivlugo) ᴏᴋarpoᴋ: Inuk tâmna ᴏᴋautigijase illitaringilara.

72 Angutaunerlo aipânik niplerpoᴋ. Tagva Pêtrusib erᴋarpait. Jêsusib ᴏᴋausingit, ᴏᴋautilaungmago: Angutauneᴋ maggoertorlune niplerᴋârtinnago, missiarutigilârparma pingasuertorlutit. Tâva ᴋeasilerpoᴋ.

KAPITEL XV.

Jêsusib kiglisiniartauninganik Pilatusemut. Toᴋᴋotæksaunerartauninganik mittautigijauninganiglo. Kikkiaktortauninganik illuvertauninganiglo.

KAULERMALLO errinesuklutik ajoᴋertuijoᴋsuit, angajoᴋâllo, aglangniglo illisimajut, kiglisiniarpaktullo illûnatik ᴋaggimiolerput, Jêsuselo ᴋellaᴋsorlugo aularutivât, Pilatusemullo unnertujutigivât.

2 Pilatusiblo apperivâ: Jûdinut attaniovêt? Kiovâle ᴏᴋautivlugo: (Nellâgut) ᴏᴋarpotit.

3 Ajoᴋertuijoᴋsuillo angijomik passidlarpât.

4 Pilatusib ama apperivlugo ᴏᴋautivâ: Ahâk, angijomik passidlarmattit, kiungilatît?

5 Jêsusele kiojungnaermat, Pilatusetauᴋ tamattominga tattaminiarpoᴋ.

*6 **Aularviksiorangattale** Pilatuse illuseᴋarpoᴋ. parngnanaersimavingmêtut illangat, inuit pijomajangat, aularᴋolugo.

7 Parngnanaersimadjaujoᴋarporle Barrabasemik attilingmik, kippalijoᴋsuit illagivlugit tigujaujomik, kippalijoᴋsôvlutiᴋ inungmik toᴋᴋotsigamik.

8 Inugasæksuillo ᴋaggudlarlutik tuksiarvigivât, illuserminik attorᴋovlugo.

9 Pilatusible ᴏᴋautivait: Jûdit attaningat uvamnut aularᴋojauᴋovisiûk?

10 Nellunginamigit, ajoᴋertuijoᴋsuit idluigosungnermut tagvunga pitilaungmatsuk.

11 Ajoᴋertuijoᴋsuille inuit kajungertipait, Barrabasemik ᴋennungârᴋovlugit, aularᴋojauᴋovlugo.

12 Pilatusib ama kiovait ᴏᴋautivlugit: Jûdit attaningænnik taijase ᴋanoᴋ uvamnut illiortauᴋovisiûk?

13 Kaggudlarivut ama ᴏᴋarlutik: Kikkiaktoruk!

14 Pilatusible ama appersorpait: Sumîk idluitomik piniaᴌauᴋâ? Nipliluarivut: Kikkiaktoruk!

15 Pilatusible tâva inuit sattômaᴋojomavlugit, Barrabase

aularkovâ tâpkonunga, Jêsusele aklunânut issakajaukovâ, unnertutigilâllo kikkiaktortaukovlugo senningajolingmut.

*16 **Sorsuktuksalle** Jêsuse âpât igloksoarmut kiglisiniarvingmut, sorsuktuksallo illûnaita attautsemut kaikovait.

17 Ulliksoarmiglo aupaluktamik kappitipât, niakôtiksamiglo kakkilautilingmik pergaivut, illivlugolo niakoanut;

18 Salutilerdlugolo okarput: Salutitauvotit, Jûdit attaningat!

19 Niakoagullo annaudlarpât ajaupiamut suvlulingmut, ketserarlugo, sêrkortorvigællugolo tuksiarvigivât.

*20 **Mittautigijarêramitsuglo,** ulliksoak aupalluktak pêrpât, annorânginik nangminginik attitidlugo, aularutivâllo kikkiaktorniardlugo.

21 Inuglo sennerkotok aksorôtivât, Simonemik attilik Zirenemiok, perorsêvingmit pijok, Aleksandriblo Ruffiblo atâtangak; tâpsomunga erksuktautipât kikkiaktortauviksanga.

22 Apâllo kakkamut Golgatamut, imaipok: niakovinertalingmut.

23 Wainemiglo mirralingmik (kassilinartomik) imertinasuarpât; pijomangilâle.

24 Kikkiaktorêramitsuglo, annorângit avikpait, immerautigivlugillo, kia piksariniarmangâgit.

25 Stundîgle pingajuangne kikkiaktorpât.

26 Kollânelo aglaksimavok, kanok passijauninga: Jûdit attaningat.

27 Inuartuglo magguk kikkiaktortaukattigællugo pivakit, aipâ tallerpiata tungânut, aipâlo saumiata tungânut.

28 Okautsit aglaksimajut nellautsivut tagva, imailijut: Ajortullijut akkorngænnut pititauvok.

29 Tagvûnalo arvertartut mittautigivât, illekettamârlutiglo okarput: Kuinangnâlukpotit kattimavingmik asseroijotit, ama senalugo uvlune pingasune.

30 Illingnik piulidlarit, senningajolingmit mânna akkarit.

31 Taimaktauk ajokertuijoksuit mittautigivât ingmingnut okarlutik, aglangnik illisimajut illagællugit: Assine ikkajulaukpait, ingminigle ikajornermik sapperpok.

32 Kristuseogune, Israêlitillo attanerikpatsuk, senningajolingmit mânna akkarle tautorkovluta okperkovlutalo.

*33 **Stundillo** 6 ingata kingorngagut nuname illûnâne târtoksôlerpok stundit 9 ingat tikkilugo.

34 Stundillo 9 ingænne Jêsuse nipperkortovlune okarpok: Eli, Eli, lama asabtani? imaipok: Gûdiga, Gûdiga, sôg kemakpingâ?

35 Tagvanêtullo illangita tamanna tussaramitsuk, okarput: Ahâk, Eliase kaikovâ.

36 Tagva illangat akpangerpok, nipperkumiglo sêrnartota-

lingmut missuksivoĸ, ajaupiamullo kappomitârlugo, immertipâ oĸarlunelo: Ovatsiaro, tækkunârta, Eliasib aĸĸartitsartorniarmangâgo?

37 Jêsusele nipperĸortovlune anernangêrpoĸ.

38 Kattimaviksûblo upkoĸsoanga allikpoĸ maggôlivlune, pikkangat ununga tikkidlune.

39 Sorsuktuksalle angajoĸângata nellâne nangertub, tækkogamiuk anernangêrtok taimaitomut nippersoarmut, oĸarpoĸ: Ahamarik, Gûdib angut tâmna ernerivâ.

40 Tagvanelo arnaĸarivoĸ, allivasiktomit tamakkoninga tækkunârtunik; tâpkoa illangit tagva Marîa Magdalêna, Marîalo, Jakôbusib, mikkinersab Jôsesiblo anânangak, Salomelo,

41 Malliktigilauĸtangit Galilêamêtillugo kivgartulauĸtullo; assingillo unnuktut Jerusalemut majorarĸattigilauĸtangit.

*42 **Unnulermallo,** uvloĸ oppalungaijaiviongmat sabbatib tuglia,

43 Josefe Arimatîamioĸ tikkipoĸ, kiglisiniarpaktut illangat, ajungitoĸ issumagiktorlo, Gûdib nâlegauvinganik nerriungmijoĸ; tâpsoma sivôranane Pilatuse ittervigijartorpâ, Jesusib timinganik tuksiarvigivlugo.

44 Pilatusib toĸĸojarêrtoĸ tussaramiuk, tattaminiarpoĸ, sorsuktuksallo angajoĸângat ĸaiĸovâ, apperivlugo, toĸĸoĸammermangât?

45 Angajoĸâmillo tussaumaleramiuk, timinga tunnijauĸovâ Jôsefemut.

46 Uvineruksaijarsiniaramelo, aĸĸartitsartorpâ, immuserdlugolo uvineruksaijamik, illivlugolo illuvermut, ĸairtomut illulimajomut; ujaraksoarmiglo aksakârtitsivoĸ illuviub pânganut mattuksamik.

47 Marîa Magdalênable, Marîablo Jôsesib anânangata, tækkunârpâk, namut illijauniarmangât.

KAPITEL XVI.

Kristusib makkininganik. Saĸĸertininganik Marîa Magdalênamut illinniartunullo. Tilliklerninganik Apostelinik Kilaliarninganik.

SABBATELO ĸângermat Marîa Magdalêna, Marîalo, Jakôbusib anânanga, Salomelo tippitsiariksautisiniarput, mingoariartoromavlugo.

2 Wochiblo uvlungita sivorlerpângænne uvlarârsukut, illuvermut pivut, seĸĸineĸ nuilermat.

3 Ingmingnullo oĸarput: Kia ujaraksoaĸ illuviub pânganit aksakârtiniarpaûk?

4 Tagvungalo tækkunâramik, ujaraksoaĸ aksakârtitavineĸ mallugivât; angijôvaksôngmat.

5 Illuvermullo itteramik, angut innôsuktoĸ tallerpiata tungâne iksivajoĸ tækkogamitsuk, angijoĸtamik ĸaĸĸortamik annoralik, kakkilâdlarput.

6 Tâpsomale oĸautivait: Kakkilârase, Jêsuse Nazaremioĸ kikkiaktorsimajoĸ ĸennerpasse; makkisimavoĸ, tamânêngilaĸ; illijauvigilauĸtanganik tækkoleritse.

7 Oĸariartoritsele illinniartinginut, Pêtrusemullo, Galilêamut sivorlerilârapsiuk; tagvane tækkojomârpasse, sorlo oĸautilaujungmasse.

8 Tuavidlutiglo annivut, illuveĸ ĸemaklugo. Sajudlarlutiglo kakkilâdlarput, oĸangilallônêt inungnut, erĸsidlaramik.

*9 **Jêsusele** uvlâkut makkiname, Wochib uvlungita sivorlerpângænne, saĸĸerĸârpoĸ Maria Magdalênamut, annititsivigilauĸtaminut Sâtanasinik 7 nik.

10 Tâmna oĸariartorpoĸ illagilauĸtanginut, kiksalarmiglo ĸeajunut.

11 Tâpkoalo, tussaramik inôngmat, saĸĸilaungmallo tâpsomunga, okperingilât.

*12 **Mattoma** kingorngagut tapkoa illagingnut maggungnut saĸĸerpoĸ, assianik tautuĸalerdlune, ingergatillugik natername.

13 Tâpkoalotauĸ illamingnut oĸariartorivuk tamattominga; tâpkoatauĸ okperinginivakit.

*14 **Kingorlermik** 11 it saĸĸervigivait nerritillugit, okpingimattalo suadlarpait, ômatingillo mangaidlarmatta; toĸungajunit makkisimajomik tækkolauĸtut okperingimagit.

15 Oĸautivaillo: Sillarsoarmut illûnânut ainiaritse, oĸautsillo tussarnertut oĸautigisigik inungnut tamainut.

16 Okpertoĸ baptitaujorlo piulijaujomârpoĸ; okpingitorle erĸartortaujomârpoĸ.

17 Tamakkoningale nellunaikutaĸaromârput okpertut: Attimne Sâtanasit annititsomârpait, oĸanut nutânut oĸaromârput,

18 Kuglugiarâlungnik pêjaijomârput; toĸĸonartomiglo immeralloarunik, soĸĸoseromângilat; ĸannimajut pattingmikpattigik, pijungnaeromârput.

*19 **Nâlekablo** taimak oĸautilauramigit, ĸongmuartitauvoĸ ĸilangmut, ingitsartularmelo Gûdib tallerpiata tungânut.

20 Tâpkoale illûnainut oĸariartorput; Nâlekablo piniarĸattigivait, oĸausingillo okpernartipait tattamnârtunut mallikttunut.

EVANGELISTIB LUKASIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Zachariase Johannesib Baptiterijub inûlerninganik ᴏᴋ*autjaulerpoᴋ. Marîalo Jêsusib inûlerninganik* ᴏᴋ*autjaulerpoᴋ. Marîab Elisabet nellipsarpâ Gûdelo nertorpâ. Johannesib inûlerninganik, Zachariasiblo nertordlerninganik Gûdemik.*

UNUKTUT aglagasualaungmatta, ᴏᴋautsit unipkausingortilugit pijoᴋalauᴋtut akkunaptingne pivlugit;

2 Sorlo taipkua tunnitjivigilaungmattigut tamakkoninga, pigiarninganit nangmineᴋ tækkolauktamingnik, kivgartorteovlutik ᴏᴋautsinut:

3 Uvangatauᴋ tamanna nâmagidlarpara, tamaita kiglinganit kiglisitigilualaurapkit, illingnut, nagliktara Teôfilûse, aglaluarlugit;

4 Ajoᴋertûtsib ajoᴋertortaujutigijavît tungavinganik tussarᴋovlutit.

*5 **Herodese** nuname Judêame attaniotillugo, ajoᴋertuijoᴋalauᴋpoᴋ ajoᴋertuijôᴋattigêt ingmigolingajut Abiakut illangænnik, Zachariasemik attilingmik; taipsoma nullianga Aronib panningita illangat, Elisabetemik attilik.

6 Tamarmigle idluarpuk Gûdib sângane, Nâlekablo perᴋojangit pijomajangillo tamaita nâletsiarpait.

7 Kittorngaᴋangilaglo, Elisabet ᴋittorngisuitôngmat, inutoᴋaulerdlutiglo tamarmik.

8 Taipsomane Zacharîasib ajoᴋertuijônine attoramiuk Gûdib sângane, (Abiakut) simmêningat nelliutingmat,

9 Ajoᴋertuijullo illusingat malliklugo, isserluanititsininga nelliutingmat, Nâlekab Tempelinganut itterpoᴋ.

10 Inugasæksuillo illûnatik sillatânêput tuksiarlutik isserluanititsitillugo.

11 Nâlekable Engelingita illangat tækkotipoĸ tâpsomunga, Altârib isserluanititsiviub tallerpiata tungâne nangertoĸ.
12 Zacharîasiblo tâmna tækkogamiuk ĸoaĸsâlarmelo erĸsilerpoĸ.
13 Engelible oĸautivâ: Zacharîase, erĸsinak, tuksiarnitit tussartauvut, nulliallo Elisabet ernijomârpoĸ erniksarnik, taimna Johannesemik atseraræksarivat.
14 Kuviasûtigilugo alliagijomârpat, unuktullo inûlerninga ĸuviasûtigijomarpât.
15 Nâlekab sângane angidlaromârmat; Wainemik assianiglônêt immiksamik pitsartudlartomik immeromângilaĸ. Anânangatalo timingata illuanêtillugo sulle Anernermik ajunginermik illumertaulârpoĸ.
16 Israêliblo ĸittorngangit unnuktut sâtitsomârpait Gûdemut Nâlegangænnut.
17 Tâmnalo sivorleromârpâ Eliasetut anerneĸarlune pitsartuneĸarlunelo, angajoĸât ômatingit sâtitsomârlugit ĸittorngamingnut, okpingitullo idluartut illisimaninginut, taimak Nâlekamut inungnik opallungaersimajunik âĸêlune.
18 Zachariasiblo Engele oĸautivâ: Suna nellunaiĸutaksarivigô? itôlerama, nulliaralo ningiungogivoĸ.
19 Engeliblo kiovlune oĸautivâ: Gabriêliovunga Gûdib sângane nangertunga, tillijauvungalo oĸautjauĸovlutit, tamattomingalo nellojungnaertitauĸovlutit.
20 Ahâglo, nippangerniarpotit oĸarungnarungnaerlutillo, uvloĸ taimna tikkilugo pijoĸarvioniartoĸ tamakkoninga: oĸausikka okperinginangne, nellautsiniartut nelliutinermingne.
21 Inuillo Zacharîase utaĸĸivât, tattaminiarlutiglo, taimak sivitutigijomik mulludlarmat Tempeleme.
22 Annigamelo, oĸautijungnangilait. Mallugosullerpullo tækkotitjumik tækkolaungmat Tempeleme. Nullorarpaillo, oĸarungnangerdlunelo.
23 Kivgartorningatalo soraervia nelliutingmat, iglominut angergarpoĸ.
24 Uvlullo tâpkoa kingorngænne nullianga Elisabet singailerpoĸ, taĸĸiniglo tellimanik ijerartorlune oĸarpoĸ:
25 Taimak Nâlekab pivânga uvlune ukkunane tækkonâraminga, kangusûtiga inungne uvamnit pêrlugo.
*26 **Taĸĸillo** pingasojoænne Gûdib Engele Gâbriêl tillivâ iglugasangnut Galilêametunut, Nazaretemik attilingnut,
27 Uigasungmut angersimajomut Dâvidib kinguvângita illangænut, Jôsefemik attilingmut; uigasuglo Marîamik atteĸartoĸ.
28 Engeliblo ittervigivâ oĸarlune: Salutitaulerit saimartitaujotit! Nâlekab illagivâtit, annerijaunerojotit arnanit tamainit.

29 Mariable tækkogamiuk, ᴏᴋausingit ᴋoaᴋsârutigivait issumalerlunelo: Kanoᴋ tagva salutitauvîk?
30 Engeliblo ᴏᴋautivâ: Marîa erᴋsinak, saimartauniksarsivotit Gûdeme.
31 Ahâk, singailârpotit timingne, ernermiglo ernijomârpotit, tâmna Jêsusemik atseraræksarivat.
32 Tâmna angidlaromârpoᴋ, ᴋotsingnermêtublo erninganik taijaujomârpoᴋ, Gûdiblo Nâlekab tunnitjivigijomârpâ atâtangata Dâvidib iksivautanganik.
33 Jâkoblo iglunganut attaniojomârpoᴋ issoᴋarniangitomut, attanioningalo naggateᴋaromângilaᴋ.
34 Tagva Marîab Engele ᴏᴋautivâ; Kanoᴋ tamanna pilârkâ? angumik ᴋaujimanginama.
35 Engelib kiovlune ᴏᴋautivâ: Annernerub ajunginerub ᴋollangiarniarpâtit, ᴋotsingnermêtublo pitsartuningata ullingniarpâtit; tamanna pivlugo ivsornaineᴋ erniarijæksat Gûdib Erninganik taijaujomârpoᴋ.
36 Ahâglo, Elisabettauᴋ illat singaigivoᴋ ernermik ningiungolerlune; taᴋᴋit pingasojoænne, taimna ᴋittorngisuitoᴋ illûnatik ᴏᴋautigijangat.
37 Gûdeme ajornartoᴋangimat.
38 Marîale ᴏᴋarpoᴋ: Ahâk Nâlekab kivgarivânga; sorlo ᴏᴋaravit taimailerlanga. Engeliblo ᴋemmakpâ tâva.
39 Uvlunele taipkonane Marîa aulalerpoᴋ, aisârlune ᴋaᴋᴋanut iglugasait illanginut Judêamêtunut,
40 Zacharîasib iglunganut, itterdlunelo Elisabet salutipâ.
41 Elisabetiblo tamanna Marîab salutitsininga tussarmago, timingata singainga nerritoralerpoᴋ. Tagvainarlo Elisabet illumertaulerpoᴋ Anernermik ajunginermik.
42 Nipliadlarlunelo ᴏᴋarpoᴋ: Annerijaunerojotit arnanit tamainit, timivîllo singainga annerijaunerogivoᴋ.
43 Nakîllo tamanna pivâ, Nâlekama anânangata tikkingmanga.
44 Ahâk salutitsinivît nippinga tussarapko, singaiga illumnêtoᴋ ᴋuviasungnermut nerritoralerpoᴋ.
45 Pilorikpotit, okperavit; illingnut Nâlekab ᴏᴋausingit nâmaksijomârmatta.
46 Marîalo ᴏᴋarpoᴋ: Tarnima Nâlegaᴋ nakoridlarpâ.
47 Anernermalo Gûde Piulijiga ᴋuviasugvigivâ.
48 Kivgakullungme nikkanarsârninga tækkunârmago. Ahâk, mânnamit inuit illûnatik piloringneraromârpânga.
49 Angijoᴋsoarmik pingmanga, ajugaᴋangitub, hailigemiglo attigub.
50 Nâpkiningningalo nâlektiminêtsainarpoᴋ soraijunane.
51 Sôngogame, tallerminut siamartipait ômatimingne piojorijut.

52 Pitsartujoĸsuit iksivautanginit ochotipait, nikkanartullo angijorortipait.
53 Kâktut tunitjivigiluarpait piksanginik, akluitullo piksaĸartinagit kikkipait.
54 Nâpkigosungnermik erĸaimavoĸ, kivganelo Israêle ikajorpâ,
55 Sorlo angilaurame atâtaptingnut Abrahamut kinguvânginullo issoĸangitomut.
56 Marîalo taĸĸinik pingasunik tâpsomanêlauĸârdlune, angergarivoĸ iglominut.
*57 **Elisabetible** erniviksanga nelliutingmat, ernermik ernivoĸ.
58 Sillalingitalo illangitalo tussaramitsuk, Nâlekab napkigingmago, ĸuviasuĸattigivât.
59 Uvlullo sittamaujoænne nutarârsuk tikkipât kippilâllo, atâtangatullo Zacharîasemik atteĸartipât.
60 Anânangatale kiovait oĸarlune: Aukagle, Johannesemik atteĸartuksauvoĸ.
61 Oĸautivâllo: Illaĸangilatille taimaitomik attilingmiĸ.
62 Atâtangalo Zacharîase nullorarpât, ĸanoĸ atteĸarĸojomangmangâgo.
63 Aglagæksamiglo ĸaiĸojivoĸ, aglaklunelo oĸarpoĸ: Johannesemik atteĸarpoĸ. Illûnatiglo tattaminialerput.
64 Tagvainarlo Zacharîasib ĸanninga oĸangalo angmartitauvuk, oĸalerdlunelo Gûde nakoridlarpâ.
65 Sillalingillo illûnatik erĸsilerput. Kaĸĸamiullo illûnatik Judêame tamakkoa tamaita tussaumalerpait.
66 Tussartullo tamakkoninga illûnatik ômamigilerpait oĸarlutik: Kanoĸ illingajomârasugiviûk nutarârsuk unâ? Nâlekable aggangita illagivât.
*67 **Atâtangalo** Zacharîase Anernermik ajunginermik illumertaulerpoĸ, oĸarlunelo nellautsilertunik:
68 Nakoridlartaule Nâlegaĸ, Israêlib Gûdinga inuĸottine nellipsarlugillo piulingmagit.
69 Piulijoĸsoarmik pitingmattigut kivgame Dâvidib iglungane,
70 Itsaĸsoaĸ taimak oĸarame nellautaijut idluartut ĸaningitigut:
71 Piulijomavluta akkerartortiptingnit, ômigijiptalo illûnatik agganginit;
72 Nâpkigosungnermiglo saĸĸertitsilune angajoĸâptingnut, angerninelo hailigiojoĸ erĸaumavlugo,
73 Oĸarmaringnine, angernerilauĸtane Abrahamut atâtaptingnut imaitoĸ: tunitjivigijomâramitigut,
74 Piulijauvluta akkerartortipta agganginit kivgartorĸovluta tâpsominga inôtilluta sivôranata,

75 Ivjornainermelo idluarnermelo tâpsoma sângane.
76 Igvillo nutaraĸ, taijaujomârpotit ĸotsingnermêtub nellautaijoĸottinganik; Nâlegaĸ sivorleromârangne, apĸotiksanga âĸiksorlugo,
77 Inuĸotingillo illitarsitilugit piulijiksamik, ajornermingnit issumangnarungnaertomik,
78 Gûdipta ômatingata nâpkiningagut. Tâpsomûna nuijub ĸotsingnermit nellipsarmattigut,
79 Saĸĸertuksauvlune taipkonunga târtomêtunut toĸĸublo tachalininganêtunut, itikkavullo torârtilugit apĸomut ullapirsartauvionartomut.
80 Nutarârsuglo aglisilerpoĸ, sangidlalarmelo annernerme, inuĸangitomêdlunelo, saĸĸerviksanga Israêlib kinguvânginut nelliutilerĸârtinnago.

KAPITEL II.

Kristusib inûlerninga Betleheme, kippijauningalo, attingalo. Nutarârsûb Jêsusib âtauninga kattimaviksoarmut Jerusalemêtomut. Jêsusib nukapiangovlune takpaungarĸattauninga Jerusalemut, kattimaviksoarmêningalo.

TAIPSOMANE attanersûb Augustusib perĸojivlune inuit illûnaita attaniovingminêtut aglaktauĸovait, (attingit perĸutingillo).
2 Aglaktaunek tamanna sivorlerpângovoĸ pivorlo taipsomane Zireniuse attanerusiotillugo Sîriame.
3 Illûnatiglo iglogasæksoarmingnut aivut, aglaktaujomavlutik.
4 Tagva Jôsefetauĸ aularivoĸ Galilêamit, iglugasangnit Nazaretemit, Judêamut, Dâvidib iglugasanginut, Betlehemik attilingnut, Dâvidib iglunganit kinguvânginillo pigame,
5 Aglaktaujomavlune Marîa nulliane aiparællugo, tâmna singaijoĸ.
6 Tagvanêdlutiglo erniviviksanga nelliutivoĸ.
7 Erniarerĸârtaminiglo ernivoĸ, immuserdlugolo annorâvinernik nergjutit nerchevianut illivâ, sinniktarvingme inniksaĸanginamik assianik.
*8 **Taipsomalo** erĸâne mianersijoĸarpoĸ natername, nergjutimingnik, avalulingmêtunik mianersijunik, unnuangotillugo.
9 Ahâglo, Nâlekab Engelingata tikkipait, Nâlekablo ĸaumasingata ĸaumartidlarpait; erĸsidlalerpullo.
10 Engeliblo oĸautivait: Erĸsinase, ahâk, ĸuvianartoĸsoarmik oĸautivapse sillaĸsoarmiunut tamainut pilârniartomik.
11 Pivluse mânna piuliklerte Nâlegaĸ Kristuse erniangongmat, Dâvidib iglugasangine.

12 Tamannalo nellunaikutarisiuk, nutarârsuk anorâvinernik immusersimajoĸ, nergjutillo nerchevianut illimajoĸ naipilârpasse.

13 Tagvainarlo Engeleme ĸilangmiugasæksoaĸalauĸpoĸ; tâpkua Gûde nakoridlarpât oĸarlutik:

14 Gûde ĸotsingnermêtoĸ nakoridlartaule, ullapirsauteĸarle nuname, inungnelo ĸuvianartoĸarle!

15 Engelillo taipkonangat ĸilaliarmatta, mianersijut ingemingnut oĸalerput: Mânna Betlehemut ailauĸta, pijoĸalertomiglo tâvane tækkojartorluta, Nâlekab oĸautigijanganik uvaptingnut.

16 Tuavilutiglo tagvunga pivut, Marîalo Jôsefelo tikkipakit, taimaktauĸ naturârsuk nergjutit nercheviænne illimajoĸ.

17 Tækkojarêramitsuk, oĸautigijartorpât oĸautijaunitik nutarârsuk tâmna pivlugo.

18 Tussartullo illûnatik mianersijut oĸausingit tattaminiarivait.

19 Marîable oĸautsit tamakkoa tamaita torĸorpait, auladlugillo ômatimine.

20 Mianersijullo utterivut, Gûdelo nakorivlugo ĸujagidlarpât tussartatik tækkojatiglo pivlugit, taimak oĸautjaulauramik.

*21 **Uvlullo** sittamaujortôlermatta, nutarârsuk kippijaungmat, atteĸartipât Jêsusemik, Engelib taimak taingmago, sulle anâname timingata illuanêlerĸârtinnago.

*22 **Uvlullo** nelliutingmatta, Marîab sujungaivinga Môsesib perĸojangit malliklugit, nutarârsuk Jêsuse takpaunga Jerusalemut âpât, Nâlekamut pititsomavlugo;

23 (Sorlo aglaksimangmat Nâlekab perĸojangine: Angutiârsuit ĸittorngingautit anânaminit annerĸârtut tunijæksauvut Nâlekamut.)

24 Tunnergutiksatik tunnilugit, sorlo Nâlekab perĸojangine aglaksimangmat: Taubingnik piarĸangniglônêt.

25 Ahâglo, angutеĸalauĸpoĸ Jerusaleme Simeonemik attilingmik; angullo tamna idluarlunelo Gûdemik nâlekpoĸ, Israêliblo manigortaujutiksanganik nerriukpoĸ, Anernerublo ajunginerub innigivâ.

26 Anernermullo ajunginermut nellojungnaertitaulauĸpoĸ toĸĸonianginerminik Nâlekab Kristusinganik tækkoĸârane.

27 Tâmna Anernerub ajunginerub kajungersaininganut kattimaviksoarmut pivoĸ. Jêsusiblo angajoĸâkita nutarârsuk âmakko, piniarutigilugo, sorlo pivangmatta perĸojat malliklugit,

28 Simeonib tiguvâ erĸisimiardlugo, Gûdelo nakorivâ oĸarlunelo:

29 Nâlegaĸ mânna kivgat ullapirsauteĸarlune angerarle, sorlo oĸalauravit;

30 Ijimnut piuliklertiksauĸojat tækkogapko.

31 Tâmna inuit illûnatik kênangita sângænne pijarêrtinangne,
32 Kaumajoĸ nellojunik ĸaumarsaijuksaĸ, inuĸottivîllo Israelitit nakorijaksangat.
33 Jôsefiblo atâtaksangata anânangatalo nutarârsûb oĸautigijauninga tamanna tattaminiarutigivâk.
34 Simeoniblo saimartipak, anânanganullo Mariamut oĸarpoĸ: Ahâk, una ochojutiksaujomârpoĸ makkijutiksaujomâlarmelo unuktunut Israêlib kinguvânginut, nellunaikutaksaujomârlunelo akkerartugaksaĸ;
35 (Tarnikullo (Marîa pivâ) ĸibliktauĸôromârpotit saviksoarmut,) unuktut ômatingita issumangit sagvartauĸovlugit.
36 Arnaĸtauĸ nellautaijoĸ tapvanênivoĸ Hannamik attilik, Fanuêlib pannia, Aserib kinguvângita illangat, ningiungolertoĸ, uigasôlauĸârdlune ueĸalauĸtoĸ Jârinik 7 nik;
37 Mânnale uigarniojoĸ Jâreĸalerdlune 84 nik, kattimavingmit nûlungimariktoĸ, tuksiarnermullo nerritailinermullo Gûde kivgartorpâ uvlullo unnuallo tamaita.
38 Tâpsomataue stundeme taipsomane tikkipait, Nâlegarlo nakoridlarpâ, oĸautigilâllo piulijiksamik utakkijunut tamainut Jerusalemêtunut.
39 Tamaitalo nâmaksitigamigit Nâlekab perĸojangit malliklugit, ama Galilêamut utterivut iglugasangmingnut Nazaretemut.
40 Nutarârsugle aglisikpoĸ, pitsartudlarlunelo anernerme, sillatuvaksoadlalarmelo, Gûdiblo saimaningata najorivâ.
*41 **Angajoĸâgiglo** Jârine tamaine Jerusalemut aivakpuk aularviksiorviolerangat.
42 Jêsuselo Jâreĸalermat 12 nik, illagællugo takpaunga Jerusalemut aivuk, aularviksiorviub illusinga malliklugo.
43 Uvlullo taipkoa nângmatta angergarmingmanniglo, nukapiaĸ Jêsuse Jêrusalemit nûlungilaĸ, angajoĸâkitalo tamanna nellovâk.
44 Illagilaûĸtamingnulle illaunasugigamikko, uvloĸ attauseĸ ingergaramik, ĸenneriartorpâk illamingne illitarijamingnelo.
45 Nenninginamikko, ama Jerusalemut utterivuk ĸenneriardlugo.
46 Uvlullo pingasôlermatta, naipipâk kattimavingme iksivajoĸ ajoĸertuijut akkorngænne, tâpkoalo nâleklugit appersorpait
47 Nâlektullo illûnatik, sillatuninga kigusingillo tattaminiarivait.
48 Angajoĸâkitalo tækkogamikko, ĸoaĸsârpuk, anânangatalo oĸautivâ: Ernîk, sôg taimailiorpitigûk? Ahâk, atâtavît uvangalo ĸennilauĸpaptigit kiksarlunuk.
49 Jêsusiblo kiovak: Sôg ĸennerpitingâ? nellovitîk, atâtama pingit piniariaĸarapkît?

50 Kanorle oĸautingmagik, oĸausinganik tukkisingilak.
51 Illagivlugiglo tâva taununga Nazaretemut aivoĸ nâleluarlugiglo. Anânangatalo oĸausingit makkoa tamaita ômatiminetorĸorpait.
52 Jêsuselo sillatulerpalliadlarpoĸ, inumariolerpalliavlunelo, saimaneĸsivalliavlunelo Gûdeme inungnelo.

KAPITEL III.

Johannese ajoĸertuilerpoĸ. Jêsusib baptitauninga. Jêsusib sivorlingita malliktigêngninginik (tagva anânangata Marîab sivorlinginik.)

ATTANIVIĸSUB Tibêriusib attaniotiningata Jâringita 15 ningænne, Pontiuse Pilatuse attanerusiotillugo Jûdêame, Herôdeselo nunab illainangane attaniongmat Galilêame, nukâlo Filippuse nunab illainangane attaniongmat Iturêame Trachonitisib erĸâne, Lisaniaselo nunab illainangane attaniongmat Abileneme,
2 Hannaselo Kaifaselo ajoĸertuijoĸsôtillugik; tagva Gûdib perĸojininga pivoĸ Johannesemut, Zacharîasib erninganut, inuĸangitomêtomut.
3 Jordaniblo erĸânut illûnanut pivoĸ, ajoĸertuivlunelo baptijummik ĸaĸĸialerĸojijomik, idluinerit issumagijaujungnaerutiksangænnik.
4 Sorlo nellautaijub Jesaiasib oĸâlaningita aglangine aglaksimangmat; tâmna oĸarmat: Ajoĸertuijub nippinga inuĸangitome imâk pivoĸ: Nâlekab apĸotiksanga âkiksorsiuk, apĸosiningillo naggotisigik!
5 Naĸsat illûnatik kipviartaujomârput, ĸaĸĸallo ĸaĸĸârulaillo illûnatik naĸĸiglijaujomârput; apĸosiningillo niungajut naggotitaujomârput, apĸosinininingillo mannêtut manniksititaujomârput.
6 Uviniggit (sillaĸsoarmiut) illûnatik Gûdib piuliklertiksauĸojanga tækkojomârpât.
7 Tagva inuit nellipsarmatsuk baptitaujomavlutik, Johannesib oĸautivait: Kuglugiangojârtose, ĸia ĸemmâĸovâse ningautsimit pijomârtomît?
8 Attê, kiglilingmik sâgiarluse ablapsâmik issumaĸaritse! issumaniarase, illupsigut oĸaromavluse: Abraha atâtagivavut. Oĸautivapse: ujarĸanit makkonangat Gûdib Abraha ĸittorngititsungnarpâ.
9 Ullimaut napârtub mimmernanganêlerêrpoĸ. Tamanna pivlugo napârtut neliat ajungitunik paungaĸangitoĸ kippijauniarpoĸ, egitauvlunelo ikkomamut.

10 Inuillo apperivât ᴏᴋarlutik: Kanoᴋ piniartuksauvitâ?
11 Kiovait ᴏᴋautivlugit: Maggungnik annorâlik tunnijilerle peᴋangitomut, nerᴋiksaliktauᴋ taimailiormile.
12 Zoelnerittauᴋ tikkipât baptitaujomavlutik, apperivlugolo: Ajoᴋertuijoᴋ, ᴋanoᴋ uvagut piniartuksauvitâ?
13 Oᴋautivait: Ununnersanik pijomaniarase perᴋojaujunit.
14 Sorsuktuksattauᴋ apperivât oᴋarlutik: Uvagulle ᴋanoᴋ piniartuksauvitâ? Oᴋautivait: Inungnik aᴋunaidlarniarase idluitullinaselônêt akkilertaunise nâmagisigik.
*15 **Inuille** nerriungmatta, illûnatiglo ômatimingne issumavlutik, Johannese Kristuseogalloarmangât,
16 Johannesib kiovait, illûnaita oᴋautivlugit: Uvanga immermut baptipapse; kingunipkulle tikkituksaᴋ pitsartunersauvoᴋ uvamnit, nellopᴋotivungalo, tâpsoma ittigagutîgik singêjarlugik. Tâpsoma baptitsomârpase Anernermut ajungitomut ikkomamullo.
17 Poagit tâpsoma agganginêpoᴋ: ᴋemmatullivingmelo nettinga sanneromârpâ, ᴋaᴋᴋôjaksatsiallo ᴋemmatullivingminut kattitsomârpait, piungitulle ôtsomârpait ikkomamut ᴋammisuitomut.
18 Assinginiglo unnuktunik inuit ᴋaiblarpait oᴋâlavigilaitalo.
19 Hêrôdesele attanît sittamat illangat, suangadlaraugame (Johannesemut) nukkangata Filippusib nullianga, Herôdiase, pivlugo, ajortullininginllo tamaita pivlugit,
20 Tamakkoa (ajortullinine) tamaita illavlugit, Johannese parngnanaersimavingmut pitipâ.
*21 **Taipsomane** inuit illûnatik baptitaungmatta, Jêsusetauᴋ baptitaungmat tuksialarmelo, ᴋilak angmalerpoᴋ;
22 Anernerlo ajunginek tingmiatut taubetut aᴋᴋarpoᴋ, Jêsusemullo pivlune, nippelo ᴋillangmit pivoᴋ oᴋartoᴋ: Ernerivagit nagliktagit, ᴋuviagijagit.
*23 **Jêsuselo** Jarime 30 inganêlerpoᴋ, ernionasugijauvlunelo Jôsefemut; tâmna Elib ernerilauᴋtanga (ningaugilauᴋtanga);
24 Tâmna Matatib ernerilauᴋtanga; tâmna Lêvib ernerilauᴋtanga; tâmna Melchib ernerilauᴋtanga; tâmna Jannab ernerilauᴋtanga, tâmna Jôsefib ernerilauᴋtanga;
25 Tâmna Matatiasib ernerilauᴋtanga; tâmna Amosib ernerilauᴋtanga; tâmna Nahumib ernerilauᴋtanga; tâmna Eslib ernerilauᴋtanga; tâmna Nangib ernerilauᴋtanga;
26 Tâmna Maatib ernerilauᴋtanga; tâmna Matatiasib ernerilauᴋtanga; tâmna Semêib ernerilauᴋtanga; tâmna Jôsefib ernerilauᴋtanga, tâmna Jûdab ernerilauᴋtanga;
27 Tâmna Johannab ernerilauᴋtanga; tâmna Rêsiab ernerilauᴋtanga, tâmna Zorobabelib ernerilauᴋtanga; tâmna Salatiêlib ernerilauᴋtanga, tâmna Nêrib ernerilauᴋtanga;

28 Tâmna Melchib ernerilauĸtanga, tâmna Addib ernerilauĸtanga; tâmna Kosamib ernerilauĸtanga; tâmna Elmadamib ernerilauĸtanga; tâmna Hêrib ernerilauĸtanga;
29 Tâmna Josef ernerilauĸtanga; tâmna Eliêserib ernerilauĸtanga; tâmna Joremib ernerilauĸtanga; tâmna Mattab ernerilauĸtanga; tâmna Lêvib ernerilauĸtanga;
30 Tâmna Simeonib ernerilauĸtanga; tâmna Jûdab ernerilauĸtanga; tâmna Jôsefib ernerilauĸtanga; tâmna Jonamib ernerilauĸtanga; tâmna Eliakimib ernerilauĸtanga;
31 Tâmna Meleab ernerilauĸtanga; tâmna Menamib ernerilauĸtanga; tâmna Mattatanib ernerilauĸtanga; tâmna Natanib ernerilauĸtanga; tâmna Davidib ernerilauĸtanga;
32 Tâmna Jessib ernerilauĸtanga; tâmna Obedib ernerilauĸtanga; tâmna Boasib ernerilauĸtanga; tâmna Salmonib ernerilauĸtanga; tâmna Nahassonib ernerilauĸtanga;
33 Tâmna Aminadab ernerilauĸtanga; tâmna Aramib ernerilauĸtanga; tâmna Esromib ernerilauĸtanga; tâmna Farezib ernerilauĸtanga; tâmna Jûdab ernerilauĸtanga;
34 Tâmna Jâkob ernerilauĸtanga; tâmna Isaab ernerilauĸtanga; tâmna Abrahab ernerilauĸtanga; tâmna Tarab ernerilauĸtanga; tâmna Nahorib ernerilauĸtanga;
35 Tâmna Sarugib ernerilauĸtanga; tâmna Ragahub ernerilauĸtanga; tâmna Falegib ernerilauĸtanga; tâmna Eberib ernerilauĸtanga; tâmna Salab ernerilauĸtanga;
36 Tâmna Kainanib ernerilauĸtanga; tâmna Arfagsadib ernerilauĸtanga; tâmna Sêmib ernerilauĸtanga; tâmna Nôab ernerilauĸtanga; tâmna Lamechib ernerilauĸtanga.
37 Tâmna Matusalab ernerilauĸtanga; tâmna Enochib ernerilauĸtanga; tâmna Jaredib ernerilauĸtanga; tâmna Malalêlib ernerilauĸtanga; tâmna Kainanib ernerilauĸtanga;
38 Tâmna Enosib ernerilauĸtanga; tâmna Setib ernerilauĸtanga; tâmna Adamib ernerilauĸtanga; tâmna Gûdib pinga.

KAPITEL IV.

Kristusib ôktortauninganik Sâtanasemut. Oĸâlaninganik Nazareteme. Pijungnaertitsininganik Sâtanaselingmik Kapernaume, Pêtrusiblo sakkinganik, assinginiglo. Ingergarninganik Galilêame.

JÊSUSELE Anernermik ajunginermik illumilik, ama Jordanemit utterivoĸ, Anernerublo aitipâ inuĸangitomut.
2 Uvlullo 40 it nâvlugit Sâtanasemut ôktortauvoĸ. Uvlunelo tâpkonane nerringilaĸ; tâpkoalo kângermatta kâlerpoĸ kingorngagut.

3 Sâtanasible ᴏᴋautivâ: Gûdib Ernerikpattit, ujarak una ᴏᴋautiuk ᴋaᴋᴋôjangorᴋovlugo.
4 Jêsusible kiovâ, ᴏᴋarlune: Aglaksimavoᴋ: Kaᴋᴋôjatuinaᴋ inûb inôtigingilâ, Gûdible ᴏᴋausingit tamaita (inôtigivait).
5 Sâtanasiblo aitipâ ᴋaᴋᴋamut kingiktomut, sillaᴋsûblo attaniovingit tamaita tâpsomunga sikkungilarnerme attautseme ᴋemmergojautipait.
6 Oᴋautivlugolo: Makkoa attaniovît tamaita ânanauningillo illingnut tunnijomavakka; uvamnut tunnijaungmatta, issumamniglo tunivakka pijomajomut.
7 Mânna tuksiarvigijomagumga, tamaita piksariniarpattit.
8 Jêsusiblo kiovlune ᴏᴋautivâ: Sâtanase, uvamnit aularit, aglaksimangmat: Gûdemik Nâlegarnik tuksiarveᴋartuksauvotit, kissiallo kivgartorlugo.
9 Jerusalemullo aularutivâ, âlâllo kattimaviksûb nuvugusinganut, ᴏᴋautivlugolo: Gûdib Ernerikpattit, kattagit.
10 Aglaksimangmat: Pivlutit Engeline perᴋojomârpait, sapputijauᴋovlutit.
11 Erᴋisimiartauᴋovlutillo, ittikkatit aporᴋonnagit ujarᴋamut.
12 Jêsusib kiovâ ᴏᴋarlunelo: Oᴋautigijaumavoᴋ: Gûdemik Nâlegarnik ôktortuksaungilatit.
13 Sâtanasiblo ôktûtine tamaita nâgamigit, ᴋemmalerpâ.
*14 **Jêsuselo** Anernerub pitsartuninganut ama Galilêamut utterpoᴋ, tâpsomalo erᴋânêtut illûnatik tussaumalerpât.
15 Illinniarvinginelo ajoᴋertuivoᴋ, nakkorijauvlunelo illûnainut.
16 Nazaretemullo pivoᴋ, inuguijauvingminut; illutsimitullo sabbateongmat illinniarvingmut itterpoᴋ, nikkoviporlo attuarsijomavlune.
17 Tagva tunitsiviolerpoᴋ nellautaijub Jesaiasib aglanginik. Makperamigillo, oᴋautsit ukkua nellaupait aglaksimajut:
18 Nâlekab Anerningata najorpânga, taimaimat mingoalauᴋpânga, tillilarmalo oᴋautsinik tussarnertunik oᴋâlaᴋovlunga aklujunut, inûliklerᴋovângalo serᴋomisimajunik ômatilingnik, parngnanaersimavingmêtullo anniviksangænnik ᴋaujitilugit, tautungitullo tautulerᴋovlugit, kappiasuktullo kappiasugungnaerᴋovlugit ajorungnaerᴋovlugillo,
19 Nâlekablo Jâringanik tussarominartomik oᴋâlaᴋovlunga.
20 Aglaillo pattiktinamigit, kivgamullo tunnigamigit, ingipoᴋ. Illinniarvingmêtullo illûnatik tækkunârpât.
21 Oᴋarvigivaillo: Uvlome aglait ukkua nellautsilerput siutipsingnut.
22 Illûnatiglo kigligiutjivut tâpsominga, oᴋausingillo tussarnertut ᴋanninganit annijut tattaminiarivait, oᴋarlutiglo: Jôsefib tâmna erneringilâ?

23 Oĸautivaillo: Oĸausiovaktomik oĸautiniaralloarpapsinga imaitomik: „Inûliklerte, illingnik piulidlarit.“ Angijunik Kapernaume tattamnartitarnik tussaumalaurapta, taimailiorit ovanetauĸ inugoijauvingne.

24 Oĸarporle: Ahamarik, oĸautivapse: Nellautaijoĸ ivlerijaungilaĸ inugoijauvingmine.

25 Nellâgulle oĸautivapse: Israêlitine umuktunik uigarneĸalauĸpoĸ Eliase inôtillugo, ĸilak parngnanaersimatillugo jârinik pingasunik, taĸĸiniglo pingasojortunik, kâĸavaksoadlalaungmat nunane illûnâne.

26 Tâpkonangallo attausênarmut uigarnermut Sareptamiomut Sidonib nunanganêtomut Eliase tillijauvoĸ.

27 Unuktuniglo kallaĸartoĸalauĸpoĸ Israêlitine taipsomane Eliase nellautaijoĸ inôtillugo, Naêmanible Siriamiub assianik kallagungnaertitaujoĸalaungilaĸ.

28 Illinniarvingmêtullo illûnatik tamanna tussaramitsuk, ĸaningaumajalerput.

29 Nikkovidlutiglo iglugasæksoarnit pingujarpât, ĸaĸĸablo iglugasæksoaĸarvingmik poktuninganut aularutivât, tagvangat ijukkartitsomavlugo.

30 Akkorngatigulle aularpoĸ.

*31 **Kapernaumullo,** iglogasæksoarnut Galilêamêtunut pivoĸ; sabbateolerangallo ajoĸertorpait.

32 Taipkoalo ajoĸertûsingit tattaminiarivait, kiblingnadlartomik oĸarmat.

33 Tagvanelo illinniarvingme inuĸarpoĸ, Sâtanasemik maĸĸojungnartomik illumiktomik; tâmna nipliadlarlune.

34 Oĸarpoĸ: Adjai, suliniarpita ilingnut, Jêsuse Nazaremiôĸ? asseroriartorpaptigut; kinaujotit ĸaujimagapkit, Gûdib ivjornaitoĸottigingmattit.

35 Jêsusiblo innerterpâ oĸarlune: Oĸajuêrit, inungmit ômangat annît. Sâtanasiblo tâva ochotipâ akkorngænut, annilarmelo tâpsomangat, aĸĸunarnagolo.

36 Illûnamatsiatiglo erĸsilerput, oĸarĸattigêklutiglo, oĸarpullo: Suna unâ? anernerit maĸĸojungnartut sôngodlarlune pitsartudlarlunelo perĸungmagit, nâlekpât annilarmiglo.

37 Nunablo tâpsoma erĸânêtut illûnatik piniarningit tussaumalerpait.

*38 **Nikkovidlunelo** illinniarvingmit (anivoĸ), Simoniblo iglunganut pivoĸ. Simoniblo sakkia arnaĸ ôlingnartoĸsoarmut ĸannimavoĸ, taimnalo pivlugo tuksiarvigivât.

39 Kannilerpâlo, ôlingnartorlo inerterpâ; ĸanimanartub tâva ĸemakpâ. Tagvainarlo makkipoĸ kivgartorlugillo.

*40 **Seĸĸinerlo** nippimalermat, illûnatik ĸannimajoĸotiggit âpait tâpsomunga sunatuinarnik ĸanimasiggit. Aggangminullo tamaita pattingmivait, âĸiklugillo.

41 Sâtanasittauĸ unuktunit annivut, nipliadlarlutiglo oĸarput: Kristuseovotit, Gûdib Erninga. Innerterlugillo oĸarĸongilait; Kristuseoninga nellungimatsuk.

42 Kaulermalle, aularpoĸ inuĸangitomut, inuillo ĸenerpât, tikkinamitsuglo noĸĸartipât ĸemmaktaujomanatik.

43 Oĸautivaille: Assingine iglugasæksoarne oĸâlajuksaugivunga oĸautsinik tussarnertunik Gûdib nâlegauvinganik; tamanna pivlugo tillijauvunga.

44 Illinniarvingnelo Galilêamêtune ajoĸertuivoĸ.

KAPITEL V.

Tattamnartomik mingeritjanik nulluarniartunik. Kallaĸartoĸ tumângajorlo âĸiktaulerpak. Lêvi kaikajaaroĸ. Illinniartût nerritailiningæmik.

INUGIARTORSUILLE igvikliortingmatsuk, Gûdib oĸausingit tussaromavlugit Genêzaretib tessersoangata senniane nangerpoĸ.

2 Umiaĸortôglo magguk tessersûb kiglinganêtuk tækkovak, mingeriarniartullo niumavut, nullutjatik ergortorlugit.

3 Umiaĸortûb aipanganut, Simonib pinganut ikkivoĸ, ĸenuvigivâlo, imarbikparialaĸovlugo. Ingidlunelo, inuit ajoĸertorpait umiaĸortômit.

4 Oĸâlajungnaeramelo, Simonemut oĸarpoĸ: Immarbikpalerit ittijomut, nulluaselo ningitissigik, mingeriarĸovluse.

5 Simonib kiovâ oĸautivlugo: Ajoĸertuijoĸ, unnuaĸ nâvlugo pinasualauĸpogut angênarlutalo; oĸautsille nâleklugo nullutjat ningititsomavakka.

6 Taimailioramik, mingeriavaksuit pivait, nulluangillo allikput.

7 Umiaĸortômiullo aipaitik nullorarpait, amuarĸattikumavlugit. Kaivullo, umiaĸortôtiglo ussilertorpakit puklivlugik.

8 Simonib Pêtrusib tamanna tækkogamiuk, Jêsusib ittigganginut pâmakterpoĸ, oĸarlune: Nâlegaĸ, ĸemmanga ajortoliksôvlunga.

9 Koaĸsârame, illagijangillo illûnatik mingeritjat amuartatik pivlugit.

10 Taimaktauĸ Jakôbuse Johanneselo, Zebedêusib ernîgik, Simônib pinasuarĸattîgik (koaĸsângavuk). Jêsuselo Simonemut oĸarpoĸ: Erĸsinak, mattoma kingorngane inungnik pinasuarniarpotit.

11 Umiaĸortôtiglo sikjamut pitipakit, perĸutitiglo tamaita ĸemakpait malliklugolo.

*12 **Iglugasæksoataggit** illangænnêtillugolo, ahâk, tagvane angutekarpoĸ kallaliksoarmik. Tâpsoma Jêsuse tækkogamiuk,

pâmaktervigivlugo tuksiarvigivâ, ᴏᴋarlune: Nâlegaᴋ, pijomaguvit, kallagungnaertitsungnaralloarparma.

13 Agganelo issakpait, aktorlâllo, ᴏᴋarlune: Pijomavunga, kallagungnaerit. Tagvainarlo kallagungnaersârpoᴋ tava.

14 Innerterpâlo ᴏᴋautivlugolo: Assingnut sumik ᴏᴋarniarnak; ajoᴋertuijomulle ainiarit, tækkotilutillo taipsomunga, tunnergutiksarlo Môsesib tunnerᴋojanga tunnilugo, kallagungnaernernik nellojungnaerᴋovlugit.

15 Anginersamigle tussaumajaulerpoᴋ; inugasæksuillo tussaromavlugo tikkipât, âᴋiktaujomavlutiglo ᴋannimasermingnit tâpsomunga.

16 (Jêsusele) ᴋemaklugit inuᴋangitomut aivoᴋ tuksiarlunelo.

*17 **Uvlut** taipkoa illangenne, ajoᴋertuilerame, Farisêerit aglangniglo illissimajut iglugasangnit tamainit Galilêamêtunit, Jûdêamêtunillo, Jerusalemillo pijut, tagvane iksivavut. Nâlekablo pitsartuninga tâpsomangat annivoᴋ, tamaita âᴋiklugit.

18 Ahâglo, angutit illangit âtsivut angumik tumângajomik aumittimine nellajomik, akkigardlugo; tâmnalo ittertinasuarpât, sânganut illijomavlugo.

19 Itterviksarsinginamitsuglo inungnut, iglub ᴋânganut majoarput, angmajokullo ningitipât innangavialo, inuit akkorngænnut, Jêsusib sânganut.

20 Jêsusible okperningat tækkogamiuk, tumângajoᴋ ᴏᴋautivâ: Inuk, ajornitit issumagijaujungnaerput.

21 Aglangniglo illisimajut Farisêerillo issumalerput ᴏᴋarlutik: Kina una, ᴏᴋauseᴋarmat akkerartortunik Gûdemût? kia, Gûdib assiata, ajornerit issumagijungnaerungnarᴋagît?

22 Jêsusible issumangit mallugigamigit, apperivait: Kanoᴋ ômatipsingne issumaᴋarᴋisê?

23 Nelliaᴋ ajornanginersauvâ, ᴏᴋarlune: Ajornitit issumagijaujungnaerput? ᴏᴋarlunelônêt: Makkitit arvertarlutillô?

24 Nellojungnaerᴋovlusele, Inûb Erninga pitsartuneᴋarmat nuname ajortoêrutjinermik, tumângajomut ᴏᴋarpoᴋ: Oᴋaupagit, makkitit, aumittitit pikit angergarlutillo.

25 Tækkoænnelo makkisârpoᴋ, aumitinelo nellavigilauᴋtane tiguvlugit, iglominut angergarpoᴋ, Gûdelo nakkoridlarpâ.

26 Illûnatiglo tattaminiarput, Gûdelo nakkoridlarpât, erᴋsidlalarmiglo ᴏᴋarput: Uvlome tattamnartunik tækkolauᴋpogut.

*27 **Mattoma** kingorngagut annigame, Zoelnere Lêvimik attilik tækkovâ, tunniorᴋaivingme iksivajoᴋ; tâmna ᴏᴋautivâ: Mallinga!

28 Nikkoviporlo, tamaitalo ᴋemaklugit mallikpâ.

29 Lêviblo iglomine nerᴋiksaliudlarpâ, Zoelnerillo assingitalo unuktut iksivaᴋattigivât nerrimârvingme.

30 Aglangniglo illissimajut Farisêerillo (Jêsusib) illinniar-

tingit avamudlarvigilerpait, oĸautivlugit: Sôg Zoelnerit ajortullijullo nerreĸattigivisigîk immerĸattigivlugillô?

31 Jêsusiblo kiovait, oĸautivlugit: Atsuilît inûlijeĸariaĸangilat, ĸannimajut kissimik.

32 Ajortuggit ĸaiĸojartorpakka, ablatsâmik issumaĸarĸovlugit, idluartut pinnagit.

*33 **Oĸautivâlle:** Sôg Johannesib illiniartingit nerritailivakkât tuksialarmiglo akkulaitomik, taimaktauĸ Farisêerit illinniartingît? illinniartitille nerrivut immilarmiglo.

34 Oĸautivaille: Nullianiktomut tikkitut nerritailitilugit ajorpasse, uiksaĸ taipkonunga illautillugo.

35 Nelliutsomârporle uiksamik aĸsârtauvingat, tagva nerritailivangniarput.

36 Adsiujuniglo oĸautivait: Annorâtoĸaĸ illârpangilât nutâmik illâksamik, nutâb alliktorniarmago nutaungitoĸ, illârtârlo idluanginivoĸ nutaungitomut.

37 Wainelo nutâĸ immerĸautinut nutaungitunut immertûtinginivât; Wainib nutâb alliktorniarmagit immerĸautit, Wainelo ĸovituinarpoĸ, immerĸautillo asserorlugit.

38 Wainele nutâĸ immerĸautinut nutânut immertûtijaksauvoĸ, tamarmik tâva asserorjuiĸattigêkput.

39 (Wainemik) nutaungitomik immilauĸtoĸ ĸillanângilaĸ nutâmik, oĸarame: Nutaungitoĸ mamarnersauvoĸ.

KAPITEL VI.

Illinniartit nerĸiksarsiorningit Sabbateme. Jêsusib âĸêninganik agganik toĸĸungajunik Sabbateme. Apostelit 12 it ĸaiĸojauningœnnik. Jêsusib oĸâlaninganik natername.

TAIPSOMANE Jêsusib perortut ĸaĸĸôjaksat apĸotigingmagit sabbateme sivorliûb tugliane, illinniartingita sullugainingit nutsulerpait, aggangmingnullo aksaliklugit nerrivait.

2 Farisêerille illangata oĸautivait: Sôg piniarpise Sabbateme pijæksaungitomîk?

3 Jêsusiblo kiovait oĸautivlugit: Attuarsilaungilasê Dâvidib illiorninganik, kâlerame, illagijangillô?

4 Gûdib iglunganut itterame; ĸaĸĸôjat tækkojæksat tiguvait, nerrilarmelo, illaminullo tunnijivlune; tamakkoa nerrilugit ajoĸertuijut kissimik perĸojaugalloarmatta.

5 Oĸautivaillo: Inûb Erninga sabbatemuttauĸ nâlegauvoĸ.

*6 **Sabbatemele** assiane illinniarvingmut ittermat, ajoĸertuiniardlune, inuĸarpoĸ tagvane aggalingmik tallerpinginik toĸĸungajunik.

7 Aglangnigle illisimajut Farisêerillo nautsertorpât, sabbateme âkingniarmangâgo, passitiksaĸaromavlutik tâpsomunga.

8 Issumangille ĸaujimagamigit, inungmut toĸĸungajunik aggalingmut oĸarpoĸ: Nikkovidlutit tamaunga pît. Taimnalo nikkovidlune tagvunga pivoĸ.

9 Tagva Jêsusib oĸautivait: Apperivapse, sabbateme sumik sulijuksauvitâ, ajungitomiglônêt, ajortomiglônêt; inuk piulivlugolônêt asserorlugolônêt?

10 Avatiminêtullo tamaita tækkosarpait, inuglo tâmna oĸautivâ: Aggaktit issakit. Taimailiorporlo. Tagva aggangit âĸiktaulerput iglungititut ĸanoêtsungnaerlutik.

11 Tâpkoale ĸevidlutik issumalulerput; oĸarĸattigêlerlutiglo, ĸanoĸ (Jêsuse) piniaromavlugo.

*12 **Uvlunelo** taipkonane ĸaĸĸamut majorarame tuksiariartordlune, unnuaĸ nâvâ Gûdemut tuksiarlune.

13 Kaulermallo illinniartine ĸaiĸovait, tâpkonangallo 12 it annerivait, tâpkoa tailerdlugittauĸ Apostelinik:

14 Tamædsa (attingit:) Simon, Pêtrusemik taijanga, nukkâlo Andrêase; Jakôbuselo Johanneselo; Filippuselo Bartolomêuselo;

15 Mattêuselo, Tômaselo, Jakôbuselo, Alfêusib erninga, Simonelo Zelôtesemik taigusilik;

16 Jûdaselo, Jakôbusib nukkâ, Jûdaselo Issariot, pititsijoĸ (Jêsusemik).

17 Taipkoa illagivlugit attersâlerpoĸ, naternamut pivlune. Illinniartigasaillo inugiartoĸsuillo Judêamit illûnânit, Jerûsalemillo, Tirusiblo, Sidoniblo imnab senianêtuk erĸângnit,

18 Tagvane kattimajut tussaromavlugo, âĸiktaujomavlutiglo tâpsomunga ĸanninasermingnit, annernernullo maĸĸojungnartunut kappiasuktitaujut, pijungnaertitauvut.

19 Inuillo illûnatik aktorasuarpât; pitsartuneĸ tâpsomangat anningmat, tamaitalo pijungnaertipait.

*20 **Illinniartinelo** ipingminut tækkunârpait, oĸarlunelo: Pilloridlarpose aklujose, Gûdib nâlegauvia pigilerapsiuk.

21 Pilloridlarpose ovane kâktose (Gûdib idluarninganik); illumertaujomârapse. Pilloridlarpose ovane ĸugviortose, ijoromârapse.

22 Pilloridlarpose, inuit ômigikpasse, avidluselo, suangadlarpasselo, attiselo, tainerlukpattigik ĸassêtônerarluse, Inub Erninga pivlugo.

23 Kuviasugitse ĸiggertarluselo; akkiksase angidlaromârmat ĸilangme. Sivorlingitatauĸ taimailiorivait nellautaijut.

24 Kiglormut, kappianamêk akluitose; mannigortiksaĸarungnaerapse.

25 Kappianamêk peĸaluartose, kâgomârapse. Kappianamêk illipse, ovane ijudlartose; ĸeadlarluse ogguadlaromârapse.

26 Kappianamêk illipse, inuit illûnatik ânanâmik ᴏᴋautigikpasse. Sivorlingitatauᴋ taimailiorivait nellautainerluktut.

27 Uvangale ᴏᴋautivapse, nâlektose: Akkerartortise nagligisigik; ômigijise ajungitulliviginiarsigik;

28 Illipsingnut ᴏᴋauserluktut saimartisigik; illipsingnik kiksartitsijut tuksiarutisigik.

29 Ulluakut erᴋsârtauguvit, igluatauᴋ mannileruk, ullikso-arniglo aᴋsârtauguvit, ullittauᴋ pigiliuk!

30 Illingnit sumik tuksiartoᴋ. tunitsivigiuk; perᴋutingniglo aᴋsârtauguvit, utterᴋojæksaringilat.

31 Sorlo illipse piniarviojomagapse inungnut, taimaktauᴋ piniarvigisigik.

32 Nagligijise nagligijatuarigupsigik, ᴋanoᴋ ᴋujagijaunajarpisê? Idluituttauᴋ nagligijitik nagligivait.

33 Pitsiartipsingnullo pitsiaᴋattarupse, ᴋanoᴋ ᴋujagijaunajarpisê? Idluituttauᴋ taimailiutsainarivut.

34 Illipsingnut uttertitsilârniartut attarsiakitatuarigupsigik, ᴋanoᴋ ᴋujagijaunajarᴋisê? Idluituttauᴋ attartortitsingmatta idluitunut, taimaikuarênik uttertitsiviojomavlutik.

35 Tamanna pivlugo ômigijise naglingniarsigik; pitsiarluselo attarsiakisititse, sumik nerriugutiginago; akkiksase angidlaromârpoᴋ tagva, ᴋotsingnerublo ᴋittorngarijomârpâse. Tâpsoma avagingmagit ᴋujalingitut kassêtullo.

36 Tamanna pivlugo nâpkingnigitse, sôrlo Atâtase nâpkingniktotôngmat.

37 Passiklerniarase, tagva passijauninginivose. Erᴋartuiniarase, tagva erᴋartortauninginivose Issumaᴋarveᴋarungnaeritse, tagva issumaᴋarviojungnaerivose.

38 Tunnijititse, tagva tunitjiviojomârivose. Oktûmik tættætomik, nimmitersimajomik, amigangitomik, ullipkitârtomik kinnermiligomârpâse. Oktûtipsingnut ôktortaujomârivose.

39 Adsiujuniglo ᴏᴋautivait: Tautungitub tautungitoᴋ arpᴋotâgut tessiorungnarpauk? tamarmik ittersamut kattangniangilâk?

40 Illinniartoᴋ ajoᴋertortiminit anginersaungilaᴋ; ajoᴋertortimitut-ikune, tâgva nâmaksivoᴋ.

41 Kattangutivît ijingata sukkiutâ sôg tækkoviûk, ikâᴋ ijingnêtoᴋ malluginago?

42 Kanorlo ᴋattangutingnut ᴏᴋarungnarᴋêt: Ovatsiaro, ᴋattangutiga, sukkiut ijingnit pêromavara; igvillo nangmineᴋ ikâᴋ ijingnêtoᴋ mallugingipiûk? Takkormôrtotit, ikâᴋ ijingnit pêrᴋâruk; kingorngagut ᴋattangutivit sukkiutâ pêrasuaruk!

43 Ajungitomik napârtoᴋangimat, piungitunik paungaᴋartomik; piungitomiglo napârtoᴋanginivoᴋ, ajungitunik paungaᴋartomik.

44 Napârtut illûnatik nellonangilat paungamingnit. Faigit

pêjarniangilait Dorninit, paungallônêt wainitaggit kattersornianginivait orpingnit kakkilautilingnit.

45 Inuk ajungitoĸ ajungitunik saĸĸertitsivoĸ ômatime tættætjutinginit ajungitunit; inuglo piungitoĸ piungitunik saĸĸertitsivoĸ ômatime tættætjutinginit piungitunit. Omatib tættætjutinginik kannek oĸajôngovoĸ.

46 Sôg Nâlekamik, Nâlekamik taivisingâ, nâlengnagillo oĸausikkâ?

47 Uvamnut pijub oĸausikkalo tussarlugit nâleklugillo, tâpsoma adsigijanganik kaujititsomavapse.

48 Adsigivâ inuk igloliortoĸ; tâpsoma nuna ittersaliorlugo illutujomik tungavilerpâ kairtomut. Immerle kutjermat, kôgub iglo suppivigivâ, aulatjarungnarnagolo, kairtomut tungalermat.

49 Tussartuble mallingitublo adsigivâ inuk igloliortoĸ, nunamut tungaviktârnago; kôgublo akkingmivigidlarmago, iglo tuavidlune ochovoĸ angijomik asserortauvlune.

KAPITEL VII.

Jêsusib âĸôninganik sorsuktuksat angajoĸângita kivganganik. Inôsuktub Nainemiub tupaktitauninganik. Johannesib tilliklerninganik illinniartiminik Jêsusemut. Jêsusib mingoartauninganik arnamut ajortullijomut.

OĸÂLANINELE inuit sângime nâgamigit, Kapernaumut aivoĸ.

2 Sorsuktuksallo angajoĸângita illangata kivganga erdligijanga kannimavoĸ toĸĸokasaklune.

3 Tâmnale Jêsusemik tussaumalerame, Jûdit angajoĸângit (Jêsusemik) tuksiariartorĸovait, kivganganik âĸêjartorĸovlugo.

4 Ipkoale Jêsuse tikkinamitsuk, katsungaidlutik tuksiarvigivât, oĸarlutik: Tâmna pijariaĸarpoĸ taimailiorvigivlugo.

5 Inuĸattivut naglingmagit, illinniarvivullo sennalaungmago.

6 Jêsusiblo tagvunga illagivait. Iglungale kaglilermatsuk, sorsuktuksat angajoĸângata illanârijame illangit (Jêsusemut) oĸariartorĸovait: Nâlegaĸ, tagvungarasuarnak, nellopĸotivunga illingnik ittertitsinermik iglumnut.

7 Taimâk pivlugolo nellopĸotivunga illingnut kainermik; oĸarille oĸautsemik attautsemik, tagva kivgara pijungnaerniarpoĸ.

8 Uvangatauĸ inôvunga attanilik, kivgaĸalarmalo sorsuktuksanik; illangænnullo oĸaruma: Ailerit, aivoĸ tâva; assianullo: Kait, kaivoĸ tâva; kivgamnullo: Sennalauruk una, sennavâ tâva.

9 Jêsusible tamanna tussaramiuk, tattaminiarivâ, ĸeviarlu-

nelo inuit malliktine ᴏᴋautivait: ᴏᴋaupapse, taimak angitigijomik okpernermik nagvâlaungilanga Israêlitine.

10 Tillilauktangillo iglunganut tikkinamik, kivgaᴋ ᴋanimalauktoᴋ pijungnaertoᴋ naipipât.

*11 **Mattoma** kingorngagut iglugasangnut Nainemik attilingnut aivoᴋ; illimiartingitalo unuktut, inugasæksuillo illagivât.

12 Iglugasaille ittervingat tikkilermago alâk, toᴋᴋungajomik amititsivut akkigarlugo: anânangatalo tâmna ernetuarivâ, uigarniolarnelo: inugasæksuillo illagivât iglugasangnit.

13 Nâlekablo tækkogamiuk, illapsugidlarpâ, ᴏᴋautivlugolo:, Keanak!

14 Kannilerdlugolo iklervik aktorpâ, akkigartullo noᴋᴋarput. Jêsuselo ᴏᴋarpoᴋ: Nukapiaᴋ, ᴏᴋaupagit, makkitit!

15 Toᴋᴋungajorlo makkipoᴋ, ᴏᴋalilarnelo. Anânanganullo tunnivâ.

16 Illûnatiglo erᴋsilerput, Gûdelo nakkoridlarpât, ᴏᴋarlutik: Nellautaijoᴋsûb tikkipâtigut, Gûdiblo inuᴋottine nellipsarpait.

17 ᴏᴋautsillo tamakkoa tâpsominga tussaumajaulerput Jûdêame illûnâne, nunanelo avalingine ilûnaine.

18 **Tamakkoa** tamaita Johannesemut illinniartingita unipkautigivait. Maggungniglo illiniartiminit ᴋaiᴋojivoᴋ,

19 Taipkoalo Jêsusemut tillivak, apperijauᴋovlugo: Tâmnauvêt tikkituksaᴋ, assingniglônêt nerriugijæksaᴋarpitâ?

20 Angutigle taipkoa Jêsuse tikkinamikko, ᴏᴋarpuk: Johannesib baptiterijub tillivâtiguk illingnut, apperijauᴋovlutit: Tâmnauvêt tikkituksaᴋ, assingniglônêt nerriugijæksaᴋarpitâ?

21 Stundemele taipsomane ᴋannimajut âniajullo unuktut âᴋikpait, annernerillo idluitut annitipait, tautungitullo unuktut tautuktidlugit.

22 Jesusiblo kiovak ᴏᴋautivlugik: Johannese ama ᴏᴋautijartortikko tækkojaptingnik tussartaptingniglo: Tautungitut tautulerput, tussiaktut pissulerput, kalladlartullo kallagunaerput, tussângitullo tussalerput, toᴋᴋungajut makkiput, aklujullo ᴏᴋautjauvut ᴏᴋautsinik tussarnertunik:

23 Pilloridlarporlo sinaungajuteᴋalungitoᴋ uvamnik.

24 **Johannesible** tillijâgik utternannik, Jêsuse ᴏᴋalerpoᴋ inungnut Johannesemik, ᴏᴋarlune: Inuᴋangitomut suna tækkojartorpisiûk? iviksoaᴋ annorib aulatanga sunatuinarnût?

25 Sunalônêt tækkojartorpisiûk? Inuk annorâtsiariktoᴋ tækkojonavisiûk? Ahâk, annorâtsiariktut ikligijatiglo malliklugit inôniartut, attanersuit iglunginêtsôngovut.

26 Sunalônêt anniluse tækkojartorpisiûk? nellautaijoᴋ tækkojonavisiûk? Illa, ᴏᴋautivapse, nellautaijomit anginersaujoᴋ.

27 Tâmnauvoᴋ aglait ᴏᴋautigijangat: Ahâk, Engeliga kênavît sivorngagut tillivara, apᴋotiksârnik sivunerne âᴋiksoijuksaᴋ.

28 Oĸautivapsele, arnanit erniangomajut akkorngænne nellautaijoĸangimat Johannesemit baptiterijomit anginersaujomik; mingnerle Gûdib nâlegauvingane, anginersauvoĸ tâpsomangat.

29 Inuillo nâlektingita illûnatik Zoelnerillo Gûde nakoridlarpât, baptitauĸojomavlutiglo Johannesib baptijutânut.

30 Farisêerille aglangniglo illisimajut Gûdib perĸojininga nachogivât ingmingnut, baptitaujomanatiglo tâpsomunga.

*31 **Nâlegarle** oĸarpoĸ: Inuit ukkua kimut adsiutitæksarivakkâ? kimiglônêt adseĸarĸât?

32 Sorutsit adsigivait, iglut akkorngænne iksivajut ingmingnullo nipliuteĸattartut oĸarlutik: Nipjausijarvigilauĸtapse, oĸigêseromangitoselo; kiksarnartomiglo oĸautilaurallоarpapse, ĸeajomangitoselo.

33 Johannese baptiterijoĸ tikkitoĸ, ĸaĸĸôjartoranelo Wainemiglo immingimat; Sâtanaseĸartomik oĸarpose.

34 Inûb Erninga tikkisimavoĸ, nerrilarmelo immilarmelo, tagva oĸarpose: Ahâk, inuk una nerritojoĸsoaĸ, Wainemiglo immertojoĸsoaĸ, Zoelnerit ajortullijullo illanârijingat.

35 Gûdible illisimaninga idluarijaujariaĸarpoĸ ĸittorngaminut.

36 **Farisêerille** illangata innapâ nerreĸattikumavlugo. Farisêeriblo iglunganut itterpoĸ nerrimârvingmullo ingipoĸ.

37 Ahâglo, tagvane iglogasæksoarnêtoĸarpoĸ arnamik ajortullijoĸsôlauĸtomik. Tâpsoma, Jêsusemik Farisêerib iglungane nerrimârvingmut ingitomik tussarame, publaujaĸ mingoarutemik (tippitsiariktomik) immalik tikkiutivâ,

38 Ittiggangitalo tunnuænnut pivoĸ, ĸealarmelo, ĸugviminullo ittigangit mitsuktilerpait, allartilaitalo nujaminut, ittiggangillo kunikpait, mingoarlugillo tippitsiariktomut.

39 Farisêerible nerrijartorĸojingata tamanna tækkogamiuk, illumigut issumalerpoĸ oĸarlunelo: Una nellautaijôgune, arnaĸ una aktortine ĸaujimanajaralloarpâ, ajortullijoĸsôngmat.

40 Jêsusiblo kiovâ oĸautivlugo: Simon, oĸausiksaĸarpunga illingnut. Taimnale oĸarpoĸ: Ajoĸertuijoĸ, oĸarit.

41 Akkiliksaĸarviojoĸalauĸpoĸ akkiliksalingnut maggungnut, aipanganut kênaujanik 500 inik, aipanganullo kênaujanik 50 nik.

42 Akkiksaĸalungimanigle, akkilêrĸojungnaerpak. Atte, oĸarit, taipkua nelliakita nagliginersariniarpaûk?

43 Simonib kiovâ oĸarlune: Issumavunga, unnunnersanik akkilêrĸojungnaertangat. Jêsusible kiovâ: Idluartomik erĸartuivotit.

44 Arnamullo sâdlune, Simonemut oĸarpoĸ: Arnaĸ una tækkoviûk? Iglungnut ittertunga immermik ittikkama ubvautiksangænnik tunnitjivigilaungilarma: ômale ittiggakka ĸausertipait ĸugviminut, allartilaitalo nujaminut.

45 Igvit kunnilaungilarma; ômale itterame, soraerane ittigakka kunnikpait.

46 Igvit niaĸora napârtub orĸsuanik mingoanginivat, ômale ittigakka mingoalauĸpait tippitsiariktomik.

47 Tamanna pivlugo oĸaupagit: Ajortunit unuktunit issumagijaujungnaerĸarpoĸ, angijomik naglilaurame; ikkitunille issumagijaujungnaerneĸartoĸ mikkijomik naglikpoĸ.

48 Arnamullo oĸarpoĸ: Ajornitit issumagijaujungnaerput.

49 Tagva nerreĸattingit illumikut oĸalerput: Kina una, ajortunittauĸ issumangnarungnaertitsijôĸ?

50 Arnamulle oĸarpoĸ: Okpernivit ikajulauĸpâtit; ullapirsauteĸarlutit aularit!

KAPITEL VIII.

Arnanik, Jêsusemik malliktunik. Adsiujomik karngasuijomik. Jêsusib anânangata kattangutingitalo kinauninginik. Imab ikubliartitauninganik. Jêsusib âkêninganik Sâtanaselingmik, arnamiglo aukatsainartomik. Jairusib panningata ômartitauninganik.

MATTOMA kingorngagut arvertarpoĸ iglugasæksoatigut iglugasaktigullo, oĸautsit tussarnertut Gûdib nâlegauvinganik oĸautigivlugit, ipkoalo 12 it illagivât.

2 Arnallo illangit illaugivut, pijungnaertitangit anerniâlungnit ĸannimasinillo, tagva Maria, Magdalênamik taijaĸ, Sâtanasêrutitaujoĸ 7 nik;

3 Johannalo, Kusab, Herôdesib pimaklertingata, nullianga: Susannalo, assingillo unuktut: taipkoa perĸutimingnit tunnijivut tâpsomunga.

*4 **Inugasæksuille** kattilermatta, iglugasæksoarnillo tamainit katsungaitomik nellipsarmatsuk, adsiujutigut oĸautjilerpoĸ:

5 Karngasoijoĸ karngasoijartorpoĸ karngasûtiminik; karngasoitillugolo, illangit apĸosinermut kattakput, tullerajartauvlutiglo, tingmitjallo ĸilaub attânêtut pukkumalukpait.

6 Illangillo ĸairtomut (ivjokitomut) kattakput; nuileramiglo ĸunnulersârput, ipteĸanginamik.

7 Illangillo kattakput orpît kakkilautiggit akkorngænnut; orpillo kakkilautiggit peroramik, toĸĸopait.

8 Illangillo kattakput nunamut ivjoriktomut, nuilerlutiglo perorlarmiglo karngasutiksaĸalerput sullugainermingne 100 nik. Taimak oĸarame, niplialerpoĸ: Tussâjungnik siutilik tussarle!

*9 **Illinniartingitale** apperivât oĸarlutik: Adsiujoĸ una ĸanoĸ tukkilik?

10 Kiovaille: Illipse Gûdib nâlegauviata nellonarninganik ĸaujititaugalloarpose; assisele oĸautjauvut adsiujutigut, tækkogalloardlutik tækkoĸonnagit, tussaralloardlutiglo tussarĸonnagit.

11 Tamannale adsiujub tukkinga: Karngasûtiksat tagva Gûdib oĸausingit.

12 Apĸosiniub sennianêtut, tâpkoangovut, tussartut tamakkoninga; kingorngagut Sâtanasib tâva oĸautsit pêjariartorpait ômatinginit, okperĸonnagit piulijauĸonnagillo.

13 Kairtomêtulle, tâpkoangovut, tamakkoninga tussarunik, ĸuviasuklutik illaliortut; tâpkoale amâĸangilat; annikitomik okperput, kappianartoĸalerangalle, kattakput.

14 Orpille kakkilautiggit akkorngænnut kattaktut, tâpkoangovut, tamakkoninga tussartut, inôtsible siaklernarningane, akluitsomaninganelo, ikliguninginelo pijut, ippidlarpullo, sullugainertâratiglo ĸaĸĸojaksatalingnik.

15 Ivjoriktomulle pijut, tâpkoangovut, oĸautsinik tussartut, torĸorlugillo ômamingne idluartome, sullugainertârlutiglo ĸaĸĸôjaksatalingnik ĸenuêdlutik.

16 Ikkitsijoĸangilaĸ nenneroamik, kattaujab iksivautablônêt attânut illivlugo; nenneroable inninganut illivâ, ittertunut tækkojauĸovlugo nenneroaĸ.

17 Sagvangitoĸangilaĸ saĸĸertitauniangitomik, angigutjuteĸangilarlo ĸaujijauniangitomik.

18 Tamanna pivlugo tussartase tussâtsiarsigik. Peĸartoĸ tunitjivioniarpoĸ; peĸangitorle aĸsârtauniarpoĸ piginasugijanganik.

*19 **Anânaugale** kattangutingillo tagvunga aivut, tikkitsungnangilâlle inuit pivlugit.

20 Illangitalo oĸautivât: Anânavît kattangutivîllo sillatânêtut tækkojomavâtit.

21 Kiovlunele oĸautivait: Anânaga kattangutikka tâpkoangovut, Gûdib oĸausinginik tussartut malliklugillo.

*22 **Uvlullo** illangænne, illiniartine illagællugit umiaĸortômut ikkigame, oĸautivait: Tessersûb akkianut ikârta! Avalakput tâva.

23 Umiartoleramiglo, (Jêsuse) siunilerpoĸ. Ullajutjeradlalerporle tessersoarme, magillo umiarĸortôĸ ittibjuavlugo pivât, nangiadlalarmiglo.

24 Tagva ĸannilerpât, tuppârdlugolo oĸautivât: Ajoĸertuijoĸ, ajoĸertuijoĸ, sutaerpogut! Tagva makkipoĸ, annorelo immablo mallidlarningit innerterpait; soræerpullo, ikkublialilarmelo.

25 Oĸautivaille: Okpernise naûk? Tâpkoale erĸsidlarput, tattaminialarmiglo ingmingnut oĸarput: Kina unâ? innertermagik, annorib immablo nâlekpâk.

*26 **Umiaĸortôĸullo** ingergavut Gadarênerit nunangænnut pilutik, Galilêab akkianêtomut.

27 Niungmallo nunamut, angut pârsivoĸ Jêsusemik, igluga-sæksoarnit pijoĸ, sâtanasinik illumiktoĸ itsanit; tâmna annorânik attungilaĸ, iglomelo ĸikkajuipoĸ, illuvine kissiane.

28 Jêsusele tækkogamiuk, nipliadlarpoĸ, pâmaktervigivlugolo nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Suniarpagît, Jêsuse, Gûdib ĸotsingnerojub Erninga? Tuksiarpagit, kappiasuktiniarnanga!

29 Anernek naĸĸojungnartoĸ annerĸungmago inungmit tâpsomangat; akkunertoĸsoarmik kappiasuktilaungmago. Kellaksortaulauĸporlo ĸellaumgujanut, parngnanaersûtinullo; ĸellaksûtille kiktorâvait, Sâtanasiblo aularutivâ inuĸangitomut.

30 Jêsusiblo apperivâ, oĸarlune: Kinauvêt? Kiovoĸ: Legiônemik atteĸarpunga. Sâtanasit unuktut pullamavigilaungmatsuk.

31 Tuksiarvigivâllo, ittijomut aulartitaujomanatik.

32 Tagvanele kuingêngigasæksoaĸarpoĸ nerrijunik ĸaĸĸame. Tuksiarvigivâllo, tâpkonunga pullarĸojaujomavlutik. Perĸovaillo.

33 Sâtanasit tâva annivut inungmit tâpsomangat, kuingênginullo pullavut, kuingêngigasæksuillo pangaliklutik ingmingnik ijukkâdlarput immânut, ippivlutiglo.

34 Mianersijulle tamanna tækkogamitsuk, ĸemâvut, igloga-sæksoarmiunullo iglugasangmiunullo tamanna oĸautigijartorpât.

35 Tagva tækkojartoramitsuk tamanna, Jêsuse tikkipât, inuglo sâtanasêrutjaujoĸ naipipât, annorâlijalertoĸ sillatovlune iksivajoĸ Jêsusib ittigangita sângænne; erĸsivlutiglo.

36 Tamakkoningalo tækkolauĸtut oĸautivait Sâtanaseĸalauĸtub pijungnaertitauninganik.

37 Inugasæksuillo Gadarênerit illûnamatsiatik tamattomalo erĸânêtut tuksiarpât, ĸemaktigijomavlugo, erĸsidlaramik. Umiaĸortômullo ikkivoĸ uttermilunelo.

38 Angutiblo sâtanasêrutjaujoĸ tuksiarvigivâ, najoromavlugo. Jêsusible aularĸovâ oĸarlune:

39 Iglungnut angergarit, pitsiarvionille Gûdemut oĸautigileruk. Aularporlo, iglugasæksoarmiunullo tamainut oĸâlalerpoĸ pitsiarvionerminik angijomik Jêsusemut.

*40 **Jêsuselo** uttermat, inuit illaliorpât, illûnatik utaĸĸigamitsuk.

41 Ahâglo, illinniarviub angajoĸângita illangat, Jaîrusemik attilik tikkipoĸ, pâmakterlunelo Jêsusib ittiganginut: tuksiarvigivlugolo iglominut itterĸovâ.

42 Pannetuaĸarame, jârelingmik 12 nik, tâmna toĸĸokasakpoĸ. Tagvungalo (Jêsuse) aitillugo, inugasæksuit igvikliortipât.

*43 **Arnarlo,** jârinik 12 nik auĸatsainarpoĸ; tâpsoma perĸu-

tine tamaita nungulauĸpait âniasiortinut, pijungnaertitaujungnangilarlo kimullônêt.

44 Tagva Jêsuse annorângata sinnâgut aktoriartorpâ tunnuanit; tagvainarlo aunga kigikpoĸ.

45 Jêsuselo oĸarpoĸ: Kia aktorpângâ? Illûnatigle missiarmatta, Pêtruse najortingillo oĸarput: Ajoĸertuijoĸ, inuit taettidlalarpillo igvikliortipâtit; oĸarpotillo: Kia aktorpângâ?

46 Jêsusele oĸarpoĸ: Aktortauvunga; missigigapko, pitsartuneĸ uvannit annisimangmat.

47 Tagva arnab tamanna angigutjutigijungnanginamiuk, sajuklune pâmaktervigijartorpâ, inuillo illûnatik tussartillugit unipkârpoĸ, suna pivlugo aktulauramiuk pijungnaersârnerminiglo.

48 Jêsusible oĸautivâ: Panniga, mannigolerit, okpernivît pijungnaertipâtit; ullapirsauteĸarlutit aularit.

*49 **Sulle** taimak oĸartillugo, illinniarviub angajoĸângata kivgangita illangat tikkipoĸ oĸautilâllo: Pannît toĸovoĸ; ajoĸertuijoĸ pagvisârniarnago.

50 Jêsusible tamanna tussaramiuk, kiovâ oĸautivlugolo: Erĸsiniarnak; okpituinarit, ĸanoetsungnailârpoĸ tâva.

51 Iglunganulle itterame, assingit itterĸongilait, Pêtruse, Jakôbuselo, Johanneselo, niviarsiablo atâtanga kissêta itterĸovait.

52 Illûnatigle ĸeavut, ogguarivlugo. Jêsusele oĸarpoĸ: ĸeanase; toĸĸungilaĸ, sinnikporle.

53 Ijoridlarpâllo, toĸĸojomik nellungikalloaramik.

54 Tamaitale anuitipait, aggangitigullo tiguvâ, nipliavlunelo oĸarpoĸ: Niviarsiaĸ makkitit!

55 Anerningatalo uttervigivâ, makkisârporlo. Nerrititauĸovâlo.

56 Angajoĸâgiglo tattaminiadlarpuk. Innerterpaille, oĸâlaĸonnagit inungnut tamattominga.

KAPITEL IX.

Apostelimink Kristusib tilliklerninganik. Herôdesib issumangink Jêsuse pivlugo. 5000 it nerrititauningannik. Illinniartut kigligiutjiningannik Kristuse pivlugo. Jêsusib nellautaininganik âniaminik toĸĸominiglo. Ananausititauninganik ĸaĸĸame. Aĸêninganik: Sûtanasilingmik. Illiniartit anginersaujomautingannik. Zebedêusib ernîkita illungertorningangnik. Jêsusemik mallingnerub illingajuksauninganik ĸanoĸ.

ILLINNIARTINELE 12 it ĸaiĸolerpait, pitsartunermiglo nâle-

gaunermiglo Sâtanasinut tamainut tunnitjivigivait, kanimasiniglo âkéjungnarkovlugit.

2 Okâlajartorkovaillo Gûdib nâlegauvinganik, âkêkovlugillo kannimajunik.

3 Okautivaillo: Ingergarluse sunnik neksartuksaungilase, ajaupiamiglônêt, ikpiârsungmiglônêt, kakkôjamiglônêt, kênaujamiglônêt; maggungniktauk annorâkartokartuksaungilak.

4 Iglomut itterupse, tagvanêtitse aularkârase tagvangat.

5 Illangitalo illalioromangippasse, amititse tagvangat iglugasæksoarnit, ittikkapselo sanningit katterarsigik nellojungnaerutiksanginut (erkartortaujutiksanginullo).

6 Aularput tâva, iglugasaktigut ingergarlutik, okautsiniglo tussarnertunik okâlavut, kannimajullo âkikpait illûnâne.

*7 **Herôdesele,** nunab illaimangane attaniojok, Jêsusib piniarninginik tussaumalerpok, issumamigullo issumajâlerpok, illaugita Johannese kannimajunit makkisimajok okautigingmatsuk.

8 Illangille okarput: Eliase tækkotipok; illangille: Nellautaijotokavinît illangat makkisimavok.

9 Herôdeselo okarpok: Johannese niakoêrtautilaukpara; tainmale kinauvâ, tussaumajara taimaitomik? Taimak pivlugo tækkojomadlarivâ.

*10 **Apostelillo** utternigamik, tâpsomunga okautigivait tattamnartitatik. Ingminullo pitilugit aularpok inukangitomut, iglugasait Betsaidamik attigit erkânut.

11 Inuille tamattominga mallugosukkamik, mallikpât; kaikovlugillo okautivait Gûdib nâlegauvianik, âkiktaujariakartullo âkikpait. Uvluklilermalle,

12 Tagva 12 it tikkipât okautivlugo: Inuit makkoa aularlit, niuvervingnut avaliptingnut iglugasangnullo, sinniktarviksarsiorkovlugit nerkiksarsiniarlutiglo; tamâne inukajuitomênapta.

13 Okautivaille: Illipse nerkiksamik tunitjivigisigik. Okarput: Tellimainarnik kakkôjakarpogut, mingeriangniglo maggungnik; inugasæksuit ukkua nerkiksanginik pissiniariartorlungikupta.

14 Inuit 5000 iongmatta. Illinniartiminullo okarpok: Ingilit tunulerêktidlutik, ingmikôrdlutik 50 it, amatauk 50 it.

15 Taimailiorput tâva, illûnatiglo ikterput.

16 Tagva taipkoa kakkôjat tellimat, mingeriâglo tiguvait, kilangmullo ârlorpok, kujalivlunelo avgorpait illinniartiminut tunivlugit, mannijerkovlugit inungnut.

17 Illûnatiglo nerrivut, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattersorpait, amârgaujat 7 it tættælugit.

*18 **Kissimeolerdlune** tuksiarame, illinniartingitalo kissimik najormatsuk; apperivait okarlune: Inuit kinaunasugivângâ?

19 Kiovât okarlutik: Illangita Johanneseonasugivâtit bapti-

terijoĸ; illangitale Eliaseonasugivâtit; illangitatauĸ nellautaijut inutoĸavinît illangat makkisimanasugivât.

20 Oĸautivaille: Illipsele kinaunasugivisingâ? Tagva Pêtrusib kiovâ, oĸarlune: Gûdib Kristusegivâtit.

21 Innerterpaille perĸojivlunelo, oĸautjerĸonnagit kimik tamattominga.

22 Oĸarporlo: Inûb Erninga âniatitaujariaĸarpoĸ sulle unuktunik, angajoĸânullo ajoĸertuijoĸsoarnullo aglangniglo illisimajunut ajæktortaujariaĸarpoĸ, toĸĸotauvlunelo, uvlullo pingajuangne makkitsomârivoĸ.

*23 Illûnaitale oĸautivait: Uvamnik malligomajoĸarpat, issumaminik inôjomaniarane, senningajoliksaminiglo uvlut tamaita nangmagle, malliklungalo.

24 Inôserminik ivlersijomajub, assiojijomârpâ, inôserminigle assiojijub pivlunga, piulijomârpâ.

25 Inûblo suksarivaûk, sillaĸsoaĸ illûnât piksarsiarigalloaruniuk, ingminiglo assiogune, ingminiglônêt asserorune?

26 Uvamnigle oĸausimniglo kangusuktoĸ, tâmna Inûb Erningatataue kangugijomârpâ, tikkikune ânanaunermine, Atâtamelo Engelillo ajungitut (ânanauningæne).

27 Ahamarik, oĸautivapsele: Nangertut ovane illangita toĸĸo ôngniangilat, Gûdib nâlegauvianik tækkoĸâratik.

*28 **Tamattoma** oĸâlanerme kingorngagut, uvlut sittamaujortolermatta, Pêtruse Johanneselo Jakôbuselo ingminut pitilugit, ĸaĸĸamut tuksiariartorpoĸ.

29 Tuksiartillugolo kênangata tautua ablatsaulerpoĸ, annorângalo ĸaĸĸorsidlarlune ĸeblariktoĸsôlerpoĸ.

30 Ahâglo, angutik magguk oĸarĸattigivâk, tâpkua Môsese Eliaselo.

31 Ananauvaksôvlutik saĸĸertuk, oĸâlalutiglo naggasernganik nâmaksitiksanganik Jerusaleme.

32 Pêtrusele illagijâgiglo uerngarnermut sinnilerput. Tuppakkamigle, ĸaumaninga tækkovât, angutôglo tâpkoa magguk sennianêtuk.

33 Tâpkoalo ĸemangmakko, Pêtruse Jêsusemut oĸarpoĸ: Ajoĸertuijoĸ, tamanêtsainarominarpoĸ; pingasunik igloliorta, illingnut attautsemik, Môsesemullo attautsemik, Eliasemullo attautsemik. Oĸautsinele ĸaujimangilait.

34 Taimaik oĸartillugo, nuvujaĸ ĸaivoĸ, ulliklugillo; ĸoaĸsârpullo, nuvujab ullingmagit.

35 Nippelo nuvujamit pivoĸ, oĸarlune: Tagga Ernera nagliktara, tâmna nâleksiuk.

36 Nippelo tussaramitsuk, Jêsuse kissiat tækkovât. Angigutjilerpullo, oĸaratik tækkojamingnik uvlune taipkonane.

*37 **Uvlub** aipangane, ĸaĸĸamit attersârmatta, inugasaksuit pagrearpait.

38 Ahâglo, angut inuit akkorngænnit niplialerpoĸ oĸarlune: Ajoĸertuijoĸ kenuvigivagit, ernera tækkunâlauruk, ernetuarigapko.

39 Ahâk, anernerub (ajortub) tigulerangago, tuavidlune niplialerpoĸ, aulajârtidlalerangago kappoalidlarpakpoĸ; aulajârtidlalauraminglo, kêta kemmalerpakpâ.

40 Illinniartitillo kenuvigilauĸpakka, annititauĸovlugo, ajorpâlle.

41 Tagva Jêsusib kiovâ oĸarlune: Tata! ukkua okpingitut mumiksimajullo kinguvângoĸattigêt, kanoĸ sivitutigijomik najoriaĸarpapsê, kenuévigijariaĸarluselô? Ernît kailauruk.

42 Tikkilermagolo, Sâtanasib aulajârtidlarlugo aksorotidlarpâ. Jêsusible anerneĸ ivsornartoĸ innerterpâ; soruserlo pijungnaertinamiuk, atâtangannt tumivâ.

43 Illûnatiglo Gûdib pitsartudlarninga kakkilârutigivât. Illûnatigle tattaminiarmatta illûnainik piniarninginik, illinniartiminut oĸarpoĸ:

44 Oĸautsit ukkua siutipsingnut tussarsigik, Inûb Erninga pititaujariaĸarmat inuit agganginut.

45 Oĸautsille ukkua nellojungnaingilait, nellovlugillo tukkisingilait, appersorlugolo illeragivât oĸautsinik tamakkoninga.

*46 **Issumalerpullo** nelitik anginerongmangât.

47 Jêsusible ômattingita issumangit kaujileramigit, nutaĸĸamik tigusivoĸ, nangertidlugolo senniminut.

48 Oĸautivlugit: Ominga nutaĸĸamik illaliortub attimne, illaliorivânga; uvannıglo illaliortub, illaliorivâ uvamnik tilliklertoĸ. Illipsingnele illûnapsingne mingnerojoĸ angijôjomârpoĸ.

*49 **Tagva** Johannesib kiovâ oĸarlunelo: Ajoĸertuijoĸ, angutemik tækkolauĸpogut, atterne Sâtanasinik annititsijomik; innerterpavulle, illagælluta mallingimmattit.

50 Jêsusiblo oĸautivâ: Inerterasiuk; uvaptingnik akkerartungitub illagingmattigut.

*51 **Kongmartitauviksangale** nelliutilermat, kajusimalerpoĸ Jerusalemut aijomavlune.

52 Sivorliksanelo tillivait. Tâpkoa Samâriamiut iglugasanginut sinniktarviksarsioriarpât.

53 Taipkoale sinniktarĸojomangilât, Jerusalemut ingergalermat.

54 Illinniartikitale Jakôbusib Johannesiblo tamanna tussaramikko, oĸarpuk: Nâlegaĸ, pijomaguvit, oĸaromavoguk sorlo Eliase, ikkomamik kilangmit kattaktoĸarĸovlugo, nungutauĸovlugit.

55 Jêsusible ĸeviardlugik innerterpak, oĸarlune: Anernerub kanoetûb kittorngaringmattik, kaujimangilatik?

56 Inûb Erninga tikkisimangilaĸ inuit tarningit asseroromavlugit, piulijomavlugille.

*57 **Iglugasaille** assinginut aivut. Ingergavlutik illangata ᴏᴋautivâ: Malligomavagit aiviksarnut.

58 Jêsusiblo ᴏᴋautivâ: Terriæmniat sittekarput, tingmitjallo ᴋilaub attânêtut ublokarivut; Inûble Erninga pekangilarlônêt niakorme innangaviksanganik.

59 Assianullo ᴏᴋarpoᴋ: Mallinga. Tâpsomale kiovâ: Nâlegak, aikâlaulanga, atâtaga illuveriartorlugo.

60 Jêsusible ᴏᴋautivâ: Tokkungajut tokkojiatik illuveriartorlittigik: igville Gûdib nâlegauvinganik ᴏᴋariartorit.

61 Assiatauk ᴏᴋarivoᴋ: Nâlegak malligomavagit; sivorlermigle perkunga, iglomiokattikka soraerutiksamik ᴏᴋautijartorlugit.

62 Jêsusible ᴏᴋautivâ: Aggangminut tigusijoᴋ sennajæksaminik, ᴋeviarlunelo, tâmna idluangilak Gûdib nâlegauvinganut.

KAPITEL X.

Illiniartit 70 it tillijauningamik. Adsiujomik Samâriamiok pivlugo. Jêsusib nellipsainingamik Mariamik Martamiglo.

MATTOMA kingorngagut Nâlekab illinniartime (12 it) assingit 70 it annerivait, maggôtekattardlugillo tillivait iglugasangnut illûnainut nellipsaromajaminut sivorliokolugit,

2 ᴏᴋautivlugillo: Kattersivik angidlarpoᴋ, kattersijulle ikkidlarput; kattitæksat inuat tuksiarvigisiuk, kattersijuksanik tilliklerkovlugo kattersivingminut.

3 Aileritse; ahâk saukatitut tillivapse amarkut akkorngænnut.

4 Pôkarniarase, ikpiârsulijarniaraselônêt, ittigagutilijarniaraselônêt; inungniglo sallutitsiniarase ingergavluse.

5 Iglomut itteraigupse, sivorlermik ᴏᴋaritse: Ullapirsautekarle iglome tamattomane.

6 Tagvanelo ullapirsautekaromajomik inukarpat, ullapirsautise tâpsomanêtuarniarpoᴋ; taimaitokangipalle, ullapirsautipse utterviginiarivâse.

7 Iglomele taipsomanêtsainaritse, piksanginik nerriluselo immeritse. Sennajoᴋ akkilertaujariakarmat. Nukterniarase iglomit iglub assianut.

8 Iglogasæksoarnullo pigupse, illaliorpasselo, nerrititse tagvane kaitanginik.

9 Tagvanêtullo kannimajut âkingniarsigik, ᴏᴋautisigiglo: Gûdib nâlegauvia kannitapsingnut tikkisimavoᴋ.

10 Iglugasæksoarnullo itterupse, illaliungippasselo, tagva iglut akkorngatigut annititse, ᴏᴋarluselo:

11 Sannît aglât aktuajut uvaptingnut iglugasæksoapsingnit

katterarpavut illipsingnut; nellojungnaertitauleritsele, Gûdib nâlegauvia ĸannitapsingnut tikkisimalaungmat.

12 Oĸaupapse: Sodomamiut uvlut naggatiksangænne pitlartaunikinersaujomârput iglugasæksoarnit taimaitunit.

13 Kappianamêk Korazin! kappianamêk Betsaida! Tiruseme Sidonemelo taimak angitigijunik tattamnartoĸalauĸpat sorlo illipsingne, itsaĸ pôksaijanik annorâĸardlutik argjamêdlutiglo ĸaĸĸialerajalauĸput.

14 Taimak pivlugo erĸartuivingme, ipkoa Tirusemiut Sidonemiullo pitlartaunikinersaujomârput illipsingnit.

15 Igvillo Kapernaum, ĸangattarsimajotit ĸilak tikkidlugo, nettekangitomut kanunga ajæktortaujomârpotit.

16 Illipsingnik tussartub, tussarivânga, illipsingniglo nachojub nachogivânga; uvamnigle nachojub nachogivâ tilliklertoĸ uvamnik.

*17 **Ipkoale** illinniartut 70 it kuviasuklutik tikkinamik, oĸarput: Nâlegaĸ, Sâtanasit aglât nâlekpâtigut atterne.

18 Oĸautivaille: Sâtanase tækkolauralloarpara kattaktoĸ ĸilangmit, sorlo ĸaumalak.

19 Ahâk, pitsartunermik tunnitjivigilauĸpapse, ĸuglugiarâluit Skorpiônillo tullerarlugit, akkerartortiblo pitsartuninganut illûnânut nâlegautipapse, sumullônêt aĸĸunartauniangilase.

20 Anernerille (idluiluktut) nâlengmasse, ĸuviasûtiginasiuk; ĸuviasugitsele, attise aglaksimangmatta ĸilangme.

*21 **Stundeme** taipsomane Jêsuse anernermigut ĸuviasukpoĸ oĸarlunelo: Atâtak, ĸilaublo nunablo nâlegangak, nakkorivagit, illisimajunut sillatujunullo tamanna angigutjutigigangne, nutaĸĸatitun-itunullo nellojungnaertijutigigangne; illa Atâtak, taimak sângne idluarĸolaurangne.

22 Tunnitjiviovunga tamainik Atâtamnut. Ernerublo kinauninganik ĸaujimajoĸangilaĸ, Atâta kissime ĸaujimavoĸ; Atâtablo kinauninganik ĸaujimajoĸanginivoĸ, Ernek kissime, Ernerublo nellojungnaertitsomajangit nellunginivut.

23 Illinniartinelo sâdlugit, kissênut oĸarpoĸ: Pilloridlarput ijit, tautuktut tautuktapsingnik!

24 Oĸautivapse: Nellautaijut unuktut attanîllo tautuktapsingnik tækkojomalaurivut, tækkonagolo, tussartapsingniglo tussaromalaurivut, tussarnagolo.

*25 **Ahâglo,** aglangnik illisimajoĸ nikkovipoĸ, ôktorlugo oĸarlunelo: Ajoĸertuijoĸ sumîk piniartuksauvêk, inôgumik nungusuitomik kingormgujerĸovlunga?

26 Jêsusible oĸautivâ: Perĸojane ĸanoĸ aglaksimavâ? ĸanorlo attuarsivêt?

27 Kiovâ oĸarlunelo: Gûdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ômatingnut tamânut, tarningnullo tamânut, issumangnullo

tamainut, pitsartunernullo tamainut; inuĸattingniglo illiktut nagliktuksauvotit.

28 Jêsusiblo oĸautivâ: Kiolorikpotit, taimailiorit, inôniarpotit tâva.

29 Taimnale idluartôjorilerame, Jêsuse apperivâ: Kina inuĸattigivigô?

30 Tagva Jêsusib kiova oĸarlunelo: Inuĸalauĸpoĸ Jerusalemit taunuŋga Jerichomut attârtomik, inuartunullo opaktortaujomik; taipkoa annoraerpat, annaudlalâllo, aularlutiglo, toĸĸokasaktorlo ĸemakpât.

31 Ajoĸertuijulle illangænnik apĸosinerme tamattomane ingergajoĸarmat, tâpsomalo tækkogamiuk, kângerpâ.

32 Taimaktauĸ Lêvitit (ajoĸertuijut ikkajortingita) illangata, tagvunga pijub, tækkogamiuk, kângerivâ.

33 Samâriamiulle illangata ingergajub tikkilerpâ; tækkogamiuglo illapjugidlarpâ,

34 Aivigilâllo, killingillo mangipsertorpait, napârtub oĸĸsuanik wainemiglo koverivlugit killingit; nergjuteĸotimelo kângagut illivlugo, sinniktarvingmut âpâ, pairilâllo.

35 Kaulermat aularomagame, kênaujâk magguk saĸĸerpak tunnivlugiglo siniktarviub inuanut, oĸautivlugolo: Pairiuk, anginersamiglo pinniarviginiarungne, akkileromavagit, uttermiguma.

36 Kanoĸ issumavêt, pingasut taipkoa neliat inuĸattauva taipsomunga inuartunut opaktortaujomût?

37 Oĸarpoĸ: Tâmna, illapsugosungnermik piniarvigijinga. Tagva Jêsusib oĸautivâ: Taimailioriartorittauĸ!

*38 **Tagvangat** ingergavlutik, iglugasangnut itterpoĸ. Arnaĸarpoĸ tagvane, Martamik attilingmik; tâpsoma illaliorpâ iglominut.

39 Nukkaĸarivorlo Marîamik attilingmik; tâmna Jêsusib ittigangita sângænnut ingipoĸ, okâlatillugolo nâlekpâ.

40 Martale ômaridlalerpoĸ, kivgartoromavlugo. Jêsuselo tikkipâ oĸarlune: Nâlegaĸ, erĸagingilat nukkama kissima kivgartortimmangâ? ikajorĸolauruk uvamnik.

41 Jêsusible kiovâ oĸautivlugolo: Marta, Marta, siaklerneĸarpotit suliaksaĸalarpillo unuktunik;

42 Attauserle pijarialik. Marîab ajunginersaĸ annerilauĸpâ, tâpsominga aĸsârtauniatsangilaĸ.

KAPITEL XI.

Tuksiartuksaunermik ĸanoĸ. *Jêsusib akkiorninganik annititsineĸ Sâtanasinik pivlugo. Farisêrit suartauningœnnik Jêsusemut, nerrimârtillugit.*

INNIMINELO tikkitamine tuksiarpoĸ. Soraermallo, illinniartingita illangata oĸautivâ: Nâlegaĸ, tuksiarnermik ajoĸertortigut, sorlo Johannesib illinniartine ajoĸertormagit.

2 Oĸautivaille: Tuksiarupse, imâk oĸaritse: Atâtavut ĸilangme! Attît nertortaule. Nâlegaunît ĸailaule. Pijomajat piniartaule nuname sorlo ĸilangme.

3 Uvlome piksaptingnik tunnitjivigitigut.

4 Idluinivut issumagijungnaikit, sorlo uvagut idluitullivigijivut issumagijungnaervigigaptigik. Oktortaulungnermut pitinata. Piulitigulle ajortunit.

*5 **Oĸautivaillo:** Akkunapsingnêtut neliat, illanârijaĸartoĸ, tâpsomunga unnuab ĸetterarningane ainajarpat oĸautivlugolo: Nagliktara illanârijara, tauĸtiliksarsilaunga niaĸôjanik pingasunik;

6 Illanârijama apĸosinermit tikkingmanga, pitaĸangilungalo mannijæksamik tâpsomunga;

7 Kammanêtorlo kionajarpat oĸarlunelo: Ullapitaujomangilanga, upkuaĸ parnguanaersimangmat, kittorngârsukkalo illagivlunga sinnigvingmêngmatta; taimak pivlugo makkitsungnangilanga tunitjivigivlutit;

8 Oĸaupapse: Makkitsomangikalloarune tunitjivigilugo illanârigamiuk; tâva makkilârpoĸ, iktôriktailune tuksiarvigingmago soraerane, pijomajanganiglo ajortanganik tunnitjivigilârpâ.

9 Oĸaupapsetauĸ: Tuksiaritse, tunnitjivioniarpose; tagva ĸenneritse, nennisiniarpose tagva; avilortaritse, upkuêrutjauniarpose tagva.

10 Kennujoĸ tigusiniarmat, ĸennâjoĸ nagvârniarmat, avilortartorlo upkuêrutjauniarmat.

11 Kia illapse, atâtane erningata ĸaĸĸôjamik tuksiarvigikpago, ujarĸamik tunnitjiviginajarpaûk? Mingeriamiglônêt tuksiarvigikpago, mingeriangongitomik ĸuglugiamik tunnitjiviginajarpaûk?

12 Manningmiglônêt tuksiarvigikpago, Skorpiônemik tunnitjiviginajarpaûk?

13 Illipse ajoralloartose ĸittorngase tunnergutinik ajungitunik tunnitjivigijungnarapsigik, piluardlune ila Atâtab ĸilangmêtub tuksiarvigijine tunitjiviginiarpait Anernermik ajunginermik.

*14 **Sâtanasemiglo** oĸarungnangitomik annititsivoĸ. Sâtana-

selo anningmat, ᴏᴋarungnangitoᴋ ᴏᴋalerpoᴋ. Inuillo tattaminialerput.

15 Tâpkoale illangit ᴏᴋarput: Sâtanasit annitipait Beelzebubekut, Sâtanasit attaningatigut.

16 Assingitale ôktorpât, tækkotitserᴋojomavlugolo nellunaikutamik ᴋilangmit.

17 Jêsusible issumangit ᴋaujigamigit, ᴏᴋautivait: Attaniovît neliat ingminut illagêgungnaerune, nunguniarpoᴋ, iglolo ingminut akkerartortoᴋ ochoniarpoᴋ.

18 Sâtanasetaûᴋ ingminut akkerartorune, ᴋanoᴋ attanioninga soᴋᴋosinginajarᴋâ? Oᴋarapse, sâtanasit annitikapkit Beelzebubekut.

19 Uvangale sâtanasit annitikupkit Beelzebubekut, kinakut ᴋittorngapse anitipattigîk? Tamanna pivlugo erᴋartortigijomârpasse.

20 Sâtanasit Gûdib aggangitigut annitikupkit, Gûdib nâlegauvingata tagva tikkipâse.

21 Sangijoᴋsûb sakkugub iglune sapputikpago, perᴋutingit pijauniatsangilat.

22 Sanginersable tikkikuniuk, sâlagiguniuglo, saᴋᴋunginik tættigijanginik aᴋsâdlarpâ, aᴋsârnigavinillo aitûtigivait.

23 Illagijigingitima akkerartorpânga; kattersoiᴋattigingitaralo siamartitsivoᴋ.

24 Anernerle maᴋᴋojungnartoᴋ inungmit annigame, ingergavoᴋ sunaᴋangitoᴋut, merngoerserviksarsiorlune, nagvâranelo; oᴋarpoᴋ tagva: Iglumnut ᴋemalauᴋtamnut utteromavunga.

25 Tikkinamiuglo, sannersimajoᴋ ânanausijorlo naipipâ.

26 Tagva ailerpoᴋ anernernik assiminik 7 nik, ingminit ajornersaujunik illaksarsivlune, itteramiglo, tagvanêtualerput; kingorngagullo inuk taimna ajulualerpoᴋ sivornganit.

*27 **Jêsuselo** taimak oᴋartillugo, arnak nippeᴋalerpoᴋ inuit akkorngaᴋne, oᴋautivlugolo: Pilloridlarpoᴋ illingnik singailauᴋtoᴋ illingniglo amânaktitsilauᴋtoᴋ.

28 Kiovâle: Ila, piloridlarput Gûdib oᴋausinginik tussartut torᴋorlugillo.

*29 **Inuille** kattimalermatta, tagva oᴋalerpoᴋ: Ukkua uivêtôvut; nellunaiᴋutamik tækkojomavut; tunnitsivioniangilalle nellautaijub Jônasib nellunaiᴋutangata assianik.

30 Sorlo Jônase nellunaikutaulaungmat Ninivemiunut, taimak Inûb Erninga itsomârivoᴋ kinguvângoᴋattigênut ukkonunga.

31 Uvluksame erᴋartuivingme kinguvângoᴋattigêt ukkua illagilugit attaniub nullianga ângat pijoᴋ saᴋᴋeromârpoᴋ, erᴋartorlugit; nunamit ungasiktomêtomit pigame, Salomonib sillatuninga tussaromavlugo. Ahâglo tamânêtoᴋarpoᴋ Salomonemit anginersaujomik.

32 Ninivemiut uvluksame erᴋartuivingme kinguvângoᴋatti-

gêt ukkua illagivlugit saĸĸeromârput, erĸartorlugillo; Jônasib oĸâlaningata kingorngagut ĸaĸĸialeramik. Ahâglo, tamânêtoĸarpoĸ Jônasemit anginersaujomik.

33 Nenneroamik ikkitsijoĸangilaĸ ijeriartorlugo, ĸattaujab attânullônêt; nenneroarvingmulle illivâ, ittertunut tækkojauĸovlugo nenneroaĸ.

34 Timib ije ĸaumanerivâ. Ijît idluarpat, timît illûnane ĸaumaniarpoĸ. Ijît nellangaikpat, timît illûnane târniarpoĸ.

35 Tamanna pivlugo, udsertorit, ĸaumajoĸ illungnêtoĸ târserĸonnago.

36 Timît illûnâne ĸaumakpat, mikkijomiglônêt tâĸtoĸarane, tagva illûnâne ĸaumaniarpoĸ, ĸaumaksarniarpâtillo, ĸaumalaktut ĸaumajotut.

*37 **Taimak** oĸartillugo, Farisêerit illangata innapâ nerreĸattigijomavlugo ĸetterarsiumik. Jêsuselo itterpoĸ ingidlunelo nerrimârvingmut.

38 Ubvarsimanane nerrijomangmat, Farisêerib tækkogamiuk, tattaminiarpoĸ.

39 Nâlekable oĸautivâ: Illipse Farisêerit, ermgusiârsuit pôgutallo sillatingitigut sujungaitikalloarpasse, illusele tættædlarput kassênermik arĸtaisungunermiglo.

40 Sillaitose, sillatânik senalauĸtub, illua sennalaungilâ?

41 Ahâk, perĸutipsingnit tunnijiniaritse (aklujunut), illûnatik sujungaijutiksauniarput tagva illipsingnut.

42 Kappianamêgle illipse Farisêerit, Minziblo, Rautiblo makpatâvaillo sunatuinait tellimaujungit tunnigapsigik, erĸartuinerle (idluartoĸ) naglingnerlo Gûdemik sennerĸopasse (issumaginagiglo). Makkoa piniaræksarivasse, ipkoalo ipperarnagit.

43 Kappianamêk illipse Farisêerit, illinniarvingne issukliovluse iksivajomagapse, salutitaujomavluselo inungnut niuvervingme.

44 Kappianamêk illipse, anglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose, illuvertitut saumajutitun-inapse; inuit ĸângitigut pissukput ĸaujimanagit.

*45 **Tagva** aglangnik illisimajut illangata kiovâ oĸautivlugo: Ajoĸertuijoĸ, oĸautsinut tamakkonunga uvaguttauĸ suangavaptigut.

46 Kiovâle: Kappianamêk illipsetauĸ, aglangnik illisimajut inuit erĸsugæksanik erĸsuktaujungnangitunik illijivigigapsigik, illipsele nangmineĸ tamakkoa aktoromangilase, aggangmut attautsemullônêt.

47 Kappianamêk illipse; nellautaijut illuviliorpasse, angajoĸâpsele toĸĸolauĸpait.

48 Tagva saĸĸertitsivose, angajoĸâpse piniarnerilauĸtangit idluiginginapsigik; ipkoa nellautaijut toĸĸolauĸpait, illipsele illuviliorpasse.

49 Tamanna pivlugo Gûdib sillatuninga oĸarpoĸ: Nellautaijut Apostelillo tillijomavakka tâpkonunga; taipkoa illangit toĸĸotsomârpait, illangillo unangmivlugit.

50 Nellautaijut illûnarsoangita aungit kinguvângoĸattigênut tâpkonunga akkiniartauĸovlugit, silaĸsûb tunganilijauninganit ĸovijaumajut,

51 Abelib aunganit Zacharîasib aunga tikkidlugo toĸĸotaujub altârib tempeliblo akkorngangne. Illa oĸaupapse: Kinguvângoĸattigênut ukkununga akkiniartaujomârput.

52 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut, illisimanartub pérutânik peĸarapse. Illipse itterniangilasse, itteromajullo agviarpasse.

53 Taimaglo oĸautingmagit, aglangnik illisimajut Farisêerillo piniarpalliadlarpât, apperĸosiksanut sunatuinarnut oĸausiksaerutsomavlugo,

54 Nautsertorpâllo, oĸausinginit passitiksaĸaromavlutik tâpsomunga.

KAPITEL XII.

Illiniartine udsertorĸorait takkormôrnermik, inunguiglo sivôranermik pijomatudlarnermiglo. Nertornarĸojaunermik pigârĸojaunermiglo. Okpertut nangianartomêninganmik unangmijauninganniglo. Nellinnerub nellunaĸutangînik.

TAGVANÊTILLUGO inugiartoĸsuit tikkipât, tausendeoĸattartullo kattimalerput ingmingnut tuttijarĸattautivlutik. Tagva Jésusib illiniartine oĸautilerpait: Piluartomik Farisêerit ĸaĸĸôjangita sêrnarsautingænnik illimasugitse, tamædja takkormôrniongmat.

2 Sagvangitoĸangilarle saĸĸertitauniangitomik, angigutjuteĸangilarlo ĸaujijauniangitomik.

3 Tamanna pivlugo târtome oĸauserilauĸtase ĸaumajome tussartaujomârput, iglomelo issibjutigilauĸtase oĸautaujomârput iglut kânginc.

4 Oĸaupapsele illanârijakka: Erĸsiginiarasigik timinik toĸĸotsijut, kingornganelo sumik piniarungnarungnaertut.

5 Sivôragijæksapsingnigle oĸautijomavapse: Tâmna erĸsigisiuk, toĸĸotsijarêrune, pitsartuneĸarmijoĸ egitsinermik ânianartovingmut. Illa oĸaupapse, tâmna erĸsigisiuk.

6 Kutsertat tellimat kênaujârsungnik maggungnik akkeĸarpangilât? Gûdible taipkoa illangallônêt puigungilâ.

7 Nujassetauĸ illûnatik kittisinagivut niaĸupsingne. Tamanna pivlugo erĸsiniarase, kutsertavaksoarnit anginersaugapse.

8 Oĸaupapsele: Uvamnik oĸausilik inungnut, tâmna Inûb Erningata oĸautigijomârivâ Gûdib Engelinginut.
9 Inungnulle missiutilik uvamnik, tâmna missiutaujomârivoĸ Gûdib Engelingita sângænne.
10 Oĸautsemiglo Inûb Erninganut akkerartortomik oĸautilik issumaĸarviojungnaeromârpoĸ; Anernermigle ajunginermik oĸauserlûtilik issumagijaujungnaerniangilaĸ.
11 Illinniarvingmingnulle, attanersoarnullo attaniojunullo âkpasse, issumajârutekarniarase ĸanoĸ sumiglônêt oĸausiksaĸarniarmangâpse kigusiksaĸarmangâpselônêt.
12 Anernerub ajunginerub ajoĸertorniarmasse stundeme taipsomane oĸausekariaĸarniksapsingnik.
*13 **Inuille** illangata angutib oĸautivâ: Ajoĸertuijoĸ, angajuga oĸautiuk, kingormgutijæksaptingnik avikserĸovlunuk.
14 Oĸautivâle: Inuk, kia aviksititsijuksautilauĸpânga kingormgutijæksapsingnîk?
15 Oĸautivaillo: Akluitsomanermik udjertoritse; inûb perĸutivaksuit inôgutigingimagit.
16 Adsiujomiglo pivait oĸarlunelo: Angutekalauĸpoĸ akluitomik, tâpsoma perorsêvinga perorlorigviovoĸ.
17 Issumaksarsiorporlo oĸarlunelo: Kanoĸ piniarlungâ? perorsiakka kattitaksakka iniksaĸangimatta.
18 Oĸarlunelo: Imailioromavunga; ĸemmatullivikka serĸomitsomavakka, angijorortilugillo, perorsiakkalo tamaita perĸutikkalo kattitsomavakka taĸamunga.
19 Tarnimnullo oĸaromavunga: Nagliktara tarniga, piksaĸavaksoadlarpotit jârinik unuktunik; ĸikkalerit, nerrilutillo immerlutillo kuviasugit.
20 Gûdible oĸautivâ: Sillaitotit, unnuarme tamattomane tarningilârpotit; kialo kattersulauĸtatit piksariniarpagît?
21 Taimak illingavut perĸutinik kattersoijut, akluinatiglo Gûdeme.
*22 **Illinniartinele** oĸautivait: Tamanna pivlugo oĸaupapse: Inôsise pivlugo siaklerniarase, nerĸiksapsingniglônêt, timipselônêt annorâksanginik.
23 Inôseĸ ivlernarnersauvoĸ nerĸiksanit, timelo ivlernarnersauvoĸ annorânit.
24 Tullukkat nautsertorsigik: karngasoingilat, kattersoinatiglo ĸemmatulliveĸaratiglotauĸ illiorĸaveĸangilallônêt; taimaigalloartillugit Gûdib nerritipait, Illipsele tingmitjanit ajunginersaungijaidlarpose ila!
25 Nelise ingminik uiguksarsijungnarĸâ tallertut attautsetut takkitigijomik, siaklerutigigalloaruniûk?
26 Mingneĸ ajorupsiuk, sôg assia siaklerutigivisiûk?
27 Paunaujaujârtut naternamêtut, ĸanoĸ perortut tækkunârsigik; sennangilat, pergaingilallônêt. Oĸaupapsele, Salomo-

nelônêt ânanaunermine illûnâne annorârsimalaungilaĸ taipkoa illangatitut.

28 Iviksukkat nunamêtut Gûdib taimak pinnarnarsitinamigit, uvlome perortut, ĸaupallo kiaksaumut egitæksaujut, piluartomik illipse annorârtitsomavâse, okpernikitose!

29 Tamanna pivlugo erĸaginiarasiuk sumik nerĸiksaĸarniarmangâpse, sumiglônêt immiksaĸarniarmangâpse, issumajârniaraselo.

30 Makkoa tamaita sillaĸsûb inungita okpingitut nellojullo pinasuagatuarivait: Atâtapsele ĸilangmêtub ĸaujimavâse taimaitomik ajorsarapse.

31 Gûdible nâlegauvinga pinasuarĸârsiuk, tagva tamakkoa tamaita pilârpasse.

32 Erĸsiniarase illagêktuârsuit: Atâtapse idluaringmago tunitsivigivluse nâlegauvingminik.

33 Perĸutise niorvgutigisigik tunnergutigivlugillo. Pôksiniaritse pitoĸauniangitunik, perĸutitoniardluselo ĸilangme asserojuitunik, tigliguillo sappertanginik, ĸaurulillo asserorungnangitanginik.

34 Perĸuteĸarvipsingne ômatise tagvanêniarivut.

35 Makkitipsigut tapserusijaritse nenneroaselo ikkomaĸarlit.

36 Inuit adsigisigik nâleĸamingnik neriuktut, nulliarêlitainartut nerrimârvingænit ĸailerpat; tikkipat avilortalerpallo upkuêrutisâlârpât.

37 Kivgat taimaitut pilloridlarput, Nâlekab tikkipagit, pigârtut. Ahamarik oĸaupapse: nerrimârvingme iksivaĸojomârpait, sailitserlunelo, nangminerlo kivgartoromarpait.

38 Pigârviub aipangane, pigârvîllônêt pingajuænne tikkippagit taimailiortut, kivgat tâpkoa piloridlarput.

39 Tamannale nellojungnæræksarivasse: Iglub inuata tigliktub tigligiartorvia ĸaujimaguniuk, pigârajarpoĸ, iglominut ittertoĸarĸonnago.

40 Tamanna pivlugo illipsetauĸ oppalungærsimatitse; Inûb Erninga tikkitsomârmat uvlub stundingane nerriugvigingitapsingne.

*41 **Pêtrusible** oĸautivâ: Nâlegaĸ, adsiujomik mattominga kissipta pivittigût, tâpkoalônêt tamaita pivigît?

42 Nâlegarle oĸarpoĸ: Pimaklertoĸ sillatovlunelo nertornartoĸ pijariaĸortojoĸ, Nâlekab pairsijungortitanga kivgaĸottimimut, tunnijerĸovlugo piksanginik nelliutijarangat.

43 Kivgaĸ taimna pillorikpoĸ, taimailiortoĸ, Nâlegangata tikkippago.

44 Ahamarik oĸautivapse: Perĸutiminik tamainik pimaklertungortitsomârpâ.

45 Kivgarle taimna ômamigut issumalerpat: Nâlegara killa-

mik tikkiniangilaĸ; kivgallo angutit arnallo annaudlalerpagit, nangmineĸ nerrilune immilarmelo talladlarlune,

46 Kivgab taipsoma nâleganga tikkitsomârpoĸ uvlorme ipsoma nerriugvigingitangane, stundemelo ĸaujimangitangane, asserorlugolo piniarpâ, okpingitullo illaliudlugit akkivigijomârpâ.

47 Kivgarle nâlekame perĸojanganik ĸaujimajoĸ, pinialauranelo, perĸojangalo mallingnago, unnuktunik annaujaujomârpoĸ.

48 Perĸojanganigle ĸaujimangitoĸ, pinialaurâlloarame annaujaujutiksamik, ikkitunik annaujaujomârpoĸ, Unuktunik tunitjiviojoĸ, tâmna unuktunik ĸennerviojomârpoĸ; unnuktuniglo perĸojaujoĸ, tâmna unuktunik ĸaitserĸojaujomârpoĸ.

*49 **Ikkomamik** ikkitsijartorpunga nunamut; suna pijomanersarivigo ikkoalajarêrninganît?

50 Sivorngagulle baptijumut baptitaujariaĸarpunga; sivôrâdlarpungale nâmakserĸârtinnago.

51 Ullapirsaumik ĸaitsilunga nunamut tikkinasugivissingâ? Oĸarpunga: Aukak, akkerartortigêngnermigle.

52 Mattoma kingorngagut tellimat iglome attautseme ingmingnut akkerartûtijomârput; pingasut maggungnut, magguglo pingasunut.

53 Atâta akkerartoromârpoĸ ernerminut, ernerlo atâtaminut; anânalo panningminut, panniglo anânaminut; sakke ukkoaminut, ukkuarlo sakkiminut.

*54 **Oĸarporle** inungnut: Nuvujamik tækkojarangapse unnangat nikkovitomik, oĸarsaraipose: Sillarnerludlarniarpoĸ; taimailerporlo.

55 Uarngnerluamik tækkojarangapse oĸarpose: Kitjidlarniarpoĸ; taimailerporlo.

56 Takkormôrtose, nunalo ĸilaglo ĸanoeniarmangângnik illisimavasse; sôgle nelliutoĸ tamanna illisimangipisiûk?

57 Sôgle nangminipsingnik erĸartungipise idluartomîk?

58 Illingnulle akkerartortoĸ aiparigungne attanermut, ingergarlutik saimarsarniaruk, pititauĸonnak erĸartuijomut; erĸartuijomullo unnertûtauĸonnak pitlarniktomut, pitlarniktomullo egitauĸonnak parngnanaersimavingmut.

59 Oĸaupagit: tagvangat annititauniangilatit, akkiliksarpît kingorlerpârârsungænnik akkilêrĸârtinnak.

KAPITEL XIII.

Sâgiartuksaunermik. Adsiujunik napârtoĸ Faigiliksaĸ Gûdiblo nâlegauvia pivlugik. Arnab âĸiktauningaĸik Sabbateme. Itternermik itterrikitokut. Jêsusib kigusingaĸik Herôdese pivlugo, kiksarningaĸiglo Jêrusalemiut pivlugit.

TAIPSOMANE najûtijut illangita oĸautivât Galilêamiunik, Pilatusib taipkoa aungit akkulaungmagit tunergutinginut (toĸĸodlugit).

2 Jêsusiblo kiovait oĸautivlugillo: Galilêamiut ipkua ajortullinersaunasugivisigîk Galilêamiunit assinginit tamainit, taimak pidlartaungmatta?

3 Aukârpunga; sâgiarniangikupsele, tamapsetauĸ taimak asseroromârivose.

4 Ipkoalônêt 18 it nuvugoseĸsûb Siloamêtub ochovigijangit toĸĸodlugillo, inungnit assinginit tamainit Jerusalemêtunit ajornersaunasugivisigik?

5 Aukârpunga; sâgiarniangikupsele tamapsetauĸ taimak asseroromârivose.

*6 **Adsiujomigle** mattominga oĸautivait: Napârtoĸottekartoĸalauĸpoĸ Faigeliksamik, illijaumajomik ĸaĸĸaminut Waineliksaĸtalingmut; paungarsioriaramiuglo, nagvângilaĸ.

7 Tagva Waineliksatalingmik perorsêvillerijomut oĸarpoĸ: Ahâk, Jârine pingasune Jârit tamaita napârtoĸ tâmna nellipsaĸattardlugo paungarsiorialauĸpara, nagvârnangalo; kippiuk; sôg nunamik agviarĸâ?

8 Taipsomale kiovâ oĸautivlugo: Nâlegaĸ, taimailingalaule sulle Jâreme tamattomane; ivjo avatânêtoĸ poagijarĸârlugo perorsaijuksalijomavara.

9 Kingorngagut paungaĸarniangimangât? peĸangipalle, tâva kippiuk.

*10 **Ajoĸertuivorlo** illinniarvît illangænne Sabbateme.

11 Ahâglo, arnaĸ tagvanêpoĸ, ĸannimanartomik anernilik jârit 18 it nâvlugit, okkungainarlune issivijungnangitoĸ.

12 Jêsusible tækkogamiuk, ĸaiĸovâ oĸautivlugo: Arnaĸ, ĸannimanernit pijungnaerit!

13 Aggangminullo pattingmivâ; tagvainarlo issivilerpoĸ Gûdelo nakkoridlarpâ.

14 Tagva illinniarviub angajoĸânga ningalerpoĸ, Jêsuse Sabbateme pijungnaertitsingmat, inuillo oĸautivait: Uvlut pingasojortôvut sennaviksaujut; uvlune taipkonane âĸiktaujartoritse sabbatemeungitorle.

15 Tagva Nâlekab kiovâ oĸarlune: Takkormôrtotit, illipse

tamapse tuktuvaĸotise, siuterĸortojullo pittûdjârpangilasê nerchevinginit, alluktitsartorlugillo sabbatemê?

16 Tagva tâmna, Abrahab pannigigalloarmago, pittûdjârtaujariaĸangilâĸ pittûtamit tamattomangat, Sâtanasib ĸellaksulauĸtanga jârine 18 inê?

17 Taimak oĸautingmagit akkerartortingit illûnatik kangusuktitaulerput; inuit illûnatik tattamnartitangit ânanaudlartut tamaita ĸuviasûtigivait.

*18 **Jêsusele** oĸarpoĸ: Gûdib nâlegauvingata sunâ adsigivaûk? sumullônêt adsiutitæksarivigô?

19 Senfib karngasûtiksatangatut-ipoĸ; inuk tâpsominga tigusivoĸ egidlugolo perorsêvingminut; perolerporlo napârtôlerdlunelo angijoĸ, tingmitjallo ĸilaub attânêtut innerĸalerput akkerungita akkorngænne.

20 Ama oĸarivoĸ: Sumût Gûdib nâlegauvia adsiutitæksarivigô?

21 Kaĸĸôjat sêrnarsautingatun-ipoĸ; arnaĸ tâpsominga tigusivoĸ akkudlugolo sennaugarmut, ôktût pingasuertorlugo, sêrnartipâlo illûnât.

*22 **Mattoma** kingorngagut iglugasæksoatigut iglugasaktigullo ingergavoĸ ajoĸertuivlunelo, ingergalarmelo Jerusalemut.

23 Inuille illangata oĸautivâ: Nâlegaĸ, ikkitut piulijauniarasugivigît? Oĸautivaille:

24 Illungertoritse, ittervikitokut itterniarĸovluse; oĸaupapse: unuktut pinasuarniarput itteromavlutik, itterungnarniaratiglo.

25 Taimangat, iglub inuata nikkovidlune upkuaĸ parngnaerpago, tagva illipse sillatâne nangernialerivose, avilortarluselo upkuamut, oĸarluselo: Nâlegaĸ, Nâlegaĸ, upkuêrutitigut! Kiojomârpâsele oĸautivluse: Nakit pingmangâpse, illitaringilapse.

26 Tagva oĸaleromârpose: Nerreĸattigivlutillo immerĸattigilauĸpaptigit, iglullo akkorngænne ajoĸertulauĸpaptigut.

27 Kiojomârporlo: Oĸaupapse, illitaringilapse, nakit pingmangâpse; tamapse ĸemmaksinga, ajortullijose!

28 Tagvane ĸeavaksoadlarneĸaromârpoĸ aglerulârneĸarlunelo; Abrahalo, Isaarlo, Jâkolo, nellautaijullo tamaita Gûdib nâlegauvingane tækkojomârapsigik, illipsele sillatânut pingujartaumajose.

29 Inuillo unangat, pângallo, ângallo, avangallo tikkitsomârput, Gûdib nâlegauvingane nerrimârvingme iksivajomârtut.

30 Ahâglo, kingorliojoĸarpoĸ sivorliojomârtunik, sivorliojoĸalarmelo kingorliojomârtunik.

*31 **Uvlorme** taipsomane Farisêerit illangita oĸautijartorpât: Aularit, tamanna ĸemmaguk; Herôdesib toĸĸotsomangmattit.

32 Oĸautivaillo: Terriænniaĸ taimna oĸautijartorsiuk;

Ahâk, sâtanasit annitipakka, inûlikleriartularmalo uvlome ĸaupallo, uvluglo pingajuangne naggaserniarpunga.

33 Uvlomelo, ĸaupallo, ungardlinganelo arvertariaĸarpunga; nellautaijoĸ Jerusalemib assiane toĸĸotaulerpangimat.

34 Jerusalem, Jerusalem, nellautaijunik toĸĸotsijotit, illingnullo tillijanik ujarĸanut millorniktotit: ĸittorngatit kattititsomaĸattalauralloarpakka, sorlo arnaungub piarĸane kattitingmagit esarĸominut; pijomalaungitosele!

35 Ahâk igluse (kattimavise) inuêrutjaujomârpoĸ. Oĸaupapse: Takkoniangilapsinga, nelliuterĸârtinnago oĸarvise: Nakkoridlartaule Nâlekab attingane tikkitoĸ!

KAPITEL XIV.

Immarojolub âĸiktauninganik. Adsiujomik nerrimârviksoaĸ unnuksiat pivlugo. Jêsusib oĸâlaninganik malliktaunine idluartoĸ pivlugo.

MATTOMA kingorngagut Farisêerit angajoĸângita illangata iglunganut nerrijartorpoĸ sabbateme; taipkoalo nautsertorpât.

2 Ahâglo, immarojolingmik angutesĸarpoĸ tagvane.

3 Jêsusiblo kiovlune, aglangnik illisimajut Farisêerillo oĸautivait oĸarlunelo: Sabbateme pijungnaertitsineĸ idluarĸâ?

4 Tâpkoale niplingilat. Aktorpâlo âĸiklugolo, aularĸovâlo.

5 Kiovlunelo oĸautivait: Illapse kia tuktuvaĸottine siuterĸortojoĸottinelônêt, immertarvingmut nakkarpat, sabbateme mânnakut ĸaĸĸisârasuarniangipaûk?

6 Tamattomungalo kionermik sapperivut.

*7 **Adsiujomigle** nerrimârtut oĸautivait, mallugosukkame, issukliovlutik iksivajomangmatta nerrimârvingme, oĸautivaillo:

8 Nulliarêlitainartuk nerrimârvingangnut nerrijartorĸojauguvit, issukliovlutit inginiarnak, illingnit nertornarnersamik nerrijartorĸojaujoĸarajarmat.

9 Tâpsomingalo illingniglo nerrimârtitsijub tikkikpattit, oĸautikpattillo; Tamna agvaeruk, kangusulerlutit ingitsariaĸarniârpotit ungardliovlutit.

10 Nerrijartorĸojauguville, ungardliovlutit ingitsartorina; illingnik nerrijartorĸojijoĸ tikkikpat oĸautikpattillo: Illanâĸ, issukliovlutit ingitsartungârit; nerrimârĸattivît illûnatik tâva nertorniarpâtit.

11 Ingminik angijorortitoĸ miklilertitæksauvoĸ; ingminiglo miklilertitoĸ angijorortitæksauvoĸ.

*12 **Nerrijartorĸojiminullo** oĸarpoĸ: Nerĸiksamik ĸetterarsiumik unnuksiumiglônêt âĸiksoiguvit, tagva illanârijarnik, ĸattangutingniglônêt, illangniglônêt, sillalingniglônêt akluitunik

nerrijartorĸojiniarnak, taipkonunga ama nerrijartorĸojauĸonnak, akkiniartaulerdlutit.

13 Nerrimâræksamigle âĸiksoiguvit, aklujut, tussiaktullo, illakungortullo, tautungitullo nerrijartorĸolaukit.

14 Piloridlarpotit tagva; illingnut akkiksaĸangimatta, akkilertaujomârpotille idluartut makkiviænne.

*15 **Nerrimârtut** illangata tamanna tussaramiuk, oĸautivâ: Piloridlarpoĸ ĸaĸĸôjaĸtortoĸ Gûdib nâlegauvingane.

16 Oĸautivâle: Angutesalauĸpoĸ nerrimâræksarsoarmik unuksiumik âĸiksoijomik, unnuktuniglo nerrijartorĸojivoĸ.

17 Nerriviat nelliutingmat, kivgane oĸariartorĸovâ nerrijartortuksanut: Kaititse, illûnâne âĸiksimangmat.

18 Illûnatiglo kingordlerêklutik passijaksaujungnaertilerdlutik oĸarput. Sivorliub oĸautivâ: Perorsêviksilaurama, tækkojartoriaĸarpara; tuksiarpagit, passijauĸoniarnanga!

19 Aipangatale oĸautivâ: Tuktuvait tellimaiksat ĸemmuktuksat pissiarigapkit, mânna tækkojartorpakka; tuksiarpagit, passijauĸoniarnanga!

20 Pingajuatalo oĸautivâ: Nullianikkama, tamanna pivlugo tikkitsungnangilanga.

21 Kivgablo tâpsoma angajoĸâne oĸautijartorpâ taipkoninga. Angajoĸâĸ ningarpoĸ tagva, kivganelo oĸautivâ: Katsungailutit ailerit iglugasæksuit akkorngænnut, apĸosinernullo; aklujullo, tussiaktullo, illakungortullo, tautungitullo tagvunga ittertikit.

22 Kivgarlo oĸarpoĸ: Angajoĸâĸ, sorlo oĸaravit, taimaipoĸ, sullele inniksaĸarpoĸ.

23 Angajoĸâblo kivgane oĸautivâ: Nunab apĸosininginut, avalunullo ailerit, itterĸolugit, igluga tættæĸovlugo.

24 Oĸaupapsele, angutit nerrijartorĸojaugalloat unuksiutiga, nerrimâræksaĸotikka ôngniangilait.

*25 **Inugiartoĸsuille** ingergaĸattigivât. Keviarpaillo oĸautivlugit:

26 Uvamnut tikkitub, atâtane, anânanelo, nullianelo, ĸittornganelo, ĸattangutinelo, nangminerlo inôtsine ômigingippagit, tâmna illinniartigijungnangilara.

27 Senningajoliksaminiglo (kappiasûtiksaminiglônêt) nangmangitoĸ, mallingnangalo, tâmna illinniartigijungnangilara.

28 Kia akkunapsingne nuvugusersoarmik sennajomajub akkitûjarianga issumaksarsiorutigerĸârniangipaûk, innerniarungnarmangârmiuk?

29 Tungaviksanganik senajarêrdlune, ĸalliksanganik ajorsalerpat illûnatik tamattominga tautuktut mittauteĸarnialerĸonnagit tâpsominga,

30 Oĸarlutik: Inuk tâmna sennagialauralloarpoĸ innerlugolo ajorpâ.

31 Attanîllônêt nelliata, sorsugiartoromajub attanermut assiminut, sivorngagut sorsuktuksame 10,000 it unnurningit issumaksarsiorutiginiangilagît, sivôraginiangimangâgit sorsuktuksat nellipsaræksat 20,000 ît?

32 Sivôragigunigille, imna sulle ungasiktomêtillugo, ᴏᴋautjaujartorᴋoniarpâ kivgaminut, sorsugungnaerᴋovlugit.

33 Taimaktauᴋ illase pijaminik tamainik kammajungnaeromangitoᴋ, tâmna illiniartigijungnangilara.

34 Sioraujaᴋ ajungidlarpoᴋ; sioraujarle tarriornitsungnaerpat, sumût tarriornititaunajarivâ?

35 Nunamullônêt perorsaijomullônêt suksaujungnaerpoᴋ; egitæksatuinauvorle. Tussâjungnik siutilik tussarle!

KAPITEL XV.

Adsiujanik pingasunik: Saukanik tammarsimajomik, kênaujamiglo tammaijaumajomik, ernermiglo assiosimajomik.

ZOELNERILLE ajortullijullo tikkipât, tussaromavlugo.

2 Farisêerille aglangniglo illisimajut avamudlarput ᴏᴋarlutik: Oma ajortuggit illaliorpait nerreᴋattigilugillo.

*3 **Adsiujomigle** mattominga ᴏᴋautivait, ᴏᴋarlunelo:

4 Kia illapse saukkanik piggub 100 inik, taipkoa illangat tammaiguniuk, 99 it ᴋemangniangilagît inuᴋangitomut, tamartorlo ᴋenneriartorniangilaûk nennerᴋârnagô?

5 Nenniguniuglo tuimikpâ ᴋuviasuklune.

6 Tikkileramelo, illane sillalinelo ᴋaiᴋovait, ᴏᴋautivlugit: Kuviasuᴋattigisinga, saugara tammalautoᴋ nennigapko.

7 Oᴋaupapse: Taimaktauᴋ ᴋilangme ᴋuviasutaugivoᴋ ajortullijoᴋ attauseᴋ ᴋaᴋᴋialertoᴋ, 99 nit idluartunit ᴋaᴋᴋialeriaᴋangitunit.

*8 **Arnablônêt** kia tellimaujortunik kênaujaggub, tâpkoa illangat assiojiguniuk, nenneroamik ikkitsiniangilâᴋ iglo sannerdlugo, katsungaitomiglo ᴋennerajangilaûk nennerᴋârnagô?

9 Nenniguniuglo, illanârijane sillalinelo arnat ᴋaiᴋovait, ᴏᴋautivlugit: Kuviasuᴋattigissinga, kênaujara assiojilauᴋtara nennigapko.

10 Oᴋaupapse: Taimaktauᴋ, ajortullijoᴋ ᴋaᴋᴋialerangat, Gûdib Engelingita ᴋuviasûtigivât.

*11 **Oᴋarporlo**: Anguteᴋalauᴋpoᴋ maggungnik ernilingmik.

12 Nukkardliublo atâtane ᴏᴋautivâ: Atâtak, perᴋutingnit pijæksakka pilakka. Perᴋutine tâva avikpait tâpkungnunga.

13 Uvlullo ikkitut nângmatta, nukkardliub perᴋutine tamaita kattilerpait, nunamullo ungasiktomut aularpoᴋ; tagvanelo perᴋutine nungupait ajortullinermut.

14 Perĸutine tamaita nungulaungmagit kângnartoĸsoaĸ pigialerpoĸ nunamc taipsomane illûnâne, tâmnalo ajoĸsalerpoĸ.

15 Nunablo taipsoma inungita illangænnut tikkipoĸ; tâpsoma kivgarilerdlugo aulartipâ perorsêvingminut, kuingêngit mianerilugit.

16 Aĸĸeartoromagalloarporlo kuingêngit nerĸiksanginik, tunitjivionanelo tâpkoninga.

17 Tagva issumamigut erĸailerpoĸ oĸarlunelo: Unuktunik atâtaga ikajorteĸarpoĸ nerĸiksamik ajoĸsangitunik, uvangale kângmut perlilerpunga.

18 Parngnaileromavunga, atâtamnullo aijomavlunga atâtamnut oĸautivlugolo: Atâtak, ajortullilauĸpunga Gûdemut ĸillangmêtomut illingnullo,

19 Kingorngane ernernik taijaunermik nellopĸotivunga; ikajortivît illangatitut illingatilaunga.

20 Aulalerporlo atâtaminullo tikkilune Sullele ungasiktomêtillugo, atâtangata tækkovâ, nâpkuarivlugolo, aĸpangerdlunelo ĸongasingagut erĸipâ kuniklâlo.

21 Erningatale oĸautivâ: Atâtak, ajortullilauĸpunga Gûdemut ĸilangmêtomut illingnullo; mattoma kingorngane ernernik taijaunermik nellopĸotivunga.

22 Atâtangale kivgaminut oĸarpoĸ: Annoraĸ pinnarnarnerpâĸ ĸaisiuk, attitisiuglo, aggangillo ĸetterdlermingmik pittatsersigik, attitilugolo ittigâlungnik.

23 Nocharmiglo ĸoinijomik ĸaitsigitse toĸĸotsiluselo, nerrilutalo ĸuviasukta!

24 Ernera tâmna toĸĸolauralloardlune ama ômarmingmat; assiosimalauralloarpoĸ, nagvârtauvorlo. Kuviasulerpullo tâva.

25 Erningale angajuklek perorsêvingmêpoĸ; iglolo ĸaglileramiuk, kattimajut imgertoĸattigêt tussarpait.

26 Kivgallo illangat ĸaiĸovâ, apperivlugolo sunaumangât.

27 Tâpsoma oĸautivâ: Nukkat tikkipoĸ, atâtallo nocharmik ĸoinijomik toĸĸotauĸojivoĸ, ernine ĸanoengitoĸ ama pigamiuk.

28 Angajua tâva annûlerpoĸ itteromananelo. Tagva atâtanga annivoĸ innalâllo.

29 Atâtanele kiovâ oĸautivlugo: Jârinik unuktunik kivgartulauĸpagit, perĸojatillo illûnaita nâlelauĸpakka; saukamiglo angutsoarmik ĸaitsilaungimarikpotit uvamnut, ĸuviasoĸovlunga illanârijakka illagivlugit.

30 Ernîlle tâmna tikkingmat, perĸutiminik nungutsijoĸ arnarniarnermut, nocharmik ĸoinijomik toĸĸotauĸojivotit tâmna pivlugo.

31 Atâtangatale oĸautivâ: Ernîk, najutsainarparma, perĸutikkalo tamaita pigivattit;

32 Serrilutillo ĸuviasuktuksaugalloarpotit; nukkat una toĸĸungalauĸtoĸ ama ômarmingmat; assiosimalauĸtorlo nagvârtaumingmat.

KAPITEL XVI.

Adsiujomik pimaklertomik idluangitomik. Jêsusib oĸâlaningianik Farisêrinut. Angumik akluitomik Lazarusemiglo aklujomik.

ILLINNIARTINELETAUK oĸautivait: Akluitomik anguteĸalauĸpoĸ pimajeĸartomik perĸutiminik; tâmna unnersiornerlûtigivât tâpsomunga perĸutinginik nungutsijoĸ.

2 Angajoĸângatalo ĸaiĸovâ oĸautivlugo: Tussartara illingnik ĸanoĸ illingavâ? pimmajatit kattiniakit nellonaililugillo; mattoma kingorngane pimmaklerungnaertuksaugavit perĸutimnik.

3 Pimaklertoĸ illumigut oĸalerpoĸ: Kanoĸ piniartuksauvêk? angajoĸâma pimaklerĸojungnaermanga; poagrejaromangilanga, ĸenunermiglo kanguśukpunga.

4 Suliaksamnik nellungikalloarpunga, illaliortauĸovlunga iglunginut, pimmaklerĸojaujungnaeruma.

5 Tagva angajoĸâminut akkiliksaĸartut tamaita kingorlerêktilugit ĸaiĸovait, sivorlerlo apperivâ: Kapsinîk akkiliksaĸarĸêt angajoĸâmnût?

6 Oĸarpoĸ: Orĸsoĸtalingnik ĸattaujanik 100 inik. Oĸautivâlo: Akkiliksaĸautitit tigukit, ingidlutillo aglaksârit 50 nik.

7 Ama aipanganut oĸarpoĸ: Kapsinik akkiliksaĸarĸêt? Oĸarpoĸ: Sennaugaksamik ôktut 100 ertorlugo. Oĸautivâlo: Akkiliksaĸautitit tigukit aglaklutillo: 80 ertorlugo.

8 Angajoĸâblo pimaklertoĸ tâmna idluitoĸ nertorpâ, sillatujotut piniarmat. Mattoma sillaĸsûb ĸittorngangit illutsimingnik sillatunersaungmatta ĸaumajub ĸittorngnginit.

9 Oĸaupapselo: Illanâksarsiniaritse nunab pinginut idluangitunut, ajoĸsarupse illaliortauĸovluse iglunginut nâksaungitunut.

10 Mikkijomik nellâgôrtoĸ, nellâgôrivoĸ angijomik, mikkijomiglo piniarnerluktoĸ, angijomiktauĸ piniarnerlukkivoĸ.

11 Nunab pinginik idluangitunik nellâgôngikupse, kia pimmaklerĸojomavâse pijarialingmîk?

12 Pigingitapsingniglo nellâgôngikupse, kia tunnitjivigijomârpâse nangminiksapsingnîk?

*13 **Angajoĸângnut** maggungnut kivgartortoĸarungnangilaĸ; aipâ ômigilârpâlônêt, aipâ nagligilugo; ubvalo aipâ ungagilâr-

pâ, aipanga nachogilugo. Gûdelo nunab pingillo attautsikut kivgartorungnangilasse.

14 Tamakkoa tamaita Farisêerit pijomatudlartut tussaramigit, mittautigivât.

15 Oĸautivaillo: Ajungitsomatôgalloarpose inungnut, Gûdible ômattise illitarivait; inungnut nertortaujomajut Gûdib maĸĸojugivait.

16 Perĸojat nellautaijullo nellautsivut Johannese tikkidlugo: mattomalo kingorngane Gûdib nâlegauvia oĸautaulerpoĸ oĸautsinut tussarnertunut, illûnatiglo ĸerdlâĸaratik itterniarput.

17 Kilak nunalo nungunersaumiarpuk, tittaub attautsib perĸojanetub pêrninganit.

18 Nulliaminik avitsijub, assianiglo nullianiklune, nulliarêngneĸ asserorpâ; avitamiglo nullianiktub nulliarêngneĸ asserorivâ.

*19 **Akluitomigle** angutеĸalauĸpoĸ, annorârpaktomik aupaloriktunik sâtuniglo pivianartovaksoarnik; uvlullo tamaita inûnatsoridlarlune kuviasukpoĸ.

20 Aklujoĸarivorlo tagvane, Lazarusemik attelingmik; tâmma ittervingata kiglingane nellavoĸ, illûnâne ajuadlartoĸ.

21 Nerrititaujomavorlo karnganerlukunik akluitub nerrimârvianit kattaktunik; ĸingmille alluktoriartorpait ajuangit.

22 Aklujorlo toĸĸungmat, Engelit âpât Abrahab sânganut. Akluitorle toĸĸogivoĸ, illuvertauvorlo.

23 Anianartoĸsoarme kappianartovingmêdlune uitalerpoĸ, Abrahalo tækkovâ ĸaningitomit, Lazaruselo sarliartanga.

24 Kaigarsulerpoĸ oĸarlune: Atâtak Abraha, nâpkiginga, Lazaruselo tilliuk, tikkime nuvua immermut missuĸârlugo, oĸara nigliterliuk; mattomunga ikkomaĸsoarmut âniadlarama.

25 Abrahable oĸautivâ: Ernîk, erĸaumagit, inôtillutit ajungijutitit pilaurangne: Lazarusele kappiaktoadlalauĸtoĸ mânna manigortauvoĸ, igville âniatitauvotit.

26 Tamannalo tappidlugo akkunaptingne ittersaĸsoaĸarpoĸ; tamângat illipsingnut ikâromajut sapperput, taimaktauĸ uvaptingnut ikâromajut illipsingnit sapperivut.

27 Tagva oĸarpoĸ: Tamanna pivlugo tuksiarvigivagit, atâtaĸ, tâpsominga tilliklerĸovlutit atâtama iglunganut.

28 Sulle ĸattangutеĸarama tellimanik; kigligiutserĸovlugo tâpkonunga, ânianartovingmut tamattomunga perĸonnagittauĸ.

29 Abrahab oĸautivâ: Môsesib nellautaijullo aglanginik peĸaramik; ipkoa nâlækligit!

30 Oĸautivâle: Aukak, atâtak Abraha, toĸĸungajulle illangata tikkippagit, ĸaĸĸialerajarput.

31 Oĸautivâ: Môsese nellautaijullo nâlengikunigit, okperajanginivuttauĸ, toĸĸungajunit makkitoĸarpat.

KAPITEL XVII.

Jêsuse ajoĸertuivoĸ, âĸêvlunelo kallaĸtunik tellimaujortunik. Gûdib nûlegauvianik tikkiniartomik oĸâlavoĸ.

ILLINNIARTINELE oĸautivait: Sinnaungatitsineĸanginer ajornarpoĸ; kappianamêgle taimna sinnaungatitsijoĸ!

2 Tâpsomunga idluarnersauvoĸ, serĸallitsiviub ujaraktanganik ĸungasingagut nivingaiviogune, egitauvlunelo immarbingmut, ukkuarârsuit illangata sinnaungatitauninganit.

*3 **Udsertoritse.** Kattangutivît idluitullivigikpattit, innerteruk; idluijungnaerpallo, idluiningit issumagijungnaikit.

4 Uvlormelo atautseme 7 ertorlune idluitullivigikpattit, uvloênarlo 7 ertorlune tikkippattit, ĸaĸĸialerpungârdlune; issumagijungnaeraksarivat.

5 Apostelillo Nâleĸamut oĸarput: Okpernivut nakkoĸsititsuk.

6 Nâlekable oĸautivait: Senfib karngasûtiksatangatut okperneĸarupse, napârtomullo Maulberinik paungaliksamut ômunga oĸarluse: Tagvangat pêrit, immarbingmullo nukterit, tâva nâlengniarpase.

7 Kia illapse kivgaggub perorsêvingme sennajomik, nergjutiniglônêt mianersijomik, perorsêvingmit tikkilerangat, oĸautiniarpaûk: Tuavidlutit nerrimârvingmut ingitsartorit?

8 Imâk oĸautiniangipaûk: Unnuksiumik nerĸiksaliniaringa, sailitserlutillo kivgartoringa nerritillunga immertillungalo, kingunipkut nerrijuksauvotit immerlutillo?

9 Kivgaĸ tâmna ĸujaginiarpaûk, perĸojaunerminik pilaungmat? Taimak issumangilanga.

10 Taimaktauĸ illipse, perĸojaunise tamaita pinialaurupsigik oĸaritse: Kivgakullôvogut; piniaræksavut kissêta pigaptigik.

*11 **Jerusalemullo** ingergagame, Samâria Galilêalo apĸotigivak.

12 Iglugasangnullo pingmat, angutit tellimaujortut kallaktut pârpât; tâpkoa allivasiktome nangerput.

13 Nipperĸortovlutiglo oĸarput: Jêsuse, nagliktoĸ ajoĸertuijoĸ, nâpkigitigut!

14 Tækkogamigillo, oĸautivait: Ajoĸertuijunut tækkotitsartoritse! Taingungalo aivlutik kallaĸarungnailerput.

15 Tâpkoale illangat kallagungnaernerminik tækkogame, utterivoĸ, Gûdelo nakoridlarpâ nipperĸortovlune;

16 Ittiganginullo pâmakterpoĸ, ĸujagilâllo. Tâmnalo Samâriamiovoĸ.

17 Jêsusible kiovâ ᴏᴋarlune: Kallaᴋarungnailertut 10 ungilât? Nauk taipkoa 9 ît?

18 Assianik uttertoᴋangilâᴋ Gûde nakorilugo tækkorngartamit ômangât?

19 Oᴋautivâlo: Makkilutillo aularit, okpernivît ikajulauᴋpâtit.

*20 **Farisêerille** apperingmatsuk: Kaᴋugo Gûdib nâlegauvinga pijomârᴋâ? kiovait oᴋarlune: Gûdib nâlegauvinga tækkuksaulune piniangilaᴋ.

21 Oᴋartoᴋarniangilarlônêt: Ahâk, mânêpoᴋ ikkanelônêt, Ahâk, Gûdib nâlegauvinga illupsingnêpoᴋ.

22 Illinniartiminulle oᴋarpoᴋ: Nelliutsomârpoᴋ Inûb Erningata uvlungita illangænnik tækkojomaniksase, tækkonagolo.

23 Oᴋautijomârpâselo: Ahâk tamânêpoᴋ, ikkanelônêt Taikunga ainiarase mallingniaraselo.

24 Sorlo ᴋaumalak pikkangat ᴋilangmit ᴋaumaidlarmat, ᴋaumatilugit tamaita ᴋilaub attanêtut, taimaktauᴋ Inûb Erninga itsomarivoᴋ uvluksamine.

25 Taimnale nelliuterᴋârtinnago, âniatitaujariaᴋarpoᴋ, ajæktortaujariaᴋarlunelo kinguvângoᴋattigênut tamakkonunga.

26 Sorlo Nôab nelliunerilauᴋtangane pijoᴋalaungmat, taimaktauᴋ Inûb Erningata uvluksangane itsomârivoᴋ.

27 Ipkoa nerrivut immilarmiglo, nullianikput uinilarmiglo, uvloᴋ taimna tikkidlugo Nôab ittervia umiaᴋsoarmut; ullitornivaksûb tâva tikkipait, nungudlugillo tamaita.

28 Taimaktauᴋ, sorlo Lotib nelliunerilauᴋtangane pijoᴋalaungmat. Nerrivlutiglo immerput, pisiniarlutiglo, niuvelarmiglo, perorsêviliorput, igluliolarmiglo;

29 Uvlormele taipsomane, Lote aularmat Sodomamit, sillalulerpoᴋ ᴋilangmit ikkomamik orᴋsoromiglo, tamaitalo nungupait.

30 Taimaktauᴋ itsomârivoᴋ Inûb Erningata uvluksangane, saᴋᴋerviksangane.

31 Uvlorme taipsomane iglub ᴋânganêtoᴋ aᴋᴋarniarane, perᴋutine iglomêtut aijomavlugit. Taimaktauᴋ perorsêvingmêtoᴋ utterniarane tunnuminêtunut.

32 Lotib nullianga erᴋarisiuk.

33 Inôserminik ivlersinasuartub assiojijomârpâ; inôserminiglo assiojijomârtub, inôtiniarpâ.

34 Oᴋaupapse: Unnuarme taipsomane angutîk maggûk sinnigvingme attautseme innangaᴋattigêgomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoᴋ, aipâle ᴋemmaktaujomârpoᴋ.

35 Arnâk maggûk kaivititseᴋattigêgomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoᴋ, aipâle ᴋemmaktaujomârpoᴋ.

36 Angutîk maggûk perorsêvingmêtsomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoᴋ, aipâle ᴋemmaktaujomârpoᴋ.

37 Apperivâlle ᴏᴋautivlugo: Nâlegaᴋ, nanê? Oᴋautivaille: Nane ᴋigdloᴋartome nektoraggit kattivakput.

KAPITEL XVIII.

Adsiujomik erᴋartuijomik idluangitomik, Farisêremiglo Zoelneremiglo. Sorrusertut issumaᴋarnermik. Aluinerub agviarninganik assetârtauninganiglo. Nellautainermik Jêsusib ânianginik. Tautungitub âᴋiktauninganik Jerichome.

ADSIUJOMIGLE ᴏᴋautivait, soraijuitomik tuksiariaᴋarnivut pitjutigilugo.

2 Oᴋarlunelo: Erᴋartuijoᴋalauᴋpoᴋ iglugasæksoarne; tâpsoma Gûde erᴋsigingilâ, sivôrananelo inungnik.

3 Iglugasæksoarnelo tagvane uigarneᴋarpoᴋ; tâpsoma ᴏᴋautijartorpâ: Piulinga akkerartortimnit.

4 Akkuneᴋale tussâjomangilâ. Kingornganele illumigut issumalerpoᴋ: Gûde erᴋsigingikalloarapko inuillo sivôraginagit,

5 Uigarneruble tâpsoma pagvisâlermanga, piulijomavara, sugaluksaromanginama kêta.

6 Tagva Nâlegaᴋ ᴏᴋarpoᴋ: Ahâk idluangitub erᴋartuijub ᴏᴋausinga tussarsiuk.

7 Gûdible annerijane piulinajangilagît, uvlut unnuallo nâvlugit nipliavigingmatsuk, unêt akkunêralloarune?

8 Oᴋaupapse: Piulisâromârpait. Inûble Erninga tikkitsomârpat, nuname okpernermik nagvâromârasugiviûk?

9 Illangille ajungitônasugijut, assimingniglo nachojut mattominga adsiujomik ᴏᴋautivait:

10 Angutîk magguk takpaunga kattimaviksoarmut tuksiariartorpuk, aipâ Farisêereojoᴋ, aipanglo Zoelnereojoᴋ.

11 Farisêere nangerdlunelo illumigut tuksiarpoᴋ imâk: Gûde ᴋujagivagit, assiptut inuktut-inginama, arᴋtaijotut, idluitullijotullo, arnarniartotullo, Zoelneretullônêt ôtunaᴋ.

12 Wocheme maggoertorlunga nerritailivakpunga, perᴋutimalo illûnatik tellimaujoænnik tunijivunga.

13 Zoelnerelo ᴋanninane nangerpoᴋ, ᴋillangmullônêt ârloromangitoᴋ; sagvingminulle pattiksimajoᴋ oᴋarlune: Gûde, nâpkigilaunga idluitoᴋsôjunga.

14 Oᴋaupapse: tâmna aipaminit ajornerminit issumagijaujungnaernersauvlune attersârpoᴋ iglominut. Ingminik angijorortitoᴋ miklilertitaujomârpoᴋ, ingminiglo miklilertitoᴋ angijorortitaujomârpoᴋ.

*15 **Nutaᴋᴋaniktauᴋ** âtsivut tâpsomunga, pattingmijauᴋovlugit. Illinniartingitale âtsijut tækkogamigit suadlalerpait.

16 Jêsusible ĸaiĸovait, oĸautivlugit: Nutaĸĸat uvamnut pilit innerterasigiglo; tâpkoa Gûdib nâlegauvia pigingmatsuk.

17 Ahamarik oĸaupapse: Nutaĸĸatut Gûdib nâlegauvinganik pingitoĸ, itterniangilaĸ.

*18 **Angajoĸâllo** illangata apperivâ: Ajungitotit ajoĸertuijoĸ, sumik piniartuksauvêk, inôtsemik nâksaungitomik kingormgujijomavlunga?

19 Jêsusible oĸautivâ: Sôg ajunginerarpingâ? Ajungitoĸangilaĸ Gûdetôjub assianik.

20 Perĸojat ĸaujimagalloarpattit: Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit. Inuartuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Inuĸattitit sæglotigivlugit oĸartuksaungilatit. Atâtangnik anânangniglo nâlektuksauvotit.

21 Tâmnale oĸarpoĸ: Tamakkoa tamaita mallilauĸpakka sorrusionimnit.

22 Jêsusible tamanna tussaramiuk, oĸautivâ: Attauseĸ sulle pingilat. Perĸutitit tamaita niorvgutiginiakit, aklujunullo pilliutigilugit, tagva perĸuteĸatsiarniarpotit ĸillangme; ĸailerillo malliklunga.

23 Tamannale tussaramiuk, kiksalerpoĸ; akluitoĸsôgame.

24 Jêsusible kiksartitaumajoĸ tækkogamiuk oĸarpoĸ: Aluitut nâlegauvingmut ĸilangmêtomut pilutik sappernakasakpoĸ.

25 Ajornanginersauvoĸ Kamêle merĸutib ijingagut pilune, akluitub itterniarninganit Gûdib nâlegauvinganut.

26 Tamattomingale tussartut oĸarput: Kinale tagva piulijaujungnarniarkâ?

27 Oĸarporle: Inungnut ajornartoĸ Gûdemut ajornangilaĸ.

*28 **Tagva** Pêtrusib oĸautivâ: Ahak, tamaita ĸemalauĸpavut mallilarpillo.

29 Oĸautivâlê: Ahamarik oĸaupapse: Kemmaijoĸangilaĸ iglomik, angajoĸângniglônêt, ĸattangutiniglônêt, nulliamiglônêt, ĸittornganiglônêt Gûdib nâlegauvinga pivlugo,

30 Tunnitjiviolungitomik unnuktunik mattomanêdlune, sillamelo pijomârtome inôtsemik nungusuitomik.

*31 **12 ille** ingminut pitipait oĸautivlugillo: Ahâk takpaunga Jerusalemut aivogut, nellautaijullo aglangit illûnatik nellautsilârput Inûb Erninga pivlugo.

32 Tâmna pititaulârpoĸ nellojunut: mittautigilârpât, allêkutigilugolo, ĸetserarlugolo;

33 Issaĸalârpâllo, toĸĸodlugolo; uvluglo pingajuangne makkitsomârivoĸ.

34 Tamakkoale tamaita tukkisingilait, oĸausingillo nellonadlalauĸput tâpkonunga, ĸaujimanatiglo oĸauserilauĸtanginik.

*35 **Jêrichomulle** ĸaglilerame, tautungitoĸ apĸotâne iksivavoĸ ĸenuvlunelo.

36 Inugiartoĸsuit sennerĸotut tussaramigit appersorpait mattominga.
37 Jêsusemigle Nazaremiomik kângiutijomik oĸautingmatsuk,
38 Niplialerpoĸ oĸarlune: Jêsuse Davidib erninga nâpkiginga!
39 Sivorlertulle innerterpât nippangerĸovlugo. Tâmnale niplialualerpoĸ: Dâvidib erninga napĸiginga!
40 Jêsusible noĸĸalerdlune tessiortauĸovâ ingminut. Alermatsugle, apperivâ,
41 Oĸarlunelo; Sumîk uvamnut piniarviojomavêt? Kiovâ: Nâlegaĸ, tautuleromavlunga.
42 Jêsusiblo oĸautivâ: Tautulerit, okpernivit ikajorpâtit.
43 Tagvainarlo tautulerpoĸ, malliklugolo, Gûdelo nakoridlarpâ. Inuillo illûnatik tamattominga tautuktut Gûde nertorpât.

KAPITEL XIX.

Zoelneremik Zachêusemik. Adsiujomik kênaujamik pimaklerutaujamik. Jêsusib itterninganik Jerusalemut. Nellautaininginik. Tempelib sujungaititauninganik.

ITTERIARTULARMELO, Jericholo apĸotigivâ.
2 Ahâglo, angutekalauĸpoĸ tagvane Zachêusemik attilingmik; tâmna angajoĸaujoĸ Zoelnerinut akluitôvlunelo.
3 Jêsuselo tækkojomadlarpâ, kinaungmangât, inungmullo sapperpoĸ, mikkigame.
4 Sivorliovlunelo aĸpangerpoĸ, napârtomullo Maulbêreliksamut majoarpoĸ, tækkojomavlugo, tamanna apĸotiksaringmago.
5 Jêsuselo tagvunga pigame, ĸongmut ârlorlune tækkovâ oĸautilâllo: Zachêuse, aĸĸarsârit; iglungnut uvlome itteriaĸarama.
6 Tâva aĸĸarsârpoĸ, ĸuviasuklunelo illaliorpâ.
7 Illûnatiglo tamanna tækkogamitsuk, avamudlarput, angumut ajortullijomut ittermat.
8 Zachêusible Nâlegaĸ tikkipâ oĸautilâllo: Nâlegaĸ, ahâk, perĸutikka maggoilivlugit, aipangit tunivakka aklujunut, uivêrijaujoĸarpallo uvamnut, sittamaertorpakka uttertilugit.
9 Jêsusible oĸautivâ: Uvlome iglo tâmna piulijiksarsivoĸ, Abrahab erneringmagotauĸ.
10 Inûb Erninga tikkisimangmat, tammarsimajut ĸenneriartorlugit piulijartorlugillo.
*11 **Nâlengmatsuglo,** amalo adsiujomik oĸautivait, Jerusalemut

ĸaglilerame, Gûdiblo nâlegauvia tuavidlune saĸĸerniarasugingmatsuk.

12 Oĸarporlo: Attaneĸ nunamut ungasiktomêtomut aularpoĸ, attaniovingmik pijartorlune, kingorngagullo utteromangmilune.

13 Kivganele tellimaujortut ĸaiĸovait, tunitjivigilaitalo kênaujanik tellimaujortunik, oĸautivaillo: Niorvgotigissigik tikkerĸârtinnanga.

14 Innuĸattingitale ômigigamitsuk, oĸautjaujartorĸovât: tâmna attanioterĸongilavut uvaptingnut.

15 Uttermigamelo, attaniovik pilauramiuk, kivgane ipkoa ĸaiĸovait, kênaujanik tunnitsivigijane, tussaromavlune attunit niorvgutigilauĸtangita pijanginik.

16 Sivorleĸ tagva saĸĸerpoĸ oĸarlunelo: Attaneĸ, kênaujarnut kênaujarsilauĸpunga tellimaujortunik.

17 Oĸautivâlo: Kivgartorloriktotit, ikkitunik nertornardlutit attulauravit; iglugasaktalingnut tellimaujortunut attaniotitsomavagit.

18 Aipangataueĸ saĸĸerivoĸ oĸarlune: Attaneĸ, kênaujarnut kênaujarsilauĸpunga tellimanik.

19 Tâmnataueĸ oĸautivâ: Igvittaueĸ attaniojuksauvotit iglugasaktalingnut tellimanut.

20 Pingajuaglo saĸĸerame, oĸarpoĸ: Attaneĸ, ahâk tagga kênaujaĸottit, torĸorsimajoĸ kakkigumut.

21 Erĸsigiluarapkit, angutauseravit; illilaungitatit tiguvattit, kattitidlalaitalo karngasulaungitatit.

22 Oĸautivâ: Kivgâlôjotit, oĸausernit erĸartorpagit. Angutausertunga ĸaujimalauramga illilaungitakka tigugapkit, karngasulaungitakkalo kattitikapkit:

23 Sôg kênaujaĸuttiga kênaujanik taueksêjunut pingipiûk? tikkikumalo, ĸaiĸonajalauĸtara illaĸartillugo.

24 Tâvâ najortine oĸautivait: Omangat kênaujaĸ aĸsârnigarisiuk tunnilugolo tellimaujortunik kênaujalingmut.

25 Oĸautivâllo: Attaneĸ, tâmna tellimaujortunik kênaujaĸalerêrpoĸ.

26 Oĸaupapsele: Peĸartoĸ sumik tunitjivioniarmat; peĸangitorle aĸsârtauniarpoĸ pinganik.

27 Ipkoale uvamnut akkerartortut, uvamnullo attaniotiviojomangitut ĸaisigik toĸĸosigiglo saĸĸamne.

*28 **Taimaĸ** oĸarame, aularpoĸ, takpaunga Jerusalemut ailerlune.

29 Betfagemullo Betâniamullo ĸaglilerame, ĸaĸĸamut orĸsoĸtalingmut tikkilune, maggungnik illinniartiminit tilliklerpoĸ,

30 Oĸarlunelo: Aileritik iglugasangnut nelliptingnêtunut; itteruptiglo, nochaĸ pittuksimajoĸ nennilârpattik; ĸânganut sulle inungmik ingitoĸalaungitoĸ. Pittûdjârlugo ĸaitikko.

31 Apperijauguptiglo, sôg pittûdjârmangâptikko, imâk kiogitik: Nâlekab attoromangmago.

32 Tillijaujuglo aivuk, sorlo ᴏᴋautingmagik naipipâk.

33 Nocharmigle pittûdjârsitillugik, inungita ᴏᴋautivakit: Sôg nochaᴋ pittûdjârpittikô?

34 Kiovaille ᴏᴋautivlugit: Nâlekab attoromangmago.

35 Apâk tâva Jêsusemut, annorâtiglo nochaub ᴋemmerdloanut illivlugit, Jêsuselo ᴋânganut ingitipât.

36 Ingergatillugolo annorâtik issivilerpait apᴋomut.

37 Kaglilermallo, ᴋaᴋᴋamit orᴋsoᴋtalingmit attersâlermat, illinniartingita illûnatik ᴋuviasuvaksoadlarlutik nipperᴋortovlutiglo Gûde nakoridlarpât, tattamnadlartut tamaita tækkojatik pivlugit.

38 Oᴋarlutiglo: Nertortaule tikkitoᴋ, attanersoaᴋ Nâlekab attingane! Ullapirsauteᴋarle ᴋilangme, nakudlartoᴋarle ᴋotsingnerme!

39 Farisêerillo illangita illaungmijut oᴋautivât: Ajoᴋertuijoᴋ, illinniartitit innertikit!

40 Kiovlune oᴋautivait: Oᴋaupapse, ukkua nippangerpatta, tâva ujarᴋat niplerniarput.

*41 **Iglugasæksoarnullo** ᴋaglilerame, tækkunârpait ᴋugviorutigilaitalo.

42 Oᴋarporlo: Tamanna ᴋaujimagupsiuk, tagva issumaksarsiniarajarpose nelliunipsingne tamattomane ullapirsartauniksapsingnik. Mânnale ijipsingnut ijersimavoᴋ.

43 Nelliutuksamut tikkitaujomârapse, akkerartortipse illujomârpâse avatipsigut, ᴋittorngaselo illaliudlugit, illuluse annerᴋonnase; nanêkupselo illûnâne kappiasuktitsomârpâse,

44 Nungutsomârpâselo, (igluselo) ujarᴋangnik maggungniglônêt ᴋallerêktoᴋarungnaeromârput, piulijiksapse nelliuninga kamagilaunginapsiuk.

*45 **Kattimaviksoarmullo** itterpoᴋ, pisiniartullo niuverniartullo ᴋammanêtut annitilerpait.

46 Oᴋautivaillo: Aglaksimavoᴋ: Igluga tuksiarviovoᴋ; illipsele inuarviotilauᴋpasse.

47 Uvlullo tamaita kattimaviksoarme ajoᴋertuivoᴋ. Ajoᴋertuijoᴋsuille, aglangniglo illisimajut, inuillo angajoᴋângit pinasuarput toᴋᴋotsomavlugo.

48 Nagvârnagolo ᴋanoᴋ illijarianga, inuit illûnatik ungagidlalâllo tussaromadlarmatsuk.

KAPITEL XX.

Jêsusib kigusinga piniarnine pivlugo. Adsiujomik perorsêvilerijinik Wainiliksatalingmik. Zinsiksamik. Tokkungajut makkitsomârningannik. Appersûmik kia Kristuse erneringmangâgo. Ulloreasokojinermik Farisêerinik.

UVLULLO taipkoa illangænne, inuit kattimaviksoarme ajokertormagit, okautsit tussarnertut okâlatigivlugit, ajokertuijoksuit aglangniglo illisimajut tikkipât inuit angajokângit illagællugit.

2 Okautivâllo okarlutik: Okautittigut, kimût perkojauvêt taimailiorlutît? kialônêt pitsartunermik mattominga tunitsivigivâtît?

3 Jêsusible kiovlune okautivait: Apperijomavapsetauk okautsemik attautsemik, kiogisinga:

4 Johannesib baptijutinga kilangmit inungnillônêt pivâ?

5 Issumertuivulle ingmingne okarlutiglo: Kilangmit pijok okautigiguptigo, okautinajarpâtigut: Sôg okperilaungipisiûk?

6 Inungnille pijok okautigiguptigo, tâva inugiartoksuit millorajarpâtigut ujarkanut, Johannese illûnatik nellautaijônasugingmatsuk.

7 Kiovullo: Nakit pingmangât nellovavut.

8 Jêsusiblo okautivait: Tamanna pivlugo okautingilapsetauk kimit pitsartunekarnimnik taimailiorlunga.

*9 **Inuille** adsiujomik mattominga okautilerpait: Inuk perorsêviliorpok, Waineliksanik illijivlune, perorsêvilerijunullo pimajaukovâ, nunablo assianut aularpok mulludlarlunelo.

10 Paungallo innilerviat nelliutingmat, kivgame illangat tillivâ perorsêvilerijunut, perorsêviub paunganginik pijartorkovlugo. Perorsêvillerijulle (kivgak tâmna) annaudlarpât mittautigivlugolo, neksartinagolo aulartipât.

11 Ama kivgab aipanga tilligivâ; tâmnatauk annaudlarpât mittautigivlugolo, neksartinagolo aulartinivât.

12 Ama kivgâk pingajuak tilligivâ; tâmnatauk ikkilerpât, (perorsêvingmillo) pingujarpât.

13 Perorsêviub inua tavâ okarpok: Kanok piniartuksauvêk? Ernera nagligidlartara tillijomavara: tâmna tækkogunitsuk, illeraginiarpallukpât.

14 Perorsêvillerijulle erninga tækkogamitsuk, issumaksarsiolerput okarlutiglo: Tagga kingormgujijuksak, kaititse, tokkolaulavut, kingormgutijæksangit uvagut pigilerdlugit.

15 Perorsêvingmillo pingujarlugo tokkopât. Perorsêviub inuata perorsêvilerijut ukkua kanok piniarkagît?

16 Tikkitsomârpok, ukkualo perorsêvilerijut tokkodlugit,

perorsêvinelo assinginut pimajauĸolugo. Tamanna tussaramitsuk oĸarput: Taimailiortoĸarniarane!

17 Tækkosarpaille oĸarlunelo: Sunauvât aglaksimajut: Ujarak, igloliortut egitangat; tâmna iglub terreĸoa ujaraulernerpoĸ.

18 Ujarĸamut ômunga kattaktoĸ serĸominiarpoĸ; kattagvigijanele (ujarĸab) serĸalliniarpâ.

19 Ajoĸertuijoĸsuillo aglangniglo illisimajut pinasuarput tigujomagalloarlugo stundeme tamattomane; inuille erĸsigivait; mallugigamitsuk adsiujomut mattomunga oĸautigingmagit.

*20 **Udjertorpâllo,** udjertortullo tâpsomunga tillivait, ajungitôjârlutik, oĸausinginit oĸausiksarsioromavlutik, pititsomavlugo attanerusermut tâpsomalo pitsartuninganut.

21 Apperivâllo oĸarlutik: Ajoĸertuijoĸ ĸaujimavogut, nellâgôrlutit oĸauseĸaravit ajoĸertuilarpillo, inuillo sivôragingimangne, Gûdemulle apĸotiksamik ajoĸertuitsiaravit.

22 Attaniviksoaĸ Zinsinik tunnitjivigilugo idluarĸâ, idluangilarlônêt?

23 Pingitsertorningille mallugigamigit, oĸautivait: Sôg ôktorpisingâ?

24 Kênaujaĸ tækkolago! kia adsinga, kialo aglangit ĸollâne? Kiovât oĸarlutik: Attaniviksûb.

25 Oĸautivaille: Tagva attaniviksoarmut tunnisiuk attaniviksûb pinga, Gûdemullo Gûdib pinga.

26 Inuillo sângænne tâpsoma oĸausingit idluigijungnangilait, kigusingalo tattaminiarivlugo nippangerput.

*27 **Tagva** Saduzêerit illangita tikkipât, makkiviksaĸarasugiklingitut, apperivâllo,

28 Oĸarlutik: Ajoĸertuijoĸ, Môsesib aglagvigivâtigut: Angutib angajua nulliaĸartoĸ toĸĸokpat, ĸittorngaĸarane toĸĸokpat, nukkangata tâva nulliarijaksarivâ, angajune kinguvâksarsivlugo.

29 Nukkarêĸalauĸpoĸ 7 nik. Angajukleĸ nullianilauĸtoĸ ĸittorngineĸ toĸĸovoĸ.

30 Tugliata nulliarilermigamiuk, tâmnatauĸ toĸĸogivoĸ ĸittorngingminane.

31 Pingajuatalo pigigivâ. Taimaktauĸ 7 it illûnatik ĸittorngineĸaratik toĸĸovut.

32 Illûnatik kingorngatigut arnaĸtauĸ toĸĸogivoĸ.

33 Makkivingmele neliata nulliarijomârpaûk? Illûnatik tâpkoa 7 it nulliarilaungmatsuk.

34 Jêsusiblo kiovlune oĸautivait: Tamattoma sillab ĸittorngangit nullianijôngovut uinijôngovullo.

35 Sillable aipânut pijuksaujut, toĸĸungajunillo makkitsomârtut nullianingniangilat uiningniangilallo.

36 Kingorngane toĸĸojungnanginamik, Engelititut-ileramik, Gûdiblo ĸittorngarivait, makkiviub ĸittorngaringmagit.

37 Tokkungajulle makkitsomârmatta, Môsese tukkisititsigivok, napârtunêname, Nâlegak taigamiuk Abrahab Gûdinganik, Isaablo Gûdinganik, Jâkoblo Gûdinganik.

38 Tokkungajulle Gûde Gûdigingilât, inôjulle Gûdigivât; tâpsomunga illûnatik inôvut.

39 Tagva aglangnik illisimajut illangita kiovlutik okautivât: Ajokertuijok, okarlorikpotit.

40 Kingornganelo apperilugo sapperpât.

*41 **Okautivaille:** Sôg Kristuse Dâvidib ernerijanga okautigivatsûk?

42 Dâvide imgerutimine nangminek okarmat: Nâlegak Nâlekannut okarpok: Tallerpingma tungânut ingitit,

43 Omigijingnik illijerkârtinnanga ittikkavit ikkovrangænnut.

44 Nâlekaminik Dâvidib taigamiuk, kanok ernerivaûk?

*45 **Inuille** illûnatik nâlektillugit, illinniartine okautivait:

46 Aglangnik illisimajunik illinnasugitse! annorânik angijoktanik attoromadlarput, niuvervingmelo salutitaujomadlarput; illinniarvingmelo nerrimârvingmelo issukliolutik iksivajomadlarput.

47 Uigarnerit pingit nungutipait, takkijuniglo tuksiarutinik tuksiarutsomavlugit okarput. Taimak pivlugo pitlartaunersaujomârput.

KAPITEL XXI.

Uigarnûb tunnergutiksârsuanik. Kattimaviksûb serkomitaujomârninganik.

TÆKKONÂRAMELE, akluitut tautukpait tunnergutimingnik illijijut Gûdib iklervinganut.

2 Uigarnermik aklujomik tækkogivok, kênaujârsungnik maggungnik illijingmijomik.

3 Okarporlo: Ahamarik okaupapse: Uigarnek una aklujok unnunnersanik illijivok tâpkonangat tamainit.

4 Tâpkoa illûnatik pimingnik attorniangitamingnik illijivut, Gûdemut tunnergutiksautidlugit; unale aklujok perkutituaminik illijivok.

*5 **Kattimaviksoarmiglo** illangit okarmatta, ujarkanut manniktunut ivlernartumullo ânanausijaungmat, okarpok:

6 Nelliutijomârpok tamakkoa tamaita tækkojapse kallerêktokarungnaerviksangat ujarangnik maggungniglônêt serkomitaujomângitungnik.

7 Appersorpâlle okarlutik: Ajokertuijok, kakugo pijuksat

tamakkoa pijomârĸât? sunauniarĸâlo taimaitsomârviub nellunaikutaksangâ?

8 Oĸarporle: Kammatitse, uivêrijauĸonnase. Unnuktut tikkitsomârmatta attera atterivlugo, oĸarlutiglo: Kristuseovunga, nelliusimajomiglo (oĸarmilutik). Taipkoa mallingniarasigik.

9 Unatadlartunigle akkerartoĸsoarniglo tussarupse, erĸsiniarase: taimailiortoĸariaĸarmat; naggatiksarle nelliutingilaĸ sulle.

10 Tagva oĸautivait; Inuĸattigêt inuĸattigênut assimingnut sorsugomârput, attaniovingmiullo attaniovingmiunut assimingnut.

11 Nunallo sunatuinarne angijomik sajukpilugomârput, ĸângnartoĸsoaĸalarmelo nusilingnartoĸaromârpoĸ; erĸsinartuniglo nellunaikutaĸsoarnik saĸĸertoĸaromârpoĸ ĸilangmit.

12 Tamakkoale tamaita perĸârtinnagit, tiguluse unangmijomârpâse, illinniarvingmingnullo parngnanaersimavingmingnullo pititsomârpase, attaniojunullo angajoĸâĸsoarnullo âtsomârpâse, attera pivlugo.

13 Taimailiorviojomârposele kigligiutjutiksamut (nellojungnaerutiksamut).

14 Omamiuteĸaritse, siaklerniarase sivorngagut, sumik kigusiksaĸarniarmangâpse.

15 Uvanga ĸannermik illisimanermiglo tunitjivigijomavapse, ômigijise illûnaita kionermik akkerartornermiglo illipsingnut sappilertillugit.

16 Angajoĸâpse aglât, ĸattangutipselo, illapselo illanârijipselo pititsomârpâse, illapselo illangit toĸĸotsomârpait.

17 Inuillo illûnatik ômigidlaromârpase attera pivlugo.

18 Nujarlo attauserlônêt niaĸupsingnit asserortauniatsangilaĸ.

19 Soĸĸoserlugase tarnise piulisigik.

20 Jerusalemible avatâ sorsuktuksarsoarnik illumajoĸ tækkogupsiuk, tagva ĸaujimaniarpose asserortauniarvia nelliutilermat.

21 Taimaipat, Jûdêamêtoĸ ĸemmâlerle ĸaĸĸanut, tagvanêtorlo erĸane aulalerle, assinêtorlo perorsêvingme itterniarane.

22 Tamakkoa kiglungniub uvloringmagit, aglaksimajut tamaita nellautserĸovlugit.

23 Kappianamêgle singaijut amâmaktitsijullo, tamanna nelliutikpat; angijomik kappianartoĸaromârmat nuname, inuĸattigêllo ukkua ningarijaudlaromârput.

24 Saviksoarnut ipiktunut toĸĸotauniarput, nunalingnuilo illûnainut âtauniarput; Jerusalemelo asserortauniarpoĸ nellojunut, nellojut nelliuningat nâmakserĸârtinnago.

*25 **Seĸĸinerlo,** taĸĸerlo, uvloritjallo nellunaikutaĸaromârput; inuillo nunamêtut erĸsinermut sivôradlaromârput; imarbiksoarlo malliksuavaksuillo iktulijâromârput.

26 Inuillo erĸsinermut utaĸĸinermullo nukkingerutijomârput, nunamut pijomârtuksat pivlugit; ĸilaub pitsartuningit aulataujomârmatta.

27 Taimaipallo Inub Erninga tâva tækkoniarpât nuvujatigut ĸaijoĸ, pitsartudlarlune ânanaudlartoĸ.

28 Tamakkoale pilerpatta, ârloritse tækkosarluselo, piulijauviksase ĸaglilermat.

29 Adsiujomiglo oĸautivait: Napârtoĸ Faigeliksaĸ, napârtullo tamaita tækkonârsigik.

30 Siggilerangata, tukkisitigivasse ĸaujimalerluselo aujajaraklilermat.

31 Taimaktauĸ illipse, makkoa tamaita pigiartut tækkogupsigik, Gûdib nâlegauvinga ĸaglilermat, ĸaujimaniarpasse.

32 Ahamarik oĸaupapse: Kinguvângoĸattigêt ukkua nunguniatsangilat, makkoa illûnatik nâmakserĸârtinnagit.

33 Killaglo nunalo nungujomârpuk, oĸausikkale nungujomângilat.

34 **Illipsele** udjertoritse, ômatise oĸumailerĸonnagit nerritunermut immertunermullo, nunab pinginik pinasuarnermullônêt, uvlormut taipsomunga opingartauĸonnase.

35 Taipsoma nunamêtut tamaita tikkitsomârmagit nigaĸtut.

36 Taimak pivlugo pigâtsainaritse tuksiarluselo, ĸemmâjuksauĸovluse tamakkoninga pijomârtunik illûnainik, Inublo Erningata sângane nangerungnarĸovluse.

37 Uvlôjarangallo, ajoĸertuivoĸ kattimaviksoarme; unnugangalle aularpoĸ ĸaĸĸamut orĸsoĸtalingmut, tagvanêlerdlunelo.

38 Uvlâkullo inuit illûnatik tikkipât, kattimavingme nâlegiarlugo.

KAPITEL XXII.

Ajoĸertuijoĸsuit kajusiningannik Jêsuse toĸĸotsomavlugo. Kommunionib illijauningannik. Illiniartit angiñersautitsomaningiñik. Jêsusib oĸâlauninginik kingorlerpâñik. Tuksiarninganik Getsêmaneme; pitilauningannik Jûdasemut, pijauninganiglo. Missiarutauninganik Pêtrusemut. Toĸĸotæksaunerartauninganik.

SÊRNARSAUTEKANGITUNIGLE ĸaĸĸôjartorviksaĸ ĸaglilerpoĸ, aularviksiorvingmik taijaujoĸ.

2 Ajoĸertuijoĸsuillo aglangniglo illisimajut pinasuarput ĸanoĸ illivlutik toĸĸodlugo; inuille erĸsigivait.

3 Sâtanasele Jûdasemut Issariotemik attelingmut, 12 it illangænnut, pullamajarêrpoĸ.

4 Ajoĸertuijoĸsoarnullo angajoĸânullo aivoĸ oĸarĸattikumavlugit, ĸanoĸ illivlune pititsomavlugo tâpkonunga.
5 Kuviasulerput tagva kênaujaniglo tunitsivigijomavlugo angerpât.
6 Angerporlo tagva, pitjutiksarsiorlunelo pititsomavlugo pikablâdlarneĸarane.
*7 **Sêrnarsautekangitunigle** ĸaĸĸôjartorviub uvlunga nelliutingmat, saugârsub aularviksiorutiksab toĸĸotaujuksauvia,
8 Pêtruselo Johanneselo tillivak, oĸautivlugik: Aĸiksuijartoritik saugârsungmik aularviksiorutiksamik nerĸiksaptingnik.
9 Appersorpâgle: Nane âĸiksortauĸoviûk uvaptingnût?
10 Oĸautivak: Ahâk, iglugaseksoarnut itteruptik, inuk illiptingnik pârsiniarpoĸ immertartoĸ; tâmna mallikitikko iglomut taipsoma ittervigijanganut.
11 Iglublo inuanut oĸaritik: Ajoĸertuijub oĸautjauĸovâtit: Iglo nanêkâ, saugârsungmik aularviksiorutiksamik nerriviksara, illinniartikka illagilugît?
12 Iglomiglo angijomik tulleraratsiaĸtalingmik unnertûtilârpâtik; tagvane âĸiksortikko.
13 Aivuk tagva, sorlolo oĸautingmagik naipipâk, saugârsuglo aularviksiorutiksaĸ âĸiksorpâk.
14 Nelliutingmallo ingipoĸ Apostelit 12 it illagilugit.
15 Oĸautivaillo: Killanâdlalauĸpunga, saugârsuk una aularviksiorutiksaĸ nerrijomavlugo illagiluse âniaĸârnanga.
16 Oĸaupapsele, kingorngagut mattominga nerriniarungnaerpunga, Gûdib nâlegauvingane nâmakserĸârtinnago.
17 Ermgusiârsuglo tiguvâ, ĸujalivlunelo oĸarpoĸ: Tâmna tigusiuk aviklugolo illipsingnut.
18 Oĸaupapse, immerniangilanga napârtub Waineliksab iptinganik, Gûdib nâlegauvia tikkerĸârtinago.
*19 **Kaĸĸôjarlo** tiguvâ, ĸujalivlunelo avgorpâ tâpkonungalo tunivâ oĸarlunelo: Tagva timiga tunnijauniartoĸ pivluse; taimailioritse erĸaumajauniksamnut.
20 Taimaktauĸ ermgusiârsuk tigugiva, nerrijarêramik, oĸarlunelo: Tagva Testamentitâĸ aumne, tâmna ĸovijauniarpoĸ pivluse.
*21 **Ahâgle,** uvamnik pititsiniartub aggangit illagivlunga nerrimârvimnêput.
22 Inûble Erninga aileralloarpoĸ, sorlo issumasimmautaungmat. Inugle tâmna kappianamêk tâpsominga pititsijoĸ.
23 Ingmingnullo appersôtilerput, kinaungmangât akkunermingne taimailiorniartoĸ.
*24 **Akkerartûtilerputtauĸ** ingmingnut, kina akkunermingne anginerongmangât.
25 Oĸautivaille: Attanersuit nunamêtut attaniotivut, pitsartuneĸadlartullo taijauvut attanernik saimaijunik.

26 Illipsele taimailerniarase: illasele angneĸ nukkardlitunituksauvoĸ, angajoĸaunerojorlo kivgatut-idlune.

27 Kina attanionersauvâ? nerrimârvingme iksivajoĸ, kivgartortorlônêt? Taimnaungitoĸ, nerrimârvingme iksivajôĸ? Uvangale akkunapsingne kivgatun-ipunga.

28 Illipsele najutsainalauĸpapsinga kappiasugnimne.

29 Nâlegauviglo tunnijomavara illipsingnut, sorlo Atâtama ĸailaungmago uvamnut.

30 Nerriluselo immertuksauvose nerrimârvimne nâlegauvimnêtome, iksivaluselo iksivautane, Israêlib kinguvângit ĸittorngarêt 12 it erĸartorlugit.

*31 **Nâlegarle** oĸarpoĸ: Simon, Simon, ahâk Sâtanasib pijomagalloarpâse sannêjaromavluse sorlo ĸaĸĸôjaksatitut.

32 Uvangale pivlutit tuksialauĸpunga, okpernît soraerĸonnago. Kingorngagullo ama sâgiaruvit, ĸattangutitit nakoĸsitiniakit.

33 Oĸautivâle: Nâlegaĸ, opallungaersimavunga aiparilutit, parngnanaersimavingmut toĸĸomullo aiĸattigijomavlutit.

34 Kiovâle: Pêtruse, oĸaupagit, angutaunek uvlome niplerniangilaĸ, missiarĸârtinnak pingasuertorlutit, illitarsigavit uvamnik.

*35 **Oĸautivaillo:** Tillijaĸattalaurapse pôĸarase, ikpiârsoĸaraselo, ittigagutekaraselo, taipsomane ajoĸsalauĸisê? Kiovat: Aukak.

36 Tagva oĸautivait: Mânnale pôĸartub neksarliuk, taimaktauĸ ikpiârsuk. Taimaitoĸangituble annorâne pisiniutigiliuk, saviksoarsiniarlunelo pile.

37 Oĸaupapsele: Nellautsijariaĸarivut aglaksimajut uvamnik: Ajortullijut akkorngænnut pititaujoĸ. Aglait uvamnik aglaksimajut nâmaksiniarput.

38 Kiovâlle: Nâlegaĸ, ahâk, tagva saviksoâk magguk. Oĸautivaille: Nâmakpoĸ.

*39 **Illutsimitullo** annivlunelo aularpoĸ ĸaĸĸamut orĸsoĸtalingmut. Illinniartingitalo mallikpât tagvunga.

40 Tagvungalo pigame, oĸautivait: Tuksiaritse, ôktortaulungnermut perĸonnase.

41 Kemakpait tâva millûtib tupvingatun ĸannitigijomut, sêrĸortorlunelo tuksiarpoĸ.

42 Oĸarlunelo: Atâtak, pijomanguvit ermgusiârsuk una pêruk uvamnit; pijomajaraungitorle, pijomajat pile!

43 Engelille illangata ĸillangmit saĸĸervigivâ nakkoĸsilugolo.

44 Toĸĸomullo aulaumajartitaugame tuksialualerpoĸ. Kiægungningille kuttitut auktun-itut nunamut kattalerput.

45 Tuksiarnermille makkiname, illinniartine kiksarnermut sinniktut naipipait;

46 Oĸautivlugillo: Sôg sinnikpisê? makkititse tuksiarluselo, ôktortaulungnermut perĸonnase.

*47 **Sulle** taimak oĸartillugo, ahâk, innugiartoĸsuit ĸaglilerput; 12illo illangat, Jûdasemik attilik sivorlerivât; tâpsoma Jêsuse ĸamilerpâ kunigomavlugo.

48 Jêsusible oĸautivâ: Jûdase, Inub Erninga kunniklugo nellonailiviûk?

49 Najortingitale, ĸanoĸ, illiortoĸalermat tækkogamik, oĸautivât: Nâlegaĸ saviksoarmik attortuksauvitâ?

50 Illangatalo, ajoĸertuijoĸsûb kivganga ullimavlugo, siutâ tallerpia nakkappâ.

51 Jêsusible kiovait oĸarlune: Issumamingnik pilit. Siutâlo aktorlugo mammitipâ.

52 Jêsusible ajoĸertuijoĸsuit, angajoĸaujullo kattimavingme, angajoĸaunerojullo tigujartortine oĸautivait: Sorlo inuartomut tikkipose, saviksoalijarluse ajaupialijalapselo.

53 Uvlut tamaita najortigilauĸpapse kattimavingme, aktulaungilapsingalo aggangmut attautsemullônêt; tamadjale stundise, târtublo pitsartuninga.

*54 **Tigulerpâlle,** aularutivlugolo ajoĸertuijoĸsûb igloĸsoanganut pitipât. Pêtrusible allivasiklune mallikpâ.

55 Ikkomamigle ikkitsivut avalut illuata ĸerĸane, tagvanelo iksivalerput, Pêtruselo akkorngænnut ingipoĸ.

56 Kivgallo arnat illangata ikkomab senniane iksivajoĸ tækkogamiuk, tækkunâlerpâ oĸarlune: Tâpsomatauĸ illagilauĸpâ.

57 Missiarporle oĸarlune: Arnaĸ, illitaringilara.

58 Killamiârsuglo kingorngagut, assiata kivgab tækkogivâ oĸarlune: Igvittauĸ taipkoa illagivattit. Pêtrusible kiovâ: Inuk, taimnaungilanga.

59 Ama ĸillamiojungnaermat, stundib attautsib kingorngagut, taipsoma assia oĸarivoĸ: Ahamarik, tâpsoma illagilaurivâ: Galilêamiôgame.

60 Pêtrusele oĸarpoĸ: Inuk oĸautsitit nellovakka. Sulle taimak oĸartillugo angutauneĸ niplerpoĸ.

61 Nâlekable ĸeviarlune Pêtruse tækkusarpâ. Pêtrusiblo Nâlekab oĸausinga erĸarpâ, oĸautilaungmago: Angutauneĸ niplerĸârtinnago missiarutigilârparma pingasuertorlutit.

62 Pêtruse tagva annivoĸ ĸeavlunelo kiksadlarlune.

*63 **Angutille** Jêsusemik tigusijut mittautigivât annaudlalâllo.

64 Mattuvlugolo, kênangagut erĸsârdlugo apperivât oĸarlutiglo: Nellautalertigut, kia erĸsârpâtît?

65 Assinginuttauĸ unuktunut oĸausilungnut oĸautigivât.

*66 **Kaulermallo,** inuit angajoĸângit, ajoĸertuijoĸsuillo aglangniglo illissimajut ĸaggimiolerput, kiglisiniarviksoarmingnullo âpât.

67 Oĸarlutiglo: Kristuseoguvit oĸautitigut. Oĸautivaille: Oĸautigupse, okperiniangilapsinga;
68 Apperigupsele, kioniangilapsinga, aularĸoniangilapsingalônêt.
69 Tamanna pivlugo mattoma kingorngane Inûb Erninga iksivajomârpoĸ Gûdib ajugaĸangitub tallerpiata tungâne.
70 Tagva illûnamatsiatik oĸarput: Gûdib Ernerivâtît? Oĸautivait: (Nellâgut) oĸarpose, taimnauvunga.
71 Tâpkoalo oĸarput: Kigligiutjuteĸariaĸarungnaerpogut, nangmineĸ ĸanninganit tussaraptigo.

KAPITEL XXIII.

Jêsusib Pilatusemut kiglisinniartauninganik. Herôdesemut âtauninganik. Barrabasemik. Jêsusib toĸĸotæksaunerartauninganik, mittautigijauninganik, kikkiaktortauninganiglo, illuvertauninganiglo.

ILLÛNATIGLO kattimajut nikkovilutik Pilatusemut âpât;
2 Passidlalerpâllo oĸarlutik: Kaujimavavut, inuit nâlegungnaertimmagit, attaniviksoarmullo Zinsit tunnijauĸungilait, Kristuseovlunelo attanersoaĸ oĸartoĸ.
3 Pilatusible apperivâ: Jûdit attanerivâtît? Kiovâ oĸarlune: (Nellâgut) oĸarpotit.
4 Pilatuse ajoĸertuijoĸsoarnut inungnullo oĸarpoĸ: Inuk una pitlaræksaunasugingilara.
5 Tâpkoale katsungailutik oĸarput: Inuit aulatidlalauĸpait ajoĸertûtiminut, Jûdêame illûnane, Galilêamit pilerame, tamaunga pivlune.
6 Pilatusele Galilêamik tussarame, apperivoĸ, Galilêamiôngmangât?
7 Herôdesib attaniovinganit pijoĸ tussaramiuk, Herôdesemut âtauĸovâ, uvlune taipkonane taimnataux Jerusalemêngmat.
*8 **Herôdesible** Jêsuse tækkogamiuk, ĸuviasudlalerpoĸ, akkunit tækkojomadlalauramiuk, unuktunik tussaumagamiuk; tattamnartomik tâpsomangat tækkonajarasugællune.
9 Sunatuinarniglo appersorpâ. Kiungilâle sumiglônêt.
10 Ajoĸertuijoĸsuille aglanguiglo illisimajut tagvanêtut passivât angijomik.
11 Herôdesible sorsuktuksaĸotingitalo nachogivlugo mittautigivât, annorâmiglo ĸaĸĸortamik attitipât, amalo Pilatusemut uttertipât.
12 Uvlorme tâpsomane Pilatuse Herôdeselo illanarêlerpuk; sivorngane ingmingnut ômisûtilauramik.

*13 **Pilatusible** ajoĸertuijoĸsuit angajoĸâllo inugasæksuillo attautsemut ĸaiĸovait.

14 Oĸautivlugillo: Inuk una uvamnut ĸaipasse, inungnik nâlegungnaertitsijomik oĸautigijase. Ahâglo, sâpsingne kiglisinialauĸtara, passitiksapsingniglo inungmut ômunga nagvâlaungilanga.

15 Herôdesetauĸ pinginivoĸ; tâpsomunga tillilaurapse; ahâglo passitiksarsijoĸangilaĸ tâpsomane toĸĸotsitiksangonermik.

16 Tamanna pivlugo sugiârlugo aularĸojomavara.

17 Illutsinitut parngnanaersimavingmêtomik taipkonunga aularĸojijuksaungmat, aularviksiorvik nelliutingmat.

18 Tagva illunamatsiatik nipperĸortovlutik oĸarput: Pêruk una, Barrabasemik tunnitjivigitigut.

19 Tamna parngnanaersimavingmut ittertitaumajoĸ, kippalijoĸsuit illagællugit, iglugasæksoarne inungmik toĸĸotsigamik.

20 Pilatusib ama nipperĸortovlune oĸautivait, Jêsuse aularĸojomagamiuk.

21 Taipkoale ĸaggudlarlutik oĸarput: Kikkiaktoruk, kikkiaktoruk!

22 Pingajuangniglo appersorpait: Kanoetomik ajortullilauĸâ? toĸĸotaujutiksamik nagvârvigingilara; tamanna pivlugo issaĸadlarlugo aularĸojomavara.

23 Nippersoarmulle perĸotsainarpât kikkiaktortauĸovlugo. Tâpkoalo ajoĸertuijoĸsuillo nippersoangit sugalulerpalliadlarput.

24 Pilatusib tâva perĸovâ, taimak pijomangmatta.

25 Pijomajangillo malliklugit aularĸovâ parngnanaersimavingmut ittertitaumajoĸ, kippalijoĸsuit illagilugit inungmik toĸĸotsijoĸ; Jêsusele unnertujutigivâ tâpkoa issumanginut.

*26 **Aularutigamitsuglo**, inuk tiguvât, Simonemik attilik Zirênemioĸ, perorsêvingmit pijoĸ; tâpsomunga kikkiaktortauviksaĸ erĸsuktauĸovât, Jêsuse malliklugo.

27 Inugasæksuillo, arnagasaillo mallikpât, uggurivlugolo ĸeagivât.

28 Jêsusible ĸeviarpait oĸautivlugit: Jerusalemiut panningit, ĸeanasinga, illipsingnigle ĸittorngapsingniglo ĸeatitse.

29 Ahâgle, nelliutsomârpoĸ oĸauseĸarviojuksaĸ: Pilloridlarput ĸittorngisuitut, timillo ernilaungitut, iviangingillo amâmagviolaungitut.

30 Kaĸĸâlungnut oĸaromâlerput tagva: Sittôrvigidlartigut! ĸaĸĸârulangnullo: Ulliktigut!

31 Napârtoĸ ômaĸ taimailiormatsuk, ĸanoĸ pannarmik pijoĸaromârĸâ?

32 Assîgik magguk, ajortullijuk, âtauĸattaugivuk toĸĸotauĸovlugik.

33 Tagvungalo KAKKamut Golgatamik, imaipoK niaKovinertalingmik taijaujomut tikkinamik, tagvane kikkiaktorpât, inuartuglo; aipâ tallerpiata ṭungânut, aipâle saumiata tungânut.

*34 **Jêsusele** oKarpoK: Atâtak issumagijungnaervigikit; sulijatik nellongmagit.

35 Inugasæksuillo tagvanêtut tækkonârpat. AngajoKâllo inuit illagivlugit mittautigivât, oKarlutik: Assine ikajulauKpait, ingminik piulile, Kristuseogune, Gûdib annerijanga.

36 Sorsuktuksattauk mittautigivât, KannilerlugoIo sêrnartomik âtsivigivât.

37 OKarlutiglo: Jûdit attanerikpattit, illingnik nangmineK piulidlarit.

38 Aglaittauk nippitipait KollânuI, Grîchillo, Latainerillo, Ebrêerillo oKausinginik, imaitut: Jûdit attaningat.

*39 **Ajortullijugle** aipangata nivingaKattingata mittautigivâ oKarlunelo: Kristuseoguvit, illingnik nangmineK piulidlarit, uvaguglo.

40 Aipangata suadlarlugo oKautivâ: Igvittauk Gûde erKsigingilat, tâpsotunaK (toKKomut) pitlartaugalloarlutît?

41 Uvaguglo pitlartaujariaKaramnuk, ajortullilauramnuk; tâmnale idluitullilaungilaK.

42 Jêsusemullo oKarpoK: NâlegaK erKaringa, nâlegauvingnut tikkikuvit.

43 Jêsusiblo kiovâ: Ahamarik oKaupagit, uvlome aiparilârpagit Paradîseme.

44 Stundelo 6 olermat, nuname illûnâne târtoKsôlerpoK, stundit 9 ingat tikkidlugo.

45 SeKKinerlo KaumajungnaerpoK, kattimaviksûblo upKoKsoanga allikpoK KettermigIut.

*46 **Jêsuselo** nipperKortovlune oKarpoK: Atâtak, anernera aggangnut perKovara. Taimak oKarame, anernangêrpoK.

47 AngajoKâble illiortoKalauKtut tækkogamigit, Gûde nakoridlarpâ, oKarlunelo: Ahamarik, angut tâmna idluartôlauKtoK!

48 Inuillo illûnamatsiatik tagvanêtut, tamakkoninga tækkonârtut, Kanorlo illiortoKalaungmat, tækkogamik, sagvitik pattaktordlugit utterput.

49 Illûnatigle illangit, arnallo tâpsominga malliksimajut Galilêamit, allivasiktome nangerput, tamakkoninga tamainik tækkunârlutik.

*50 **Ahâglo** angut, Jôsefemik attilik, kiglisiniarpaktut illangat, ajungitoK issumagiktorlo!

51 Tâpsoma issumaKattigilaungilait (Jêsuse toKKoKovlugo); tâmna Arimatîamit, Jûdit iglugasæksoangita illanginit pijoK, Gûdib nâlegauvinganik nerriungmijoK.

52 Tâpsoma Pilâtusemut ailune, Jêsusib timinga KenuarivâI.

53 AKKartipâ tâva, uvineruksaijamiglo immuserdlugo, illu-

vermullo illivâ ĸairtomut illulimajomut, inungmik illijiviolaungitomut sulle.

54 Uvlo ĸ tâmna opallungaijaiviovo ĸ, sabbateolilarmelo.

55 Arnattau ĸ illagællugo Galilêamit pijut, mallikput, illuve ĸ ĸemmergojartordlugo, ĸanorlo timinga illijaulermangât.

56 Uttilerput tâva, mingoarutiksamiglo tippitsiariksaumiglo opallungaijaijartorput; sabbateotillugolo ĸikkarput, per ĸ ojat malliklugit.

KAPITEL XXIV.

Kristusib makkininganik. Sa ĸ ĸertininganik Emauseliartungnut, Jerusalemelo. Killaliarninganik.

WOCHIB uvlungita sivorlerpângane illuvermut pivut, mingoarutiksallo â ĸ iksulau ĸ tatik neksarpait, assitiglo illagivait.

2 Ujaraksoarle aksakârtitavine ĸ illuvermit naipipât.

3 Itterpullo, Nâlekablo Jêsusib timinga nenningilât.

4 Taimâk pivlugo siaklilermatta, ahâk angutik magguk sennianut pivuk, ĸeblertangnik ânnorâlîk.

5 Erksilerput tagva, kênangillo kattalungavut. Tâpkoa o ĸ autivait: Sôg ômarto ĸ ĸennerpisiûk to ĸ ĸungajunê?

6 Tamânêngila ĸ , makkisimavo ĸ , Er ĸ arsiuk, o ĸ autilaungmasse sulle Galilêamêdlune,

7 O ĸ arlunelo: Inûb Erninga inuit ajortullijut agganginut pititaujaria ĸ arpo ĸ kikkiaktortaulune, uvluglo pingajuangne makkitsomârpo ĸ .

8 O ĸ ausingillo tâva er ĸ arpait.

9 Illuvermillo aularput, tamakkoninga tamainik 11 it assingillo o ĸ autijartorlugit.

10 Marîale Magdalêna, Johannalo, Marîalo Jakôbusib assingillo, tagva arnat tamattominga o ĸ artut Apostelinut.

11 Tâp ĸ oale o ĸ ausingit umipkausetuinaunasugivait okperinagillo.

12 Pêtrusele nikkovidlune illuvermut a ĸ pangerpo ĸ , illuanullo itsuarame, uvineruksaijat kissêta tækkovait, aulardlunelo; tattaminiarporlo, ĸano ĸ illiorto ĸ alaungmat.

*13 **Ahâglo,** illâgik magguk uvlorme tamattomane iglugasangnut aivut, Emausemik attilingnut, Jerusalemit stundinik pingasunik (pissuklune) ĸanningitigijunut.

14 O ĸ ar ĸ attigêkpuglo pijo ĸ alau ĸ tut tamakkoa tamaita pitjutigællugit.

15 Taimak o ĸ artillugik, ingmingnut apperi ĸ attautivlutik, Jêsusib anguvak inger ga ĸ attigivlugiglo.

16 Ijîgigle tautungititauvuk, illitarser ĸ onnagik tâpsominga.

17 Okautivagle: Kanoĸ okâlavitik illiptingnut ingergavlutik kiksalaptiglô?
18 Tagva aipangata kiova, Kleofasemik attiggub, okaudlugolo: Tujormitjanit illúnainit Jerusalemêtunit uvlune tamakkonane pijokalauktunik kaujimangitotôvét?
19 Apperivaglo: Sumik? Kiovâk: Jésuse Nazaremioĸ pivlugo, nellautaijôlauktoĸ pitsartudlarlune, piniarnermut okautsinullo, Gúdemelo inungnelo tamaine.
20 Tânna ajokertuijoksoapta angajokâptalo unnertujutiginerpât tokkotaukovlugo, kikkiaktortaukovlugolo (senningajolingnut).
21 Uvagulle Israélitit pialijauniarasugivavut tâpsomunga. Uvlomelo uvlut pingatserput, taimangat taimailiormatsuk.
22 Arnat illapta illangita illuvermut uvlârnlauktut koaksârtilaukpâtiguttauĸ,
23 Timinga nenninginamitsugôĸ, okariartorpullo Engelingnik tækkolauramigôĸ, ômartomik okartûngnik.
24 Illaptalo illuvek nellipsarpât, taimaglo naipipât, sorlo arnanut okautaungmat, (Jésusele) nagvângilât.
25 Okautivaglo: Illisimaitotik, ômatiptikut erĸeasuktotik, tamakkoninga tâmainik okperlutik, nellautaijut okauserilauktânginik.
26 Kristuse taimak âniatitæksaulaungilâĸ ânaunerminullo itterlunó?
27 Môseselo nellautaijullo tamaita okautigilerpait tâpkungnunga, aglangniglo tamainik aglaksimajunik tâpsominga tukkisitítsiarlugik nellojungnaertipak.
28 Iglugasaille aivigijatik kaglileramigit, kâugiutiniarkôlaulerpoĸ.
29 Nokkarsarpâglo okarlutik: Uvaptingnêlaurit, uvluklilermat unnulermallo. Itterkattigivaglo tâpkunangnênialerdlune.
30 Iksivakattigileramigik nerrivlutik, kakkôjaĸ tiguvâ, kujalivlunelo avgorpâ tapkungnungalo tunivâ.
31 Ijîgik tâva uititaulerpuk illitarivâglo. Sâmingnelo nippaivâk.
32 Ingmingnullo tâpkoa okalerpuk: Omativuk illuptingne ónarsilaungilâk, okautingmattiguk apkome, aglangnik nellojungnaertingmattigûk?
33 Stundemelo taunattomane nikkovipuk, uttermilutiglo Jerusalemmut, 11 illo kattimajut naipipait, najortingillo.
34 Tapkoa okarput: Nâlegaĸ illa makkisimavoĸ, Simonemullo sakkilauktoĸ.
35 Tâpkoalo (magguk) unipkârvigivait apkome illuserilauktaningnik, kaunorlo illitarsijutigigaunikko, kakkôjaĸ avgormago.
*36 **Tamattomingale** okausekartillugit, Jêsusib nangmineĸ akkorngaenut pivlune okautivait: Ullapirsautekaritse!

37 Koaĸsângalerpulle erĸsililarmiglo, anernênaĸ tækkonasugællugo.
38 Oĸautivaillo: Sôg ĸoaĸsângavisê? sôglo taimaitunik issumaĸarĸisê ômattipsingnê?
39 Aggakka itigakkalo tækkulersigik, uvangauvunga nangmineĸ; aktorlungalo tækkunârsinga: Anerneĸ uvineĸangilaĸ sauneĸaranelo, sorlo uvanga tækkogapsinga peĸartunga.
40 Taimaglo oĸarame, aggane ittikkanelo ĸemmergojauĸolerpait tâpkonunga.
41 Kuviasungnermulle sulle okpingimatta, tattaminiarmattalo, oĸautivait: Ovane nerĸiksaĸarĸisê?
42 Mingeriablo jarrasimajub illanganik, igupsaujârtullo orĸsuænnik manijivut tâpsomunga.
43 Tiguvaillo, nerrilarmelo tækkoænne.
44 Oĸautivaillo: Tamædja oĸausikka, oĸauserilauĸtakka illipsingnut, sulle najulaurapse; pivlunga aglaksimajut illûnamatsiatik nellautsijuksaungmatta, Mósesib nellautaijullo aglangine, Dàvidiblo imgerutingine.
45 Tagva nellojungnaertipait, aglangnik tukkisilerĸovlugit.
46 Oĸautivaillo: Taimak aglaksimavoĸ, taimaglo Kristuse âniatitæksaulaukpoĸ, makkituksauvlunelo, toĸĸungajunit uvluk pingajuangne.
47 Oĸâlaĸojilunelo attermine ĸaĸĸialernermik issumagijaujungnaernermiglo ajornernit inuĸattigênut tamainut, Jerusalemiut pigiarĸârlugit.
48 Illipsele tamakkoninga tamainik kigligiutsijôvose.
49 Ahâglo, atâtama oĸautigilauĸtanga illipsingnut tillijomavara. Illipsele iglugasæksoarne Jerusalemêtuksauvose, pângat pitsartunermik tunnitsivioĸârase.
*50 **Tagvangalle** Betâniamut aitipait, agganelo ĸollangiutitidlugit saimartipait.
51 Taimaglo saimartikamigit ĸemakpait, ĸillangmullo ĸongmuarpoĸ.
52 Tâpkoale tuksiarvigivât, Jerusalemullo ĸuviasuvaksoadlarlutik utterivut;
53 Kattimavingmêtsainarlutiglo Gûde nakkoridlarpât ĸujagidlarlâllo.

EVANGELISTIB JOHANNESIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Kristusib nellàgut Gûdeminganik uviningorninganiglo. Johannesib baptiterijub okautekarninganik Jêsusemik. Jêsusib annerosungninganik illiuniartine sivorlinginik.

PIGIARNERME okausek ipok, okauserlo Gûdemêpok, okauserlo Gûdiovok.

2 Tâmna pigiarnerme Gûdemêpok.

3 Tamaitarsuit tâpsomunga pingortitauvut, tâpsomalo assiagut pingortisimangilât pingortisimajut.

4 Inôsek tâpsoma illuanêpok; innillo inôsek kaumanerivait.

5 Kaumajorlo kaumaivok târtomut, târtomiullo tukkisingilât

*6 **Inungmik** tillijaumajokarpok Gûdemut, Johannesemik attilingmik.

7 Tâmna tikkilaukpok kigligiutsijôvlune, kigligiutserkovlugo kaumajomik, illûnaita tâpsomunga okpertitaulerkovlugit.

8 Nangminek tâmna kaumajôlaungilak, kigligiutsijuksauvlunelo kaumajomik.

9 Tamadja miksekârtok kaumajok, inungnik illunainik kaumaksaijok, nunamut tikkitunik.

10 Sillaksoarmêlauktok, sillaksoarlo tâpsomunga pingortitauvok; sillaksoarmiullo illitaringilât.

11 Inukotiminut tikkipok, inukotingitalo illaliungilât.

12 Tâpsominga illaliortut illûnaita, tâpkoa pitsartunermik tunitjivigivait, kittorngaulerkovlugit Gûdemut, okpertut tâpsoma attinganut.

13 Tâpkoa aungmit pingitut, uviniub pijomajanganillônêt, angutib pijomajanganillônêt, Gûdemille erniaugomajut.

14 Okauserlo uviniolerpok, inôkattigællutalo, (ânanauningalo

tækkolauĸpavut, ernetuab Atâtamit pijub ânanauningatut) saimanelijartoĸ, miksesekârnelijartorlo.

*15 **Johannese** tâpsominga kigligiutjivoĸ, ĸaggudlarlunelo oĸarpoĸ: Tâmnauvoĸ oĸautigilauĸtara imâk: Kingunipkut ĸainiarpoĸ sivunimnêlauĸtoĸ, pilerĸârtinnanga ilaurame.

16 Tâpsomalo pitaĸaloringninganit tigusilauĸpogut saimanermik saimanermut.

17 Perĸojalle Môsesekut tunnijauvut, saimanoĸ miksesekârnerlo Jêsuse Kristusekut pivuk.

18 Gûdemik tækkomajoĸangilaĸ. Ernetuab, Atâtab sarliartangata, tamattominga nellojungnaertilauĸpâtigut.

*19 **Tamædja** Johannesib kigligiutjininga, Jûdit tilliklermatta Jerusalemit ajoĸertuijunik Lêvitiniglo, apperijauĸovlugo: Kinauvêt?

20 Kigligiutjivorlo sæglunanelo, kigligiutjivorlo: Kristuseungilanga.

21 Apperivâleo: Kinauvime? Eliaseôvet? Oĸarpoĸ: Taimnaungilanga. Nellautaijôvet? Kiovailo: Aukak.

22 Tagva oĸautivât: Kinauvime? kiojungarĸovluta uvaptingnut tilliklertunnut. Igvit ĸannoĸ pivlutit oĸauseĸarĸet?

23 Oĸarpoĸ: Ajoĸertuijub nippinga uvanga inuĸangitome: Nâlekab apĸotiksanga âĸiksorsiuk; sorlo nellautaijoĸ Jesaiase oĸarmat.

24 Tillijaujullo Farisêerinit pijut.

25 Tâpkoa apperivât oĸautivlugolo: Sôg baptisivêt, Kristuseunginavit, Eliaseonaglônêt, nellautaijônaglônêt?

26 Johannesib kiovait oĸarlunelo: Imermut baptisivunga, akkunapsingnêlerporle illitaringitasse.

27 Tâmnauvoĸ kingunipkut ĸainiartoĸ, sivunimnêlauĸtoĸ, nellopĸotivigijara ittigagutîgik singêjarlugik.

28 Tamattominga pijoĸalauĸpoĸ Betabarame Jordanib akkiane, Johannesib baptisivingame.

*29 **Uvlub** aipangane Johannesib Jêsuse nellipsariartortine tækkovâ oĸarlunelo: Ahâk tagga Gûdib saugârsunga sillaĸsoarmiut ajorninginik nangmaktoĸ!

30 Tâmnauvoĸ oĸautigilauĸtara: Kingunipkut angut ĸainiarpoĸ, sivunimnêlauĸtoĸ; pilerĸârtinnanga ilaurame.

31 Illitarilaungilaralo; Israêlekunulle illitarijaulerĸovlugo, tamanna pivlugo baptisijartorpunga.

32 Johanneselo kigligiutjivoĸ oĸarlunelo: Tækkolauĸpunga, Anerneĸ aĸĸarmat ĸillangmit, Taubetut, tâpsomanêlerdlunelo.

33 Illitarilaungitaralo; baptisijartorĸojimale immermut, tâpsoma oĸautivânga: Tækkoleruvit Anernerub aĸĸarvigijanganik kânganêvigijanganiglo, tâmnauvoĸ Anernermut ajunginermut baptisijoĸ.

34 Tækkolauĸparalo; kigligiutsilungalo tâmna, Gûdib erneringmago.

*35 **Uvlub** aipangane Johannese tagvanênivoĸ illinniartime illâgik magguk illagællugik.

36 Jêsuselo arvertartoĸ tækkogamiuk, oĸarpoĸ: Ahâk, tagga Gûdib saugârsunga!

37 Illinniartikitalo oĸartoĸ tussarpâk, Jêsuselo mallikpâk.

38 Jêsusele ĸeviarpoĸ, malliktingnelo tækkovak, oĸautivlugiglo: Suna ĸeinerpitikkô? Tâpkoale oĸautivâk: Rabbi (imaipoĸ: ajoĸertuijoĸ), kikkunêkêt?

39 Tâpsoma oĸautivak: Kailutik tækkojartortikkolo! Kaivuk tækkolugolo, uvlormelo tamattomane tâpsomane uvlilerpuk; stundele 10 iolerpoĸ.

40 Magguk tâpkua, Johannesemit tussartuk Jêsusemiglo malliktut, aipanga Andrêaseovoĸ, Simonib Pêtrusib nukkanga.

41 Tâpsoma angajune Simon naiperĸârpâ, oĸautivlugolo: Messiase naipipavut (imaipoĸ: Kristuse, ubvalo: mingoarsimajoĸ.

42 Jêsusemullo pitipâ: Jêsusib tækkogamiuk, oĸautivâ: Simoneovotit, Jônasib erninga; Kêfasemik atteĸartuksauvotit (imaipoĸ: Pêtrusemik, ubvalo: ĸairtomik).

*43 **Uvlub** aipangane Jêsusib ama Galilêamut aijomavlune Filippuse naipipâ oĸautivlugolo: Mallinga!

44 Filippusele Betsaidamiôjoĸ, Andrêasiblo Pêtrusiblo iglugasæksoarmioĸattingak.

45 Filippusib Natânaêl naipipâ oĸautivlugolo: Tâmna naipilauĸpavut, Môsesib perĸojane nellautaijullo, aglagutigilauĸtangat, Jêsuse, Jôsefib erninga, Nazaremioĸ.

46 Natânaêliblo oĸautivâ: Nazaretemit sumik ajungitomik pijoĸarungnarĸâ? Filippusib oĸautivâ: Kailutit tækkojartoruglo!

47 Jêsusib Natânaêl tikkitime tækkovâ, oĸautigivlugolo: Ahâk, tagga Israêlite idluartoĸ, nellangaineĸangitoĸ!

48 Natânaêlib oĸautivâ: Nakît illitarivingâ? Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Filippusemut ĸaiĸojauĸârtinnak, napârtub Faigeliksab attânêtillutit, tækkolauĸpagit.

49 Natânaêlib kiovâ oĸautivlugolo: Rabbi, Gûdib ernerivâtit,

50 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Okperpotit oĸautilaurapkit, napârtub Faigeliksab attânêtillutit tækkolaurapkit; tamattomangat pijariarĸortunersanik tækkojomârpotit.

51 Oĸautivlugolo: Ahamarik, ahamarik oĸautivapse: Mattoma kingorngagut ĸilak angmajoĸ tækkoniarpasse, Gûdiblo Engelingit ĸangattartut aĸĸartullo Inûb Erninganut.

KAPITEL II.

Jêsusib tattamnartullininganik sivorlerpâmik. Kaname Galilêametome. Aularviksiorringmik Jerusaleme. Tempelib sujungaititauninganik. Jûdit nellunaikutamik tækkojamaningannik.

UVLUK pingajuangne nulliarêlitainartoĸarpoĸ Kaname Galilêamêtome; Jêsusiblo anânanga tagvanêpoĸ.

2 Jêsusele illinniartingillo ĸaiĸojaugivut nulliarêlitainartungnut.

3 Wainelo amigarmat, anânangata Jêsuse oĸautivâ: Wainеĸarungnaerput.

4 Jêsusib oĸautivâ: Arnaĸ, sulliarpîk illingnût? stundiga tikkisimangilaĸ sulle.

5 Anânangata kivgat oĸautivait: Oĸausingit illipsingnut pinniarutigisigik.

6 Tagvanele illijaumajoĸarpoĸ immeĸarvingnik ujarĸanik pingasujortunik, Jûdit sujungaersautingita illusingititut; tâpkoa maggungnik pingasuniglônêt ôktuteĸasôngovut.

7 Jêsusib oĸautivait: Immeĸarvît ukkua immertulersigik. Tâpkoalo immertorpait ullipkidlugit.

8 Oĸautivaillo: Kallutitse mânna, âtsiluselo nerĸiksalliortomut. Atsilerpullo.

9 Nerĸiksalliortuble Waine immetuinaulauĸtok ôgamiuk, (ĸaujimananelo, nakit pingmangât, kivgalle immermik ĸallulauĸtut ĸaujimavât,) nerĸiksalliortub uiksaĸ ĸaiĸovâ,

10 Oĸautivlugolo: Illûnatik Waine mammarneĸ sivorlermik ĸaipât; ĸaiĸojaujullo immerugungnaerpatta, mammanginersaĸ ĸaipât; igvit Waine mammarneĸ kingorliotipat.

11 Tamadja Jêsusib tattamnartitangita sivorlerpângat, piniartoĸ Kaname Galilêametome, ajugaĸanginine saĸĸertiniaramiuk. Illinniartingitalo okperivât.

*12 **Mattoma** kingorngagut Kapernaumut attârpoĸ, nangmineĸ, anânanelo, ĸattangutinelo, illinniartinelo illagivlugit; tagvanelo akkunêngilat.

13 Jûdillo aularviksiorvingat ĸaglilerpoĸ; Jêsuselo Jerusalemut majorarpoĸ.

14 Kattimaviksoarmelo tuktuvangnik, saukaniglo, taubiniglo niorvgutiggit naipipait, kênaujaniglo tauĸsêjut.

15 Aklunâniglo ipperautsiorpoĸ, illûnaitalo annitipait ĸattimaviksoarmit, saukallo tuktuvaillo illaliudlugit, kênaujaniglo tauĸsêjut kênaujaĸottingit serĸitivait, sângillo ochotidlugit.

16 Taubiniglo niorvgutiggit oĸautivait: Tamakkoa annitisigik, atâtamalo iglunga niuverviotiniarasiuk.

17 Illinniartingitalo erkaumavât aglaksimangmat: Illungertornerub iglut pivlugo nungutipânga.

*18 **Tagva** Jûdit kiovât okautivlugolo: Sumik tattamnartitsivigijomavitigût taimailiorungnarnernút?

19 Jésusib kiovlunelo okautivait: Kattimavik una asserorsiuk; uvluglo pingajuangne napârtitsomagivara.

20 Tagva Jûdit okarput: Kattimavik una jârine 40 ine sennajaumavok, igvillo uvlune pingasune napârtitsomajât?

21 Timiminigle okarpok tailugo kattimavingmik.

22 Tokkungajunille makkisimangmat, illinniartingita erkaumavât, tamanna okautilaungmago: aglaillo, Jésusiblo okauserilauktangit okperivait.

*23 **Aularviksiorvekarningane** Jerusalemétillugo, unuktut okpilerput attinganut, tattamnartitangit tækkogamigit.

24 Jésusible ingminik sungertorlungilait, illûnaita illitarigamigit.

25 Inungmiglo nellojungnaertitaujariakangilak kimullônêt; kaujimatsiarame inûb illumigijanginik.

KAPITEL III.

Jésusib Nikodêmusiblo okarkattigingigingnik. Johannesib baptiterijub kiglisiatsininganik ânamannerpâmik kingorlerpâmiglo Jésusemik.

ANGUTEKALAUKPORLE Farisêerit akkorngænne, Nikodêmusemik attilingmik, Jûdine angajokanjomik.

2 Tâpsoma unuangotillugo Jésuse tikkipâ, okautivlugolo: Ajokertuijok, kaujimavogut, ajokertuijôvlutit Gûdemit pigavit; illiktut tattamnartitsijokarungnangimat, Gûdib aiparikpago kissiane.

3 Jésusib kiovâ okautivlugolo: Ahamarik, ahamarik okaupagit: Nutâmik erniangongitub Gûdib nâlegauvinga tækkojungnangilâ.

4 Nikodêmusib okautivâ: Inuk kanok erniangojungnarkâ inukoarlunê? ama anâname timinganut itterungnarivâ erniangolunelô?

5 Jésusib kiovâ: Ahamarik, ahamarik okaupagit: Erniangongitok immermut Anernermullo, Gûdib nâlegauvinganut pijungnangilak.

6 Uviningmit erniangojok uviniovok; Anernermille erniangojok anerniovok.

7 Tattaminiarutiginago, okautilaurapkit: Nutâmik erniangojuksauvose.

8 Annore issumaminik nane annordlerpok, sulluksungni-

ngalo tussaralloarpat; ĸaujimangilatille, nakit pingmangât, namullo aingmangât. Taimainivoĸ neliat Anernermit erniangomajoĸ.

9 Nikodêmusib kiovâ oĸautivlugolo: Kanoĸ tamanna illinganiarĸâ?

10 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Israêlitine ajoĸertuijôvêt, tamanalo ĸaujimanagô?

11 Ahamarik, ahamarik oĸaupagit: Kaujimajaptingnik oĸarpogut, tækkolauĸtaptingniglo kigligiutjivogut; kigligiutjiniptingniglo okpingilase.

12 Nunab pinginik oĸautijarangapse, okpinginapse: ĸanoĸ okperajarĸisê, ĸilaub pinginik oĸautinajarupse?

13 Kilangmullo ĸongmuartoĸangilaĸ, ĸilangmit aĸĸartoĸ kissime, tagva Inûb Erninga ĸilangmêtoĸ.

*14 **Sorlolo** Môsesib ĸuglugiangojârtoĸ nappautilaungmago inuĸangitome, taimaktauĸ Inûb Erninga nappautjaujariaĸarpoĸ;

15 Illûnatik okpertut tâpsomunga assioĸonnagit, nungusuitomigle inôguteĸarĸovlugit.

*16 **Imâk** Gûdib sillaĸsoarmiut nagligivait, Ernetuane tunnilugo, illûnatik okpertut tâpsomunga assioĸonnagit, nungusuitomigle inôguteĸarĸovlugit.

17 Gûdib Ernine tillilaungimago sillaĸsoarmut, sillaĸsoarmiunik erĸartuerĸovlugo; sillaĸsoarmiulle piulijauĸovlugit tâpsomunga.

*18 **Tâpsomunga** okpertoĸ erĸartortauniangilaĸ; okpingitorle erĸartortaujarêrpoĸ; Gûdib Ernetuangata attinganut okpinginame.

19 Tamædja erĸartortaujutiksauvoĸ, ĸaumajoĸ sillaksoarmut tikkisimangmât, inuille târsoaĸ ungaginersarivât ĸaumajomit. Piniarningit idluimatta.

20 Ajortullijub ĸaumajoĸ ômigivâ, ĸaumajomullo aijomanane, piniarnerlungnine pidlartauĸonnagit.

21 Miksеĸârnermigle piniartoĸ, ĸaumajomut aivoĸ, piniarnine sagvartauĸovlugit; Gûdeme piniaramigit.

*22 **Mattoma** kingorngagut Jêsuse illinniartine illagællugit nunamut Jûdêamut pivoĸ, tagvanelo piniarveĸarpoĸ tâpkoa illagællugit, baptisilunelo.

23 Johanneselotauĸ baptisivoĸ sulle Enoneme, Salimib ĸannitangane, tamanna imiliksôngmat; tagvungalo tikkiput baptitaujomavlutik.

24 Johannese sulle parngnanaersimavingmut pititaungimat.

*25 **Tagva** Johannesib illinniartingit Jûdillo ingmingnut appersôtilerput sujungainermik (baptitaunermik).

26 Johanneselo tikkipât oĸautivlugolo: Ajoĸertuijoĸ, angut

Jordanib akkianut tikkitigilauĸtat, kigligiudjutigijat, ahâk, tâmna baptisivoĸ, illûnatiglo tikkipât.

27 Johannese kiovoĸ oĸarlunelo: Inuk tigusijungnangilaĸ sumik, ĸillangmit tunnitjiviongikune.

28 Illipse nangminek kigligiudsijigivapse, oĸalaurama Kristuseunginimmik, tillijaugamale tâpsoma sivorngagut.

29 Nulliaksalik uiksauvoĸ, uiksable illanârijingata nangerdlunelo naipertorpâ, ĸuviasudlarporlo uiksab nippinganik. Tamanna ĸuviasungnera nâmaksilerpoĸ mânna.

30 Tâmna aglisijariaĸarpoĸ, uvangale miklileriaĸarpunga.

31 Takpângat tikkitoĸ tamainit anginerovoĸ. Nunamit pijoĸ nunamit pivoĸ, nunablo pinginik oĸarpoĸ. Kilangmit tikkitoĸ tamainit anginerovoĸ.

32 Kigligiudsivorlo tækkolauĸtaminik tussalauĸtaminiglo; illaliortoĸalungilarlo kigligiutsiningamik.

33 Tâpsomingale illaliortub, tâpsoma maĸĸiterpâ Gûdib miksekârtôninga.

34 Gûdib tillijangata Gûdib oĸausingit oĸautigingmagit; Gûdib Anernek tunningmago ôktûmut ôktornago (amigangitomigle).

35 Atâtab Ernine erdligivâ, tamaitalo tunnilauĸpait tâpsoma agganginut.

36 Erninganut okpertoĸ nungusuitomik inôseĸarpoĸ. Erninganut okpingitub inôsek tækkoniangilâ, Gûdible ningausingata ĸollangiangînarpâ.

KAPITEL IV.

Arnamik Samâriamiomik. Attanîub kirgangata erningata âkiktauninganik Kapernaume Galilêamêtome.

NÂLEGARLE tukkisilerame, Farisêerit tussaumalermatta, Jêsuse unumersanik illinniarteotitsingmat, baptisingmallo Johannesemit,

2 (Jêsuse nangminek baptisingigalloarmat, illinniartimigulle,)

3 Tagva nuna Jûdêa ĸemakpâ, Galilêamullo ingergarmilune.

4 Nunale Samâria apĸotigijariaĸarpâ.

5 Tagva Samâriab iglugasæksoangita illanginut tikkipoĸ, Sicharemik attilingnut, iglugasait, Jâkob tunilauĸtangita ernerminut Jôsefemut ĸannitanginêtunut.

6 Jâkoble immeĸtarvinga tagvanêpoĸ. Jêsusele ingerganerminut merngortorame, tagva immeĸtarvingmut ingipoĸ; stundelo pingasujortôlerpoĸ.

7 Tagva arnaĸ Samâriamioĸ tikkilerpoĸ, immermik ĸallujartorlune. Jêsusib oĸautivâ: Immertilaunga.

8 (Illinniartingille iglugasæksoarnut aimavut nerĸiksarsiniaromavlutik.)

9 Arnab Samâriamiub tagva oĸautivâ: Sôg ĸenuvêt uvamnut immertitaunermik, Jûdiogavit, uvangale Samariamiut arnangita illangât? (Samâriamiullo Jûdillo ingmingnut illagêngimatta).

10 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Gûdib tunnergutâ illitarilerungne, kinaungmangâllo illingnut oĸartoĸ: Immertilaunga; tuksiarviginajarpat, tâpsomalo tunnitjiviginajarpâtit immermik inôgutilingmik.

11 Arnab oĸautivâ: Nâlegaĸ, ĸallutiksaĸangilatillônêt; immeĸtarviglo ittingmat. Nakît inôgutilingmik immeĸaralloarĸêt?

12 Anginersauvêt atâtaptingnit Jâkomit, tunijijomit immeĸtarvingmik ôminga uvaptingnut? Nangminerle ômangat immilauĸpoĸ, ĸittorngangillo nergjutingillo.

13 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Immermik ôminga immertoĸ immerulerniarivoĸ.

14 Imermigle tunnergusiarijaminiĸ uvamnut immerniartoĸ immerungniarungnaerpoĸ issoĸangitomut; imerle tunniniartara tâpsomunga illuane puilavioniarpuĸ immermik, inôtsemut nungusuitomut puilajomik.

15 Arnab oĸautivâ: Nâlegaĸ, immermik tamattominga tunitjiviginga, immerugungnaerĸovlunga, ovungartuksaujungnaerĸovlunga ĸallujartorlunga.

16 Jêsusib oĸautivâ: Ailerit, uit ĸaiĸolugo, ĸailutillo ovunga.

17 Arnab kiovâ oĸautivlugolo: Ueĸangilanga. Jêsusib oĸautivâ: Nellagut oĸarpotit: Ueĸangilanga.

18 Tellimanik ueĸalauĸpotit, mânmalo najortigijat uigingilat. Nellâgut oĸarpotit.

19 Arnab oĸautivâ: Nâlegaĸ tukkisivunga nellautaijôgavit.

20 Sivorlivut ĸaĸĸame tamâne tuksialauĸput (Gudemut; illipsele oĸarpose: Jerusaleme kissiane tuksiarveĸartuksaugapta.

21 Jêsusib oĸautivâ: Arnaĸ oĸperinga, nelliutsomârpoĸ ĸaĸĸame tamânelônêt, Jerusalemelônêt Atâtamut tuksiarveĸarungnaervise.

22 Tuksiarvigijase nellovasse; uvagulle tuksiarvigijavut nellungilavut; piulijiksaĸ Jûdinit pingmat.

23 Nelliutsomârporle, nelliutijarêrporlo tuksiartut nellâgôrtut Atâtamik tuksiarveĸarvingat anernerme miksеĸârnermelo; Atâtalo taimaitunik tuksiartiminik pijomavoĸ.

24 Gûde anerniovoĸ, tuksiartingitalo anernerme miksеĸârnermelo tuksiarvigijæksarivât.

25 Arnab oĸautivâ: Kaujimavunga, Messîase tikkitsomâr-

mat, Kristusemik attilik; tâpsoma tikkikune, tamainik ᴏᴋautiniarpâtigut.

26 Jêsusib ᴏᴋautivâ: Tânmauvunga, ᴏᴋarᴋattigijat.

*27 **Taimak** ᴏᴋartillugo, illinniartingit tikkiput, tattaminiarutigivâllo, arnak ᴏᴋarᴋattigingmago. ᴏᴋangigalloarpulle: Sumik appersornikkét? ubvalo: Sôg ᴏᴋarᴋattigiviûk?

28 Tagva arnab inᴇᴋtautine ᴋemakpâ tagvunga, ailunelo iglugasæksoarnut, inuillo ᴏᴋautivait:

29 Kaititse, inuk tækkojartorsiuk, ᴏᴋautjiga tamainik pinialauktaunnik, Kristusemngimangât?

30 Tagva iglugasæksoarnit annilutiglo tikkilerpât.

*31 **Tikkerᴋârtinnagit**, illinniartingita innapât ᴏᴋarlutiglo: Rabbi, nerrilerit!

32 Tâpsomale ᴏᴋautivait: Nerᴋiksaᴋarpunga ᴋaujimangitapsingnik.

33 Tagva illinniartit ingmingnut ᴏᴋarput: Kaitsijoᴋalauneᴋâ nerᴋiksanganik?

34 Jêsusib ᴏᴋautivait: Tamadja nerᴋiksara, tillijima pijomajanga piniarutigilugo, piniarningalo pijarêrlugo.

35 Nangminᴇᴋ ᴏᴋalerpangilasé: Taᴋᴋit sittamat nâkpatta, kattersiveᴋalârpoᴋ? Ahâk, ᴏᴋautivapse: Uititse, perorséviglo tækkolersiuk; perortut ᴋaᴋᴋorsijarêrput kattitæksauvlutik.

36 Kibluijorlo akkilertauniksarsivoᴋ, kattersilunelo perortunik inótsemut nungusuitomut, ᴋuviasoᴋattigêngniarlutiglo karngasuijoᴋ kibluijorlo.

37 Tamâne ᴏᴋautsit nellautsingmatia: Tâmna karngasuivoᴋ, assia kibluivoᴋ.

38 Uvanga tillilauᴋpapse kibluerᴋovluse sennalaungitapsingnik: assise sennalauᴋput, illipselo sullianginut tikkipose.

*39 **Samâriamiulle** iglugasæksoarnit taipkonangat pijut unnuktut okperivât, arnab ᴏᴋausingit pivlugit, kigligiutjijub: Tâpsoma ᴏᴋautilauᴋpânga tamainik pinialaungnimmik.

40 Samâriamiulle tikkinamitsuk, ᴋenuvigivât uvliviojomavlutik; uvlungniglo maggungnik tagvane uvlivoᴋ.

41 Unnersallo okpilerput ᴏᴋausingit pivlugit.

42 Arnamullo ᴏᴋarput: Okperapta ᴏᴋautsitit pitjutigijungnaerpavut, nangminᴇᴋ tussarapta tukkisilutalo, tâmna illa Kristuseongmat, sillaᴋsoarmiut piulijingat.

*43 **Uvluk** magguk nângmannik, tagvangat aularpoᴋ, Galilêamullo ingergalerdlune;

44 Nangminerle Jêsuse kigligiutjivoᴋ, nellautaijoᴋ nunamine nakkorijaungimat.

45 Galilêamulle tikkingmat, Galilêamiut illaliorpât, tækkolauᴋtut tamainik piniarninginik Jerusaleme aularviksiorviotillugo. Aularviksiorvingmut tikkilaungmigamik.

*46 **Jêsuselo** ama Kanamut Galilêamêtomut tikkinivoĸ, immermik Wainiotitsivigilauĸtaminut.

47 Attaniuble kivgangita illangata erninga ĸanimavlune nellavoĸ Kapernaume. Tâmna tussaumagame, Jêsuse Jûdêamit Galilêamut tikkingmat, tuksiarvigijartorpâ attersârĸovlugo, ernine âĸiktauĸovlugo, toĸĸoniarĸôrdlune ĸannimangmat.

48 Jêsusiblo oĸautivâ: Nellunaikutanik tattamnartuniglo tækkungikupse, okperomangilase.

49 Attaniub kivgangata oĸautivâ: Nâlegaĸ, attersâlaurit ĸittorngara toĸĸoĸârtinnago.

50 Jêsusib oĸautivâ: Ailerit, ernît inôvoĸ. Angullo tâmna oĸautsemik oĸarvionerminik Jêsusemut okperpoĸ ailerlunelo.

51 Attersârtillugolo, kivgangita pârpât, nellojungnaertilugolo oĸautivât: Kittorngat inôvoĸ.

52 Tagva kiglisiniarpait stundemik nakornersaulervigilauĸtanganik. Oĸautivâllo: Ikpeksaĸ, stundit 7 oningæne ôlingnartub ĸemakpâ.

53 Tagva atâtanga tukkisivoĸ, stunde tâmnaungmat, oĸautjauvine Jêsusemut: Ernît inôvoĸ. Okpilerporlo iglomioĸattine illûnaita illagilugit.

54 Tamadja Jêsusib tattamnartitangata aipanga, Jûdêamit Galilêamut tikkiname.

KAPITEL V.

Jêsusib Sabbateme Jârinik 38 inik ĸanimalauĸtoĸ âĸikpâ. Jûdit tamanna pivlugo unangmilugo pijut oĸarĸattigivait suangavlugillo.

MATTOMA kingorngagut Jûdit uvloĸsiorveĸarmatta, Jêsuse majorarivoĸ Jerusalemut.

2 Jerusaleme saukat itterĸattarvingata kiglingane tesseĸarpoĸ, Ebrêeritut taijamik Betesdamik, tellimaniglo iglotalingmik.

3 Tamakkonane ĸannimajut unnuktut nellavut, tautungitut, tussiaktullo, uvinêrutisimajullo. (Tâpkoa utaĸĸivut immiub aulatitauniarninganik.

4 Engele aĸĸarpangmat tessermut, nelliuninga nelliutijarangat, immanganik aulatitsijartorlune. Neliat tagva sivorliovlune immiub aulatitauningata kingorngane missiktoĸ tagvunga, tâmna pijungnailerpoĸ, sumiglônêt ĸanimasermik pilik).

5 Inuĸarporle tagvane Jârinik 38 inik ĸannimavlune nellalauĸtomik.

6 Jêsusible tâmna nellajoĸ tækkogamiuk, tussaramelo, tai-

mak sivitutigijomik nellalaungmat, oĸautivâ: Pijungnaileromavêt.

7 Kammajub oĸautivâ: Nâlegaĸ, inuĸangilanga, imeĸ aulajarangat, missiktitsijiksamnik tessermut; tikkikumalo assima ingiarpânga.

8 Jêsusib oĸautivâ: Makkitit, aumittitillo tigulugit aularit.

9 Tagvainarlo inuk tâmna pijungnailerpoĸ, aumittinelo tigulugit aularpoĸ. Uvlorle tamanna Sabbateovoĸ.

*10 **Tagva** Jûdit pijungnailauĸtoĸ oĸautivât: Uvlome Sabbateovoĸ; idluangilaĸ aumittitit nangmakkangne.

11 Tâpsoma kiovait: Pijungnaertitima oĸautivânga: Aumittitit tigukit aularlutillo.

12 Tagva apperivât: Inuk imna kinauvâ, oĸautjît: Aumittitit tigukit aularlutillo?

13 Pijungnailertuble ĸaujimangilâ, kinaungmangât; Jêsuse ĸemmailaungmat, inuliksôngmat tagvane.

14 Kingorngagut Jêsusib kattimaviksoarme naipipâ, oĸautivlugolo: Udjertulerit; pijungnaerpotit; ajortullijungnaerit, sôngonersamik sugiartauĸonak.

15 Inuk tâmna aivoĸ, Jûdillo oĸautijartorlugit, Jêsuseongmat pijungnaertitine.

16 Tamanna pivlugo Jûdit Jêsuse unangmivât toĸĸotsomavlugo, taimailiulaungmat Sabbateotillugo.

17 Jêsusible kiovait: Atâtaga mânamut tikkidlune piniarpoĸ, uvangalo piniarivunga.

18 Tamanna pivlugo Jûdit pigannerterluarlutik toĸĸotsomavât, Sabbate issumagingimago kissianeungitoĸ, oĸarmingmalle: Gûde atâtagigamiuk, ingminiglo Gûdemut adsiotilune.

*19 **Tagva** Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Ernek ingminik piniarungngnangilaĸ sumik, tækkojaminik Atâtamit kissênik; tâpsoma piniarutigijanga Ernerubtauĸ taimaluatsiaĸ piniarutigivâ.

20 Atâtab Ernine erdligivâ piniarninelo tamaita tækkojautipait tâpsomunga, sullelo piniarnerit pijariaĸortunersat tækkotitjutigiiniarpait tâpsomunga, tattaminiarutigijæksapsingnik.

21 Sorlo Atâtab toĸĸungajut tuppaktingmagit, ômartilugillo, taimak Erningatauĸ ômartitsivoĸ pijomajaminik.

22 Atâta erĸartuingimat kimiglônêt, Erninele erĸartuijungortilauĸpâ tamainik.

23 Ernek illûnainut nâlektauĸovlugo, sorlo Atâta nâlengmatsuk. Ernermik nâlengitoĸ Atâtamiktauĸ nâlenginivoĸ tillijanganik.

24 Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Oĸausimnik tussartoĸ, okperilugolo tillijiga, tâmna inôseĸarpoĸ nungusuitomik, erĸartuivingmullo piniangilaĸ, toĸĸomille inôtsemut nuktersimavoĸ.

25 Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Stunde nelliutsomâr-

poĸ, nelliutijarêrporlo, toĸĸungajut Gûdib Erningata nippinganik tussarvingat; tamattomingalo tussartut inôniarput.

26 Sorlo Atâta inôseĸarmat ingmine, taimaktauĸ Ernine tunitjivigivâ inôseĸarĸovlugo ingmine.

27 Pitsartunermiglo tunitjivigivâ, erĸartuerĸovlugotauĸ, Inûb Erneringmago.

28 Tattaminiarutiginasiuk tamanna. Stunde nelliutsomârmat illûnatik illuvernêtut tussaromârviksangat tâpsoma nippinganik;

29 Annivlutiglo makkitsomârput ajungitullilauĸtut inônermut pijuksauvlutik, ajortullilauĸtulle erĸartuivingmut pijuksauvlutik.

30 Uvamnik sumik piniarungnangilanga. Tussartaptut erĸartuivunga, erĸartuineralo idluarpoĸ; pijomajara piniarutiginginapko, Atâtable tillijima pijomajanga.

31 Uvanga nangminimnik kigligiudsiguma, kigligiudsinera miksеĸârtôngilaĸ.

32 Assigale kigligiudsivoĸ uvamnik; ĸaujimavungalo, kigligiudsineĸ miksеĸârtôngmat, kigligiudsininga uvamnik.

33 Illipse tilliklilauĸpose Johannesemut, tâmnalo miksеĸârnermik kigligiudsilauĸpoĸ.

34 Uvangale inungnut kigligiutjaujariaĸangilanga; taimaitomigle oĸautivapse, piulijaulerĸovluse.

35 Taimna nenneroangolauĸpoĸ ikkomalik ĸaumaijorlo; illipsele annikitomik ĸuviasûteĸaromalauĸpose ĸaumaninganik.

36 Uvangale pijariarĸortunersamik kigligiutjuteĸarpunga Johannesib kigligiutjininganit; piniarnerille, Atâtab ĸailauĸtangit uvamnut, nâjerĸovlunga tamakkoninga, piniarnerit tamakkoa piniarutigijakka, kigligiutjivut uvamnik, Atâtab tillingmanga.

37 Atâtalo tillijiga, tâmna kigligiutjivoĸ uvamnik. Tâpsoma nippinga tussalaungimarikpasse, tautualônêt tækkolaungilasse.

38 Oĸausingalo illumigingilasse; okperinginapsiuk tâpsoma tillilauĸtanga.

*39 **Aglangne** ĸenneritse; inôtsemik nungusuitomik pitaĸarasugigapse tâpkonane; tâpkoangovullo kigligiutsijut uvamnik.

40 Uvamnullo ĸaijomangilase inôseĸaromavluse.

41 Inungnut nertortaunasuangilanga.

42 Illitarivapsele, Gûdib naglingninganik illumiuteĸanginapse.

43 Atâtama attingane tikkipunga illaliungilapsîngalo. Assiga tikkipat attermine nangminermine, tâmna illaliorniarpasse.

44 Kanoĸ okperungnarĸisê, nertortaujomautigupse illipsingnût? nertornarnerlo Gûdemit kissianit pijoĸ ĸennernagô?

45 Issumaniarase, uvanga Atâtab sângane passijomârapse.

Passiklertoĸarpoĸ illipsingnik, Môsesemik ipsominga tættigijapsingnik.

46 Môsese okperigupsiuk, okperinajarivapsinga; uvamnik aglalaungmat.

47 Tâpsomale aglangit okperingikupsigik, ĸanoĸ oĸausikka okperinajarpisigik?

KAPITEL VI.

Kristusib nerrititsininganik 5000 inik. Arvertarninganik immiub kângagut. Okâlaninganik nerrinermik timinganik, immernermiglo aunganik.

MATTOMA kingorngagut Jêsusib Galilêab tessersoanga, tagva Tibêriasib tessersoanga ikârvigivâ.

2 Inugasæksuillo mallikpât, tattamnartitangit tækkolauĸtatik pivlugit, pinialauĸtangit ĸannimajunut.

3 Jêsusele ĸaĸĸamut majorarpoĸ, tagvungalo ingitsartorlune illinniartine illagællugit.

4 Aularviksiorvigle Jûdit uvloĸsiorvingat ĸaglilerpoĸ.

*5 **Tagva** Jêsuse tækkosarpoĸ tækkolunelo inugasæksoarnik tikkitiminik, Filippusemullo oĸarpoĸ: Nakit ĸaĸĸôjaksarsiniarpitâ makkoa nerĸiksanginîk.

6 Taimagle oĸarpoĸ ôktoromavlugo; ĸaujimagalloarame piniaromajaminik.

7 Filippusib kiovâ: ĸaĸĸôjat kênaujârsungnut 200 inut pissiangovaktut inuit tâpkoa amigarivait, mikkijomiglônêt attunit pigalloarunik.

8 Illinniartingita illangata, Andrêasib, Simonib Pêtrusib nukkangata, oĸautivâ:

9 Nukkappiaĸarpoĸ ovane ĸaĸĸôjanik tellimanik mingeriangniglo maggungnik pilingmik; kissianele unnuktoĸsoarnut tâpkoa suglunarput.

10 Jêsusible oĸautivait: Inugasæksuit ikterĸosigik. Iviksuĸaĸarporle tagvane unuktunik. Tagva ikterput 5000 iokasait.

11 Jêsusible ĸaĸĸôjât tiguvait, ĸujalivlunelo illinniartiminut tunivait, illinniartulle iksivajunut; taimaktauĸ mingeriangnit nâmagijaminik.

12 Kâgungnailermattale, illinniartine oĸautivait: Amiakut kattersorsigik, assiojoĸarĸonnago.

13 Tagva kattersoilutik amârgaujat 12 it tættæpait amiakunik, ĸaĸĸôjanit tellimanit, nerrilauĸtut kikkilauĸtanginik.

*14 **Inuit** Jêsusib tattamnartitanga tamanna tækkogamitsuk, oĸarput: Tâmna ila nellautaijôvoĸ tikkituksaĸ sillaĸsoarmut.

15 Jêsusele mallugosulerame, ĸainajarmatta tigujomavlu-

golo, attaniotitsomavlugo, ama ĸemâlerpoĸ ĸaĸĸamut inutôvlune.

16 Unnulermalle illinniartut attârput tessersûb kiglinganut.

17 Umiaĸortômullo ikkivlutik ikârniarlutiglo Kapernaumut. Tâĸsijarêrporlo, Jêsusiblo tikkisimangilait.

18 Tessersoarlo mallilerpoĸ aĸĸunaĸsoarmut.

19 Epulauĸârdlutik issaktanik 25,000 inik 30,000 iniglônêt ungasiktigijomut, Jêsuse immab ĸângagut pissuktoĸ umiaĸortûblo ĸannitanganut tikkitoĸ tækkovât erĸsilerlutiglo.

20 Tâpsomale oĸautivait: Uvangauvunga, erĸsinase!

21 Tagva umiaĸortômut ikkerĸolerpât; tagvainarlo umiaĸortûb nuna aivigijomajatik tikkisimalerpâ.

*22 **Uvlub** aipangane inuit tessersûb miksânêtut tækkovut umiaĸangimat assianik, illinniartingita ikkimavigijangænnik kissianik, Jêsusiblo illinniartine ikkeĸattigilaungimagit umiaĸortômut, illinniartingit kissimik aulalaungmatta.

23 Umiaĸortûble assingit Tibêriasemit tagvunga pivut ĸaĸĸôjamik nerrimârvingænnut Nâlekab ĸujalininganut.

24 Inuillo tækkogamik, Jêsuse tagvanêngimat, illinniartingillônêt, umiaĸortûnut ikkilerivut, Kapernaumullo tikkilerlutik Jêsuselo ĸennerlugo.

25 Tessersûblo akkiane nagvâramitsuk, oĸautivât: Rabbi, ĸanga tamaungarpêt?

26 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse tattamnartitakka tækkolauĸtase, pivlugit ĸennilungilapsinga; ĸaĸĸôjamigle nerrilaurapse kâgungnaerluselo.

27 Nerĸiksamik nungusârtomik pinasuarase, inôtsemulle nungusuitomut itsainartomik, Inûb Erningata tunniniartanganik illipsingnut; tâmna Gûdib Atâtab naĸĸitjusilaungmago.

28 Tagva oĸautivât: Sumik piniartuksauvitâ, Gûdib piniarĸojanginik piniarungnarlutâ?

29 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Tamadja Gûdib piniarĸojanga, okperluse tâpsomunga tillijanganut.

30 Tagva oĸautivât: Sumîk tattamnartitsiniarĸêt, tækkovluta okperilutillo pijungnarĸovluta? sumîk piniarĸêt?

31 Sivorlivut Mannanik nerrilauĸput inuĸangitome, sorlo aglaksimangmat: Tâpsoma ĸaĸĸôjamik tunnitjivigivait, nerĸiksanginik.

32 Tagva Jêsusib oĸautivait: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Môsesib ĸaĸĸôjamik ĸilangmit tunnitjivigilaungilâse, Atâtamale ĸaĸĸôjamik idluartomik tunnitjivigivâse ĸilangmit.

33 Tamædja Gûdib ĸaĸĸôjanga, ĸilangmit pijoĸ, tunijijoĸ silaksoarmiunut inôtsemik.

34 Tagva oĸautivât: Nâlegaĸ, ĸaĸĸôjamik, taimaitomik tunitjivigitsainartigut.

35 Jêsusible oĸautivait: Uvanga ĸaĸĸôjauvunga inôgutilik.

Uvamnut ĸaijoĸ kângniarungnaerpoĸ; uvamnullo okpertoĸ immerosungniarungnaerpoĸ.

36 Oĸautijarêrpapsele, tækkolaurapsinga, okperingilapsingalo.

37 Illûnatik Atâtama ĸaitangita uvamnut tikkipânga; uvamnullo pijoĸ annitinagolo ajæktorniangilara.

38 Kilangmit tikkinama, pijomajaraungitoĸ piniaromavlugo, tâpsomale tillijima.

39 Tamadjale Atâtama tillijima pijomajanga, assiojoĸarĸonnago tamainit, tunnilauĸtanginit uvamnut, ômartitserĸovlungale tâpkoninga uvlut naggatiksangænne.

40 Tamadjale tâpsoma tillijima pijomajanga, Erninganik tækkojoĸ okperivlugolo nungusuitomik inôguteĸarĸovlugo; uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksangænne.

41 Tagva Jûdit annûtigivât, oĸarmat: Uvanga ĸaĸĸojauvugna ĸilangmit tikkitunga;

42 Oĸarlutiglo: Jêsuseungilâĸ una, Jôsefib erningâ? atâtangalo anânangalo illitaringilavût? ĸanorle oĸarĸâ: Kilangmit tikkitunga?

43 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Annûtjiĸattigêngniarase!

44 Uvamnut tikkitoĸarungnangilaĸ, Atâtab tillijima amuangippago; uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksangænne.

45 Nellautaijut aglangine aglaksimavoĸ: Illûnatik ajoĸertortaumajôjomârput Gûdemut. Atâtamillo tamattominga tussartoĸ illinniarlugolo, tâmna ĸaijungnarpoĸ uvamnut.

46 Atâtamik tækkomajoĸangilaĸ; Gûdemit pijub kissime Atâta tækkolauĸpâ.

47 Ahamarik, ahamarik, oĸaupapse: Uvamnut okpertoĸ, nungusuitomik inôseĸarpoĸ.

48 Uvanga ĸaĸĸôjauvunga inôgutilik.

49 Sivorlise Mannanik nerrilauĸput inuĸajuitome toĸĸovlutiglo.

50 Tamadja ĸaĸĸôjaĸ, ĸilangmit tikkitoĸ, tamattomangat nerrijoĸ, toĸĸoĸonnago.

51 Uvanga ĸaĸĸôjauvunga ômanartoĸ, ĸilangmit tikkitoĸ. Kaĸĸôjamit tamattomangat nerriniartoĸ, inôniarpoĸ issoĸangitomut. Kaĸĸôjarlo tunniniartara, uvinigivara, tunniniartara, sillaĸsoarmiut inôĸovlugit.

52 Tagva Jûdit akkerartortigêlerput oĸarlutiglo: Kanoĸ ôma uviningminik nerrititsungnarpâtigût?

53 Jêsusib oĸautivait: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Inûb Erningata uvinga nerriniangikupsiuk, aungalo immernago, inôseĸarungnangilase illupsingne.

54 Uvinimnik nerrijoĸ, aumniglo immertoĸ, nungusuitomik inôguteĸarpoĸ, uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksangænne.

55 Uviniga illa nerĸiksaungmat, augalo illa immiksauvlune.
56 Uvinimnik nerrijoĸ, aumniglo immertoĸ uvamnêtsainarpoĸ, uvangalo tâpsomanêpunga.
57 Sorlo Atâtab ômajub tillingmanga, uvangalo inôgama Atâta pivlugo: taimaktauĸ uvamnik nerrijoĸ inôniarivoĸ pivlunga.
58 Tamadja ĸaĸĸôjaĸ, ĸilangmit tikkitoĸ; imângungitoĸ, sivorlise Mannanik nerrilaungmattatut, toĸĸovlutiglo. ĸaĸĸôjamik tamattominga nerrijoĸ inôniaromârpoĸ issoĸangitomut.
59 Tamattominga oĸâlavoĸ illinniarvingme, ajoĸertuigame Kapernaume.
*60 **Illinniartingitale** unuktut, tamanna tussaramitsuk, oĸarput: Oĸautsit tamakkoa sôngudlarput; kia tussarungnarĸagît?
61 Jêsusele illumigut mallugosulerame, illiniartingita tamanna annûjutigingmatsuk, oĸautivait: Tamanna sinnaungajutigivisiûk?
62 Kanôĸ, Inûb Erninga tækkojomârupsiuk ĸongmuartoĸ takpikkunga itsainarvingminut sivorngane?
63 Anerneĸ tagva ômartitsijoĸ! uvinik piungilaĸ. Oĸautsit oĸauserijakka annerniovut inôgutaularmiglo.
64 Akkunapsingnêtoĸarporle illanginik okpingitunik. Jêsuse pigiarninganit ĸaujimatsiaralloarmat, nelît okpingimatta, neliatalo pititsomârmago.
65 Oĸarporlo: Tamanna pivlugo oĸautilauĸpapse: Uvamnut tikkitoĸarungnangilaĸ, Atâtamut tamattominga tunitjiviogune kissiane.
66 Taimangat illinniartingita unuktut tunnupât ingergaĸattigijungnaerlugolo.
*67 **Tagva** Jêsusib 12 it oĸautivait: Illipsetauĸ aularomagivisê?
68 Tagva Simonib Pêtrusib kiovâ: Nâlegaĸ, namût aijuksauvitâ? Igvit oĸauseĸarpotit nungusuitomik inôgutilingnik.
69 Uvagullo okpilauĸpogut illitarsilerlutalo, Kristuseogavit, Gûdib ômajub Erninga.
70 Jêsusib kiovâ: Uvanga 12 iojose annerilaungilapsê? illaselo attauseĸ Sâtanaseovoĸ.
71 Jûdasele Issariot, Simonib (erninga) oĸautigivâ; tâpsoma kingorngagut pitipâ; tâmnalo 12 it illangat.

KAPITEL VII.

Kristusib okâlaningnik kattimaviksoarme, uvloksiorvingme, akkerkunik millukatalingnik igloкarvingme.

MATTOMA kingorngagut Jêsusib Galilêa ingergavigivâ; Jûdêa ingergavigijomanginamiuk, Jûdit tokkonasuarmatsuk.

2 Jûdille uvloksiorvingat, akkerkunik millukatalingnik igloкarvingat kannilerpok.

3 Tagva kattangutingita okautivât: Parngnailerit aularlutillo Jûdêamullo ailerit, illinniartitittauk tækkokovlugit piniarnernik piniarnerijarnik.

4 Angigutjilune piniartokangimat sumik, tauktaujomagune. Taimailioruvit, sakkijâlerit sillaksoarmiunut.

5 Kattangutingitalônêt okperingimatsuk.

6 Tagva Jêsusib okautivait: Piviksara nelliutisimangilak sulle; piviksasele nelliutitsainarpok.

7 Sillaksoarmiut ômigijungnangilâse, uvangale ômigivânga, tâpkoninga kigligiutsigama, piniarningit idluingmatta.

8 Illipse uvloksiorvingmut tamattomunga majoraleritse. Uvanga majoraromangilanga sulle uvloksiorvingmut tamattomunga, piviksara nelliutisimangimat sulle.

9 Tamattomingale okautijarêramigit, Galilêamêtuarpok sulle.

10 Kattangutingille majoralermatta, tagva uvloksiorvingmut tamattomunga majoralerivok, sakkijârane angijutjivlunele.

11 Tagva uvloksiorviotillugo Jûdit kennerpât okarlutiglo: Imna nanêkâ?

12 Tâpsomingalo okarnijokadlarpok inuit akkorngænne. Illangit okarput: Ajungitôvok. Assingille okarput: Aukak, inuille uivêrivait.

13 Sagvartomigle okartokangilak tâpsominga, Jûdit erksigigamigit.

*14 **Uvloksiorviotillugole** Jêsuse majorarpok kattimaviksoarmut, ajokertuilunelo.

15 Jûdillo tattamminiarutigivât, okarlutiglo: Kanok ôma aglait kaujimavagit, illinnialaungigalloaramigit.

16 Jêsusib kiovait okautivlugillo: Ajokertûtiga uvamnit pingilak, tâpsomangalle tillijimnit.

17 Tâpsoma pijomajanganik piniaromajokarpat, tukkisiniarpok, ajokertûsek tamanna Gûdemit pingmangât, ubvalo uvamnik okâlamangârma.

18 Ingminik okâlajok nertortauniksaminik kennerpok; tâpsomale tillijime nertornarninganik pinasuartok, tâmna miksekârtôvok, idluinekangilarlônêt tâpsomane.

19 Môsesib perĸojanik tunitjivigilaungilâsê? Akkunapsingnelo malliktoĸangilaĸ perĸojanik! sôg toĸĸonasuarpisingâ?

20 Inuit koivut oĸarlutiglo: Sâtanaseĸarpotit; kia toĸĸonasuarpâtît?

21 Jêsuse kiovoĸ oĸarlunelo: Tattamnartitamik attausênarmik pinialauĸpunga, illûnapselo tattaunminiarutigivasse.

22 Môsesib kippinermik perĸolauĸpâse (Môsesemit pingigalloartoĸ, atâtagijaptingnille); inuglo kippivasse Sabbateme.

23 Inugle kippijaukpat Sabbateme, Môsesib perĸojangit asserortaulerĸonnagit: sôg ningarivisingâ, inuk illûnât âĸilaurapko Sabbatemê?

24 Kallinetuinaĸ malliklugo erĸartuiniarase, erĸartuinermigle idluartomik erĸartuileritse.

25 Tagva Jerusalemiut illangit oĸarput: Tâmnaungilâĸ toĸĸonasuartangât?

26 Ahâglo agviartaunane oĸâlavoĸ, innertingilâllônêt. Angajoĸâvut tukkisimarilerĸât mânna, tâmna ĸollarnangitomik Kristuseongmât?

27 Kaujimavogulle, tâmna nakit pingmangât; Kristusele tikkipat, kaujimajoĸarniangilaĸ, nakit pingmangât.

28 Tagva Jêsuse kattimaviksoarme nipperĸortovlune ajoĸertuilerpoĸ oĸarlunelo: Ahaila illitarivapsinga, ĸaujimavoselo nakit pingmangârma; uvamniglo tikkisimangilanga, miksеĸartotôvorle tillijiga illitaringitase.

29 Uvangale illitarivara; tâpsomangat pigama, uvamniglo tilliklilauĸpoĸ.

30 Tagva tigunasuarpât; aktuijoĸangilarle tâpsominga stundinga tikkisimangimat sulle.

31 Inuille unuktut okperivât, oĸarlutiglo: Kristuse tikkikune, ôma piniarnerijanginit tattamnartullinersauniarĸâ?

32 Farisêerillo tussaumalerput, inuit taimak oĸautigingmatsuk. Tagva Farisêerit ajoĸertuijoĸsuillo kivganik tilliklerput, tigujauĸovlugo.

33 Tagva Jêsusib oĸautivait: Sulle annikitomik najorniarpapse, kingorngagullo tâpsomunga aiuiarpunga tillijimnut.

34 Kenneromârpapsinga nenninangalo; najugaralo tikkitsungnangilase.

35 Tagva Jûdit ingmingnut oĸarput: Namut aijomavâ una, nennijæksaringinaptigô? Grîchinut, sunatuinarnut siamangajunut aijomavâ, Grîchit ajoĸertoriartorlugît?

36 Oĸausingit ĸanoĸ tukkeĸarĸât? oĸarame: Kenneromârpapsinga nenninangalo; najugaralo tikkitsungnangilase!

*37 **Uvloĸsiorviuble** tamattoma uvlungita kingorlerpângænne, ĸuvianarnerpângænne, Jêsuse nikkovipoĸ, nipliarlunelo oĸarpoĸ: Imeruktoĸarpat, ĸailerle uvamnut, immerlunelo!

38 Uvamnut okpertub timinganit, sorlo aglaksimangmat, kôggut inôgumik immagit kôleromârput.
39 Taimagle okarpok Anernek pitjutigilugo, okperijingita tunnergusiæksangat; Anernek ajunginek tikkisimangimat sullè, Jêsuse ânanausijaungimat sulle.
40 Inuille unuktut, okautsinik tamakkoninga tussartut; okarput: Tâmna nellautaijôvok idluartok.
41 Assingille okarput: Kristuseovok. Illangit okarput: Kristuse Galilêamit tikkituksauvâ?
42 Aglait imaingilât: Dâvidib kinguvânginit, iglugasangnit Betlehemit, Davidib najugarilauktanganit, Kristuse tikkituksaungmât?
43 Taimak inuit akkerartortigélerput tâmna pivlugo.
44 Illangitale tigujomagalloarpât; aktuijokangilarle tâpsominga.
45 Kivgat ajokertuijoksoarnut Farisêerinullo tikkiput. Tapkoalo okautivait: Sôg kaingipisiûk?
46 Kivgat kiovut: Okâlajokalaungimarikpok sulle inungmik, inuktut ipsotunak.
47 Tagva Farisêerit kiovait: Illipsetauk uivêrijauvisê?
48 Angajokât Farisêerillônêt illangata okperivaûk?
49 Inuille, perkojanik kaujimangitut, ôminarneraræksauvut.
50 Tagva Nikodêmusib, unnuangotillugo (Jêsusib) nellipsartigilauktangata, tapkoalo illangata okautivait:
51 Perkojat pigijavut malliklugit inungmik erkartuijuksauvitâ, kiglisiniartaukârtinnago tukkisijaukârtinnagolo piniarninginîk?
52 Tâpkoa kiovât okautivlugolo: Galilêamiôgivêt? kiglisiniarit tækkolutillo, Galilêamit nellautaijomik pijokangilak.
53 Taimak illûnatik angergalerput.

KAPITEL VIII.

Jêsusib idluarsaininganik arnak ajortullilauktok pivlugo. Inuit akkerartortigêngningænnik Kristusib ajokertûtingit illinniartingitalo illusingit pivlugit.

JÊSUSELE kakkamut orksoktalingmut aivok.
2 Kaulermallo kattimaviksoarmut kailerivok, inuillo illûnatik tikkipât, ingidlunelo ajokertorpait.
3 Aglangniglo illisimajut Farisêerillo arnamik âtsivut tâpsomunga, tigujamingnik anguniartillugo, akkorngænnullo pitipât.
4 Okautivlugolo: Ajokertuijok, arnak una anguniartillugo appakataujok!

5 Môsesible perĸojane perĸolauĸpâtigut, taimaitut millorlugit ujarĸanut; Igvit ĸanoĸ oĸarkêt?
6 Taimagle oĸarput ôktoromavlugo, passitiksaĸaromavlutik tâpsomunga. Jêsusele okkolerpoĸ, tikkerminullo aglaklune nunamut.
7 Apersorannermâtsugle, makkilerpoĸ, oĸautivlugillo: Akkunapsingne ajorneĸangitub millorĸârliuk ujarĸamut.
8 Ama okkovlune aglakkivoĸ nunamut.
9 Tamanna tussaramitsuk, kingorlerêklutik annilerput innuĸoarnernit inôsuktut tikkilugit, issumamingnut passijauvlutik. Jêsuselo kissimeotilugo ĸemmaktauvoĸ, arnarlo ĸerĸane nangertoĸ.
10 Jêsusele makkilerpoĸ; inuksinginamelo arnab assianik, oĸautivâ: Arnaĸ, ipkoa passijitit nanêkât? erĸartortaumangilatît?
11 Tâpsomale oĸautivâ: Ahaila Nâlegaĸ. Jêsusible oĸautivâ. Tagva uvangatauĸ erĸartoromangilagit; aularit, kingorngane ajortullijungnaerit.
*12 **Tagva** Jêsusib oĸarvigigivait oĸarlunelo: Sillaĸsoarmiut ĸaumanerivânga; uvamnik malliktoĸ târtome arvertarniangilaĸ, ĸaumajorle inôgutaujoĸ piginiarpâ.
13 Tagva Farisêerit oĸautivât: Illingnik kigligiutjivotit, kigligiutjinît miksеĸârtôngilaĸ.
14 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Uvamnik kigligiutjiguma, kigligiutjinera miksеĸârtônajarpoĸ; ĸaujimagama, nakit pingmangârma, namullo ainiarmangârma. Illipsele ĸaujimangilase, nakit pingmangârma, namullo ainiarmangârma.
15 Illipse uvinik malliklugo erĸartuivose; uvanga erĸartuingilanga kinniglônêt.
16 Erĸartuigumale, erĸartuinera idluartôvoĸ; kissimaunginama, uvangale Atâtagalo tillijiga.
17 Perĸojipsingne aglaksimavoĸ, inuk magguk kigligiutjiningak miksеĸârtôngmat.
18 Uvangauvunga kigligiksautijunga uvamnik, Atâtagalo tillijiga kigligiutsigivoĸ uvamnik.
19 Tagva oĸautivât: Atâtat nanêkâ? Jêsusib kiovait: Uvamniglônêt, Atâtamiglônêt illitarsingilase; uvanga illitarigupsinga, Atâtagataut illitarinajarivasse.
20 Oĸautsit tamakkoa Jêsusib oĸauserivait Gûdib iklervingata sennianêdlune, ajoĸertuigame ĸattimaviksoarme; tigusijoĸangilarlo tâpsominga; stundinga tikkisimangimat sulle.
*21 **Tagva** Jêsusib ama oĸautivait: Aularniarpunga ĸennerомârpapsingalo, toĸĸoluselo ajornipsingne; aiviginiartara tikkitsungnangilase.
22 Tagva Jûdit oĸarput: Ingminik toĸĸotsomavâ? oĸarame: aiviginiartara tikkitsungnangilase.

23 Oĸautivaillo: Illipse mângat pivose, uvanga takpângat pivunga; illipse sillaĸsoarmit tamattomangat pivose, uvanga sillaĸsoarmit tamattomangat pingilanga.

24 Taimak toĸĸojomârnipsingnik ajornipsingne oĸautilauĸpapse; toĸĸojomârapse ajornipsingne, okpingikupse uvangaugama.

25 Tagva oĸautivât: Kinauvêt? Jêsusiblo oĸautivait: Sivorlermik tâmna oĸarĸattigijise.

26 Unnuktunik oĸausiksaĸarpunga illipsingnut erĸartuitiksaĸalarmalo; tillijigale miksereârtôvoĸ; tussalauĸtakkalo tâpsomangat oĸauserivakka sillaĸsoarmiunut.

27 Tukkisingilâlle, Atâtamik oĸarvigingmagit.

28 Tagva Jêsusib oĸautivait: Inûb Erninga nappautigupsiuk, illitarsijomârpose uvangaunimnik, uvamniglo pinginimnik; sorlole Atâtab ajoĸertulaungmanga, taimak oĸâlavunga.

29 Tillijimalo illagivânga, Atâtab ĸissimauĸungilânga; piniatsainarama ĸuviagijanganik.

*30 **Taimak** oĸâlatillugo unuktut okperilerpât.

31 Tagva Jêsusib Jûdit okperijine oĸautivait: Oĸausikka mallitsainalerupsigik, idluartunik illinniartigivapse.

32 Miksereârnerlo illitariniarpasse, miksereârnerublo kivgaujungnaertiniarpâse.

33 Tagva kiovât: Abrahab kinguvârivâtigut kivgaungitsainarlutalo kimullônêt; ĸanoĸ oĸarĸêt: kivgaujungnaerniarpose.

34 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Ajortullijoĸ kivgauvoĸ ajornernut.

35 Kivgarle iglomêtsainarniangilaĸ, ernerle tagvanêtsainarniarpoĸ.

36 Ernerub tagva kivgaujungnaertikpasse, nellâgut kivgaujungnaerpose.

37 Nellungilanga, Abrahab kinguvâringmase; toĸĸonasuarpapsingale; oĸausikka itterviksarsingimatta akkunapsingne.

38 Oĸâlavunga tækkolauĸtamnik atâtamne; taimailiorivose tækkojapsingnik atâtapsingne.

39 Tagva kiovât oĸautivlugolo: Abraha atâtagivavut. Jêsusib kiovait: Abrahab ĸittorngarikpasse, Abrahab pinialauĸtangit piniarajarivasse.

40 Mânnale toĸĸonasuarpapsinga, inuk taimaitoĸ, miksereârnermik oĸautjijoĸ illipsingnut, tussalauĸtamnik Gûdemit: Abraha taimailiulaungilaĸ.

41 Atâtapse piniarningit piniarnerivasse. Tagva oĸautivât: Tammangainâgaungilagut; attautsemik atâtaĸarpogut, Gûdemik.

42 Jêsusib oĸautivait: Gûde atâtagigupsiuk, nagligināja rpapsinga; annilaurama, Gûdemillo pilunga; uvamnik ĸailaunginama, tâpsoma tillivânga.

43 Sôg ᴏᴋausikka illitaringipisigîk? ᴏᴋausikka tussarungnanginapsigik.

44 Atâtapsingnit Sâtanasemit pivose, atâtapselo ikliguningit malligomavasse. Tâmna inuartôvoᴋ pigiarninganit, miksekârnermêtsainalaungitorlo; miksekârneᴋ tâpsomanêngimat. Sæglonermik ᴏᴋâlagune, nangminerijaminik ovâlavoᴋ; sæglotojoᴋsôgame, sæglonerublo atâtagivâ.

45 Uvangale miksekârnermik ᴏᴋâlagama okperingilapsinga.

46 Nelipse akkunapsingne ojornermik passijungnarpângâ? Miksekârnermigle ᴏᴋâlaguma illipsingnut, sôg okperingilapsingâ?

47 Gûdemit pijub Gûdib ᴏᴋausingit tussarpait; tamanna pivlugo tussangilase, Gûdemit pinginapse.

48 Tagva Jûdit kiovât ᴏᴋautivlugolo: Nellâgut ᴏᴋangilagût, Samâriamiogavit, Sâtanaseᴋalarpillô?

49 Jêsusib kiovait: Sâtanaseᴋangilanga, atâtagale nertorpara, illipselo nachogivapsinga.

50 Nertortauniksara ᴋenningilara, ᴋennertoᴋarporle tamattominga erᴋartuilunelo.

51 Ahamarik, ahamarik ᴏᴋaupapse: ᴏᴋausimnik malliktub, toᴋᴋo tækkoniangilâ issoᴋangitomut.

52 Tagva Jûdit ᴏᴋautivât: Mânna nellojungnaerpogut Sâtanaseᴋaravit. Abraha toᴋᴋolauᴋpoᴋ, nellautaijullo; ᴏᴋarpotillo: ᴏᴋausimnik malliktub toᴋᴋo ôngniangilâ issoᴋangitomut!

53 Anginersauvêt atâtaptingnit Abrahamit toᴋᴋolauᴋtomît? nellautaijullo toᴋᴋolaurivut. Illingnik sunautipît?

54 Jêsusib kiovait: Uvamnik nertortiguma, nertornera piungilaᴋ. Atâtagale, tâmnauvoᴋ nertordlertoᴋ uvamnik, ᴏᴋautigijase Gûdigivlugo.

55 Illitaringilasselo. Uvangale illitarivara. ᴏᴋarajarumalônêt: Illitaringilara; sægloᴋitsinajarpunga illipsitut. Illitarivarale ᴏᴋausingillo mallikpakka.

56 Abraha atâtase ᴋuviasulerpoᴋ, uvluksamnik tækkojuksaugame; tækkogamiuglo ᴋuviasulerpoᴋ.

57 Tagva Jûdit ᴏᴋautivât: Jâreᴋarnak sulle 50 inik, Abrahalo tækkolauᴋpiûk?

58 Jêsusib ᴏᴋautivait: Ahamarik, ahamarik ᴏᴋaupapse: Abraha ilerᴋârtinnago uvanga ipunga.

59 Tagva ujarᴋanik tigusivut milloromavlugo. Jêsusele ijerpoᴋ annilunelo kattimavingmit, akkorngattigut.

KAPITEL IX.

Kiglinganit tautungitomik Kristusib tautuktitsininganik.

JÊSUSELO sennerĸotsivoĸ tækkovlunelo erniangonerminit tautungitomik.

2 Illinniartingitalo apperivât oĸarlutiglo: Ajoĸertuijoĸ, kina ajortullilauĸâ, tâmna, angajoĸâgiglônêt, tautugane erniangongmat?

3 Jêsusib kiovait: Tâmnalônêt, angajoĸâgiglônêt ajortullilaungilat; Gûdible piniarningit saĸĸertitaulerĸovlugit tâpsomane?

4 Tillijima pinniarningit piniaræksarivakka uvlôtillugo; unnuangojomârpoĸ kialônêt piniarvigijungnangitanga.

5 Sillaĸsoarmêtillunga ĸaumaniovunga sillaĸsoarmiunut.

6 Taimak oĸarêrame, nunamut oriarpoĸ nuvaglo ivjomut akkudlugo, tamattominga tautungitub ijigik mingoarpak,

7 Oĸautilugolo: Siloab (imaipoĸ: tillijab) tessinganut ailerit ermiklutillo. Tagva ailerpoĸ ermiklunelo, tautuklunelo ĸaivoĸ.

*8 **Sillalingit**, tautuktullo tâpsominga sivorngane, ĸennujôngmat, oĸarput: Tamnaungilâĸ iksivalauĸtoĸ ĸennuvlunelô?

9 Illangit oĸarput: Tâmnauvoĸ. Illangille: Adsigivâ. Nangminerle oĸarpoĸ: Tâmnauvunga.

10 Tagva oĸautivât: Kanoĸ tautuktitaulerpêt?

11 Kiovoĸ oĸarlunelo: Inûb, Jêsusemik attiggub, ivjoĸ sennavâ, mingoarlugiglo ijikka, oĸarlunelo: Siloab tessinganut ailerit, ermiklutillo. Ailerpunga ermiklungalo, tautulerlungalo.

12 Tagva oĸautivât: Taimna nanêkâ? Oĸarpoĸ: Nellovunga.

*13 **Tagva** Farisêerinut aularutivât tautulaungitoĸ.

14 Sabbateovorle, Jêsusib ivjoĸ sennangmago ijigiglo uitingmagik.

15 Tagva Farisêerittauĸ ama apperivât, ĸanoĸ tautuktitaulermangât? Tâpsomale oĸautivait: Ivjomik illijivoĸ ijimnut, ermilerpungalo, mânnalo tautukpunga.

16 Tagva Farisêerit illangit oĸarput: Inuk taimna Gûdemit pingilaĸ, Sabbate issumaginginamiuk. Assingille oĸarput: Kanoĸ inuk ajortolik taimak tattamnartitsijungnarĸâ? Akkerartortigêlerpullo.

17 Tautulaungitoĸ ama oĸautivât: Sumik oĸarĸêt tâpsominga, ijîkik uitilaungmagîk? Tâmnale oĸarpoĸ: Nellautaijôvoĸ.

18 Jûdille okperingilât tautulaungininga, tautulerningalo, ĸaiĸojerĸâratik tâpsoma tautulertub angajoĸâgingnik.

19 Apersorlugiglo oĸautivakit: Ernerivitikô una, oĸautigijatik tautugane erniangolauĸtomîk? Kanoĸ illingavâ, mânna tautulermât?

20 Angajoĸâkita kiovait oĸautivlugillo: Kaujimavavuk, tâmna ernerigaptigo, tautuganelo erniangolaungmat;

21 Kanorle mânna tautuktitaungmangât, nellovoguk. Inumariogalloaĸ, apperisiuk; ingminik oĸarĸosiuk.

22 Taimak angajoĸâgik oĸarpuk, Jûdit erĸsigigamikik. Jûdit kajusiĸattigêjarêrmatta, tâpsominga Kristuseojomik kigligiutsijoĸarpat, tâmna ĸattimavingmit avitauĸovlugo.

23 Tamanna pitjutigilugo angajoĸâgik oĸarpuk: Inumariogalloaĸ, apperisiuk.

24 Tagva aipanganik inuk tautulaungitoĸ ĸaiĸolerpât oĸautivlugolo: Gûde nertoruk. Kaujimavogut, inuk tâmna ajortôngmat.

25 Tâmna kiovoĸ oĸarlunelo: Ajortôngmangât nellovara; attautsemik nellungigalloarpunga, tautulaunginama, mânnalo tautulerama.

26 Tagva ama oĸautivât: Sumîk piniarpâtît? ĸanoĸ ijîkik uitipagîk?

27 Tâpsoma kiovait: Oĸautigijarêrpara illipsingnut, tussangipisiûk? ama tussaromavisiûk? tâpsomunga illinniarteojomagivissê?

28 Fagva oĸarnerlôtilerpât oĸarlutiglo: Igvit taipsoma illinniartigivâtit; uvagulle Môsesib illinniartigivâtigut.

29 Kaujimavogut, Gûdib Môsese oĸarĸattigingmago; taimnale ĸaujimangilavut, nakit pingmangât.

30 Inub kiovait oĸautivlugillo: Tamanna tattamnadlarpoĸ, ĸaujimanginapse, nakit pingmangât; ijîkkalo uitilauĸpak.

31 Kaujimavogulle, Gûdib idluitullijut tussangimagit; Gûdemigle opigosuktoĸarpat, pijomajanganiglo piniartoĸ, tâmna tussarpâ.

32 Sillaĸsûb pigiarninganit tussaumajoĸangilaĸ tautugane erniangomajub ijîgingnik uititsijoĸartomik.

33 Tâmna Gûdemit pingikune, piniarungnarajangilaĸ sumik.

34 Tâpkua kiovât oĸautivlugolo: Ajornerne erniangomamarigalloarlutit ajoĸertorpitigût? Pingujarpâllo.

*35 **Jêsuse** tussaumalerpoĸ pingujalaungmatsuk. Naipinamiuglo oĸautivâ: Gûdib erninganut okperĸêt?

36 Tâpsoma kiovâ oĸautivlugolo: Nâlegaĸ neliat tâmnauvâ? okperĸovlunga tâpsomunga.

37 Jêsusib kiovâ: Tækkolauĸpat; oĸarĸattigijallo, tâmnauvoĸ.

38 Tâpsomale oĸautivâ: Nâlegaĸ okperpunga! tuksiarvigivâlo.

39 Jêsuselo ɔkarpoɣ: Erɣartuijartorlunga sillaɣsoarmut tamattomunga pivunga, tautungitut tautulerɣovlugit, tautuktullo tautugungnaerɣovlugit.
40 Farisêerillo illangita najortingita tamana tussarpât, ɔkautivlugolo: Tautunginivitâ?
41 Jêsusib ɔkautivait: Tautungikupse, ajorneɣarajangilase; mânnale ɔkarapse: Tautukpogut; ajortoêrungnangilase.

KAPITEL X.

Kristusemik mianersijomik ajungitomik, saugaɣottinginiglo. Jêsuselo Messîaseongmangât?

AHAMARIK, ahamarik ɔkaupapse: Ittertarvikut ittingitoɣ saukkat iglungænnut, assiagulle ittertoɣ, tâmna tigliktôvlunelo inuartôvoɣ.
2 Ittertarvikulle ittertoɣ saukat mianerijigivât.
3 Tâmna ittertarviub udjertortingata upkuêrutivâ, saukkallo nippinga tussarpât, saugaɣottinelo ɣaiɣovait, attingit taivlugit, annitilaitalo.
4 Saugaɣottinelo annititsarêrpagit, saukat sivorlerivât malliklugolo; nippinga illitarigamitsuk.
5 Tækkorngartarle mallingilât, ɣemâvâlle, tækkorngartat nippingit illitaringinamigit.
6 Ɔkautsinik tamakkoninga Jêsusib ɔkarvigivait: tukkisingilâlle, sunaungmangât ɔkarvionitik tâpsomunga.
7 Tagva Jêsusib ama ɔkautivait: Ahamarik, ahamarik ɔkaupapse: Uvanga saukat ittertarvigivânga.
8 Illûnatik sivunamne tikkilauɣtut tigliktôvlutiglo inuartôlauɣput; saukallo nâlælaungilait.
9 Ittertarviovunga: uvapkut ittertoɣarpat, tâmna piulijauniarpoɣ, itterlunelo annilunelo nerɣiksarsiniarpoɣ.
10 Tigliktoɣ ɣailerpangilaɣ, kissiane tiglingnigomavlune, toɣɣotsijomavlunelo, asseroijomavlunelo.
11 Uvanga tikkipunga, inôtsemik piksaniglo nâmaktunik peɣarɣovlugit.
12 Uvanga mianersijôvunga ajungitoɣ. Mianersijoɣ ajungitoɣ inôtsiminik tunnivoɣ saukat pivlugit. Attartugable, mianersijiungitub, nangmineɣangitub saukanik, amaroɣ ɣailertoɣ tækkogamiuk, saukat ɣemakpait ɣemâvlunelo; amarɣublo saukat angulugit siamartipait.
13 Attartugarle ɣemmâvoɣ; attartugaugame, saukallo kammagingilait.
14 Uvanga mianersijôvunga ajungitoɣ, pikkalo illitarivakka, illitarijauvlungalo pimnut,

15 Sorlo Atâtab illitaringmanga, uvangalo Atâta illitarigapko. Inôseralo tunnivara saukat pivlugit.

16 Sulle assinginik saugaĸuttekarpunga iglomit tamattomangat pingitunik. Tâpkoalo tamaunga pititsariaĸarpakka, nippigalo tussaromârpât, attautsimêlutiglo kattimgajomârput, attautsemiglo mianerijekarlutik.

17 Tamanna pivlugo Atâtama nagligivânga, inôsera tunnigapko, ama tiguserĸovlunga tamattominga.

18 Arĸtaijoĸangilaĸ tamattominga uvamnit, issumamnigle ipperarpara, Pitsartunekarpunga ipperarlugo, pitsartunekarivungalo ama tigulugo. Perĸojamik taimaitomik tunitjiviovunga Atâtamnut.

*19 **Tagva** Jûdit akkerartortigêlerput oĸautsit tamakkoa pivlugit.

20 Unuktut tâpkunanêtut oĸarput: Sâtanasekarpoĸ illisimaidlarlunelo, sôg nâlækpisiûk?

21 Assingit oĸarput: Tamakkoa (Sâtanasemik) illumiktub oĸauseringilait; Sâtanasiblo tautungitut ijingit uitijungnarpagît?

*22 **Kattimaviksûble** attortautainarninganik uvloĸsiorvioĸoĸ Jerusaleme, okkiongovorlo.

23 Jêsuselo arvertorpoĸ kattimaviksoarme, Salomonib iglorusingane.

24 Tagva Jûdit illuvât oĸautivlugolo: Kanoĸ sivitutigijomik tarnivut noĸĸangatipigît? Kristuseoguvit, nellâgut oĸautitigut.

25 Jêsusib oĸautivait: Oĸautigijarêrpara illipsingnut, okperingilaselo. Piniarnerit piniarnerijakka Atâtama attingane, kigligiutsivut uvamnik.

26 Okpingilasele; saugaĸottiginginapse, sorlo oĸautilaurapse.

27 Saugaĸottima nippiga tussarpât illitarivakkalo; mallikpângalo.

28 Inôtsemiglo nungusuitomik tunitsivigivakka, asserorniatsangilallo, arĸtaijoĸarniangilarlônêt tâpkoninga aggamnit.

29 Atâta, tunijijoĸ tâpkoninga uvamnut, anginerovoĸ tamainit; arĸtaijoĸarungnangilarlo tâpkoninga Atâtama aggaŋginit.

30 Uvangalo Atâtalo attausiovoguk.

31 Tagva Jûdit ama ujarĸanik tigusivut milloromavlugo.

32 Jêsusib kiovait: Piniarnernik ajungitunik unuktunik Atâtamnit pijunik sakkertitsilauĸpunga illipsingnut. Piniarnerit tamakkoa neliat pivlugo milloromavisinga ujarĸanût?

33 Jûdit kiovât oĸautivlugolo: Piniarnerit ajungitut pivlugit milloromangilaptigit ujarĸanut; Gûdemigle mittauteĸarnît pivlugo, inutuinaugavillo, illingniglo Gûdiotinavit.

34 Jêsusib kiovait: Aglaksimangilâĸ perĸojipsingne: Oĸautilauĸpapse Gûdiogapsê?
35 Taipkoa Gûdinik taikpagit, Gûdib oĸausinginik oĸarviojut (aglaillo akkerartortaujungnangilat);
36 Sôg Atâtab ivjornaititanganut tillijanganullo sillaĸsoarmiunut oĸarĸisê: Gûde mittautigivat; oĸarnera pivlugo: Gûdib ernerivânga?
37 Atâtama piniarningit piniarneringikupkit, okperiniarasinga.
38 Piniarnerigupkille, piniarnerit okperisigik, uvanga okperijomangikupsinga, illitarsilerĸovluse okpilerluselo, Atâta uvamnêngmat uvangalo tâpsomanênama.
39 Amalo tigunasuarpât; agganginille ĸemmâvoĸ.
40 Aulalermilunelo Jordanib akkianut Johannesib baptisivigilauĸtanganut, tagvanêlerdlunelo.
41 Unuktullo tikkipât oĸarlutiglo: Johannese tattamnartitsilaungilaĸ, illûnatiglo Johannesib oĸauserilauĸtangit tâpsominga miksesĸârput.
42 Tagvanelo unuktut okperivât.

KAPITEL XI.

Lazarusib toĸĸungajub ômartitauninganik. Farisêerit toĸĸotsijomaningæmik Jêsusemik.

KANNIMAJOKARPORLE nellajomik, Lazarusemik attelingmik, Betâniamiomik, Marîab angajuatalo iglugasangine.
2 Marîale tâmnauvoĸ, Nâlekamik mingoarsilauĸtoĸ mingoarummut, ittiganginiglo allarterijoĸ nujarminut; tâpsoma anninga Lazaruse ĸannimalune nellavoĸ.
3 Tagva najâgik tilliklerpuk oĸautjauĸovlugo: Nâlegaĸ, ahâk, nagligijat ĸannimalune nellavoĸ.
4 Jêsuse tamattominga tussarame, oĸarpoĸ: Kannimaseĸ toĸĸomut illingalungilaĸ, Gûdible nertornarninganut, Gûdib Erninga tamattomunga nertortauĸovlugo.
5 Jêsusible Marta nagligivâ, nukkangalo, Lazaruselo.
6 Tussaramele ĸannimangmat, sulle uvlungnik maggungnik uvlivoĸ tagvane, najortamine.
7 Kingorngagut illinniartiminut oĸarpoĸ: Jûdêamut ama ingergalermita.
8 Illinniartingita oĸautivât: Ajoĸertuijoĸ, taipsomane Jûdit milloromalauĸpâtit ujarĸanut, amalo tagvunga ingergaromagivêt?
9 Jêsuse kiovoĸ: Uvloĸ 12 inik stundeĸangilâĸ? Uvlôtil-

lugo arvertartoĸ apporniangilaĸ; sillaĸsûb tamattoma ĸaumaninga tautukamiuk.

10 Unnuangotillugole arvertartoĸ apporniarpoĸ, ĸaumaneĸanginame.

11 Taimak oĸarpoĸ, kingorngagullo oĸautivait: Lazaruse illanârijivut sinnikpoĸ; ainiarpungale tuppaktitsomavlugo.

12 Tagva illinniartingit oĸarput: Nâlegaĸ sinnikkune, nakkornersauniarpoĸ.

13 Jêsusible toĸĸoninga oĸautigivâ, issumaĸarpulle timib sinningninganik oĸarasugilugo.

14 Tagva Jêsusib oĸautitsiarpait: Lazaruse toĸĸovoĸ;

15 Kuviasukpungalo, tainganêlaunginama, okpilerĸovluse. Ingergalertale tâpsomunga.

16 Tagva Tômase, maggoliavinermik taijaĸ, illinniartunut oĸarpoĸ: Ingergaĸattigêkta toĸĸoĸattigijomavlugo.

*17 **Tagva** Jêsuse tikkilerpoĸ, naipipâlo, uvlunik sittamanik illuvermêlerêrtovineĸ.

18 Betâniale Jerusalemut isaktatitut 15,000 itut ĸannitigijoĸ.

19 Jûdillo unnuktut Martamut Marîamullo tikkilauĸput, mannigoromavlugik anningak pivlugo.

20 Martale tussaumagame, Jêsuse ĸaglilermat, pagreartorpâ; Marîale iglome iksivalune noĸĸangavoĸ.

21 Tagva Martab Jêsuse oĸautivâ: Nâlegaĸ, ovanêlauruvit, anniga toĸĸonajalaungilaĸ.

22 Sullele ĸaujimavunga, sumik Gûdemit tuksiaruvit, Gûdib tamattominga tunnitsiviginiarpâtit.

23 Jêsusib oĸautivâ: Annît makkiniarpoĸ.

24 Martab oĸautivâ: Nellungikalloarpunga, makkitsomârmat makkivingme uvlut naggatiksangænne.

25 Jêsusib oĸautivâ: Uvanga makkitjutauvlungalo inôgutauvunga. Uvamnut okpertoĸ inôjomârpoĸ, toĸĸogalloarune.

26 Inôvlunelo okpertoĸ uvamnut toĸĸoniangimarikpoĸ. Tamanna okperiviûk?

27 Tâpsoma oĸautivâ: Nâlegaĸ, ahaila, okperpunga Kristuseogavit, Gûdib Erninga, sillaĸsoarmut tikkisimajotit.

28 Taimaglo oĸarêrame, ailerpoĸ nukkane Maria angigutjilune ĸaiĸovlugo, oĸautivlugolo: Ajoĸertuijoĸ tikkisimavoĸ, ĸaiĸovâtillo.

29 Tâmna tamattominga tussarame, nikkovisâdlarpoĸ, aivigilugolo.

30 Jêsuse iglugasangnut tikkisimangimat sulle, tagvanêporle sulle pagreartortauvingmine Martamut.

31 Jûdit najortingita iglome manigortingitalo Marîa tækkogamitsuk, nikkovisârlunelo anningmat, mallikpât oĸarlutiglo: Illuvermut ailerpoĸ, ĸeajomavlune tagvane.

32 Marîalo tikkiname Jêsusib najugânut, tækkogamiuglo, ittiganginut pâmakpoĸ, oĸautilugolo: Nâlegaĸ, ovanêlauruvit, anniga toĸĸonajalaungilaĸ.

33 Jêsusib ĸeajoĸ tækkogamiuk, Jûdillo ĸeajut tikkeĸattingit, anernermigut illapsugosulerpoĸ ingminiglo kiksartilune,

34 Oĸarlunelo: Namut illivisiûk? Tâpkua oĸautivât: Nâlegaĸ, ĸailutillo tækkojartorit.

35 Jêsusiblo ijîgik ĸugviolerpuk.

36 Tagva Jûdit oĸarput: Ahâk, nagligidlalauĸpâ!

37 Illangille akkornganêtut oĸarput: Tautungitut ijinginik uititsijub tâmnataut toĸĸotailititsungnalaungipaûk?

38 Jêsuselo ama illapsugosudlalerivoĸ ingmine, illuvermullo tikkilerdlune. Ittersalliorsimajôvorle mattumajoĸ ujarĸamik.

39 Jêsuse oĸarpoĸ: Ujarak pêrsiuk. Martab oĸautivâ, toĸĸungajub najangata: Nâlegaĸ tippelulerêrpoĸ; uvlunik sittamanik tagvanêname.

40 Jêsusib oĸautivâ: Oĸautilaungilagît, okperuvit, Gûdib ajugaĸangininga tækkonajarangne?

41 Tagva ujarak pêrpât toĸĸungajub illuvinganit. Jêsusele ĸongmut ârlorpoĸ, oĸarlunelo: Atâtaĸ ĸujagivagit tussalauramga.

42 Nellungilangale tussatsainaramga; inuille ovane nangertut pivlugit taimak oĸarpunga, okpilerĸovlugit tillilauramga.

43 Taimak oĸarêrame, nipperĸortovlune ĸaigarsukpoĸ: Lazaruse annît!

44 Toĸĸungajorlo annilerpoĸ, immusersimajoĸ uvineruksaijanik niukikullo tallikikullo, kênangalo mattusimajoĸ kitjijârnerub allarterutânut. Jêsusib oĸautivait: Tamakkoninga pêrsivigisiuk, pissulerlelo!

45 Jûdillo unnuktut, Marîamut tikkilauĸtut, tækkojullo Jêsusib piniarninganik okpervigivât.

46 Tâpkoale illangit Farisêerinut ailerput, oĸautilugillo Jêsusib piniarnerilauĸtanganik.

*47 **Tagva** ajoĸertuijoĸsuit Farisêerillo ĸaggimiojunik kattimatitsivut, oĸarlutiglo: Sumik piniartuksauvitâ? inuk taimna tattamnartitsivoĸ unuktunik.

48 Taimailingatileruptigo, tagva illûnatik okperviginiarpât. Tagva Rômiut ĸainiarput, aĸsârniarlutalo nunaĸottiptingnik inuĸottiptingniglo.

49 Tâpkoale illangata, Kaifasib, jâreme tamattomane ajoĸertuinerojub, oĸautivait: Kaujimangilase sumik,

50 Issumaksarsiunginivose sumik; nakkornersauvoĸ uvaptingnut, inuk attauseĸ toĸĸokpat inuĸattigêt pivlugit, inuit illûnatik asserortuksauninginit.

51 Tamattominga oĸâlalungilaĸ ingminik; jâremele tamat-

tomane ajoĸertuinerogame, nellautsijuksanik oĸarpoĸ. Jêsuse toĸĸojuksaungmat inuĸattigêt pivlugit;

52 Inuĸattigêllo kissêtaungitoĸ; Gûdible ĸittornganginik siamangajunik kattersoerĸovlugo.

53 Uvlormit taipsomangat issumaksarsiorĸattigêkput, ĸanoĸ illivlutik toĸĸoniarlugo.

*54 **Jêsusele** saĸĸijârlune arvertarungnailerpoĸ Jûdit akkorngænne, inuĸajuituble erĸânut aularpoĸ, iglugasæksoarnut Efremik attilingnut; tagvane piniarveĸarlune illinniartine illagællugit.

55 Jûdille aularviksiorvingat ĸaglilerpoĸ, unuktullo Jerusalemut majoralerput tamattoma erĸânit, aularviksiorvioĸârtinnago, sujungaitijomavlutik.

56 Tagvane nangerdlutiglo Jêsuse apperĸutigivât oĸarĸattigêklutiglo kattimaviksoarme: Kanoĸ issumavisê, uvloĸsiorvingmut tamattomunga ĸaingimat.

57 Ajoĸertuijoĸsuillo Farisêerillo perĸojaĸartitsilauĸput: ĸaujimajoĸarpat nanêninganik, ĸaujititserĸovlugo; tigujomagamitsuk.

KAPITEL XII.

Kristusib mingoartauninganik Betâniame. Jerusalemut itterninganik. Nippemik ĸilangmit. Jêsusib oĸâlaninginik kingorlerpânik inugiartoĸsoarnut.

UVLUT pingasujortut aularviksiorviub sivorngagut Jêsuse Betâniamut tikkipoĸ, Lazarusib toĸĸolauĸtub Jêsusib ômartitangata toĸĸungajunit najugânut.

2 Tagvane nerĸiksaliorutivât unnungme, Martalo kivgartorpoĸ; Lazarusible tâpkoa illagivait iksivaĸattingit nerrimârvingme.

3 Tagva Marîab mingoarut illaĸangitoĸ pivianartoĸ tiguvâ, Jêsusiblo ittigangit mingoarpait, allarterlugillo ittigangit nujarminut; iglole tættælerpoĸ mingoarutib tippitsiaringninganik.

4 Tagva illinniartingita illangat, Jûdase Issariot, Simonib erninga, kingorngagut pititigilârtanga, oĸarpoĸ:

5 Sôg mingoarut tamanna pissiangolaungikâ kênaujanut 300 inut, aklujut pijaksanginût?

6 Taimagle oĸangilaĸ aklujut issumagijomavlugit; tigliktôgamele, ikpiârsulijaramelo, neksalarmelo tunnergutinik.

7 Tagva Jêsuse oĸarpoĸ: Ullapinasiuk una, tamanna torĸolauĸpâ uvlormut illuvertauniksamnut.

8 Aklujunik illaĸatsainarapse; uvangale najortigitsainangilapsinga.

9 Tagva Jûdit unuktut tussaumalerput, tagvanêngmat; Jêsuselo kissiat ĸaijutigingilât, Lazaruseletauĸ tækkojomavlugo, ômartilauĸtanga toĸĸungajunit.

10 Ajoĸertuijorsuille pinasuarput Lazarusetauĸ toĸĸotsomavlugo.

11 Tâmna pivlugo Jûdit unuktut ailermatta okpilerlutiglo Jêsusemut.

*12 **Uvlub** aipangane inuit unuktut, uvloĸsiorvingmut tikkisimajut, tussaramik, Jêsuse ĸainiarmat Jerusalemut,

13 Palmit ĸessertutinginik tigusivut, annilerpullo pagreartorlugit, ĸaggudlarlutiglo: Hosianna, nertortaule Nâlekab attingane tikkitoĸ, attaniojoĸ Israêleme.

14 Jêsusele siuterĸortojomik pititaulerpoĸ, tâpsomungalo nangmaktauvlune ingergavoĸ, sorlo iglaksimangmat:

15 Sivôraniarnak, Zionib pannia; ahâk attanît ĸaivoĸ, nangmaktauvlune siuterĸortojub nochanganut.

16 Illinniartingitale tamanna tukkisilaungilât sivorngane; Jêsusele ânanausijaungmat, tagva erĸarpât, taimaitomik aglaksimajoĸarmat tâpsominga, taimaglo piniarvigilauramitsuk.

17 Inuille illagijangita, Lazaruse annerĸolaungmago illuvermit, ômartilugolo toĸĸungajunit, piniarninga nertorpât.

18 Tamanna pivlugo inuit pagreartorpât tussaramik, taimak tattamnartitsilaungmat.

19 Farisêerille ingmingnut oĸarput: Tækkovose, sulitsanginapse; ahâk inuit illûnatik mallikpât.

*20 **Grichoĸalauĸporletauĸ** majoralauĸtut akkorngænne, tuksiaromavlutik uvloĸsiorvingme.

21 Tâpkoa Filippuse, Betsaidamit Galilêamêtomit pijoĸ, tikkilugo ĸennuvigivât oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, Jêsuse tækkojomadlaralloarpavut.

22 Filippusib tagva Andrêase oĸautijartorpâ tamattominga; Filippusiblo Andrêasiblo ama oĸautigivâk Jêsusemut.

23 Jêsusible kiovak oĸautivlugiglo: Inûb Erningata ânanausijauvia nelliutisimavoĸ.

24 Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Perorsiaksaĸ Waizen ivjomut kattangikune toĸĸonanelo, kissimêtôlerpoĸ; toĸĸogunele singailiktaĸalerpoĸ unnuktunik.

25 Inôserminik ivlersijub assiojijomârpâ: inôserminiglo sillaĸsoarme tamattomane ivlersingitub inôtsemut nungusuitomut pigênarniarpâ.

26 Kivgartoromajub uvamnik, malliklinga; najukamnelo kivgara tagvanêtsomarivoĸ. Atâtamalo uvamnik kivgartorniartoĸ nertoromârpâ.

27 Mânna tarniga kiksarpoĸ. Sumiglo oĸarlangâ? (imâk:) Atâtak stundemit tamattomangat piulingâ? tamannale pivlugo stundemut tamattomunga tikkipunga.

28 Atâtak, attît ânanausileruk! Tagva nippe ĸilangmit pivoĸ: Ananausilauĸpara, amalo ânanausijomagivara.
29 Tagva inuit nangerdlutik nâlektut oĸarput: Kallilerpoĸ. Assingit oĸarput: Engelib oĸarĸattigivâ.
30 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Nippe tâmna pivlunga pilaungitoĸ, pivlusele.
31 Mânna sillaĸsoarmiut erĸârtortaunermut tikkitaulerput, mânna sillaĸsûb tamattoma attauinga annititauniarpoĸ.
32 Uvangalo ĸangattartitauniaruma nunamit, illûnaita amuaromavakka uvamnut.
33 Taimagle oĸarpoĸ tukkisitsilune toĸĸoniarnerme illusinganik.
34 Tagva inuit kiovât: Perĸojanit tussarpogut Kristuse isoĸangitomut-itsainarmat. Kanorlo oĸarĸêt: Inûb Erninga ĸangattartitaujariaĸarpoĸ. Inûb Erninga tâmna kinauvâ?
35 Tagva Jêsusib oĸautivait: Kaumajub sulle annikitomik najorniarpâse. Arvertaritse, ĸaumajomik najorteĸartilluse, târtomut tikkitaulerĸonnase. Tâĸtome arvertartoĸ ĸaujimangilaĸ namut ainerminik.
36 Kaumajoĸ okpervigisiuk, najorteĸartilluse tâpsominga, ĸittorngaulerĸovluse ĸaumajomut.
*37 **Taimak** Jêsuse oĸâlavoĸ, aularlunelo ijeriartorlunelo tâpkonangat. Taimaglo tattamnartitsigalloarmat tækkoænne, okpervigingilâllônêt.
38 Nellautaijub Jêsaiasib oĸausingit nellautsilerĸovlugit, oĸarmat: Nâlegaĸ, kia oĸâlanivut okperivagît? kimullo Nâlekab tallinga saĸĸertitauvâ?
39 Tamanna pivlugo okperungnalaungilat; Jesaiase ama oĸarmat:
40 Tâpsoma takpêtipait ijingit, mangaitilugillo ômatingit; ijimingnut tækkoĸonnagit, ômatimingnullo tukkiserĸonnagit; sâgiarĸonnagillo ikajortaujungnarlutik uvamnut.
41 Taimak Jesaiase oĸalauĸpoĸ, ânanauninga tækkogamiuk oĸâlatigigamiuglo.
42 Angajoĸâlle unuktut okpervigigalloarpât; Farisêerille pivlugit kigliutjingilat tamattominga, avitaujomanatik kattimavingmit.
43 Nertortauneĸ inungnut ivlerinersarigamitsuk nertortaunermingnit Gûdemut.
*44 **Jêsusele** ĸaggudlarpoĸ oĸarlunelo: Uvamnut okpertoĸ uvamnuinaĸ okpingilaĸ, tâpsomungale tilliklertomut uvamnik.
45 Uvamniglo tautuktub tâmna tautukpâ tilliklertoĸ uvamnik.
46 Kaumajôvlunga sillaĸsoarmut tamattomunga tikkipunga, uvamnut okpertoĸ târtome-erĸonnago.

47 Oĸausimniglo tussartoĸ okperanelo, erĸartorniangilara; tikkisimanginama, sillaĸsoarmiut erĸartoriartorlugit, sillaĸsoarmiulle piulijauĸovlugit uvamnut.

48 Uvamnik nachojoĸ illalioranelo oĸautsimnik, tâmna peĸalerêrpoĸ erĸartortiminik; oĸautsit oĸauserilauĸtama, tamakkoa erĸartoromarpât uvlut naggatiksangænne.

49 Uvamnik oĸalaunginama; Atâtable tillijima perĸojamik tunitjivigilauĸpânga piniaræksamnik oĸauserijæksamniglo.

50 Kaujimavungalo perĸojanga inôgutaungmat nungusuitoĸ. Taimaimat oĸauserijakka taimak oĸauserivakka, sorlo Atâtab oĸautilaungmanga.

KAPITEL XIII.

Jêsusib illinniartime ittiganginik ubvarninganik. Naglingnermik perĸojininganik. Jûdasib pititsinasuarninganik. Pêtrusib missialârninganik.

AULARVIKSIORVIUBLE sivorngane, Jêsuse tukkisigame, aularviksane sillaĸsoarmit tamattomangat Atâtamut nelliutisimangmat, sorlo pine sillaĸsoarmêtut nagligilauramigit, taimak naggatiksaminut tikkidlune nagligivait.

2 Unuksiumiglo nerrijarêramik, (Sâtanasib Jûdase Issariot Simonib erninga ômamiuteĸartilerêrmago pititsijomanermik tâpsominga,)

3 Jêsuselo ĸaujimagame, tunitjiviogame tamainik aggangminut Atâtamut, Gûdemillo pilaurame, Gûdemullo ainiarame;

4 Nerrimârnermit nikkovipoĸ, anorânnelo pêrpait, sailitamiglo tigusivoĸ attilugolo.

5 Kingorngagut immermik kovisivoĸ ubvarvingmut, illinniartullo ittigangit ubvalerpait, allarterlugillo sailitamut attortaminut.

6 Tagva Simon Pêtruse tikkilerpâ; tâpsomalo oĸautivâ: Nâlegaĸ, igvit ittigakka ubvaræksarivigît?

7 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Sumik piniarama, ĸaujimangilatit mâuna; kingorngagulle tukkisilârpat.

8 Tagva Pêtrusib oĸautivâ: Ittigakka ubvaræksaritsangilattit. Jêsusib kiovâ: Ubvarniangikupkit, illangiuteĸattiginiangilarma.

9 Simonib Pêtrusib oĸautivâ: Nâlegaĸ ittigakka kissêtaungitoĸ, aggakkalole, niaĸoralo!

10 Jêsusib oĸautivâ: Ubvarsimajoĸ ittikkat assiænnik ubvariaĸangilaĸ, epĸêjarsimavorle illûnâne. Epĸêjarsimavoselo, illunaseungitorle.

11 Pititigilârtane ĸaujimatsiaramiuk; tamanna pivlugo oĸarpoĸ: Epĸêjarsimavose illûnaseungitorle.

*12 **Ittigangille** ubvarêramigit, anorâminik tigusivoĸ ingilermilunelo, amalo oĸautivait: Pinialaungnimnik illipsingnut ĸaujimavisê?

13 Ajoĸertuijomik Nâlekamiglo taivapsinga, nellâgullo oĸarpose; tâmnaugama.

14 Tamanna pivlugo uvanga, Nâlekapse ajoĸertortipselo ittikkase ubvalaurapkit, taimak illipsetauĸ ittikapsingnik ubvartigêktuksaugivose.

15 Igsaræksamik tunnitsivigilauĸpapse, piniarĸovluse, sorlo piniarvigilaurapse.

16 Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Kivgaĸ anginersaungilaĸ angajoĸâminit, Apostelelônêt anginersaunginivoĸ tillijiminit.

17 Tamanna ĸaujimagupsiuk, pilloridlarpose, piniarutigigupsiuk.

*18 **Illûnapsingnik** oĸalungilanga. Nellungilakka annerimalauĸtakka. Aglaille nellautsilerĸovlugit: Kaĸĸôjaĸtorĸattima ittikaminut tullerarpânga.

19 Mânna oĸautigivara illipsingnut piniarutauĸârtinnago; piniarutaujarêrpat, okpilerĸovluse uvangaunimnik.

20 Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Illaliortoĸ tilliniartamnik, uvamnik illaliorpoĸ; uvamnigle illaliortub tillijiga illaliorpâ.

21 Jêsuse taimak oĸarêrame, kiksalerpoĸ anernermigut, kigligiutjilunelo oĸarpoĸ: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Illapse illangata pitilârpânga.

22 Tagva illinniartut ingmingnut tækkonautivut kuksasulerlutiglo, nelitik oĸautigingmangâgo.

23 Nerrimârvingmele iksivajoĸarpoĸ illiniartingita illangænnik, Jêsusib sagvianut êgangajomik, Jêsusib nagliktanganik.

24 Tâmna Simonib Pêtrusib ijingmikpâ, kiglisiniarĸovlugo, oĸautigijanga kinaungmangât,

25 Tâpsoma êgalerdlunelo Jêsusib sagvianut oĸautivâ: Nâlegaĸ, kinauvâ?

26 Jêsuse kiovoĸ: Tâmnauvoĸ tamuamik missuksiutijara, tunnitjivigilugolo. Tamualo missukpa tunilâllo Jûdasemut Issariotemut, Simonib erninganut.

27 Tamualo êngmago, Sâtanasib pullavâ. Tagva Jêsusib oĸautivâ: Piniartat piniarsâruk!

28 Nerrimârĸattingitale nelianiglônêt ĸaujimajoĸangilaĸ, suna pivlugo taimak oĸautingmangâgo.

29 Illangit issumavut, Jûdase pôksalijarmat, Jêsusib oĸautingmago imâk: Pisiniarit ajortaptingnik uvloĸsiorvingmut! ubvalo, tnnnijerĸovlugo aklujunut sumik.

30 Tagvale tamua êjarêramiuk, annisâdlarpoĸ. Unnuangovorlo.
*31 **Annijarêrmallo**, Jêsuse oĸarpoĸ: Mâna Inub Erninga ânanausijauvoĸ, Gûdelo ânanausijaugivoĸ tâpsomane.
32 Gûde ânanausijaugune tâpsomane, Gûdibtauĸ ânanausiniarivâ ingmine, ânanausisârpâlo.
33 Kittorngârsukka, sulle annikitomik najorniarpapse. Kenneromârpapsinga; sorlolo Jûdinut oĸalaurama: Aiviginiartamnut tikkitsungnangilase.
34 Mânnalo oĸautivapse: Perĸojaĸtâmik tunitjivigivapse, nagliktigêrĸovluse, sorlo nagligilaurapse, nagliktigêlerĸovluse.
35 Tamattomunga illûnatik illitarsiniarput, illinniartigigapse, nagliktigêkupse.
*36 **Simonib** Pêtrusib oĸautivâ: Nâlegaĸ, namut ainiarĸêt? Jêsusib kiovâ. Aiviginiartamnut tamattomane, malligungnangilarma; kingorngagulle malligomârparma.
37 Pêtrusib kiovâ: Nâlegaĸ, sôg tamattomane malligungnangilagît? inôsera tunnijomavara pivlutit!
38 Jêsusib kiovâ: Inôtsît pivlunga tunninajarpiûk? Ahamarik, ahamarik oĸaupagit; Angutaunek niplerniangilaĸ, pingasuertorlunga missiarutauĸârtinnanga illingnut.

KAPITEL XIV.

Jêsusib oĸâlaningînik illinniartiminut ainiarnine Atâtamut, tuksiarnerlo; Anernerlo manigoijoĸ pivlugit.

ILLINNIARTIMINULLO oĸarpoĸ: Omatise koaĸsânganiaratik! Gûde okpervigisiuk, uvangalo okpervigisinga!
2 Atâtama iglungane igluksaĸarpoĸ unuktunik. Taimainajangipat, oĸautiginajalauĸpara illipsingnut. (Mânnale) ainiarpunga inniksalioriartorluse.
3 Ainiarumalônêt inniksalioriartorluse, utteromagivunga, ailuselo uvamnut, tagvanêrĸovluse najugamne.
4 Aiviksaralo ĸaujimavasse, apĸullo ĸaujimagivasse.
5 Tômasib oĸautivâ: Nâlegaĸ ĸaujimangilagut aiviksarnik, ĸanorlo apĸut ĸaujimajungnarpitigô?
6 Jêsusib oĸautivâ: Apĸutauvunga miksekârniovlungalo inôgutauvlungalo; Atâtamut pijoĸangilaĸ, uvapkut kissiane.
7 Illitarigupsinga, Atâtaga illitarinajarivasse. Mânnamillo illitarivasse tæĸĸolauĸpasselo.
8 Filippusib oĸautivâ; Nâlegaĸ, Atâta tækkotitsuk uvaptingnut, nâmaksiniarpogut tagva.
9 Jêsusib oĸautivâ: Taimak sivitutigijomik najorpapse, illi-

taringilarmalô? Filippuse, uvamnik tautuktub Atâta tautukkivâ. Sôgle ᴏᴋaʀᴋêt: Atâta tækkotitsuk uvaptingnut?

10 Okpingilatît, Atâtamnênama, Atâtalo uvamnêngmât? ᴏᴋautsit ᴏᴋauserijakka illipsingnut uvamnik ᴏᴋauseringilakka, Atâtable uvamne innekartub, tâpsoma piniarnerit piniarnerivait.

11 Okperisinga, Atâtamnênama, Atâtalo uvamnêngmat; sapperupsele, piniarnerit pivlugit okperisinga.

12 Ahamarik, ahamarik ᴏᴋaupapse: Uvamnut okpertub piniarnerit piniarnerijakka piniarutiginiarivait, anginersaniglo tâpkonangat piniarutekarniarpoᴋ. Atâtamut aigama.

13 Sumiglo tuksiarniarupse attimne, piniaromavunga, Atâta nertortauᴋovlugo ernermigut.

14 Sumik tuksiarniarupse attimne, piniaromavunga.

*15 **Nagligigupsinga**, perᴋojakka mallingniarsigik.

16 Atâtalo tuksiarvigijomavara, manigoijomik assimnik tunitjivioᴋovluse, illipsingnêtsainarᴋovlugo issoᴋangitomut.

17 Mikseᴋârnerub Anerninga, sillaᴋsoarmiut pijungnangitangat; tækkunginamitsuk illitaringinamitsuglo. Illipsele illitarivasse, illagitsainarmase, illipsingnêniarmallo.

18 Illiarsôᴋojomangilapse, tikkitsomagivapse.

19 Killamiovoᴋ sulle, tagva sillaᴋsoarmiut tækkoniarungnaerpânga, illipsele tækkoniarivapsinga; inôgama illipselo inôjuksaugivose.

20 Uvlorme taipsomane tukkisiniarpose, Atâtamnênama, illipselo illumnênapse, uvangalo illupsingnênama.

21 Perᴋojamnik pilik, malliklugillo, tâmnauvoᴋ nagliktoᴋ uvamnik. Uvamnigle nagliktoᴋ nagligijauniarpoᴋ Atâtamnut, uvangalo nagliginiarpara nellojungnaertilugolo uvamnik.

22 Jûdasib ᴏᴋautivâ (Issarioteungitub): Nâlegaᴋ, illingnik nellonarungnaertitsomanît uvaptingnut, sillaᴋsoarmiunuungitorlo, sunauvâ?

23 Jêsusib kiovâ ᴏᴋautivlugolo: Uvamnik nagliktub ᴏᴋausikka mallingniarpait; Atâtamalo nagliginiarpâ, tikkiniarpavuglo innigijartorlugo.

24 Uvamnigle naglingitub ᴏᴋausikka mallingilait. ᴏᴋautsillo tussartase pigingilakka, Atâtable tillijima.

25 Tamattominga ᴏᴋarvigilauᴋpapse, illipsingnêlaurama.

26 Manigoijuble, Anernerub ajunginerub, Atâtama tillijomârtangata attimne, tâpsoma ajoᴋertorniarpâse tamainik, erᴋaitiluselo tamainik ᴏᴋauserilauᴋtamnik illipsingnut.

27 Ullapirsaumik ᴋemmaivigivapse, ullapirsautimnik tunitjivigivapse. Tunitjivigingilapse sillaᴋsoarmiut tunijiningititut. Omatise ᴋoaᴋsârniaratik erᴋsiniaratiglo!

28 Tussalauᴋpose, ᴏᴋautilaurapse: Ainiarpunga tikkiluselo ama. Nagligigupsinga, ᴋuviasugajarpose, ᴏᴋautilaurapse: Atâtamut ainiarpunga; Atâta anginersaungmat uvamnit.

29 Mânnalo ᴏᴋautigilauᴋpara illipsingnut, tamanna pilerᴋârtinnago, okpilerᴋovluse, tamanna pilerpat.
30 Mattoma kingorngane unnuktunik ᴏᴋauseᴋarniarungnaerpunga illipsingnut; sillaᴋsûb tamattoma attaninga tikkilermat peᴋaranelo uvamne.
31 Sillaᴋsoarmiulle tukkisilerᴋovlugit, Atâta nagligigapko, taimaglo piniarama, sorlo Atâtab perᴋolaungmanga: nikkovititse ovangallo aularta!

KAPITEL XV.

Kristusemik napârtôjomik Waineliksamik. Naglingnermik nagliktiktigêngnermiglo. Okpertut ômigijauningœnnik sillaᴋsoarmiunut.

UVANGA napârtôvunga Waineliksaᴋ idluartoᴋ, Atâtagalo Waineliksatalingmik perorsêvilerijôvoᴋ.
2 Akkerᴋut uvamnêtut illûnaita paungaᴋarpangitut pêjarniarpait; illûnaitalo paungaᴋarpaktut piungininginik pêjaivigiarpait, paungaᴋarnersauᴋovlugit.
3 Illipse mânna sujungaipose ᴏᴋautsit pivlugit, ᴏᴋauserilauᴋtakka illipsingnut.
4 Illumnêtsainaritse, uvangalo illupsingnêdlunga. Sorlo akkeroᴋ paungaᴋarungnangimat ingminik, napârtomêtsainangikune Waineliksame; taimainivosetauᴋ, illumnêtsainangikupse.
5 Uvanga napârtôvunga Waineliksaᴋ, illipse akkerôvose. Uvamnêtsainartoᴋ, uvangalo tâpsomanêdlunga, paungaᴋarniarpoᴋ unuktunik, piginanga piniarungnanginapse sumik.
6 Illumnêtsainangitoᴋ egitauniarpoᴋ akkerᴋotut, pannersârlunelo, kattitauniarpullo egitaulutiglo ikkomamut, ikkoalajuksauvlutik.
7 Illumnêtsainarupse, ᴏᴋausikkalo illupsingnêtsainarpatta, pijomajapsingnik tuksiarniarpose, tunitsiviolâlapselo.
8 Tamakkutigûna Atâtaga nertortauniarpoᴋ, paungaᴋarnialerupse unuktunik, illinniarteolerluselo uvamnut.
9 Sorlo Atâtama nagligingmanga, taimaktauᴋ uvanga nagligivapse. Naglingnimnêtsainaritse.
10 Perᴋojakka mallikupsigik, naglingnimnêtsainarpose, sorlo uvanga Atâtama perᴋojangit mallikapkit, naglingninganêtsainarlungalo.
*11 **Taimak** ᴏᴋarvigivapse, ᴋuvianarnera illupsingnêtsainarᴋovlugo, ᴋuviasungniselo nâmaksivalliaᴋovlugo.
12 Tamædja perᴋojara, nagliktigêrᴋovluse, sorlo nagligigapse.

13 Nagligosungnersaujoĸangilaĸ imaitomit, inôserminik tunnijomit illanârijane pivlugit.
14 Illipse illannârivapse, piniarutjigupse perĸojamnik.
15 Mattoma kingorngane oĸangilanga kivgaugapse; kivgaĸ ĸaujimangimat angajoĸâme piniarninginik. Illipsele illanârijimnik tailauĸpapse; tamainik Atâtamnit tussalauĸtamnik, nellojungnaertilaurapse.
16 Annerilaungilapsinga, annerilauĸpapsele, issumagivluselo, paungaĸariartorĸovluse, paungaĸarniselo soĸĸoserĸonnago; Atâta tuksiarvigigupsiuk attimne, tamattominga tunnijerĸovlugo illipsingnut.
17 Mattominga perĸovapse, nagliktigêrĸovluse.
18 Sillaĸsoarmiut ômigikpasse, ĸaujimaleritse, ômigerĸârmanga illipsingnit.
19 Sillaĸsoarmiut illagigupsigik, sillaĸsoarmiut pitik nagliginajarpait; sillaĸsoarmiulle illaginginapsigik, annerimalaurapsele sillaĸsoarmiunit: tamanna pivlugo sillaĸsoarmiut ômigivâse.
20 Oĸausera erĸarisiuk oĸauserilauĸtara illipsingnut: Kivgaĸ anginersaungilaĸ angajoĸâminit. Unangmilauruninga, unangminiarivâse; oĸausikka mallilaurunigit, oĸausise mallingniarivait.
21 Tamakkoningale tamainik piniarvigijomârpâse attera pivlugo; illitaringinamitsuk tillijiga.
22 Tikkilaungikuma, tamattominga oĸautijartorlugit, ajorneĸarajangilat; mânnale passijaujungnaerutiksarsijungnangilat ajornitik pivlugit.
23 Uvamnik ômisuktub Atâtaga ômigigivâ.
24 Piniarnerit piniarnerilaungikupkit, assima piniarnerilaungitangit, ajorneĸarajangilat; mânnale tækkolauralloaramigit, tamamnuk ômigivâtiguk, uvangalo Atâtagalo.
25 Oĸautsille nellautsilerĸovlugit aglaksimajut perĸojingine: Pitjuteĸaratik ômigivânga.
26 Mannigoijorle tikkitsomârpat, tillijomârtara illipsingnut Atâtamit, miksekârnerub anerninga, Atâtamit annijoĸ: tâmna kigligiutsiniarpoĸ uvamnik.
27 Illipselo kigligiutsiniarivose; pigiarnermit najulaurapsinga.

KAPITEL XVI.

Anernerub ajunginerub piniarninganik. Tækkôtilârnermik killamik. Tuksiarnermik Jêsusib attingane.

TAMATTOMINGA oĸautilauĸpapse sinnaungajuteĸalerĸonnase.

2 Illagêngnermingnit avitsomârpâse. Nelliutijomârporle токкotsijut illipsingnik issumaкarvingat, tamattomunga Gûde kivgartorasugilugo.
3 Taimailiorvigijomârpâse, Atâtagalônêt uvangalônêt illitaringinamittiguk.
4 Tamattominga окautilauкpapse, nelliutikpat erкailerкovluse окautigilauктamnik illipsingnut. Tamattominga pigiarnermit окautilaungilapse najulaurapse.
5 Mânnale tillijimnut ainiarpunga; appersortoкangilarlo akkunapsingne: Namungarniarкêt?
6 Taimagle окautilaurapse, ômatise kiksarnermik illumertaulerput.
7 Miksекârtomigle окautivapse: Idluarpoк illipsingnut, ainiarama. Ainiangikuma, mannigorniktub tikkiniangimase. Ainiarumale, tillijomavara illipsingnut.
8 Tikkikunelo, sillaксoarmiut tukkisitiniarpait ajornermik, idluarnermiglo, erкartuinermiglo.
9 Ajornek pivlugo, okperlungimatta uvamnut;
10 Idluarnerle pivlugo, Atâtamut ainiarama, tækkoniarungnaerapsingalo.
11 Erкartuinek pivlugo, sillaксûb mattoma attaninga erкartortaungmat.
12 Sulle unuktunik окausiksaкarpunga illipsingnut, mânnale tussarlugit sapperpasse.
13 Ipsomale, miksekârnerub anerningata, tikkikune, miksekârnernut tamainut tessiorniarpâse. Ingminik окâlanianginame; tussartaminigle окautjiniarpoк, pijomârtomiglo окautiniarpâse.
14 Tâpsoma ânanausiniarpânga, pimnit tigusiniarame окautigilugolo illipsingnut.
15 Tamaita Atâtab pigijangit pigivakka. Tamanna pivlugo окautivapse: Pimnit tigusiniarpoк окautigilugolo illipsingnut.
16 Killamik tækkoniarungnaerpapsinga; amalo кillamik tækkoniarivapsinga; Atâtamut ainiarama.
17 Tagva illinniartingita illangit окarкattigêkput: Sunauvât окausingit, окautingmattigut: Killamik tækkoniarungnaerpapsinga amalo кillamik tækkoniarivapsinga, Atâtamullo ainiarama?
18 Tagva окarput: Sunauvâ окarninga: Killamîk? окausingit nellovavut.
19 Tagva Jêsuse mallugosulerpoк, apperijomangmatsuk, окautivaillo: Tamattominga appersortigêkpose, окalaurama: Killamik tækkoniarungnaerpapsinga, amalo кillamik tækkoniarivapsinga.
20 Ahamarik, ahamarik окaupapse: Kealuselo ogguarniar-

pose sillaĸsoarmiulle ĸuviasudlarniarput. Illipsele kiksadlarniarpose; kiksarnisele ablatsângorniarivoĸ ĸuviasungnermut.

21 Arnaĸ ernisukkune, kiksarneĸarpoĸ, stundinga tikkisimangmat; nutarârsugle erniarijarêruniuk, kappiasungnerilauĸtane issumagijungnaerpâ, ĸuviasungneĸ pivlugo, inuk sillaĸsoarmut erniangongmat.

22 Illipselo kiksarneĸarivose mânna; tækkojomagivapsele, ômatiselo ĸuviasudlarniarput, ĸuviasungnipsingniglo aĸsârniktoĸartuksaungilaĸ illipsingnit.

23 Uvlormelo taipsomane apperiniangilapsinga sumik. Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Atâta tuksiarvigigupsiuk sumik attimne, tunnitjiviginiarpâse tamattominga.

24 Mânna tikkilugo tuksialaungilase sumik attimne. Tuksiaritse, tigusiniarpose tagva, ĸuviasungnise nâmakserĸovlugo.

25 Taimak oĸautilauĸpapse adsiujutigut; nelliutijomârporle adsiujutigut oĸâlajungnaerviginiartara illipsingnut, tukkisinartomigle oĸautiniarpapse Atâtamnik.

26 Uvlorme taipsomane tuksiarniarpose attimne. Oĸautingilapselo, Atâta tuksiarvigijomavlugo pivluse;

27 Nangminеĸ Atâtab nagligingmasse, nagligigapsinga, okperluselo, Gûdemit pilaurama.

28 Atâtamit annilauĸpunga, pilungalo sillaĸsoarmut; amalo sillaĸsoaĸ ĸemangniarpara, Atâtamullo ailunga.

29 Illinniartingita oĸautivât: Ahâk mânna tukkisinartomik oĸâlavotit, adsiujomiglo oĸauseĸarnak.

30 Mânna ĸaujimavogut, tamaita nellunginangne, apperijaujariaĸarungnaerlutit. Tamanna pivlugo okperpogut, Gûdemit annilauravit.

31 Jêsusib kiovait: Mânna okperpose.

32 Ahâk stunde nelliutiniarpoĸ, nelliutijarêrporlo siamarviksase, attunit ingmikoartiluse, kissimautilungalo; kissimaungilangale, Atâtab najormanga.

33 Tamattominga oĸautilauĸpapse, ullapirsauteĸarĸovluse uvamne. Sillaĸsoarme kappiasungneĸarpose; mannigoritsele, sillaĸsoaĸ sâlagivara.

KAPITEL XVII.

Kristusib ajoĸertuinerojipta tuksiarninganik, nangminеĸ pivlune, illinniartinelo, illagêktitanelo pivlugit.

TAIMAK Jêsuse oĸarame, ĸilangmut ârlorpoĸ oĸarlunelo: Atâtak, stunde tikkisimavoĸ ânanausivît Ernernik, Ernernut ânanausijauĸovlutittauĸ.

2 Sorlo pitsartunermik tunitjivigigangne uviningnut tamainut, inôtsemik nungusuitomik tunnijerĸovlugo illûnainut, tunijarnut tâpsomunga.

3 Tamadjauvorle inôgut nungusuitoĸ: illitarsilune illingnik, kissivît nellâgut Gudiogavit, tillilauĸtarniglo Jêsuse Kristusemik.

4 Ananausilauĸpagit nuname, piniarnerlo nâmaksilauĸpara piniarutauĸolauĸtat uvamnut.

5 Mânnalo ânanausilaunga, Atâtak, illingne, ânanaunermut illingnêdlunga pigilauĸtamnut sillaĸsoaĸarĸârtinnago.

6 Atternik nellojungnaertilauĸpakka inuit tunnilauĸtattit uvamnut sillaĸsoarmiunit. Pigilauĸpattit, uvamnullo tunnilauĸpattit, oĸautsitillo mallilauĸpait.

7 Mânnale ĸaujimavut, tamaita tunnilauĸtatit uvâmnut illingnit pingmatta.

8 Oĸautsille tunnilauĸtatit uvamnut, tunnilauĸpakka tâpkonunga; illaliulauĸpaillo, nellâgullo illitarsilutik, illingnit annilaurama, okpilerlutiglo, tillilauramga.

9 Tuksiutivakka, sillaĸsoarmiullo tuksiutinnagit, tâpkoale tunilauĸtatit uvamnut; pigigangne.

10 Tamaitalo pigijakka pigivattit, pigijattillo pigivakka, tâpkonanelo ânanausijauvunga.

11 Sillaĸsoarmêtsungnaerpungalo, tâpkoale sillaĸsoarnêput, uvangalo illingnut ĸaivunga. Hailigeojoĸ Atâtak, atternêtsainartikit tunijatit uvamnut, attausioĸovlugit sorlo uvaguk.

12 Najulaurapkit sillaĸsoarme, atternêtitsainarpakka. Tunijatit uvamnut saputilauĸpakka; assiojoĸangilarlo tâpkonangat, ĸittorngaĸ assiojoĸ kissime, aglait nellautsilerĸovlugit.

13 Mânnale ĸaivunga illingnut, taimaglo oĸarpunga sillaĸsoarmêdlunga, ĸuvianarnimnik illumiuteĸarĸovlugit nâmaktomik.

14 Oĸautsitit tunnilauĸpakka tâpkonunga, sillaĸsoarmiullo ômigivait; illagingimattigik, sorlo uvanga sillaĸsoarmiut illaginginapkittauĸ.

15 Tuksiangilanga nûtserĸovlutit tâpkoninga sillaĸsoarmit, sapputserĸovlutille tâpkoninga idluitunit.

16 Sillaĸsoarmiut illagingilait, sorlo uvanga sillaĸsoarmiut illaginginapkittauĸ.

17 Ivjornaitikit miksеĸârnerne; oĸautsitit miksеĸârtôvut.

18 Sorlo sillaĸsoarmut tillilauramga, taimaktauĸ tilligivakka sillaĸsoarmut.

19 Tâpkoa pivlugit ivjornailivunga, tâpkoatauĸ ivjornailerĸovlugit miksеĸârnerme.

20 Tâpkoa kissêta tuksiutingilakka, tâpkoatauĸ oĸausinginut okperomârtut uvamnut.

21 Illûnaita attausiolerĸovlugit, sorlo igvit Atâtak illumnê-

navit uvangalo illungnênama, tâpkoatauĸ illuptingne attausiolerĸovlugit, sillaĸsoarmiut okpilerĸovlugit, tillilauramga.

22 Ananaunerlo tunnilauĸpara tâpkonunga, tunnilauĸtat uvamnut, attausiolerĸovlugit, sorlo uvaguk attausiogamnuk,

23 Tâpkonanêdlunga, igvillo uvamnêdlutit; attausemarioleĸovlugit, sillaĸsoarmiullo illitarsilerĸovlugit, tillilauramga, nagligigangnelo, sorlo nagligigamga.

24 Atâtak pijomavunga, najugamne tâpkoatauĸ uvamnêĸovlugit, tunilauĸtatit uvamnut, ananaunimnik tunilauĸtarnik uvamnut tækkoĸovlugit; nagligilauramga sillaĸsoaĸ tunganilijauĸârtinnago.

25 Idluartoĸ Atâtak, sillaĸsoarmiut illitaringilâtit; uvangale illitarivagit, tâpkoalo illitarsivut, tillilauramga.

26 Nellojungnaertilauĸpakkalo atternik, nellojungnaertitsomavakkalo; nagligutsit, nægligutigijat uvamnik, illunginêĸovlugo, uvangalo illunginêdlunga.

KAPITEL XVIII.

Kristusib tigujauninganik perorsêvingme. Kiglisiniartauninganik ajoĸertuijoĸsoarmut. Pêtrusib missiarninganik. Jêsusib kiglisinniartauninganik Pilatusemut.

JÊSUSE taimak oĸarêrame, illinniartine illagællugit anivlunelo aularpoĸ kôb Kidronib, akkianut; tagva perorsêveĸarpoĸ, tagvunga Jêsuse illinniartingillo itterput.

2 Jûdasible pititiginiartangata tamanna nellunginivâ; Jêsuse illinniartingillo tagvane kattimaĸattarmatta.

3 Jûdasib sorsuktuksat, ajoĸertuijorsuillo Farisêerillo kivgangit illasearileramigit, tagvunga ĸaivoĸ, nennerutsoalijarlutik, nenneroalijalarmiglo, sakkolijalarmiglo.

4 Jêsusible tamaita piniarviolârnine ĸaujimagamigit, annilerpoĸ oĸautivaillo: Kina ĸennerpisiûk?

5 Kiovât: Jêsuse Nazaremioĸ. Jêsusib oĸautivait: Uvangauvunga. Jûdasible pititiginiartangata illagivait.

6 Jêsusible oĸautingmagit: Uvangauvunga; kingorpiosârdlutik nunamut niverput.

7 Tagva ama aperivait: Kina ĸennerpisiûk? Oĸarpulle: Jêsuse Nazaremioĸ.

8 Jêsusib kiovait: Oĸautilauĸpapse uvangaugama. Kennerupsingale, ukkua aularlit.

9 Oĸautsit nellautsilerĸovlugit oĸauserilauĸtangit: Uvamnut tunnilauĸtavit nellianik assiojoĸangilanga.

10 Tagva Simonib Pêtrusib saviksoalijarame, tâmna amuvâ,

ajoĸertuijorsûblo kivganga ullimavlugo, siutâ tallerpia nakkappâ. Kivgarlo tâmna Malchusemik atteĸarpoĸ.

11 Tagva Jêsusib Pêtruse oĸautivâ: Saviksuit kênailitangamut pôleruk! Ermgusiârsûb, Atâtama tunnijangata uvamnut, immanga immeræksaringilarâ?

*12 **Sorsuktuksalle,** angajoĸâĸsoangatalo, Jûdillo kivgangita Jêsuse tiguvât ĸellaksulâllo.

13 Sivorlermiglo Hannasemut aularuterĸârpât, Kaifasib, jâreme tamattomane ajoĸertuinerojub sakkinganut.

14 Kaifasele tâmnauvoĸ Jûdinut oĸalauĸtoĸ, nakkornersaungmat, inuk attausek toĸĸotaukpat inuit pivlugit.

*15 **Simonible** Pêtrusib Jêsuse mallikpâ, illinniartublo, tâpsoma assiata. Illinniartoĸ tâmna ajoĸertuijoĸsûb illitarijanga, Jêsuselo illagilugo itterpoĸ ajoĸertuijorsûb igloĸsoanganut.

16 Pêtruselo upkuab sillatâne nangerpoĸ. Tagva illinniartoĸ (Pêtrusib) assia, ajoĸertuijorsûb illitarijanga annilerpoĸ, arnarlo upkuamik udjertortoĸ oĸarĸattigivâ, Pêtruselo ittertipâ.

17 Tagva arnab, upkuab udjertortingata, Pêtruse oĸautivâ: Inûb tâpsoma illinniartingit illagingilattît? Oĸarpoĸ: Illagingilakka.

18 Kivgallo nangerdlutik ikkomamik ikkitsilauĸput, itjilildarmat, kitjaĸejârlutiglo. Pêtrusible nangerĸattigivait, kitjaĸejârlunelo.

*19 **Ajoĸertuijorsûble** Jêsuse appersorpâ illinniartingit pivlugit, ajoĸertûsingillo pivlugit.

20 Jêsusib kiovâ: Agviartaunanga tussarnartomik oĸâlalauĸpunga sillaĸsoarmiunut. Illinniarvingnelo kattimaviksoarmelo ajoĸertuilauĸpunga, Jûdit illûnatik kattimavingænne, oĸâlalaungnangalo sumik sagvangitome.

21 Sôg tamattominga appersorpingâ? Ipkoa appersukit tussalauĸtut oĸâlautigilauĸtamnik tâpkonunga; ahâk, taipkoa ĸaujimavut oĸauserilauĸtamnik.

22 Taimagle oĸartillugo, kivgat tagvane nangertut illangata Jêsuse erĸsârpâ oĸarlunelo: Ajoĸertuijorsoaĸ taimak kiojæksariviûk?

23 Jêsusib kiovâ: Idluitomik oĸaruma, nellunailiuk ajormat; idluartomigle oĸaruma, sôg erĸsârpingâ?

24 Hannasiblo ĸellaksorsimatillugo tillikliutigivâ ajoĸertuijoĸsoarmut Kaifasemut.

*25 **Simon** Pêtrusele nangerpoĸ kitjaĸejârlunelo. Tagva oĸautivât: Illinniartingit illagingilattît? Missiarporle oĸarlunelo: Illagingilakka.

26 Ajoĸertuijorsûb kivgangita illangata, illaliub tâpsominga, Pêtrusib ullimalauĸtanganik siutingagut, oĸautiva: Perorsêvingme illagigangne tækkolaungilagît?

27 Tagva Pêtruse ama missiarivoĸ; tagvainarlo angutauneĸ niplerpoĸ.

*28 **Tagva** Jêsuse aularutivât Kaifasemit iglub kiglisiniarviub sânganut. Uvlângovorlo. Kiglisiniarvingmullo ittingilat, ivjornaromanatik, saugârsugle aularviksiorutiksaĸ nerrijomavlugo.

29 Tagva Pilatusib annivigivait, oĸautivlugillo: Sumîk inungmut ômunga passitiksaĸarĸisê?

30 Kiovât oĸautivlugolo: Una idluitullijeongipat, unnertujutiginajangilavut illingnut.

31 Tagva Pilatusib oĸautivait: Tagva illipse tigusiuk, erĸartorlugolo perĸojat pigijase malliklugit. Tagva Jûdit oĸautivât: Toĸĸotsijuksaungilagut kimik.

32 (Jêsusib oĸausingit nellautsilerĸovlugit, oĸauserilauĸtangit, tukkisititsigame toĸĸoniksame illusinganik.)

33 Tagva Pilatuse ama itterivoĸ kiglisiniarvingmut, Jêsuselo ĸaiĸovâ oĸautivlugolo: Jûdit attanerivâtît.

34 Jêsusib kiovâ: Illingnik tamattominga oĸarĸêt? assivîllônêt tamattominga oĸautilauĸâtît uvamnîk?

35 Pilatusib kiovâ: Jûdiovêk? Inuĸattivît ajoĸertuijorsuillo unertûtigilauĸpâtit uvamnut. Sumîk pinialauĸêt?

36 Jêsuse kiovoĸ: Nâlegauviga sillaĸsoarmit tamattomangat pingilaĸ. Nâlegauviga sillaĸsoarmit tamattomangat pikpat, kivgama sorsugutiginajarpât, Jûdinut unnertûtigijauĸonnanga; mânnale nâlegauviga tamattomangat pingilaĸ.

37 Tagva Pilatusib oĸautivâ: Taimaimat attaniogalloarĸêt? Jêsusib kiovâ: Nellâgut oĸarpotit, attaniovunga. Tamanna pivlugo erniangovunga sillaĸsoarmullo tikkilunga, kigligiutjerĸovlunga miksekârnermik. Miksekârnermit pijub nippiga tussarpâ.

38 Pilatusib oĸautivâ: Miksekârneĸ sunauvâ? Taimaglo oĸarêrame, Jûdit annivigivait, oĸautivlugillo: Passitiksarsingilanga tâpsomane.

39 Illusekarposele imaitomik, aularviksiorviolerangat, parngnanaersimatjat illangænnik aularĸojivaklunga; mânna Jûdit attaningænnik aularĸojerĸovisingâ?

40 Tagva ama illûnamatsiatik nipperĸortovlutik oĸarput: Tâpsomingaungitoĸ, Barrabasemigle Barrabasele inuartôvoĸ.

KAPITEL XIX.

Kristusib issaĸajauninganik, niaĸôsertauninganiglo, kikkiaktortauninganiglo, toĸĸoninganiglo, illijartortauninganiglo.

TAGVA Pilatusib Jêsuse tiguvâ, issaĸâjauĸolâllo.

2 Sorsuktuksallo orpingnik kakkilautilingnik pergaivut, illivlugolo niaĸoanut, ulliksoarmiglo aupaluktamik kappitipât,
3 Oĸarlutiglo: Salutitaulerit, Jûdit attaningat! erĸsârpâllo.
4 Tagva Pilatusib annivigigivait, oĸautivlugillo: Ahâk annitipara illipsingnut, tukkisilerĸovluse, passitiksarsinginama tâpsomane.
5 Tagva Jêsuse annilerpoĸ, niaĸôtelijarlune orpingnik kakkilautilingnik, annorâlijalarmelo aupaluktamik. Tâpsomalo oĸautivait: Tækkotitse, inuk una!
6 Ajoĸertuijorsuillo kivgallo tækkogamitsuk, ĸaggudlalerput oĸarlutiglo: Kikkiaktoruk, kikkiaktoruk senningajolingmut. Pilatusib oĸautivait: Illipse tigusiuk kikkiaktorlugolo, passitiksarsinginama tâpsomane.
7 Jûdit kiovait: Perĸojaĸarpogut, perĸojarlo tâmna malliklugo toĸĸotæksauvoĸ; ingminik erniotingmat Gûdemut.
*8 **Pilatusib** oĸauseĸ tamanna tussaramiuk, sivôranersauleroĸ.
9 Amalo kiglisiniarvingmut itterivoĸ, Jêsusemullo oĸarlune: Nakit pivêt? Jêsusible kiungilâ.
10 Tagva Pilatusib oĸautivâ: Kiojomangilarmâ? Kaujimangilatît, pitsartuneĸarama, kikkiaktorlutit senningajolingmut, pitsartuneĸaramalo aularĸolutît?
11 Jêsusib kiovâ: Pitsartuncĸarajangilatit uvamnut pângat tunnitjiviongikuvit tamattominga; tamanna pivlugo uvamnik pititsijoĸ illingnut, ajortoĸarnersauvoĸ.
12 Mattomangat Pilatuse pinasuarpoĸ aularĸojomavlugo. Jûdille ĸaggudlarput oĸarlutiglo: Una aularĸogungne, attaniviksûb illanâriniatsangilâtit! Ingminik attaniotitoĸ attaniviksoarmut akkerartormat.
13 Pilatusib oĸauseĸ tamanna tussaramiuk, Jêsuse annitipâ, ingidlunelo kiglisiniarviub iksivautanganut, tagvunga (igloĸsûb sânganut), Ebrêeritut Gabbatemik, imaipoĸ: ujarĸanik netsitelingmik taijamut.
14 (Uvlorle opalungaijaiviksauvoĸ aularviksiorvingmut, stundelo pingasojortôlerpoĸ.) Jûdinullo oĸarpoĸ: Ahâk tagga attanise!
15 Kaggudlarpulle: Pêruk, pêrung-una! kikkiaktoruk senningajolingmut! Pilatusib oĸautivait: Attanise kikkiaksoræksarivigô senningajolingmût? Ajoĸertuijorsuit kiovut: Attaneĸangilagut attaniviksûb assianik.
*16 **Tagva** unnertûtigilerpâ kikkiaktortauĸovlugo senningajolingmut. Jêsusele tiguvât aularutilâllo.
17 Kikkiaktortauviksanelo erĸsukpâ aularlunelo tagvunga niaĸovinertalingmik, Ebrêeritut Golgatamik taijamut.
18 Tagvane kikkiaktorpât senningajolingmut, assîgiglo magguk avatânut, Jêsusele akkuliudlugo.

19 Pilatusele aglangnik ĸollimiutæksanginik aglakpoĸ, nippitilugillo senningajolingmut; tâpkoa imaitunik aglaggit: Jêsuse Nazaremioĸ, Jûdit Attaningat.

20 Kollimiutat tâpkoa Jûdit unnuktut attuarpait, Jêsusib senningajolingmut kikkiaktortauvinga iglugasæksoarnut ĸanningmat. Aglaksimavullo Ebrêeritut, Grîchitullo Latajneritullo.

21 Tagva Jûdit ajoĸertuijorsoangit Pilatusemut oĸarput: Aglangnak: Jûdit attaningænnik; imâgle: oĸalaungmat: Jûdit attanerivânga.

22 Pilâtusib kiovait: Aglalauĸtakka aglarêrpakka.

*23 **Sorsuktuksalle** Jêsuse kikkiaktorêramitsuk, annorângit tiguvait, (aviklugillo sittamaulivait, sorsuktuksat illûnatik attunit ivajânginik,) taimaktauĸ ullinga. Ulligle killoĸarane senamalauĸpoĸ pikkangat unnunga tikkidlune.

24 Tagva oĸarĸattigêlerput: Avingniaratigo una! immerautiginiarlavulle, kia piniarmangâgo; nellautsilerĸovlugit aglait imailijut: Annorâkka avilauĸpait ingmingnut, ulligalo immerautigilauĸpât. Taimailiorput sorsuktuksat.

*25 **Jèsusible** senningajolingata senniane nangerput anânanga, anânangatalo ĸattangutâ Marîa, Kleofasib nullianga, Marîa Magdalênalo.

26 Jêsusible anânane tækkogamiuk, illinniartorlo nagliktane nangerĸattinga, anânane oĸautivâ: Arnaĸ, ahâk, tagga ernît!

27 Kingorngagut illinniartoĸ oĸautivâ: Ahâk, tagga anânat! Stundemillo tamattomangat illinniartub ingminut pitipâ.

*28 **Kingorngagut**, Jêsuse ĸaujimagame, tamaita nâmaksijarêrmatta, aglait nellautsilerĸovlugit, oĸarpoĸ: Kêlerpunga!

29 Imeĸtauteĸarpoĸ tagvane sêrnartomik immalingmik. Tâpkoale nipperĸumik missuksivut, ajaupiamullo kappomitârlugo, ĸaninganullo mannivât.

30 Jêsusib sêrnartoĸ pigamiuk, oĸarpoĸ: Nâmaksivoĸ! niaĸonelo naerpâ, anernangêrdlunelo.

*31 **Uvlorle** taimna oppallungaijaiviongmat, Jûdit timit seningajolingmêrĸonnagit Sabbateotillugo, (Sabbate tâmna angidlarmat,) Pilatuse tuksiarvigivât, tâpkoa niungit navgortauĸovlugit, aĸĸartitaulerĸovlugillo.

32 Tagva sorsuktuksat tikkilerput, sivorliublo niûgik navgorpakit, aipangatalo kikkiaktortauĸattingata.

33 Jêsusele tikkinamitsuk, tækkogamiglo, toĸĸojarêrmat, niûgik navgongilakit,

34 Sorsuktuksalle illangata senneranga angmarpâ ĸallugiaĸsoarmut, tagvainarlo auk immerlo annilerpuk.

35 Tammattomingalo tautuktub kigligiutjutigilauĸpâ, kigligiutjiningalo miksekârtôvoĸ, tâmnalo ĸaujimavoĸ, miksekârnermik oĸarame, okpilerĸovluse.

36 Tamannale piniarutaulauĸpoĸ, aglait nellautsilerĸovlugit: Tâpsoma niûgik navgoræksaringilasse.
37 Amalo aglait assingit imailivut: Tækkojomârput kappilauĸtamingnik.
*38 **Kingorngagulle** Jôsefib Arimatîamiub, illinniarteojub Jêsusemut (angigutjilunele, Jûdit erĸsigigamigit), Pilatuse tuksiarvigivâ, perĸojaujomavlune Jêsusib timinga aĸĸartilugo. Pilatusiblo perĸongmago, ĸailerpoĸ, aĸĸartilâllo Jêsusib timinga.
39 Nikodêmuselo ĸailerivoĸ sivorngagut unnuangotillugo Jêsusemut tikkilauĸtoĸ, ĸaitsilunelo Mirrinik, Aloêniglo akkutsimajunik, oĸumailutatitut 100 itut oĸumaitigijunik.
40 Tagva Jêsusib timinga tiguvâk, immuserdlugolo uvineruksaijanik, mingoarutit illaliudlugit, Jûdit illuversivangningatitut.
41 Tagvanele kikkiaktortauvingane perorsêveĸarpoĸ, perorsêvingmelo illuveĸarpoĸ nutâmik, illijiviolaungitomik sulle kimik.
42 Tagvunga Jêsuse illijartorpâk, Jûdit opallungaijaivingat pivlugo, illuveĸ ĸanningmat.

KAPITEL XX.

Kristusib makkininganik saĸĸerninganiglo Maria Magdalênamut, illinniartunullo, Tômasemullo.

WOCHIB uvlungita sivorlerpângænne Marîa Magdalêna tikkilerpoĸ illuvermut tâĸtillugo sulle, tækkolunelo, ujaraksoaĸ aksakâtitaunermat illuvermit.
2 Tagva aĸpangerdlune Simon Pêtruse tikkipâ, illinniartublo aipanga Jêsusib nagliktanga, oĸautivlugiglo: Nâlegaĸ aĸsârnigarinerpât illuvermit, nellovavullo, namut illingmangâtsuk.
3 Tagva Pêtruse assingalo illinniartoĸ annilerpuk, illuvermullo ailutik.
4 Tamarmiglo aĸpangerĸattigêkpuk, assiatalo illinniartub ingiarpâ, sukkalinersauvlune Pêtrusemit, sivorliovlunelo illuvermut tikkipoĸ.
5 Illuanut itsuarlune uvineruksaijat illimajut tækkovait, itteranele.
6 Tagva Simonib Pêtrusib mallikpâ, illuvermullo itterlune, uvineruksaijallo illimajut tækkovait,
7 Kidjijârnerublo allarutâ, Jêsusib niaĸoanut tapsiolauĸtoĸ, uvineruksaijanut illimangitoĸ, ingmigulle immujoĸ, apsimavlune.

8 Tagva illinniartoĸ (Pêtrusib) assia, tikkerĸâlauĸtoĸ illuvermut, itterivoĸ, tækkolunelo oĸperpoĸ.

9 Aglait ĸaujimanginamigit sulle, toĸĸungajunit makkitsariaĸarmat.

10 Tagva illinniartuk aularĸattigêlerivuk.

*11 **Mariale** illuviub sângane nangerpoĸ, ĸeavlunelo sillatâne. Keagamelo, illuvermut itsuarpoĸ.

12 Engelîglo magguk, ĸaĸĸortangnik annorâlîk, iksivajuk tækkovak, attauseĸ niaĸungata inningane, aipangale ittigangita iningænne, Jêsusib timingata illijauvigilauĸtangane.

13 Tâpkoalo oĸautivâk: Arnaĸ, sôg ĸeavît? Oĸautivâk: Nâlegara aĸsârnigarinerpât, nellovungalo, namut illingmangâtsuk.

14 Taimaglo oĸaraine, ĸeviarpoĸ, Jêsuselo nangertoĸ tækkovâ, nellovlunelo Jêsuseongmat.

15 Jêsusib oĸautivâ: Arnaĸ, sôg ĸeavêt? Kina ĸennerpiûk? Perorsêvilerijeonasugigamiuk, oĸautivâ: Nâlegaĸ, nûlaurungne, oĸautilaunga, namut illingmangângne? tagva aijomavara.

16 Jêsusib oĸautivâ: Marîa! Tagva ĸeviarlunelo oĸautivâ: Rabbûni; imaipoĸ: Ajoĸertuijoĸ.

17 Jêsusib oĸautivâ: Aktorniarnanga, takpaungarsimanginama sulle Atâtamnut. Ailerille ĸattangutinnut oĸautilugillo: Takpaungarniarpunga Atâtamnut Atâtapsingnullo, Gûdimnut Gûdipsingnullo.

18 Marîa Magdalêna tikkilerpoĸ, illinniartullo oĸautivait: Nâlegaĸ tækkolauĸpara, taimaglo oĸautilauĸpânga.

*19 **Wochib** uvlungita sivorlerpângata unnulerningane illinniartut kattimatillugit, upkuallo parngnanaersimatillugit, Jûdit erĸsigigamigit, Jêsuse tikkipoĸ, akkorngænnelo nangerpoĸ, oĸautilugillo: Ullapirsauteĸaritse!

20 Taimaglo oĸaraine, agganelo senneranelo ĸemmergojautipait tâpkonunga. Tagva illinniartut ĸuviasulerput, Nâlegaĸ tækkogamitsuk.

21 Tagva Jêsusib ama oĸautivait: Ullapirsauteĸaritse! Sorlo Atâtab tillilaungmanga, taimak tillivapse.

22 Taimaglo oĸaraine, supporpait, oĸautivlugillo: Arnerneĸ ajungineĸ pigilersiuk!

23 Issumagijungnaertase ajorninginit, issumagijaujungnaerneĸarput; issumagijungnaerniangitaselo ajorninginit issumagijaujungnaerneĸangilat.

*24 **Tômasible**, 12 it illangata, maggoliavinermik taijab illagingilait, Jêsuse tikkitillugo.

25 Tagva illinniartut assingita oĸautivât: Nâlegaĸ tækkolauĸpavut. Tâpsomale oĸautivait: Aggangine kikkiaktornerit

tækkungikupkit, tikkeralo illingikupko seneranganut, okperijomangilara.

26 Uvlullo sittamaujortut nângmatta, illinniartut ama kammanêlerivut, Tômasiblo illagivait. Jêsuse tikkipoĸ, upkuat parngnanaersimatillugit, akkorngænnelo nangerpoĸ oĸarlunelo: Ullapirsauteĸaritse!

27 Kingorngagut Tômase oĸautivâ: Tikkît kaitsuk, aggakkalo tækkolikit; aggaktillo issakkit ovunga, illilugillo sennerĸamnut; okpinginaglo, okperille!

28 Tômasib kiovâ oĸautivlugolo: Nâlegara Gûdigalo!

29 Jêsusib oĸautivâ: Tækkogamga, Tômase, okperpotit. Pilloridlarput tækkolugatik okpertut!

*30 **Tattamnartuttauĸ** assingit unnuktut Jêsusib pinniarnerivait illinniartime tækkoænne, aglaksimangitut aglangne tamakkonane.

31 Tamakkoale aglaksimavut, okpilerĸovluse, Jêsuse Kristuseongmat, Gûdib Erninga; okpernermullo inôseĸarĸovluse tâpsoma attingane.

KAPITEL XXI.

Jêsusib saĸĸerninganik illiniartiminut Tibêriasib tessersoangata senniane. Jêsusib, Pêtrusiblo, Johannesiblo oĸarĸattigêngningat.

MATTOMA kingorngagut Jêsuse saĸĸerivoĸ illinniartiminut Tibêriasib tessersoangata senniane. Imailiorlunele saĸĸerpoĸ.

2 Illagêklutik tagvanêput Simon Pêtruse, Tômaselo maggoliavinermik taijaĸ, Natanaêlelo, Kanamit Galilêamêtomit pijoĸ, Zebedêusiblo ernîgik, assîgiglo magguk, illinniartingita illâgik.

3 Simonib Petrusib oĸautivait: Nulluarniariartoromavunga. Tâpkoa oĸautivât: Tagva illagijomavaptigit. Annilutiglo, umiaĸortômut ikkisâdlalerput, unnuamelo tamattomane nulluartitsilungilat.

4 Uvlângolertillugole, Jêsuse sikjame nangerpoĸ, illinniartullo ĸaujimangilat Jêsuseongmat.

5 Jêsusib oĸautivait: Kittorngat, nerĸiksaĸangilasê? Tâpkoa kiovât: Ahaila.

6 Tâpsomale oĸautivait: Nullutjat ningitisigik umiaĸortûb tallerpianut, nagvârniarpose tagva. Tagva ningitipait, amuarungnarungnaerlugillo mingeritjat unnurninginut.

7 Tagva illinniartub, Jêsusib nagliktangata, Pêtruse oĸautivâ: Nâlegauvoĸ. Simonib Pêtrusib tussaramiuk, Nâlegaung-

mat, uvinerĸune attilerpâ (annorailaurame), immânullo missikpoĸ.

8 Illiniartut assingit umiakut ĸailerput (nuna ungasinginamitsuk ablornernik 200 inik) nullutjallo mingeriaĸtaggit amuvait.

9 Nunamulle niuleramik, aumanik illimmajunik tækkovut, ĸângænnelo mingeritjanik ĸaĸĸôjamiglo.

10 Jêsusib oĸautivait: Kaitsileritse mingeritjanit mânna nulluartitapsingnit.

11 Simon Pêtruse ipperârpoĸ, nullutjallo amuvait nunamut tættætut mingeritjanik angijunik 153 nik. Taimaglo unnuktigigalloarmatta, nullutjat alliktaungilat.

12 Jêsusib oĸautivait: Kaititse nerrimârluselo. Illinniartingitale neliatalônêt apperijariaĸangilâ: Kinauvêt? ĸaujimagamitsuk, Nâlegaungmat.

13 Tagva Jêsusib ĸaĸĸôjaĸ tigujartorpâ, tunnilâllo tâpkonunga, taimaktauĸ mingeritjat.

14 Tamadja pingajuat Jêsusib saĸĸerlaungningita illiniartiminut, toĸĸungajunit makkiningata kingorngane.

*15 **Nerrijarêramigle,** Jêsusib Simon Pêtruse oĸautivâ: Simon, Jônasib erninga, ukkunangat nagliginersarivingâ? Tâpsoma oĸautivâ: Ahaila Nâlegaĸ, nellungilarma nagligigapkit. Oĸautivâ: Saugârsukka nerritiniakit.

16 Aipânik oĸautivâ: Simon, Jônasib erninga, naligivingâ? Tâpsoma oĸautivâ: Ahaila Nâlegaĸ nellungilarma nagligigapkit. Oĸautivâ: Saugakka nerritiniakit.

17 Pingajuangnik oĸautivâ: Simon, Jônasib erninga, nagligivingâ? Pêtrusib kiksalerpoĸ, pingajuangnik oĸautingmago: Nagligivingâ? Oĸautivâlo: Nâlegaĸ, tamainik ĸaujimavotit, nellungilarma nagligigapkit. Jêsusib oĸautivâ: Saugakka nerritiniakit.

18 Ahamarik, ahamarik oĸaupagit: Innôsungnersautillutit, nangminernik tapserusilauĸpotit, arvertarlutillo pijomajarnut; itôleruville, aggaktit issagomârpattit, assivîllo tapseruseromârpâtit, tessiorlutillo pijomangitarnut.

19 Taimagle oĸarpoĸ nellunaijailune, toĸĸub illusingita neliænnut Gûde nertoromârmangâgo. Taimaglo oĸarêrame, oĸautivâ: Mallinga!

20 Pêtrusele ĸevialerpoĸ, illinniartorlo Jêsusib nagliktanga malliktoĸ tækkovâ, sagvinganullo êgangalauĸtoĸ unnuktome nerrivlutik, oĸalauĸtorlo: Nâlegaĸ, illingnik pititsiniartoĸ kinauvâ?

21 Pêtrusib tâmna tækkogamiuk, Jêsuse oĸautivâ: Nâlegaĸ, unale ĸanoĸ illingajuksauvâ?

22 Jêsusib oĸautivâ: Pijomaguma tagvanêĸovlugo tikkitsiarilunga, erĸanangilaĸ illingnut! Igvit mallinga!

23 Tagva kattangutigêt ingmingnut okalerput: Illinniartok una tokkoniangilak. Jêsusible okautilaungilâ: Tokkoniangilak; imâgle: Pijomaguma tagvanêkovlugo tikkitsiarilunga, erkanangilak illingnut.

*24 **Illinniartok** tâmnauvok tamakkoninga kigligiutjijok, tamakkoalo aglalaukpait. Kaujimavogullo kigligiutjiningit miksekârtôngmatta.

25 Assingillo unnuktut Jêsusib piniarnerilauktangit illûnatik kingorlerêklutik aglaktaunajarpatta, sillaksoarmiut aglangnik aglagutiksaujunik tukkisinajarasugingilakka.

APOSTELIT PINIARNINGIT, LUKASIB AGLAKTANGIT.

KAPITEL I.

Kristusib kilaliarninganik. Matîasib Apostelingortitauninganik.

OKAUTIGIJAKKA sivorlît pijarêralloarpakka, Teôfiluse, tamakkoninga tamainik Jêsusib piniartanginik, tamangnik, piniarlunelo ajokertuivlunelo.

2 Uvlok taimna kongmuartitauvinga tikkidlugo, Apostelit Anernikut ajunginikut amerijane piniaræksanginik okautijarêramigit.

3 Aniatitaunerme kingorngane taipkonunga sakkerkattarpok ômardlune, okpernartut unnuktut piniarlugit, tækkotidlunelo taipkonunga uvlut 40 it nâvlugit, okarkattigilugillo Gûdib nâlegauvinganik.

*4 **Kattersoramigillo**, perkovait, Jerusalemit aularkonnagit, Atâtable okautigilauktanganik utakkerkovlugit, tussalauktapsingnik uvamnit, okarpok.

5 Johannese baptisilauĸpoĸ immênarmut, illipsele baptitaujomârpose Anernermut ajunginermut, uvlut tamakkoa sivikitomik kingorngatigut.

6 Kattimajulle apperivât oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, nelliutome tamattomane Israêlib nâlegauvinga âĸigomaviûk?

7 Oĸautivaille: Nelliuvermik stundemiglônêt ĸaujijuksaungilase Atâtab ajugaĸanginerminut illingatitanganik.

8 Pitsartunermigle pilârpose, Anernerub ajunginerub tikkilârpasse; kigligiutsijigilârpapselo Jerusalemiunut Jûdêamiunullo illûnainut, Samâriamiunullo, sillaĸsûblo issua tikkidlugo.

*9 **Taimaglo** oĸarêrame, ĸongmuartitauvoĸ tækkuksauvlune, nuvujablo nippaĸtipâ ijinginit.

10 Killangmullo ĸongmuartoĸ tækkunârarnitsuk, ahâk, angutik magguk ĸaĸĸortangnik amorâlîk nangerĸattigivakit;

11 Oĸartuktauĸ: Illipse angutit Galilêamiojose, sôg nangerdluse ĸilangmut ârlorĸisê? Jêsuse tâmna, illipsingnit ĸongmuartitaujoĸ ĸilangmut, tikkitsomârivoĸ, sorlo tækkolaurapsiuk ĸongmuartillugo ĸilangmut.

*12 **Jerusalemut** tava utterput ĸaĸĸamit orĸsoĸtalingmik taimajomit; tâmna Jerusalemit ĸannitoĸ, sivikitomik, sorlo Sabbateme pissuktoĸarpangmat.

13 Itteramiglo, iglut ĸollerpângænnut majorarput tagvanêlerdlutik Pêtruselo, Jakôbuselo, Johanneselo, Andrêaselo Filippuselo, Tômaselo, Bartolomêuselo, Mattêuselo, Jakôbuselo Alfêusib erninga, Simonelo Zelôtes, Jûdaselo Jakôbusib nukkâ.

14 Tâpkoa illûnatik, adsigêktomik issumaĸarlutik, illagêtsainarput, ĸennuvlutiglo tuksiarput, arnat illagilugit, Marialo Jêsusib anânanga, Jêsusiblo ĸattangutingit.

*15 **Uvlunelo** taipkonane Pêtruse illinniartut akkorngænnit nikkovipoĸ, (tagvanele kattimajut 120 olauĸput) oĸarlunelo:

16 Illipse angutit ĸattangutigêt, aglait nellautsijariaĸalauĸput Anernerub ajunginerub oĸautigijangit sivorngagut, Dâvidib ĸanningagut, Jûdase pivlugo, Jêsusemik tigusilauĸtut sivorlerijangat.

17 Tâmna uvaptingnut illautitaumalauĸpoĸ, kivgaliarimaĸattigilauĸpavullo.

18 Taipsoma idluitullinerilauĸtame akkinganut perorsêvik pissiangotilauĸpâ, ingminiglo ĸimippoĸ, kattakkamelo ĸârpoĸ, erchavingillo illûnatik annivut.

19 Tamannalo tussaumajauvoĸ Jerusalemiunut illûnainut; tamanna pivlugo perorsêvik taimna taigivât oĸautsimiktut Hakeldamamik, imaipoĸ: Perorsêvingmik auktalingmik.

20 Aglaksimangmat aglangne imgerutine: Iglunga inuêrutjaulerle, inuĸaranelo ĸammane igloĸartomik; ajoĸertuivingalo assianut pititaule.

21 Taimak pivlugo angutit illangat najortigitsainalauĸtavut Nâlegaĸ Jêsuse annitillugo ittertillugolo uvaptingne,
22 Johannesib baptisilerninganit uvloĸ ĸongmuartitauvinga uvaptingnit tikkidlugo kigligiutsijeoĸattigijæksarivavut makkininganik.
23 Magguglo ingmigut pitipakit, Jôsefe Barsabasemik taijaĸ, Justusemik attipsâlik, Mattîaselo.
24 Tuksiarlutiglo oĸarput: Nâlegaĸ, inuit illûnamatsiatik ômatinginik ĸaujimajotit, nellonaeruk, ukkungnangat maggungnit neliaĸ aneringmangangne,
25 Attauseĸ pititaulerĸovlugo kivgaunermik Apostelionermiglo, Jûdasib ĸemmaktanganik, iniminut aingmat.
26 Immerautigilermattikik, Mattîase sâpâ nellaudlugo; Apostelinut 11 inut tâva illautitaulerpoĸ.

KAPITEL II.

Anernerub ajunginerub kovijauninganik Apostelinut Penteĸostemе. Pêtrusib oĸâlaninganik.

PENTEKOSTIBLO uvlunga nelliutingmat, illûnatik, adsigêktomik issumaĸarlutik kattimalauĸput.
2 Tagvainarlo sulluksuksoaĸarpoĸ ĸilangmit pijomik, sorlo aĸĸunarsoarmit pilune, iglolo illûnât tâpkoa najortangat tættætauvoĸ mattomunga.
3 Tâpkonungalo saĸĸertoĸarpoĸ ikkomârsutitut ingmikoartitut oĸartitut ĸoblorsimajutitut-itunik, illûnaitalo attunit tupvigilerpait.
4 Illûnatiglo illumertaulerput Anernermik ajunginermik, oĸâladlalerpullo oĸautsinut tussarngartanut, sorlo Anernerub oĸâlajungnartingmagit.
5 Jûdeĸalauĸporlo Jerusaleme igloĸartunik, angutinik Gûdemik nâlektunik, inuĸattigênit sunatuinarnit ĸilaub attânêtunit.
6 Sulluksuksoaĸ tamana tussaramitsuk, unuktorsuit kattilerput ĸoaĸsângadlarlutik, illûnatik oĸauserivaktatik tâpkonunga attortaujut tussaramigit.
7 Illûnamatsiatigle kakkilâdlarput, tattaminiarlutik, oĸarĸattigêklutiglo: Ahâk, ukkua oĸâlajut illûnatik Galilêamiungilât?
8 Kanoĸ illingavâ, illûnata ingmikôrluta oĸauserivaktavut inûlerniptingnit tussaraptigît?
9 Parterillo, Mêderillo, Elamiterillo, uvagullo nunaĸartogut Mesopotamiame, Jûdêamelo Kappadôtsiamelo, Pontusemelo, Asiamelo,

10 Frîgiamelo, Pamfîliamelo, Egiptenemelo, Lîbiablo ERKânetune, Zirênib senniane, Rômiullo tækkorngartat,

11 Jûdillo, JûdioKattaujullo, Krêtamiullo, Arâbiamiullo, illûnata tussarpavut oKartut Gûdib tattamnartullininginik, oKausivut attorlugit.

12 Illûnatik tâva kakkilâdlarput, uimamadlalarmiglo, oKarKattigêkpullo: KanoK tamanna illinganiarKâ?

13 Illangille mittaklutik oKalulerput: Mamarnermik Wainemik imersimavut.

*14 **Tagva** Pêtruse nikovipoK 11 it illagilugit, nipperKortovlunelo oKautivait: Illipse Jûdiojose angutit naglingnartose, illûnaselo Jerusaleme igloKartose, tamanna nellonarungnaertitaule illipsingnut, oKausikkalo itterlit siutipsingnut.

15 Tallangilat tâpkoa tallanganasugijase, uvlub stundinga 3 otuinarmat.

16 Tamadjauvok, nellautaijokut Joêlikut oKautigijaumajoK sivorngagut:

17 Uvlut kingordlingine imaitsomârpoK, Gûde oKarpoK: Anernera kovijomavara inungnut illûnainut; erniselo panniselo nellautsitiksanik oKaromârput, inôsuktoselo angutit tækkotitjutinik tautugomârput, ituselo sinnektômajomârput.

18 Uvlune taipkonane kivgamnut angutinut arnanullo Anernera kovijomavara, nellautsitiksaniglo oKaromârput.

19 Tattamnartullijomavungalo pikkane Kilangme, nellunaikutaKartitsilungalo attâne nuname, aungmik ikkomamiglo isserlûblo pujuanik;

20 SeKKineK ablatsaujomârpoK tâKsoarmut, taKKerlo auktun-itsomârpoK, Nâlekab uvlorsoanga nelliuterKârtinnago.

21 Imaitsomârpok: Nâlekab attinga tailugo tuksiartoK piulijaujomârpoK.

22 Illipse angutit IsraêlitiojoSe, oKautsit ukkua tussâsigik: Jêsuse Nazaremiok, angut Gûdemit pijoK, saKKijâlauKpoK akkunapsingne piniarnerminut, tattamnartullinerminullo, nellunaikutanullo, Gûdib tamakkoa tâpsomûna piniarnerilaungmagit akkunapsingne, illipsetauK nangmineK Kaujimagapsetut.

23 Tâmna (Gûdib issumasimanerminut pijomajaminullo tunnilaungmago) tigulauKpasse idluitullijut aggangitigut, kikkiaktorlugolo senningajolingmut toKKodlugolo.

24 Tâmna Gûdib makkitilauKpâ toKKub ânianarninganit pêrlugo, ajornavingmat toKKungatsainarlune.

25 Dâvidib oKautigingmago: NâlegaK sâmnêtitsainarpara, tallerpimnêngmat aulatauKonnanga.

26 Tamanna pivlugo ômatiga KuviasukpoK; oKaralo serridlarpoK, uvinigatauK nerriuklune merngoêrseromârmat.

27 Tarniga anernerit inningænnetsainarKojomânginangne, ajunginerillo (Kristuse) asserorKojomânginivat.

28 Apĸosinermik inôgumut unnertulauĸparma; kênavît sângane ĸuviasungnermik illumertitsomârparma.
29 Illipse angutit ĸattangutigêt, agviartaunanga atâtagijavut Patriarche Dâvide oĸautigilago illipsingnut: Taimna toĸĸovlunelo illuvertaulauĸpoĸ, illuvingalo uvaptingnêpoĸ sulle uvlome.
30 Nellautaijôgame, nellunginamelo, Gûdib soĸĸosijuitomik angervigilaungmago: uviningmit kinguvâksanga (Kristuse) makkitsomavlugo, iksivautaĸsoanganullo iksivaĸojomavlugo;
31 Sivorngagut tamanna tækkolauramiuk, Kristusib makkininga oĸautigivâ, tarninga anernerit inningænnetsainalaungimat, uviningatalo asserorneĸ tækkolaungimago.
32 Jêsuse tâmna Gûdib tuppaktilauĸpâ; illûnata tamattominga kigligiutsijeovogut.
33 Mânna Gûdib tallerpiagut ĸongmuartitaugame, Atâtablo angersimaninga Anernermik ajunginermik pilauramiuk, tâpsominga tagva ĸovisilauĸpoĸ tækkojapsingnik tussartapsingniglo.
34 Dâvidele ĸilangmut ĸongmualaungilaĸ. Oĸarporle imâk: Nâlegak Nâlekamnut oĸarpoĸ: Tallerpingma tungânut ingitit,
35 Omigijingnik illijerĸârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut.
36 Tagva mânna Israêlib kinguvângit tamapse ĸaujimatsialeritse, Gûdib Jêsuse tâmna, kikkiaktulauĸtase senningajolingmut, Nâlegangortilâllo Kristusingortilaungmago.
*37 **Tamannale** tussaramitsuk, ĸibliktaulerput ômattimikut Pêtrusemullo assinginullo Apostelinut oĸarlutik: Illipse angutit ĸattangutigêktose, sumîk piniartuksauvitâ?
38 Pêtrusib oĸautivait: ĸaĸĸialeritse, baptitaulerluselo illûnase Jêsusib Kristusib attinganut, ajornerit issumagijaujungnaerutiksanginut; Anernerub ajunginerub tunnergutânik pilârpose tagva.
39 Illipsingnulle ĸittorngapsingnullo oĸautsit ukkua illingavut, ungasiktomêtunullo tamainut, Nâlekab Gûdipta ĸaiĸojomârtanginut tamaunga.
40 Oĸautsinulle unuktunut ukkua assinginut kigligiutjivigivait, ĸaiblarlugillo oĸarpoĸ: Piulijauniaritse kinguvângoĸattigênit ukkunangat tappatojunit.
*41 **Oĸausinginik** ĸuviasuklutik nâlektut, baptitaulerput; uvlormelo taipsomane 3000 it illautitaulerput.
42 Apostelille ajoĸertûtinginik nâletsainalerput, illagêklutiglo, ĸaĸĸôjaniglo avgoilutik, tuksiarĸattigêklutiglo.
43 Inuittauĸ illûnatik kuksasungnermut tikkitaulauĸput; Apostelitigullo tattamnartunik nellunaikutaĸsoarniglo unuktunik pijoĸalerpoĸ.
44 Okpertungortitaujulle illûnatik illagêksimalauĸput, perĸutitiglo pigællugit kattutivait.

45 Perĸutitik pitiglo niorvgotigivait, aitortûtigilaitalo illûnainut, attunit ajorsarningit issumagilugit.

46 Uvlullo tamaita illagêklutik kattimaviksoarmêput, ĸaĸĸôjallo avgorpait iglune tamaine.

47 Nerrivullo, Gûdelo nertorpât ĸuviasuklutik issumalingasuituniglo ômateĸarlutik, inungnullo illûnainut ivlerijauvut. Nâlegarle pilloriktitaulertunik uvlut tamaita illautitsivoĸ okpertunut.

KAPITEL III.

Angutib sibvêtub âĸiktauningauik Pêtrusemut Johannesemullo. Pêtrusib oĸâlaningauik ĸaĸĸialerĸojijomik.

PÊTRUSELE Johanneselo majorarĸattigêkpuk kattimaviksoarmut, stundit 9 ôningænne, tuksiarviovaktoĸ nelliutitillugo.

2 Anguteĸalauĸporlo sibvêtomik nutaraunerminit; tâmna akkigarlugo uvlut tamaita illivât kattimaviksûb ittertarviata pinnarnartomik taijaujub kiglinganut, kattimaviksoarmut itteriartortunik ĸennuveĸarĸovlugo tunnergumik.

3 Tâpsoma Pêtruselo Johanneselo kattimaviksoarmut itteromajuk tækkogamigik, ĸenuvigivak tunnergumik.

4 Pêtrusible Johannesiblo tækkunarpâk oĸarlutiglo: Tækkusartigut!

5 Tækkusarpak tagva, sumik tunnitjivioniarasugællune.

6 Pêtrusele oĸarpoĸ: Silberemik Goldemiglônêt peĸangilanga, pigijamnigle tunnitjivigivagit: Jêsusib Kristusib Nazaremiub attingane nikovilutillo pissugit!

7 Tallerpiagullo tiguvlugo nikkovitipâ. Tagvainaĸ niûgik kannâgiglo nukkeĸalerput.

8 Kiggilauĸpoĸ, nangerungnalarmelo pissugungnarlunelo, kattimaviksoarmullo illagællugik itterpoĸ, arvertarlunelo ĸiggertalarmelo Gûde nakoridlarpâ.

9 Inuillo illûnatik pissuktoĸ Gûdemiglo nertordlertoĸ tækkovât.

10 Illitarivâttauĸ, taimnaungmat kattimaviksûb ittertarviata pinnarnartub kiglingane iksivalauĸtoĸ, tunnergumik ĸennuvlune; taimailiorviongmat ĸoaĸsângalarmiglo tattaminiadlarput.

11 Pissujuitôlauĸtub, mânnale pijungnaertub, Pêtruselo Johanneselo najugaringmagik, inuit illûnatik aĸpangerdlutik nellipsarpait Salomonib iglorosinganik taijamut, tattaminialarmiglo.

*12 **Pêtrusib** tækkogamigit, inuit oĸautivait: Illipse angutit Israêlitiojose, sôg tamattominga tattaminiarĸisê? Sôglo uvaptingnik tækkunârĸise, uvaguk pissuktitsinasugællunuk ôminga, pitsartuniptingnut piniarniptingnullo nangminerijaptingnut;

13 Abrahab Isaablo Jâkoblo Gûdingata, atâtagijapta Gûdingata, ĸittorngane Jêsuse ânanausitilauĸpâ, unertujutigilauĸtase missiarutigilauĸtaselo Pilatusemut, taipsoma aularĸojomagalloarmago.

14 Illipsele ajungitotuaĸ idluartotuarlo missiarutigilauĸpasse, tuksiarluselo inuartoĸ pijomavlugo;

15 Inôtsible Nâleganga toĸĸolauĸpasse; tâmna Gûdib tuppaktilauĸpâ toĸĸungajunit, uvagut tamattominga kigligiutsijiovogut.

16 Okpernermullo tâpsoma attinganut, tâpsoma attingata nakkoĸsitilauĸpâ una tækkojase illitarijaselo; okperamelo tunitjiviovoĸ ĸanoengitsiarnermik mattominga, ijipse sângænne.

17 Tagva ĸattangutikka, ĸaujimavunga, nellomut taimailiulaurapse, taimaktauĸ angajoĸâse.

18 Gûdible nellautaijut illûnatik ĸanningitigut sivorngagut oĸautigilauĸtane, tagva Kristusib âniatitaujuksauninga, nellautsimatipâ.

19 Tagva mânna ĸaĸĸialeritse sâgiarluselo, ajornise pêjartauĸovlugit.

20 Uvlut nakkoĸsijauviksat nelliutilerĸovlugit Nâlekab kênanganit, tâmna tillijomârpago, sivorngagut oĸautigijaujoĸ illipsingnut, Jêsuse Kristuse.

21 Tâmna itteriaĸalauĸpoĸ ĸilangmut, nelliuneĸ tikkidlugo, tamaita nâmaksititauvingat, Gûdib oĸautigilauĸtangita nellautaijut illûnatik ĸanningitigut sillaĸsûb pigiarninganit.

22 Môsese oĸalaungmat atâtagijaptingnut: Nâlekab Gûdipse tunnitjivigijomârpâse nellautaijomik ĸattangutipsingnit uvaptun-itomik; tâpsoma oĸausingit illipsingnut tussagôræksarivasse tamaita.

23 Imaitsomârporlo, neliat tâpsominga nellautaijomik tussagôngitoĸ pêrtaujomarpoĸ inuĸattigênit.

24 Nellautaijullo illûnatik Samuêlemit kingornganelo oĸâlalauĸtut illûnatik, uvlut tamakkoa sivorngagut oĸautigilauĸpait.

25 Nellautaijut angersimanerublo ĸittorngarivâse, Gûdib pilauĸtangata atâtagijapsingnut, Abrahamut oĸalaurame: Kinguvâksarnut inuĸattigêksuit illûnamatsiatik saimartitaujomârput.

26 Sivorlermik illipse pivluse Gûdib ĸittorngane Jêsuse tuppaktilauĸpâ, tillilauĸpâlo illipsingnut, saimartitauĸovluse, illûnase attunit sâgiarĸovluse idluitullinipsingnit.

KAPITEL IV.

Pêtrusiblo Johannesiblo parngnanaersimavingmut pititauningingnik. Okpertut taksiarningat unangmîjauneˊrme. Illagêt illinganingœnnik.

INUNGNULLE okâlatillugik, ajokertuijut, kattimaviksûblo angajokângata, Saduzêerillo opingarpakit.

2 Tâpkoa idluigosukput, inuit ajokertormattikik, okâlangmanniglo tokkungajut makkitsomârninginik Jêsuseme.

3 Tiguvlugiglo parngnanaersimavingmut ittertipakit, kaulersêvlutik, taipsomane unnungmat.

4 Okautsinigle tussartut unuktut okpilerput, kittilugit angutit 5000 dikasaulerput.

5 Kaulermalle aulatsijut, angajokâllo, aglangniglo illisimajut kaggimiolerput Jerusaleme,

6 Hannaselo ajokertuinerojok, Kaifaselo, Johanneselo, Aleksanderelo, illûnatiglo ajokertuinerojub illangit.

7 Sâmingnullo pitipakit (Pêtruselo Johanneselo) appersorlugiglo: Kia taimak perkovâtîk? kialo attingane taimailiorkitîk?

*8 **Tagva** Pêtrusib Anernermik ajunginermik illumiktorsôvlune okautivait: Illipse aulatsijôjose inungnik, angajokaujoselo Israêlitinut.

9 Kiglisiniartaugumnuk uvlome ajungitullinek inungmut kanimalauktomut, âkiktaujutigijanga pivlugo,

10 Tagva illûnase Israêlitillo illûnatik kaujimalersiuk, Jêsusib Kristusib Nazaremiub, senningajolingmut kikkiaktulauktapse, Gûdible tokkungajunit tupaktilauktangata attingane una mâne nangermat sâpsingne âkiktauvlune.

11 Ujarak taimnauvok, illipse igluliortose egilauktase, iglub terrekoa ujaraulernertok.

12 Assianiglo piulijiksakangilak, attekangilarlo assianik kilaub attâne, inungnut tunijaujomik, tâpsomunga piloriktitaukovluta.

*13 **Pêtrusiblo** Johannesiblo sivôrajuinigik tækkovakit, tattaminiarpullo, kaujimatsiaramik, tâpkoa aglangnik illisimatsiangimanik, illinnialaungimanniglo, nâmaktomiglo illitarivakittauk, Jêsuse illagilaungmakko.

14 Inugle âkiktaujok sennigingnêdlune tækkogamitsuk, tamanna akkerartorungnangilât.

15 Annerkovakillo kiglisiniarvingmit, issumaksarsiorkattigêkârdlutiglo okarput:

16 Sumik inûk tâpkoa piniarvigijæksarivitigîk? Jerusale-

miut illûnatik tattamnartullineĸ tâpkungnûna pijoĸ ĸaujimavât, uvagullo missiarungnangilagut mattominga.

17 Kaujijauvalliaĸonnagole inungnut, angijomik inerterlavut, mattoma kingorngane inungmut attautsemullônêt oĸarĸonnagik tâpsoma attinganik.

18 Kaiĸovakillo, inerterlugiglo, oĸarĸonnagik ajoĸertuerĸonnagiglônêt Jêsusib attinganik.

19 Pêtrusible Johannesiblo kiovait oĸautivlugillo: Nangmineĸ kiglisiniaritse, Gûdib sângane idluarmangât, illipse uvaptingnut nâlektaunersaugupse Gûdemit?

20 Tækkojavut tussartavullo oĸautiginagit sapperpoguk.

21 Inerterpakille aularĸolugiglo; nagvângilallo âniatitsitiksamik tâpkungnunga, inuit pivlugit; Gûde illûnatik nakkoridlarmatsuk inuk âĸiktaumajoĸ pivlugo.

22 Inûb tâpsoma tattamnartullinermut âĸiktaujub jâringit unnunnersaungmatta 40 init.

*23 **Aularĸojaugamiglo** ailerpuk illamingnut, oĸautivaillo oĸautjaunermingnik ajoĸertuijoĸsoarnut angajoĸânullo.

24 Tamanna tussaramitsuk, illagêklutik niplerput Gûdemut oĸarlutiglo: Nâlegaĸ igvit Gûdiojotit ĸilangmiglo, nunamiglo, immarbingmiglo pinginiglo tamainik pingortitsijotit;

25 Igvit kivgavît Dâvidib ĸanningagut oĸalauĸtotit; Sôg nellojut ningarosukkât, inuillo sôg ajornartomik issumasiniarĸât?

26 Nunab attanivingit kattilerput, attanersuillo ĸaggimiolerput akkerartoromavlutik Nâlekamut Kristusinganullo.

27 Ahamarik ila, kattimavut ĸittorngat hailigeojoĸ Jêsuse mingoalauĸtat pivlugo, Herôdese, Pontiuse Pilatuselo; nellojut Israêliblo inungit illagivlugit.

28 Piniarlutik pijuksaulârtunik, mattoma sivorngagut aggangnut illisimanernullo kajusimajutigilauĸtarnik.

29 Mânnalo Nâlegaĸ, sillungninginik tækkusarit, kivgatillo sivôranatik oĸâlatikit oĸausernik.

30 Aggaktillo issakit, âĸiktaunermik, nellunaikutaĸsoarniglo tattamnartuniglo pijoĸarĸovlugo, ĸittorngavît hailigeojub attingane.

31 Tuksiarmattalo, iglo kattimavigijangat aulavoĸ, illûnatiglo Anernermik ajunginermik illumertauvut, Gûdiblo oĸausinginik oĸâlavut sivôranatik.

*32 **Okpertulle** unnuktoĸsôjut (sorlo) attautsemik ômatteĸalarmiglo, attautsemik tarneĸarput; perĸutimingniglo oĸartoĸangilat piminik tailugit, tamaitale adsigêktomik avikpait ingmingnut.

33 Apostelillo kiblingnadlartomik Nâlekab Jêsusib makkininga kigligiutjutigivât, illûnatiglo saimarsauteĸalauĸput angijoĸsoarmik.

34 Ajoĸsartoĸalaungilaĸtauĸ tâpkoa akkorngænne; perorsêvingniglo igluniglo peĸartut, makkoa niorvgotigivait, niorvgotigijamiglo akkingit ĸaipait,

35 Illivlugillo Apostelit ittiganginut; ajoĸsartullo illûnaita tunitjiviovut ajortanginik tamakkonangat.

*36 **Jôsesele,** Apostelit taijangat Barnabasemik (imaipoĸ: manigornerub erninganik) Lêviteojoĸ, Zipruseme inûlertoĸ,

37 Perorsêveĸarpoĸ, tâpsoma niorvgotigivâ, (akkingillo) kênaujat ĸaipait illivlugillo Apostelit ittiganginut.

KAPITEL V.

Ananîasib Safîrablo tuavitomik toĸĸonigingnik. Apostelit parngnanaersimavingmit tattamnartomik annititauningænnik. Gamaliêlib tilliorininganik.

ANGUTIBLE Ananîasemik attiggub, nulliane Safîra illagilugo, perĸutine niorvgotigivait,

2 Akkingitalo kênaujat illangit angiarivait, nulliane ĸaujimatillugo, illainangille ĸaipait illivlugillo Apostelit ittiganginut.

3 Pêtrusele oĸarpok: Ananîase, sôg Sâtanasib ômattit illumertipaûk, Anerneĸ ajunginеĸ sægloĸidlarangne, perorsêviub akkingita illangit angiarilugît?

4 Perorsêvigigangne, perĸutigilaungipiûk? pissiarijaungmallo, akkingataueĸ illingnut perĸutiksaulaungilâĸ? sôg ômatingne taimak issumalaueĸêt? inungnik sægloĸitsingilatit Gûdemigle.

5 Ananîasible oĸautsit tamakkoa tussaramigit, ochovoĸ anerneĸarungnaerlunelo. Tamattomingalo oĸartut angijomik erĸsivut.

6 Inôsuktulle angutit nikovidlutik assianut illivât, annilâllo illuverlugolo.

7 Killamiojungnaermallo, stundit pingasut kingorngatigut, nullianga itterpoĸ, nellovlune ĸanoetoĸalernermangât.

8 Pêtrusible oĸautivâ: Oĸautilaunga, perorsêvik taimak akkitutigijomik niorvgutiginerpitikkô? Kiovâ: Ahaila, taimak akkeĸalaueĸpoĸ.

9 Pêtrusible oĸautivâ: Sôg adsigêktomik issumaĸarpitîk Nâlekab Anerninga ôktoromavlugô? Ahâk uingnik illuversijut ittigangit upkuab sillatânêput, igvittaueĸ anniniarivâtit.

10 Tagvainarlo ittiganginut ochovoĸ anerneĸarungnaerlunelo. Tagva inôsuktut angutit itterput, toĸĸungajorlo naipipât, annidlugolo illuverpât uingata sennianut.

11 Illagêktullo illûnatik angijomik erĸsilerput, tussartullo tamattominga illûnatik.

*12 **Apostelille** aggangitigut unuktunik nellunaikutanik tattamnartuniglo pijoĸalauĸpoĸ inungne, illûnatiglo adsigêktomik issumaĸarĸattigêklutik Salomonib iglorusinganêput.
13 Assingitale najorlugit sivôragivait, inuille opigivait.
14 Nâlekamulle okpilertut unnuksivalliavut, angutillo arnallo unnuktorsuit.
15 Kannimajut aglât iglut akkorngænnut annipait, aumittinullo akkigautinullo illivait, Pêtrusib sennerĸokpagit, tachangamut illangit tâĸtauĸovlugit.
16 Inugiartorsuittauĸ iglugasæksoarnit erĸânêtunit Jerusalemut pivut, ĸannimajullo, anernernullo maĸĸojungnartunut kappiasuktitaujut tikkiupait, illûnatiglo âĸiktauvut.
*17 **Ajoĸertuinerojorle** nikovipoĸ, illagijangillo illûnatik Saduzêeriojut ningarosulerlutiglo.
18 Apostelillo tiguvait, parngnanaersimavingmullo pitilugit.
19 Nâlekable Engelingata parngnanaersimaviub upkuanga angmarpâ unnuame, annitilugillo oĸarpoĸ:
20 Aileritse, saĸĸerluselo kattimaviksoarme, oĸautsiniglo ômanartunik ukkuninga tamainik oĸâlatitse inungnut.
21 Tamanna tussaramitsuk uvlârorlutik kattimaviksoarmut ajoĸertuijartorput. Ajoĸertuinerojuble illagijangitalo ĸailutik kattimaĸolerpait kiglisiniarpaktut Israêliblo ĸittorngangita angajoĸângit tamaita, parngnanaersimavingmullo tilliklerput aijauĸovlugit tâpkoa.
22 Kivgalle tagvunga pigamik, parngnanaersimavingmêlauĸtut kingorarpait; angergarivut tâva unipkâriartorlutik,
23 Oĸarpullo: Parngnanaersimavik naipigalloarpavut pallangaersimatsiartoĸ, udjertortullo sillatânêtut; upkuêraptigole inuksingilagut.
24 Ajoĸertuinerojuble, kattimaviksoarmelo aulatsijub, ajoĸertuijorsuillo oĸautsit tamakkoa tussaramigit, ĸoaĸsângalerput, ĸanoĸ tamanna illinganiarmangât?
25 Tagva unipkâriartortoĸarpoĸ tâpkonunga imâk: Ahâk, angutit parngnanaersimavingmut pitilauĸtase kattimaviksoarmêput, nangerlutiglo inuit ajoĸertorpait.
26 Tagva aulatsijub kivgane illagilugit pijartorpait, aksorornagille, inuit sivôragigamigit, ujarĸanut millortauniarasugællutik.
27 Tikkiutigamigillo, kiglisiniartunut pitipait. Ajoĸertuinerojublo appersorpait,
28 Oĸarlunelo: Innertilaungilapse illungertorluta, ajoĸertuerĸonnase tâpsoma attinganê? Ahâglo, illipse Jerusalemiut illumertipasse ajoĸertûtipsingnut tamattomunga, inûblo tâpsoma aunga uvaptingnut pititsomavasse.
*29 **Pêtrusible** kiovait Apostelillo oĸarput: Gûde nâlengnarnersauvoĸ inungnit.

30 Atâtagijapta Gûdingata Jêsuse makkitilauĸpâ, toĸĸolauĸtase nivingalauĸtaselo ĸejungmut.

31 Tâmna Gûdib tallerpingmigut Nâlegangortilauĸpâ piuliklertungortilâllo, Israêlitit ĸaĸĸialerneĸartitauĸovlugit issumangnarungnaitoĸartitauĸovlugillo ajortunit.

32 Uvagullo, Anernerlo ajunginek, Gûdib tunnilauĸtanga nâlektiminut kigligiudsijiovogut oĸautsit tamakkoa pivlugit.

*33 **Tamanna** tussaramitsuk, ômateroĸtauvut, toĸĸotsomavlugillo issumalerput.

34 Tagvale Farisêerit illangat nikkovipoĸ kiglisiniartut akkorngænne, Gamaliêlemik attilik, aglangnik illisimajoĸ, inuit illûnatik opigijangat; tâpsoma Apostelit annikitomik annitauĸovait.

35 Oĸautivaillo: Illipse angutit Israêlitiojose udjertoritse nangminipsingnik inuit ukkua pivlugit, ĸanoĸ piniaromangmangâpsigik.

36 Uvlut tamakkoa sivorngatigut Feudase saĸĸerpoĸ, ingminiglo pimariut dlune, angutigasæksuillo 400 it taimna ungagivât; taimna toĸĸotauvoĸ malliktullo taipsominga illûnatik siamardlutik nungutauvut.

37 Taipsoma kingorngagut Jûdase Galilêamioĸ saĸĸerivoĸ, uvlut (inungnik) aglaktauvît nelliutingmatta; taipsoma inuit unnuktorsuit uivêrivlugit illagivait; taimnataue nungutaugivoĸ, illûnatiglo malliktut taipsominga siamartauvut.

38 Mânnalo oĸautivapse: Inuit ukkua allarsigik, aularlit! Oĸautsit piniarnerillo ukkua inungnit pituinarunik, nungujomârput;

39 Gûdemille pikpatta, asserorlugit ajorpasse; Gûdemut akkerartoromajutitut naipitauĸonnase.

40 Nâlekpât tagva, Apostelillo ĸaiĸovait issaĸalaitalo, innerterlugillo Jêsusib attingane oĸarĸonagit, aularĸovaillo.

41 Kuviasuklutigle tâva kiglisiniartut kênanginit aularput, nikagijaunginamik mittautigijauvlutik Jêsusib attinga pivlugo.

42 Soraeratiglo ajoĸertuivut uvlut tamaita kattimaviksoarme iglullo nelîne, oĸautigilugillo oĸautsit tussarnertut Jêsuse Kristusemik.

KAPITEL VI.

Tunnergutinik aulatsijut anerijauningavnik. Stefanusib passijauninganik.

UVLUNELE taipkonane illinniartut unnugannermatta, Grîchit avamudlarput Ebrêerinut uigarnitik pivlugit, issumagingimagit ajortanginik uvlut tamaita.

2 Tagva 12 it illinniartigasæksuit katterĸolerpait oĸautivlu-

gillo: Idluangilaĸ, Gûdib oĸausingit kamagingikuptigik, kivgartorlutalo nerrimârtunik.

3 Taimaimat, erdlingnartose ĸattangutigêt, angutinik 7 nik ĸennilauritse akkunapsingne, idluartoĸutaujunik Anernermiglo ajunginermik sillatunermiglo illumertaujunik, kivgartorĸojæksaptingnik tamattomunga.

4 Uvagulle soraerata tuksiarlutalo oĸâlajomavogut oĸautsinik tussarnertunik.

5 Kattimajullo oĸautsit tamakkoa idluarivait; Stefanuselo annerivât, angut okpernermik Anernermiglo ajunginermik illumertaujoĸ, Filippuselo, Proĸôruselo, Nikanorlo, Timonelo, Parmênaselo, Nikolauselo Jûdioĸattaujoĸ Antiochiamit.

6 Tâpkoa Apostelit sângænnut pitipait, tuksiarlutiglo aggangmingnullo pattingmivlugit.

7 Gûdiblo oĸausingit aglivalliavut, illinniartullo unnuktorsôlerput Jerusaleme; ajoĸertuijuttauĸ unuktut okpilerlutik nâlækput.

*8 **Stefanusele** okpernermik pitsartunermiglo angijomik illumertauvlune tattamnartullivoĸ nellunaikutaĸsoarniglo pivoĸ inungne.

9 Tagva illangit saĸĸerput illinniarvingmit, taijamit Libertinerit, Zirênemiullo, Aleksandriamiullo, Ziliziamillo Asiamillo pijut, illinniarvingænnik, Stefanuselo appersorĸattigivât.

10 Sillatuningalo anernerlo oĸâlajutigijanga akkerartorungnangilakit.

11 Tagva angutit illangit ajoĸertorlugit oĸarĸovait imâk: Tussalauĸpavut oĸauserluktoĸ Môsesemullo Gûdemullo.

12 Inuillo pikkablâtipait, angajoĸâllo, aglangniglo illisimajut; tikkidlugo tessigoarpât, kiglisiniartunullo âpât.

13 Sæglotujoĸsoarniglo saĸĸertitsivut oĸâlajunik: Inuk una soraingilaĸ oĸauserlungnik oĸarlune iglugasæksoarnut ivjornaitunut makkonunga, perĸojanullo.

14 Tussalauraptigo oĸartoĸ: Jêsusib Nazaremiub asseromârpait iglugasæksuit makkoa, illutsillo ablatsautilugit, Môsesib perĸojangit uvaptingnut.

15 Tækkunârpâllo kiglisiniarvingme iksivajut illûnatik, kênangalo tækkovât, sorlo Engelib kênangatut.

KAPITEL VII.

Stefanusib toĸĸotauninganik ujarĸanut millortauvlune.

TAGVA ajoĸertuinerojoĸ oĸarpoĸ: Tamanna taimaikâ?

2 Oĸarporle Stefanuse: Kattangutigêktose angutit angajoĸaujoselo, nâlagitse! Gûde ânanaujotuaĸ tækkotipoĸ ingminik

atâtaptingnut Abrahamut, sulle Mesopotamiamêtillugo, Haraneme nunaĸalauĸârtinnago.

3 Oĸautilâllo: Aularit nunagijarnit illangnillo, ailerillo nunamut unertôtigijomârtamnut illingnut.

4 Tagva Kaldêamiut nunangæmnit aularpoĸ, Haranemelo nunaĸalerdlune. Atâtangalo toĸĸolaungmat, tagvangat aulartinivâ nunamut tâgsomunga, nunagijapsingnut mânna.

5 Tagvanelo nunamik nangminerijæksanganik tunitjivigingilâ, tumitut silliktigijomiglônêt, angervigivâlo tunijomârlugo, kinguvâksanginullo kingorngane, sulle ĸittorngaĸarĸârtinnago.

6 Gûdele oĸalauĸpoĸ imâk: Kinguvâksatit tækkorngartaujomârput nuname perĸutigingitamingne, taikanelo kippalôtitaujomârput kappiasuktitaujomârlutiglo jârit 400 it nâvlugit;

7 Inuille tâpkua kippalugijomârtingit erĸartoromavakka, Gûde oĸalauĸpoĸ; kingorngagullo aularomârput, tamânelo kivgartoromârpânga.

8 Kippinermiglo angerĸattigêngnerub nellunaiĸutanganik attorĸovâ. Isaarlo ernetârigamiuk, uvlut sittamaujungænne kippivâ. Isaablo ernetâriva Jâko, Jâkoblo ernetârivait Patriarchit 12 it.

9 Patriarchillo Jôsefe idluigivât, Egiptenemullo niorvgotigilugo; Gûdible illagivâ,

10 Piulivlugolo kappiasungninginit tamainit, saimartilâllo sillatutipâ Faraub Egiptenemiut attaningata sângane; tâpsoma angajoĸângortipâ Egiptenemiunut, iglominêtunullo illûnainut.

11 Kângnartoĸsoaĸalerporle Egipteneme illûnâne, Kanaanemelo, kappiasuvaksoadlarpullo, atâtagijavullo nerĸiksamik nagvâlaungilat.

12 Jâkole tussarame, ĸaĸĸôjaksanik pissiaksaĸarmat Egipteneme, atâtagijavut tillivait sivorlerpâmik.

13 Aipânigle pigamik, Jôsefe illitarijaulerpoĸ angajungminut, Jôsefiblo illagasangit ĸaujijaulerivut Faraomut.

14 Jôsefible tilliklerlune atâtane Jâko aijauĸovâ, illannelo illûnaita 75 iojut.

15 Jâkolo Egiptenemut attersârpoĸ, tagvanelo toĸĸovoĸ, tâmna atâtagijavullo,

16 Sichememullo âtaulauĸput illijauvlutiglo illuvermut, Abrahab pissiarilauĸtanganut kênaujanut, Hemorib, Sichemib atâtangata, ĸittornganginit.

17 Gûdible Abrahamut angersimaningata nellautsivia ĸaglilermat, inuit aglisikput unnuksivalliavlutiglo Egipteneme.

18 Assianiglo attaniviktârput, Jôsefemik ĸaujimangitomik.

19 Tâmna uivêtôvlune illaptingnut, atâtagijavut kappiasuktipait, nutaranginiglo egitautitsivoĸ, inôĸojomanagit.

20 Taipsomane Môsese inûlerpoĸ, nutarârsôvlunelo pinnar-

nartoĸ Gûdib sângane, taĸĸiniglo pingasunik atâtangata iglungane amâmaktitaulauĸpoĸ.

21 Illijaulermalle (kôngmut), Faraub panningata illaliulauĸpâ inugoilerdlugolo erniksarijomagamiuk.

22 Môseselo ajoĸertortaulerpoĸ Egiptenemiut illisimaninginik tamainik, pitsartudlalilarmelo oĸautsinik piniarnerniglo.

23 Jâreĸaleramele 40 inik, issumaĸalerpoĸ ĸattangutine tækkojomavlugit, Israêlib ĸittorngangit.

24 Tâpkoa illangat tækkogamiuk, aĸĸunartaungmat, saputivâ akkiniarlugo kappiasuktitaujoĸ, Egiptenemiorle annauva toĸĸodlugole.

25 Kattangutinele tukkisiniarasugivait, Gûdib piulijomangmagit tâpsoma aggangitigut; tukkisilaungilâlle.

26 Kaungmallo tikkidlugit, magguk aivalertuk tækkogamigik, soraerĸolerpak oĸarlunelo: Nagliktâkka angutik, ĸattangutigêkpotik; sôg illiptingnut idluitomik pivitîk?

27 Aiparminulle idluitomik pijub ajækpâ oĸarlunelo: Kia attaniotilauĸpâtît erĸartuijuksautilarpillo uvaptingnîk?

28 Toĸĸotsomavingatauĸ, sorlo ikpeksaĸ Egiptenemioĸ toĸĸolaurangnê?

29 Oĸautsille tamakkoa pitjutigællugit Môsese ĸemâvoĸ tækkorngartaulerlunelo Midianib nunangane; tagvane ernetâlerpoĸ maggungnik.

30 Jârillo 40 it nângmatta, Nâlekab Engelinga tækkotipoĸ tâpsomunga inuĸajuitome, ĸaĸĸame Sinaime, ikkomame napârtunêtome.

31 Môsesible tamanna tækkogamiuk, tækkotitaĸ tamanna tattaminiarivâ. Ullernaeriartormagole, Nâlekab nippingata pivâ:

32 Atâtagijavît Gûdigivânga, Abrahab Gûdigivânga, Isaablo Gûdigivânga, Jâkoblo Gûdigivânga. Môsesele sajulerpoĸ, tækkosarnerlo sapperpâ.

33 Nâlekable oĸautivâ: Ittigagutikik ittigangnit pêkik, nuna tullerartat ivjornaingmat.

34 Inuĸottima Egiptenemêtut kappiasungningit tækkogapkit, annersauminingillo tussalaurapkit, aĸĸarpunga piulijartoromavlugit. Mânnalo ĸailerit, Egiptenemut tillijomagapkit.

35 Môsese taimna, nâlegomangitangat, oĸaramik: Kia attaniotilauĸpâtît erĸartuijuksautilarpillo uvaptingnîk? tâmna Gûdib tillivâ, attanioĸovlugo piuliklerteoĸovlugolo Engelib aggangitigut, tâpsomunga tækkotitub napârtune.

36 Tâpsoma aulartipait, piniarlunelo tattamnartunik nellunaikutaniglo Egipteneme, immarbingmelo aupalluktame, inuĸajuitomelo jârit 40 it nâvlugit.

37 Tâmnauvoĸ Môsese, Israêlib ĸittorngangnut oĸalauĸ-

тоқ: Nâlekab Gûdipse nellautaijomik tunnitjivigijomârpâse кattangutipsingnit, uvaptun-itomik; tâmna tussagôræksarivasse.

38 Tâmnauvoқ illagêktunêlauқtoқ inuқajuitome, Engele кaққame Sinaime oқautjine illagivlugo, atâtagijavullo illagivlugit; tâmna oқautsinik ômanartunik pititaujoқ, tunitjivioқovluta.

39 Tâmna atâtagijapse nâlegomangilât, ajæktorlugole pivât, ômatimikullo mumikput Egiptenemut,

40 Oқarlutiglo Aronemut: Gûdiksaptingnik sennajoқarle, sivorliksaptingnik, Môsese inna Egiptenemit aularutsijigilauқtavut кanoelingangmangât nellogaptigo.

41 Uvlunelo taipkonane nochangoaliorput tunnergutiksaniglo кaitsivut Gûdeungitomut, aggangmiglo sennajangit кuviasûtigivait.

42 Gûdible allarpait, tunnilaitalo kivgartorқovlugit кilaub uvlorianginik, aglaksimangmat nellautaijut aglangine imak: Illipse Israêlib kinguvângit, tunergutiksanik, nergjutiniglo toққotæksanik Jârine 40 ine inuқajuitome tunnitjivigilauқpisingâ?

43 Môlochiblo tuppinga pivasse, Gûdipselo Remfanib uvloriangit, arngoase sennalauқtase tuksiarvigijomavlugit; tamanna pivlugo nûtitsomavapse Babilonib ungatânut.

44 Tuppeқ perқojaқtalik atâtagijaptingnêlauқpoқ inuқajuitome; taimak (Gûdib) perқungmagit, Môsese adsilioræksaқ tækkolauқtane adsilivlugo perқogamiuk.

45 Atâtagijaptalo, (tuppermik) tamattominga pititaujut, Jôsua illagællugo neksarpât nunamut (Kanaanemut), nellojut pigijangænnut, Gûdib pingujadlartangita atâtagijapta kênanginit, Dâvidib nelliuninga tikkidlugo.

46 Tâmna Gûdemut saimarviolauқpoқ, кennuvigivâlo igloliorқojaujomavlune Jâkob Gûdinganut.

47 Salomonible igloқsoanga sennavâ.

48 Kotsingnerpângojuble inigingilait kattimaviksuit aggangnut sennamajut, sorlo nellautaijoқ oқarmat:

49 Kilak iksivautarivara, nunalo ittikkama ikkovrarivât; sunamik uvamnut iglolioromavisê? Nâlegaқ oқarpoқ; nanelônêt merngoerserviksamnîk?

50 Makkoa tamaita aggama sennalaungilagît?

*51 **Tappatojoқsôjose** kippimangitoselo ômatipsigut siutipsigullo, akkerartutsainarpasse Anerneқ ajunginеқ. Atâtagijapsitut illipsetauқ taimailiorivose.

52 Nellautaijut nelît atâtagijapsingnut unangmijaulaungilât, toққotaulaungilallô? sivorngagut oқâlalauқtut idluartub tâpsoma tikkitsomârninganik! mânna tâpsominga pititsijungolaurivose inuartungolapselo.

53 Perқojat pivasse Engelit pititsiningitigut nâlengnagillo.

*54 **Tamanna** tussaramitsuk, ômatterokтauvut, nêrkolârtsivlutiglo tâpsomunga.
55 Stefanusele Anernermik ajunginermik angijomik illumertaugame, kilangmut ârlorpok, tækkolugolo Gûdib ânanauninga, Jêsuselo Gûdib tallerpiane nangertok. Okarporlo: Ahâk, kilak angmajok tækkovara, Inûblo Erninga nangertok Gûdib tallerpiane.
56 Nipliadlalerpulle siutitik mattuvlugit, attautsikullo sorsugvigijartorpât, pingujarlugo iglugasæksoarnit, millulâllo ujarkanut.
57 Passiklertullo annorâtik illivait inôsuktub ittigangita sângænnut, Saulusemik attiggub.
58 Stefanuselo ujarkanut millorpât, tuksiartok okarlunelo: Nâlegak Jêsuse, anernera piuk!
59 Sêrkortolerporle nipliadlarlunelo: Nâlegak ajortulliningænnit tamattomangat issumagijungnaervigikit! Tamattomingalo okarêrame sinnisilerpok.

KAPITEL VIII.

Saulusib unangmiklerninganik illinniartunik. Samâriamiut sâgiarninginik. Simonib angakoninganik. Pimaklertib sâgiarninganik.

SAULUSIBLE Stefanusib tokkotauninga idluarivâ. Taipsomane illagêktut Jerusalemêtut angijomik unangmijaulerput; tâpkoalo illûnatik siamarterput nunangnut Jûdêamut Samâriamullo, Apostelit kissimik pinnatik.
2 Angutille okpertut Stefanuse illijartorpât, angijomiglo keavât.
3 Saulusible illagêktut nungupait, iglut illûnaita ittersârpaklugit, angutillo arnallo sakkertipait, pitilaitalo parngnanaersimavingmut.
*4 **Siamartersimajulle** arvertarput, okautsillo tussarnertut okariartôtigivlugit.
5 Filippusele attersârpok iglugasæksoarnut Samâriamêtunut pivlune, Kristusemiglo okâlavigivait.
6 Inuille nâlætsiarkattigêkput Filippusib okausinginik, tautularmiglo nellunaikutaksoarnik piniarnerijanginik.
7 Anernerit makkojungnartut anningmatta unnuktunit illumiktunit nippekadlarlutik, tumângajullo tussiaktullo unnuktut âkiktauvut.
8 Iglugasæksoarnelo tâpkonane kuviasuvaksoadlarput.
*9 **Angutekarporle** iglugasæksoarne tâpkonane Simonemik

attilingmik, sivorngane tôrngilauĸtomik. Tâpsoma Samâriamiut uivêridlalauĸpait, angakomariksônerminik oĸarlune.

10 Illûnatiglo, mikkijullo angijullo, tâmna kamagivât oĸarlutiglo: Tâmna Gûdib pitsartunersoangatun-ipoĸ.

11 Tamanna pivlugole kamagivât, akkunersoarmik uivêrilaungmagit angakôtsiminut.

12 Filippusible oĸâlauinginik Gûdib nâlegauvinganik Jêsusiblo Kristutib attinganik okpileramik, baptitaulerput angutillo arnello.

13 Tagva Simonetauĸ okperivoĸ baptitauvlunelo, Filippuselo najugarilerpâ. Nellunaikutaĸsuillo tattamnartullo pijut tækkogamigit, tattaminiarpoĸ.

14 Apostelille Jerusalemêtut tussaramik Samâriamiunik Gûdib oĸausinginik illaliulertunik, Pêtruselo Johanneselo taipkonunga tillivakit.

15 Tâpkoa attâramik, tuksiarutivait, Anernermik ajunginermik tunnitsivioĸovlugit.

16 (Tâpsoma sulle tâpkoa illangallônêt tikkivigilaungimago, Nâlekab Jêsusib Kristusib attinganut kissiane baptitaulaungmatta.)

17 Aggangmingnullo pattingmingmattikik, Anerneĸ ajunginеĸ pigilerpât.

18 Simonible tækkogamigit Anernermik ajunginermik tunnitsiviojut, Apostelîk aggangmingnut pattingmikpattikik; kênaujanik tunitjivigijomavak,

19 Oĸarlunelo: Uvangatauĸ taimaitomik pitsartunermik tunnitsivigitinga, neliat aggamnut pattingmijaujoĸ Anernermik aj unginermik tunitsivioĸovlugo.

20 Pêtrusible oĸautivâ: Kênaujaĸottitit illagivlugit erĸartortait, issumagavit, Gûdib tunnergutâ pissiarilugo kênaujanut.

21 Oĸauseĸ una piginagolo illangiutiviginiangilallônêt, ômatit idluangimat Gûdib sângane.

22 Tamanna pivlugo ĸaĸĸialerit tamattominga idluilungnernik, Gûdemullo tuksiarit ômativît issumalungningit issumagijaujungnaerniangimangâta.

23 Tukkisigapkit, sungarmik ĸassilinartomik tættænavit, ĸellaksorsimavlutillo idluiluktomut.

24 Tagva Simon kiovoĸ oĸarlunelo: Illiptik Nâlekamut tuksiaritik pivlunga, oĸautigijaptik neliallônêt uvamnut perĸonnago.

25 Tâpkoale, Nâlekab oĸausingit kigligiutigilaitalo oĸautigilauramikik, Jerusalemut utterivuk, oĸâlavlutiglo oĸautsinik tussarnertunik Samâriamiut iglugasangine unnuktune.

*26 **Nâlekable** Engelinga Filippusemut oĸarpoĸ: Nikkovilerit ailerlutillo seĸĸinerdlinut, apĸosineĸ Jerusalemit Gâzamut illingajoĸ attorlugo inuĸangitokut.

27 Nikovidlunelo ailerpoĸ, ahâglo, Etiôpiamioĸ (ingergajoĸ) pimaklerte angut angajoĸâĸsoaĸ Etiôpiamiut attanersoangænne arname, Kandazesemik attilingme, taipsoma perĸutinginik illûnainik udsertortoĸ; tâmna Jerusalemut tikkilauĸpoĸ tuksiariartorlune.

28 Angergarasuarporlo nunaminut ĸemukserlune, nellautaijublo Jesaiasib aglangit attuarpait.

29 Anerneruble Filippuse oĸautivâ: Ailerit, ĸemuksit ukkua najorlugit.

30 Filippusible aĸpangerdlune tikkinamiuk, tussâvâ nellautaijub Jesaiasib aglanginik attuarsijoĸ, apperivâlo: Attuartatit tukkisigalloarpigît?

31 Oĸautivâle: Ajoĸertortaunanga ĸanoĸ pijungnarĸêk? Filippuselo innalerpâ ikkimaĸattikumavlugo.

32 Aglaillo attuartangit imaiput: Tessiortauvoĸ saugaĸtut toĸĸotauvingminut, saugâraĸtullo niplingitotut sallijiminut, taimaktauĸ tâpsoma ĸannine aitalaungilâlônêt;

33 Miklilertisimanermine âniatitaunersoane annigorpait. Kiale inôningata sivituninga oĸautigijungnarpaûk? inôninga nunamit pêrtaulaungmat.

34 Tagva pimaklertib Filippuse kiovâ oĸarlunelo: Kenuvigivagit, oĸautilaunga, nellautaijub kina oĸautigivaûk? nangminerminiglônêt assiminiglônêt oĸarĸâ?

35 Filippusible ĸannine angmalerpâ, oĸautsit tamakkoa pitjutigerĸârdlugit, oĸâlavigivâlo oĸautsinik tussarnertunik Jêsuse pivlugo.

36 Ingergaramiglo, immeĸartomut tikkipuk; pimaklertelo oĸarpoĸ: Ahâk, immeĸ tagga, suna agviarĸâ baptitauĸonnanga?

37 Filippusele oĸarpoĸ: Omanut illuitomut okperuvit pijuksauvotit. Tâmna kiovoĸ oĸarlunelo: Okperpunga, Gûdib Jêsuse Kristuse erneringmago.

38 Kemuksillo noĸĸartipait, immermullo tamarmik pivlutik Filippuselo pimaklertelo; Filippusiblo baptipâ.

39 Kaĸĸingmaniglo immermit, Nâlekab Anerningata Filippuse aularutivâ; pimaklertiblo tækkojungnaerpâ; ĸuviasuklunele angergarpoĸ.

40 Filippusele Asdodeme naipitauvoĸ, tagvanelo arvertarpoĸ iglugasæksoarnut illûnainut, oĸautsillo tussarnertut oĸautigilugit, Zesarêa tikkilugo.

KAPITEL IX.

Saulusib sâgiartitauninganik. Tabêab ômartitauninganik Pêtrusemut.

SAULUSELE sulle kinnagiarpoĸ sillungnermut toĸĸotsinermullo Nâlekab illinniartinginnik, ajoĸertuinerojomullo aivoĸ,

2 Kenuvigivâlo aglangnik pijuksanik Damaskusemut illiniarvingnullo tagvanêtunut, illanginik okpertunik naipitsinajarune, taipkoa angutit arnallônêt ĸellaksorĸârdlugit tikkiutsomagamigit Jerusalemut.

3 Apĸomêtillugolo, Damaskusib ĸannitanganêdlune, tagvainaĸ ĸaumajub ĸilangmit pijub ĸaumaksarpâ.

4 Nunamullo ochovoĸ, nippemiglo tussarpoĸ oĸautijomik ômunga: Saul, Saul, sôg unangmivingâ?

5 Oĸautivâle; Nâlegaĸ, kinauvêt? Nâlegaĸ oĸarpoĸ: Jêsuseovunga unangmijat: kapput tukkarlugo ajorsaleromârpotit (akkerartorlunga).

6 Sajulerlunelo ĸoaĸsângadlalarmelo oĸarpoĸ: Nâlegaĸ, sumîk piniarĸovingâ? Nâlekab oĸautivâ: Makkilerit ailutillo iglugasæksoarnut, tagvane oĸautjaulârpotit piniaræksarnik.

7 Angutille ingergaĸattingit ĸoaĸsângavlutik nangerput, nippe tussaramitsuk inuksinatiglo.

8 Saulusele makkipoĸ nunamit, uitaleramelo tautungilaĸ sumik, aggangitigulle tiguvât, tessiorpâllo Damaskusemut.

9 Uvlunelo pingasune tautugane nerrinanelo immingilaĸ.

*10 **Damaskusemele** illinniartoĸalauĸpoĸ Ananîasemik attilingmik; tâpsomunga Nâlegaĸ oĸarpoĸ tækkotitjutikut: Ananîase! Oĸarporlo: Ovanêpunga Nâlegaĸ.

11 Nâlekab oĸautivâ: Nikovilerit, ailutillo iglut akkorngatigut, apĸosineĸ naggojomik taimajoĸ attuaruk, Jûdablo iglungane Saulusemik attilik apperĸotigiuk Tarsusemioĸ; ahâk tuksiarpoĸ.

12 Tækkotitjutikut tækkolauĸpoĸ angumik, Ananîasemik attilingmik, itteriartortiminik, aggangminullo pattingmijiminik tautulermerĸovlugo.

13 Ananîasible kiovâ: Nâlegaĸ, angut taimna unnuktunit tussaumavara okpertoĸottingnik kappiasuktitseĸattalauĸtoĸ angijomik Jerusaleme.

14 Ajoĸertuijoĸsuillo perĸovait ovane ĸellaksorlugit tamaita atternut tuksiartut.

15 Nâlekable oĸautivâ: Ainiarit, tâmna uvamnut annerimajoĸ, attortuksauvlune attera oĸautigilugo nellojunut, attanersoarnullo, Israêliblo ĸittornganginut.

16 Kaujititsomavara, ĸanoĸ angijomik kappiasuktitaujomârmat attera pivlugo.

17 Ananîasele aivoĸ itterlunelo iglomut; aggangminullo pattingmivâ oĸarlunelo: Naglingnartoĸ ĸattangut Sauluse, Nâlekab Jêsusib, (tækkotitub illingnut apĸome tamaungartillutit,) tillivânga tautuktitauĸovlutit illumertauĸovlutillo Anernermik ajunginermik.

18 Tagvainarlo kavitsitun-itunik kattaktoĸarpoĸ ijigingnit, tautulerivorlo;

19 Makkilunelo baptitaulerpoĸ, nerrilarmelo nakkoĸsijauvoĸ. Saulusible uvlut illanginik illiniartut Damaskusemêtut najulerpait.

20 Mânnakullo tâva Kristuse oĸautigivâ illinniarvingne Gûdib Ernerijanganik oĸarlune.

21 Tamattomingale tussartut illûnatik tattaminiarput oĸarpullo: Asserorterilauktoungitôĸ una illûnainik Jerusaleme tuksiartunik Jêsusib attinganut, tamaungalauktorlo ĸellaksorsimatillugit pititsomavlugit ajoĸertuijoĸsoarnût?

22 Saulusele sôngosivalliavoĸ, Jûdillo Damaskusemiut nippangertipait, Jêsuselo Kristuseojoĸ oĸautigitsiarlugo.

*23 **Uvlullo** unuktut kingorngatigut Jûdit ĸaggimiolerput toĸĸotsomavlugo.

24 Saulusele oĸautjaulerpoĸ, unangmijomangmatsuk. Ittertarvingnele udjertorput uvlôtillugo unnuamelo, toĸĸotsomavlugo.

25 Tagva illinniartut unnuame tiguvât amârgaujakut ningitipât avaloĸsuit sillatânnut.

*26 **Saulusele** Jerusalemut tikkiname, illinniartut illaginasualerpait; illûnatigle erĸsigivât, okperatiglo illinniarteoninganik.

27 Barnabasible ingminut pitipâ, âlâllo Apostelinullo, unipkautivlugillo, ĸanoĸ Paulusib Nâlegaĸ tæĸĸolaungmago, tâpsomalo oĸautilaungmago, ĸannorlo sivôranane oĸâlalaungmat Jêsusib attinganik Damaskuseme.

28 Najugarilerpaillo; Jerusalemiullo annivigiĸattarlugillo ittervigiĸattarpait, sivôrananelo oĸâlavoĸ Nâlekab Jêsusib attinganik.

29 Oĸâlavlunelo appersorĸattigivait Grîchit; tâpkoale toĸĸonasualerpât.

30 Kattangutigêlle tamattominga tussaramik, Zesarêamut ĸannilârpât, tagvangallo Tarsusemut aiĸovât.

*31 **Illagêktut** mânna unangmijaujungnaerput Jûdêame illûnâne, Galilêamelo Samâriamelo, sôngosivalliavlutiglo, Nâlegarlo nâleklugo inôvut, Anernerublo ajunginerub mannigoininganik illumertaulauĸput.

*32 **Pêtrusele** illûnaitigut ingergarame, okpertunut Liddamêtunuttauĸ pigivoĸ.

33 Tagvane angummik naipitsivoĸ Enêasemik attilingmik; tâmna jârinik sittamaujortunik nellainalauĸpoĸ, tumângalaurame.

34 Pêtrusiblo oĸautivâ: Enêase, Jêsusib Kristusib pijungnaertipâtit; makkitit, aumittitillo nangmineĸ âĸikit! Tagvainarlo makkipoĸ.

35 Liddamêtullo Saronemêtullo illûnatik tækkovât sâgiarlutiglo Nâlekamut.

*36 **Joppemele** illinniartoĸalauĸpoĸ arnamik Tabêamik attilingmik, Grîchit taijangænnik Dorĸasemik; tâmna ajungitulleĸattalauĸpoĸ pitsiarlunelo aklujunut.

37 Taipsomanele ĸannimalerpoĸ toĸĸolarmelo. Tagva tâmna ubvarpât illivâllo iglut ĸollerpângænnut.

38 Liddale Joppib ĸannitanganêngmat, illiniartut tussaramik Pêtrusemik tagvanêtomik, angutingnik maggungnik tillikerput tâpsomunga, ĸenuvigivâllo, ĸunnunane tikkerĸovlugo taipkonunga.

39 Pêtrusele nikovilerpoĸ illagivaglo. Tikkisimangmallo, tessiorpât iglut ĸollerpangænnut, uigarnerillo illûnatik illumavât, ĸugviorlutiglo, ulliksuillo annorâllo saĸĸertipait tâpsomunga, Dorĸasib sennajaviningit, najortigingmatsuk.

40 Pêtrusiblo tamaita annitinamigit, sêrĸortorlune tuksiarpoĸ, timelo tâva sâdlugo oĸarpoĸ: Tabêa, makkitit! Uipoĸ tagva; Pêtruselo tækkogamiuk, makkilune ingipoĸ.

41 Tâpsomale aggane issaklugit nikovitipâ; okpertullo uigarnerillo itterĸovait, ômartorlo tækkojautipâ.

42 Tamannalo tussaumajaulerpoĸ Joppeme illûnâne; unnuktullo okpilerput Nâlekamut.

43 Uvluniglo unuktunik Joppeme uvlivoĸ Simoneme ĸettumaĸsaijome.

KAPITEL X.

Kornêliusib sâgiarninganik.

ANGUTEKALAUKPORLE Zesarêame Kornêliusemik attilingmik, sorsuktuksat ingmigolingajut Itâliamiunik taimajut zenturiungænnik, (imaipoĸ: angajoĸâmik sorsuktuksanut 100 inut).

2 Issumagidlarlune opigosulauĸpoĸ Gûdemik iglomioĸattine illagilugit, aitûsianiglo tunnijeĸattarpoĸ inungnut, tuksiatsainartorlo Gûdemut.

3 Tâmna tækkotineĸarpoĸ uvlub stundingita 9 oningænne;

tagva Gûdib Engelinga ittertoĸ ômunga tækkovâ, tâpsoma oĸautivâ: Kornêliuse!

4 Tækkosarpâle ĸoaĸsâlarmelo oĸarpoĸ: Nâlegaĸ, sunâ? Tâpsomale oĸautivâ: Tuksiarnitit pikkungardlutik Gûdib tussarpait, aitûtitillo issumagivait.

5 Mânnalo angutinik tilliklerit Joppemut, Simonelo Pêtrusemik attipsâlik ĸaiĸojauĸolugo;

6 Simonemik attilik ĸettumaĸsaijoĸ, najorpâ, immab kiglingane iglulik; taipsoma oĸautiniarpâtit piniaræksarnik.

7 Engelelo Kornêliusemut oĸartoĸ aularmat, kivgaminit magguk, sorsuktuksallo najortigivaktame illangat, Gûdemik nâlektoĸ, ĸaiĸovait,

8 Unipkautivlugillo tamakkoninga tamainik, Joppemullo tillivait.

*9 **Uvlub** aipangane, tâpkoa apĸomêtillugit, iglugasæksuillo ĸaglilermattigik, Pêtruse iglut ĸollerpângænnut majorarpoĸ tuksiaromavlune, uvlub stundingita 6 oningænne.

10 Kâleramelo, sumik nerrijomavoĸ; nerĸiksaliormatsugle, ingminik ikpigijungnaerpoĸ.

11 Kilaglo angmajoĸ tækkovâ, illitjiviglo aĸĸarvigijine, sorlo tingerautaĸsoatut, terreĸongitigut ĸellaksorsimajoĸ, nunamullo ningititaujoĸ;

12 Illuanêtoĸalauĸpoĸ sunatuinarnik nunab nergjutinginik, nujuartuniglo pâmgortuniglo, tingmitjaniglo ĸilaub attânêtunik.

13 Nippelo tâpsomunga imailivoĸ: Pêtruse, makkitit, toĸĸotsilutit nerrigit.

14 Pêtrusele oĸarpoĸ: Aukagle, Nâlegaĸ; nerrilaunginama sulle nachonartomik maĸĸojungnartomiglônêt.

15 Nippiblo aipânik pivâ: Gûdib ivsornarungnaertitangit nachonartitæksaringilattit.

16 Taimaglo pingasuertorpoĸ; illitjiviglo ama ĸilangmut amuartaugivoĸ.

*17 **Pêtrusele** illumine siaklilermat, tækkotitjut tækkolauĸtane ĸanoĸ tukkeĸarmangât, ahâk, angutit, Kornêliusib tillijangita, Simonib iglunga apperĸotigivât, upkuablo sillatâne nangerdlutik.

18 Nipliavut apperivlutiglo: Simone, Pêtrusemik attipsâlik, tagvanêngmangât?

19 Pêtrusible tækkotitaunine issumagilermago, Anernerub oĸautivâ: Ahâk, angutit pingasut ĸennerpâtit.

20 Makkitille attersârlutit illagigikit, ĸollarnaglo; uvanga tâpkoa tilligapkit.

21 Tagva Pêtrusib angutit Kornêliusemit pijut attersârvigivait, oĸarlunelo: Ahâk, ĸennertase uvangauvunga; suna pivlugo tâmanêkisê?

22 Oĸarpullo, Kornêliuse Zenturiôjoĸ, angut issumagiktoĸ Gûdemik nâlektoĸ, Jûdit illûnatik idluarnerartangat, Gûdemut ĸaujititauvoĸ Engelikut ivsornaitokut, illingnik ĸaiĸojerĸovlugo iglominut, oĸautsinik tussartuksauvlune illingnit.

23 Itterĸolerpait tagva, sinniktartilaitalo. Kaungmalle Pêtrusib aularĸattigivait, Joppemiullo ĸattangutigêt illangita illagivât.

*24 **Uvlublo** aipangane Zesarêamut pivut, Kornêliusiblo utaĸĸivait; illannelo illanârijanelo ĸaiĸovait.

25 Pêtruselo itteriartormat, Kornêliusib pagrearpâ, pâmaklunelo ittiganginut, tuksiarvigivâlo.

26 Pêtrusible makkitipâ oĸarlunelo: Makkitit, inutuinauvungatauĸ.

27 Oĸarĸattigilauramiuglo, itterpoĸ, unuktullo kattimajut naipipait.

28 Oĸarvigivaillo: Nellungilase, idluangimat Jûdit illangata tækkorngartat illagikpagit, pullâriartorpagillônêt: Gûdible ĸaujitilauĸpânga, inuit neliallônêt taijæksaungimat nachonartomik maĸĸojungnartomiglônêt.

29 Tamanna pivlugo ĸunnunanga tikkipunga, ĸaiĸojaugama. Tagva mânna apperivapse, suna pitjutigællugo tamaunga ĸaiĸolaungmangâpsinga?

30 Korneliuselo oĸalerpoĸ: Uvlut sittamat nâvlugit stunde tamanna tikkilugo nerrilaungitunga, stundillo 9 oningænne tuksialauĸpunga iglumne. Ahâglo, tagva sâmne saĸĸertoĸalauĸpoĸ angutemik ĸeblertamik annorâlingmik.

31 Oĸarporlo: Kornêliuse, tuksiarnitit tussartauvut, aitûtitillo issumagijauvut Gûdib sângane.

32 Tagva mânna Joppemut tilliklerit, Simonelo Pêtrusemik attipsâlik ĸaiĸojauĸoleruk, tujormiojoĸ Simonib ĸettumaĸsaijub iglungane, imab kiglingane; taipsoma tikkikune oĸautilârpâtit.

33 Tagva erinnesulerdlunga tilliklerpunga illingnut, nâmaktomiglo pivotit, tikkinavit. Mânna Gûdib sângane tamapta kattimavogut, tussaromavlugit Gûdib oĸautigijauĸojangit tamaita illingnut.

*34 **Pêtrusible** ĸannine angmalerpâ oĸarlunelo: Mânna kiglilingmik tukkisivunga, Gûdib inuit nellîllônêt nachogingimagit;

35 Inuille sunatuinait, tâpsominga sivôrajut idluartullijullo illaliorpait.

36 Oĸautsit taipkoa Gûdib tillikliutigilauĸtangit Israêlib ĸittorngangitut ĸaujimavasse, oĸautjauĸongmagit ullapirsaumik Jêsuse Kristusekut, ilûnatik Nâlegangatigut.

37 (Kaujimavoselo) tamakkonunga Jûdêamêtut illûnatik tikkitaulaungmatta, sivorlerpâmiglo Galilêamêtut, baptijutib Johannesib oĸautigijangata kingorngane,

38 Jêsuse Nazaremioĸ pivlugo, Gûdib mingoalaungmago

Anernermik ajunginermik pitsartunermiglo; tâmna arvertalaungmat ajungitulliartorlune, inûlilaitalo illûnaita Sâtanasemut sâlaulauĸtut, Gûdib najormago.

39 Uvagullo kigligiutsijiovogut tâpsoma piniarnerilauĸtanginik Jûdit nunangænne Jerusalemelo; tâmna toĸĸolauĸpât, nivingatipâllo ĸejungmut.

40 Gûdib tâmna tuppaktilauĸpâ uvluk pingajuangne, saĸĸertilâllo,

41 Inungnut illûnainuungitoĸ, uvaptingnulle kigligiutsijuksanut, Gûdemut sivorngagut annerimajunut, nerreĸattigivlugolo immerĸattigilauĸpavut, toĸungajunit makkisimaningata kingorngane.

42 Oĸâlaĸolauĸpâtigullo inungnut, kigligiutserĸovlutalo, Gûdib tâmna erĸartuijuksangortingmago inôjuniglo toĸĸungajuniglo.

43 Tâmna nellautaijut illûnatik kigligiutigivât, okpertut tâpsomunga illûnatik tâpsoma attinganut issumangnarungnaitomik ajorninginit pilârmatta.

*44 **Pêtruse** oĸautsinik makkoninga oĸâlatillugo sulle, Anerneĸ ajungineĸ illûnainut oĸautsinik nâlektunut pivoĸ.

45 Okpertullo kippimajut, Pêtruse illagællugo tikkilauĸtut, tattaminiarput, Anernerub ajunginerub tunnergutâ nellojunuttauĸ kovijaungmat.

46 Tussaramigit tækkorngartat oĸausinginut oĸâlajut, Gûdelo nakkoridlarlugo. Tagva Pêtruse kiovoĸ:

47 Immermik innerteriuteĸarungnartoĸarkâ, baptitauĸonnagit ukkua, Anernermik ajunginermik illangiutititaujut uvaptitût?

48 Nâlekablo attinganut baptitauĸovait. Kenuvigivât tagva uvliojomavlutik uvlut illanginik.

KAPITEL XI.

Pêtrusib akkiniarninganik passijaunine itteriarnine Kornêliusemut pivlugo. Illagêt Antiochiame kattersortauninginik.

APOSTELILLE ĸattangutigêllo Jûdêamêtut tussaumalerput, nellojuttauĸ Gûdib oĸausingit illaliulermagit.

2 Pêtruselo takpaunga Jerusalemut pingmat, kippimajut (Jûdit okpertut) akkerartulerpât,

3 Oĸarlutiglo: Angutinut kippimangitunut itterpotit, nerreĸattigivlugillo.

4 Pêtrusible tamakkoninga unipkautilerpait nellekârdlugit:

5 Iglugasæksoarne Joppeme-itunga, tuksiartillunga, uvamnik ikpigijungnaerpunga, tækkovlungalo tækkotitjummik, illitjivingmik aĸĸartomik tingerautaĸsoatun-itomik, sittamanik terreĸolingmik, ĸilangmit ningititamik, uvamnut pivlune.

6 Illuanut tækkosarpunga, tukkisivlungalo tækkovunga nunab nergjutinginik, nujuartuniglo, pâmgortuniglo, ĸilaublo tingmianginik.

7 Nippemiglo tussarpunga uvamnut oĸartomik: Pêtruse, makkitit toĸĸotsilutit nerrît!

8 Oĸarpungale: Aukagle, Nâlegaĸ; nerrilaunginama sulle nachonartunik maĸĸojungnartuniglônêt.

9 Nippible aipânik ĸilangmit kiovânga: Gûdib ivsornarungnaertitangit igvit nachonartitæksaringilattit.

10 Taimagle pingasuertorpoĸ; ĸilangmullo illûnatik ama amuartaugivut.

11 Ahâglo, tagvainaĸ angutit pingasut iglub najortama sillatânelauĸput, Zesarêamit tillijaulauĸtut uvamnut.

12 Anerneruble oĸautivânga, ĸollarnanga illagijæksarigapkit. Kattangutille pingasujortut illagivânga, angutiblo taipsoma iglunganut itterpogut.

13 Taipsomalo unipkautivâtigut tækkolauĸtaminik Engelemik, iglomine nangertomik, oĸautjiminik: Angutinik tilliklerit Joppemik, Simonelo Pêtrusemik attipsâlik ĸaiĸojauĸolugo;

14 Tâpsoma oĸautiniarpâtit oĸautsinik, illingnut iglomioĸattingnullo illûnainut pilloriutiksaujunik.

15 Oĸâlalertillungale Anernerub ajunginerub aĸĸarvigivait, sorlo uvaptingnut perĸârame.

16 Tagva Nâlekab oĸausingit erĸarpakka, oĸarmat: Johannese baptisilauĸpoĸ imermut, illipsele baptitaujomârpose Anernermut ajunginermut.

17 Gûdible ipkoa uvaptitut tunnergutinik tunitjivigingmagit, okpermatta Nâlekamut Jêsuse Kristusemut, uvanga kinauvêk, Gûde innerterungnarapko?

18 Tamanna tussaramitsuk nippangerput, Gûdelo nertorpât, oĸarlutiglo: Tagva Gûdib nellojuttauĸ tunnitjivigilauĸpait issumatârnermik inôtsemut.

*19 **Siamartersimajulle** kappiaktoanermingnut Stefanuse pivlugo arvertarput Fenîziamut, Ziprusemullo, Antiochiamullo, oĸautsiniglo assianut oĸangilat, Jûdinut kissênut.

20 Akkorngænnele angutеĸalauĸpoĸ illanginik Ziprusemit Zirênemillo pijunik. Tâpkoa Antiochiamut pigamik, Grîchittauĸ oĸarvigivait, oĸautsiniglo tussarnertunik Nâlegaĸ Jêsuse pivlugo oĸâlavlutik.

21 Nâlekablo aggangita illagivait, unnuktorsuillo okpilerput sâgiarlutiglo Nâlekamut.

22 Illagêktut Jerusalemêtut tamanna tussaumaleramitsuk, Barnabase tillivât Antiochiamut.

23 Tâmna tagvunga, pigame, Gûdiblo saimanersoanga missigileramiuk, ĸuviasulerpoĸ, ĸaiblarlugillo tamaita pivait, ômamut illûnânut nippingatsainarĸovlugit Nâlekamut.

24 Angut tâmna issumagiktoĸsôngmat, Anernermiglo ajunginermik, okpernermiglo angijomik illumertaujoĸ. Inuillo unuktoĸsuit Nâlekamut pititaulerput.

25 Barnabasele aularpoĸ Tarsusemut ailune, Sauluse ĸenneriartorivlugo.

26 Naipinamiuglo, Antiochiamut pitipâ. Jâremiglo illuitomik nâjivuk illagêktune tagvane, inuillo unuktoĸsuit ajoĸertorlugit; tamanna pivlugo illinniartut Antiochiame taijauĸâlerput Kristusemiunik.

*27 **Uvlune** taipkonane nellautaijut Jerusalemit attersârput Antiochiamut.

28 Tâpkoa illangat, Agabusemik attilik, nikovipoĸ, nunane illûnaine kângnartoĸsoaĸaromârtomik Anernikut nellautaivlune; tamannalo nellautsivoĸ attanivik Klaudiuse attaniotillugo.

29 Illinniartulle illûnatik kajusivut, pimingnit tujoromavlugit ajungitamingnik ĸattangutigêt Jûdêamêtut.

30 Taimailiorpullo, angajoĸaunerojunullo tillikliutivlugit, Barnabasib Saulusiblo aggangitigut.

KAPITEL XII.

Herôdesib kappiasuktitsininganik okpertunik. Jakôbusib toĸĸotauninganik. Pêtrusib parngnanaersortauninganik. Herôdesib toĸĸunganik.

NELLIUTOME taipsomane attaniub Herôdesib illagêktut illangit tiguvait kappiasuktilerdlugit.

2 Jakôbusele, Johannesib angajua, toĸĸopâ saviksoarmut.

3 Tukkisigamelo, tamanna Jûdinut idluarijaungmat, soraingilaĸ, Pêtruselotauĸ tigugivâ. Sêrnarsauteĸangitunik ĸaĸĸôjaĸtorviub uvlungit nelliusimavut.

4 Tigugamiuk, parngnanaersimavingmut pitipâ, udjertortauĸovlugolo sorsuktuksanut simertautijuksanut, sittamat sittamaertordlugit; issumagivâlo inungnut saĸĸertitsomavlugo aularviksiorviub uvlungit nâkpatta.

5 Pêtruselo parngnanaersimavingme udjertortaulauĸtôgalloaĸ; illagêktulle soraeratik tuksiarutivât Gûdemut.

6 Herôdesiblo saĸĸertitsomangmago, unnuame taipsomane Pêtruse sinnikpoĸ sorsuktuksâk magguk akkorngængne, ĸellaksorsimavlune ĸellaumgujanut maggoinut; udjertortuglo magguk upkuab sillatâne udjertorpâk parngnanaersimavik.

7 Ahâglo, Nâlekab Engelinga tagvunga pivoĸ, ĸaumajublo parngnanaersimavik ĸaumaksarpâ; Pêtruselo sennerâgut pattikpâ tuppaktilâllo oĸarlunelo: Makkisârit! Kellaumgujallo pêrput agganginit.

8 Engeliblo ᴏᴋautivâ: Tapseruserdlutit ittigagusilerlutillo. Taimailivoᴋ tagva. Oᴋautivâlo: Ulliksuit attilugo mallinga.

9 Annivlunelo mallikpâ nellovlune Engelib nellâgut taimak illiorvigingmago, tækkotitjumigle tækkonasugællune.

10 Udjertortorle sivorleᴋ aipangalo ᴋângerdlugik, upkuaᴋsoaᴋ kikkiangojoᴋ tikkipâk, iglugasæksoarnut sangmijoᴋ; tâmna ingminik upkuêrpoᴋ (aniviliorlugik), annigamiglo iglut akkorngatigut aivuk; tagvainarlo Engelib ᴋemakpâ.

11 Pêtruselo ingminik tukkisilerame, ᴏᴋarpoᴋ: Mânna mikselingmik tukkisivunga, Nâlekab Engeline tillingmago piulivlunga Herôdesib agganginit, inuillo Jûdit nerriungninginit tamainit.

12 Taimaglo issumasilerame, Marîab, Johannesib Marᴋusemik attipsâggub iglunganut pivoᴋ; tagvane unuktut kattimavut tuksiarlutiglo.

13 Pêtrusible sillatânit upkuaᴋ avilortarmago, arnab kivgaᴋ Rôdamik attiggub nautsertoriartorpâ.

14 Pêtrusiblo nippinga illitarigamiuk, ᴋuviasungnermut upkuêngilâ, aᴋpangerdlunele itterpoᴋ, oᴋariartorlune Pêtrusemik upkuab sillatânêtomik.

15 Taipkoale oᴋautivât: Issumaerutivotit. Tâpsomale soᴋᴋoserane taimainerarpâ. Oᴋarput: Tagva Engelinga.

16 Pêtrusele ama avilortarpoᴋ; upkuêrutigamitsugle, tækkovât, tattaminiarpullo.

17 Aggangminulle nullorarpait nippangerᴋovlugit, unipkâlerporlo, ᴋanoᴋ Nâlekab piulingmago parngnanaersimavingmit, oᴋarlunelo: Tamanna oᴋautigisiuk Jakôbusemut ᴋattangutigênullo. Anivorlo tamattoma assianut aularlune.

18 Kaungmalle, sorsuktuksat mikkingitomik kappiasûtigivât, Pêtruse ᴋanoᴋ illinermangât.

19 Herôdesible ᴋaiᴋogamiuk nenninagolo, udjertortut kiglisiniarᴋârdlugit âtauᴋovait (toᴋᴋotauᴋovlugit). Jûdêamillo attersâlerpoᴋ Zesarêamut tagvanêlerdlunelo.

*20 **Issumaᴋarame** Tirusemiut Sidonemiullo unatadlaromavlugit. Tâpkoale illagêklutik tikkipât, Blastuselo attaniub pimmajinga illanârsitinamitsuk, ᴋennuvigivât unatartaujomanatik; nunaᴋottimingne nerᴋiksarsiortuksaugamik attaniub nunaᴋottinganit.

21 Uvlormele issumasimavingmine Herôdesib annorâne attannersônerminik saᴋᴋertitsijut attivait, iksivautaᴋsoarmullo ingidlune oᴋâlavigilerpait.

22 Inuille nipliavigivât: Tamadja Gûdib nippinga, inubleungitoᴋ.

23 Tagvainaᴋ Nâlekab Engelingata annauvâ, Gûde nertungimago; ᴋoppergunullo (inôvlune) nerrijaulerpoᴋ, anernangêrlunelo.

*24 **Gûdible** oĸausingit aglivalliavlutiglo siamarterput.
25 Barnabaselo Sauluselo utterpuk. Jerusalemit, tunnergutinik pititsijarêrĸârdlutik, Johanneselo illagivâk, Marĸusemik attipsâlik.

KAPITEL XIII.

Paulusib ajoĸertuijartorlune ingerganersoangita sivorlingat, Barnabase aiparilugo, Antiochiamit, Sîriamêtomit Asiarârsungmut. (Kap. 13. 14 lo.) Zipruseme Antiochiamelo Pisîdiamêtome oĸâlavuk.

ANTIOCHIAMELE illagêktune nellautaijoĸalauĸpoĸ ajoĸertuijoĸalarmelo; tâpkoa tagva Barnabase, Simonelo, Nigeremik taijaĸ, Luziuselo Zirênemioĸ, Manahenelo, Herôdesib attaniub inugoijaumaĸattinga, Sauluselo.
2 Tâpkoa Nâlekamik kivgartortillugit nerritailivlutik, Anerneĸ ajungineĸ oĸarpoĸ: Barnabaselo Sauluselo ingmigolingatilersigik, piniarnermut tamattomunga annerilaurapkik.
3 Tagva nerritaililutik tuksiarput, aggangminullo pattingmivlugik tillivakit.
*4 **Tâpkoa** Anernermut ajunginermut tillijaungmanik, Seleuziamut pivuk; tagvangallo umiaĸtorpuk Ziprusemut.
5 Salamisemullo pigamik, Gûdib oĸausinginik oĸâlavuk Jûdit illinniarvingænne. Johanneseletauĸ illagivâk, kivgarivlugo.
6 Kikkertarlo ingergavigilauramitsuk Pafose tikkilugo, angakoĸ naipipât, nellangaidlune nellautaijoĸ, Jûdiojoĸ, Barjehumik attilik.
7 Tâmna nunab attannertanganêpoĸ, Sergiuseme Pauluseme, anguteme sillatujome. Tâpsoma Barnabaselo Sauluselo ĸaiĸovak, Gûdib oĸausinginik tussaromavlune.
8 Elimasible angakub (taimak atteĸ tâmna tukkeĸarmat) akkerartorpak, nunab attanertanga okperĸojomanago.
9 Saulusible, Paulusemiktauĸ taijab, Anernermik ajunginermik angijomik illumertaujub tækkosarpâ,
10 Oĸarlunelo: Kittorngaujotit Sâtanasemut, sæglotunermiglo, uivêriklernermiglo illumiuteĸadlartotit, idluarnerniglo tamainik ômisuktotit, soraingilatit Nâlekab apĸosiningit idluartut attortauningit agviarlugit;
11 Mânnalo ahâk, Nâlekab aggangita ĸollangiarpâtit, tautugungnaertuksauvotit, seĸĸinerlo akkunit tautungniangilat. Tagvainarlo pujorsoamêlilarmelo (sorlo) târmiolerpoĸ; maungatuinarlo ĸennerialerpoĸ tessiortiksaminik.
12 Nunab attanertanga tamattominga tækkogame, okpilerpoĸ, Nâlekablo ajoĸertutâ tattaminiarivâ.

13 Paulusele najortingillo Pafosemit umiaĸtoramik, Pergamut pivut Pamfiliamêtomut. Johannesible ĸemmakpak, Jerusalemullo angergarivlune.

*14 **Tâpkoale** Pergamit aularivuk, Antiochiamullo Pisidiamêtomut pivlutik; tagvanelo illinniarvingmut itterpuk Sabbatib uvlungane, ingilutiglo.

15 Perĸojat nellautaijullo attuarêramigit illinniarvingme angajoĸaujut oĸautjaujartorĸovait: Kattangutigêt, sumik oĸaromagupse inungnut, ĸaiblaromavlugit, tâva oĸaritse.

16 Tagva Pauluse nikovipoĸ, aggangminullo nullorarpait oĸarlunelo: Illipse angutit Israêlitiojose, Gûdemiglo sivôrajose, nâlægitse!

17 Inuit ukkua Israêlitit Gûdingata atâtagijavut annerilauĸpait, inuillo tâpkoa ivlernartilauĸpait, tækkorngartaulaungmatta nuname Egipteneme; taikangallo annitilauĸpait tallermut pitsartujoĸsoarmut.

18 Jârillo 40 it nâvlugit illuserivalauĸtangit kamagingitsertorpait inuĸajuitomêtillugit.

19 Innuĸattigêllo 7 it nungupait Kanaanib nunangane, nunangallo avikpâ immeraut attortauĸolugo.

20 Kingorngane jârit 450 it nâvlugit idluarsaijunik tunnitjivigivait, nellautaijoĸ Samuêle tikkidlugo.

21 Tamattomalo kingorngagut attanermik tuksiarput. Gûdiblo Saulemik tunnitjivigivait, Kisib erninganik, angut Benjaminib kinguvânginit, Jârit 40 it nâvlugit.

22 Tâmnalo attanioĸojungnaeramiuk, Dâvide attaningortipâ tâpkonunga, tâpsominga kigligiutjivoĸ imâk: Dâvide nagvârpara, Jessib erninga, angut ômattima idluarijanga, tâpsoma perĸojakka tamaita malligomârpait.

23 Tâpsoma kinguvânginit Gûde, angernine malliklugo, Israêlib piulijiksanganik Jêsusemik saĸĸijârtitsilauĸpoĸ.

24 Tâmna ajoĸertuerĸârtinago, Johannese oĸâlavoĸ baptijumik Israêlitit illûnatik ĸaĸĸialerĸovlugit.

25 Johannesible, inôĸojaujutigijane nâmaksitileramiuk, oĸarpoĸ: Taimnaunasugijapsinga taimnaungilanga: ahâgle kingunipkut ĸainiarpoĸ, nellopĸotivigijara ittiggagutîgik singêjarlugik.

26 Illipse angutit ĸattangutigêt, Abrahab kinguvângita ĸittorngangit, Gûdemiglo sivôrajut illipsingne, oĸautsit piulijaujutiksamik tamattominga tillikliutjauvut illipsingnut.

27 Jerusalemêtut angajoĸângitalo illitaringinamigit Jêsuse nellautaijullônêt oĸausingit, attortauvaktut Sabbatine tamaine, toĸĸotæksangortipât, nâmaksitilugit taipkoa oĸausingit.

28 Nagvârlungigalloardlutik toĸĸotsitiksangonermik, Pilatuse tuksiarvigivât toĸĸotserĸovlugo tâpsominga.

29 Tamaitalo tâmna pivlugo aglaksimajut nâmaksitinamigit, kejungmit akkartipât illivlugolo illuvermut.
30 Gûdible tuppaktilaukpâ tokkungajunit.
31 Uvlunelo unuktune tækkojauvok Galilêamit Jerusalemut majorarkattigilauktaminut; tâpkoa kigligiutsijokottigivait inungnut.
32 Uvaguttauk angersimanek atâtagijaptingnut pijok okautigivavut illipsingnut.
33 Uvaptingnut, taipkoa kittorngangnut, Gûdib (angersimanek tamanna) nellautsimatilaukpâ, Jêsuse tuppaktinamiuk; taimaktauk aglaksimavok imgerutime 2 me: Ernerivagit, uvlome ernetârivagit.
34 Tokkungajunillo tuppaktinamiuk. asserornartomut (illuverme) perkojungnaerdlugo kingorngane, tamattominga imâk okarpok: Dâvidib angervioninginik sokkosijuitunik tunitjivigijomavapse.
35 Taimak pivlugo okarivoktauk imgerume tâpsoma assiane: Ajunginerit (ivjornaitokottit) asserornermik (illuverme) tækkokojomângilat.
36 Dâvidele, inôvlune Gûdib pijomajanganik kivgartulaurame, tokkolaukpok, atâtagijanginullo illijaulaukpok, asserornermiglo tukkisilaukpok.
37 Gûdible tuppaktilauktangata asserornek tukkisilaungilâ.
38 Mânnale angutit kattangutigêt, kaujilersiuk, tâpsomûna ajornernit issumangnarungnaitomik okautjaulerapse, tamainillo Môsesib perkojanginut idluartitaujungnanginipsingnit.
39 Tâpsomungale okpertok idluartitauvok.
40 Mânna udjertoritse, nellautaijut okausingit illipsingnut nellautsilerkonnagit imaitut:
41 Okokse, nachojoksôjose, tattaminiarluselo nungutitse; inôtilluse piniarnermik pigama, okautjaugalloarupse tamattominga okpitsangilasse.
42 Jûdille anningmatta illinniarvingmit, nellojut kennuvut, Sabbatik akkorngangne okautsinik makkoninga okautjaujomavlutik.
43 Illinniarvingmêtut kattimajarêrmatta, Jûdit unuktut Jûdiokattaujullo Gûdemik nâlektut Pauluselo Barnabaselo mallikpakit; tâpkoale okautivlugillo kaiblarpait, Gûdib saimarsautânut nippingatsainarkovlugit.
*44 **Sabbatible** tuglîane iglugasæksuit inungit illûnakasatik kattimajartorput.
45 Jûdille inuit tækkogamigit, ningarosudlalerput, Paulusiblo okausingit akkerartorlugit, akkerartorput mittautekadlarlutiglo.
46 Paulusele Barnabaselo sivôranatik okâlavuk: Gûdib okausingit okautigerkârdlugit illipsingnut pijariakalaukpok;

mânnale ajæktorapsigik nangminipsingniglo pijuksaungitinapse inôtsemik nâksaungitomik, nellojunut tâva sâlerpogut.

47 Nâlekab perĸungmattigut imâk: Nellojunut ĸaumartiksangortilauĸpagit, piulijiksauĸovlutit sillaĸsûb issuanut.

48 Nellojulle tamanna tussaramitsuk, ĸuviasulerput, Nâlekablo oĸausingit nakorivait; okpilerlutiglo illûnatik inôtsemut nâksaungitomut pijuksat.

49 Nâlekablo oĸausingit siamarterput tamattoma erĸânut illûnânut.

50 Jûdille ningarosuktidlalerpait arnat nâlektut nertornartullo, angutillo angajoĸaujut iglugasæksoarne, Pauluse Barnabaselo unangmijauĸovlugik, pingujarpakillo erĸâmingnit.

51 Tâpkoale itikkamik samingit katterarpait tâpkonunga, Ikôniamullo aularlutik.

52 Illinniartulle ĸuviasulerput illumertaulilarmiglo Anernermik ajunginermik.

ĸAPITEL XIV.

Paulusib Barnabasiblo Ikôniamêniginguik, Listramelo Derbemelo. Utterniginguik Antiochiamut Siriamêtomut.

IĸÔNIAMELO itterĸattigêkpuk Jûdit illinniarvingænnut; oĸâlangmaniglo, unuktoĸsuit Jûdit Grîchillotauĸ okpilerput.

2 Jûdille okpingitut aulatidlarpait ningarosuktilaitalo nellojut tarningit ĸattangutigênut.

3 Tagvanêlerpuk akkunit, sivôranatiglo oĸâlavuk Nâlekamik; tâpsoma oĸautsit saimanerminik okpernartipait, nellunaikutaniglo tattamnartuniglo pivoĸ tâpkoa aggangitigut.

4 Unuktovaksuille iglugasæksoarmiut maggoilivut, illangita Jûdit illagivait, illangita Apostelit.

5 Perajaludlalermattale nellojullo Jûdillo angajoĸâtik illagællugit, mittautikumavlugillo milloromavlugit ujarĸanut,

6 Tamattominga tukkisigamik, ĸemmavuk iglugasæksoarnut Likaôniamêtunut, tagva Listramut Derbemullo, nunablo tâpsoma erĸânut;

7 Tagvanelo oĸautsit tussarnertut oĸâlatigivait.

*8 **Listramelo** angutoĸalauĸpoĸ iksivainartomik, ittigalukkame inûlerminit, pissujuitôtsainartomik.

9 Pauluse oĸâlangmat, tâpsoma tussarpâ; (Paulusible) tækkosaramiuk, missigilerlunelo, tâmna okperalloarmat âĸiktauniarnerminik,

10 Nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Nikkovidlutit nangerit. Kiggertarpoĸ tagva, arvertalarmelo.

11 Inuille Paulusib pijanga tækkogamitsuk, niplialerput,

ᴏᴋarlutik Likaôniamiut ᴏᴋausingit attorlugit: Gûdit inuktitun-ilivlutik aᴋᴋarvigivâtigut.

12 Barnabaselo atserarpât Jupiteremik, Pauluselo Merᴋuriusemik, ᴏᴋâlajioluarmat.

13 Jupiterible iglugasæksuit sillatânêtub ajoᴋertuijungata tuktuvait tâpkoalo niaᴋôtiksangit âpait ittertarvianut, tunnergutigijomavlugit, inuit illagællugit.

14 Aposteligle Barnabasib Paulusiblo tamanna tussaramikko, annorâtik allikpait, aᴋpangerlutiglo inuit akkorngænnut, nipliadlalerpuk,

15 Oᴋarlutiglo: Angutaujose, sôg taimailiorpisê? Inutuinauvoguk toᴋᴋojomârtoguk illipsitut, oᴋautsiniglo tussarnertunik oᴋâlavoguk illipsingnut, sâgiarᴋovluse ômangat Gûdeungitomit Gûdemut ômajomut, ᴋilangmiglo nunamiglo, immarbingmiglo illuanêtuniglo tamainik pingortitsijomut;

16 Tâpsoma nelliutune annigortune nellojut tamaita issumamingnik inônialauᴋtut kammagingitsertorpait.

17 Taimaigalloarmat, ingminik nellonartilaungilaᴋ, unuktunik ajungitullivigigamitigut: sillaloᴋojivlune ᴋilangmit, perorsiallo perorᴋovlugit, tunitjivigivlutalo nerᴋiksaptingnik, ᴋuviasungnermiglo ômatiptingne.

18 Taimaglo oᴋaramik, inuit innerterlugit serlaᴋ ajulingilait, tunnergutinik tunnijerᴋonnagit.

*19 **Jûdille** Antiochiamit Ikôniamillo tagvunga pivut, inuillo kajungersarpait, Pauluse millortauᴋovlugo ujarᴋanut, unialâllo iglugasæksoarnit, toᴋᴋonasugællugo.

20 Illinniartulle illumangmatsuk, nikovipoᴋ ailunelo iglugasæksoarnut. Kaungmallo tagvangat aularpoᴋ Barnabase aiparællugo Derbemut.

21 Iglugasæksuillo tâpkoa oᴋautsinik tussarnertunik oᴋâlavigivait, unuktullo ajoᴋertulauramikik, ama utterivuk Listramut, Ikôniamullo, Antiochiamullo (Pisîdiamêtomut),

22 Illinniartut tarningit nakkoᴋsitipait, ᴋaiblalaitalo okpernermik soraerᴋonnagit, kappianartullo unuktut attorlugit Gûdib nâlegauvinganut pijuksaugupta.

23 Illagêktullo illûnaita ajoᴋertuijunik pitipait, tuksiarlutiglo nerritailivlutiglo, Nâlekamut okperijangænnut sapputijauᴋovait.

24 Pisîdialo apᴋotigællugo Pamfîliamut pivuk.

25 Oᴋautsiniglo oᴋâlavuk Pergame, Attâliamullo attersârpuk.

26 Tagvangallo umiaᴋtorpuk Antiochiamut (Sîriamêtomut) perᴋojauvigilauᴋtamingnut piniarnermik mânna nâmaksijamingnik Gûdib saimarsaininganut.

27 Tagvungale pigamik, illagêktut kattersorᴋolerpait, unip-

kârlutiglo Gûdib piniarnersoanganik tâpkungnûna, ĸanorlo nellojunut okpernerub upkuanga angmartilaungmago.
28 Illinniartulle najugarivlugit tagvanêlerpuk akkunit.

KAPITEL XV.

Apostelit oĸarĸattigêngninginik Jerusalemi kippineĸ pivlugo. — Paulusib ajoĸertuijartorlune ingerajanersoangata aipanga, Silase aiparivlugo, Antiochiamit (Siriamêtomit) Asiarârsungmut Europamullo. (Kap. 15, 36 — 18, 22.) Paulusib Barnabasiblo aviningangnik.

ILLANGILLO Jûdêamit attersârput ĸattangutigêllo ajoĸertorpait: Kippijaulingikupse, Môsesib illusinga attorlugo, piulijauniangilase.
2 Pikkablâdlartoĸalermat, Paulusiblo Barnabasiblo mikkijôngitomik akkerartormattikik, nâmagivât, Pauluselo Barnabaselo, assingillo illangit Jerusalemut majorarĸovlugit Apostelinut angajoĸânullo, tamanna appersût pivlugo.
3 Illagêktunullo ĸannilârtauvlutik apĸome, Fenîzialo Samârialo apĸotigivakit, tagvanelo unipkârput nellojut sâgiarninginik, ĸattangutigêllo illûnaita angijomik ĸuviasuktipait.
4 Jerusalemullo tikkingmatta, illagêktut, Apostelillo angajoĸâllo tækkorngiorpait, unipkârpullo, ĸanoĸ angijomik Gûde pinnialaungmat tâpkungnûna.
5 Tagva Farisêerit illangit okpertut nikovilutik oĸarput: (Inuit taipkoa) kippijaujariaĸarput, oĸautjaujariaĸalarmiglo Môsesib perĸojanginik mallerĸovlugit.
*6 **Apostelille** angajoĸâllo kattimalerput oĸautsit ukkua nautsertorlugit.
7 Akkunille akkerartulaungmatta, Pêtruse nikovipoĸ oĸautilugillo: Illipse angutit ĸattangutigêt, ĸaujimavose nutaujungnailertomik Gûde akkunaptingne annerosulaurame, nellojut tussarĸovlugit ĸannimnit oĸautsinik tussarnertunik, okperĸovlugit.
8 Gûdiblo, ômatinik ĸaujimajub, nellunaililauĸpait, Anernermik ajunginermik tunitsivigilauramigit uvaptitut.
9 Adsigêngitomiglo uvaptingnut tâpkonungalo pititsilaungilaĸ, ômatingillo sujungaitilauĸpait okpernermut.
10 Sôg mânna Gûde oktorpisiûk, illinniartut ajornartoĸsoarmik illitjivigijomavlugit, atâtagijaptalo uvagullo sappidlalauĸtaptingnik.
11 Okperpogulle, piulijauniarapta Nâlekab Jêsusib Kristusib saimarsautânut, taipkotitunaĸ.
12 Tagva inugiartoĸsuit illûnatik nippangerput, Barnaba-

selo Pauluselo nâlegiarlugik, unipkârtuk ĸanoĸ angijunik nellunaikutaĸsoarnik tattamnartuniglo Gûde pinialaungmat tâpkungnûna nellojut akkorngænne.

*13 **Oĸarêrmanik** tâpkoa, Jakôbuse kiolerpoĸ oĸarlunelo: Illipse angutit ĸattangutigêt, nâleksinga:

14 Simon unipkâlauĸpoĸ, ĸanoĸ Gûdib nellojut issumagilaungmagit, nellipsatainarlugit, tâpkonangat inungnik illaliulaungmat atterminut.

15 Tamattomingalo nellautaijut oĸausingit nellautsivut, imâk aglaksimangmat:

16 Tamattoma kingorngagut utteromagivunga, Dâvidib iglunga immiksimajoĸ sennaniardlugo, asserorningillo idluarsaromavakka nappârtilugillo.

17 Inuit amiakut Nâlekamik apperĸuteĸarĸovlugit, nellojut illûnatik attimnik taisiviojut; Nâlegaĸ oĸarpoĸ, tamakkoninga tamainik piniartoĸ.

18 Gûdib piniarnine tamaita ĸaujimavait sillaĸsûb pigiarninganit.

19 Taimaimat issumavunga nellojut Gûdemut sâgiartut kappiasuktitæksaringinaptigik;

20 Aglagvigilugille Gûdeungitut sallumainarninginik perĸonnagit, arnaniarĸonnagillo anguniarĸonnagillônêt; ippimajomiglo aungmiglo nerrerĸonnagit.

21 Itsaĸsoarnit Môsesib oĸausinginik oĸautjijoĸarmat iglugasæksoarne tamaine, Sabbatinelo tamaine attuarpait illinniarvingne.

*22 **Apostelillo** angajoĸâllo illagêktullo illûnatik idluarilerpât, angutik magguk illamingnit ĸennerlugik tillilâniglo Antiochiamut, Pauluselo Barnabaselo illagællugik, ukkua: Jûdase Barsabasemik attipsâlik, Silaselo; tâpkoa angutik ajoĸertuijôvuk ĸattangutigêt akkorngænne.

23 Aglangniglo (aglaktamingnik) neksarĸovait, imailijunik: Uvagut Aposteliojogut, angajoĸâllo, ĸattangutigêllo salutipavut ĸattangutigêt nellojunit pijut, Antiochiamêtut, Sîriamêtullo, Ziliziamêtullo.

24 Tussalaurapta, uvaptingnit pijut illangita ajoĸertûsermingnut tammartitsartormasse, tarniselo asserortilugit oĸarlutiglo: Kippijaujuksauvose, perĸojallo malliklugit; uvaptingnut taimak perĸojaungigalloaramik;

25 Taimaimat kattimavluta issumaĸattigêkpogut, angutingnik annerosukluta, tillivlugiglo illipsingnut, nagliktavut Barnabase Pauluselo illagællugik.

26 Angutik tâpkoa (Barnabase Pauluselo) inôsitik ivlerilaungilâk Nâlegapta Jêsusib Kristusib attinga pivlugo.

27 Tagva Jûdaselo Silaselo tillivavut, tâpkoa oĸautsinutĸauĸ tamattominga oĸalârpuk.

28 Anernerub ajunginerub uvagullo tamanna idluarigaptigo, assinginik malligæksanik illipsingnut illijinata, makkoninga pijariaĸartunik kissênik:

29 Tunnergutinik Gûdeungitunut, aungmiglo, ippimajomiglo êsijuksaungilase, arnaniaraselo anguniaraselônêt; tamakkoninga pingikupse, idluartomik pivose. Inôtsiarpagitse!

*30 **Tàpkoa** tillijaumagamik, Antiochiamut pivut, inugiartorsuillo kattitipait, tunnitsivigilaitalo aglangnik tamakkoninga.

31 Tamakkoa attuaramigit, mannigortaunek kuviasûtigilerpât.

32 Jûdasiblo Silasiblo nellautaijôjuktauk, kattangutigêt kaiblarpait oĸautsinut unuktunut, nakkoĸsitilaitalo.

33 Tagvanelo mullukasalaungmanik, okpertoĸattigênut ullapirsauteĸarlutik angergarĸojaulerpuk Apostelinut.

34 Silasible idluarivâ tagvanêtsomavlune.

35 Paulusele Barnabaselo Antiochiame piniarpuk, assitiglo unuktut illagilugit ajoĸertuivut oĸâlavlutiglo Nâlekab oĸausinginik.

36 **Uvlulle illangit nângmatta, Pauluse Barnabasemut oĸarpoĸ: Ailaungmiluk, ĸattangutivut tækkojartorlugit iglugasæksoarne illûnaine, Nâlekab oĸausinginik oĸâlavigilauĸtaptingne, ĸanoĸ illingangmangâta.

37 Barnabasele issumaĸarpoĸ, illakumavlugo Johannese Marĸusemik attipsâlik.

38 Paulusible idluarivâ, taimaitoĸ illakumanago, tâpkoninga ĸemmailauĸtoĸ Pamfîliame, ingergaĸattiginagiglo piniarviksamut.

39 Angijomik akkerartortigêgamik, avipuk; Barnabasib Marĸuse aiparilerpâ, umiaĸtorlutiglo Ziprusemut.

40 Paulusible Silase aiparællugo aularpuk, Gûdib saimarsautânut perĸojauvlutik ĸattangutigênut.

41 Ingergalerporle Sîrialo Zilîzialo apĸotigællugik, okpertoĸattigêllo nakkoĸsitipait.

KAPITEL XVI.

Paulusib piniarninginik iglugasæksoarne Asiarârsungmêtune, Filippimelo.

DERBEMUT Listramullo pivoĸ; ahaglo tagvane illinniartoĸalauĸpoĸ, Timôteusemik attilingmik; anânanga Jûdiovoĸ okpertorlo, atâtangale Grîchiojoĸ.

2 Kattangutigêt Listraminut Ikôniamiullo tâmna piloriktoĸotigivât.

3 Paulusib tâmna aiparijomagamiuk, pivâ kippivlugolo, Jû-

dit tagvanêtut pivlugit, illûnatik ĸaujimangmatta, atâtanga Grîchiongmat.

4 Iglugasæksoatigut ingergagamik, Apostelillo angajoĸâllo Jerusalemêtut perĸojanginik unnertûtivlugit mallerĸovait.

5 Tagva illagêktut okpernermut nakkoĸsititauvut, unuksivalliavlutiglo uvlut tamaita.

*6 **Frigialo** nunalo Galâtsia apĸotigigamikik, Anernermut ajunginermut innertertauvut, oĸautsinik oĸâlaĸonnagit Asiame.

7 Misiamulle pigamik, Bitîniakut ingergarasuarput; Anerneruble ama inerterpait.

8 Misiale sennerĸogamitsuk, Trôasemut attersârput.

9 Unnuamelo tamattomane tækkotitjumik saĸĸertoĸarpoĸ Paulusemut: taimna angutaulauĸpoĸ Mazedôniamioĸ; tâpsoma nangerdlune tuksiarvigivâ oĸarlunelo: Ikâlaurit Mazedôniamut, ikkajortigullo!

10 Tækkotitjumik tâpsominga tækkungmat, Mazedôniamut tagva erinesulerdluta ainasuarpogut, ĸollarnangimat, Nâlekab taikunga ĸaiĸungmattigut, oĸautsinik tussarnertunik oĸâlavigilugit.

11 Trôasemit aularluta umiaĸtorpogut, Samotrâzialo torârlugo tikkipavut, uvlublo aipangane Neapolisemut.

12 Tagvangallo Filippimut pivogut. Iglugasæksuit tâpkoa angnerpângovut Mazedôniame, Rômiunik inuggit. Uvagulle iglugasaksoarne tâpkonane uvlut illanginik piniarveĸarpogut.

13 Sabbate nelliutingmat, iglugasaksuit sillatânut pivogut kôngmut, tuksiarviovaktomut, ingidlutalo, arnallo tagvane kattimajut oĸâlavigilerpavut.

*14 **Aruarlo** Gûdemik opigosuktoĸ, Lîdiamik attilik, niuverte aupaluktanik (annorânik), Tiatîramiut iglugasæksoanginit pijoĸ, nâletsiarpoĸ; tâpsoma ômattâ Nâlekab angmarpâ, Paulusib oĸausingit kamagitsiarlugit.

15 Baptitauleramele iglomioĸattingillo, tâpsoma ĸaiblarpâtigut, oĸarlunelo: Okperasugigupsinga Nâlekamut, itteritse iglumnut, tagvanêtsainarluse, katsungaitomiglo itterĸovâtigut.

*16 **Tuksiarvingmulle** aitilluta, arnaĸ kivgaĸ uvaptingnik pârsivoĸ, anernilik pijomârtuksanik oĸasûmik; angajoĸânelo perĸutinik akluitipait, sivorngagut oĸarame pijomârtunik.

17 Tâpsoma Pauluselo uvagullo illûnânut mallikpâtigut, ĸaggudlarlunelo oĸarpoĸ: Gûdib ĸotsingnerpângojub inuit ukkua kivgarivait; tâpkoa oĸautivâse apĸomik piloringnermut.

18 Taimailiorpoĸ tâmna uvlunik unuktunik Paulusible tamanna kiksautigivâ, ĸeviardlunelo anerneĸ oĸautivâ: Jêsusib Kristusib attingane annerĸovagit ômangat. Tagvainarlo annivoĸ.

*19 **Nâlegangille** tukkisileramik, nerriungnitik akkilertaunermik annigormat, Pauluselo Silaselo tiguvakit uniarlugiglo niuvervingmut angajoĸât sângænnut,

20 Aulatsijunullo pitipakit, oĸarlutiglo: Inûk tâpkoa Jûdiojuk iglugasæksoarmioĸattivut tammartipait.

21 Ajoĸertuivuglo illusiksanik illalioræksaringitaptingnik, Rômiogapta.

22 Inuillo illûnatik pikkablâtitauvut pitjutigællugik; aulatsijullo annoraijartauĸovakit issaĸajauĸolâniglo.

23 Angijomiglo issaĸadlalauramikik, parngnanaersimavingmut pitipakit, parngnanaersimaviublo angajoĸânganut udsertortautsiarĸovakit.

24 Taimak perĸojaugame, tâpsoma parngnanaersimavît ĸammanênerpângæmmut pitipak, niungillo parngnanaersordlugit ĸejuksoarmut.

*25 **Unnuarle** ĸetteralermat Pauluselo Silaselo tuksiarpuk, Gûdelo nakkoridlarpâk. Parngnanaersimavingmêĸattingitalo tussarpakit.

26 Tagvainarlo nuna sajukpiludlarpoĸ, parngnanaersimaviub tungavinga aulataudlarlune; tagvainarlo upkuangit illûnaita upkuêrtauvut, ĸellarutillo illunaita ĸellarutjârput.

27 Parngnanaersimaviuble angajoĸânga simningminit tuppakkame, parngnanaersimaviublo upkuangit upkuêrsimajut tækkogamigit, saviksoane amuvâ, ingminiglo kappidlaromavlune, ĸellaksorsimajut ĸemânasugigamigit.

28 Paulusele nipliadlalerpoĸ oĸarlunelo: Illingnik pidlarniarnak, ilûnata ovanêgapta.

29 Nenneroamigle ĸaitauĸojivoĸ, ittersârlunelo, sajulerdlunelo Paulusib Silasiblo ittiganginut pâmakpoĸ.

30 Annitilugiglo oĸautivak: Nâlegâkka, sumik piniartuksauvêk, piulijauĸovlunga?

31 Oĸarpuk: Nâlekamut Jêsuse Kristusemut okperit, tagva piulijauniarpotit iglomioĸattitillo.

32 Nâlekablo oĸausinginik oĸautivâk, iglomioĸattingillo illûnaita.

33 Ingminullo pitipak, unuab stundingane tâpsomane, killingillo ubvarpait; baptitaulilarmelo tagvainaĸ, illanne illûnaita illagilugit.

34 Iglominullo ittertipak, nerritilugiglo, ĸuviasulerporlo iglomioĸattine illagivlugit, Gûdemut okpilerame.

35 Kaulermallo aulatsijut iglugasæksuit kivgangit tillivait, oĸarlutiglo: Inûk tâpkoa aularlik.

36 Parngnanaersimaviublo angajoĸângata oĸautsit makkoa oĸautigivait Paulusemut: Aulatsijut tilliklilauĸput tamaunga, ĸellarutjârtauĸovlutik. Mânna annileritik, aularlutiglo ullapirsauteĸarlutik.

37 Paulusible oĸautivait: Issaĸadlalauĸpâtiguk inuit tækkoane, kiglisiniaranuglo, Rômiôgalloartoguk, parngnanaersima-

vingmullo pitilunuk, mânnalo sagvangitome aularĸovâtigûk? Aukagle, nangminek annititsartorlittiguk!

38 Oĸautsit makkoa iglugasaksuit kivgangita oĸautigivait aulatsijunut; tussaramiglo Rômiôjungnik sivôralerput,

39 Kaivullo mannigôtomik oĸautivlugik annitipakit, tuksialâniglo, iglugasæksoarnit aularĸovlugik.

40 Tagva parngnanaersimavingmit annivuk, pullâriartorlutiglo Lîdiab iglunganut; ĸattangutigêllo tækkolauramikit manigulaitalo, aularpuk.

KAPITEL XVII.

Paulusib oĸâlaninganik Tessôlanikame, Bêreame Atênemelo.

AMFIPOLIS apĸotigigamikko Apolônialo, Tessalônikamut pivuk; tagvane Jûdit illinniarveĸalauĸput.

2 Paulusib ittervigivait illutsimitut, oĸâlavigivlugillo Sabattine pingasune aglait attuarlugit.

3 Tukkeĸartipaillo tâpkonunga, unertuivlune, Kristusemik âniatitaujariaĸalauktomik, toĸĸungajunillo makkitsariaĸalauktomik; Jêsuselo tâmna (oĸarpoĸ) oĸautigijara, Kristuseongmat.

4 Illangillo okpilerput, Pauluse Silaselo illagilerdlugik; Grîchittauĸ Gûdemik nâlektut unnudlalauĸput, arnattauĸ angajoĸaunersat ikkitôlungitut.

*5 **Jûdille** okpingitut ningarosulerput, angutillo illangit illuluktorsuit kassêtut ingmingnut kattitipait, illeratsâdlarĸovlugit pikkablâtilaitalo iglugasæksoarmiut, Jasonib iglungata sillatânut pivut, pinasuarpullo tâpkoa âtsomavlugik inuit akkorngænnut.

6 Nenninginamikigle, Jason okpertullo illangit aularupait iglugasæksuit angajoĸânginut, nipliadlarlutiglo: Inûk ipkua sillaĸsûb inunginik tamainik asserorterijuk tamaungarivuk.

7 Tâpkoa Jasonib ingminut ittertilauĸpak; tâpkoalo illûnatik attaniviksûb perĸojangit mallingilait, oĸarlutik, taipsoma assiagôĸ attaniviongmat, Jêsusegôĸ.

8 Uimajârtidlarpaille inuit, iglugasæksuillo angajoĸângit, tamattominga tussartut.

9 Jasoniblo illagijangitalo akkiorningit tussaramigit, aularĸovait.

*10 **Unnuamele** ĸattangutigêt Pauluse Silaselo erinesârdlugik aulartipakit Berêamut. Tagvunga pigamik, Jûdit illinniarvingænnut itterpuk.

11 Tâpkoa ajunginerojut Tessalônikamiunit; oĸautsillo illaliorpait ĸunnutuidlutik, uvlullo tamaita attuarpait ĸennerdlutik taimaingmangâta (Paulusib oĸausingititut).

12 Tâpkonangat unnuktut tagva okpilerput, ikkitôngituttauĸ Grîchit angajoĸaunersat angutillo arnallo.

13 Jûdille Tussalônikamiut tussaumaleramik, Gûdib oĸausingit Berêametauĸ oĸâlatigijaungmatta Paulusemut, ĸaivut, tagvanelotauĸ inuit pikkablâtilugit.

14 Kattangutigêlle tagva tuavidlutik Pauluse aulartipât, immânut ailerĸovlugo, Silasele Timôteuselo tagvanêlerpuk.

15 Paulusible ĸannilârtingita âpât Atênemut. Oĸarĸongmagillo Silasemut Timôteusemullo, tuavilutik tikkerĸovlugik tâpsomunga, uttilerivut.

*16 **Atênemele** Paulusib utaĸĸileramigik, illungertudlalerpoĸ anernermigut, iglugasæksoarmiut tautukamigit Gûdeungitunik angijomik nâlektut.

17 Illinniarvingmelo Jûdit Gûdemiglo nâlektut oĸâlavigigalloarpait, niuvervingmelo uvlut tamaita tagvunga pijut.

18 Epikurêerillo illangit Stoikerillo Filosôfit (illisimanersiortit) akkerartorpât; illangillo oĸarput: Kanneĸadlartoĸ una ĸanoĸ oĸauseĸarĸâ? Illangille oĸarivut: Sorlo Gûdinik tækkorngartanik oĸâlajomajoĸ; oĸautsinik tussarnertunik Jêsusemik makkitoĸaromârtomiglo oĸautilaungmagit.

19 Tiguvâllo, kiglisiniarvingmullo âpât oĸarlutiglo: Tukkisititaujungnaralloarpitâ ajoĸertûtsemik nutâmik ajoĸertûserijarnîk?

20 Siutiptingnut tussarngartanik pigavit; tagva tussaromadlarpogut tamattominga, ĸanoĸ tukkeĸarmangât.

21 Atênemiulle illûnatik, tækkorngartattauĸ tagvanêtut, nutânik kissênik oĸauseĸaromavlutik tussaromavlutiglo kajungilâlauĸput.

*22 **Paulusele** kiglisinniarviub ĸerĸane nangerpoĸ oĸarlunelo: Illipse angutit Atênemiojose, tukkisilerpapse illûnaine okperluluadlarapse Gûdeungitunik.

23 Tamâne arvertarama, tuksiarvise nautsertulauĸpakka, Altârelo naipipara aglalik imâk: Gûdemut nellonartomut. Tuksiarvigijase tâmna, nellojase oĸautigivara mânna illipsingnut.

24 Gûde sillaĸsoarmik pingortitsijoĸ pinginiglo tamainik, Nâlegaugame ĸilangmullo nunamullo, kattimaviksoarne aggangnut sennamajune inneĸangilaĸ;

25 Inuit agganginuttauĸ kivgartortaujariaĸangilaĸ, sumik ajoĸsartotut; nangmineĸ tamaita inôtingmagit anerneĸalertilaitalo, piksanginiglo tamainik tunnitjivigingmagit.

26 Inugasæksuillo kinguvângoĸattigêt tamaita pingortilauĸpait aungmit attautsemit, nunaĸsoaĸ illûnât inuĸalertilugo, sivorngagullo issumasimatigivait nelliuningita sivitujariangit, ĸanorlo ĸanningitigijomut nunaĸariangit;

27 Nâlekamik ĸenneriarĸovlugit, missigilermangârmitsuk nagvârmangârmitsuglo; ungasingigalloarmattigut tamapta:
28 Tâpsomane inôgapta aulavlutalo ipogut; taimaktauĸ oĸarivut Poêtit illangit illipsingnêtut: Tâpsoma illagivâtigut.
29 Tagva illaĸarapta Gûdemik, issumajuksaungilagut Gûdioniub adsigingmago inungoaĸ Goldeojoĸ, Silbereojorlônêt, ujaraujorlônêt, inub issumaminut sennajanga.
30 Nelliutune inuit nellojôtillugit Gûdib kamagingitsertulauĸpait; mânnale inuit illûnaita nunalingne tamaine ĸaĸĸialerĸovait;
31 Uvlormik taisimalaurame, sillaĸsoarmiunik idluarsaivlune erĸartuijomârvingminik angutikut piniarĸojamigut, illûnaita okpertitsomavlugit, toĸĸungajunit tuppaktinamiuk.
*32 **Toĸĸungajunit** makkinermik tussaramik, illangit mittauteĸarput, illangille oĸarput: Tamattominga ama tussaromavaptigit.
33 Paulusib tâva ĸemmakpait.
34 Angutille illangita najugârivât, okpilerlutiglo; taipkoa illangat Dionîsiuse, kiglisiniarpaktut illangat, arnarlo Damarisemik attilik; assingitalo illagivait.

KAPITEL XVIII.

Paulusib Korintemêninganik. Efêsuse apĸotigilugo ingerganinganik Jerusalemut, utterninganiglo Antiochiamut Sîriamêtomut. —
Paulusib ajoĸertuijartorlune ingerganersoangita pingajuænnik, Antiochiamit Asiarârsungmut Europamullo. (Kap. 18, 23 — Kap. 21.) Apollusib Efêsusemêninganik

KINGORNGAGUT Pauluse Atênemit aularpoĸ Korintemullo pivlune.
2 Jûdemiglo tagvane naipitsivoĸ, Akvilamik attilingmik; tâmna Pontuseme inûlertoĸ Italiamit tikkeĸammertoĸ nulliane Priszilla aiparællugo, attaniviksûb Klaudiusib Jûdit illûnaita aularĸolaungmagit Rômemit.
3 Tâpkungnunga itterpoĸ; adsigêngniglo sennagamik, najorpak sennavlunelo; itsaliorteovulle.
4 Sabbatinelo tamaine illinniarvingme ajoĸertuivoĸ, Jûdillo Grîchillo ĸaiblarlugillo tukkisitipait.
5 Silasele Timôteuselo Mazedôniamit pingmanik, Pauluse Anernermut kajungersartauvoĸ, Jûdinut kigligiutjerĸovlugo Jêsusemik Kristuseojomik.
6 Akkerartormattale mittauteĸalarmiglo, annorâne aulatidlarlugit oĸautivait: Ause niaĸupsingnut pile, uvanga passi-

jæksaungilanga; mânnamit passijæksaunanga nellojunut ainiarpunga.

*7 **Tagvangallo** aularpoĸ, angutib Justusemik attiggub iglunganut itterlune, Gûdemik opigosuktub, tâpsoma iglunga illinniarviub tungânêtoĸ.

8 Krispusele, illinniarviub angajoĸânga, iglomioĸattingillo illûnatik okperput Nâlekamut; Korintemiullo unuktut nâlektut okpilerivut baptitaulerlutiglo.

9 Nâlekable Pauluse oĸautivâ tækkotitjutikut unnuame: Sivôranak, oĸarille nippangernaglo;

10 Illagigapkit, inungmut attautsemullônêt idluitullivioniatsangilatit; iglugasæksoarne tamakkonane unuktunik inuĸottekârama.

11 Tagvanêporle jâremik attautsemik taĸĸiniglo pingasojortunik, ajoĸertorlugillo Gûdib oĸausinginik.

*12 **Gallioncle** attanerusiongmat Achajame, Jûdit illagêklutik perajaludlarput Paulusemut, aularupâllo kiglisiniarviub iksivautangata sânganut,

13 Oĸarlutiglo: Oma inuit kajungertipait, Gûdemik kivgartorĸovlugit perĸojat nâlengnagit.

14 Pauluse oĸaromalermat, Gallion oĸarpoĸ Jûdinut: Jûdiojose! idluitomik pikpat, ajortullinermiglônêt, tussarajarpapse nâmaktomik;

15 Appersûtiongmalle ajoĸertûtsemik, atterniglo, perĸojipsingniglo, issumapsingnik piniaritse, taimaitomik erĸartuijomanginama.

16 Aulartipaillo kiglisiniarviub iksivautanganit.

17 Tagva Grîchit illûnatik Sostenese, illinniarviub angajoĸânga tiguvât, annaudlalâllo kiglisiniarviub iksivautangata sângane; Gallioniblo kammagingilait.

*18 **Paulusele** akkunit sulle tagvanêlauĸpoĸ; kingorngagut ĸattangutigêt soraerutiksamik oĸautivait, Sîriamullo umiaĸtoromavlune Priszillalo Akvilalo illagællugik; nujanelo (Paulusib) kipjarpait Kenĸrêame, oĸautsine malliklugit, taimak oĸarsimagame.

19 Efêsusemullo pivoĸ, tagvungalo ĸemmakpak; nangminerle illinniarvingmut itterpoĸ Jûdillo oĸâlavigivait.

20 Innangmatsuk najortaujomavlutik akkunêrnersamik, ĸippilukporle.

21 Soraerutiksamiglo oĸautivait oĸarlunelo: Aularviksiorvingme tikkiniartome Jerusalemêtsariaĸarpunga; tikkitsomârivapse, Gûdib perĸokpanga. Efêsusemillo aularpoĸ.

22 Zesarêamullo pivlune, (Jerusalemullo) timuarpoĸ, illagêktullo salutinamigit, Antiochiamut attersârpoĸ.

23 Tagvanelo uvlerĸârdlune attausiungitunik, aularpoĸ nuna

Galâtsia arvertarvigilugo, Frîgialo kingorlerêktidlugik, okpertullo illûnaita nakkoksitipait.

*24 **Jûdele** Efêsusemut tikkipok, Apollusemik attilik, Aleksandriame inûlertok angut okaloriktok, aglangniglo illisimatsiartok.

25 Tâmna Nâlekab ajokertûtânik illanganik ajokertortaulaukpok, anernekarlunelo illungertortomik okâlavok, ajokertuiloriklune Nâlegak okautigilugo, Johannesible baptijutâ kaujimajatuarivlugo.

26 Tâmna sivôranane okâlalerpok illinniarvingme. Akvilable Priszillablo tussaramikko, ingmingnut pitipâk ajokertorluarlugolo Gûdib ajokertûtânik.

27 Achajamulle aijomangmat, kattangutigêt aglaklutik okpertut perkovait illaliortaukovlugo; tagvungalo pigame, okpilertut (Gûdib) saimarsautânut angijomik ikkajorpait.

28 Jûdit pitsartunermut okausiksaerutigamigit, illûnatik tussâtilugit aglangnik kaujitipait Jêsusemik Kristuseojomik.

KAPITEL XIX.

Paulusib piniarninginik Efêsuseme. Demêtriusib piniarnerlunginik.

APOLLUSE Korintemêtillugo, Paulusib nunat timerdlît arvertarvigivait, Efêsusemullo pivlune, naipitsivorlo illinniartut illanginik.

2 Tâpkununga okarpok: Okpililaurapse, Anernek ajunginek pivisiûk? Tâpkoa okautivât: Tussalaungilagullônêt, Anernernermik ajunginermik pitakarmat.

3 Okautivaillo: Kanok tagva baptitauvisê? Okautivât; Johannesib baptijutânut.

4 Paulusele okarpok: Johannese baptisilaukpok baptijumut kakkialerkojijutiksamut, inuit okaudlugit, okperkovlugit kingorliksanganut, tagva Jêsusemut Kristuseojomut.

5 Tamanna tussaramitsuk, baptitaulerput Nâlekab Jêsusib attinganut.

6 Paulusiblo pattingmingmagit aggangminut, Anernerub ajunginerub tikkivigivait; okâlalerpullo tækkorngartat okausinginut, okâlalilarmiglo pijomârtuksanik.

7 Angutillo tâpkoa 12 olaukput.

8 Illinniarvingmullo itterpok, okâlavlunelo sivôranane takkinik pingasunik, kajungersarlugillo ajokertorpait Gûdib nâlegauvinganik.

9 Illangille mangaidlarmatta okpingimattalo, ajokertûtsemiglo tamattominga okausiluklutik inugiartorsoarnut, Paulusib

ĸemakpait, illinniartullo avitipait tâpkonangat, uvlullo tamaita oĸâlavoĸ angutib Tirannusemik attiggub ajoĸertuivingane.

10 Taimaglo pijoĸarpoĸ Jârik magguk nâvlugik, illûnatiglo Asiamêtut Nâlekab Jêsusib oĸausinginik tussarput, Jûdillo Grîchillo.

11 Gûdelo tattamnartullidlarpoĸ mikkingitunik Paulusib aggangitigut.

12 Imâk aglât pivut: Kidjijârnermik allarutiksat, kakkigutillo timinganut aktortitat ĸannimajunut illivait, pijungnaerpullo, anernerillo ajortut annivut tâpkonangat.

*13 **Jûdille** illangit arvertarajuktut angakut (erĸsinatik) Nâlekab Jêsusib attinga tailugo anerniâluktalingnut oĸarput: Jêsuse, Paulusib oĸautigijanga pivlugo, annerĸovapse.

14 Tâpkoale 7 olauĸput, Jûdiojub Skêvab ajoĸertuijoĸsûb erningit, taimailiortut.

15 Anernerle ajortoĸ kiovoĸ oĸarlunelo: Jêsuse illitarivara, Pauluselo nellunginivara; illipsele kinauvisê?

16 Inûblo anernermik ajortomik illumiggub oppadlarpait sâlagilugillo, angijomik ochotilugit; ĸemmâjariaĸarpullo iglomit taipsomangat annoraijartauvlutik killiadlaraulutiglo.

17 Tamanna tussaumajaulerpoĸ illûnainut Efêsusemêtunut, Jûdinullo Grîchinullo; illûnatiglo erĸsinermik illumertitaulerput. Nâlekablo Jêsusib attinga angijomik nakkorijaulerpoĸ.

18 Okpertuttauĸ unuktut unnipkâriartorput kigligiksarlutik piniarnerilauĸtamingnik.

19 Unnuktullo angakôlauĸtut aglaĸottitik tikkiupait, egidlugillo ikkomamut, inuit illûnatik tækkoænne; akkingillo kittinamigit, nagvârput akkeĸariaĸalaungmatta 50,000 inik kênaujanik.

20 Taimak angitigijomik Nâlekab oĸausingit aglivalliavut sâlaĸalerlutiglo.

*21 **Tamanna** nâmaksingmat, Pauluse annernermigut issumasivoĸ ingergajomavlune Mazedôniakut Achajakullo, Jerusalemullo aijomavlune, oĸarporlo: Taikanêlauĸârdlunga Rômemiktauĸ tækkojariaĸarpunga.

22 Mazedôniamut tâva ajoĸertueĸattingne magguk Timôteuselo Erastuselo tillivak; nangminerle Asiame noĸĸarpoĸ uvlut illanginik.

*23 **Taipsomanele** perajaludlartoĸalerpoĸ mikkingitomik ajoĸertûseĸ tamanna pitjutigællugo:

24 (Efêsusemiut) illangat, Silberemik sennaje, Demêtriusemik attilik, Dianamut tuksiarvingoaliorpoĸ Silberinik, sennaĸattinelo ikkingitunik perĸutiksarsitipait.

25 Tâpsoma taipkoa assingillo taimaitomik sennajut kattersorpait oĸarlunelo: Angutaujose nellungilase, niorvgotivut tamanna akluitigigaptigo;

26 Tækkovluselo tussarluselo, Efêsusemetuinaungitoĸ, Asia-

mele illûnânekasak Paulusib ôma inuit unnuktut kajungersainerminut allaitingmagit, oĸarlunelo: Gûdeungilagôĸ aggangnut sennamajut.

27 Niorvgutivulle tamanna soraituinarajangilaĸ nachogijauvlune, Gûdiojoĸsûble Dianab Tempelinga piungitônasugijaunajarivoĸ, nâlegaviksôningalotauĸ nungutaunajarivoĸ, Asiamiut illûnatik sillaĸsoarmiullo tuksiarvigijangat.

28 Tamanna tussaramitsuk, ningarosuvaksoadlalerput, nipliadlarlutiglo oĸarput: Efêsusemiut Dianangat angijoĸsôvoĸ.

29 Iglugasæksoarmiullo illûnatik perajaludlalerput; tækkunârvingmullo aulajâdlaĸattigêklutik tessigoarlugik Gajuselo Aristarchuselo Mazedôniamioĸ, Paulusib ingergaĸattîgik.

30 Paulusible inuit aivigijomangmagit, illinniartut innerterpât.

31 Asiame angajoĸaujuttauĸ illangita, Paulusib illanârijingita, tilliklervigivât innertilâllo, tækkunârvingmut aiĸonnago.

32 Nipliajoĸsuit illangit imâk, assingit imâk adsigêngitomik, illûnamatsiatik uimajâdlarput, unnunnersallo nellovlutik, suna pivlugo tagvunga kattersormangârmik.

33 Inuillo illangita Aleksandere tessigoarpât, Jûdit ajæktudlarmatsuk. Aleksanderible aggangminut nullorarpait, inuit sângænne akkioromavlune.

34 Jûdiojorle tukkisileramitsuk, attautsikut niplivaksoadlarput illûnatik stundik magguk nâlugik: Efêsusemiut Dianangat angijoĸsôvoĸ.

35 Angajoĸâĸsûble inuit nippangertinamigit, oĸarpoĸ: Illipse angutit Efêsusemiojose! inuit neliata tamana ĸaujimangipaûk, iglugasæksoarmiut Efêsusemiut Gûdiojoĸsoaĸ Diana opigingmatsuk, adsingoangalo ĸilangmit kattaktoĸ?

36 Tamanna akkerartortaujungnangimat, nippangertuksaugalloarpose uimajâraselo.

37 Inuit ukkua tamaunga pitilauĸpasse, kattimavingnit tiglingningitut, Gûdipsingniglônêt mittauteĸangitut.

38 Demêtriusele sennaĸattingillo oĸausiksaĸarunik, kinalônêt pivlugo, kiglisiniarviksaĸarmat erĸartuijoĸalarmelo, passitiksamingnik oĸarlit ingmingnut.

39 Assianigle apperĸuteĸarupse, kattimatillugit kiglisiniartunut oĸautigisiuk.

40 Passijaunajarniptingnik perajaludlarneĸ uvlomenitaĸ pivlugo sivôrajuksaugapta, sumik patsitiksaĸarata perajaludlalaurapta. Taimaglo oĸarêrame, aularĸovait kattimajut.

KAPITEL XX.

Paulusib piniarninginik Mazedôniame Asiamelo. Oĸausinginik kingorlerpânik illagêt Efêsusemiut angajoĸânginut.

PERAJALUDLARUNGNAERMATTA, Paulusib illinniartut ĸaiĸolerpait, soraerutiksamik oĸautivlugit, tagvangallo aularpoĸ, Mazedôniamut aijomavlune.

2 Nunallo taipkoa arvertarvigigamigit, ĸaiblarĸâlauramigillo oĸautsinut unnuktunut, Grîchit nunangænnut pivoĸ, tagvanêlerdlunelo taĸĸinik pingasunik.

3 Jûdille unnangmingmatsuk, Sîriamut umiaĸtoromatillugo, issumaksarsiorĸârdlune kajusilerpoĸ utterniarnerminik Mazedôniakut.

4 Asia tikkilugole illaulauĸput tâpsomunga Sopater Berêamioĸ; Tessalônikamiugle Aristarchuse Sekunduselo; Gajuselo Derbemioĸ, Timôteuselo; Asiamiugle Tichikuse Trofimuselo.

5 Tâpkoa sivorlerivavut, uttaĸĸivâtigullo Trôaseme.

6 Uvagulle umiaĸtorpogut Filippimit sêrnarsauteĸangitunik ĸaĸĸôjartorviub uvlungita kingorngatigut, uvlullo tellimangænne tikkipavut Trôaseme, tagvanelo piniarveĸarpogut uvlunik 7 nik.

*7 **Wochible** uvlungita sivorlerpângænne illinniartut kattimalermatta ĸaĸĸôjaĸ avgorlugo, Paulusib oĸâlavigivait, aĸĸagotsomagame; soraerane oĸâlavoĸ unnuab ĸetterarninga tikkidlugo.

8 Iglullo ĸollerpângænne, kattimavigilauĸtangænne, nenneroaĸalauĸpoĸ unnuktunik.

9 Inôsuktorlo Eutichusemik attilik, igalâb sângane iksivajoĸ, akpaivlune sinnilertoĸ, Pauluse akkunit, oĸâlatillugo, sinningnermut ochogame, ijukkarpoĸ iglut ĸollerêngita pingajuænnit, toĸĸungatillugolo kiviktauvoĸ.

10 Paulusele attersârpoĸ, ĸollangerdlugolo, erĸilâllo oĸarlune: Uimajârase; tarninga illuanêngmat.

11 Ama majorarlune ĸaĸĸôjaĸ avgorpâ nerrilarmelo, oĸâlavigivaillo ama akkunit uvlub ĸaulerninga tikkidlugo. Taimaiĸârdlune aularpoĸ.

12 Inôsuktorlo ômardlune ĸaipât, mikkijôngitomiglo manigortaulerdlutik.

*13 **Uvagulle** umiaĸsoakut sivorliovogut Assusemut aularlula, tagvangat Pauluse ikkimaĸattikumavlugo; taimak perĸojilaungmat, nunakut pissugomagame nangminek.

14 Assuseme tikkinamitigut ikkivigivâtigut, Mitilênemullo pivogut.

15 Tagvangallo umiaĸtorpogut, ĸaungmallo Kiosib akkia-

nut pivogut; ĸaungmingmallo Samosemut tikkipogut, Trogilliumelo noĸĸarpogut, uvlublo aipangane Milêtusemut pivogut.

16 Pauluse issumasimagame Efêsuse kângeromavlugo, Asiame akkunit itsomanane; tuavidlune Penteĸostib uvlungane Jerusalemêtsomagame, ajornangipat.

*17 **Milêtusemit** tilliklerpoĸ Efêsusemut ĸaiĸovlugit illagêktut angajoĸângit.

18 Tikkinamitsuglo oĸautivait: Kaujimavapsinga, ĸanoĸ illiormangârma nelliutome illûnâne, najulaurapse, uvlormit taimangat, Asiamut tikkitainarama;

19 Nâlegarlo kivgartulauĸpara angijomik nellopĸotijunga, ĸugviolarmalo unuktunik, kappiasuktitaularmalo Jûdinut, unangmiklertunut uvamnik;

20 (Kaujimavapsingalo) angigutilaunginapse idluartomik sumiglônêt oĸâlatigijæksamnik ajoĸertûtigijæksamniglo illipsingnut kattimmatilluse iglupsingnelo.

21 Jûdillo Grîchillo oĸautilauĸpakka, sâgiarĸovlugit Gûdemut, okperĸovlugillo Nâlegaptingnut Jêsuse Kristusemut.

22 Mânnalo ahâk, anernerme ĸellaksorsimajunga Jerusalemut aivunga, nellolarmalo, sumut taikane tikkitaulârmangârma;

23 Tamattominga kissianik Anerneĸ ajunginеĸ iglugasæksoarne tamaine kigligiutsingmat oĸarlune: Kellarutillo kappianarnerillo uttaĸĸingmanga taikane.

24 Tamakkoale tamaita sivôragingilakka, inôseralo nangmineĸ ivleringilara, ĸuviasuklunga nunamênera nâniaromavlugo, kivgartorneralo Nâlekamut Jêsusemut perĸojaumanera, oĸautigivlugo Gûdib saimarsautâ oĸautsinut tussarnertunut.

25 Mânnalo ahak, nellungilanga, kênara tækkoniarungnaerapsiuk, illûnase arvertarvigilauĸtakka oĸâlavigijakkalo Gûdib nâlegauvianik.

26 Tamanna pivlugo uvlome kigligiksarvigivapse, passitiksaĸanginama illûnapse ause pitjutigællugo,

27 Angigutilaunginapse, oĸâlavlungale Gûdib perĸojanginik tamainik.

28 Tagva mânna udsertoritse illipsingnik illagêktuniglo illûnainik, Anernerub ajunginerub ajoĸertuijungortilaungmasse tâpkoninga, Gûdib illagêktitangit pairilugit aungminut pissiarilauĸtangit.

29 Tamanna nellunginapko, amarĸut kêsuktorsuit kingunamne akkunapsingnut pijomârmatta, illagêllo kênginiangilait.

30 Illipsingnittauĸ angutit saĸĸeromârput, ajoĸertusiâlungnik oĸartut, illinniartut kajumiksarniardlugit nangminermingnut.

31 Tamanna pivlugo pigâritse erĸailuselo, soraernanga illûnase ĸaibladlalaurapse jârine pingasune uvlôtillugolo unnuamelo, ĸugviorlunga.

32 Mânnalo ĸattangutikka, Gûdemut sapputijauĸovapse, oĸautsemullo saimarsautânik, pitsartuneĸartomut aglisiktitsungnarluse, tunnitjivigivluselo kingormgutijæksapsingnik, ivsornaitaujomârtut illagivlugit.

33 Silberemik Goldemiglônêt pigijapsingnik annorâpsingniglônêt ĸennulaungilanga.

34 Kaujimavapsingale, aggamnut tâpkonunga pinialaurama attoriaĸalauĸtamnik illamalo piksanginik.

35 Nangmineĸ ĸaujitilauĸpapse tamainik, taimak sennajuksaugapta, sangêtut ikkajorlugit, Nâlekablo Jêsusib oĸausingit erĸarlugit, oĸarmat: Tunnijineĸ piloringnarnersauvoĸ pilitaunermit.

*36 **Taimaglo** oĸarêrame sêrĸortulerpoĸ tuksiarĸattigællugillo tamaita.

37 Illûnatik tâva ĸeavaksoadlalerput, Pauluselo ĸongasingagut erĸilerpât kunnilâllo.

38 Tamanna oĸauseĸ kiksautigiluarpât, kêname tækkojaujungnaerninganik oĸarmat; umiaĸsoarmullo ĸannilârpât.

KAPITEL XXI.

Paulusib ingerganinganik Milêtusemit Jerusalemut, pititauninganiglo parngnanaersimavingmut.

TAIPKOA ĸemaklugit umiaĸtorapta, oĸĸomikpogut Kôse tikkilugo, uvlublo aipangane Rôdusemut pivogut, tagvangallo Pataramut.

2 Tagvanelo umiaĸsoarmik naipitsigapta Fenîziamut ikâromajomik, tagvunga ikkivogut aularlutalo.

3 Zipruse allakkaraptigo, saumikliutivlugo Sîriamut umiaĸtorpogut, Tîrusemullo pivluta; umiaĸsoaĸ tagvane ussingijartuksaungmat.

4 Tagvanelo illinniartut naipinaptigik, uvlilauĸpogut tagva uvlunik 7 nik; tâpkoa Pauluse oĸautivât, Anernerub ajunginerub ĸaujitilaungmagit, Jerusalemut majorarĸonnago.

5 Uvlullo tâpkoa nângmatta, aularpogut ingergavluta illûnatiglo ĸannilârpâtigut, nulliatiglo ĸittorngatiglo illagællugit iglugasæksuit sillatânut; sêrĸortorpogullo immab kiglingane tuksiarlutalo.

6 Soraerutiksamiglo oĸarêrapta, umiaĸsoarmut ikkivogut, tâpkoale angergarivut iglomingnut.

7 Uvagulle umiaĸtornivut nâniardlugo Tîrusemit Ptolemaisemut pivogut, ĸattangutigêllo salutipavut, uvlormiglo attautsemik uvlivogut tâpkonane.

*8 **Uvlub** aipangane aularpogut, Paulusemêtogut, Zesarêa-

mullo pivogut, Filippusiblo Evangelistib (imaipoĸ: oĸautsinik tussarnertunik oĸâlajib), 7 it ipkua illangata iglunganut itterpogut, tâpsomanêlerdlutalo.

9 Tâmna pannesĸarpoĸ sittamanik, uigasungnik, nellautsitiksanik tâpkoa oĸarput.

10 Tagvanelo uvlilaurapta unuktunik, nellautaijoĸ attersârpoĸ Jûdêamit, Agabusemik attilik.

11 Tikkinamitigullo Paulusib tapserutâ tiguvâ, agganelo ittiganelo ĸellaksorlugit oĸarpoĸ: Anernesĸ ajunginesĸ tamattominga oĸarpoĸ: Jûdit mattoma tapserutib innua taimak ĸellaĸsoromârpât Jerusaleme pitiniarlugolo nellojut agganginut.

12 Tamannale tussaraptigo, innertilerpavut, tagvanêtullo, majorarĸonnago.

13 Paulusele kiovoĸ: Kanoĸ illiorĸisê, ĸugviudlarapse, ômatiga sêklugô? pijarêrsimagama ĸellaksortauniarlunga kissianeungitoĸ, toĸĸotaulungale Jerusamele Nâlekab Jêsusib attinga pivlugo.

14 Innertertaujomangimalle, soraerpogut oĸarlutalo: Nâlekab pijomanga pile!

*15 **Uvlut** tâpkoa kingorngatigut oppalungaijarêrapta, Jerusalemut majorarpogut.

16 Illinniartuttauĸ illangita illagivâtigut Zesarêamit, âpâtigullo Mnasonemik attilingmut, Ziprusemiôjomut; illinniartoĸ tâmna itôlauĸpoĸ; sinniktarĸojauvogullo tâpsomane.

17 Jerusalemut pigapta, ĸattangutigêt illaliorpâtigut ĸuviasuklutik.

18 Uvluble aipangane Jakôbusemut pullâriartorpogut Pauluse illagællugo; angajoĸâllo illûnatik tagvunga pigivut.

19 Salutijarêlauramigillo, tâpsoma unipkautigilerpait malliktigêktidlugit, ĸanoĸ Gûde pinialaungmat nellojune tâpsoma kivgartorninganut.

20 Tamattominga tussaramik, Nâlegaĸ nakkorivât, oĸautivâllo: Kattangut, tautukpotit Jûdinik tausendioĸattartunik okpilertunik, illûnatiglo illungertorlutik perĸojat malliktauĸovait.

21 Tussaumavâtille, Jûdit illûnaita nellojut akkorngænnêtut ajoĸertorangne, Môsesib perĸojangit nâleĸonnagit, oĸalauravillo ĸittorngangit kippijauĸonagit, illutsillo taipkoa attornagit.

22 Kanoĸ tagva mânna illingajariaĸarkâ? kattimajariaĸarput ila ipkoa unnugiartoĸsuit; tikkisimanernik tussarniaramik.

23 Tamanna pivlugo oĸausivut illingnut mallilaukit.

24 Angutesĸarpoĸ sittamanik ovane, tâpkoa malligæksaĸarput angernerilauĸtamingnik. Tâpkoa illingnut pikit, illagilugillo sujungaititaulerit, akkilerlutillo niaĸungita nujangit sallijauĸovlugit, illûnatiglo tukkisilerĸovlugit sæglojutaunernik, igvilletauĸ nangmineĸ perĸojat mallikangne.

25 Okpertut nellojunit pijut aglagvigilauraptigik, kajusimavogullo attoriaĸanginingnik tamakkoninga; tunnergutinigle Gudeungitunut kissênik, aungmiglo ippimajomiglo nerrerĸonnagit, arnaniarĸonnagillo anguniarĸonnagillônêt.

26 Tagva Paulusib angutit tâpkoa ingminut pivait, ĸaungmallo sujungailijauĸattigivait; kattimaviksoarmullo itterĸattarpoĸ, uvlut sujungaivît nâniardlugit tækkojaujomavlune; tunnergutiksatik ingmigolingatilugit tunnijaulerĸârtinnagit.

*27 **Uvlulle** 7 it nâkasalermatta, Jûdit Asiamit pijut tækkovât kattimaviksoarme, inuillo illûnatik perajaluktidlalerpait (Pauluse) tiguvlugo, nipliadlarlutiglo:

28 Illipse angutit Israêlitiojose ikkajortigut! tagva inuk illûnâne ajoĸertuijoĸ kigliluktomik inuĸattiptingnik perĸojaniglo kattimaviksoarmiglo ôminga; Grîchittauĸ ittertinivait kattimaviksoarmut, iglolo tâmna ivsornaitoĸ ivsornartilauĸpâ.

29 Trôfimuse Efêsusemioĸ sivorngagut tækkolauramitsuk illagijanga iglugasæksoarne; taimna Paulusemut aipaunasugivât kattimaviksoarmut.

30 Iglugasæksoarmiullo illûnatik aulajâdlaraulerput, inuillo tagvunga aĸpangerdlutik kattilerput; Paulusele tiguvât tessigoalâllo kattimaviksoarmit; tagvainarlo upkuangit pallangaertaulerput.

*31 **Toĸĸoniaromangmatsugle**, sorsuktuksat angajoĸâviksoangata tussaumalerpait, Jerusalemiut illûnatik pikkablâlermatta.

32 Tagvainarlo sorsuktuksat, angajoĸâllo hundertinut illagællugit aĸpangervigivait. Angajoĸâviksoarmigle sorsuktuksaniglo tækkogamik, Pauluse annaulidlarungnaerpât.

33 Angajoĸaviksûb tikkinamiuk, tiguvâ ĸellaumgujanullo magguinut ĸellaksortauĸolerpâ, appersularmelo, kinaungmangât, sumiglo pilaungmangât?

34 Inuille akkorngænne nipliadartoĸalerpoĸ illanginik imâk, assinginik imak; nâmaktomigle tukkisijungnanginamigit nippersoarnut, sorsuktuksat igloĸarvingænnut âtauĸovâ.

35 Majorarvingmullo pingmat, sorsuktuksat akkigariaĸalerpât, inuit sorsugomangmatsuk.

36 Inugasæksuit mallikamitsuk; nipliadlarlutiglo: Pêrtaule!

37 Pauluse sorsuktuksat igloĸarvingænnut âtaugame, angajoĸâviksoarmut oĸarpoĸ: Oĸarĸojomangilarma illingnût? Tâpsomale oĸautivâ: Grîchit oĸausingit attorungnarpigît?

38 Egiptenemiôngilatît imna, uvlut tamakkoa sivorngatigut pikkablâtitsilauĸtoĸ inuartut 4000 it inuĸajuitomut aulartilugît?

39 Paulusele oĸarpoĸ: Jûdiovunga Tarsusemioĸ, Zilîziame iglugasæksuit ĸaujijaumariktut inuĸattigivânga; ĸennuvigivagit oĸarlanga inungnut.

40 Perĸungmago, Pauluse nangerdlune majorarvingme,

inuit aggangminut nullorarpait. Nippangermattalo, oĸautivait Ebrêeritut oĸarlunelo:

KAPITEL XXII.

Paulusib akkiorninganik.

ILLIPSE angutit ĸattangutigêt, angajoĸâllo, akkiornikka illipsingnut tussâsigik.

2 Ebrêeritut oĸarvigingmagit, tussaramitsuk, nippangiluarput. Oĸarporlo:

3 Jûdiovunga, Tarsuseme inûlertunga Zilîziamêtome, tamânele, iglugasæksoarne tamakkonane, inugoijaulauĸpunga Gamaliêlib ittigangita sângænne, ajoĸertortautsiarlunga sivorlipta perĸojanginik, Gûdemiglo kivgartorasugællunga, sorlo illipse illûnase uvlome;

4 Okpertullo taimak unangmilauĸpakka, toĸĸomut pititsomavlugit. Kellaksulauĸpakka, pitilaitalo parngnanaersimavingmut, angutillo arnallo.

5 Sorlo ajoĸertuinerojubtauĸ angajoĸâllo illûnatik kigligiutingmanga; tâpkonangat aglangnik pilauĸpunga, Damaskusemullo aivlunga tâvanêtut, ĸellaksorĸârdlugit âtsomagapkit Jerusalemut pidlartauĸovlugit.

6 Ingergatillungale, Damaskuse ĸaglilerlugo, uvlub ĸetterarningane, ĸaumajoĸsûb ĸilangmit tagvainaĸ ĸaumaksarpânga,

7 Nunamullo ochovunga, nippemiglo tussarpunga, oĸartomik uvamnut: Saul, Saul, sôg unangmivingâ?

8 Kiovarale: Nâlegaĸ kinauvêt? Oĸautivângalo: Jêsuseovunga Nazaremioĸ, unangmijat.

9 Ingergaĸattimale ĸaumajoĸ tækkogalloarpât erĸsivlutiglo; uvamnulle oĸartub oĸausingit tussangilait.

10 Oĸarpungale: Nâlegaĸ sumik piniartuksauvîk? Nâlekab oĸautivânga: Makkilerit, ainiarlutillo Damaskusemut; tagvane oĸautjaulârpotit tamainik piniaræksarnik.

11 Kaumajuble tâpsoma ĸaumajoĸsôninganut tautugungnanginama, ingergaĸattima agganginut tessiortaulerpunga Damaskusemullo pivlunga.

12 Tagvanele angutelĸalauĸpoĸ Gûdemik opigosuktomik perĸojaniglo nâletsiarlune, Ananîasemik attilik, Jûdit illûnatik tagvanêtut piloriktoĸotigijangat.

13 Tâpsoma pullârpânga nangerdlunelo sennimne, oĸautilungalo: Saul, ĸattangutiga, tautulerit. Tagvainarlo tækkovara.

14 Oĸarporle: Atâtagijapta Gûdingata annerivâtit pijomajanganik ĸaujititauĸovlutit idluartotuamiglo tækkoĸovlutit, nippemiglo tussarĸovlutit, ĸanninganit.

15 Kigligiutsijoĸottiginiarmattit inungnut illûnainut tækkojarniglo tussartarniglo.

16 Mânnalo sôg tuavingikêt? nikkovilerit baptitaulerlutillo, ajornernillo ubvartaulerit, Nâlekablo attinga tuksiarvigileruk.

17 Jerusalemullo utterama, tuksiartillungalo kattimaviksoarme, uvamnik ikpigijungnailauĸpunga, (Jêsuselo) tækkolauĸpara.

18 Tagva oĸautivânga: Tuavitit, aularsârlutillo Jerusalemit, kigligiutsinitit uvamnik okperiniangimagit.

19 Oĸarpungalo: Nâlegaĸ, nangminek ĸaujimavânga, parngnanaersimavingmut pitilaurapkit unatadlalaitalo okpertut illingnut, illinniarvingne tamaine;

20 Kigligiutsijoĸottivîllo Stefanusib aunga kovijaungmat, nangilauĸpungatauĸ senniane, toĸĸotauningalo idluaringmilugo, toĸĸotsijullo annorângit udsertulauĸpakka.

21 Oĸautivângalo: Ailerit, tillijomagapkit ungasiktomut nellojunut.

*22 **Oĸauserle** tamanna tikkidlugo nâlekpât, nipliadlalerpullo oĸarlutiglo: Inuk taimaitoĸ pêrtaule nunamit; idlualungilaĸ inôninga ôma.

23 Niplialermattale annorâtiglo pêdlarlugit, sannîllo ĸongmut egingmagit,

24 Angajoĸâviksûb âtauĸolerpâ sorsuktuksat igloĸarvingænnut, issaĸajauĸolugolo kiglisiniartauĸovâ, tukkisijomagame, suna pivlugo taimak nipliujormangâtsuk.

25 Kellaksormatsugle aklunânut, Paulusib zenturio sennimiuêtoĸ oĸautivâ: Illipsingne idluaralloarĸâ, inuk Rômioĸ kiglisiniartauĸârtinnago issaĸadlarlugô?

26 Zenturiub tamanna tussaramiuk, angajoĸâviksoarmut oĸariartorpoĸ oĸarlunelo: Udjertulerit piniartarnik, inuk una Rômiôngmat.

27 Tagva angajoĸâviksûb tikkipâ, oĸautivlugolo: Oĸautinga, Rômiôvêt? Oĸarporle: Ahaila.

28 Angajoĸâviksoarlo kiovoĸ: Kênaujavaksoarnik akkilêrĸolunga illagilerpânga (Rômiut). Paulusele oĸarpoĸ: Uvangale inûlernimnit Rômiovunga.

29 Tuavilutik tâva kiglisiniartuksangita allarlugo ĸemmakpât. Angajoĸâviksoarlo tussarame Rômiôngmat, sivôrâlerpoĸ, ĸellaksortauĸolauramiuk.

30 Uvlub aipangane tussaromamarilerame, sôg passijaungmangât Jûdinut, ĸellarutjârtauĸovâ, ajoĸertuijoĸsuillo kiglisiniartuksallo illûnaita ĸaiĸolerpait, Pauluselo saĸĸertipâ, pitilugolo tâpkoa akkorngænnut.

KAPITEL XXIII.

Paulusib kiglisiniartauninganik Jûdit aulatsijoĸotinginut. Tillikliutigijauninganiglo Zesarêamut.

PAULUSIBLE kiglisiniartut tækkonârpait oĸarlunelo: Illipse angutit ĸattangutigêt, idluartomik issumaĸarlunga Gûdib sângane arvertalauĸpunga, uvloĸ tamanna tikkidlugo.

2 Ajoĸertuinerojuble Ananîasib ĸanneroĸtauĸovâ sennianêtunut.

3 Tagva Paulusib oĸautivâ: Gûdib annaulidlaromârpâtit, ĸarmaujotit mingoarsimajoĸ: perĸojat malliklugit iksivavlutit erĸartorpingâ? perĸojallo nâlengnagit ĸanneroĸtauĸovingâ?

4 Nangertulle senniane oĸarput: Gûdib ajoĸertuinerojunga suadlarpiûk?

5 Pauluselo oĸarpoĸ: Nagliktakka ĸattangutigêt, ĸaujimalaungilara ajoĸertuinerongmangât. Aglaksimangmat: Inuĸottivit angajoĸauneroningænnut oĸauserluktuksaungilatit.

6 Paulusible ĸaujimagamigit, illangit Sadduzêeriongmatta, illangillo Farisêeriongmatta, niplialerpoĸ kiglisiniartut akkorngænne. Illipse angutit ĸattangutigêt, Farisêeriovunga, Farisêeriblo ernerivânga; erĸartortauvunga nerriukkama toĸĸungajut makkitsomârninginik.

7 Taimagle oĸarmat, Farisêerillo Sadduzêerillo akkerartulerput, inugiartoĸsuillo maggoilivut.

8 Sadduzêerit makkiviksaĸangitomik, Engeleĸangitomiglo Annerneĸangitomiglo oĸarmatta; Farisêerille tamangnik kigligiutjivut.

9 Nipliajoĸsôlerput tagva; aglangniglo illisimajut Farisêerekunit nikovidlutik akkerartulerpait, oĸarlutiglo: Inungme tâpsomane idluitomik nagvângilagut, anernerille Engelillônêt illangata oĸarviginerpago, akkerartorungnangilagut Gûdemut.

10 Angijomik pikablâdlalermatta, angajoĸâviksoaĸ sivorâlerpoĸ, Pauluse alliktortauniarasugællugo tâpkonunga, sorsuktuksallo attersârĸovait, aĸsârnigauĸolâllo tâpkonangat, pitilugolo sorsuktuksat igloĸarvingænnut.

*11 **Uvluble** aipangane unnuame Nâlegaĸ. Paulusib senniane nangerpoĸ, oĸarlunelo: Pauluse manigorit; sorlo Jerusaleme kigligiutsilauravit uvamnik, taimaktauĸ kigligiutsijariaĸarivotit Rômeme.

12 Kaulermalle Jûdit illangit kattilerput, angerĸattigêlerlutiglo nerrijomanginermik imeromanginermiglo Paulusemik toĸĸotsilauĸâratik.

13 Taipkoale taimaitomik angerĸattigêktut unnunnersaulauĸput 40 init.

14 Tâpkoa ajoĸertuijoĸsoarnut angajoĸânullo oĸariartor-

put: Soĸĸoserungnangitomik angerĸâttigêlauĸpogut êsijomanata sumiglônêt Paulusemik toĸĸotserĸârtinnata.

15 Mânna tagga kiglisiniartut illagællugit angajoĸâviksoarmut oĸaritse, ĸaupat taimna âtautitserĸovlugo (Paulusemik) illipsingnut, sorlo piluartomik kiglisiniaromavlugo, uvagulle opalungaersimavogut toĸĸotsomavlugo tikkerĸârtinnago illipsingnut.

16 Paulusible ujorungata kajusimaneĸ tamanna tussaramiuk, parngnailerpoĸ, ailunelo sorsuktuksat igloĸarvingænnut oĸautigivâlo Paulusemut.

17 Paulusible zenturiut illangat ĸaiĸovâ oĸautilâllo: Inôsuktoĸ una pititsuk angajoĸâviksoarmut, oĸausiksaĸarmat tâpsomunga.

18 Tâpsoma tagva neksarpâ pitilâllo angajoĸâviksoarmut oĸarlunelo: Paulusib ĸellaksorsimajub ĸaiĸovânga, ĸenuvigivlungalo, inôsuktoĸ una illingnut pitilugo, oĸausiksaĸarmat illingnut.

19 Angajoĸâviksûb tagva aggangitigut tiguvâ, iglerterupâlo, apperivâlo: Sumik oĸautsomavingâ?

20 Oĸarporle: Jûdit kajusimavut tuksiarvigijomavlutit, ĸaupat Paulusemik âtauĸojerĸovlutit kiglisiniartut sângænnut, sorlo piluartomik kiglisiniaromavlugo.

21 Igville nâlengniarnagit, taipkoa akkorngænne angutеĸarmat unnunnersanik 40 init, tâpsominga pinasuartunik, taipkoa angerĸattigêlauĸput nerrijomanginermik immeromanginermiglo, Paulusemik toĸĸotsilauĸâratik, mânnalo opalungaersimavut, utaĸĸivlutiglo angerniarnernik.

22 Tagva angajoĸâviksûb inôsuktoĸ aularĸolerpâ, perĸolâllo, inungmut attautsemullônêt oĸarĸonnago, tamattominga nellojungnaertinamiuk.

*23 **Zenturiungniglo** maggungnik ĸaiĸojivoĸ, oĸautivlugiglo: Sorsuktuksanik 200 inik opalungaijaititik, stundeme 3 me unnuame, Zesarêamut aijuksanik, horsetalingniglo 70 nik, pittiksilingniglo 200 inik;

24 Nergjutsoarmigtauĸ Paulusib attoræksanganik âdlugolo sapputijaulerlune Fêliksemut attanerusermut.

25 Aglakkivoĸ taipsomunga imâk:

26 Klaudiusib Lîsiasib ĸuviasuĸovâ attanerusеĸ nakkornerpângojoĸ Fêlikse!

27 Angut una Jûdit tigulauĸpât, taipkonungalo toĸĸotaukasalauĸpoĸ, uvangale sorsuktuksat illagivlugit aĸsâriartorpakka tâpsominga, Rômiôjoĸ tukkisilerapko.

28 Patsitiksanginnik tussaromagama, kiglisiniarvingænnut âlauĸpara.

29 Sunaubva tukkisivunga, perĸojanginik appersûtit pivlu-

git passijaungmat; patsitiksaĸangilarle ômunga toĸĸotaujutiksamik ĸellaksortautiksamiglônêt.

30 Tussaumaleramalo, Jûdit illangita angigutjivlutik pinasuarmatsuk toĸĸotsomavlugo, katsungailunga illingnut tillikliutivara, passiklertuttauĸ oĸarĸolauĸpakka sângne, sumik patsitiksaĸarmangâta tâpsomunga. Inôtsiarpagit!

*31 **Sorsuktuksat** tagva, sorlo perĸojaugamik, Pauluse tiguvât, aularutivâllo Antipatrisemut unnuame.

32 Kaungmalle aiĸolerpait horsetaggit sorsuktuksat, (nangminerle) utterput sorsuktuksat igloĸarvingænnut.

33 Taipkoale Zesarêamut pigamik, aglait tunivait attanerusermut, Pauluselotauĸ saĸĸertipât tâpsomunga.

34 Attanerusiub aglait attuaramigit, appersorpoĸ, nunat neliænnit pingmangât? Tussaramelo, Zilîziamit pingmat, oĸarpoĸ:

35 Kiglisiniaromavagit, passiklertut illingnik tamaunga pingmikpatta. Ittertitauĸovâlo Herôdesib igloĸsoanganut kiglisiniarviojomut.

KAPITEL XXIV.

Paulusib kiglisiniartauninganik Fêliksemut. Oĸâlaninganik sângane. Uttertitauninganik parngnanaersimavingmut.

UVLUT tellimat kingorngatigut ajoĸertuinerojoĸ Ananîase, angajoĸât oĸaloriktorlo Tertullusemik attilik illagilugit attersârpoĸ; tâpkoa attanerusiub sângane saĸĸijâlerput, Pauluse pivlugo.

2 Kaiĸojaungmalle, Tertulluse passiklilerpoĸ oĸarlunelo:

3 Attaneĸ nakkornerpângojotit Fêlikse! ullapirsauteĸarapta inôtsiaraptalo attanionerne idluartotuinarnik inuit ukkua pitsiarangne, sillatujoĸsôgavit, tamakkoninga tamainik ĸujagitsainarpaptigit.

4 Akkunêrtinnagle ĸennuvigivagit, anikitoârsungmik oĸausiptingnik nâleksâlaurit, saimajoĸsôgavit.

5 Angut una tukkisilauĸpavut uivêtoĸsoaĸ, sillaĸsoarme illûnâne Jûdit tamaita pikablâtilauĸpait, Nazaremiut ajoĸertusikullunginik ajoĸertuinersat illangat.

6 Kattimaviksoarmiktauĸ ivjornartitsinasualauĸtoĸ; tâmna tigulauĸpavut, erĸartortauĸojomavlugolo perĸojarijaptingnut.

7 Angajoĸâviksûble Lisiasib pitsartunersoarmut aĸsâriartorpâtigut tâpsominga.

8 Passijingillo illingnut aiĸovait; tâpkonangat nangmineĸ, pijomaguvit, kiglisiniarlutit tukkisijungnarpotit tamainik, suna pivlugo passidlarmangâptigo.

9 Jûdilletauĸ oĸauseĸarivut, oĸarlutiglo taimak illingangmat.

*10 **Paulusele,** attanerusiub ijingmingmago oĸarĸovlugo, kiolerpoĸ: Kaujimagapkit, jârinik unuktunik erĸartuijôgavit inungnut ukkununga, sivôrananga akkiorvigijomavakka.

11 Nellojungnaertitaujungnaravit, uvlut unnunnersaungimatta 12 init, taimangat, takpaunga Jerusalemut tikkisimagama, tuksiariartorlunga.

12 Kattimaviksoarmelônêt tâpkoa naipilaungilânga oĸartillunga inungmut attautsemullônêt, inungniglônêt pikablâdlartitsitillunga, illinniarvingne iglugasæksoarnelônêt.

13 Kigligiutsijungnangilattauĸ sâmne mânna passiklerutimingnik uvamnik.

14 Angigutijomangilagille, ajoĸertûseĸ imna, ajoĸertûsekullungmik taijangat, attorlugo, atâtagilauĸtama Gûdingat imâk nâlekapko, tamaita perĸojane nellautaijunelo aglaksimajut okperivlugit;

15 Gûdelo okperivlugo nerriungneĸarpunga tâpkoa nangmineĸ nerriugijangænnik, pijomârtome makkiviksaĸaromârmat toĸĸungajunut, idluartunullo idluangitunullo.

16 Tamattomanele idluartomik issumaĸarasuarpunga illûnâne Gûdemullo inungnullo.

17 (Mânnale), jârit attauseungitut nângmatta, inuĸattima tujûsianginik tunnergutiniglo (Gûdemut) âtsilunga tikkigama;

18 Tagva taipkoa naipipânga sujungailijautillunga kattimaviksoarme, perajaluktoĸartinnago pikablâjoĸartinnagolo.

19 Taipkoale Jûdiojut illangit Asiamit pijut mânêtuksaugalloarivut sângne, kigligiutjilutik, passitiksaĸarunik uvamnut.

20 Ukkualônêt nangmineĸ oĸarlit, sumik idluangitomik mallugingmangârma, kiglisiniartut sângænne nangertillunga;

21 Oĸauseĸ una kissiat pingikunitsuk, oĸalaurama akkorngænne nangerdlunga: Toĸĸungajut makkitsomârningit pivlugit erĸartortauvunga illipsingnut uvlome.

*22 **Fêliksib** tamanna tussaramiuk, taimaituinarĸovâ mânna, ajoĸertûseĸ ĸaujimatsiaramiuk, oĸarporlo: Angajoĸâviksoaĸ Lisias tamaungarpat, passiklernise apperĸutigijomavara.

23 Zenturiole oĸautivâ, Paulusemik udjertorĸovlugo, ĸellaksornagole, illangitalo nelîllônêt innerternagit, pullâromanajarpatsuk, kivgartoromavlugolônêt.

*24 **Uvlulle** illangit nângmatta Fêlikse tikkilerpoĸ nulliane Drusilla Jûdiojoĸ illagællugo, Pauluselo ĸaiĸolerpâ, tussalâllo, oĸâlatillugo okpernermik Kristusemut.

25 Paulusele oĸâlangmat idluarnermiglo, ikliguktailinermiglo, erĸartuijoĸaromârtomiglo, Fêlikse ĸoaĸsârpoĸ oĸarlunelo: Mânna aularit; ullapingikuma ĸaiĸojomagivagit.

26 Nerriukporletauĸ Paulusemut kênaujanik tunnitjivioni-

arasugællune, aularkoguniuk; tamanna pivlugo kaikokattarpâ, okausekarvigivlugo.

27 Jârigle magguk nângmanik, Portiusib Festusib Fêlikse simmerpâ. Fêliksible, nertortaujomagame Jûdinut, Pauluse kellaksorsimatillugo kemmakpâ.

KAPITEL XXV.

Attanivingmut pititaujomagame Paulusib okarninganik. Sakkijârtitauninganik Agrippasemut.

FESTUSELE nunamut tamattomunga (Jûdêamut) tikkisimagame, uvlut pingasut kingorngatigut Zesarêamit majorarpok Jerusalemut

2 Tagva ajokertuijoksuit Jûdillo angajokângita tikkipât, Pauluse pivlugo tuksiarvigivât.

3 Kennuvigivlugolo tussartaujomavlutik taimna pivlugo, kaikojerkovlugo taipsominga Jerusalemut, pinasuarpâllo apkome ingergatillugo tokkotsomavlugo.

4 Tagva Fêstuse kiovok, Pauluse udjertortauniarmat Zesarêame, nangminerlo killamik taunungarniarmigame.

5 Illapse nelît mânna, okarpok, sappingitut, taunungakattaulit, angullo taimna unersiornerlôtigilitsuk, idluitomik pilaukpat.

6 Tâpkonanele uvlunit 10 init unnunnersanik uvlerkârlune, Zesarêamut attersârpok, uvlublo aipangane kiglisiniarviub iksivautanganut ingilerpok, Pauluselo aijaukovâ.

7 Tâmnale tikkingmat, Jûdit Jerusalemit attersâlauktut illumavât, passiklerlutiglo unnuktunik okumaitoksoarniglo Paulusemut, tangekangigalloartunik.

8 Imâgle akkiorvigivait: Idluitomik pilaungilanga Jûdit perkojangiuullônêt, kattimaviksoarmullônêt, attanivingmullônêt.

9 Festusible nertortaujomavlune Jûdinut, Pauluse kiovâ okarlunelo: Jerusalemut pijomavêt, taikane erkartortaujomavlutit uvamnut tamakkoa pivlugît?

10 Paulusele okarpok: Attaniviksûb kiglisiniarvingata sânganut pijuksauvunga, tagvane kiglisiniartaujariakarpunga; Jûdinut idluitomik pilaunginama, sorlo igvit nangminek kaujimatsiaramga.

11 Idluitullilaurumale, tokkotaujutiksamiglônêt pilauruma, kunnulungilanga tokkotaulunga; passiklerutingille uvamnik sullilungipatta, tâpkonunga tunnijaujungnangitunga; attanivingmut pijomavunga.

12 Tagva Festusib kiglisiniartut okarkattigilaukârdlugit kiovâ: Attanivingmut pijomagavit, attanivingmut piniarpotit.

*13 **Uvlut** illangit nângmatta attanek Agrippase Bernizelo Zesarêamut pivuk, Festuse tækkorngiordlugo.

14 Uvlumiglo unnuktunik tagvanêngmanik, Festusib attanek unipkaupâ Paulusemik, okarluneio: Angut ovanêpok Fêliksib kemmaktanga kellaksorsimajok.

15 Jerusalemêtillunga ajokertuijoksuit Jûdillo angajokângita unersiornerlôtigijartorpât uvamnut, kennuvlutik, erkartortaukovlugo.

16 Taipkoa kiovakka: Rômiut illusekangilat, inuk tokkotaunermut pitilugo, passijaujok akkiorungnarkârtinnago passijaunine pivlugo passijime tækkoænne.

17 Tamaungale tâpkoa pingmatta, nokkalaungilanga, kaungmallo kiglisiniarviub iksivautanganut ingipunga, angullo tâmna aijaukolaukpara.

18 Passiklertulle illumagamitsuk, tâpsomunga illingajomik patsitiksakangilat pijariakarasugijamnik.

19 Apperkutekarpulle tâpsomunga okpernikullungminik, tokkungajomiglo Jêsusemigôk, Paulusib ômartomik okautigijanganik.

20 Apperkutingalle tamanna tukkisinginapko, apperivara, Jerusalemut aijomamangât, taikanelo erkartortaujomavlune tamattominga.

21 Paulusible attanniviksûb okausinga nâlegomagamiuk okarmat, tagvanêkovara, attannivingmut pititsomavlugo.

22 Agrippasele Festusemut okarpok: Angut tâmna nangminek tussaromavara. Okarporle: Kaupat tussarniarpat.

*23 **Uvluble** aipangane Agrippase Bernizelo tikkingmanik ânanausavaksoadlarlutik, kiglisiniarvingmut itterput, aulatsijut, angajokaunerojullo iglugasæksoarne illagivlugit. Festuselo perkojingmat, Pauluse aijauvok.

24 Festuselo okarpok: Attannek Agrippase, angutaujoselo illipse illûnase, ovane uvaptingnut illaujose, tagga tâmna tækkovase, Jûdit illûnatik okautigijangat uvamnut, Jerusalemelo mânelo, nipliadlarlutik, inôjungnaertuksaujok.

25 Uvangale tukkisilerapko, tokkotaujutiksamik pilaungimat, nangminerlotauk attanivingmut pijomangmat, issumasivunga tillijomavlugo.

26 Attanivingmulle sumik tukkilingmik aglagutiksakanginama tâmna pivlugo; illipsingnut sakkertaukovara, illingnulle piluartomik attanek Agrippase! (tussartaukovlugo) aglagutiksakaromavlunga kiglisiniartaukârtillugo.

27 Tamanna idluarasuginginapko kellaksorsimajok âtautilugo, passijauningalo tainago.

KAPITEL XXVI.

Agrippasemut Paulusib kiglisiniartauninganik akkiorninganiglo.

AGRIPPASELE Paulusemut oĸarpoĸ: Nangminek oĸatuinariaĸarpotit. Tagva Paulusib aggane issaklugit, akkiorlugit ingminik oĸâlalerpoĸ:

2 Tamanna angijomik ĸuviagivara attanek Agrippase, uvlome tussâtillutit akkiortuksaugama, tamaita Jûdit passiklerningit uvamnik pivlugit;

3 Taimailuarpunga, Jûdit illusingit apperĸutingillo ĸaujimagangne. Tamanna pivlugo tuksiarvigivagit, ĸenuêrsârlutit tussarĸovlutit uvamnik.

4 Kiglinganit inôtsima illusingit inuĸattima akkorngænne Jerusaleme Jûdit illûnatik ĸaujimagalloarpait;

5 Illitarsilauĸtut uvamnik kiglinganit, kigligiutsijomagunik. Farisêereolaurama; tâpkoa illuseĸarpakput pijariaĸortutitsinerpângojunik illaptingnit Gûdemik kivgartortunit tamainit.

6 Mânnalo nangerpunga erĸartortauvlunga, neriukkama Gûdib angerneilauĸtanginik atâtagijaptingnut;

7 Tamakkoa kinguvârêt 12 iojut illapta nerriugivait katsungaitomik, Gûde kivgartorlugo, uvlôtillugo unnuamelo soraeratik. Neriungneĸ tamanna pitjutigællugo, nagliktara attaneĸ Agrippase, Jûdinut passijauvunga.

8 Sôg tamanna okperijaksaungitotut-inasugijauvâ illipsingne, Gûdib toĸĸungajut tuppaktitsungnarmagit?

9 Uvangatauĸ issumaĸalaurivunga Jêsusib Nazaremiub attinga angijomik akkerartoræksarilugo.

10 Taimailiulauĸpungalo Jerusaleme, okpertut unnuktut parngnanaersimavingmut pitilugit, tamattominga ajoĸertuijoĸsoarnut perĸojaulaurama; toĸĸotæksauvlutiglo erĸartortaungmatta, ikkajulauĸpunga.

11 Illinniarvingnelo illûnaine kappiasukteĸattalauĸpakka, mittautigijaunartomiglo oĸarĸovlugit aksorôtilauĸtakka, issumaerutijotut pinasuarlugit, tækkorngartattauĸ iglugasæksoanginut unangmilauĸpakka.

12 Taimailiorlunga Damaskusemut ingergatillunga, ajoĸertuijoĸsoarnut perĸojauvlunga ajugautitaularmalo;

13 Nagliktara attaneĸ, uvloĸ ĸetterarmat, apĸomêtillunga, ĸaumajoĸ ĸilangmit pijoĸ tækkovara, seĸĸerngub ĸaumaninganit ĸaumaluartoĸ, tamattoma ĸaumaksarpânga ingergaĸattikkalo.

14 Nunamulle illûnata ochogapta, nippemik uvamnut oĸartomik tussarpunga, Ebrêeritut oĸartomik: Saul, Saul, sôg

unangmivingâ? Kapput tukkarlugo ajoĸsaleromârpotit (akkerartorlunga).

15 Oĸarpungale: Nâlegaĸ, kinauvêt? Oĸarpoĸ: Jêsuseovunga unangmijat; makkilutille ittigangnut tuttît;

16 Tamanna pivlugo illingnut tækkotipunga, kivgartortitsomagapkit, oĸâlaĸovlutillo tækkojarnik, tækkotitsomajamniglo sulle illingnut.

17 Sapputijomavagillo inungnit, nellojunillo; tâpkonunga mânna tillivagit,

18 Ijingit uititaulerĸovlugit, tâĸtomit sâgiarĸovlugit ĸaumajomut, Sâtanasiblo pitsartuninganit Gûdemut; ajorninginit issumangnarungnaertomik kingormgutijæksamiglo pititauĸovlugit, ivjornaititaujut illagivlugit, okpernermut uvamnut.

19 Tamna pivlugo, attaneĸ Agrippase, tækkolauĸtâmnik ĸilangmit pijomik okpingilaungitunga;

20 Oĸâlavlungale sivorlermik Damaskusemêtunut Jerusalemêtunullo, illûnainullo nuname Jûdêamêtunut, taimaktauĸ nellojunut, ĸaĸĸialerĸovlugit sâgiarĸovlugillo Gûdemut ĸaĸĸialernerublo piniarĸojanginik idluartunik piniarĸovlugit.

21 Tamanna pivlugo Jûdit tigudlarpânga kattimaviksoarme, toĸĸonasuardlungalo.

22 Gûdible piulingmanga, ovanêpunga sulle uvlome, kigligiutjivungalo angijullo mikkijullo tussâtillugit, assianiglo oĸâlananga nellautaijullo Môsesiblo pijoĸaromârtomik oĸautigilauĸtanginik kissênik:

23 Tagva Kristusib âniatitaujariaĸarninganik, sivorlioningaiglo makkitsomârtunit toĸĸungajunit, kigligiutjininganiglo ĸaumajomik inungnut nellojunullo.

*24 **Taimagle** nangminerminik akkiornat, Festuse nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Pauluse, illisimaidlarpotit: illisimanivît sillaitipâtit.

25 Oĸarporle: Erdlingnartoĸ Festuse, issumaerutingilanga; oĸarpungale oĸautsinik okpernartunik sillatujuniglo.

26 Attaneĸ (Agrippase) nangmineĸ tamakkoninga ĸaujimangmat, tâpsomunga sivôrananga oĸarpunga; nellojônasuginginapko tamakkoninga tamainik; sagvangitome tamakkoa pingimatta.

27 Attaneĸ Agrippase, nellautaijut okperivigît? Kaujimavagit, okperijatit.

28 Agrippasele Paulusemut oĸarpoĸ: Kajumiktikasakparma Kristusemiôniardlunga.

29 Paulusele oĸarpoĸ: Taimaimangârpit, taimaingimangârpillônêt, Gûdib sângane tussuvunga, kissiviungitoĸ illûnatigle uvlome tussartut uvamnik uvaptun-erĸovlugit, ĸellarutikka makkoa kissêta pinagit.

*30 **Taimak** oĸalaungmat attaneĸ nikovipoĸ, attaneruserlo, Bernizelo iksivaĸattingillo.
31 Iglerterpullo oĸarĸattigêklutik: Angut una toĸĸotaujutiksamik ĸellaksortautiksamiglônêt pilaungilaĸ.
32 Agrippasele Festusemut oĸarpoĸ: Angut una aularĸojæksaulauĸtôgalloaĸ, attaniviksoarmut pijomalaungipat.

KAPITEL XXVII.

Paulusib umiaĸtorninganik nangianartomik. Umiangijarĸattauninganiglo Maltame.

ITALIAMULLE umiaĸtortaunivut kajusimajutaungmat, Pauluse assingillo ĸellaksorsimajut zenturiomut pitipait Juliusemik attelingmut, attaniviksûb sorsuktuksangita illangænnut.
2 Adramitemiulle umiaĸsoangænnut ikkigapta, allivarpogut Asiab senniagut umiaĸtoromavluta. Aristarchusiblo Tessalônikamit Mazedôniamêtomit pijub illagivâtigut.
3 Uvlublo aipangane Sidonemut pivogut. Juliuselo Paulusemik pitsiadlarame, angervigivâ itterninganik illanârijanginut, nerrititauĸovlugolo.
4 Tagvangat allivarapta, Ziprusib senniagut umiaĸtorpogut, annore aggornarmat.
5 Zilîziablo Pamfîliablo immangangne umiaĸtorluta, Miramut Lisiamêtomut tikkipogut.
6 Tagvanelo zenturio umiaĸsoarmik naipitsivoĸ, Aleksandriamit pijomik, Italiamut aularniartomik; tâpsomunga ikkerĸovâtigut.
7 Sukkaitomigle umiaĸtorapta, uvlunelo unnuktune Gnidusemut kêta pigapta, annore aggoraptigo, Krêta sennerĸodlugo torârpogut Salmonemut.
8 Tâmnalo serlaĸ kângerdlugo umiakovigiktomik taijamut tikkipogut; iglugasæksuit Lasêamik attigit tâpsoma ĸannitanganêput.
9 Akkunêdlalaurapta, umiaĸtornerlo mânna nangiarnalermat, nerrititailiviglo kângiutilermat, Paulusib ĸaiblarpait,
10 Oĸautivlugillo: Illipse angutit, umiaĸtorneĸ tamanna nangiarnarasugilerpara, umiaĸsoarlo ussingillo kissêtaungitut, inôsivulletauĸ pivlugit.
11 Zenturiuble umiaĸsûb inua angajoĸârlo okperinersarivak Paulusib oĸausinginit.
12 Umiakoviglo idluangimat okkêviginiarlugo, unnuunersat tagvangat aularĸojilerput, ôktoromavlutiglo Fenizemut okkêjartoromavlutik; tamadja umiakovik Krêtamêtoĸ uarngnamut attuarningarmullo sangmijoĸ.

13 Kavangarnilermalle, nâmaksinasugivut pijomajamingnik, kissatiglo amuvlugit, Krêta sennerĸopât.

14 Annikitomigle kingorngagut ullajujaĸsûb tikkitâlâjub tikkipait, attuarnermik taijaujub.

15 Umiaĸsoarlo pijaudlarmat, annorersoarmullo ajulerapta, sâptautituinalerpavut.

16 Kikkertârsuk tikkileraptigo, Klaudamik attilik, umiarâmik amuarluta sappikasakpogut.

17 Kaĸĸinaptigo, ikkajorutiksaliorluta, umiaĸsoaĸ nimerdlugo atsungerpavut; sioraĸsoarmut ikkarriniarasugællugo, tingergautat kattaktidlugit sâvipogut.

18 Aĸĸunaĸsoarmullo kappiasuktitaudlalerapta, uvlub aipangane (umiaĸsoaĸ) ussingiardlugo illanginik egiorĸarpait.

19 Uvluglo pingajuangne umiaĸsûb perĸutingit egiorĸarpavut aggaptingnut.

20 Uvlunigle unuktunik sekĸineĸaranelo uvloriaĸangimat, aĸĸunaĸsoarlo mikkingimat, inôsiptingnik kollalerpogut.

21 Nerreĸammerungnaermattalo, Pauluse akkorngænnit nikovipoĸ oĸarlunelo: Illipse angutit, nâlelaurupsinga Krêta kemmangnago, nangianartub tikkinajalaungilâtigut assiojinatalo.

22 Mânnale kaiblarpapse, nangiarase, attauserlônêt toĸĸoniangimat, umiaĸsoaĸ kissime asserulârpoĸ.

23 Unnuame tamattomane Gûdib perĸutigijima kivgartortamalo Engelinga sennimne nangilaungmat,

24 Oĸarlunelo: Pauluse nangiarnak, attanniviksûb sânganut pititaujuksauvotit; ahâglo umiaĸtorĸattitit tamaita Gûdib tunnilauĸpait illingnut.

25 Taimaimat, illipse angutit, sivôraniarase; Gûde okperigapko, taimaitsomârmat oĸautjauniptut.

26 Kikkertamulle ikkarituksauvogut.

27 Unnualle 14 ioningænne ĸetterartillugo, Adriab immaĸsoangane umiaĸtortilluta, umiaĸtortut nuna tikkinasugivât.

28 Nausairĸallo ningitinamitsuk, ittininga 20 inik issakterpât, sivuvallârsukkamiglo ama nausaikut ningitinamitsuk, ittininga issakterpât 15 nik.

29 Illimasuleramik ikkarriniarnermingnik, kissaĸsuit sittamat umiaĸsûb aĸĸoanit ningitipait, ĸillanârlutiglo uvlub ĸaulerninganik.

30 Kippalulle umiaĸsoaĸ ĸemmagasuaramitsuk, umiarâĸ ningitipât immânut, oĸatuinarlutiglo ĸissaksuit umiaĸsûb sivuanit ningititsomavlugit.

31 Tagva Paulusib zenturio sorsuktuksallo oĸautivait: Ukkua umiaĸsoarmêngipatta, inôniatsangilase.

32 Tagva sorsuktuksat umiarâb pitôtangit kiblorpait immânut singisimalertilugo.

33 Kaulermallo Paulusib nerreĸolerpait tamaita, oĸarlu-

nelo: Uvlome uvlut 14 olerput, nerriungnermut nerrimaringinapse nerrimâlaunginapselo.

34 Tamanna pivlugo ĸaiblarpapse, nerrititse nakkoĸserĸovluse; nujaĸ attauserlônêt kattaugniangimat niaĸupsingnit.

35 Taimaglo oĸarêrame, ĸaĸĸôjamik tigusivlune Gûde ĸujagivâ illûnatik tækkoænne, avgolâllo, nerrilerlunelo.

36 Tagva illûnatik maksualerput nerrilermilutiglo.

37 Uvagulle tamapta umiaĸtorĸattigêktogut 276 olauĸpogut.

38 Kâgungnaeramiglo umiaĸsoaĸ oĸigligiarpât, ĸaĸĸôjaksat immânut egidlugit.

39 Kaungmalle nuna illitaringilât, kangerdlugle tækkovât, sikjanga imnaungitoĸ; tagvunga umiaĸsoaĸ uertsârtitsomalerpât, ajornangipat.

40 Kissaĸsuit amuaramigit, sâviput, aĸĸûtiblo ĸellarutinga ĸellarûtjâramitsuk, tingergautaĸ senningajoĸ amuvât, sikjaĸ torârasuarlugo.

41 Ikkattoĸ tikkipât, avamigut ittinilik, tagvunga umiaĸsoaĸ ikkarrippoĸ, sivua tâva aporpoĸ, aulajungnaerdlune aĸĸoale maggit pitsartuninginut serĸomitaulerpoĸ.

42 Sorsuktuksalle kajusivut ĸellaksorsimajut toĸĸotsomavlugit, tâpkoa neliallônêt puivjorlune ĸemmâĸonnago.

43 Zenturiuble Pauluse piulijomagamiuk, kajusimaningat serĸomipâ, puivjorungnartut sivorliovlutik imânut missiklutik tikkinasuarĸovait nunamut.

44 Assingille (piulivlutik) illangit sâtujanut, illangillo umiaĸsûb serĸomakunginut. Taimailioramik illûnatik nunamut pivlutik piulijaulerput.

KAPITEL XXVIII.

Paulusib tattamnartitsininganik Maltame, tikkininganiglo Rômemut. Oĸâlaninganiglo Jêsusemik Rômeme.

PIULIJAULERAPTALO tussarpogut, ĸiĸĸertaĸ Maltamik atteĸarmat.

2 Maltamiulle mikkingitomik pitsiarpâtigut, tamapta pullârĸovâtigut, ikkomamik ikkitsivlutik, sillaluksûb tikkingmattigut, ĸêujanalarmelo.

3 Paulusele akkerĸunik kattersigame, illivlugillo ikkomamut, ônarĸejârnermut ĸuglugiaĸ saĸĸijârpoĸ nimardlortilunelo agganginut.

4 Maltamiulle tækkogamitsuk ĸuglugiaĸ aggangine nivingajoĸ, oĸarĸattigêkput: Inuk una inuartôngmat nellonangilaĸ, ĸiglungnerub inôĸongimago, imaĸsoarmit piulijaugalloardlune.

5 Kuglugiarle ikkomamut ĸepsaliktûtivâ idluitomut pijaunane.

6 Utaĸĸilerpulle publerniarasugællugo, tagvainarlônêt toĸĸoniarasugællugo. Akkunille utaĸĸivlugo, idluitomulle pijaungimat tækkogamitsuk, assianik issumaĸalerput, oĸalarmiglo: Gûdeojoĸ una!

7 Kikkertarmiulle angajoĸângat, Publiusemik attilik tamattoma erĸâne nunaĸuttetĸarpoĸ; tâpsoma illaliorpâtigut, illanàĸarlunelo siniktarĸovâtigut uvlunik pingasunik.

8 Publiusible atâtanga ĸannimalauĸpoĸ ôlingnartomut, aungmiglo annararteĸ; tâpsomunga Pauluse itterpoĸ, tuksialarmelo (Gûdemut), aggangminullo pattingmilugo âĸikpâ.

9 Taimailingmago, ôma assingit ĸannimajut ĸikkertamêtut ĸaigivuttauĸ, âĸiktaulerivullo.

10 Tâpkoalo angijomik opigivâtigut; aularaptalo taĸĸoaksaptingnik tunnitjivigivâtigut.

*11 **Taĸĸit** pingasut nângmatta, umiaĸsoarmut Aleksandriamit pijomut aularpogut, ĸikkertame tamâne okkêlauĸtomut. Nellunaikutalik Kastoremiglo Polluksemiglo.

12 Sirakusamullo pigapta, tagvane pingasunik uvlivogut.

13 Tagvangallo avalakkapta, Regionemut pivogut; ĸaungmat ĸavangarnilermat, uvlub aipangane Puteolimut pivogut.

14 Tagvane ĸattangutigênik naipitsivogut, tâpkonungalo uvlerĸojauvogut uvlunik 7 nik; Rômemut tâva aularpogut.

15 Tagvangallo ĸattangutigêt tussaumaleramitigut, pachrearpâtigut, Appiferelo Tretaberelo tikkidlugik. Paulusib tækkogamigit, Gûde ĸujagivâ, ĸuviasulilarmelo.

*16 **Rômemulle** pigapta, Zenturiub ĸellaksorsimajut pitipait angajoĸâviksoarmut; Paulusele ingmigut perĸojauvoĸ, sorsuktuksamut attautsemut udsertortauĸovlugo.

17 Uvlulle pingasôlermatta, Paulusib Jûdit angajoĸângit ĸaiĸovait. Kattimangmatta, oĸautivait: Illipse angutit ĸattangutigêt, idluitomik pilaungigalloartunga inuĸattiptingnut, atâtagijapta illusinginullônêt; taimaitunga ĸellaksorsimavlunga Jerusalemit tunnijaulauĸpunga Rômiut agganginut.

18 Tâpkoa aularĸojomalauralloarpânga kiglisiniaraminga, toĸĸotaujutiksaĸangimat uvamne.

19 Jûdille tamattominga akkerartormatta attanivingmut pijomavlunga oĸariaĸalauĸpunga: uneĸsiornerlûteĸariartornangale pivunga inuĸattimnik.

20 Tamanna pivlugo tamaunga ĸaiĸovapse, tækkojomavluse oĸautsomalapselo. Israêlitit nerriungningat pivlugo ĸellaksorsimagama ĸellaumgujanut ukkununga.

21 Oĸautivâlle: Aglangniglônêt pingitogut Jûdêamit; tikkitoĸalaungilarlônêt ĸattangutigênit, idluitomik kigligiutsijomik oĸauseĸartomiglônêt pivlutit.

22 Illingnille tussaromavogut, ĸanoĸ issumaĸarmangârpit. Tussaumagapta tamattominga ajoĸertûtsemik illûnâne akkerartortaugapse.

23 Uvlormiglo taingmatsuk, (nelliutingmat) unnuktut pullârpât sinniktarviane; tâpkoninga ajoĸertuivlune oĸâlavoĸ Gûdib nâlegauvianik, ajoĸertorlugillo Jêsusemik, Mósesib perĸojanginit nellautaijunillo, uvlâmit unnungmut.

24 Illangille oĸauserijanginik okpilerput, illangille okpingilait.

25 Ingmingnulle illanârênginamik apterput, Pauluse imák oĸarmat: Anerneĸ ajungineĸ oĸalauralloarpoĸ nellautaijokut Jesaiasekut atâtagijaptingnut,

26 Oĸarlunelo: Inungnut ukkununga ainiarit oĸautivlugit: Siutipsingnut tussaromârpasse, tukkisinagolo; ijipsingnullo tækkojomârpasse illitarinagolo.

27 Inuit ukkua ômatingit mangaidlarmatta, siutimingnullo tussânerludlarput sikkungilarmiglo; ijimingnut tækkoĸonagit, siutimingnullo tussarĸonnagit, ômatimingnullo tukkiserĸonnagit, sâgiarĸonnagillo ikkajortaujungnarlutik uvamnut.

28 Tagva mânna nellojungnaeritse, tamanna Gûdib saimarsautâ tillikliutigijaungmat nellojunut; taipkoa tussagôromârpât.

29 Taimak oĸarmat, Jûdit aularput, ingmingnut unuktunik apersûtivlutik.

*30 **Pauluselo** jâringnik maggungnik iglogijamine attartortaminêlauĸpoĸ, nangminеĸ akkilerlugo sinniktarvik, pullârtinelo tamaita illaliorpait;

31 Gûdib nâlegauvinganik oĸâlavlune, Nâlekamiglo Jêsusemik ajoĸertuivoĸ (inungnik) sivôranane innertertaunanelo.

PAULUSIB AGLANGIT ROMIUNUT.

KAPITEL I.

Okautsit tussarnertut Kristuscmik pitsartunekarput inuit illânaita piloriktitsungnarlugit. Gûdib sângane passijaksaungi tokangilak. Nellojut idluarnekanginingat okautaukârpok.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib kivganga, perkojaumajok Apostelioкovlugo, annerimajok okâlakovlugo okautsinik tussarnertunik,

2 Tamakkoa (Gûdib) nellautaijokotimigut sivorngagut angerutigilaungmagit aglangne hailigine,

3 Ernine pivlugo, (Davidib kinguvânginit erniangojok uvinikut,

4 Pitsartunermulle nellonaersimajok Gûdib ernerijanga, Anernikut ivjornaititsijokut, makkininganit tokkungajunit,) tagva Jêsuse Kristuse Nâlegavut;

5 Tâpsomunga saimartauvluta Apostelingortitauvogut nellojune illûnaine, okpernikut nâlektungortitaukovlugit tâpsoma attinganut;

6 Tâpkoa illipsetauk illagivâse, Jêsuse Kristusemut kaikojaumajose.

7 Rômamêtunut tamainut, Gûdib nagligijanginut ivjornaitunullo kaikojaumajunut: Gûdib Atâtapta Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôk!

*8 **Sivorlermik** Jêsuse Kristusikut Gûdimnut ĸujalijutigivapse tamapse, okpernise oĸautîgijaungmat sillaĸsoarme illûnâne.

9 Gûdib (kivgartortama annernipkut, Erningata oĸausinginik tussarnertunik okâlavlunga,) ĸaujimavânga, soraernanga erĸaumagapse,

10 Tuksiarnimnelo ĸennutsainarlunga, tikkiluse ĸaĸugo pitjuteĸarniarmangârma, Gûdib pijomajanganut.

11 Kippiniarama takkojomavluse, tunnergumik anerneling-mik aitortoromavluse, nakkoĸsititaulerĸovluse;

12 Imaipoĸ: illagiluse manigortauĸattikumavluse okpernipsingnut okpernimnullo, okperĸattigêkapta.

13 Nelloĸojomangilapsele ĸattangutikka, kajusimaĸattarlunga tikkitsomalaurapse issumapkut, ajungitomik pititsomavlunga illipsingnetauĸ, sorlo nellojune assipsingne; agviartauĸattarlungale mânna tikkidlugo.

14 Grîchinullo Grîchiungitunullo, illisimajunullo illisimangitunullo kivgartortuksauvunga.

15 Taimaimat ajungitamnut pijomavunga, okâlajomavlunga oĸautsinik tussarnertunik illipsingnuttauĸ Rômamêtose.

16 Oĸautsit tussarnertut Kristusemik kangusûtiginginapkit; pitsartuniongmatta Gûdemit, piloriktilugit illûnaita okpertut tâpkununga, Jûdit sivorliovlutik Grîchillotauĸ.

17 Tammakutigûna nellonarungnaertitaungmat idluarsititauneĸ, nâmagijaujoĸ Gûdib sângane, tamanna okpernermit okpernermut pijoĸ, sorlo aglaksimangmat: Idluartub okpernine inôtiginiarpâ. [Hab. 2, 4.]

*18 **Gûdib** ningausia ĸilangmit saĸĸermat inuit ajortullininginut idluitullininginullo tamainut, miksеĸârnermik noĸĸangatitsênartut idluitullidlarnermut.

19 Gûdeĸartomik nellojoĸangilaĸ tâpkonane; Gûdib mattominga nellojungnaertilaungmagit;

20 Gûdib illinganinga takkuksaungitoĸ, tamadja ajugaĸanginginga Gûdioningalo issoĸangitoĸ sillaĸsûb pingortitautainarninganit takkuksaungmat, piniarnerit ullernaigijaukpatta; taimaimat passijaungijutiksaĸangilat.

21 Gûdeĸartomik ĸaujimagalloarlutik, nertornagolo ĸujagilaunginamitsuk Gûdetut, issumamikut piungitoĸsôlerput, ômatingillo sillaitut târtoĸsôlerput.

22. Sillatunasugigamik, sillaitoĸsôlerput;

23 Gûdiblo asserojuitub ânanauninga mumilauĸpât inûb asserortuksab tingmitjallo nergjutillo pâmgortullo adsinginut.

24 Taimaimat Gûdib allarpait kattaktilugit ômatingita ikliguninginut, maĸĸojungnartunut, timitik ingmingnut kangunartillugit.

25 Taipkoa Gûdib miksеĸârninga mumilauĸpât sægluner-

mut, pingortitarlo nertorlugo kivgartornersarilauĸpât Pingortitsijomit; tâmna nertortauvoĸ issoĸangitomut. Amen.

26 Taimaimat Gûdib allarpait kattaktilugit ikligunernut; arnangit attornitik kiglormut attornerluklugo pingmatta.

27 Taimaktauĸ angutit arnaĸ attorungnaerlugo, ingmingnut êgiangusâdlarlutik, angut angumut kangunartullilauĸput tammadlarnitik pivlugit akkilertaudlarlutik ingmingne, taimaitaujariaĸarmatta.

28 Sorlo Gûde illitarivlugo pijariaĸarasugilaungimatta, Gûdibtauĸ allarivait kattaktidlugit erĸarsautiâlungnut, mammainartullerĸovlugit;

29 Idluitunik tamainik tættædlutik, ikligudlarnermiglo, uivêdlarnermiglo, pijomatudlarnermiglo, ningarnermiglo, ômisungnermiglo tættædlutik, innuarosungnermiglo, annâtôtisungunermiglo, terliaĸattainermiglo, kigguitojoĸsôlarmiglo;

30 Passikliluînartoĸsôlarmiglo, Gûdemik nachojoĸsôlarmiglo nellangaitoĸsôlarmiglo, piojorijoĸsôlarmiglo, piblingaitoĸsolarmiglo, asserorsailarmiglo, angajoĸâmingnik tappatojoĸsôlarmiglo;

31 Sillaitoĸsôlarmiglo, okpernaitoĸsôlarmiglo, naglingitoĸsôlarmiglo, saimajuitoĸsôlarmiglo, takupsoajuitoĸsôlarmiglo.

32 Taipkoa Gûdib idluarninganik ĸaujimagalloarlutik, (taimailiortut toĸĸotæksaungmatta,) nangmineĸ taimailiortuinangilat, assitigle taimailiortut ĸuviagivait aglât.

KAPITEL II.

Nellojutitut Jûdittauĸ idluarneĸanginiait, Môsesib perĸojangit kipimanerlo nertôtigigalloaramigit.

TAIMAIMAT, inuk ômât! passijaungijutiksaĸangilatit, kinaungmangârpillônêt erĸartuijotit; assingnik erĸartuinernut, nangminernik erĸartorpotit, erĸartuijutigijarnik taimaluatsiaĸ igvittauĸ piniaravit.

2 Gûdible erĸartuininga taimailiortunik idluarmat ĸaujimavogut.

3 Inugle ômât! taimailiortunik erĸartuijotit, nangmineĸ taimailioralloarlutit, Gûdib erĸartuininganit igvit ĸemmâjomâravit, issumavêt?

4 Ubvalo akluininga pitsiarnermik ĸenuersârnermiglo kamangitsertornermiglo nachogiviûk? ĸaujimangilatît, Gûdib pitsiarningata tessiormattit ĸaĸĸialernermût?

5 Igville ômattivît mangaidlarninganut ĸaĸĸialeromanginginanullo ĸallerêktitsivotit nangminernut ningautsemik ning-

autsib uvluksanganut Gûdiblo erĸartuiningata idluartub saĸĸijârvianut.

6 Tâpsoma illûnaita attunit akkiniaromârpait piniarnerilauĸtangit malliklugit.

7 Imâgle: ĸennuersârlutiĸ ajungitullinermut pinasuartut nertornartomiglo nâlengnartomiglo soĸĸosijuitomiglo, taipkoa inôgumik nungusuitomik tunitsivigijomârpait;

8 Akĸerartortulle miksesĸârnermiglo nâlengitut, idluangitomigle nâlektut, taipkoa saimaungitomiglo ningarnermiglo pijomârpait;

9 Kappianartomigle kiksanartomiglo pijomârput inuit idluitullijut tarningit tamaita, Jûdit sivorliolutik Grîchillotauĸ.

10 Nertornartomigle, nâlengnartomiglo ullapirsaumiglo ajungitullijut illûnatik peĸarlit, Jûdit sivorliolutik Grîchillotauĸ.

*11 **Inûb** tautua Gûdeme attungimmat.

12 Idluitullilauĸtut perĸojaĸaratik, assiojomârputtauĸ perĸojaĸaratik; idluitullilauĸtullo perĸojaĸarlutik erĸartortaujomârput perĸojat malliklugit;

13 (Perĸojanik tussatuinartut idluangimatta Gûdeme; perĸojanigle malliktut idluarsititaujomârput.

14 Nellojut aglaksimajunik perĸojaĸangitut, ingergarmik perĸojat piniarĸojanginik pigamik, tâpkoa perĸojaĸangigalloardlutik ingmingnut perĸojatitut-iput.

15 Perĸojat piniarĸojangit ômatingine aglaksimangmatta nellunailivut, erĸarsautimingnik kiglisitimmattigik; issumangillo passijigêngmatta passitiksaerutigêngmattalo ingmingnik;)

16 Uvluksame taipsomane, Gûdib inuit angigutsiningit erĸartoromârpagit Jêsuse Kristusikut, oĸautsit tussarnertut oĸâlatigijakka malliklugit.

*17 **Kammalerille**, Jûdemik atteĸarpotit, perĸojaĸarnermiglo tættitartorpotit Gûdelo nertorutigivat illingnik.

18 Pijomajanganiglo ĸaujimavotit, perĸojanullo ajoĸertortaugavit, kiglisiniarpotit, piniaraksat ajunginersat sunaungmangâta;

19 Illikkullo issumaĸarpotit, tautungitunik tessiorungnarasugællutit, ĸaumaijungnarasugællutillo târtomêtunik,

20 Sillaitunik ĸaujisarteojungnarasugællutit; ĸaujimangitunik ajoĸertuijôjungnarasugællutit, illisimaĸôrpotit illinniaraksanik okpernartuniglo perĸojanêtunik.

21 Sunaubvale assingnik ajoĸertuivotit, illingniglo ajoĸertungilatit. Oĸâlavotit tigliktuksaunginermik, nangminerle tiglikpotit.

22 Oĸarpotit nulliarêngnermik asseroijuksaunginermik, nangminerlo nulliarêngneĸ asserorpat. Gûdingoanik maĸĸojukpotit, Gûdiblo pinginik arĸtaivotit.

23 Perĸojanik ĸnertôtivotit, Gûdelo mittautigivat perĸojanik nâlenginermut.

24 Illipse pivluse Gûdib attinga mittautigijaungmat nellojune, sorlo aglaksimangmat. [Jes. 52, 5. Hes. 36, 20.]

25 Kippimaneĸ attornartôgalloaĸ, perĸojat mallikungne; perĸojalle mallingikungne, kippimanît kippimanginertut-ilerêrpoĸ.

26 Kippimangitub tagva perĸojat idluarijangit piniarunigit, kippimangininga kippimanionerartaunajangilâĸ?

27 Timimigut kippimangitub perĸojat nâmaksitigunigit, erĸartoromârpâtit igvit, perĸojat tappagigangne, aglangnik kippimanermiglo peĸaralloartotit.

28 Tâmna Jûdiungimat ĸallinermigut Jûdiojoĸ, tamannalo kippiniunginivoĸ uvingub kângagut pijoĸ.

29 Illumigulle pijoĸ, Jûdiovoĸ; ômatiblo kippimaninga kippimaniovoĸ anernikut pijoĸ, aglatuinartigut pinane; tâpsoma nertornautâ inungnit pingilaĸ Gûdemille.

KAPITÉL III.

Inuk okpernikut kissiagut idluarsititauvoĸ.

ŠUMIK tagva Jûdit peĸarnersauvât? kippimanerlo sumik sulivâ?

2 Mikkijôngitomik pivut. Sivorlermik, Gûdib oĸausinginik tunnitjiviovut.

3 Illangille tamakkonunga okpinginatta, tamanna erĸanarĸâ? taipkoa okpinginingita Gûdib miksekârninga okpernarungnaertinajarpatsûk?

4 Taimainiatsangilaĸ! imaivikporle, Gûde miksekârtôvoĸ, inuillo illûnatik sæglotovut; aglait imaingmatta: Oĸauserne idluarĸovlutit, ajugauĸovlutillo, erĸartortauguvit. [Img. 51, 6.]

5 Idluiniptale Gûdib idluarninga nertornartikpatsuk, sumik oĸartuksauvitâ? Gûde idluitônajarĸâ, ningarnermut pidlaramittigut? (inuktut taimak oĸarpunga.)

6 Taimaitsangilaĸ! Taimaipat, ĸanoĸ illivlune Gûdib sillaksûb inungit erĸartorajarĸagît?

7 Gûdib miksekârninga sæglonimnut ânanausiluarpat nertortautitauluarlunelo, sôg idluitullijotut erĸartortaujariaĸarkêk sullê?

8 Sôg imailiungârajangilagût, sorlo mittautigijaugapta, sorlolo illangita oĸautigingmattigut oĸarnerarluta: Idluitulliniarta, ajungitoĸ tamattomangat perĸovlugo? Taimaitut erĸartortauningat idluarpoĸ.

*9 **Kanoĸ** tagvâ? taipkonangat ajunginêrsauvitâ? Mikkijomiglônêt pitsangilagut. Kigligiudseĸammerapta Jûdillo Grîchillo ajortoliksôningænnik.

10 Aglaittauĸ imaimatta: Idluartomik inuĸangilaĸ attautsemiglônêt;

11 Sillatujoĸaranelo, Gûdemik apperĸutaĸartoĸangilaĸ.

12 Illûnatik kiglormut sâsimavut, illûnamatsiatiglo piojungnaerput; ajungitullijoĸangilaĸ attautsemiglônêt; [Img. 14, 1—3.]

13 Torĸlungit illuvertut angmarsimajotun-iput, oĸarmingnullo takkormôrput, oĸatik ipiksitillugit, ĸuglugiangojârtutitut toĸĸonartoĸsoarmik ĸangasinâmiutaĸarput. [Img. 5, 10; 140, 4.]

14 Kanningit tættæput oĸautsilungnernik ĸassilinartuniglo; [Img. 10, 7.]

15 Ittigangit sukkalidlarput aungmik kovisijomavlutik.

16 Apĸotingine asserornartoĸarpoĸ kiksanartoĸalarmelo.

17 Apĸomiglo ullapirsautelingmik ĸaujimangilat. [Jes. 59, 7, 8.]

18 Nâlengnermik Gûdemik kammangilat. [Img. 36, 2.]

19 Kaujimavogulle, perĸojat oĸausingit taipkonunga perĸojalingnut pingmatta; ĸannit illûnatik simiktauĸovlugit, sillaĸsûblo inungit illûnatik passijaksauĸovlugit Gûdib sângane.

20 Taimaimat, uvinik (inuk) idluartitaujungnangilaĸ tâpsoma sângane perĸojat piniarĸojanginut; perĸojanut ajornerit illitarijaulermatta.

*21 **Mânnale** idluarsineĸ Gûdib sângane nâmagijaujoĸ perĸojat pinnagit nellojaujungnaerpoĸ, perĸojanut nellautaijunullo kigligiutaumajoĸ;

22 Idluarsinerle Gûdeme attortoĸ, okpernermit Jêsuse Kristusemut pijoĸ oĸautigivara, tamainut piksaĸ, illûnatiglo okpertut pigijaksangat.

23 Adsigêngitoĸangimat; illûnatik idluitullilaungmatta, Gûdemullo nertortaujuksaunitik ajulerdlugo;

24 Akkeĸangitomiglo idluarsititaulerput tâpsoma saimarsautânut, piuliklernermut, Kristusib Jêsusib pijanganut;

25 Tâmna Gûdib saĸĸertilauĸpâ saimauserviooĸovlugo okpernermut tâpsoma aunganut, idluarneĸ sâmine nâmagijaujoĸ nellonaeromavlugo, issumagijungnaeramigit ajornerit sivorngagut pilauktut, Gûde ĸenuêsertortillugo;

26 Nelliutune tamakkonane idluarneĸ sâmine nâmagijaujoĸ nellonaeromavlugo; saĸĸerĸovlugik Gûdib nangmineĸ idluartôninga idluarsititsiningalo Jêsusemut okpertomik.

27 Nauk tagva nertornautiksâĸ? Pêrsimavoĸ. Perĸojat neliænnût? perĸojanut piniarĸojijunût? Aukak, perĸojamulle okperĸojijomut.

28 Taimaimat issumavikpogut, inuk idluarsititaulermat perĸojat piniarĸojanginuungitoĸ, okpernermut kissianut.

29 Ubvalo Jûdit kissimik Gûde Gûdigivatsûk? nellojuttauk Gûdiginginivatsûk? Aukak, nellojuttauĸ Gûdigivât.

30 Gûde attauseongmat, kippimajunik idluartitsijoĸ okpernermut, kippimangituniktauĸ (idluarsititsingmijoĸ) okpernermut.

31 Perĸojat tagva attorungnaerĸovitigîk, okperĸojigapta? Taimaitsangilaĸ! perĸojalle aulaijauĸonnagit pivogut.

KAPITEL IV.

Dâvidib oĸausingitigut Abrahablo illinganerilauĸtangagut nellonarungnaertitauvoĸ, inuk okpernilkut kissiagut idluarsititaungmat.

KANORLE oĸartuksauvita atâtagijaptingnik Abrahamîk? sumik uvinikut nagvâlauĸâ?

2 Tamattominga oĸarpogut: Abraha idluarsigune piniarnernut, nertornauteĸaralloarpoĸ, Gûdemele pinane.

3 Aglaille ĸanoĸ pivât? Abrahab Gûde okperivâ, tamannalo pivlugo idluarsititauvoĸ. [1. Môs. 15, 6.]

4 Piniarnernulle pinasuartub akkilertauninga saimanermut (nâpkiningnermut) pingilaĸ, tunitjiviojariaĸarmat.

5 Piniarnernulle pingitoĸ idluitullijunigle idluartitsijomut okperune, tâpsoma okpernine idluarsijutiginiarpâ.

6 Sorlo Dâvidetauĸ oĸarmat, piloringnermik inuk tâmna piksarsinerarlugo, Gûdib idluarsititanga, piniarnerit pitjutiginagit, oĸarame:

7 Pilorikput tappanernit issumagijungnaiviojut, ajortuniglo mattoviojut;

8 Pilorikpoĸ inuk Gûdib taisivigijungnaertanga idluitullinernik. [Img. 32, 1. 2.]

*9 **Piloringneĸ** tamanna tagva kippimaneĸartut (kissimik) piksarivatsûk? ubvalo kippimaneĸangituttauĸ piksarivatsûk? Abraha okperninga pivlugo idluarsititaujoĸ oĸautigivavut.

10 Kanoĸ illivlune idluarsititaulauĸâ? kippimagamelônêt, kippimanginamelônêt? Kippimagame pimatsangilaĸ, kippimalugane pijoĸ.

11 Kippimanerle pivâ nellunaikutarilugo, naĸĸitjutauĸovlugo idluarsitisimanermut, okpernermit pijomut, okpernermit kippimalugane pigijarêrtaminit; taimailerdlune atâtaulerĸovlugo okpertunut illûnainut kippimangigalloartunut, tâpkoataut tamattominga idluarsititaujuteĸarĸovlugit.

12 Kippimajunuttauĸ atâtaulerĸovlugo, kippimajunut kissênuungitoĸ, tâpkonungaletauĸ, arvertartunut atâtapta Abrahab okperninga, kippijauĸârane pigijanga, tupjarlugo.

13 Angersimanek imna Abrahamut kinguvânginullo, kingormgujerkovlugo sillaksoarmik, perkojanut pingimat, okperneruble idluarsaininganut.

14 Perkojanik tættekartut kingormgujijuksaukpatta, okpernek suksaungilak, angersimanerlo sullingilak.

15 Perkojat ningartitsingmatta; perkojakangitune tappanekangimattauk.

16 Taimaimat idluarsinek okpernermut pijuksauvok, saimanermit perkovlugo, angersimanerlo okpernarserkovlugo (Abrahab) kinguvânginut tamainut, perkojalingnut kissênuungitok, Abrahatulle okpertunuttauk, tamapta tâmna atâtagigaptigo,

17 (Sorlo aglaksimangmat: Atâtautilaukpagit nellojunut unuktovaksoarnut, 1. Môs. 17, 5.) Abrahab okperijangata Gûdib sângane, tâmna tokkungajunik ômartitsingmat kaikojilarmelo pitakangitunik taimaitilerdlugit.

18 Okpilaukporlo nerriugijaksakarkôrane, nellojunut unuktovaksoarnut atâtaulerkovlugo, okautsit ipkua okautjaumanine malliklugit: Taimak kinguvâksatit unuktigijomârput. [1. Môs. 15, 5.]

19 Okpernermelo sangêlilugane timine issumagingilâ tokkolertok, 100 inik jârekakasakkame, Sarablo timinga tokkolertok (issumaginginivâ):

20 Kollalunginame Gûdib angersimaninganik okpinginermut, okpernermele pitsartulerlune Gûde nertorpâ;

21 Okperviklunelo, Gûde sumik angerune, taimaititsijungnarmattauk.

22 Taimaimallo tamanna idluarsijutigivâ.

23 Tâmnainarle pivlugo aglaksimangilak, mattominga pititaulaungmat,

24 Uvagulletauk pivluta (aglaksimagivok); tamattominga pititauniarapta, okperupta tokkungajunit tupaktitsijomut Nâlegaptingnik Jêsusemik;

25 Tâmna tunnijaumavok ajornivut pivlugit, tupaktitaungmijorlo idluarsijutiksaptingnut.

KAPITEL V.

Okpernikut idluarsititaumajut illinganingat piloringnartok. Adamelo Kristuselo.

TAGVA okpernermut idluarsititaugapta, Gûdemut ullapirsautekarpogut Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut.

2 Tâpsomûnalo okpernermut apkotiksarsigapta saimanermut (nâpkigijaunermut) tamattomunga pigijaptingnut, nertôtivo-

guttauĸ nerriungneĸarnermik pinnarnartoĸsoarmik, Gûdib tunnijomârtanganik (okpertunut.)

3 Taimaituinangilarle, kappianarnerille aglât nertôtigivavut; ĸaujimagapta kappianarnerit ĸenuersârtitsingmatta;

4 Kenuersârnerle ôksimanermik ĸaitsivoĸ, ôksimanerle nerriungnermik ĸaitsivoĸ;

5 Nerriungnerle kangusuktitsiniangilaĸ. Gûdib naglingninga kovimangmat ômatiptingnut, Anernermut ajunginermut tunnergusiarijaptingnut.

6 Ajulidlalaurapta taipsomane, Kristusib nelliutitsiartome toĸĸotigivâtigut ajortoliksôtilluta.

7 Idluartorle pivlugo toĸĸojomajoĸarajangilaĸ; ajungitullivigijine pivlugo toĸĸojomajoĸarajaralloarune.

8 Taimaimat Gûdib naglingnine uvaptingnik nellonaijarpâ, Kristuse pivluta toĸĸolaungmat, sulle ajortoĸsôtilluta.

9 Mânna tâpsoma aunganut idluartitaumagapta, anginersamik tagva piulijigijomârpavut ningautsemit.

10 Gûdemut ullapirsarsimagapta Erningata toĸĸunganut, sulle ômisuktilluta, anginersamik tagva piulijaujomârpogut inôsinganut, mânna ullapirsartaugapta.

11 Tamannale kissimeungitoĸ, nertôtivogulletauĸ Gûdeme, Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut, tâpsomûna mânna ullapirsaumik tunnitsiviogapta.

*12 **Taimaimat** sorlo ajorneĸ sillaĸsoarmut tikkingmat inungmut attautsemut, toĸĸolo ajornermut, taimaglo toĸĸo inungnut tamainut kiblêmangmat, illûnatik idluitullilaungmatta, —

13 (Ajorneĸ sillaĸsoarmêgalloarpoĸ perĸojaĸarĸârtinnago; perĸojaĸangitunele ajornek issumagijaungilaĸ.

14 Toĸĸole Adamemit Môsese tikkidlugo attaniotivoĸ taipkonungatauĸ idluitullilaungitunut Adamib idluitullininga tut; tâmna (Adame) tagva tikkituksab (Kristusib) adsingoanga.

15 Idluitullinerle tunnergullo saimanartoĸ adsigêngilâk. Unuktut toĸĸungmatta attautsib idluitullininganut, anginersamik unuktut Gûdib saimarsautâniglo tunnergutâniglo pititaumaluarput, inûb attautsib Jêsusib Kristusib saimarsautânut.

16 Sorlo idluitullinerub attautsib malliktingatut tunnergut illingangilaĸ, attautsib idluitullijub idluitullininganut attautsemut illûnaita asserortitaungmatta: Pidlaræksangortitauneĸ idluitullinermit attautsemit pingmat; tunnergulle saimanartoĸ ajornernit unuktunit piuliklerpoĸ idluarsititaunermut.

17 Attautsib idluitullininganut toĸĸo attaniotilaungmat attauseĸ pivlugo; tunnergumik saimanartoĸsoarmik illangiutijut idluarsititauvlutik, anginersavaksôjomik attaniotiniarput inôniarlutik attausiojokut Jêsuse Kristusikut.) —

18 Taimaimat, sorlo attautsib idluitullininganut sutaernar-

tok inungnut tamainut pingmat, taimaktauk attautsib idluarninganut inuit illûnaita idluarsititaulerput inôniarlutik.

19 Sorlo inûb attautsib nâlenginginganut unnuktut ajornekartitaulermatta, taimaktauk attautsib nâlengninganut unuktut idluarsititaulerput.

20 Perkojalle illautitaulerput, idluitullinerub angininga nellonaertitauluarkovlugo. Ajorneruble angininga nellonaertitauviane saimanerub anginersauninga nellonaertitaumaluarpok;

21 Sorlo ajornek attaniotilaungmat tokkokut, taimaktauk saimanek attanioterkovlugo idluartitsinikut inôtsemut nâksaungitomut (pititsivlune), Jêsuse Kristusikut Nâlegaptigut.

KAPITEL VI.

Inûb irjornailininganik, inôsertâmiglo idluarsititaunermit pijomik.

KANOK tagva okausekartuksauvitâ? idluitullitsainartuksauvita saimanek anginersaukovlugo?

2 Taimainiarata! Uvagut ajortomit tokkomajogut, kanok tamanna inôvigijomanajarpittigô?

3 Kaujimangilasê, illûnata Jêsuse Kristusemut baptisimajogut, tokkunganut baptitaugapta?

4 Taimaimat illijartortaukattigimavavut baptijutikut tokkomut, sorlo Kristuse tokkungajunit tupaktitaungmat Atâtab ânanaunersoanganut, taimaktauk uvagut inôsertame arvertartuksauvogut.

5 Illijaumakattauguptale tokkunga adsigilugo, makkinerme adsigijomârivavuttauk;

6 Kaujimavluta, tâpsoma inutokavut kikkiaktortaukattigingmago seningajolingmut, time, ajornerub pinga, attorungnaerkovlugo, ajortomik kivgartorkonnata kingorngane.

7 Nelialle tokkomajok, tâmna kellarudjârtauvok ajortomit.

8 Kristusele tokkokattigiguptigo, tagva okperpogut, tâmna inôkattigijomâraptigotauk.

9 Kaujimavogullo, Kristuse tokkungajunit tupaktitaujok kingorngane tokkosuermat; tokko attaniotijungnaerpok tâpsomunga kingorngane.

10 Tokkogamele, attausiardlune tokkovok ajornek pitjutigællugo; inôgamelo, Gûdemut inôvok.

11 Taimaktauk illipse, issumavileritse illipsingnik, ajornermit tokkunganasugiluse, inôluselo Gûdemut Kristuse Jêsusikut Nâlegaptigut.

*12 **Taimaimat** ajornek attanerinassiuk timipsigut tokkojuksatigut, ikliguninga nâletsannago!

13 Avatisetauk pitiniarasigik ajortomut, sakkugitaililugit idluitomut; Gûdemulle illipsingnik tunnititse, tokkungajunit ômartutitut; avatisselo Gûdemut tunissigik sakkokovlugit idluartomut.

14 Ajornek attaniotijungnangimat illipsingnut; perkojat kivgaringimasse, saimaneruble pingmasse.

15 Kanôk tagva? Idluitullijuksauvitâ, perkojat kivgaringimattigut, saimaneruble pingmattigut? Taimainiarata!

16 Kaujimangilasê, nelliænnut kivgaulerluse tunnigupse illipsingnik nâleklugo, nâlektapse kivgarilermasse; ajornerublônêt tokkotsiniartub, nâlengnerublônêt idluarsaijub?

17 Gûde kujagijaule, ajornerub kivgarilaungmasse; mânnale okautsit ajokertûtsinik malligaksapsingnik ômamut nâlekapsigik;

18 Mânnale ajornermit kellarudjârtaumagapse idluarnerub kivgaliarimavâse.

19 Inuktut tamattominga okariakarpunga, uvinipse sangêninga pivlugo. Sorlo avatise tunnilaurapsigik kivgartortigivlugit makkojungnartomut, idluitomik kallerêktitsivluse idluitomut; taimaktauk mânna avatise tunnisigik kivgartortigivlugit idluartomut, ivjornaikovlugit.

20 Ajortomulle kivgautilluse, idluarnek attanerilaungilase.

21 Taipsomane taipkonangat kanoêtunik piksarsivisê? Mânna kangusutigijapsingnik; tokkomik taipkoa naggatekarmatta.

22 Mânnale ajornermit kellarudjârtaumagapse, Gûdemullo kivgaumalerdluse, piksarsivose ivjornaijutiksapsingnik; naggatânelo inôtsemik nâksaungitomik.

23 Ajornerub akkiliutâ, tagva tokko; Gûdible tunnergutâ saimanartok, tagva inôsek nâksaungitok Kristuseme Jêsuseme Nalegaptingne.

KAPITEL VII.

Okpertut pijaujungnaerningæmik perkojanut. Inuktâb inutokablo sorsûtiningangnik perkojat attortillugit.

KATTANGUTIKKA (perkojanik kaujimajut okautivakka), kaujimangilasê, perkojat attaniongmatta inungmut, inôtillugo?

2 Arnak uilik uiminut kellaksugaungmat inôtillugo, perkojat nâleklugit; uingale tokkokpat, kellaksugaujungnaerpok perkojamut uinga pivlugo.

3 Taimaimat, uine inôtillugo uime assianut pigune, nulliarêngnermik asseroijomik taijaulerpok; uingale tokkokpat, kellak-

simajungnaerpoĸ perĸojamut, nulliarêngnermiglo asseroijônane, uigilauĸtame assia pigileruniuk.

4 Taimaktauĸ, ĸattangutikka, perĸojanit toĸĸosimavose Kristusib timinganut, perĸutaulerĸovluse assianut, toĸĸungajunit tupaktitaujomut, Gûdeme ajungitulliniarĸovluta.

5 Uviningmêtilluta ikligunerit ajortullerĸojijut, perĸojanut ômariktitaujut, sôngolauĸput avatiptingne, toĸĸo piksaĸartillugo.

6 Mânnale perĸojanit ĸellarudjârsimavogut, toĸĸungavlutalo taipkonangat ĸellaksûtigilauĸtaptingnit, imâk, kivgartorĸovluta, nutâmik illinganeĸartitauvluta Anernermut, illinganetoĸaĸaratale aglatuinait malliklugit.

*7 **ĸanoĸ** tagva oĸartuksauvitâ? Perĸojat idluitullijutauvât? Taimaitsangilaĸ! Ajornerle illitarilaungilara, perĸojanut kissênut; ikligunek nellolaurapko, perĸojat oĸangipatta: Ikliguktuksaungilatit.

8 Ajornerub tagva perĸojat pitjutigilerpait illumne kajungersailune sunatuinarnik ikligunernik. Perĸojaĸangitune ajornek toĸĸungangmat.

9 Perĸojaĸarnanga inôtsima illangane inôlaurama. Perĸojarle tikkingmat, ajornek ômarivoĸ.

10 Uvangale toĸĸolerpunga; perĸojarlo inôjutiksaugalloaĸ sunaubva toĸĸojutigilerpara;

11 Ajornerub perĸojaĸ kajungersautigivlugo uivêringmanga toĸĸotilungalo tamattomunga perĸojamut.

12 Perĸojat ivjornaigalloarput, perĸojarlo ivjornailunelo idlualarmelo ajungilaĸ.

13 Ajungitoĸ tagva uvamnut toĸĸonartôvâ? Taimaitsangilaĸ! Ajornerle saĸĸerĸovlugo ajortoĸsôningane, uvamnut toĸĸonartôlerpoĸ ajungitoĸ attorlugo; ajornek ajortovaksônerôlerĸovlugo perĸojamut.

*14 **Perĸojat** ĸaujimagaptigik anerniliongmatta. Uvangale uviniliovunga, ajornerub kivgarivânga.

15 Sulliakka illitaringilakka; piniaromajara pinianginapko; ômigijarale pisârpara.

16 Piniaromangitarale pisârupko, perĸojat tagva ajungiuingænnik angerpunga.

17 Tagva uvanga taimailiungilanga, ajornerle illumnêtoĸ (taimailiorpoĸ).

18 Kaujimagama illumne, tamædja uvinimne ajungitoĸangitomik. Pijomanek uvamnêgalloarpoĸ, nâmaksilugole ajunginek, tamanna nagvângilara.

19 Ajungitoĸ pijomagalloartara pinginapko, ajortorle pijomangigalloartara piniarpara.

20 Pijomangitarale pigapko, tagva uvanga taimailiungitunga, ajornerle illumnêtoĸ.

21 Ajungitullijomagalloartunga perĸojaĸ nagvârpara uvamne, ajornerub attavigênarmanga.
22 Gûdib perĸojangit ĸuviagivakka illumiutapkut;
23 Assianigle perĸojamik avatimnêtomik tukkisivunga, issumama perĸojanganut akkerartortomik; tâpsoma kivgautipânga ajornerub perĸojanganut, avatimnêtomut.
24 Uvanga inukullôjunga, kia piuliniarpânga timemit, toĸĸub tamattoma pinganît?
25 Gûde ĸujagivara Jêsuse Kristusikut Nâlegaptigut. Tagva uvanga tâmnatsainaĸ issumapkut kivgartûtigivakka Gûdib perĸojangit, uvinipkulle ajornerub perĸojangit.

KAPITEL VIII.

Erniangupsârsimajut kippalôjungnaerningænnik ĸittorngauningænniglo nerriungningænniglo; pingortisimajut anersauminingænnik; okpertullo piloringningænnik, kappianartut attortillugit aglât.

TAGVA mânna erĸartoraksautsangilat Kristuse Jêsusemêtut, uvinik mallingnago Anernerle malliklugo arvertartut.
2 Anernerub ômartitsijub Kristuse Jêsuseme perĸojangita kivgaujungnaertimmanga ajornerub toĸĸublo perĸojanginit.
3 Perĸojab ajortanga, uviningmut ajulertitaumangmat, tamanna Gûdib pivâ, Ernine tilligamiuk, uviningmut ajortolingmut adsioĸovlugo, tunnergutiksauĸovlugolo ajornerit pivlugit, ajortorlo uviningmioĸ erĸartorpâ;
4 Idluarneĸ perĸojat saĸĸertitauĸojangat nâmakserĸovlugo uvaptingne, uvinik mallingnago, Anernerle malliklugo arvertartogut.
5 Uviningmigle nâlektut uvingub pingit issumagivait; Anernermiglo nâlektut Anernerub pingit issumagivait.
6 Uvinguble issumanga toĸĸôvoĸ, Anerneruble issumanga inôsiolarmelo ullapirsautauvoĸ.
7 Uvingub issumanga Gûdemik ômisungniongmat; Gûdib perĸojangit nâlegomanginamigit, sapperpaillo.
8 Uviningmêtulle Gûdemut idluarijaujungnangilat.
9 Illipsele uviningmêngilase, Anernermêposele, Gûdib Anerningata innigikpasse. Kristusible Anerninganik peĸangitoĸ tâpsoma perĸutigingilâ.
10 Kristusele illupsingnêkpat, time toĸĸungagalloarpoĸ ajorneĸ pitjutigællugo, Anernerle inôsiovoĸ idluarneĸ pitjutigællugo.

11 Jêsusemigle токкungajunit tupaktitsijub Anerningata innigikpasse, tagva tâpsoma Kristusemik токungajunit tupaktitsijub illipsetauĸ timise токкojuksat ômartitsomârivait, Anerninga illupsingnêngmat.

12 Taimaimat ĸattangutikka, akkiliksaĸarpogut uvining-muolungitoĸ, uvinik malliklugo inôjuksauluta.

13 Uvinik malliklugo inôniarupse, токкojomârpose; Anernermulle uvingub pingit токкoniarupsigik, inôjomârpose.

14 Illûnaita Gûdib Anerningata tessiortangit Gûdib ĸittorngaringmagit.

15 Kivgaujotut anerneĸartitaunginapse, ama sivôrajariaĸarluse, ĸittorngaujotulle Anernermik tunnitsiviovose, tâpsomûna nipliavogut: Abba, Atâtak!

16 Anernerub tâpsoma anernivut ĸaujitipait, ĸittorngaugapta Gûdemut.

17 Kittorngaugaptale, kingormgujijuksaugivoguttauĸ, imaipoĸ Gûdemik kingormgujiluta, Kristuselo kingormgujeĸattigællugo; kappianarnernik peĸarĸattigiguptigo, ânanauseĸattaujomârĸovlutatauĸ.

*18 **Issumavikkama**, nelliutub tamattoma kappianarningit adsigêktitaksaungimatta ânanaunersoarmut saĸĸijârtitaujomârtomut uvaptingne.

19 Pingortisimajulle Gûdib ĸittorngangita nellonaertitauniksangat illungertordlutik ĸillanârivlugo utaĸĸivât.

20 Pingortisimajut **kippalôtitaugamik nunguniartomut**; issumamingnut pinatik, taimaitingmagille taimaititsijub, nerriugijæksaĸartidlugit.

21 Pingortisimajuttauĸ piulijaujomârmatta kippalônermit nunguniartomit, illangiutivlutiglo Gûdib ĸittorngangita kivgaungininĝænnik ânanâmik.

22 Pingortisimajut tamaita ĸaujimavavut, annersaumeĸattigivluta kappiasutsainarmatta mânna sulle.

23 Kissimigle tâpkoa pingilat, nangminerletauĸ uvagut, Anernerub (tunnergutingita) sivorlinginik pijogut, uvaguttauĸ nangmineĸ illuptigut annersaumivluta ĸillanârivogut ĸittorngaunermik, timiptalo piulijauningænnik utaĸĸivluta.

24 Piulijaumagalloarapta, nerriungnermulle. Nerriugijarle tækkovlugo tamanna nerriungniungilaĸ; ĸanoĸ inûb tækkojane nerriugijungnarpaûk?

25 Tautungitavulle nerriugiguptigo, ĸennuersârnermut tagva utaĸĸivavut.

*26 **Taimaktauĸ** sangêniptingne Anernerub ikajorpâtigut. Tuksiarnermik ĸanoĸ nâmaktomik nellogapta; Anerneruble nangmineĸ akkisartorpâtigut annersaumijunut oĸautaujungnangitunut.

27 Omatinigle kiglisiniartub (Gûdib) ĸaujimavâ Anernerub issumanga; tâpsoma ivjornaitut akkisartormagit Gûdib idluarijanganut.

28 Kaujimavogulle, Gûdemik nagligosuktut ĸanoelinganerit tamaita idluarĸutigingmagit, (Gûdib) issumasimaninganut ĸaiĸojaumajut.

29 Sivorngagut illitarijane sivorngagut perĸungmagittauĸ, Ernerme adsiluanganik adseĸarĸovlugit, tâmna erniangoĸârtôĸovlugo ĸattangutigêt unuktut akkorngænne.

30 Sivorngagulle taimaiĸojane ĸaiĸolaurivaittauĸ; ĸaiĸojanelo idluartilaurivaittauĸ; idluartitanelo ânanausitilaurivaittauĸ.

31 Taimaimatta tamakkoa, ĸanoĸ tagva oĸartuksauvitâ? Gûdib illagikpattigut, kia akkerartorungnarpâtigût?

32 Tâpsoma Ernine aglât ivlerinago tamaptale pivluta tunnidlalauramiuk, tâmna illagællugo tamainik tunitsiviginajangipâtigût?

33 Gûdib annerijangit kia passijungnarpagît? Gûde tagga idluartitsijoĸ.

34 Kina erĸartuijungnarĸâ? Kristuse tagga toĸĸolauĸtoĸ, illa piluartomik tupaktitaungmijoĸ, tâmna Gûdib tallerpiata tungânêdlune tuksiupâtigut.

35 Kia avitsungnarpâtigût Kristusib naglingninganît? kiksarnerublônêt, kappianarnerublônêt, unangmiklernerublônêt, kângnerublônêt, annorâĸanginerublônêt, nangianarnerublônêt, saviksublônêt?

36 Sorlo aglaksimangmat: Pivlutit toĸĸotitaumavogut uvloĸ nâvlugo, sauĸatitut toĸĸotæksatitut pênartauvogut.

37 Tamakkoale tamaita attorlugit ajugauluarpogut uvaptingnik nagligosuktokut.

38 Kaujimavikkama, toĸĸublônêt, inôtsiblônêt, Engeliblônêt, nâlegaunîllônêt, pitsartunerillônêt, nelliusimajullônêt, nelliutsomârtullônêt,

39 Kingingnerublônêt, ittinerublônêt, assingitalônêt pingortisimajut avititsungnangimattigut Gûdib naglingninganit, Kristuse Jêsuseme Nâlegaptingnêtomit.

KAPITEL IX.

Gûdib issumaminik nâpkigivait inuit oĸpertitaujut, Jûdinit kissêniungitoĸ nellojunilletauĸ pijut.

MIKSEKARTOMIK oĸarpunga Kristuseme, sæglunangalo, tarnima nellungininga ta kigligiksarvigingmanga Anernerme ajunginerme,

2 Angijomik kiksarama ânialarmalo soraernanga ômatipkut.

3 Nangminek illungertorungnarajarpunga Kristusemut ômigijaksangortitaujomavlunga kattangutikka pivlugit, uvinikut kinguvângokattikka;

4 Tâpkoa Israêlemit kinguvângovut, kittorngaunermiglo, ânanaunermiglo, angerkattigêngnermiglo, perkojaniglo, kivgartornermiglo Gûdemut, angersimanermiglo pitakarput;

5 Tâpkoa atâtagivait sivorlît, tâpkonangat Kristuse uvinikut tikkisimavok; tâmna tamainut Gûdeovok, nertortaujok issokangitomut. Amen.

*6 **Taimailingilangale,** Gudib okausingit tukkekarungnaertillugit sorlo; Israêlemit inôlertut illûnatiungitok Israêlitiongmatta.

7 Illûnatigloungitok kittorngauvut, Abrahab kinguvânginut illinganitik pivlugo; (aglaksimajokarporle:) kinguvâksarnik taijak Isaarmit pijomârpok. [1 Môs. 21, 12.]

8 Imaipok: uvinikut kittorngaujut Gûdib kittorngaringilait; angersimanikulle kittorngaujut kinguvâksauvut.

9 Tamadjale okausek angersimanilik, okarmat: Tamanna nelliutingmikpat achâgo tikkitsomârpunga, Sara ernertârtillugo. [1 Môs. 18, 10.]

10 Tamannainarle pivlugo taimaingilak; Rebekkaletauk singaijaungmat attautsemit Isaarmit atâtaptingnit,

11 (Singaigik annerkartinnagik, sulle ajungitullerkâratik ajortullerkâratiglônêt, Gûdib annerosungninga issumasimaningalo sokkosijuerkovlugik, piniarnerit pitjutiginagit, kaikojijorle pitjutigilugo,)

12 Okautjauvok: Angajukliub nukkane kivgartoromârpâ. [1 Môs. 25, 23.]

13 Sorlo aglaksimangmat: Jako nagligilaukpara Esauele ômigilaukpara. [Mal. 1, 2. 3.]

*14 **Kanok** tagva okartuksauvitâ? Gûde idluitôvâ? Taimaitsangilak.

15 Môsesemulle okarpok: Saimautijaksara saimautsomavara; nâpkigijaksaralo nâpkigijomavara. [2 Môs. 33, 19.]

16 Taimaimat inûb pijomaningalônêt akpangerningalônêt sulingilak, Gûdible nâpkiningninga kissime.

17 Aglait Faraomut imailingmatta: Tamanna pivlugo makkitilaukpagit, pitsartunera illingne sakkeromagapko, attera okautigijaukovlugo nunaksoarme illûnâne. [2 Môs. 9, 16.]

18 Issumaminik tagva nâpkigivâ neliat; issumaminiglo sittitipâ neliat.

19 Okarviginajarparma: Sumik sulle passidlarpâtigût? pijomajanga kia akkerartorungnarpaûk?

20 Inuk ômât! igvit kinauvît, Gûdemut akkerartoromaga-

vit? Sennajaĸ sennajiminut oĸartuksauvâ: Sôg taimak sennavingâ?

21 Issumaminik machaliorte macharmik sennajungnangilâĸ, illanga illuleĸutingorlugo ânnanaujuksaĸ, illangalo nachonartuksâĸ?

22 (Taimailiormariluganele) Gûdib, ningausine tækkojautitsomagamiuk, pitsartuninelo nellonaeromagamiuk, ningarnartut illuleĸutit pijarêrtitaujut asserornartomut, angijomik ĸennuersârutigivait;

23 Nellonaeromavlugo ânanaunime angidlarninga illuleĸutine nâpkinartune, sivorngagut âĸiksimajamine ânanaunermut.

24 Taimaitogut uvaguttauĸ ĸaiĸovâtigut, Jûdinit kissêniungitoĸ, nellojunittauĸ.

*25 **Sorlo** Hosêakut oĸarmat: Inuĸottigilaungitakka inuĸottimnik taijomavakka; nagligilaungigalloartaralo nagligijamnik taijomavara.

26 Imaitsomârivoĸ: Tâpkoa oĸautjauviænne: Inuĸottigingilapse, tagvane Gûdib ômajub ĸittorngangnik taijaujomârput. [Hos. 2, 25. 1, 10.]

27 Jesaiasele nipliavoĸ Israêlib kinguvângit pivlugit: Israêlib ĸittorngangit siorĸatitut immab kiglinganêtutitut unuktigigalloarpatta, amiakungit piulijaujomârput.

28 Asserorsaineĸaromârmat soraerveĸalarmelo idluarnermut, Nâlegaĸ soraerĸojijomârmat nuname. [Jes. 10, 22. 23.]

29 Sorlotauĸ Jesaiase sivorngagut oĸalaungmat: Nâlekab Zebaotib amiakoĸarĸongipattigut kinguvâksamik, Sodomatutinajalauĸpogut, Gomorralo adsiginajalauĸpavut. [Jes. 1, 9.]

*30 **Kanoĸ** tagva oĸartuksauvitâ? Imâk oĸaromavogut: Nellojut idluartitaunasualaungitut idluarsilerput; idluarsinerle okpernermit pijoĸ oĸautigivara.

31 Israêlitille perĸojat idluarsijutigijomalauĸpait, idluarsijutiginagille perĸojat.

32 Sôg? Okpernermut pinasualaunginamik, perĸojalle piniarĸojangit pitjutigigamigit. Ujarĸamut aporvingmut aporamik.

33 Sorlo aglaksimangmat: Ahâk tagga ujarĸamik aporvingmik illijivunga Zioneme, ĸairtomiglo sinnaungasautaujomik; neliallo tâpsomunga okpertoĸ kangusuktitauniangilaĸ. [Jes. 28, 16; 8, 14.]

KAPITEL X.

Okperomanginermut Jûdit piulijaujutiksarsingilat.

KATTANGUTIKKA, ômatima kajungilârninga imaipoĸ, Gûdelo tuksiarvigivara, Israêlib kinguvângit piulijauĸovlugit.

2 Tâpkoa kigligiutigivakka, illungertordlutik Gûde nâlegasuarmatsuk, sillaidlutigle.

3 Idluarnek nâmagijaujok Gûdeme illitaringinamitsuk, idluarsinasualarmiglo nangminermingnik, idluarnerlo nâmagijaujok Gûdeme taimâk nâlelungilât.

4 Kristuse perkojat naggatigingmatsuk; illûnatik tâpsomunga okpertut idluarsititauvut.

5 Môsesib idluarnek perkojanit pijok aglagutigigalloarpâ: inûb tamakkoninga nâlektub inôgutiginiarpait: [3 Môs. 18, 5.]

6 Idluarsinerle okpernermit pijok imailivok: Omatingne okarniarnak: Kina kilaliarniarkâ? (imaipok, Kristuse akkartitsartorlugo.)

7 Imâglônêt: Kina kânnungarniarkâ ittinersoarmût? (imaipok, Kristuse pijartorlugo tokkungajunit-)

8 Kanorle okarkâ? Okausek illingnut kannipok kannerne ômatingnelo-iname; tamadja okausek okpernermik okautigijavut. [5. Môs. 30, 12—14.]

9 Nâlegak Jêsuse kannernut okautigigungne, okperuvillo ômatikkut, Gûdib tokkungajunit tupaktingmago, piulijauniarpotit.

10 Omamigut okpertok idluarsilermat, kannermullo nellunaijaijok piulijauniarmat.

11 Aglait imaingmatta: Neliat tâpsomunga okpertok kangusuktitauniangilak. [Jes. 28, 16. 8, 14.]

12 Adsigêngilungimatta Jûdillo Grîchillo; attausênak Nâlegaringmatsuk ilûnatik akluitok illûnainut tuksiarvigijiminut.

13 Nâlekab attinga tailugo tuksiartut piulijauniarmatta.

*14 **Kanorle** okpervigingitatik tuksiarviginajarkatsûk? kanorle tussaumalaungitatik okperviginajarkatsûk? kanorle tussarajarkât, okautjaungikunîk?

15 Kanorle okâlaniarajarkât, tillijaungikunîk? Aglait imaimatta: Kuvianartoksôvut ila taipkoa ittigangit, ullapirsaumik okâlajut ajungitomiglo okautjijut. [Jes. 52, 7.]

16 Illûnatiungitorle okautsit tussarnertut nâlekpait. Jesaiase okarmut: Nâlegak, kia okâlanivut okperivagît? [Jes. 53, 1.]

17 Okpernek tagva okâlanermit pivok, okâlanerle Gûdib okausinginit.

18 Okarpungale: Tamattominga tussalaungilât? Aukak; (okâlajut) nippingat nunalingnut tamainut tussartauvok, okausingillo sillaksûb issunginut pimavut. [Img. 19, 5.]

19 Okarpungale: Isrâêlitit tamattominga tukkisilaungilât? Môsese sivorlek okarpok: Illlungertortitsomavapse inukottigingitakka pivlugit, ningartitsomagivapselo inungnut sillaitunut. [5. Môs. 32, 21.]

20 Jesaiasele imâk okarlune sappingilak: Uvamnik kenne-

riangitunut nagvârtauvunga, uvamniglo aperĸuteĸalaungitunut saĸĸerpunga. [Jes. 65, 1.]

21 Israêlitinulle oĸarivoĸ: Uvloĸ nâvlugo aggakka issakpakka inungnut oĸautjaujomangitunut akkerartortunullo. [Jes. 65, 2.]

KAPITEL XI.

Israêlitit ajaktortauĸôrtut sukutsiane sâgiaromârningœnnik piulijaujomârningœnnik. Gûdib aulatsiningita tamattamnadlartut nertortauningœnnik.

TAGVA mânna oĸarpunga: Gûdib inuĸottine ajaktulauĸpagît? Taimaitsangilaĸ. Uvangatauĸ Israêlitiogama, Abrahab kinguvârivânga, Benjaminikut illagivânga.

2 Gûdib inuĸottine sivorngagut illitarijane (annerijane) ajaktulaungilait. Kaujimangipisigiglônêt aglait Eliasemik oĸartût? ĸanoĸ Israêle patsitigællugo Gûdib sânganut pingmat, oĸarmallo:

3 Nâlegaĸ, nellautaijoĸotitit toĸĸolauĸpait, Altâreĸotitillo serĸomilauĸpait; kissimalo amiakôvunga toĸĸonasuarpângalo.

4 Kanorle Gûdib kiovaûk? „Uvamnut amiakoĸartitsilauĸpunga angutinik 7000 inik, Baalib sânganut sêrĸortulaungitunik. [Attan. 19, 10. 18.]

5 Taimaktauĸ nelliutome tamattomane amiakoĸarivoĸ saimanermut (uâpkiningnermut) annerijaujunik.

6 Saimanermulle pigunik, piniarnermut pingilat; taimaingipat saimaneĸ saimaniojungnaerpoĸ. Piniarnermulle pigunik, saimanermut pingilat; taimaingipat, piniarneĸ piniarniojungnaerpoĸ.

7 Kanoĸ tagvâ? Israêlib ĸennertane pilaungilâ; annerimajulle pivât, assingit mangaitisimavut.

8 Sorlo aglaksimangmat: Gûdib tunnitjivigilauĸpait anernermik siniktitsijomik, ijeĸartipait tautungitunik, siuteĸartilugillo tussângitunik. [5. Môs. 29, 4. Jes. 29, 10.]

9 Dâvidelo oĸarpoĸ: Nerrivitik nigarilitsuk, mikkigiarilugolo, aporvigællugolô, akkiniarutigællugolo pigilitsuk;

10 Ijingit takpêtikit tækkojungnaerĸovlugit, soraeratiglo ĸemmerdlungit okkungatikit. [Img. 69, 23.]

*11 **Oĸarpunga** tagva: Kattaĸovlugit apornerĸât? Taimaitsangilaĸ! Taipkoale kattangningœnnit nellojut piulijauneĸ pigilerpât, (Jûdit) tâpkoninga illungertordlutik malligasuarĸovlugit.

12 Taipkoale kattangningat sillaĸsoarmiut akluitigingmat-

suk, taipkoalo ikkiglijauningat nellojut akluitigingmatsuk; kanoĸ tamanna piluaromârkâ, illûnamatsiatik kattititaulerêrpatta?

13 Illipse nellojunit pijose oĸarvigivapse; nellojunut Aposteliogama; tamanna kivgartornera nertôtigivara,

14 Taipkua uvinigijakka kajungersainimnut illungertortilugit pijungnarmangârma, piuliniarlugit illangit.

15 Taipkoa ajæktortauningænnut sillaĸsoarmiut saimarsauteĸalermatta, kanoĸ tagva illaliortauningat illingajomârĸa? inôsiojomârpoĸ sorlo toĸĸungajunit.

16 (Sennaukab sennamajub) sivorlerpângat ivjornaikpat, niaĸôjaksaĸtauĸ illûnane ivjornainivoĸ; amârlo ivjornaikpat, akkerungittauĸ ivjornainivut.

17 Akkerungitale illangit naviksimagalloarmatta, igville orĸsuliksamik napârtutsiangolaungitotit, akkorngænnut ivertitauleravit napârtutsiab orĸsuliksab amânganik iptinganiglo illangiusimavlutit;

18 Nertôtiniarnak akkerĸunut (nachogilugit)! Nertôtiguville tâpkonunga, erĸainiarit, amâĸ kalleringilat, amâble kallerivâtit.

19 Tagva oĸarpotit: Akkerĸut naviksimavut uvanga ivertitauĸovlunga.

20 Naumâne, naviksimavut, okpinginingit pivlugit, igville nangerpotit okpernikut; piojoriniarnak sivôragille!

21 Gûdib ingergarmik akkerôjut ivlerilaunginamigit igvittauĸ ivlerinajanginivâtit.

22 Tamanna pivlugo Gûdib pitsiarninga sivôranarningalo nautsertulikik; sivôranarninga kattaksimajune; pitsiarningalo illingne, ipperangikungne pitsiarninga; ipperarungnele, igvittauĸ kippijaujomârpotit.

23 Ipkoalo ivertitaujomârivuttauĸ, okpinginermêtsainangipatta; Gûdib ama ivertitsungnaralloarpait.

24 Igville pêrtaumajotit napârtomit orĸsoliksamit ingminik perortomit, illusinga akkerartorlugo ivertisimaguvit napârtutsiamut orĸsoliksamut; anginersamik tagva ingergarmik akkerôjut napârtomingnut orĸsuliksamut ivertitaujomârput.

*25 **Kattangutikka,** nangminipsingnik sillatunasugerĸonnase, nelloĸojomangilapse nellonartomik tamattominga: Israêlib kinguvângita illangit mangaitisimavut, nellojut (sâgiaromârtut) unurningit nâmakserĸârtinnagit,

26 Taimaglo Israêlitit illûnaita piulijauĸovlugit; sorlo aglaksimangmat: Zionemit tikkitsomârpoĸ piuliklertoĸ Jâkob kinguvângita idluitullininglt pêjarniarlugit;

27 Tamædjalo angerutiga taipĸonunga, ajorningit pêjarniarupkit. [Jes. 59, 20. 21; 27, 9.]

28 Oĸautsit tussarnertut malliklugit ômigijauvut (Gûdemut) illipse pivluse; annerimanerle malliklugo nagligijauvut, atâtat pivlugit.

29 Gûdib tunnergutine ĸaiĸojininelo ĸaĸĸialerutigingilait.
30 Sorlo illipsetauĸ itsaĸ okpingitôlaurapse Gûdemut, mânnale nâpkigijaulerdluse, taipkoa okpingimatta,
31 Taimaktauĸ taipkoa mânna okpingilat, illipse nâpkigijaunise pivlugo taipkoatauĸ nâpkigijauĸovlugit.
32 Gûdib tamaita okpinginermêtituinalauĸpait, tamaita nâpkigijomavlugit.
*33 **Inornarmêk** Gûdib akluitoĸsôningata ittininga, tamangnik: sillatujoĸsônermik nellotuitoĸsônermiglo! Illa tâpsoma kajusimaningit tukkisijaujungnangilat, apĸotingillo nautsertortaujungnaratik!
34 Kiale Nâlekab issumanga illisimavaûk? kialônêt ajoĸertulauĸpaûk? [Jes. 30, 13.]
35 Kialônêt tunitjivigerĸârpauk sumik, akkiniartaumilunê?
36 Tâpsomangat, tâpsomûnalo tâpsomungalo illûnamatsiatik-ingmatta. Tâmna nertortaudlarle issoĸangitomut. Amen.

KAPITEL XII.

Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

TAIMAIMAT ĸaiblarpapse, ĸattangutikka, Gûdib nâpkiningninga pivlugo, timise tunnissigik tunergutiksatut ômajotut, ivjornaitotut Gûdemullo ĸuviagijaujotut; taimailiorupse, Gûde tukkeĸartomik kivgartutsiarpasse (anernerme).
2 Sillaĸsûblo tamattoma inungit adsiginiarasigik, ablatsauleritsele issumapsigut nutângordluse; nautsertorĸovluse, sunaungmangât Gûdib pijomajanga ajungitoĸ ĸuviagijaujorlo nâmamariktorlo.
*3 **Saimanermulle** tunnergusiamnut oĸaupapse illûnase attunit, piojorijoĸarĸonnago nangminerminik; nâmatuinartomigle issumaĸaritse illipsingnik, illûnase ingmikôrluse, okpernipsingnut tunnitjivionipsingnut Gûdemit.
4 Sorlo timivut unuktunik avateĸarmatta, avatille illûnatik adsigêngitomik piniaraksaĸarmatta,
5 Taimaktauĸ uvagut unuktôjogut Kristuseme timiovogut attautsemik, avateoĸattigêkluta;
6 Saimanermullo tunnergusiaptingnut sunatuinarnik tunnergusiaĸarpogut:
7 Neliat nellautaijungnarune, okperneĸ malliklugo (nellautaile). Neliat kivgartorteogune, kivgartutsiarle. Neliat ajoĸertuigune, ajoĸertûseĸ attutsiarliuk.
8 Neliat ĸaiblartuigune, ĸaiblartuitsiarle. Tunnijijoĸ, issu-

malingasuerlune pile. Attaniotijoĸ kuksasuklune pile. Nâpkiniktoĸ ĸuviasuklune pile.

9 Naglingneĸ takkormôrtailile. Ajorneĸ ômigissiuk, ajunginerle ungagissiuk.

10 Illungertordluse ĸattangutigêktutitut nagliktigêngniaritse. Opigijigêleritse sivorliortigêkluse.

11 Erĸeasugase piniaraksapsingnut. Anernerme illungertutsiaritse. Nelliunerit attutsiarsigik.

12 Nerriukluse ĸuviasugitse; ĸenuersâritse kappiasuktitaujarangapse. Soraerase tuksiaritse.

13 Ivsornaitut ajoĸsarninginut angajoĸauniaritse; sinniktarviojomatitse.

*14 **Unangmijise** saimarniarsigik; saimarsaititse oĸauserlugaselo.

15 Kuviasuktut ĸuviasuĸattigisigik, ĸugviortullo ĸugviorĸattigilugit.

16 Illipsingnut adsigêktunik issumaĸarĸattigêgitse. Pinasuarniarase pingijainartunik, piojorijuitulle mallingniarsigik.

17 Nangminipsingnik sillatonasuginase. Innorluktoĸ akkiniarassiuk innorlungnermut. Ajungineĸ pinasuatsiarsiuk inuit illûnatik tækkoænne.

18 Ajornangipat, inungnut tamainut ullapirsauteĸaritse ajugaringitapsingnut.

19 Nangmineĸ akkigiarniarase, nagliktakka, ningarosungnerle toĸosiuk, aglaksimangmat. [5. Mós. 32, 35.]: Kiglungneĸ (akkiniarneĸ) uvanga pigijara, uvanga akkiniaromavunga, Nâlegaĸ oĸarpoĸ.

20 Taimaimat ningarijit kâkpat, nerrititsuk; immerukpallo immikiuk. Taimailioruvit niaĸoanut aumanik ikkomalingnik kattersoilârpotit.

21 Ajortomut sâlagijauniarnak; ajunginermulle sâlaginiaruk ajorneĸ.

KAPITEL XIII.

Attanît malligaksallo malliktauĸojauningœnnik, nagliktigêngnermelo ĸaumajomelo arvertarĸojaunermik.

Inuit illûnatik attunit attanerijatik pitsartuneĸarvigijitik nâlekligit; Gûdemit pingitomik attaneĸangimat; attaneĸartunele Gûdemut perĸojaumavut.

2 Attanernulle akkerartortub, Gûdib perĸojanga akkerartorivâ; akkerartortulle erĸartortautiksarsiorput nangminermingnut.

3 Pitsartujoĸsuille sivôranangilat ajungitullijunut, idluitunulle. Attanernigle sivôrajomangikuvit, ajungitullilerit: tagva tâpkonunga nertortauniarpotit.

4 Gûdib kivgaringmagit idluarĸutiksarnut; idluitulliguville, sivôragit; sulinatik saviksoalijangimatta, Gûdib kivgarivait, akkiniarteoĸovlugit idluitullijunik.

5 Taimaimat nâlegaksarivasse, pidlartaunek kissiat pitjutiginago, passijauĸonnaseletauĸ ômatipse issumanginut.

6 Tamanna pivlugotauĸ tunnergutiksanik tunitjivigijariaĸarpasse; Gûdib kivgaringmagit, taimaitunik piniaraksaĸarmatta.

7 Tamainut tunnijititse tunijaksapsingnik: Zinsemik pijuksaujomut, Zinsemik; Zollemik pijuksaujomut, Zollemik; sivôranartoĸ sivôragisiuk; nâlengnartoĸ nâleksiuk.

*8 **Kinamullônêt** akkiliksaĸarniarase, nagliktigêngnermik kissianik, inuĸattiminik nagliktub perĸojat nâmaksingmagit.

9 Oĸautaumajulle tâpkoa: Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit. Inuartuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Inuĸattitit sæglotigivlugit okartuksaungilatit. Ikliguktuksaungilatit; tâpkoalo assinginik perĸojaĸarpat, illûnatik oĸautsine tamakkonane tukkeliotitauvut: Inuĸattingnik illiktut nagliktuksauvotit.

10 Naglingnerub inuĸattine idluitullivigingilâ, taimaimat naglingnek tagva perĸojat nâmaksijaujutingat.

*11 **Nelliunermiglo** tamattominga kaujimagapta, makkiviksavut sinningnermit mânna nelliusimangmat; (piulijauviksavut mânna kanninersaungmat taipsomanemit okpertungortitaulaurapta;

12 Unnuaĸ nâvoĸ kaulerdlunelo;) taimaimat târtub piniarningit ipperarniarlavut, kaumajuble sakkunginik attiniardluta.

13 Arvertarta illusitsiarikluta uvloĸsiortutitut, nerritunata, tallanatalo tachesimajune ajortullinata, aivanatalo, annerudjinatalo.

14 Nâlegarle Jêsuse Kristuse attiniarsiuk, timelo pairissiuk ikliguktailitilugole.

KAPITEL XIV.

Kaiblainermik, sangêtut sinnaungaksartauĸonnagit.

SANGÊTOK okpernerme illaliorsiuk issumangit illaĸemmatiniarnagit.

2 Illangata erĸanarasugingilâ, sunatuinarnik nerrigalloarune; sangêtorle perorsianik kissênik nerrivoĸ.

3 Nerrijoĸ nachoniarane nerringitomik, nerrringitorle erĸartuiniarane nerrijomik, Gûdib illaliulaungmago.

4 Kinauvît, erĸartuijotit assivit kivganganîk? Nangerunelônêt ochogunelônêt, nâlekaminut illingavoĸ. Makkititaujungnaralloarivorle, Gûdib makkititsungnarmago.

5 Illangata uvlut illangit nâmanersaunasugivait assinginit; aipangatale uvlut illûnatik adsigêgasugivait. Illûnatik ĸollangitomik issumaĸartuksauvut.

6 Uvlunik adsigêgasugiklingitoĸ, Nâlekamut taimak pivoĸ; uvluniglo adsigêgasugiklertoĸ, taimaktauĸ pivoĸ Nâlekamut. (Sunatuinarnik) nerrijoĸ, Nâlekamut nerrivoĸ; Gûde ĸujagigamiuk. Nerringitorlo, Nâlekamut nerringiłaĸ, Gûdelo ĸujagivâ.

7 Illûnata nangminek uvaptingnik inônginapta, uvaptingniktauĸ toĸĸoniangilagut.

8 Inôguptale, Nâlekamut inôvogut; toĸĸoguptalo, Nâlekamut toĸĸovogut. Taimaimat inôguptalônêt, toĸĸoguptalônêt, Nâlekab perĸutigivâtigut.

9 Tamanna pivlugo Kristuse toĸĸovlunelo makkinivoĸ, ama ômardlune, Nâlegaujomavlune toĸĸungajunullo inôjunullo.

10 Igville, sôg ĸattangutit erĸartorpiûk? Igvillônêt, aipâ, sôg ĸattangutit nachogiviûk? Illûnata saĸĸertitaujomârpogut Kristusib erĸartuiviata sângane.

11 Aglaksimangmat: Sorlo nellâgut inôgama, Nâlegaĸ oĸarpoĸ, sêrĸut illûnatik sêrĸortorvigijaksarivânga, oĸallo illûnatik nellonaijaijuksauvut Gûdemik. [Jes. 45, 23.]

12 Illûnata tagva kigligiksariaĸaromârpogut Gûdemut nangminek uvagut pivluta.

13 Taimaimat erĸartôtiniarata; piluardlusele mattominga innerteritite, neliat ĸattangutiminut apôtiksamik sinnaungajutiksamiglônêt sennaĸonnago.

14 Nellungilanga ĸaujimavilarmalo Nâlekame Jêsuseme, tamaita ingergarmik maĸĸojungnangimatta; kissianut maĸĸojungnarasugiklertomut maĸĸojungnarput.

15 Kattangutivîlle nerĸigijatit kiksautigikpagit, tagva naglingneĸ malliklugo illuseĸangilatit. Nerĸigijatille pivlugit Kristusib toĸĸotigijanga asserortiniarnagotôĸ.

16 Taimaimat kammatsiaritse, perĸutigijase ajungitoĸ mittautigijauĸonnago.

17 Gûdib nâlegauvingata illinganinga nerrinionanelo immerniongilaĸ, idluarniovorle ullapirsautaularnelo ĸuviasungniolunelo Anernerme ajunginerme.

18 Tamattomunga Kristusemik kivgartortoĸ, Gûdemut ĸuviagijauvoĸ, inungnullo ivlerijauvlune.

19 Taimaimat ullapĸoteĸarnartomik idluarĸutiksaujomiglo illaptingnut pinasuarta.

20 Gûdib piniarninga asserorniarnago nerĸiksaĸ pitjutigællugo. Nerĸiksat illûnatik ivjornaikalloarput; ajorpulle inungmut, apôtiksaĸartitsilune nerrijomut.

21 Ajunginersauvoĸ, nerĸetungikuvit, Wainemiglo immingikuvit, assianiglônêt pingikuvit ĸattangutivît aporvigijanganik, sinnaungajutiksanganiglônet, ajulerutiksanganiglônêt.
22 Okpernerĸaruvit, illingne nangminerĸ taimaitsiarit Gûdib sângane. Pilorikpoĸ inuk ingminut passijaungitoĸ piniarnerit idluarijane pivlugit.
23 Kollartoĸarpalle nerrilunelo, tâmna erĸartortaumavoĸ, okpernermut pinginame; sunale okpernermit pingitoĸ ajorneovoĸ.

KAPITEL XV.

Kennuersârĸojaunermik issumaĸarĸattigêrĸojaunermiglo. Nellojut saimartitauningœnnik Paulusib kivgartorninganut.

UVAGULLE sangijogut sangêtut ajulerningit ĸennuêrsârutigijaksarivavut, nangminiptingniglo nâmagijuksaungilagut.
2 Illûnatale attunit ĸuviagijaunasuarta inuĸattiptingnut, idluarĸutiksarsiorlugo, ajungitiniaromavlugo.
3 Kristusetauĸ ingminik nâmagilaungimat, sorlole aglaksimangmat: Illingnik oĸautelĸaluktut oĸarnerlungningita tupvigivânga. [Img. 69, 10.]
4 Sivorngagulle aglaksimajut ajoĸertortaujutiksaptingnut aglaksimavut, aglangnut ĸennuersârtitauvluta mannigortauvlutalo nerriugijæksaĸarĸovluta.
5 Gûdible ĸennuertârtitsijub mannigoijublo tunnitjivigilise issumaĸarĸattigêngnermik, Kristuse Jêsuse malliklugo.
6 Kajusimaĸattigêkmarikluse ĸannermut attautsemut (sorlo) nertordlerĸovluse Gûdemik Nâlegaptingnik, Jêsusib Kristusib Atâtanganik.
7 Taimaimat illaliortigêgitse, sorlo Kristusib illaliulaungmasse, Gûde nertortauĸovlugo.
8 Oĸarpungale: Jêsuse Kristuse kivgaulauĸpoĸ kippineĸartunut, Gûdib miksesĸârninga pivlugo angersimaneĸ atâtanut pijoĸ soĸĸosijuerĸovlugo.
9 Nellojulle Gûdemik nertordlerĸovlugit, nâpkiningnersoanga pivlugo, sorlo aglaksimangmat: Tamanna pivlugo Nâlegaĸ nertoromavagit nellojut akkorngœnne, attillo imgerutigijomavara. [Img. 18, 50.]
10 Ama oĸarivoĸ: Kuviasugitse nellojose, inuĸottingit illagivlugit. [5. Môs. 32, 43.]
11 Amatauĸ: Nellojose tamapse Nâlegaĸ nertorsiuk, inuĸattigêksuillo tamapse nakorisiuk. [Img. 117, 1.]
12 Amatauĸ Jesaiase oĸarivoĸ: Amâĸaromârpoĸ Jessemit

pijomik, nutaijoĸtoĸaromârlunelo attaniotijuksamik nellojunut; tâmna nellojut nerriugijomârpât. [Jes. 11, 1. 10.]

13 Gûdible nerriuktitsijub illumertilise tamainik ĸuviasungnermiglo ullapirsaumiglo okpernermut, nerriugijaksaĸarmarerĸovluse Anernerub ajunginerub pitsartuninganut.

*14 **Uvangale** ĸaujimatsiaralloarpapse, ĸattangutikka, illipse nangmineĸtauĸ ajungitomik illumertaugapse, tamainik illisimavluse, ĸaiblartigêgungnarluselo.

15 Taimaikalloartose ĸattangutikka sillasiorviginase aglagvigivapse erĸaitiniardluse, saimaneĸ Gûdemut tunitsivionera pivlugo.

16 Jêsuse Kristusemik kivgartortuksaugama nellojut akkorngænne, Gûdib oĸausingit tussarnertut oĸâlatigivlugit, nellojut tunnergutauĸovlugit ĸuviagijaujomik Gûdemut, ivjornaitauĸovlugillo Anernermut ajunginermut.

17 Nertornauteĸarpunga tagva Kristuse Jêsuseme Gûdib pingit pivlugit.

18 Oĸâlanermigle sapperajarpunga, Kristuse uvapkut pinialungipat, nellojut nâlektilugit, oĸautsinut piniarnernullo,

19 Nellunaikutanut pitsartudlartunut tattamnartunullo, Gûdib Anerningata pitsartuninganut. Taimak, Jerusalemit aularlunga, erĸânelo illûnâne Illîriamut tikkidlunga, Kristusib oĸausingit tussarnertut oĸâlatigilauĸpakka tamainut;

20 Piluartomigle oĸautsinik tussarnertunik oĸâlajartoromavlunga Kristusib attingata ĸaujijauvigingitangane, iglolioromananga assima tungaviliorvianut.

21 Imâgle, sorlo aglaksimangmat: Tâpsominga oĸautjaulaungitut tækkojomârpât, tussalaungitullo tukkisijomârpât. [Jes. 52, 15.]

*22 **Tamannalo** pitjutigivlugo unnuktunik agviaruteĸalauĸpunga tikkilaunginapse.

23 Mânnale nellipsaraksaerutigama nunane makkonane, unnuktunigle jârinik ĸillanâlaurama tikkitsomavluse,

24 Ispaniamut ainiaruma tikkitsomavapse. Issumagama ingergarnimne taikunga tækkojomavluse, illipsingnullo ĸannilârtauĸovlunga, annikitomik ĸuviasuĸattigerĸârupse.

25 Mânnale Jerusalemut ainiarpunga, ivjornaitut kivgartorvigijomavlugit.

26 Mazedôniamiut Achajamiullo ĸunnulugatik tujôtiksanik kattersoilaungmatta, ivjornaitut Jerusalemêtut ikajoromavlugit.

27 Taimaitomik ĸunnulugatik pinialauĸput, taimaglo piniarvigijaksarivait; nellojut illangiutivigigamigit taipkoa tarningita pingit, tagva timib piksanginik tunnitjivigijæksarigalloarpait.

28 Tamanna tagva pinialaurupko, tujôtiksanik âtsivigilaurlugit, aijomârnimne Ispaniamut apĸosaromavapse.

29 Nellungilangale, illipsingnut piguma, pititsomârapse Kristusib oĸausinginik tussarnertunik saimanartoĸsoarnik.
30 Kaiblarpapsele, ĸattangutikka, Nâlegavut Jêsuse Kristuse pivlugo, Anernerublo naglingninga pivlugo, ikajorĸattigisinga illungertorluse tuksiarudlunga Gûdemut;
31 Sapputijauĸovlunga okpingitunit Jûdêamêtunit, tamakkoalo kivgartôtikka Jerusalemut, ivjornaitunut idluarijauĸovlugit;
32 Kingorngagut, Gûdib perĸokpanga, tikkerĸovlunga illipsingnut ĸuviasuklunga, nakkoĸseĸattigiluselo.
33 Gûdible ullapirsaijub illagilise illûnase. Amen.

KAPITEL XVI.

Paulusib salutitsininganik.

FÊBELE ĸattangutivut arnaĸ, illagênik Kenkrêamiunik kivgartortoĸ illipsingnut perĸovara.
2 Illipsingnut illaliortauĸovlugo Nâlekame, sorlo ivjornaitut illuseĸartuksaungmatta, ikajorsiuglo suliaksangine tamaine, ikajôrtaujariaĸarninga illipsingnut issumagilugo. Tâmnatauĸ unnuktunik ikajulaungmat, uvamniktauĸ.
3 Priszilla Akvilaselo piniarĸattîkka Kristuse Jêsuseme salutisigik.
4 Tâpkua niaĸoêrtautitsomalauĸpuk inôsera piulijomavlugo, tâpkoa ĸujagivâkka, pitônangale, okpertulletauĸ illûnatik nellojunit pijut.
5 Okpertuttauĸ tâpkoa iglomioĸattingit salutisigik. Salutisiuk Epanêtuse naglidlartara, Achajamiunit okperĸârtoĸ Kristusemut.
6 Salutisiuk Marìa, unnuktunik sulidlarlunelo pinialauĸtoĸ pivluta.
7 Salutisigik Andronikuse Jûniaselo, illâkka ĸellaksortauĸattîkkalo, Aposteline nertornartuk, uvamnit okperĸârtuk Kristusemut.
8 Salutisiuk Ampliase, nagliktara Nâlekame.
9 Salutisigik Urbane piniarĸattivut Kristuseme, Staggiselo nagliktara.
10 Salutisiuk Apellese (ôktorsimanermut) idluartoĸ Kristuseme. Salutisigik Aristobûlusekut.
11 Salutisiuk Herôdio illaga. Salutisigik Narzisusib illangit Nâlekamêtut.
12 Salutisigik Trifêna Trifôsalo, Nâlekame piniarĸattartuk.

Salutisiuk Persida naglingnartoĸ, unnuktunik pinialauĸtoĸ Nâlekame.

13 Salutisiuk Rûfuse annerimajoĸ Nâlekame, tâpsomalo anânanga uvangatauĸ anânagijara.

14 Salutisigik Asinkrituse, Flegonelo, Hermaselo, Patrobaselo, Hermeselo, ĸattangutigêllo tâpkonanêtut.

15 Salutisigik Filologuse, Julialo, Nereuselo najangalo, Olimpaselo, ivjornaitullo illûnaita tâpkonanêtut.

16 Saluteĸattigêgitse salutimut ivjornaitomut. Kristusib illagêktoĸottingita salutipâse.

*17 **Kaiblarpapsele**, ĸattangutikka, ulloreagisigik akkerartortitsijullo issumaluktitsijullo, ajoĸertûtsit illinnialauĸtapse assiatigôrtut, avileritselo tâpkonangat.

18 Taimaitut Nâlegavut Jêsuse Kristuse kivgartungilât, natjatigle; oĸautsinullo ajungitôjârtunut mannigornartôjârtunullo passijæksaungitut ômatingit uivêrivait.

19 Nâletsiarnise tussaumajaungmat tamainut. Tamanna pivlugo ĸuviasûtigivapse. Pijomavungale, ajungitomut sillatoĸovluse, ajortomulle sillatuneĸarĸonnase.

20 Gûdible ullapirsaijub Sâtanase tullerniarpâ ittikkapse attænnut ĸillamik. Nâlegapta Jêsusib saimaningata illagilise. Amen.

*21 **Timôteusib** piniarĸattima, Lûziusiblo, Jasoniblo, Sosipateriblo illama salutipâse.

22 Uvanga Terziuse, aglangnik ukkuninga aglaktunga, salutipapse Nâlekame.

23 Gajusib, uvangalo illagêktullo illûnatik tujormiovigijapta salutipâse. Erastusib iglogasæksoarmiut kênaujanginik pairsijub salutipâse; taimaktauĸ Kuartusib ĸattangutib.

24 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata illagilise illûnase. Amen.

*25 **Illipsingnigle** sôngotitsijungnartoĸ, oĸautsinut tussarnertunut oĸautigijamnut Jêsuse Kristusemik, (tamakkutigûna nellonalauĸtoĸ nellonaerpoĸ, sillaĸsûb pigiarninganit oĸautaulaungitoĸ;

26 Mânnale nellonaersimavoĸ, nellautaijullo aglanginut issoĸangitoĸsûb Gûdib perĸojanga malliklugo oĸautigijaujoĸ, nellojunut tamainut, okpilerniarĸovlugit nâleklutik,)

27 Gûde tâmna sillatujotôjoĸ nertortaule Jêsuse Kristusikut issoĸangitomut. Amen.

Korinteme aglaktaumavut Rômiunut, Fêbiblo okpertoĸattigênik Kenkrêamiunik kivgartortub neksarpait.

PAULUSIB AGLANGIT SIVORLIT KORINTEMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib ajoĸertûsinginik issumaĸarĸattigêngneĸ Kristuseme pivlugo. Kristusib kikkiaktortauninganik oĸâlanerub pitsartuninganik.

1 PAULUSE Gûdib pijomajanganut ĸaiĸojaumajoĸ, Apostelioĸovlugo Jêsuse Kristusemut, ĸattangullo Sostenese,
2 (Aglakpoguk) Gûdib illagêktoĸotinginut Korintemêtunut, ivjornaititaumajunut Kristuse Jêsuseme, ĸaiĸojaumajunut ivjornaitunut, tamainullo illûnâne tuksiartunut Nâlegapta Kristusib attingane, tâpkoa Nâlegangata uvagullo Nâlegapta (attingane).
3 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!
*4 **Gûdimnut** ĸujalijutigênarpapse, Gûdib saimarsautâ pivlugo, tunnijaujoĸ illipsingnut Kristuse Jêsusikut;
5 Tâpsomunga akluititaugapse tamainik, ajoĸertûtsinik tamainik, illisimanerniglo tamainik.
6 Sorlo Kristusib ajoĸertûsingit tungaveĸadlarmatta illupsingne.
7 Taimaglo ajoĸsangilase tunnergutit nelînik, nerriukposelo Nâlegapta Jêsusib Kristusib saĸĸeromârninganik;
8 Tâpsoma soĸĸosijuitiniarivâse naggatiksamut pidlaraksausueroĸvluse Nâlegapta Jêsusib Kristusib uvlungane.
9 Gûde okpernarmat, tâpsomunga ĸaiĸojaumavose Erningata Nâlegapta Jêsusib Kristusib illagêngninganut.
*10 **Kaiblarpapsele** ĸattangutikka, Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane, illûnase adsigêktunik oĸauseĸarĸovluse akke-

rartortigêrĸonnaselo; illagêtsiaritsele adsigêktunik issumaĸarluse erĸarsauteĸarluselo.

11 Kloesikunut ĸaujititaugama, ĸattangutikka, illinganipsingnik, akkerartortigêkapsegôĸ.

12 Tamannale oĸautigivara, illapse illangat oĸarmat: Pauluse illagivara; aipanga: Apolluse illagivara; pingajuat: Kêfase illagivara; sittamangat: Kristuse illagivara.

13 Kanôĸ? Kristuse tagva aviksimanerĸâ? Pauluse senningajolingmut kikkiaktortauva pivlusê? baptitauviselônêt Paulusib attinganût?

14 Gûde ĸujagivara baptisilaunginama nelipsingnik, Krispusemik Gajusemiglo kissêngnik.

15 Oĸartoĸarĸonnago, attimnut baptisilaurama.

16 Stefanusible iglomioĸattingit baptilaurivakka; assinginik baptisilaungmangârma nellovunga.

17 Kristusib baptisijartorĸolaungimanga, oĸautsinigle tussarnertunik oĸâlaĸovânga; oĸautsit sillatojut attortaililugit, Kristusib kikkiaktortaumaninga ivlerijaujungnaerĸonnago.

*18 **Oĸâlaneĸ** (Kristusib) kikkiaktortauninganik sillainiovoĸ assioniartunut; uvaptingnulle piulijauniartunut pitsartuniovoĸ Gûdemit.

19 Aglaksimangmat: Illisimajut illisimaningit piojungnaertitsomavakka, sillatojullo sillatuningit pêromavakka. [Jes. 29, 14.]

20 Nauk sillatujût? nauk aglangnik illisimajût? nauk sillamik mattominga kigliiniartût? sillaĸsûb mattoma inungita sillatuningat Gûdib sillaitilaungilâ?

21 Sillaĸsûb inungita sillatunermingnut Gûde illitaringimatsuk sillatuningane; Gûdib idluarivâ, oĸautsitigut sillaitôjârtutigut piulijomavlugit okpertut tamakkonunga.

22 Jûdit nellonaikutanik pijomangmatta, Grîchillo illisimanermik apperĸuteĸarmatta.

23 Uvagulle Kristuse kikkiaktorsimajoĸ senningajolingmut oĸautigivavut Jûdit sinnaungajutigijangat, Grîchillo sillainarasugijangat.

24 Kaiĸojaumajunulle, Jûdinullo Grîchinullo, Kristuse oĸautigivavut, Gûdib pitsartuninga Gûdiblo sillatuninga.

25 Gûdib sillaitôjârninga sillatunersaungmat inungnit; Gûdiblo sangêtôjârninga pitsartunersaungmat inungnit.

26 Kattangutikka, ĸaiĸojaumanise nautsertorsiuk, uviningmit illisimajut unnulungilat, pitsartujuttauĸ unnulunginivut, nâlegaujuttauĸ unnulunginivut ĸaiĸojaumajut.

27 Silaĸsûble inunginut sillainasugijaujut Gûdib annerivait, sillatojut kangusuktitsomagamigit; sillaĸsûblo inunginut sangênasugijaujut Gûdib annerivait, pitsartujut kangusuktitsomavlugit.

28 Nachonartullo silaĸsûb inunginut, nachogijaujullo piungitullo Gûdib annerivait, piojungnaertitsomavlugit piojorijut:
29 Uvinik (inuk) attauserlônêt nertôtiksaĸarĸonnago tâpsoma sângane.
30 Tâpsomûnale illipse Kristuse Jêsusemêpose; tâmna Gûdib illisimajutiksangortipâ uvaptingnut, idluarsijutiksangordlugolo, ivjornaijutiksangordlugolo, piulijaujutiksangordlugolo.
31 Taimailerĸovlugo, sorlo aglaksimangmat: Nertoromajub Nâlegaĸ nertorutigiliuk. [Jer. 9, 23.]

KAPITEL II.

Paulusib ajoĸertuiningata kiblingnarninganik.

UVANGALO ĸattangutikka, tikkinapse oĸâlavigijartorluse Gûdib ajoĸertûtânik, oĸautsit sennamatsiartut sillatojoĸsuillônêt attulaungilakka.
2 Sumiglônêt akkunapsingne ĸaujimanasugilaungilanga, Jêsuse Kristusemik kikkiaktorsimajomik kissianik.
3 Sangêtoĸsôvlungalo erĸsilarmalo sajudlalarmalo najulauĸpapse.
4 Oĸautsimalo ajoĸertûsimalo inuit illisimajut oĸausingit kajungersarnartut attulaungilait, Anernermigle pitsartunermiglo saĸĸijârtitsilauĸput.
5 Okpernise tunganilijauĸonnago inuit illisimaninginut, Gûdible pitsartuninganut.
*6 **Oĸautigijavulle** illisimaniogalloarpoĸ nâmaksijunut; sillaĸsûb mattoma illisimaningaungitoĸ, sillaĸsûb mattoma angajoĸângitalônêt, nunguniartut.
7 Gûdible illisimaninga ijersimajoĸ nellonartorlo oĸautigivavut; tamanna Gûdib sillaĸsoaĸarĸârtinnago perĸolauĸpâ ânanausijaujutiksaptingnut.
8 Silaĸsûb mattoma angajoĸângita, attautsiblônêt, tamanna illitarilaungilât; illitarilaurunitsuk, Nâlegaĸ ânanaujoĸsoaĸ kikkiaktorajalaungilât senningajolingmut.
9 Sorlole aglaksimangmat: Ijib attautsiblônêt takkolaungitanga, siutiblo attautsiblônêt tussalaungitanga, inûblo attautsiblônêt ômatingata issumagilaungitanga, tamanna Gûdib âĸiksulauĸpâ nagliktiminut.
10 Uvaptingnulle Gûdib nellonaertilauĸpâ Anernerminut. Anernerub kiglisiniarmagit tamaita, nellonartuttauĸ Gûdib ittiningit aglât.
11 Inuit neliat ĸaujimavâ inûb illuanêtomîk? inûb anerninga tâpsoma illuanêtoĸ kissime (ĸaujimavoĸ). Taimaktauĸ

ĸaujimajoĸanginivoĸ Gûdib illuanêtomik, Gûdib Anerninga kissime (ĸaujimavoĸ.)

12 Uvagulle sillaĸûb anerninganik pingilagut, Anernermigle Gûdemit pijomik; ĸaujijungnarĸovluta Gûdemit tunnergusiaptingnik.

13 Tamakkoalo oĸautigivavut, oĸautsinuungitoĸ inuit sillatuningita ajoĸertûsingit malliklugit; oĸautsinulle Anernerub ajunginerub ajoĸertûsingit malliklugit; Anernerub pingit oĸautigivlugit oĸautsinut anernilingnut.

14 Inûb ingergarme Gûdib Anerningata pingit tukkisingilait; sillainasugællugillo illitarijungnangilait; kiglisiniartaujariaĸarmatta anernikut.

15 Anerneliuble tamaita kiglisiniarpait, assiminut kiglisiniartaunane.

16 Kiale Nâlekab issumanga illisimavaûk? kialônêt ajoĸertorniarpaûk? Uvagulle Kristusib issumanganik peĸarpogut.

KAPITEL III.

Kristusib tunganartotôninganik.

UVANGALO ĸattangutikka, illipsingnut sorlo anernilingnut oĸâlajungnalaungilanga; uviniliojunulle Kristuseme nutaĸĸanut sorlo (oĸâlalauĸpunga).

2 Immungmik immilauĸpapse, nerĸemik pinnase; ajorapsiuk taipsomane, sulle mânna ajorivasse;

3 Sulle uviniliogapse. Illapsingnik annerutsigapse, aivadlalapselo, akkerartulapselo, uviniliongilasê, inuit illusinginik attorluse?

4 Illase oĸarmat: Pauluse illagivara; assiale: Apolluse illagivara, uviniliongilasê tagva?

5 Pauluse kinauvâ? Apolluselo kinauva? Kivgauvuk, tâpkungnûna okpertungortitauvose, sorlo Nâlekab attunit tunnitsivigilaungmagik.

6 Uvanga (perorsiaksanik) illijilauĸpunga, Apolluse immermik kovisilauĸpoĸ, Gûdele perortitsilauĸpoĸ.

7 Illijijoĸ tagva, immermiglo kovisijoĸ tamarmik sullingilâk, Gûdele perortitsijôvoĸ kissime.

8 Illijijorle immermiglo kovisijoĸ adsigêkpuk. Tamarmik attunit akkilertaujomârpuk piniarningit malliklugit.

9 Gûdib uvagut ikajorĸattigingmattigut; illipsele Gûdib perorsêveĸottigivâse, Gûdiblo igloliarimavâse.

10 Uvanga tungaviliulauĸpunga, igloliortotut sillatujotut, Gûdib saimanerminik pingmanga; ĸânganulle assiga iglolioler-

poĸ. Tamattomungale igloliortut ĸammalerlît ĸanoĸ igloliormangârmik.

11 Tungavingmik assianik illijijoĸarungnangilaĸ ômangat illimajomit, tagva Jêsuse Kristusemit.

12 Tungavingmulle tamattomunga igloliortoĸarpat Goldemik, Silberemiglônêt, ujarĸaniglônêt pivianartunik, ĸejungmiglônêt, ivingniglônêt, iviksukaniglônêt,

13 Illûnatik sennaningit nellonaromâtsangilat; uvlub (tikitsomârtub) saĸĸertitsomârmagit; ikkomamut nellonaertitaujomârmatta, illûnatiglo sennaningit ĸanoĸ illingangmangâta, ikkomab ôktoromârpait.

14 Tamattomunga igloliortub sennaninga aulangipat, tâmna akkilertaujomârpoĸ.

15 Neliatale sennaninga ôkpat piksaerutjaujomârpoĸ; nangminerle piulijaujomârpoĸ, ikkomamut pigalloardlune.

*16 **Gûdib** iglogingmasse, ĸaujimangilasê, Gûdiblo Anerningata innigingmasse?

17 Gûdib iglunganik asseroijoĸarpat, tâmna Gûdib asseroromârivâ; ivsornaingmat Gûdib iglunga, tamædja illipse.

18 Neliat uivêriniarane nangminerminik; illase sillatonasugigune nangminerminik, tâmna sillaitungorle sillame tamattomane, sillatolerĸovlugo.

19 Silaĸsûb mattoma sillatuninga sillainiongmat Gûdib sângane. Aglaksimangmat: Sillatijut tâpsoma anguvait sillatuningine. [Hiobe 5, 13.]

20 Amatauĸ: Sillatojut erĸarsautingit Nâlekab ĸaujimavait, piungitoĸsôngmatta. [Img. 94, 11.]

21 Taimaimat kinalônêt inungmik nertûteĸarniarane. Tamaita pigigapsigik,

22 Pauluselônêt, Apolluselônêt, Kêfaselônêt, sillaĸsoarlônêt, inônerlônêt, toĸĸonerlônêt, nelliusimanerlônêt, nelliutsomârnerlônêt; tamaita pigivasse.

23 Illipsele Kristusib pigivâse; Kristusele Gûdib pigivâ.

KAPITEL IV.

Gûdib kivgangit ajoĸertuijut, ĸanoĸ nautsertoraksaungmangâta.

INUIT illûnatik imâk issumaĸarvigilitigut, Kristusib kivgaringmattigut, pimaklertôgaptalo Gûdib pinginik nellonartunik.

2 Tagvale pimaklertit assianik nautsertortaungilat, nellâgôrlutik naipitaujuksauvlutik kissiane.

3 Illipsingnulle assipsingnullônêt, tagva inuit erĸartuininginut, erĸartortauguma, tamanna erĸasûtigingilara; nangminimnik erĸartunginivunga.

4 Uvamnik aulajingikalloarama sumik; tamannale pivlugo idluartitaungikalloarpunga; Nâlegarle, tâmna erĸartuijôvoĸ uvamnik.

5 Taimaimat erĸartuiniarase nelliuterĸârtinnago, Nâlegaĸ tikkitsiarilugo; tâpsoma târtome ijertorsimajuttauĸ saĸĸertitsomârmagit ĸaumajomut, ômatille erĸarsautingit nellonaeromârpait; taimailerpat, illûnatik attunit nertortaujariaĸarnitik pigijomârpait Gûdemit.

6 Tamakkoale, ĸattangutikka, oĸautigivakka, uvangalo Apolluselo pitjutigællunuk, pivluse; illiniarĸovluse uvaptingnit, neliallônêt ajunginersaunasugerĸonnago, mânna aglaksimajomit; illapse illangænnik piojorijoĸarĸonnago (ajoĸertuijut) illangat pivlugo, assia akkerartorlugo.

7 Kia ajunginersautipâtit? sumigle peĸarĸêt tunnergusiaringitarnîk? mattomingale tunnitsiviogavit, sôg nertôtivêt illingnik, tunnitsiviongitotut-idlutit?

8 Kâgungnaerêrpose, akluilerêrpose, uvagut attorata attaniotivose; attanioterĸojominadlarposelo illipse, uvaguttauĸ attanioterĸovluta illagivluse.

9 Issumavungale, Gûdib Aposteliojogut inukullônerpângotilaungmattigut, sorlo toĸĸotaksatuinait. Mittautigijaksangolerapta sillaĸsoarmiunut, Engelinullo, inungnullo.

10 Kristuse pivlugo sillaitotun-ipogut, illipsele sillatovose Kristuseme; uvagut sangêpogut, illipsele pitsartuvose; illipse ânanaudlarpose, uvagulle nachogijauvogut.

11 Mânna tikkidlugo kâlaptalo immerukpogut annorâĸaratalo, annaulertaulaptalo, saksârtutitullo-ipogut.

12 Katsungailuta sennavogut aggaptingnut (piksaptingnik). Suadlartaujarangapta, saimaivogut; unangmijaujarangapta, ĸenuersârpogut; mittautigijaujarangapta, mannigôtijunik oĸausekarpogut.

13 Sanniktut-ipogut nuname uvlomemut tikkiluta, piunginerpâĸutauvluta inungnut tamainut.

*14 **Tamakkoninga** aglangitunga kangusuktitsomavluse; erĸaitinasuarpapsele ĸittorngaptut nagligijaptut.

15 Zehn tausendinik ajoĸertuijoĸarajaralloarupse Kristuseme, unuktunik atâtaĸangilase; oĸautsinut tussarnertunut ĸittorngiarilaurapse Kristuse Jêsuseme.

16 Taimaimat ĸaiblarpapse: uvamnik mallikteoniaritse!

17 Tamannalo pivlugo Timôteuse tillilauĸpara illipsingnut tagva ernera naglingnartoĸ nertornartorlo Nâlekame; tâpsoma erĸaitiniarpâse ajoĸertûtimnik Kristuse pivlugo, sorlo illûnâne, illagêktune illûnaine ajoĸertuivakkama.

18 Illangille piojoridlarput, tikkiniarasuginanga illipsingnut.

19 Nâlekable perĸoppanga, tikkitsomavapse ĸilamik, piojorijullo oĸausingit kiglisiniaromanagit, pitsartuningille.
20 Gûdib nâlegauvinga oĸautsituinarnut pingimmat, pitsartunernulle.
21 Sumik pijomavisê? Issaĸautelijarlungalônêt, naglingneĸarlungalônêt anerneĸarlungalo ĸennuêtomik tikkituksauvîk illipsingnût?

KAPITEL V.

Inûb ajortullidlalauĸtub pidlartauninganik. Ajoĸertûtsinik, taimaitut avitaksat ĸanoĸ illagênut piniarviojuksaungmangâta.

ILLÛNÂNE tussaumajaudlarpose, ajortullijoĸarpogôĸ akkunapsingne, ajortullinermiglo taimaitomik aglât nellojullônêt ĸaujimangitangænnik, illangata atâtame nullianga nulliaringmago.
2 Illipselo piojoridlarpose, kiksautiginersarilaurnagolo, taimailiortoĸ avitisârlugo illipsingnit.
3 Uvangale apsimagalloarlunga timipkut, anernipkulle najorluse, taimailiortoĸ erĸartorêrpara, sorlo najorluse, imâk:
4 Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane, kattimavipsingnêdlunga anernipkut, Nâlegavut Jêsuse Kristuse pitsartutigællugo,
5 Tunnilugo taimna Sâtanasemut, uvinik asserortauĸovlugo, tarne piulijauĸovlugo Nâlekab Jêsusib uvluksangane.
*6 **Nertornautiksase** ânanaungilaĸ. Kaujimangilase, sêrnarsautiarsûb ĸaĸĸôjaksaĸ illûnât sêrnartingmago?
7 Taimaimat sêrnarsautitoĸaĸ pêjarsiuk ĸaĸĸôjaksatângorĸovluse, sorlo sêrnartuksaunginapse. Saugârsuĸarmigaptatauĸ makkiviksiorutiksamik, tagva Kristusemik pivluta toĸĸotaujomik.
8 Taimaimat uvloĸsiorta sêrnarsautitoĸameungitoĸ, sêrnarsauteĸaratalo ajornermik takkormôrnermiglo; ĸaĸĸôjaksaulertale sêrnarsauteĸangitomik ivjornailuta miksekârlutalo.
*9 **Aglagvigilauĸpapse** aglangne, ikligunermik attortut illagijæksaringinapsigik.
10 Ikligunermik attortut, pijomatudlartullônêt, arĸtaijullônêt, Gûdeungituniglônet kivgartortut sillame mattomane oĸautigitsangilakka; sillamit mattomangat ĸemmájuksaunajarpose, tamakkoa pigupkit.
11 Mânnale aglagvigilauĸpapse, taipkoa illagijaksæringinapsigik, imâgle: Kattangumik taijaujomajoĸ assiniarteokpat, pijomatudlartiokpallônêt, Gûdiungituniglônêt kivgartortiokpat, mit-

tautiksarsiorteokpallônêt; tallateokpallônêt arĸtaijiokpallônêt taimailiortoĸ nerreĸattigijaksaringilasse aglât.

12 Assiptingnêtut (okpingitut) susiorvigijaksarivakkâ, erĸartortauĸovlugit uvamnût? erĸartuivangilasê uvaptingnêtunîk (okpertunik)?

13 Assiptingnêtulle Gûdib erĸartoromârpait. Ajortullijoĸ illagêngnipsingnit aviksiuk.

KAPITEL VI.

Paulusib innerterininganík, akkerartortoĸarpat, nellojut sângænne passiklerĸonnagit illamingnik.

ILLAPSINGNUT patsitiksaĸarupse, ĸanoĸ passitigijungnarpisigîk idluangitut (nellojut) sângænne, ivjornaitut sângænne pinnasê?

2 Kaujimangilasê, ivjornaitut erĸartoromârmagit sillaĸsûb inungit? Sillaĸsûble inungit erĸartortaujomârmatta illipsingnut, pijariakinersanik erĸartuijungnangilasê?

3 Kaujimangilasê, Engelit erĸartoromâraptigik? nunab pingit tagva piluardlugiungitôĸ?

4 Illipsele patsitiksaĸarangapse nunab pingit pivlugit, illagêktune nachogijaujut erĸartuijungortipasse.

5 Taimak oĸartuksauvunga kangusûtiksapsingnut. Attautsemiglônêt sillatojomik illipsingnêtoĸangilâĸ? Erĸartuijungnartoĸangilarlônêt ĸattangutib passiklerninganik ĸattangutiminût?

6 Kattangulle akkerartorpoĸ ĸattangutiminut, okpingitut tækkoænne aglât.

7 Tamattominga angijomik tammarêrpose, akkerartortigêkapse. Sôg idluitulliviojomangângilâse? sôg perĸutaertaujomangângilasê?

8 Idluitullidlarposele, perĸutaernilapselo, ĸattangutise aglât taimailiorvigivasse.

*9 **Kaujimangilaselônêt**, idluangitut Gûdib nâlegauvinga kingormgutiniangimatsûk? Uivêrijauniarase; ajortullijullônêt, Gûdeungituniglônêt kivgartortut, nulliarêngnermiglônêt asseroijut, ikliguktullônêt, nukapitjaniglônêt uivêriklertut,

10 Tigliguillônêt, pijomatudlartullônêt, tallatullônêt oĸauserludlartullônêt, arĸtaijullônêt Gûdib nâlegauvinganik kingormgujiniangilat.

11 Taimailiulauĸtut illapse illangit; ubvarsimavlusele ivjornatisimavluselo idluartisimavose, Nâlekab Jêsusib attinganut Gûdiptalo Anerninganut.

*12 **Tamainik** pijungnarpunga, illangille attornangilat. Tamainik pijungnarpunga, kippalôtitaujomangilangale sumut.
13 Nerĸiksat illingavut natjangnut, natjaglo illingavuk nerĸiksanut. Gûdible tâpkoa tamaita attorungnaerĸojomârpait. Timele ajortullinermut illingajuksaungilaĸ, Nâlekamulle, Nâlegarlo timemut.
14 Gûdible Nâlegaĸ tuppaktilauĸpâ, uvagullotauĸ tuppaktitsomârivâtigut pitsartunerminut.
15 Kaujimangilasê, Kristusib timise avatigingmagît? Kristusib avatingit tagva attoraksarivakka ajortullinermût? Taimaitsangilaĸ.
16 Kaujimangilaselônêt, anguniartomut ungajub tâmna timeĸattigingmagô? Tâpkoagôĸ magguk uvinioniarmannik attautsemik. [1 Môs. 2, 24.]
17 Nâlekamulle ungajub tâmna anerneĸattigivâ.
18 Assiniarneĸ ulloreagisiuk. Inûb idluitullininĝit illûnatik timingata avatâne pivut, assiniartorle ajortullivoĸ timiminik asseruidlarlune.
19 Kaujimangilaselônêt, Anernerub ajunginerub illupsingnêtub timise iglogingmagît? tâmna Gûdemit pivasse, illipsingniglo nangmineringilasse.
20 Akkitudlartomik pissiangomagapse: taimaimat Gûde nertorsiuk timipsingne tarnipsingnelo, Gûdib tamakkoa perĸutigingmagit.

KAPITEL VII.

Nulliarêngneĸ pivlugo Paulusib kioninganik.

AGLALAUKTASELE uvamnut pivlugit kiovunga: Idluarpoĸ inungmut, arnamik aktuingikune.
2 Assiniarnerle pitjutigællugo angut nangminerijaminik nulliaĸarle, arnarlo nangminerijaminik ueĸarle.
3 Angutib nulliane illannersârvigiliuk, arnabtauĸ uine taimailiorvigiliuk.
4 Uilik timiminut attaniungilaĸ, uingale; taimaktauĸ nullialik timiminut attaniunginivoĸ, nulliangale.
5 Avisârtoĸarniarane aiparminit; kissiane tamaptik sivikitomik pijomavlutik issumaĸarĸattigêkuptik, nerritailinermut tuksiarnermullo piviksaĸarĸovlutik; ama kattingmigitik, Sâtanasemut ôktorluktauĸonnatik, ikliguktailineĸ ajorapsiuk.
6 Tamannale naglingnermut oĸautigijara, perĸojautilugo pinnanga.
7 Inuille tamaita uvaptun-erĸojomagalloartakka; illûnatigle

ingmigôlingajomik tunnitjiviovut Gûdemut, illangat imâk, illangat taimak.

8 Aipaĸangitulle uigarnerillo imâk oĸaupakka: Uvaptunikunik, nâmagajarpoĸ tâpkonunga.

9 Aipaĸanginerle ajorunitsuĸ, aipatârlît; aipaĸarneĸ idluarnersaungmat, ikligudlarnermit.

*10 **Nulliarêlle** uvangaungitub, Nâlekable perĸovait, uilik uiminik ĸemmaiĸonnago.

11 Kemmakuniugle uitârtuksaungilaĸ, uinelônêt saimarsarlugo piliuk. Angutiblo nulliane avitæksaringilâ.

12 Assingille uvanga oĸaupakka Nâlegaungitub: Okpertoĸ okpingitomik nulliaĸarune, taipsomalo najuênaromakpago, avitæksaringilâ.

13 Arnaĸtauĸ okpingitomik ueĸarune, taipsomalo najuênaromakpago, avitæksaringilâ.

14 Okpingitoĸ angut nulliaminut ivjornailingmat, arnaĸtauĸ okpingitoĸ uiminut ivjornailivoĸ. Taimaingipat, ĸittorngase ivjornarajarput; mânnale ivjornaiput.

15 Okpingitorle avitsomagune, avile! Okpertoĸ angullônêt, arnarlônêt, taimaitoĸarpat, ĸellaksorsimangilaĸ. Ullapirsautaĸarĸovlutale Gûdib ĸaiĸolauĸpâtigut.

16 Igville arnaĸ, ômât, uit piuliniarmangângne, ĸanoĸ ĸaujimavît? Igvillônêt angut, nulliat piuliniarmangângne, ĸanoĸ ĸaujimavît?

17 Illûnatigle attunit inôniarlît, sorlo Gûdib illingatilaungmagit, sorlolo Nâlekab attunit ĸaiĸolaungmagit. Tamattominga illagêne illûnaine perĸojivunga.

18 Kippimavlune ĸaiĸojaumajub kippimaneĸ malligaksarivâ. Kippimaluganelo ĸaiĸojaumajoĸ kippijauniarane.

19 Kippimaneĸ attungilaĸ, kippimanginerlo attunginivoĸ; Gûdible perĸojangit nâlektaujariaĸarput.

20 Inugle ĸanoĸ illingalaungmangât ĸaiĸojautillugo, taimaitsainarle!

21 Kivgautillutit ĸaiĸojaumaguvit, tamanna issumajârutiginago pît; kivgaujungnaerungnaruville, taimaingârit.

22 Kivgautillugo ĸaiĸojaumajoĸ Nâlekame, tâmna Nâlekab kivgaujungnaertipâ; taimaktauĸ kivgautinnago ĸaiĸojaumajoĸ Kristusib kivgarivâ.

23 Akkitudlartomik pissiangovose; kivgauniarase inungnut.

24 Illûnase ĸattangutikka, attunit, ĸanoĸ illingalaungmangâpselônêt ĸaiĸojautilluse, taimaidluse Gûdemêtuaritse.

*25 **Uigasuille** pivlugit perĸojaĸsilaungilanga Nâlekamit; issumagale annipara, Nâlekamut nâpkigijaulaurama, nelâgôrĸovlunga.

26 Mânna tagva idluarasugivara, nelliutub tamattoma kap-

pianarninga pivlugo, inungmut idluarmat, taimailingatuinarpat (aipaĸarane).

27 Nulliamut ĸellaksorsimaguvit, ĸellarutjârasuarniarnak! nulliaĸangikuville, nulliaksarsiorniarnak!

28 Nullianikkuville, idluitullingilatit; uigasuglo uinikkune, idluitullinginivoĸ. Taimaitulle timikut kappianarneĸarniarput. Taimaitauĸojomangigalloarpapse.

29 Mattomingale oĸautjivunga, ĸattangutikka, nelliutoĸ sivikipoĸ. Ama imâk issumaga: Nulliaggit nulliaĸangitutitunilerlît; ĸeajullo ĸeangitutitut;

30 Kuviasuktullo ĸuviasungitutitut; pissiniartullo perĸuteĸangitutitut;

31 Sillaĸsûblo mattoma pinginik attortut, attornerlungniarnagit; sillaĸsûb tamattoma illinganinga nungujomârmat.

32 Issumagivapsele issumajârĸojomanase. Aipaĸangitub Nâlekab pingit issumagivait, Nâlekab idluarijanganut illingajomavlune.

33 Aipagguble nunab pingit issumagivait, nulliaminut idluarijaujomavlune.

34 Uiggillo uigasuillo adsigêngilat. Ueĸangitub Nâlekab pingit issumagivait, ivjornaitsomavlune timimigullo anernermigullo. Uigguble nunab pingit issumagivait, idluarijaujomavlune uiminut.

35 Tamattomingale oĸarpunga, illipsingnut idluarmat; napperomavluse pinnanga, kissianele idluarĸutaungmat, Nâlegarlo kivgartutsainarlugo ullapitauĸonnase.

36 Illapsele illangata idluarasugingikuniuk panningme ueĸanginginga, inumariotsiartillugo, taimâglo pijariaĸarĸôrpat, issumaminik pile; idluitullingilaĸ; taimaitut uiniglît.

37 Kinale ômamigut kajusimagune, (agviaruteĸarane issumaminik piniarungnarame); ômamine issumasimagune (pannine) uigasuk aipaitôĸovlugo, idluartomik pivoĸ.

38 Taimak uiniktitsijoĸ idluartomik pivoĸ; uiniktitsingitorle idluarnersamik pivoĸ.

39 Arnab perĸojat nâlengniariaĸarpait, uine inôtillugo; uingale toĸĸokpat, issumaminik pituinariaĸarpoĸ uiniklune pijomajaminik; kissianele Nâlekame piniartuksauvoĸ.

40 Pilloringnersaujorle, taimailingatuinarpat (aipaĸarane,) issumaga malliklugo. Uvangaletauĸ Gûdib Anerninganik peĸarasugivunga.

KAPITEL VIII.

Gûdeungitunut tunnergutinik.

„GÛDEUNGITUNULLE tunnergutit pivlugit ĸaujimavogut, illûnata illisimagapta.“ Illisimaneĸ pijorititsivoĸ, naglingnerle âĸiksoivoĸ.

2 Illisimanasugijoĸarpalle sumik, tâmna ĸaujimangilaĸ sulle ĸaujijariaĸarnerminik ĸanoĸ.

3 Gûdemigle nagligosuktoĸarpat, tâmna illitarijauvoĸ tâpsomunga.

4 Gûdeungitunut tunnergutinik nerrineĸ pivlugo ĸaujimavogut tagva, Gûdeungitoĸ nuname sunautsangimat, Gûdeĸangimallo attausetôjub assianik.

5 Gûdinik taijaujoĸaralloarpoĸ ĸilangmelônêt nunamelônêt; Gûdit (taimaitut) unnungmatta, Nâlekallo unnungmatta.

6 Taimaigalloartillugo, attausênarmik Gûdeĸarpogut, Atâtamik; tâpsomangat illûnamatsiatik pivut, uvagullo tâpsomanêpogut; attausênarmiglo Nâlegaĸarpogut Jêsuse Kristusemik, tâpsomûna illûnamatsiatik pivut uvagullo tâpsomûna.

7 Illûnatigle attunit tamattominga illisimangilat. Illangit sulle issumajâdlarlutik Gûdeungitut pitjutigællugit, Gûdeungitunut tunnergutaunasugijamingnik nerrivut; tamattomungalo issumangit sujuktauvut, sangêngmatta.

8 Nerĸele idluarutigingilavut Gûdib sângane. Nerrinivut pivlugo idluarnersauniangilagut, nerringinivullo pivlugo idluinersauniangilagut.

9 Udjertuleritsele, kivgaunginise tamanna apôtiksaulerĸonnago sangêtunut.

10 Igvit illitarsineĸartotit, neliata takkogunitit nerrimârvingme iksivatillutit Gûdeungitub iglungane, tâmna sangêname, issumamigut kajungersartaulingilâĸ, nerrilune Gûdeungitunut tunnergutinîk?

11 Kattangutib tagva sangêtub, Kristusib toĸĸotigijangata, illitarsinît asserorutiginiarpâ.

12 Taimagle idluitulligupse ĸattangutigênut, killerdlugillo sorlo issumangit sangêtut, tagva Kristusemut idluitullivose.

13 Taimaimat nerĸe ĸattangutima sinnaungajutigikpago, nerĸemik nerrijomanajatsangilanga, ĸattangutimnut sinnaungajutaujomananga.

KAPITEL IX.

Ajoĸertuijut issumagijaujariaĸarningœnnik pilsanginik. Taimaigalloartillugole, Paulusib akkilertaujomanginginik sangêtut pivlugit. Niaĸôtiksab asserojuitub pinasuartauĸojauninginik.

APOSTELEUNGILANGA? kivgaujungnaingilangâ? Nâlegavut Jêsuse Kristuse tækkolaungipigô? Illipse sennamajigingilapsinga Nâlekamê?

2 Assipsingnut Aposteliungikuma, illipsingnut Apostelio-vunga; Apostelionimnut nellunaikutauvose Nâlekame.

3 Tamædja akkiornera erĸartortimnut:

4 Nerrijuksaungilagût immertuksaunatalô?

5 Nullialijartuksaungilagût arnamik ĸattangumik, Apostelititut assiptitut, Nâlekablo ĸattangutingititut, Kêfasetullo?

6 Uvangalo Barnabaselo kissimnuk taimak pijungnangilagûk?

7 Kina sorsugiartorlune kivgartorĸa, attorniartane nangmineĸ pissiarilugît? kina Wainiliksamik perorsêviliorĸa, perorsiangita illanginik nerrinanê? kinalônêt nergjutinik pairsiva, êsinanelo nergjutit tâpkoa immunginîk?

8 Inûb illusinga attordlugo taimak oĸâlavîk? perĸojat taimaitunik oĸauseĸanginivât?

9 Môsesib perĸojangine aglaksimangmat [5 Môs. 25, 4.]: „Ivjarusêjuksaungilatit tuktuvangmik (sullugainernik) tullertomik.“ Tuktuvait (kissêta) Gûdib issumagivagît?

10 Ubvalo mattominga piluartomik uvagut pivluta oĸâlalaungilâĸ? Aukak, uvagut pivluta aglaksimangmat. Poagrejartoĸ (ivjomik) poagrejartuksauvoĸ nerriuklune, sullugainerniglo kadjuktoĸ nerriuklune kadjuktuksauvoĸ.

11 Anernerub pinginik karngasuigapta illipsingnut, timipse attoræksanginik illangaigupta, angiluarĸâ?

12 Assivut taimaitomik perĸojijungnarpatta, illipsingnik, uvagut pijuksaunersaungilagût? Uvagulle perĸojinermik taimaitomik attulaungilagut; sunatuinaille kamagingilavut, agviarutiksalioromanata Kristusib oĸausinginut tussarnertunut.

13 Kaujimangilasê kivgartortut ivjornaitovingme nerrivangmatta ivjornaitoviub pinginît? Altaremelo kivgartortut Altarib ĸânganut illijaujut illangerpangmagît?

14 Taimaktauĸ Nâlegaĸ perĸojilauĸpoĸ, oĸautsinik tussarnertunik oĸâlajut oĸautsinut tussarnertunut inôgutiksarsijuksaungmatta. [Mat. 10, 10. Luk. 10, 7.]

15 Tamakkoningale attulaungimarikpunga. Taimailiorviojo-

mavlungalo tamattominga aglanginivunga. Tokkojomangârpunga nertornautiksamnik aksârtaunermit.

16 Okautsit tussarnertut okâlatigigapkit, nertortuksaungilanga uvamnik; taimailiortuksaungama. Kappianarmêk uvanga, okautsit tussarnertut okâlatigingikupkit.

17 Kunnunanga okâlaguma, akkilertaujomârpunga; kunnugalloarumale, piniarnermik tamattominga perkojauvunga.

18 Sumik tagva akkilertauniarpîk? Imâk: Okautsit tussarnertut Kristusemik okâlatigigapkit, taimailiorpunga akkilertaukojinanga; attornerlugomanago kivgaunginera okautsit tussarnertut pitjutigællugit.

*19 **Inungmik** nâlegaksakangigalloardlunga, uvamnik kivgautitunga tamainut, unnuksititsomavlugit (okpertuksat).

20 Jûdine Jûditun-ipunga, Jûdit idluarserkojomavlugit. Perkojalingne perkojaliktun-ipunga, idluarserkojomavlugit perkojaggit.

21 Perkojakangitune perkojakangitotun-ipunga, idluarserkojomavlugit perkojakangitut; Gûdib sângane perkojaliungitsangigalloardlunga, Kristusible perkojangit nâlekpakka.

22 Sangêtune sangêtotun-ipunga, sangêtut idluarserkojomavlugit. Illûnainut adsionasuarpunga illûnâne, illangillônêt illûnainit piuliniaromavlugit.

23 Okautsille tussarnertut pivlugit taimailiorpunga, nangminek illangiubvigijomavlugit.

*24 **Kaujimangilasè**, akpalliutivingme akpangerkattautijut, illûnatik akpangeralloarmatta, attausênauble pivianartok (ajugaujub pijaksanga) pivâ? Akpangerniaritse tagva, tigulugo tâmna.

25 Ingiakattautijulle illûnatik assianik pinasuangilat; ipkoale niakôtiksak asserorniartok pijomavlugo, uvagulle asserojuitomik piniarpogut.

26 Taimaimat akpangerpunga maungatuinaungitok; sorsukpungalo sorlo sillatuinarmut issakailunga pinnanga.

27 Timigale aktorsartidlarlugo kivgautipara, assimnut okâlajunga nangminek egitaksaujomananga.

KAPITEL X.

Paulusib kaiblarpait okpertut, Israêlititut nâlelaungitutitut ilerkonnagit; Gûdiungitunik Sâtanasemiglo kivgartorkonnagit, kattangutillo sangêtut sinnaungatitaukonnagit.

ERKAITITSOMAVAPSELE kattangutikka, atâtagijavut illûnatik nuvujab attânêlaungmatta, illûnatiglo imakut pissulaukput;

2 Illûnatiglo Môsesemut (illingavlutik) baptitaulauĸput nuvujamelo imânelo.
3 Illûnatiglo adsigêktomik nerĸiksamik anernelingmik nerrilauĸput;
4 Illûnatiglo adsigêktomik immiksamik anernelingmik immilauĸput; ĸairtomille anernelingmik pijomik immilauĸput, tâpsoma mallingmagit; ĸairtoĸ tâmna Kristuseolauĸpoĸ.
5 Unnuktulle tâpkonangat Gûdib ĸuviagilaungilait; taimaimat inôjungnaertitaulauĸput inuĸajuitome.
6 Tamadjale ulloreasûtiksarivavut, ajortomut ikliguĸonnata, taipkutitunaĸ ikliguktutitut.
7 Gûdeungitullo nâlengniarassigik taipkoa illangititut, sorlo aglaksimangmat: Inugiartoĸsuit ingilerput nerrimârlutik, immilarmiglo, nikovilerpullo oĸigêserdlutik. [2 Môs. 32. 6.]
8 Assiniaratatauĸ, sorlo taipkoa illangit assinialaungmatta, 23,000 illo toĸĸolauĸput uvlorme attautseme.
9 Kristusemiglotauĸ ôktorniarata, sorlo taipkoa illangita ôktulaungmatsuk, ĸuglugiarâlungnullo toĸĸotaulauĸput.
10 Avamudlarasetauĸ, sorlo taipkoa illangit avamudlarmatta asserorsaijomullo toĸĸotaulauĸput.
11 Tamakkonungale tamainut pijauvut taipkoa, erĸaumajæksauniarĸovlugit; aglaksimagivuttauĸ, innertertauĸovluta uvagut, sillaksûb uvlungita kingorlingine inôjogut.
12 Taimaimat issumamigut nangerasugijoĸ, kammalerle ochoĸonnane.
13 Assianut ôktorluktaungilase sulle, inuit attorpaktanginut kissiane; Gûdible nertornarlune ôktortauĸoniangilâse ajortapsingnik; ôktorlungnartorle imâk naggaserniarpâ asserortauĸonnase.
*14 **Taimaimat** nagliktakka, Gûdingoanik (Gûdeungitunik) kivgartorneĸ ulloreagisiuk.
15 Sorlo illisimajunut oĸâlavunga, oĸautsikka tamakkoa kiglisiniarsigik.
16 Ermgusiarsuk saimanartoĸ, saimartavut, tâmna Kristusib aunganut illagêgutaungilâĸ? Kaĸĸôjaĸ, avgortavut, tâmna Kristusib aunganut illagêgutaungilâĸ?
17 Kaĸĸôjaĸ attausiongmat, taimak unnuktôvluta timiovogut attautsemik; kaĸĸôjaĸ attauseĸ illangiubvigigaptigo tamapta?
18 Uvinikut Israêlitiojut nautsertorsigik. Tunnergutivinernik nerrijut, taipkoa Altare illangiubvigingilât?
19 Kanoĸ tagva oĸarlangâ? Gûdeungitoĸ sunaunerarpigô? Gudeungitunullônêt tunnergutit sunaunerarpakkâ?
20 Oĸarpungale, nellojut tunnergutiksamingnik tunnijivut Sâtanasinut, pinnatiglo Gûdemut. Sâtanasille illagêngninginut illauĸojomatsangilapse.
21 Nâlekab ermgusiarsunganit, Sâtanasillo ermgusiarsungæn-

nit attautsikut immerungnangilase; Nâlekab nerrimârvianit, Sâtanasillo nerrimârviænnit illangiutijungnangilase.

22 Nâlegarlônêt ningarosuktitsomavitigo? tâpsomangat pitsartunersauvitâ?

*23 **Tamainik** pijungnaralloarpunga, illangille attornangilat. Tamainik pijungnarpunga, illangille idluarsaingilat.

24 Neliallônêt nangminerijaksaminik ĸennerniarane illûnatigle attunit assime pingit issumagiligit.

25 Nerĸit niorvgutiksat tamaita niuvervingmêtut nerrisigik, apperĸutiginiarnagillo issumajârĸonnase.

26 Nâlekab nuna pingillo tamaita perĸutigingmagit.

27 Okpingitulle illangata nerrijartorĸokpasse, aijomagupselo, mannijaujut illipsingnut nerrisigik, apperĸutiginiarnagillo issumajârĸonnase.

28 Oĸautjaulerupsele, nerĸe tamanna tunnergute viniovoĸ Gûdiungitunut; nerrijuksaungilase ĸaujititsijoĸ tamattominga pivlugo; issumajârtoĸarĸonnago. Nâlekab nuna pingillo tamaita perĸutigingmagit.

29 Erĸarsautille oĸautigivakka, igvit erĸarsautitit pivlugit pinnanga, assivîlle erĸarsautingit pivlugit. Sôg assima erĸarsautinginut kivgaunginera erĸartortauĸojaksarivigô?

30 Kujalivlunga attorupko, sôg mittautigijaujariaĸarĸik ĸujalijutigijara pitjutigællugô?

31 Taimaimat, nerrijarangapselônêt, immerangapselônêt, sumiglônêt piniarmangâpse, tamaita piniarsigik Gûde nertortauĸovlugo.

32 Sinaungajutauniarase Jûdinullônêt, Grîchinullônêt, Gûdib illagêktoĸotinginullônêt.

33 Sorlo uvangatauĸ tamainut ĸuviagijaunasuarama sunatuinatigut, idluarĸutiksamik pinasuarlunga uvamnuungitoĸ, unuktunulle, piulijauĸovlugit.

Kap. 11, 1. Uvamnik mallikteotitse, sorlo uvanga Kristusemik.

KAPITEL XI.

Arnat annorâĸartuksauningænnik ĸanoĸ. Komuniônib uvloĸsiorutauninganik.

2 NERTORPAPSE ĸattangutikka, erĸaumagapse (oĸautsimnik) tamainik, malligaksallo perĸojakka illipsingnut attutsiarapsigik.

3 Kaujimaĸovapsele, angutit neliatalônêt Kristuse niaĸoringmago, arnable angut niaĸorivâ, Kristusible Gûde niaĸorivâ.

4 Angutit neliat tuksiarangame, nellautaijarangamelônêt nessarsimavlune, niaĸone nachonartipâ.
5 Arnalle neliat tuksiarangame, nellautaijarangamelônêt nessarsimanane, niaĸone nachonartipâ; sallimajotun-inajarame.
6 Arnaĸ nessarsimajomangikune, kipjartaugilît nujangit. Arnarle nujaĸarune ĸipjarsimajunik sallimajuniglônêt nachonadlarmat, nessarsimavlune pile.
7 Angulle nessarsimajuksaungilaĸ, adsiutaungmat Gûdemut, tâpsomalo nertornautigingmago: angutible arnaĸ nertornautigivâ.
8 Angut arnamit pingimat, arnarle angumit pivoĸ.
9 Angut pingortisimanginivoĸ arnaĸ pivlugo, arnarle angut pivlugo.
10 Taimaimat arnaĸ nâlengnermut nessaĸartuksauvoĸ, Engelit pivlugit.
11 Kissianele angullônêt arnamik illaĸangilungilaĸ, arnarlônêt angumik illaĸangilungilaĸ, Nâlekame.
12 Sorlo arnaĸ angumit pingmat, taimaktauĸ angut arnakut pigivoĸ; tamaitale Gûdemit (pivut).
13 Nangmineĸ issumatitse, takkominarmangât, nessarsimanane arnaĸ tuksiarangât Gûdemut?
14 Ingminiglônêt saĸĸijânginivâ illipsingnut, angutib nujane takkijorortikunigit, nachonautigingmagît?
15 Arnable nujane takkijorortikunigit, pinnarnautigingmagit? Nujarminik tunnitjiviongmat ulliktaujutigivlugit.
16 Tamannale pivlugo akkerartorosuktoĸarpat akkunapsingne, tâmna ĸaujilerle, uvagut taimaitomik illuseĸanginapta, Gûdib illagêktoĸottingillônêt.
*17 **Tamattomingale** innerterijuksauvunga: Nertorluse ajulerpapse, idluarnersamik illuseĸarase, idluanginersamigle illuseĸarluse kattimavakkapse.
18 Sivorlermik tussarpunga, kattimalerangapse illagêktutitut, akkerartortigêkapsegôĸ, illangagullo okperivara.
19 Ingmingnut akkerartôtijoĸariaĸarmat illipsingne, nellâgôrtut akkunapsingne saĸĸijârĸovlugit.
20 Taimak kattimalerangapse, Nâlekab Komuniôninganik pijungnangilase.
21 Sivorngagut attunit ingmikôrluse nerrivakkapse neksartapsingnik; illapselo illangat kâkpoĸ, aipanga nâmaksivoĸ.
22 Igloĸangilase nerrimârviksapsingnîk immerviksapsingniglô? Ubvalo Gûdib illagêktoĸottingit nachogivisigîk, peĸangitullo kangusuktilugît? Sumik illipsingnut oĸartuksauvîk? Illipsingnik nertordlertuksauvîk? tamanna pitjutigællugo nertungilapse.
23 Nâlekamit pivara illipsingnut unertûtigijara (imaitoĸ): Nâlekab Jêsusib unnuarme taipsomane pititaugame, ĸaĸĸôjaĸ tiguvâ,

24 Kujalivlunelo avgorpâ ᴏᴋarlunelo: Tigulugo nerrisiuk; tagva timiga, avgortoᴋ illipsingnut; taimailioritse erᴋaumajauniksamnut.

25 Taimaktauᴋ ermgusiarsuk (tigugivâ), nerrijarêramik, ᴏᴋarlunelo: Ermgusiarsuk tâmna Testamentetângovoᴋ aumne; taimailioritse immilerangapsiuk erᴋaumajauniksamnut.

26 Kaᴋᴋôjaᴋ tamanna nerrilerangapsiuk, ermgusiarsungmillo tâpsomangat immilerangapse, Nâlekab toᴋᴋunga ᴏᴋautigijaksarivasse tikkerᴋârtinnago.

27 Neliat kaᴋᴋôjamit tâpsomangat nerrijoᴋ, Nâlekablônêt ermgusiarsunganit immertoᴋ, idluarsinane, tâmna pidlaraksauvoᴋ Nâlekab timingalo aungalo pivlugik.

28 Inugle nangminerminik kiglisiniarᴋârle, taimaglo kaᴋᴋôjamit tâpsomangat nerrile, ermgusiarsungmillo tâpsomangat immerle.

29 Nelialle nerrijoᴋ immertorlo idluarsinane, tâmna nerrivlunelo immerpoᴋ erᴋartortautiksaminik; tamanna pivlugo. Nâlekab timinga issumaginginamiuk.

30 Taimaimat ajulertut ᴋanimajullo unnudlarput akkunapsingne, unnuktullo sinnikput (toᴋᴋovut).

31 Nangminiptingnigle erᴋartorupta, erᴋartortauniarajangilagut.

32 Erᴋartortaujarangaptale, Nâlekamut sugiartaulerpogut, sillaᴋsoarmiut illagilugit pidlartauᴋonnata.

33 Taimaimat, ᴋattangutikka, nerrijartorluse kattilerangapse, illase utaᴋᴋisigik.

34 Kâktoᴋarpalle, iglomine nerrerᴋârle; kattimanipsingnut erᴋartortautiksarserᴋonnase. Tamakkoa assingit âᴋigomavakka tikkikuma.

KAPITEL XII.

Anernerub tunnergutinginik adsigêngitunik.

ᴋATTANGUTIKKALE, nelloᴋojomangilapse tunnergutinik Anernerub pinginik.

2 Nellungilase, nellojoᴋsôlaurapse, ailaurapselo Gûdingoanut ᴏᴋajuitunut, sorlo tessiortaulaurapse.

3 Taimaimat ᴋaujitipapse Gûdib Anerningagut ᴏᴋâlajub Jêsuse ᴏᴋarnerlôtigitsangilâ; neliatalônêt Jêsuse Nâlekamik taijungnangilâ, Anernerub ajunginerub pitingippago.

4 Tunnergutit sunatuinauvut, Anernerle tâmnautsainarpoᴋ.

5 Kivgartûtillo sunatuinauvut, Nâlegarle tâmnautsainarpoᴋ.

6 Kitsartunerillo sunatuinauvut, Gûdele tâmnautsainarpoᴋ, tamainik piniartitsijoᴋ tamaine.

7 Illûnainelo Anernerub tunnergutingit sakkerput assingita idluarkutiksangænnut.

8 Illangat illisimanartumik okausekarlune tunnitjiviovok Anernermut; illangalle illitarsinermik okausekarlune, Anernermut tâpsomungainak.

9 Illangallo okpernermik (tunnitjiviovok) Anernermut tâpsomungainak, illangallo tunnergumik inûliklernermut, Anernermut tâpsomungainak.

10 Illangallo tattamnartullinermik; illangallo nellautainermik okâlavlune; illangallo illitarsivlune anernernik; illangallo okautsinut tussarngartanut okâlavlune; illangallo okautsit tussarngartat nellonaerlugit.

11 Tamakkoale tamaita Anernerub tâpsoma attausetôjub piniarpait, issumaminiglo illûnaita attunit illangiutitipait nangminerijæksanginik.

*12 **Sorlo** time attausiojok unnuktunik avatekarmat, sorlolo timib tâpsoma attautsib avatingit illûnatik, unnugalloardlutik, attausek timigingmatsuk: Kristusetauk taimainivok.

13 Tamapta Anernermut attautsemut baptisimagapta, attautsemik timeolerkovluta, Jûdiongmangâptalônêt, Grichiongmangâptalônêt, kivgaungmangâptalônêt, kivgaungimangâptalônêt; illûnatalo immitauvogut Anernermut attautsemut.

14 Timelo attausênarmik avatekangimat, unnuktunigle.

15 Ittikkat okarajarpatta: aggaunginapta, tamanna pivlugo timib avatigingilâtigut; timib tagva avatiginajangilagît?

16 Siuttauk okarajarpat: ijiunginama, tamanna pivlugo timib avatigingilânga; timib tagva avatiginajangilâ?

17 Time illûnane ijiokpat, tussarnek nanênajarkâ? time illûnane siutaukpat, naimanek nanênajarkâ?

18 Mânnale Gûdib avatit tamaita illilaukpait illûnaita ingmikôrtilugit timemut, issumaminik.

19 Avatille illûnatik attausênak avateokpatta, time nanênajarkâ?

20 Mânnale avatit unnudlarput, timele attausiovok.

21 Ije aggangnut okarungnangilak: attoriakangilapse; niakorlônêt ittikkanut: attoriakangilapse.

22 Imailuarporle: Timib avatingit sangênersaunasugijavut, tamakkoa attoriakarnerpângovut.

23 Kangunarluarasugijavut timene, tâpkoa pinniarnarsitinersarivavut; pinnarnaitigijavullo, tâpkoa ânanausitinersarivavut.

24 Ananausitigijavut pinnarnarsititaujariakangimatta. Gûdible time taimak avatitârdlugo pivâ, avat ajoksarnersak pinnarnarnersautilerdlugo;

25 Akkerartortigêrkonnagit timemêtut, ikkajortigêrkovlugille avatit ingmingnut.

26 Tagva avatit illangallônêt ânialerpat, avatit illûnatik

âniaĸattigivât; avatillônêt illangat nertornartitaukpat, avatit illûnatik ĸuviasuĸattigivât.

27 Kristusible timigivâse, avatigivâse ingmikôrtiluse.

28 Gûdiblo illagêktune kivgartorĸolauĸpait sivorlermik Apostelit, aipanganik nellautaijut, pingajuænnik ajoĸertuijut, tungâgut tattamnartullijut, tungâgut inûliklernermik tunnergutiggit, ikkajortuksallo, attaniotijullo, oĸautsiniglo (ingmigolingajunik) sunatuinarnik oĸâlajut.

29 Illûnatik Aposteliovât? illûnatik nellautaijôvât? illûnatik tattamnartullijungnarĸât?

30 Illûnatik inûliklernermik tunnergutеĸarĸât? illûnatik oĸautsinik (ingmigôlingajunik) sunatuinarnik oĸâlavât? Illûnatik nellonarungnaertitsijungnarĸât?

31 Tunnergutit saimanartut idluarnersat pinasuarsigik. Sullelo mânna unertôtijomavapse apĸomik idluarnerpângojomik.

KAPITEL XIII.

Naglingnerub anginerpângoninganik.

INUIT (illûnatik) Engelillo oĸausinginut oĸâlajungnaruma, naglingneĸarnangalo, kanujatut sivanertotut, nipliajôrutitullônêt immiajotut inajarpunga.

2 Nellautainerniglo oĸarungnaruma, nellonartoĸsuillo tamaita ĸaujimagupkit, illisimanartullo tamaita illisimagupkit; oĸpernеĸarumalo tamainik, ĸaĸĸâluit aglât nukterungnarlugit, nuglingneĸarnangalo, suksaunajangilanga.

3 Pikkalo tamaita pilliutigigalloarupkit aklujunut, timigalo ikkomamut nungutautigalloarupko, naglingneĸarnangalo, attorajangimarikpoĸ uvamnut.

*4 **Naglingneĸ** kammangitsertorlunelo pitsiartoĸsôvoĸ, naglingneĸ anâtûtingilaĸ, naglingneĸ tappatongilaĸ, piojorinanelo;

5 Illuserluktomik saĸĸertitsingilaĸ, nangminiksarsiungilaĸ, ningarosuktitaujungnaranelo, asseroinasuangilaĸ.

6 Idluitullineĸ ĸuviasûtigingilâ, miksеĸârnerle ĸuviasûtigivâ.

7 Tamainik erĸasungilaĸ, tamainik okperpoĸ, tamainik nerriukpoĸ, tamainik ĸennuersârpoĸ.

*8 **Naglingneĸ** soraerniangilaĸ, nellautainerille soraeromârput, oĸautsillo (ingmigôlingajut) soraeromârput, ilitarsinerlo soraeromârpoĸ.

9 Illainarnik ĸaujimagapta, illainarniktauĸ nellautaivluta.

10 Nâmaksinerle nelliutikpat, illainârnerit tâva soraeromârput.

11 Sorusiolaurama, sorrusertut oĸâlalauĸpunga, sorruser-

tullo sillatuneĸalauĸpunga, issumaĸalarmalo sorrusertut; angutimarioleramale ipperarpara sorrutsib illusinga.

12 Mânna ĸemmergovogut sorlo tachartûtikut, erginaisiordluta, pijomârtomele kênarmit kênarmut. Mânna illitarsivunga illainarnik, pijomârtomele illitarsijomârpunga, sorlo illitarijaugama.

13 Mânnale makkoa pingasut: okpernerlo, nerriungnerlo, naglingnerlo soĸĸoserniangilat. Naglingnerlo tamakkonangat anginerpauvoĸ.

KAPITEL XIV.

Nellautainerub ĸanoĸ attortaujuksauninganik.

NAGLINGNEK pinasuarsiuk. Tunnergusiat, Anernerub pingit tussugisigik, tukkeĸartitsinerle piluardlugo.

2 Oĸautsit tussarngartat attorlugit oĸâlajoĸ inungnut oĸâlangimat Gûdemulle; tukkisijaujungnangimat kimut, anernikulle nellonartut oĸautigivait.

3 Tukkeĸartitsilunele oĸâlajoĸ inungnut oĸâlavoĸ, idluarsarlugit, ĸaiblarlugillo nekoĸsitilugillo.

4 Oĸautsit tussarngartat attorlugit oĸâlajoĸ nangmineĸ idluarsivoĸ; tukkeĸartilsilunele oĸâlajub illagêt idluarsitipait.

5 Oĸautsit tussarngartat attorlugit oĸâlajungnarĸogalloarpapse illûnase, anginersamigle tukkerĸartitsiluse oĸâlaĸovapse. Tukkeĸartitsilune oĸâlajoĸ anginersaungmat oĸâlajomit oĸautsit tussarngartat attorlugit; tâmna (mikkinersaulungilaĸ) kissiane tukkeĸartitsiĸassiutjigune, illagît tamakkonunga idluarsartauĸovlugit.

6 Tagvale ĸattangutikka, oĸâlajartoruma illipsingnut, oĸautsit tussarngartat attorlugit, suksaunajarĸîk illipsingnut, oĸâlavigingikupse, saĸĸijâtsiartullônêt, illisimanartullônêt, tukkeĸartitsinerlônêt, ajoĸertûserlônêt attorlugît?

7 Sorlotauĸ ômajôngitut nipliajôrutit, nipjautaungmangâllônêt, Harfeongmangâllônêt, ingmikôrtomik errinaĸangipatta, ĸanoĸ ĸaujimanarĸâ, suna nipjausijautaungmangât, Harfesijautaungmangâllônêt.

8 Tiptulautiblo nippinga nellonarpat, kina oppalungaerajarĸa sorsungniarnermût?

9 Taimaĸtauĸ illipse oĸautsit tussarngartat attorlugit oĸarupse, tukkisijaujungnangitunik oĸauseĸarluse, ĸanoĸ tagva ĸaujijaujungnarĸa, suna oĸautaungmangât? maungatuinaĸ oĸâlaniarapse.

10 Okautsit sunatuinaugalloarput sillaksoarme, attautsillônêlle tukkekangitokangilat.

11 Nippible tukkinga tussângikupko, okâlajomut tukkisinarniangilanga; tâmnatauk okâlajok tukkisinarniangilak uvamnut.

12 Taimaktauk illipse, Anernerub tunnergutingit pinasuarvikkapsigik, anginerpângojomigle illagêt idluarsitiksanginik pinasuaritse, tamainik pekaluarkovluse.

13 Taimaimat, okautsit tussarngartat attorlugit okâlajok tuksiarle, okautsine nellonarungnaertitsomavlugittauk.

14 Okautsit tussarngartat attorlugit tuksiaruma, anernipkut tuksiaralloarpunga, issumagijakkale attornangilat kimullônêt.

15 Kanorle tamanna illingajuksauvâ? Imâgle: Tuksiaromavunga anernikut, tukkisinartomiglo tuksiaromavunga; nertordlerutiksanik imgeromavunga anernikut, tukkisinartuniktauk nertordlerutiksanik imgeromavunga.

16 Saimartitsiguville anernikut, kanok illisimangitok tagvanêtok Amenemik okarungnarkâ kujalitiksatit pitjutigællugit, okautsitit tukkisinginamigit?

17 Igvit kujalitsiaralloarpotit, assingnulle idluarsititaujutiksaungilak.

18 Gûdiga kujagivara, okautsit tussarngartat attorlugit okâlanersaugama illûnapsingnit.

19 Illagênele okâlavlunga okautsit tellimainait tukkisinartut attorlugit, assikka ajokertoromavlugit, tamanna idluarinersarivara okautsinit zehn tausendinit tussarngartanit.

*20 **Kattangutikka,** sorrutsititut sillatunekarniarase; ajortomulle nutakkatitun-ititse, innersimajutitulle sillatunekaritse.

21 Perkojane aglaksimavok: Inungnut ukkununga okâlajomavunga okautsinut tussarngartanut, tækkorngartallo kanninginut; taimailioralloarumale, nâlengniangilânga. [Jes, 28, 11. 12.]

22 Taimaimat okautsit tussarngartat nellunaikutauvut okpertunuungitok, okpingitunulle; tukkekartitsinerle okpingitunuungitok, okpertunulle.

23 Illagêt illueng arlutik attautsime kattimalerunik, illûnatiglo okautsit tussarn gartat attorlugit okâlakpatta; illisimangitullo okpingitullônêt itterunik, tâpkonunga illisimainerartaunajangilasê?

24 Illûnatigle tukkekartitsilutik okâlakpatta, okpingitorlo illisimangitorlônêt itterune, illûnainut tagva innertertaulerpok erkartortaulerlunelo illûnainut.

25 Taimaglo ômattingane ijersimajut sakkerajarput; pâmakterlunelo Gûde tuksiarviginajarivâ, kigligiutsinajarporlo Gûdemik nellâgut illipsingnêtomik.

*25 **Kanok** tamanna illingavâ, kattangutikka? Kattimalerangapse, illûnase nelise imgerutiksakarpok, ajokertuitiksakar-

poĸ, oĸautsinut tussarngartanut oĸalavoĸ, saĸĸerviomajutiksaĸarpoĸ, nellonarungnaertitsijutiksaĸarpoĸ. Tamakkoa tamaita illingatitaulit âĸiktaujutiksamut.

27 Oĸâlajoĸarpat oĸautsit tussarngartat attorlugit, maggulôнêt pingasunillônêt unnunersaungitut nellikârlutik pilît, attautsible nellonarungnaertiligit.

28 Nellonarungnaertitsijoĸangipalle, illagêktune (imna) nippangerle; ingminulle Gûdemullo oĸarle.

29 Tukkeĸartitsijulle magguglônêt pingasullônêt oĸâlalit, assingillo kiglisiniarlit.

30 Tagvanele iksivajut illangat saĸĸerviomajutiksaĸarpat, sivorleĸ nippangerle.

31 Illûnase tukkeĸartitsiluse oĸâlatuinariaĸarpose nellikârluse, illûnatik illiniarĸovlugit, illûnaitalo ĸaiblartauĸovlugit.

32 Nellautaijulle (tukkeĸartitsijut) anerningita nellautaijut (assitik) nâlegarivait.

33 Gûde idluangitomik perĸojitsangimat, ullapirsaumigle, sorlo illagêktune ivjornaitune illûnâne.

*34 **Arnase** nippangerlit kattimavingme; oĸâlanermik perĸojautsangimatta, nâlektuksautuinarlutigle, sorlo perĸojattauĸ oĸarmatta.

35 Sumigle illinniaromagunik, uitik apperilitigik iglomingne. Oĸâlaneĸ kattimavingme idluangimat arnanut.

36 Illipsingnillônêt Gûdib oĸausingit pimavât? illipsingnullônêt kissipsingnut pititaumavât?

37 Nellautaijônasugijoĸarpat, anernelionasugijoĸarpallônêt, tâmna ĸaujilerle, aglaktakka illipsingnut Nâlekab perĸojaringmagit.

38 Kaujimangitoĸarpalle, tâmna ĸaujimangilerle.

39 Taimaimat ĸattangutikka, tukkeĸartitsinermik pinasuaritse, oĸautsinullo tussarngartanut oĸâlajut innerterniarasigik.

40 Illusitsiarikluselo, idluarsainiaritse tamainik.

KAPITEL XV.

Kristusib makkininganik. Timiptalo makkiningata illininganinganik.

ERĸAITIPAPSELE, ĸattangutikka oĸautsinik tussarnertunik, oĸâlatigilauĸtamnik illipsingnut; tâpkoa illaliulaurapsigiktauĸ tungavigigapsigiglo.

2 Tâpkonunga piulijauniarapsetauĸ, sorlo oĸâlatigilaurapkit illipsingnut; issumamiutarigupsigiglônêt; sulinase okperilaungikupsigik.

3 Nangmineĸtauĸ tunnergusiarilauĸtakka illipsingnut oĸautigilauĸpakka, sivorliudlugit makkoa: Kristuse ajornivut pivlugit toĸĸolaungmat, aglait malliklugit.
4 Illijartortaungmallo, uvluglo pingajuængne makkisimangmat, aglait malliklugit.
5 Tækkojaungmallo Kêfasemut, kingorngagut 12 inut.
6 Ama kingorngagut tækkojaulauĸpoĸ attautsikut ĸattangutigênut 500 it unnorĸejanginut; sulle mânna unnuktut tâpkonangat inôvut, illangille sinnisimanerput-
7 Ama tækkojaulauĸpoĸ Jakôbusemut, kingorngagut Apostelinut illûnainut.
8 Illûnainit kingorlerpângovlunga uvangatauĸ tækkolauĸpara, erniangojotut innersimangitotut-idlunga.
9 Uvanga mingnerôvunga Apostelinit; nellopĸotijunga taijaunermik Apostelemik; Gûdib illagêktoĸottingit unangmilaurapkit.
10 Gûdible saimarsaininganut illinganera taimaipoĸ; saimarsautâlo uvamnut pijoĸ sulinane pimangilaĸ, uvangale taipkonangat tamainit piniarnersaulauĸpunga; uvangale pingitunga, Gûdible saimarsainingata illagingmanga.
11 Tagva uvangalônêt taipkoalônêt, taimak oĸâlavogut, taimaglo okpilauĸpose.
*12 **Kristusele** toĸĸungajunit makkisimajoĸ oĸautigijaungmat, ĸanoĸ tagva illapse illangit oĸauseĸarĸât, makkineĸ toĸĸungajunit sunaungimât?
13 Makkinerle toĸĸungajunit sunaungipat, Kristusetauĸ makkisimangilaĸ.
14 Kristusele makkisimangipat, oĸâlanivut sulingilaĸ, okpernisetauĸ sulinginivoĸ.
15 Uvagullo naipitaunajarpogut kigligiutsijutitut nellangaitutitut Gûdemik; tâmna Kristusemik tuppaktitsijoĸ oĸautigigaptigo, tuppaktinajalaungitanganik, toĸĸungajut makkiviksaĸangipatta.
16 Toĸĸungajut makkiviksaĸangipatta, Kristusetauĸ makkisimanginivoĸ.
17 Kristusele makkisimangipat, okpernise sunaungilaĸ, sullelo ajornipsingnêpose.
18 Taimaktauĸ assiomavut Kristuseme sinisimajut.
19 Mâne kissiane inôtilluta Kristuse neriugilauruptigo, inungnit tamainit ajulernerpângovogut.
20 Mânnale Kristuse toĸĸungajunit makkisimavoĸ, sivorlerpângovorlo sinnisimajut akkorngænnit.
21 Inungmut attautsemut toĸĸo pingmat, inungmullo attautsemut makkiviksaĸ toĸĸungajunit pivoĸ.
22 Sorlo illûnatik Adameme toĸĸolermatta, taimak Krístuseme illûnatik ômartitaujomârput.

23 Illûnatigle tuglerêtsiartuksaunitik malliklugo. Sivorliotijoĸ Kristuse; kingorngagut Kristusib inuĸotingit, tikkitsomârpat.

24 Tamattoma kingorngagut naggatiksaĸ, nâlegauvik pititsomârpago Gûdemut Atâtamut, nâlegaunerillo, attaniotinerillo pitsartunerillo tamaita attorungnaerĸojomârunigit.

25 Attaniotijariaĸarporle, ômigijiminik illûnainik illijerĸârane ittikkame attânnut.

26 Omisuktut kingorlerpângat pêjartaujomârtoĸ tagva toĸĸo.

27 Tamaitaĸsuit illilaungmagit ittigangita attânnut. [Img. 8, 7.] Tamaitaĸsuillo nâlektitaujut (tâpsomunga) oĸautigingmagit, nellonangilaĸ, tâpsomunga tamainik nâlektitsijoĸ, tâmna pijaungilaĸ.

28 Tamaitale nâlegarilerpatsuk, tagva Ernerubtauĸ nangmineĸ nâlegarijomârpâ nâlektitsijoĸ tamainik tâpsomunga, Gûde kissime pitôĸovlugo tamaine.

29 Toĸĸungajut makkitsomângipatta, ĸanoĸ sulinajarĸât baptitaulertut toĸĸungajut pivlugît? sôg baptitaujomavât toĸĸungajut pivlugît?

30 Sôglo uvagut nangianartomêtsainarĸitâ?

31 Sorlo nellâgut nertornautigigapse Kristuseme Jêsuseme Nâlekame, uvlut tamaita toĸĸolertotun-ipunga.

32 Inuktut illuseĸarlunga, nergjutit nujuartut pâlaurapkit Efêsuseme, tamanna suksarinajarpigô, toĸĸungajut makkitsomângipatta? „Nerrilerta immerlutalo, ĸaupat toĸĸoniarapta.“ [Jes. 22, 13.]

33 Uivêrijauniarase. Oĸausilungnerub asserortipait illutsit ajungitut.

34 Tuppatsialerluselo idluitulliniarase; illangit Gûdemik tukkisineĸangimatta; kangusuĸovluse taimak oĸarpunga.

*35 **Oĸartoĸarajarpaile:** Kanoĸ toĸĸungajut makkitsomârĸât? Kanorlo illingajomik timeĸarlutik saĸĸeromârĸat?

36 Sillaidlartotit, karngarsortat ômarniangilaĸ, toĸĸogune kissiane.

37 Karngarsortallo illa timeungilaĸ pijomârtuksaĸ; karngasûtetuinauvorle, Waizenelônêt assialônêt.

38 Gûdible timeĸartipâ issumaminik, karngasûtillo illûnaita ingmikut timiksaĸartipait.

39 Uvinît illûnatik adsigêngilat: inuit assianik uvineĸarput, nergjutillo assianik, mingeritjattauĸ assianik, tingmitjattauĸ assianik.

40 Timeĸarpoĸ ĸilangme, timeĸarivoĸ nuname. Kilangmêtut pinnarnarneĸarput assianik, nunamêtullo assianik.

41 Seĸineĸ ĸaumaneĸarpoĸ assianik, taĸĸeĸ ĸaumaneĸarpoĸ assianik, uvloritjat ĸaumaneĸarput assianik; uvloritjat illangit illamingnit ĸaumanersaungmatta.

42 Taimaitsomârivoĸtauĸ toĸĸungajut makkitsomârningat. Asseroræksaĸ illijaulerpoĸ, asserojuitorlo makkitsomârpoĸ.
43 Pinnarnaidlartoĸ illijaulerpoĸ, ânanaulunelo makkitsomârpoĸ. Ajulertoĸ illijaulerpoĸ, pitsartudlarlunelo makkitsomârpoĸ.
44 Time uvinilik illijaulerpoĸ, makkitsomârporlo time anernilik. Sorlo timeĸarmat uvinilingmik, taimaktauĸ timeĸarivoĸ anernilingmik.
45 Sorlo aglaksimangmat [1. Môs. 2, 7]: Inuk sivorlerpâĸ Adame pingortitaulauĸpoĸ timeĸardlune ômajomik tarnilingmik (uvinilingmik); Adamelo kingorleĸ anerneliotitauvoĸ ômartitsijomik.
46 Timele anernilik sivorliungilaĸ; uviniligle, kingorngagut anernilik.
47 Inuk sivorleĸ ivjomit pivoĸ, uviniliovlune. Inûble aipanga Nâlegauvoĸ ĸilangmit pijoĸ.
48 Uviniliub illinganingatut, taimainivuttauĸ ĸilangmêtut.
49 Sorlo uvinilik adsigilauraptigo, taimaktauĸ adsigijomârivavut ĸilangmêtub illinganinga.
50 Mattomingale oĸautjigivunga ĸattangutikka, uvingub aublo Gûdib nâlegauvinga kingormgutijungnangilâk; asseroræksablo asserojuitoĸ kingormgutinianginivâ.
51 Ahâk, nellonartomik oĸautivapse: Illûnata sinningniangilagut, illûnatale ablatsângortitaujomârp ogu t.
52 Tagvainaĸ ijib sikkungilarningane tiptulautib kingorliksab nelliuningane. Tiptulaut nipleromârmat; toĸĸungajullo makkitsomârput asserojuerlutik, uvagullo ablatsângortitaujomârpogut.
53 Asseroræksaĸ tamanna asserojuitomik attiniariaĸarmat, toĸĸojuksarlo tamanna toĸĸosuitomik attiniariaĸarivoĸ.
54 Asseroræksarle tamanna attiniarpat asserojuitomik, toĸĸojuksarlo tamanna attiniarpat toĸĸosuitomik, tagva nellautsiniarput oĸautsit aglaksimajut:
55 Toĸĸo êjauvoĸ sâlaĸarnermut. Toĸĸo, kapputit nauk? Kappianartovik, sâlaĸarnît nauk? [Jes. 25, 8. Hos. 13, 14.]
56 Toĸĸuble kapputâ tagva ajorneĸ, ajorneruble pitsartuninga tagva perĸojaĸ.
57 Gûde ĸujagidlartaule, sâlaĸartimmattigut Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut.
58 Taimaimat nagliktakka ĸattangutikka, Nâlekab piniarĸojanginik pivalliatsainaritse, sôngoluse soĸĸosijuititse! nellunginapse, piniarnise Nâlekame sullinase pinginapsigik.

KAPITEL XVI.

Pauluse ikajûtiksanik, okpertunut ajoksartunut illingajunik kattersortaukojicoĸ.

TUJÛTIKSALLE ivsornaitunut pivlugit, sorlo Galâtsiamiut perĸolaurapkit, illipsetauĸ taimailioritse.

2 Sabbatine tamaine illûnase attunit illijititse illipsingne, ĸapsinik kattersoiniarluse issumapsingnik tujûtiksanik; kattersortaujariaĸarĸonnagit tikkikuma.

3 Tikkikumale, nelît âtserĸojase neksartitsomârpakka aglangnik, Jerusalemut âtserĸovlugit tunnergutipsingnik.

4 Pijariaĸarpalle, uvangalo taikunga ainiaruma, illaujuksauvut uvamnut.

5 Mazedôniakulle ingergaleruma, tikkitsomavapse; Mazedônia apĸutigijomârapko.

6 Illipsingne akkunêlârpallukpunga, okkêniarpungalônêt, illagijaujomavlunga illipsingnut, namut ainiaruma.

7 Apĸosatuinardluse mânna tækkojomangilapse; nerriukpungale akkunêrtomik illipsingnêniardlunga, Nâlekab perĸokpanga.

8 Efêsusemêniarpungale Penteĸoste tikkidlugo.

9 Upkuamik angijomik sulitsiarvionartomik angmartaujoĸarmat uvamnut, akkerartortullo unnudlarput tagvane.

*10 **Timôteuselc** tikkipat, kammatitse, sivôranane illipsingneĸovlugo; Nâlekab piniarninga kivgartoraksaringmago uvaptut.

11 Tâmna kinamullônêt nachogijauniarane. Ullapirsaumulle illagisiuk uvamnut tikkerĸovlugo; nerriugigapko ĸattangutigêt illagivlugit.

12 Kattangulle Apolluse pivlugo ĸaujileritse, angijomik ĸaiblalauralloarpara, illipsingnut aiĸovlugo ĸattangutigêt illagilugit; mânnakulle tikkitsomalaungilaĸ, tikkitsomârporle pitjutiksarsigune.

13 Pigâritse, okpernerme sôngotitse, ajugauniaritse, pitsartuniarluselo.

14 Piniarnise tamaita naglingnermut piniarutigisigik.

15 Kaiblarpapsele, ĸattangutikka: Stefanasib iglomioĸattingit kaujimavasse, tâpkoa okperĸârtôngmatta Achajame, ingmingniglo tunnivut, ivjornaitut (okpertut) kivgartoromavlugit.

16 Illipsetauĸ taimaitut nâlengniarsigik, illunaitalo ikkajorĸattaujut, piniartullo.

17 Kuviasukpunga Stefanase, Fortunatuselo, Achaikuselo tikkingmatta; ajoĸsarnera illipsingnik tâpkoa, simmertipse sorlo, pêjalaungmatsuk.

18 Uvangalo illipselo anerniptigut nakkoĸsitilauĸpâtigut. Taimaitut opigijaksarivasse.
19 Illagêt Asiamêtut salutipâse. Akvilasible Priszillablo angijomik salutipâse Nâlekame, okpertokattigêt tâpkoa iglungangnêtut illagivlugit.
20 Kattangutigêt illûnatik salutipâse. Saluteĸattigêgitse salutimut ivsornaitomut.
21 Salutipapsetauĸ, nangmineĸ aglaklunga uvanga Pauluse.
22 Nâlekamik Jêsuse Kristusemik naglingitoĸ, tâmnauvoĸ Anatema; Maran-ata (imaipoĸ. ôminarsile; Nâlegaĸ tikkitsomârpoĸ).
22 Nâlekab Jêsusib Kristusib saimarsautingata illagilise.
24 Naglingnima illaginiarpâse illûnase Kristuse Jêsuseme. Amen.

Aglait tamakkoa sivorlît Korintemiunut Filippime aglaktaumavut, Stefanasiblo Fortunatusiblo Achaikusiblo Timôteusiblo neksalauĸpait.

PAULUSIB AGLANGITA AIPAINGIT KORINTEMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib kujalininganik Gûdib ikajorninga oĸumaitune piclugo. Akkiorninganiglo sangusaraiserartaunine piclugo.

PAULUSE, Jesusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, kattangullo Timoteuse (aglakpoguk) Gûdib illagêktoĸottinginut Korintemêtunut, okpertunullo tamainut Achajame illûnâne.

2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!
3 Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga, nâpĸiniĸtoĸsoaĸ Atâta, tamainiglo mannigoijoĸ Gûde
4 Tâpsoma mannigormattigut kappiasugviptingne, uvaguttauĸ mannigoijungnarĸovluta sunatuinarnut kappiasuktitaujunik, mannigoiniksamut, uvagut mannigortautigijaptingnut Gûdemut.
5 Sorlo Kristusib âniangaĸik angijomik illangiutititaumagapta, taimaktauĸ Kristusemut angiluartomik mannigortauniarpogut.
6 Kappiasûteĸarangaptalônêt, tamadja pivoĸ illipse mannigortaulerĸovluse, piulijauĸovluselo; mannigortaulerangapta, tamadja mannigortauniksâpsingnut illingavok; tamadja angijomik saĸĸijârpoĸ ĸennuersârnerme ânernartunik tâpkoninga, sorlo uvaguttauĸ âniaĸarapta.
7 Nerriungnivullo soĸĸosingimarikpoĸ pivluse; ĸaujimagapta, sorlo illipse âniamik illangiutititaugapse, taimaktauĸ mannigortaunermiĸ illangiutititauniarivose.
8 Nellokojomangilapsele, ĸattangutikka, kappiasungniptingnik Asiame attortaptingnik, nellekangitomik pagvisârtauvluta nukkingertitaugapta, inôniarniptingnik ĸollartitauvluta aglât;
9 Nangminerlo uvagut issumaĸalauralloarpogut toĸĸojuĸsauniptingnik. Taimaitoĸalerporle, nangminiptingniĸ tættiksaĸarĸonnata, Gûdele tættigivlugo toĸĸungajunik tuppaktitsijoĸ.
10 Toĸĸomit taimaitomit tâpsoma piulilauĸpâtigut, sullelo mânna piulivâtigut: tættigivavullo mattoma kingorngaguttauĸ piulijomârmattigut,
11 Tuksiutjinipse pivluta ikajorninganuttauĸ; tunnergut saimanartoĸ unuktut tuksiutjiningænnut kaitaumajoĸ uvaptingnut pitjutigællugo, ĸujalidlartoĸarĸovlugo unuktunik pivluta.
12* **Nertornautigijavut** tamadja: issumapta kigligiutigingmattigut, issumalingasuerluta nellâgôrlutalo Gûdib sângane, uviniliuble issumanga attornago, saimarsauteĸarlutalo arvertalaurapta nuname, angiluartomigle akkunapsingne.
13 Assianik aglagviginginapse, attuartapsingnik tukkisijapsingniglônêt kissianik; tætteĸarpungale, issuanut aglât tukkisijomârivaptigut, sorlo ĸaujimagaptigut.
14 Nertornautigigaptigut, sorlo illipsetauĸ nertornautigigapse Nâlekab Jêsusib uvluksangane.
15 Taimaitomigle tætteĸarlunga tikkitsomalauĸpapse mattoma sivorngagut, saimaneĸarĸojomavluse aipaksanganik,
16 Nunapsigullo ingergajomavlunga Mazedôniamut, amalo Mazedôniamit uttervigiluse, illipsingnullo ĸannilârtaujomavlunga Jûdêamut.
17 Koksalainermulle illingalauĸpîk taimaitomik issumaĸalauramâ? sumiglônêt issumalerangama, uvinik malliklugo (inuktut) pivik? maungatuinaĸ ahailârĸîk, aukârlungalônêt?

18 Gûdele okpernartoĸ nertortaule, oĸausivut illipsingnut ahailârnermiglo aukârnermiglo pingimatta.

19 Gûdib Erninga Jêsuse Kristuse akkunapsingne oĸautigijaujoĸ uvamnullo Silvânusemullo Timôteusemullo ahailângovlunelo aukangovlunelo pilaungilaĸ, tâpsomanele ahailân golauĸpoĸ.

20 Illûnatik Gûdib angersimaningit tâpsomane ahailauvut Ameneovlutiglo tâpsomane, Gûde nertortauĸovlugo uvaptingnut.

21 Gûdele Kristusemut tungatitsijôvoĸ uvaptingnik illagivluse, mingoarlutalo.

22 Naĸĸisimavâtiguttauĸ, Anernermiglo tunnitsivigiluta nellunaikutaksaptingnik ômatiptingnut.

*23 **Gûdele** nipliutivara kigligiudsijigijomavlugo tarnimnik, Korintemut pilaunginama sulle, annajagijomavluse kissiane.

24 Okpernipsingnut attaniojomanata; ikkajorteovogulle ĸuviasungnise pivalliarĸovlugo; okpernermut nangerapse.

KAPITEL II.

Ajortullijub ĸaĸĸialilauĸtub uttertitauĸojauningaŋik. Kristusemik oĸâlanerub pitsartuningaŋik.

UVAMNELE IMÂK issumasimalauĸpunga, kiksarlunga ama tikkitsomanase.

2 Kiksartikupsele, kia ĸuviasuktinajarpângâ, kiksartitama pingippanga?

3 Tamattomingalo aglagvigilauĸpapse, tikkikuma kiksautigijomanagit ĸuviasûtigijaksaralloakka; ĸaujimagapse illûnase, ĸuviasungnera ĸuviasûtigigapsiuk tamapse.

4 Angijomik kiksarlunga ômatipkut kappiaktoalarmalo ĸugviudlarlungalo aglagvigijapse, kiksartitsomavluse pinanga, naglingnerle pijara, illipsingnut piluartoĸ, tukkisijauĸojomavlugo illipsingnut.

5 Kiksartitsijoĸarpalle, taipsoma kiksartilaungilânga (kissima) illûnasele kiksartinivâse; sugaluluartomik passijomanase (taimak oĸarpunga).

6 Taimaitoĸ unuktunut taimak pidlartaungmat, nâmakpoĸ.

7 Mânnale igluanut issumagijungnaeræksarinersarivasse mannigorlugolo, kiksavaksoadlarnermut sutaerĸonnago.

8 Taimaimat ĸaiblarpapse, naglingnise tâpsomunga tukkisijaule.

9 Tamanna pivlugotauĸ aglagvigijapse, tukkisijomavlugo idluarnise, nâlengmangâpse sumiglônêt oĸautjaujarangapse.

10 Issumagijungnaervigijasele uvangatauĸ issumagijungnaervigivara; uvangatauĸ issumagijungnaervigigupko, issumagijungnaervigivara illipse pivluse Kristuse simmerdlugo;
11 Sâtanasemut sâlagijauĸonnata; tâpsoma issumalungninga nellunginaptigo.
12 Troasemulle pigama, oĸautsinik tussarnertunik Kristusemik oĸariartorlunga, upkuarmiglo angmartaujoĸaralloartillugo Nâlekame,
13 Tarniga innilangajungnangilaĸ, ĸattangutiga Tituse nagvânginapko; soraerutiksamigle pivakka, Mazedôniamut aularlunga.
*14 **Gûdele** ĸujagiviktaule! ajugautitsainarmattigut Kristuseme, tâpsominga illitarsineĸ tippigiktotut ĸaujitimmago nunane tamaine, uvagut attorluta.
15 Kristusib tippigiksautigingmattigut Gûdemut, piulijaujomârtunelo assiojomârtunelo:
16 Tâpkonunga toĸĸosungnipogut toĸĸonartomik; ipkonungale inôsersungnipogut ômanartomik.
17 Gûdib oĸausingit asserĸotsitilugit pinginapta, asserĸotsijutitut ipkotitunaĸ unuktutitut; nellâgôrlutale Gûdemillo Gûdiblo sângane oĸâlavogut Kristuseme.

KAPITEL III.

Oĸautsinik tussarnertunik oĸâlajub kivgartorningata ânanauner-sauninganik ajoĸertâtsinit Môsesib perĸojanginik.

AMA nertôtilerpita nangminiptingnîk? illangititullônêt pijariaĸarĸita aglangnik nertornarneraijunik illipsingnut, aglangniglônêt nertornarneraijunik illipsingnît?
2 Illipse aglagivapse aglaksimajunik ômatiptingne, inungnut tamainut illitarijaujunik attuartaujuniglo;
3 Nellonarungnaertitaujose, Kristusib aglagingmasse, idluarsarsimajose kivgartorniptigut, aglaksimajose aglaumuungitoĸ, Gûdible ômajub Anerninganut; aglagvingnut ujaraujunuungitoĸ, aglagvingnulle uviniojunut, tagva ômatinut.
4 Taimaitomigle tætteĸarpogut Gûdemut Kristusikut.
5 Uvagut sumiglônêt issumasijungnangilagut nangminiptingnik; sappinginivulle Gûdemit pivoĸ.
6 Tâpsoma sappingitipâtiguttauĸ kivgartorĸovluta Testamentetâmut; aglaksimajunuungitoĸ (perĸojanut), Anernermulle; aglaksimajut (perĸojat) toĸĸotsingmatta, Anernerle ômartitsivoĸ.
*7 **Kivgartornerle** imna toĸĸonartoĸ aglaksimajunêtoĸ, ujarĸanut tittersimajunêtorlo ĸaumaringmat; Israêliblo ĸittorngangit

Môsesib kênanganik tækkojungnangimatta tâpsoma kênangata kaumaninga pivlugo, soraertuksaugalloartoĸ,

8 Angiluartomik tagva kivgartorneĸ Anernermik tunnijijoĸ pinnarnarnersaunajangilâĸ?

9 Kivgartorneĸ erĸartortaunermik oĸâlajoĸ pinnarnarmat, piluartomik kivgartornek idluarnermik oĸâlajoĸ pinnarnartoĸarpoĸ anginersavaksôjomik.

10 Pinnarnartitaujoĸ taimna (soraertuksaĸ) pinnarnangimat sorlo, pinnarnartoĸsoaĸ tamanna pitjutigallugo.

11 Sorailauĸtoĸ pinnarnalaungmat, angiluartomik soraerniangitoĸ pinnarnadlarniarpoĸ.

*12 **Taimaitomik** tættesĸarapta, sivôrajuidlarluta oĸâlavogut,

13 Môsese mallingnago kênaminik tâlutsêjoĸ, Israêlib ĸittorngnginut takkojauĸonnago soraertub naggatâ.

14 Taipkoale issumangit mangaitisimavut. Sulle uvloĸ tamanna tikkidlugo tâlutamik tamattominga matttuêrsimangimatta Testamentitoĸab aglangit attuarpagit; tâlutaĸ tamanna Kristusikut soraertillugo.

15 Uvlorlo tamanna tikkidlugo, Môsesib aglangit attuartaujarangata, ômatingit tâlusersimavut.

16 Sâgiarpattale (Israêlitit) Nâlekamut, tagva tâlutaĸ pêrtaunajarpoĸ.

17 Nâlegarle Anerniovoĸ; nanêtarangalle Nâlekab Anerninga, tagvane kivgaujoĸangilaĸ.

18 Illûnatale kênaptigut tâluteĸangitogut, sorlo tachartôtikut Nâlekab pinnarnarninga tautukpavut, ablatsângortitaulerlutalo adsigilugo, pinnarnartomit piluta pinnarnartomut, Nâlekamit Anerniojomit (taimaititauvluta).

KAPITEL IV.

Paulusib manniginginganik kappianartome.

TAIMAIMAT, taimaitomik kivgartôteĸarapta, nâpkoarijaunivut malliklugo merngortorniangilagut;

2 Kangunartunigle ijersimajunik ulloreasukpogut, nellangaitomiglo illuseĸangilagut, Gûdiblo oĸausingit asseiĸotsitingilavut; miksekârnermigle saĸĸertitsiluta perĸovogut uvaptingnik inuit illûnatik erĸarsautinginut Gûdîb sângane.

3 Oĸautsinik tussarnertunik oĸâlanivut mattumaĸpatta, mattumavut tagva assioniartune:

4 Sillaĸsûb tamattoma Gûdingata okpingitut taipkoa issumangít takpêtilauĸpait, oĸautsit tussarnertut Kristusemik, Gû-

dib adsingata pinnarnarninganik, ĸaumaningat ĸaumaĸonnago taipkonunga.

5 Nangminek uvaptingnik oĸâlanginapta, Jèsuse Kristusele (oĸautigivavut) Nâlegaujoĸ, uvagulle kivgaujogut illipsinguut Jêsuse pivlugo.

6 Gûdele, ĸaumajomik nuerĸojijoĸ târtomit, ômatiptingne ĸaumaksaivoĸ, uvaptigut nellonarungnaertitauĸovlugo illitarsineĸ Gûdib pinnarnarninganik Jêsusib Kristusib sângane.

*7 **Pivianartovaksoarle** tamanna pigivavut illuleĸutine machainarne, pitsartunersoaĸ Gûdemit perĸovlugo, nangminiptingnillo pinane.

8 Illûnâne kappiasuktitauvogut, sivôranatale; sivôragalloarpogut mungunganatele.

9 Unangmijauvogut, ĸemaĸtaunatale; ochotitauvogut, nungutaunatale.

10 Nâlekablo Jêsusib toĸĸotauninganiĸ timimiutaĸatsainarpogut, Jêsusib ômarningatauĸ saĸĸijârĸovlugo timiptingne.

11 Uvagulle inôjogut toĸĸomut pititautsainarpogut Jêsuse pivlugo, Jêsusib ômarningatauĸ saĸĸijârĸovlugo uviniptingne toĸĸojuksame.

12 Toĸĸo tagva pitsartudlarpoĸ illuptingne, ômarnerle illupsingne.

13 Anernermigle taipsominga okpertitsijomik pekarapta, aglait maliklugit: [Img. 116, 10] „Okperama oĸâlavunga"; uvaguttauĸ okperapta, oĸâlagivogut;

14 Nellunginapta, Nâlekamik Jêsusemik tuppaktitsijub uvaguttauĸ tuppaktitsomârivâtigut Jêsusikut, saĸĸertitsomârpâtigullo illipse illagælluse.

15 Tamaita taimaidlarmatta illipse pivluse, saimanersoaĸ unnuktut ĸujalininginut angidlarĸovlugo, Gûde angijomik nertortauĸovlugo.

16 Taimaimat merngortorniangilagut, inuptale ĸallininga asseroralloarpallônêt, illumêtorle uvlut tamaita nutângortitaulerpoĸ.

17 Kappiasungnipta mâne oĸidlutik ĸilamik annigortut, piksarsiormattigut pinnarnartoĸsoarmik nelleĸangitomik nâksaungitomik;

18 Uvagut, tækkuksaujunik pingitogut, tækkuksaungitunigle. Tækkuksaujut nâksaungmatta; tækkuksaungitulle naggateĸangilat.

KAPITEL V.

Paulusib nerriungninga nâksaungitomik pinnarnartomik. Kajungertitauninga Kristusib naglingninganut.

KAUJIMAVOGULLE, igluvut (timivut) nuname attortoĸ asserorpat, igloĸarapta Gûdemut igloliangomajomik, iglomik aggangnuungitoĸ sennamajomik, nâksaungitomik ĸilangme.

2 Tamannatauĸ annersaumitigivavut kajungilârluta ulliktaujomavluta igluksaptingnut ĸilangmit pijomut.

3 Naipitaujômârupta annorârsimavluta, ussingalugata (timeĸarluta).

4 Uvagut iglomêtogut (timemêtogut) annersaumigapta, oĸumaidluta; annoraeromanginapta, ĸallinetâromavlutalc pivogut, toĸĸojuksaĸ êjauĸovlugo ômanartomut.

5 Uvaptingnigle taimailertitsjoĸ tagva Gûde; tâpsomalo Anernermik nellunaikutaksaptingnik tunnitsivigivâtigut.

6 Taimaimat sivôrangitsainarpogut, ĸaujimavlutalo, Nâlekamit apsimagapta timemêtilluta.

7 Okpernerme arvertarapta, tækkolugatalo.

8 Sivôrangilagulle; timelo ĸemaklugo angergarneĸ Nâlekamut ĸuviaginersarivavut.

9 Taimaimat najoruptigolônêt avisimaguptigolônêt, illinganasuarpogut tâpsomunga ĸuviagijaujomavluta.

10 Illûnata saĸĸijartuksaugapta Kristusib erĸartuiviksangata sângane, illûnata attunit akkiniartaulerkovluta illiorniptingnik timeme inôtilluta, ajungitomiglônêt ajortomiglônêt.

*11 **Nâlegak** tagva nâlektaujariaĸartoĸ ĸaujimagaptigo inuit okpertinasuarpavut, ĸaujijauvogulle Gûdemut. Nerriukpungale ĸaujijaugaptatauĸ issumapsingnut.

12 Ama nertorĸonnata uvaptingnik illipsingne, nertordlerutiksaĸartipapsele pivluta, akkiniarutiksaĸarkovluse nertôtijunut ĸallinermikut ajungitôjartunik, ômatib pigingitanginik.

13 Pinialluadlaruptale, tamattominga Gûde pivlugo pivogut; nâmatuinartulligupta, tamattominga pivluse pivogut.

14 Kristusib naglingningata taimak kajungertingmattigut. Issumaĸarapta imâk: Attauseĸ tamaita pivlugit toĸĸungmat, illûnatik tagva toĸĸovut.

15 Tâpsomalota maita toĸĸotigivait, inôjut kingorngane nangminermingnut inôniarĸonnagit, tâpsomungale pivlugit toĸĸolauĸtomut makkisimangmijomullo.

16 Mânnamit tagva kinamik illitarsingilagut uviningmit; Kristuse illitarilauralloaraptigo uviningme, mânna taimak illitarijungnaerpavut.

17 Taimaimat, Kristusemêtoĸarpat, tâmna nutângortitauvoĸ; pitoĸaĸ itsungnaerpoĸ, ahâk, illûnane nutângorsimavoĸ.
18 Tamaitale tamakkoa Gûdemit pivut, tâpsoma ullapirsarmattigut ingminut Jêsuse Kristusikut, kivgartornermiglo pitiluta ullapirsainartomik oĸâlaĸojijomik.
19 Gûdib Kristusemêdlune sillaĸsûb inungit ullapirsarmagit ingminut, ajorninginit issumagijungnaervigilugit, ullapirsainartomiglo illumertiluta oĸâlaĸovâtigut.
20 Taimaimat tillijaumajôvogut Kristuse simmerdlugo, Gûdib uvaptigut ĸaiblarmasse, tagva ĸennuvogut mânna Kristuse simmerdlugo: Gûdemut ullapirsartauleritsetôĸ.
21 Ajortomik ĸaujimangitoĸ ajortungortilaungmago pivluta; uvagut tâpsomane idluartungortitauĸovluta Gûdib sângane nâmagijaujomik

KAPITEL VI.

Paulusib Korintemiut ĸaiblarpait, Gûdib ĸaitanginik saimanartunik attutsiarĸovlugit, illauĸonnagillo okpingitunut.

UVAGULLE piniarĸattaugapta ĸaiblarpapsetauĸ Gûdib saimarsautânik sulinase pilerkonnase.
2 (Imâk oĸarmat [Jes. 49, 8.] Tussalauĸpagit nelliutome ĸuvianartome, piulilauĸpagillo uvlorme piulijauvingme. Ahâk mânna ĸuvianartub nelliuninga, mânna uvloĸ piulijauvik nelliutivoĸ.)
3 Taimailiorpogut sinnaungajutaulugata kimut; kivgartornivut oĸarnerlôtauĸonnago;
4 Illinganernele tamaine saĸĸijârluta Gûdib kivgangititut, angijomik ĸennuersârluta, kappiasugangapta, ajoĸsarangaptalo, kiksarangaptalo,
5 Annaulertaujarangaptalo, parngnanaersimavingmêtarangaptalo, pikablâjaujarangaptalo, sennajarangaptalo, pigârangaptalo, êsingitarangaptalo;
6 Ikliguktailinermik saĸĸertitsivluta, illisimanermiglo, kammangitsertornermiglo, pitsiarnermiglo, Anernermiglo ajunginermik, naglingnermiglo takkormôjuitomik;
7 Miksеĸârtomik oĸauseĸarluta, Gûdemit pitsartuneĸarluta idluarnerub pingit sakkogivlugit tallerpiptigut saumiptigullo;
8 Nertortaujarangapta nachogijaujarangaptalo, ajortônerartaujarangapta ajungitônerartaujarangaptalo; uivêriklertutitut okpernaralloartogut;
9 Tækkorngartutitut tækkorngangikalloartogut; toĸĸolertutitut, ahâglo inôvogut; sugiartaujutitut toĸĸotaungikalloartogulle;

10 Kiksartutitut ĸuviasutsainartogulle; aklujutitut, unuktunik aklujtitsigalloartogut; peĸangitutitut, tamainigle piksaĸaralloartogut.

*11 **Korintemiut** okoĸse! ĸannivut angmadlarput illipsingnut, ômativut issiviput.

12 Uvaptingne nimniortitaungilase, illipsele nimniortitsivose (uvaptingnik) ômatipsingne.

13 Akkiniaritsele nelligêktomik, (sorlo ĸittorngamnut oĸâlavunga), illipsetauĸ taimak (ômatipsingnik) issivititsiniaritse.

*14 **Okpingitut** illaginiarasigik idluangitomut. Kanoĸ idluarnek idluinerlo illagêktuksaungmannîk? ĸanorlo ĸaumajoĸ tâĸsoarlo illagêkpâk?

15 Kanongmetauĸ Kristuselo Bêlialelo adsigêkpâk? okpertorlo okpingitorlo ĸanoĸ illagêkpâk?

16 Kanongme Gûdib iglunga Gûdiungitullo attausiksauvâk? Illipsele Gûdib ômajub iglogivâsê, Gûde imâk oĸarmat: Innigijomavakka arvertarlungalo illungine, Gûdeojomavlungalo tâpkonunga, inuĸottiginiarpakkalo. [3 Môs. 26, 12.]

17 Taimaimat annititse taipkonangat, avisârlugillo, Nâlegaĸ oĸarpoĸ, maĸĸojungnartorlo aktorniarasiuk; uvangalo illaliooromavapse. [Jes. 52, 11 12.]

18 Atâtaginiarpapsingalo, uvangalo ernerivluselo pannigijomavapse, taimak Nâlegaĸ ajugaĸangitoĸ okarpok. [Jer. 31, 9.]

KAPITEL VII.

Kaiblainermik ivsornainerwut.

TAIMAIMAT taimaitomik angersimaneĸarapta, nagliktakka, epkêjarniarta uvingub tarniblo sujungninginit tamainit, nâmaksitsivalliavlutalo ivsornainermik Gûde sivôragivlugo.

2 Tukkisitigut; kinalônêt idluitullivigilaungilavut, kinalônêt perĸutailaungilavut.

3 Passiluse taimak oĸangilanga; sivorngagut oĸautilauĸpapse ômatiptingnênapse, toĸĸoĸattigijomavluselo inôĸattigijomavluselo.

4 Sivôrajuimariĸlunga okâlavigivapse, angijomik nertôtigivapse, mannigortaunermik illumertauvunga, angijoĸsoarmik ĸuviasuklunga, siorniorniptingne illûnaine.

5 Mazedôniamut pigapta, uvinivut innilangajungnangilaĸ; illûnaitigulle kappiasuktitaulauĸpogut; ĸalliniptigut sorsuktauvluta, illuptigut erĸsijogut.

6 Gûdible, kiksartunik mannigorniktub, mannigorpâtigut Titusib tikkininganut.

7 Tâpsomale tikkininganut kissianuungitoĸ, mannigortaujutiksamulletauĸ, mannigorutigilauĸtanganut pivluse, unipkautingmattigullo tussunipsingnik ĸugviornipsingniglo illungertornipsingniglo pivlunga, tamanna ĸuviasûtigilualauĸpara.

*8 **Kiksartilauralloarapse** aglamnut, ĸaĸĸialingilanga, ĸaĸĸialerutigilauralloarapko sivorngagut. Tukkisileramale aglangnut taipkonunga annikitomik kiksartitaugapse,

9 Tagva mânna ĸuviasukpunga, tamanna pivlugoungitoĸ, kiksartitaulaurapse, kiksartitauvlusele sâgiarapse; Kiksartitaugapse Gûdemut, sukutsianelônêt idluiliorvioĸonnase uvaptingnut.

10 Kiksarneĸ Gûdemit pijoĸ ĸaĸĸialerneĸartitsingmat piulijaunartomik, kialônêt ĸaĸĸialerutiginiangitanganik; kiksarnerle sillaĸsûb illusingatut toĸĸotitsivoĸ.

11 Tagga ahâk, Gûdemut kiksartitaugapse, tamanna sullilauĸpoĸ illa illupsingne katsungainermiḳ, akkiornermiglo, idluigosungnermiglo, erĸsinermiglo, ĸillanârnermiglo, illungertornermiglo, pidlarningnermiglo; tamakkonunga tamainut nellunailivose, illangiutilaunginapse ajortullinermik taipsominga.

12 Taimaimat, aglagvigilauralloarapse, ajortullijoĸ imna pivlugo pingitunga, (atâtangalo) idluitomik pijaunertoĸ pivlugo pinginivungataueĸ; illipsingnulle nellonaerĸovlugo illungertornivut pivluse, Gûdib tækkoane.

13 Tamanna pivlugo mannigortaulerpogut mannigortaunipsingnut. Anginersamigle ĸuviasûteĸaluârpogut Titusib ĸuviasungninganik; tâpsoma anerninga nakkoĸsijaungmat illûnase pivluse.

14 Tâpsomunga oĸautigilaurapse nertorluse, (tamanna) kangusûtigingilara; sorlole oĸausikka illûnatik illipsingnut miksekârtôngmatta, taimaktauĸ miksekârtôgivoĸ nertordlernivut illipsingnik Titusemut.

15 Tâpsomalo angijomik ômamut nagligivâse, illûnase nâlengnipsingnik erĸaigangame, sivôravluselo sajûkluselo illaliulaurapsiuk.

16 Kuviasukpunga, sungertûtigijungnarapse illûnâne.

KAPITEL VIII.

Paulusib ĸaiblainninganik, ajoĸsartunut tunnijerĸovlugit ĸunnulugatik.

KAUJITIPAPSELE, ĸattangutikka, Gûdib saimarsautânik, tunijaumajomik illagêktunut Mazedôniame.

2 Oktortauleramik kappianartunut unuktunut, angijomik ĸuviasukput. Akludlaralloarlutik tunijivut unuktunik issumalingasuerdlutik.

3 Kunnulugatik tunnijivut ajungitamingnik, kigligiutjivunga, ajungitamingnik pituinangilat, piluarput aglât.

4 Innaksorpâtiguttauĸ illungertudlarlutik illaliorĸovluta tunnergumik ikkajortigêgutiksamik ivjornaititaujunut illingajomik.

5 Issumavullo nellaudlugit pituinangilat; ingmingnik aglât tunnerĸârput Nâlekamut, tungâgullo uvaptingnut Gûdib pijomajanga malliklugo.

6 Taimaimat Tituse ĸaiblalauĸpavut, sorlo sivorngagut pinialaurame, taimaktauĸ akkunapsingne ajungitullinermik taimaitomik nâmaksêniarĸovlugo.

7 Sorlole tamainik akluinapse, okpernermiglo, oĸautsiniglo, illisimanermiglo, piniatsiarnermiglo, naglingnermiglo uvaptingnut; taimaktauĸ kammatitse ajungitullinermik tamattominga akluilerĸovluse.

8 Taimak oĸauseĸangilanga, sumik perĸojilunga; assisele taimak piniatsiarmatta, naglingnisetauĸ ôktutuinarpara illungertormangât.

9 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautâ ĸaujimagapsiuk, akluitoĸsôgalloardlune aklulilaungmat pivluse, akluninganut akluititauĸovluse.

10 Tamattomingalo issumaga ĸaujijautipara. Illipsingnut tamanna idluarmat, illipse pigiartose achâne piniarnermik kissianeungitoĸ, pijomanermigletauĸ.

11 Mânnale tagva nâmaksiniarsiuk tunnijineĸ tamanna, sorlolo ĸunnulaunginapse pijomanermik, taimaktauĸ ĸunulugase tunnijititse pigijapsingnit.

12 Kuviagijaungmat ĸunnulugane tunnijijoĸ ajungitaminik, ajortaminik pinane.

13 Imâgle issumangilanga, assise oĸititauĸovlugit, illipse oĸumaitoĸartilluse; neligêrĸovlusele pivunga.

14 Nelliutome tamattomane taipkoa ajoĸsalermatta, ikkajorniarpasse attorniangitapsingnit; kingorngagut illipse ajoĸsalerupse, taipkoa tagva attorniangitamingnit ikkajoromârivâsetauĸ, neligêktomik pijoĸarĸovlugo.

15 Sorlo aglaksimangmat: Unuktunik kattersoilauĸtoĸ amiaĸoĸangilaĸ: ikkituniglo kattersoilauĸtoĸ, ajoĸsanginivoĸ.

[2 Mos. 16, 18.]

16 Gûdele ĸujagiviktaule, Titusib ômattâ taimak illungertortingmago pivluse.

17 Tillijaunermik nâlatuinangilaĸ; angijomigle attaruilidlarame, issumaminik nellipsarpâse.

18 Kattangutiptale illangat tillivavut, aipauĸovlugo, illagêt illûnatik piloriktoĸotigijangat, attutsiarmat oĸautsinik tussarnertunik.

19 Taimaituinangilaĸ, illagêktunulletauĸ annerimavoĸ, illagêrĸovluta tunnergut tamanna neksaruptigo, uvaptingnut kivgar-

tôtaujoĸ, Nâlegaĸ nertortauĸovlugo, illipselo pitsiarnise oĸautigijauĸovlugo.

20 Udjertorpogullo, piungitomik oĸautigijauĸonnata tunnergutivaksuit tamakkoa uvaptigut kattitaumajut pivlugit.

21 Udjertorapta, piniarnerit idluarĸovlugit, Nâlekab sângane kissianeungitoĸ, inuit tækkoænnetauĸ.

22 Kattangutivullo tillivavut tâpkoa illagivlugit piniarnernik attaruilidlartoĸ unuktunik tukkisiĸattalauĸtavut, mânnale tamattominga pinialuarivoĸ angijomik.

23 Sungertûtigivapsele angijomik: Tituselônêt pivlugo, ĸattangutigigapko ikkajortigilâllo akkunapsingne; ĸattangutivullônêt pivlugit, tâpkoa Aposteliongmatta illagêktune, Kristusiblo nertornautigingmagit.

24 Taimaimat nellonaerniaritse tâpkonunga, naglingnise tukkisijauĸovlugo illagêt tækkoænne, nertordlernivullo illipsingnik (tukkeĸarĸovlugo).

KAPITEL IX.

Pauluse pitsiarĸojigannerpoĸ okpertunut ajoĸsartunut.

AGLAGVIGIJARIAKANGILAPSE tujûtiksanik taipkoninga ivsornaitunut.

2 Pitsiarnise ĸaujimagapko, nertornarneralauĸpapse Mazedôniamiunut (oĸarlungalo): Achajamiut achâne pimajarêrtut. Illungertornipselo unuktut kajumiksalauĸpait.

3 Kattangutille ukkua tillilauĸpakka, sulinata nertoromanata illipsingnik tamanna pivlugo; pimajarêrĸovluselo, sorlo oĸautigilaurapse;

4 Mazedôniamiut illagikpanga, opalungaersimangitoselo tikkippasse, uvagut (illipse oĸaromangilanga) kangusuktitauĸonnata, taimak sungertûteĸamut nertornarneralaurapse.

5 Taimaimat ĸattangutit tâpkoa ĸaiblariaĸarasugilauĸpakka, sivorlioĸovlugit aivigiluse, kattersorĸovlugit tunnergutise sivorngagut oĸautigimajut; pijarêrĸovlugit tamakkoa pitsiarnermullo unnunârĸovlugit, ikkinârtutitullo-erĸonnagit.

6 Imâgle issumavunga: Ikkinârlugit karngasoijoĸ ikkituniktauĸ kattersoijomârivoĸ; unnunârdlugillo karngasoijoĸ, unuktuniktauĸ kattersoijomârivoĸ.

7 Illûnatik issumamingnik tunnijilit; ĸuviasugatiungitoĸ, perĸojautuinarnermullônêt pinnatik; ĸuviasuklune tunnijijoĸ Gûdib naglingmago.

8 Gûdible tunnergutit tamaita unnulertitsungnarpait illipsingnut, tamainik ajoĸsangitsainarĸovluse, tunnergutiksaĸarĸovluselo ajungitullijutaujungnartunik tamainik.

9 Sorlo aglaksimangmat: Karngasoilauĸpoĸ aklujut tunitjivigivlugit; idluarninga issoĸangitomut itsomârpoĸ. [Img. 9.]

10 Karngasoijomulle tunnijijoĸ karngasûtinik, ĸaĸĸôjaniktauĸ nerĸiksanik tunijijomârivoĸ, karngasûtiselo unuksivalliatitsomârpait aglivalliatilugillo idluarnipse perortitangit.

11 Tamainik akluilerdluse tunnijitsiarĸovluse issumalingasuerdluse, tamanna pitjutigællugo Gûde ĸujagijaulerpoĸ uvaptingnut.

12 Ikkajortigêgutiksat tamakkoa tujûtaujut piuliniatuinangimattigik ivsornaitut ajoĸsarninginit; kajungersarnadlarputtauĸ unuktunut, Gûde ĸujagidlarlugo.

13 Ajungitullineĸ tamanna nellonaersimajoĸ pivlugo Gûde nertorpât, oĸautsinik tussarnertunik nâlekluse Kristuse oĸautigigapsiuk, issumalingasuerdluselo tunitjivigigapsigik tâpkoalo illûnaitalo;

14 Tuksiarutigamiselo tussugivluse, Gûdib saimanersoarminik pingmasse.

15 Gûdele ĸujagividlartaule tunnergutâ oĸautaujungnangitoĸ pivlugo.

KAPITEL X.

Paulusib akkiorninganik akkerartortiminik. Pitsartuningata sunauninganik.

UVANGALE Pauluse ĸaiblarpapse Kristusib ĸennuêninganut kammangitsertorninganullo, uvanga tækkupsingne nikkanarsârtunga apsimanimnele illerasungitunga illipsingnut.

2 Kennuvungale, tækkupsingne pijariaĸarĸonnanga illerasunginermut, iktôriktainermiglo attoriaĸarĸonnanga, sorlo oĸautaugama illangit pivlugit, tâpkoa uvinik malliklugo arvertarasugingmattigut.

3 Uviningme inôgalloarapta, sorsungniangilagut uvinik malliklugo.

4 Sakkuvut sorsungnermut attortavut uviningmit pingimatta, pitsartûneliksôvulle Gûdib sângane ungalujijoĸsuit asserorlugit.

5 Issumalungnerit asseroraptigik, illûnaitalo piojorinerit akkerartortut Gûdemik illitarsinermut, erĸarsautiâluillo tamaita parngnanaerpavut Kristusemik nâlektilugit;

6 Nâlengitullo tamaita akkiniarlugit opalungaersimavogut, nâlengnise nâmaksikpat.

7 Kallinek kissiat tækkunârpisiûk? Neliat tættekarune perkutaunine Kristusemut pitjutigællugo, tâmna issumakarletauk ingmine, sorlo nangminek perkutaungmat Kristusemut, taimaktauk uvagut perkutaugapta Kristusemut.

8 Anginersamiglônêt nertôtijomaguma pitsartuniptingnik, Nâlekab tunnijanganik uvaptingnut, âkiktaukovluse asserortaukonaselo, kangusungniarajatsangilanga.

9 Taimagle okarpunga, issumalerkonnase, aglangnut kappiasuktitsinasugællunga illipsingnik.

10 Okartokarmat: Aglait okumaidlalarmiglo ipiktoksôvut; inualle najortiogune, nikkanarpok; okausingillo nachonarput.

11 Taimaitok issumakarmile imâk, sorlo apsimatilluta okausiptigut aglangne pivakkapta, taimaktauk piniarungnarapta najorluse.

12 Ipkonunga ingmingnik nertôtijunut illingatiluta adsiotilutalo sapperpogut; ipkoa ingmingnênak ôktûtigivlutik ajunginasugivlutiglo pigamik, sillatulungilat.

13 Uvagulle angiluartomik (ôktûtekarata sorlo) nertungilagut nangminiptingnik, kissianele ôktût malliklugo, Gûdib kiglilerviksaukojanga uvaptingnut, illipsetauk tikkidluse.

14 Ungasiluadlartomut pinginapta, innorluse perkojaujutitut; illipsingnulletauk tikkisimavogut okautsit tussarnertut Kristusemik okâlatigilugit.

15 Angiluartomiglo nertungilagut nangminiptingnik assipta sennajangit pivlugit, nerriukpogullo okpernise illupsingne aglisivalliakpat, piganneromavluta illusiokojavut malliklugo;

16 Okautsillo tussarnertut okautigilugit ungatipsingnêtunuttauk, assipta sennajangit pijarêrsimajullo pivlugit nertoromanata.

17 Nertôtijomajorle Nâlekame nertorle. [Jer. 9, 24.]

18 Nangminerminik nertortokarune, nâmagijaujutigingilâ, Nâlekable nertorpago kissiane.

KAPITEL XI.

Pauluse akkiogannerpok, ingminiglo nertôtjariakartitaurok.

KANOKTÔK issumaginiarasinga sillaergotoluârsungnimnik; nellungilanga, issumaginiangitapsinga tamattominga.

2 Illungertorama pivluse Gûdib illungertûtânut. Kattitinapse angumut, tagva Kristusemut, uigasungmik ivsornaitomik âtsivigijomavlugo.

3 Sivôravungale, sorlo kuglugiab pingitsertorlune Eva uivêridlalaungmago, taimaktauk issumase asserorniarasugællugit issumalingasuernermit Kristusemêtomit.

4 Tikkitise Jêsusemik assianik ᴏᴋâlakpat, ᴏᴋâlatigilaungitaptingnik; assianiglônêt Anernermik pigupse, pilaungitapsingnik; assianiglônêt ᴏᴋautsinik tussarnertunik, illaliulaungitapsingnik, taimaitoᴋ kammaginajartase illa!

5 Aposteliojoᴋsoarnit ipkonangat mingnersaunasuginginama uvanga.

6 Oᴋâlaloringikumalônêt, ᴋaujimanermigle ajoᴋsangilanga. Illa illûnainik ᴋaujimagalloarpapsinga.

7 Ubvalo idluitullilauᴋpîk, uvamnik nikkarnarsârama, illipse opigijauᴋovluse? akkeᴋangitomik ᴏᴋâlavigilaurapse ᴏᴋautsinik tussarnertunik Gûdemit pijunik.

8 Illagêt assise aᴋsâlauᴋpakka akkilertauvlunga taipkonunga, illipse kivgartoromavluse.

9 Najorluselo ajoᴋsarama, pagvisâlaungitunga kimiglônêt, ᴋattangutigêt Mazedôniamit pijut ajortamnik tunnijilauᴋput; nangminerlo illinganasualauᴋpunga illûnâne pagvisâromanase, taimaktauᴋ sulle pitsainaromavunga.

10 Nellâgut Kristusib miksᴇᴋârninga illumnêngmat, nertornarnera tamanna soᴋᴋosertitauniangilaᴋ Achajab nunangine.

11 Sôg taimâk? Nagligosunginama illipsingnîk? Gûdib ᴋaujimavânga.

12 Piniarnerale piniaromaneralo. tamanna pivlugo piniarutigivara passitiksaeromavlugit patsitiksarsiortut, nertôtigijamingnut adsigijomavluta pijut.

13 Apostelit taimaitut nellangaitut sægloᴋitsivlutik ajoᴋertuijôvut, Kristusemut Aposteliojârlutik.

14 Tamannalo tattamnangilaᴋ; Sâtanase nangminᴇᴋ saᴋᴋijârmat sorlo ᴋaumajub Engelingatut.

15 Taimaimat kivgangittauᴋ opinnaratik idluarnerub kivgangititut illinganasuarput takkormôrlutik; piniarnitik mallik-lugit naggateᴋaromarput taipkoa.

*16 **Ama** ᴏᴋarpunga, sillainasugiklertoᴋarane uvamnik: taimainasugigupsingale, sillaitotut taimaitotut illaliorsinga, uvangatauᴋ nertôtiluârsulerᴋovlunga.

17 Oᴋautsikka makkoa Nâlekab oᴋauseringilait, sorlole sillainermut attorpakka, nertôtigama.

18 Unnungmatta nertôtijut uviningmingnut, nertôtijomagivunga uvangatauᴋ.

19 Sillaitut ᴋunnutigitsanginapsigik, nangminᴇᴋ sillatujoᴋsôgapse.

20 Erᴋasungilase kivgautitaugupse, nungutaugupse, ivajaijaugupse, tappagijaugupse, kênapsigut tigluktaugupse.

21 Nertornangitomik ᴏᴋarpunga, sorlo sangêlertutitun-idluta. Assimale nertôtijutiksaᴋarningit, (sillaidlunga ᴏᴋarpunga) uvangatauᴋ nertôtijutiksarigivakka.

22 Taipkoa Ebrêeriovut, uvangatauĸ. Israêlitiovut, uvangatauĸ. Abrahab kinguvârivait, uvangatauĸ.

23 Kristusemut kivgauvut: sillaitotut oĸarpunga: pinersaugalloarpunga uvanga. Sennanersaulauĸpunga (taipkonangat), unnatarnersaulauĸpunga, unnorĸejanginiglo parngnanaersimavingmêlauĸpunga, nangianartunêĸattalauĸpunga toĸĸoviksauĸôrtune.

24 Jûdinut issaĸajaulauĸpunga tellimaertorlunga issaĸanernik 40nik, attauseĸ pinnago.

25 Pingasuertorlunga annaulertauvunga (okpingnut) attausiarlunga ujarĸanut millortauvunga, pingasuertorlunga umêjalauĸpunga, immarbiub ittininganêlauĸpunga uvlorlo unnuarlo nâvlugik.

26 Ingergalauĸpunga unuktunik: nangianartomêlauĸpunga kôksoarne, nangianartomêlauĸpunga innuartune, nangianartomêlauĸpunga inuĸattimne (Jûdine), nangianartomêlauĸpunga nellojune, nangianartomêlauĸpunga iglogasangne, nangianartomêlauĸpunga inuĸajuitome, nangianartomêlauĸpunga immarbingme, nangianartomêlauĸpunga ĸattangutine nellangaitune.

27 Oĸumaitunik unuktunik tukkiseĸattalauĸpunga sennanermelo, pigârnermelo, kângnermelo immerungnermelo, nerritailiĸattarnermelo, kêujanermelo, annorâĸanginermelo.

28 Assingillo pivaktut tainagit; illa, uvlut tamaita pagvisârtaugama (inungnut), issumajârutigijaĸattarapkillo illagêt illûnaita.

29 Kina sangêtoĸ sangêtjutigingilarâ? kina sinnaungasartaujoĸ ônarsijutigingilarâ?

30 Nertôtijariaĸarumaleuvamnik, sangênera nertôtigijomavara.

31 Gûdib, Nâlegapta Jêsusib Atâtangata ĸaujimavânga sæglunginama; tâmna nertortaule issoĸangitomut.

32 Damaskusemêtillunga, attaniub Arêtasib angajoĸângortitangata Damaskusemiut iglugasaksoangit udjertortauĸovait, tigujomavlunga.

33 Igalâkulle ĸarmaĸsûb sillatânut ningititaulauĸpunga amârgaujaĸsoarmut, ĸemmâvungalo agganginit.

KAPITEL XII.

Tattamnartomik Paulusib tækkoticioninganik sangêninganiglo. Naglingninganik nellâgôrtomik.

NERTÔTINEK attornangigalloarpoĸ uvamnut, tækkotitjutille nellonarungnaertitaunerillo Nâlekamit pijut oĸautigijomavakka.

2 Inungmik illitarsivunga Kristusib okpertoĸotinganik; tâmna Jârit 14 it mattoma sivorngagut, (timiminêlaungmangât nellovunga, timiminêlaungimangâllônêt nellovungataueĸ, Gûdib kissime nellungilâ,) tâmna ĸilait pingajuænnut pititaulauĸpoĸ.

3 Inuk tâmna illitarivara, (timiminêlaungmangât timiminêlaungimangâllônêt nellovunga, Gûdib nellungilâ).

4 Tâmna pititaulauĸpoĸ Paradîsemut, tussâvorlo oĸautsinik oĸauserijaujungnangitunik, inûb kialônêt oĸauserijungnangitanginik.

5 Taimaitomik nertôtijomavunga, nangminimnigle nertôtijomangilanga, sangênimnik kissianik.

6 Nertôtijomagumalo uvamnik, sillaitotut illinganajangilanga; mikseĸartomik oĸarajarama. Tamattomingale pingilanga, idluarnersaunasugiklertoĸarĸonnago uvamnik, tækkojaminit tussartaminillo pivlunga.

7 Illingaĸonnangalo pingijaidlarnermut tækkotitjutit ussornarnartut pivlugit, ânernartomik pititauvunga uvinipkut, tagva Sâtanasib Engelinganik tigluktimnik, pingijaidlarĸonnanga.

8 Tamanna pivlugo pingasuertorlunga Nâlegaĸ ĸennuvigilauĸpara, ĸemmaktaujomavlunga taipsomunga.

9 Oĸautilauĸpângalo: Nâpkiningnera nâmagiuk, pitsartunera ajugaĸangitôngmat sangêtune. Taimaimat sangênera nertôtigijomanersarivara, Kristusib pitsartuninga inneĸarĸovlugo uvamne.

10 Taimaimat ĸuviasukpunga, sangêdlarangama, mittautigijaujarangamalo, ajoĸsadlarangamalo, unangmijaulerangamalo, kappiasuktitaujarangamalo Kristuse pivlugo. Sangêtarangamale pitsartudlarpunga.

*11 **Sillaitôlerpunga** nertôtigama uvamnik; taimailiortilauĸpapsinga. Illipsingnut nertortaujuksaugalloarama; mingnersaunginama Aposteliojoĸsoarnit ipkonangat, suksaungikalloarlunga.

12 Apostelib nellunaikutangit akkunapsingne saĸĸijârmatta illa, angijomik ĸennuersârnermik, nellunaikutanik, tattamnartuniglo, pitsartudlartuniglo piniarnernik illaĸarlutik.

13 Suna pivlugo mingnersauvisê illagênit assipsingnît? Tamanna pivlugo kissiane, piksakka pivlugit oĸumaititsilaunginama illipsingnik. Idluitullinimnit tamattomangat issumagijungnaersinga.

14 Ahâk pingajuænnik tikkiniarsinnalerpapse oĸumaititsijomananga illipsingnik; pipsingnik pinasuanginama, illipsingnigle. Kittorngat kattersoijuksaungimatta perĸutinik angajoĸâmingnut, angajoĸalle ĸittorngamingnut.

15 Uvangale tunnijijomavunga ĸuviasuklunga, tunnijaujomavlungalo tarnise pivlugit; angijomik nagligigalloarapse, naglingnikitauvunga.

16 Unêlle, (nangminek) ᴏᴋumaitilaungigalloarpapsegôᴋ, pingitsertordlungale terliarluse tigunerpapsegoᴋ (assipkut).

17 Illipsingnut tillilauᴋtama illangænnullônêt aᴋsârtautitsilauᴋîk illipsingnîk?

18 Tituse kaiblalauᴋpara, ᴋattangutillo illangat illauᴋolauᴋpara tâpsomunga. Titusele aᴋsârnilauᴋâ sumik illipsingnît? Anernerme attautsime arvertalaungilagût? attauserlo tupjalaungilavût?

*19 **Ama** tagva akkiorasugivitigût? Oᴋâlavogut Kristuseme Gûdib sângane: tamakkoningale tamainik, nagliktakka, âᴋiktaujutiksapsingnut (pivogut).

20 Sivôragama, tikkikuma, illipse pijomajaptut naipinianginapse, uvangalo pijomangitapsitut naipiniarapsinga; akkunapsingnêtoᴋarniarmallo akkerartortigêktunik, annerutjijuniglo, ningartuniglo, aivajuniglo, terliaᴋattaijuniglo, kiggoijuniglo, piojoridlartuniglo, pikablartuniglo.

21 (Sivôravungalo) piuluatangititauniarama pivluse, tikkingmiguma, kiksartuksauniarlungalo unuktut idluitullilauᴋtut pivlugit, ᴋaᴋᴋialilaungitullo maᴋᴋojungnartullinerilauᴋtatik, assiniarnerilauᴋtatiglo illoᴋeudlarnerilautatiglo pivlugit.

KAPITEL XIII.

Paulusib pidlarnigomanane kaiblarpait ᴋaᴋᴋialerᴋoclugit.

MÂNNA pingajuænnik tikkiniaruma illipsingnut, tagva magguk pingasullônêt kigligiudsijut oᴋautigijanginut illinganerit sunatuinait soᴋᴋosijuititauniarput.

2 Sivorngagut oᴋautilauᴋpapse, ama sivorngagut oᴋautipsârpapse, najorluse sorlo; mânnalo apsimavlunga aglagvigivakka sivorngagut ajortullilauᴋtut, assingillo ipkoa tamaita, imâk: tikkingmiguma, pidlarniktailiniangilanga.

3 Pinasuarapse ikpigititaujomavluse tâpsominga, uvapkut oᴋâlajomik, tagva Kristusemik; tâmna akkunapsingne sangêngitoᴋ, pitsartudlartorle akkunapsingne.

4 Tâmnalo kikkiaktortaugalloarame sangênerme, omârivoᴋ Gûdib pitsartuningane; uvaguttauᴋ tâpsomane sangêgalloartogut, inôᴋattigivavut Gûdib pitsartuninganut akkunapsingne.

5 Nautsertoritse nangminipsingnik okpernermêngmângapse, kiglisiniaritse illipsingnik. Ubvalo nangminipsingnik illitaringilasê, Jêsusib Kristusib illupsingnêninga malluginagô? Attungititutitun-ilungikupse.

6 Issumavungale ᴋaujimaniarapse uvagut attungititutitun-itsanginapta.

7 Gûdele tuksiarvigivara, sumiglônêt piungitullerĸonnase; uvagut attortutitut saĸĸeromavluta pingilanga, illipsele ajungitullerĸovluse, uvagullo sorlo attungititutit-erĸovluta.
8 Miksesĸârneĸ akkerartorungnangilavut, piniarlutale miksesĸârneĸ pivlugo.
9 Kuviasukpogulle, sangêtarangapta, illipselo pitsartuneĸarupse. Tamannalo ĸillanârutigivavuttauĸ, tagva nâmaktungortitaunise.
10 Taimaimat aglakpakka ukkua apsimavlunga, erĸartuijomananga najulerupse, pitsartuneĸ Nâlekab tunijanga uvamnut idluarsaijutiksaĸ asserornangitorlo attorlugo.
*11 **Tagva,** ĸattangutikka, ĸuviasugitse, nâmaksiniaritse, mannigortigêgitse, adsigêktomik issumaĸaritse, ullapirsauteĸaritse; taimak naglingniktub ullapirsaijublo Gûdib illaginiarpâse.
12 Salutiaĸattigêgitse salutimut ivjornaitomut. Ivjornaitut illûnatik salutipâse.
13 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata, Gûdiblo naglingningata, Anernerublo ajunginerub illagêngningata illagilise illûnase. Amen.

Aglait aipaingit Korintemiunut aglaktaumavut Filippimit Mazedôniamêtomit. Titusib Lukasiblo neksalauĸpait.

PAULUSIB AGLANGIT GALATSIAMIUNUT.

KAPITEL I.

Galâtsiamiut sangusaraininganik. Paulusib Nâlekamut nangminek Apostelingortitâuninganik.

PAULUSE Aposteliotitaujoĸ (inungniungitoĸ, inungnuungitorlônêt, Jêsuse Kristusemulle Gûdemullo Atâtamut, tâpsominga tuppaktitsijomut toĸĸungajunit;)

2 Kattangutillo illûnatik uvamnêtut illagêktunut Galâtsiamêtunut.

3 Gûdib Atâtab, Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

4 Tâmna ingminik tunnilauĸpoĸ ajornivut pivlugit, piulijomavluta sillamit mattomangat ajortomit, Gûdib Atâtapta pijomajanga malliklugo.

5 Tâmna nakoridlartaule issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

*6 **Tattaminiarpunga,** mânnakut oĸautsit tussarnertut assinginut sâsimalerêrapse, Kristusib saimarsautânut ĸaiĸojigimajase tunnudlugo.

7 Asseĸangigalloartillugo. Illangille illaĸemmatitsivut illipsingnik, Kristusiblo oĸausingit tussarnertut mumiktitsomavlugit.

8 Nangminerlônêlle uvagut, Engeliblônêt ĸilangmit oĸautsinik tussarnertunik oĸâlavigikpasse, oĸâlatigilauĸtapta illipsingnut assinginik, taimaitoĸ ôminarsile.

9 Oĸauserilauĸtaptitut, mânna ama oĸarivunga: Neliatalônêt oĸautsinik tussarnertunik oĸâlavigikpasse tunnergusiapse assinginik, taimaitoĸ ôminarsile.

10 Tagva inuillônêt Gûdiblônêt ĸuviagijanganut mânna oĸâlavîk? inungnullônêt ĸuviagijaujomavlungâ? Inungnut sulle ĸuviagijaujomaguma, Kristusib kivgarinajatsangilânga.

*11 **Nellojungnaertipapsele,** ĸattangutikka, oĸautsit tussarnertut oĸâlatigijaujut uvamnut, inungnit pingimatta.

12 Inungmut makkoninga tunitsiviolaunginama ajoĸertortaunangalônêt, Jêsusible Kristusib saĸĸertitsininganut.

13 Tussaumalaurapse illiornerilauĸtamnik, taipsomane Jûdit illusingit illuserilaurapkit, Gûdib illagêktoĸotingit angnerpângojomik unangmidlalaurapkit, nungunasuarlugillo.

14 Jûdit illusinginit pilualauĸpunga, anginersamik unuktunit illamnit ikkingutimnit, illungertulualaurama sivorlima illusingit serngnigivlugit.

15 Gûdible uvamnik ingmigôlingatitsilauĸtub anânama timingata illuanênimnit, saimanermigullo ĸaiĸojigilauĸtama idluaringmago,

16 Ernine saĸĸertitsomavlugo illumne, oĸautsinut tussarnertunut oĸâlajuksauĸovlunga tâpsominga nellojut akkorngænne; erinesuklunga tagva pivunga, uvinik auglo issumaksarsiorĸattiginagik.

17 Jerusalemullônêt tikkilaungitunga sivunipkut Apostelio-junut, Arâbiamulle ailauĸpunga, Damaskusemullo ama utterdlunga.

18 Kingorngagut, Jârit pingasut nângmatta, Jerusalemut tikkipunga, Pêtruse tækkojomavlugo, uvluniglo 15inik uvlilauĸpunga tâpsomane.

19 Apostelille assingit tækkolaungilakka, Jakôbuse kissiat, Nâlekab ĸattangutâ.
20 Tamattomingale aglagvigiluse sæglungitunga, illa Gûdib ĸaujimavânga.
21 Kingorngagut Sîriablo Ziliziablo nunanginut pivunga.
22 Kristusible illagêktoĸotinginut Jûdêame tækkôjaunanga illitarijaulaungitunga.
23 Imâgle tussaumatuinalauĸput, imna uvaptingnik unangmiklilauĸtoĸ sivorngane mânna nangminek okperijauĸolaungitaminik okperijauĸojilerpoĸ oĸâlavlune.
24 Gûdelo nertorpât pivlunga.

KAPITEL II.

Paulusib illinganinganik Apostelinut assiminut, Pêtrusemullo. Okpernermut idluartitaunermik.

MATTOMA kingorngagut Jârit 14 it nângmatta, ama Jerusalemut ailaurivunga, Barnabase aiparællugo; Tituselo neksalauĸparatauĸ.
2 Tækkotitjutikulle perĸojauvlunga takpaungalauĸpunga oĸarĸattigivlugit oĸautsit tussarnertut pitjutigællugit, oĸautigijakka nellojunut; angajoĸaunersaĸutaujulle piluarlugit, sulinanga aĸpangeromananga aĸpangeromalaungnangalônêt.
3 Titusele aipara kippijauĸojaungilarlônêt Grîcheogalloartillugo.
4 Kattangutille nellangaitut terliarsivlutik akkorngænnut pingmatta, pingitsertorlutik kiglisiniaromavlugo kivgaunginivut Jêsuse Kristusikut pijavut, kivgaulertitsomavluta,
5 Annikitoarsungmiglônêt taipkununga sâlagijaujomanata nâlelaungilavut, oĸautsit tussarnertut miksekârningit illipsingnêtsainarĸovlugit.
6 Ipkoale angajoĸaunersaĸutaujut ĸanoĸ illingalaungmangâta sivorngagut, uvanga kammangilanga; Gûde inûb tautuanik kammangimat. Angajoĸaunersaĸutaujut taipkoa ajoĸertuinera illalaungilât.
7 Kissianele tukkisileraminga oĸâlaĸojaujunga oĸautsinik tussarnertunik kippimangitunut, sorlo Pêtruse (oĸâlaĸojaungmat) oĸautsinik tussarnertunik kippimajunut,
8 (Pêtrusib illagilauĸtangata pitsartudlarlune Aposteliotillugo kippimajunut, tâpsoma uvangatauĸ pitsartudlarlune illagilaurivânga nellojune,)
9 Taipkoalo Jakôbusib Kêfasiblo Johannesiblo aulatsijungortitaujut tunnitsivionera saimanartomik tukkisilauramitsuk, tagva

aggamnik Barnabasiblo agganginik tallerpingminut tigusivut, adsigêktomiglo issumaĸarĸattigivâtigut uvagut nellojunut oĸâlajuksaugapta, taipkoale kippimajunut.

10 Kissiane aklujut issumagijauĸovlugit uvaptingnut; tamattomingalo attaruililunga pinialauĸpunga.

*11 **Pêtrusele** Antiochiamut pingmat, akkerartulauĸpara tækkoænne; passijaungmat.

12 Jakôbusemit illangit tikkerĸârtinnagit, (Pêtrusib) nellojôlauĸtut nerreĸattigingmagit; tikkingmattale pijomaerlune ĸemmakpait; kippimajut illeragigamigit.

13 Jûdillo assingita (Pêtruse) malliklugo takkormôrĸattigivât; Barnabase aglât uivêrijaulauĸpoĸ takkormôrĸattigivlugit.

14 Tækkogapkille, oĸautsit tussarnertut miksesĸârningat malliklugo idluartomik arvertangimatta, Pêtruse oĸarvigivara, illûnatik tussâtillugit: Igvit Jûdeojotit nellojôlauĸtutitut inôniaravit Jûdetullo illuseĸanginavit; sôg nellojôlauĸtut innerterlugit inôniarĸovigît Jûdit illusingititût?

15 Uvagut Jûdeogalloarapta inûlerniptingnit idluitullijionata nellojunit.

16 Kaujimagaptale, inuk idluartitaujungnangimat perĸojat piniarĸojanginut, okpernermulle Jêsuse Kristusemut; uvaguttauĸ Jêsuse Kristuse okpervigivavut, idluartitaulerĸovluta okpernermut Kristusemut, perĸojallo piniarĸojanginuungitoĸ; uvinilik idluarsijungnangimat perĸojat piniarĸojanginut. [Img. 143, 2.]

17 Uvagulle idluartitaunasuartogut Kristusemut, nangmineĸ sulle idluitullijutitut naipitaunajarupta, tagva Kristuse ajortomut kivgaunajarpoĸ. Taimaitsangilaĸ.

18 Nangmineĸ asserortakka ama âĸiksorupkit tappatotipunga uvamnik.

19 Perĸojanulle toĸĸungavunga perĸojanit, Gûdemut inôjomavlunga; Kristuse ĸikkiaktortauĸattigivara.

20 Inôvunga, uvangaungitorle, Kristusele illumne inôvoĸ. Mânnale uviningme inôsera inôserivara okpernerme Gûdib erninganut, nagliktimnut, ingminiglo tunnijomut pivlunga.

21 Gûdib saimarsautâ pijungnaertiniangilara; perĸojanulle idluarsititauneĸ pikpat, Kristuse sulinane toĸĸonajalauĸpoĸ.

KAPITEL III.

Okpernermut idluartitauneĸ oĸautauganneĸpoĸ.

SILLAITOKSÔJOSE illipse Galâtsiamiojose! kia angakovigilauĸpâse miksesĸârnermik nâlegungnaertilusê? Illipse sâpsingne Kristuse Jêsuse oĸâlanikut adsiliorsimavoĸ, akkunapsingne kikkiaktortauvlune sorlo.

2 Mattomingainaĸ illiniaromavunga illipsingnit: Perĸojat piniarĸojanginut, ubvalo okpernermik oĸâlanermut Anernermik pivisê?

3 Taimak angitigijomik sillaitoĸsôvisê? Anernerme pigialertose, uviningme mânna nâjiniaromavisê?

4 Taimaitoĸsoarnik sulinase siorniulauĸisê? sulinase pilaurupse.

5 Anernermik tagva illipsingnut pititsijoĸ, akkunapsingnelo taimaitunik tattamnartitsijoĸ, perĸojat piniarĸojanginut ubvalo okpernermik oĸâlanermut taimak pivâ?

6 Sorlo Abrahab Gûde okperingmago tamannalo idluarnerartaujutigilaungmago. [1 Môs. 15, 6.]

7 Tamattomangat tagva ĸaujijungnarpose, okpernermit pijut, tâpkoa Abrahab ĸittorngarivait.

8 Aglaille sivorngagut nellonaertitsilauramik, Gûdib nellojut okpernermut idluarsitingmagit, Abraha ĸaujitipât; Illikkut nellojut illûnamatsiatik saimarviojomârput. [1 Môs. 12, 3. 18, 18.]

9 Taimaimat okperneĸartut Abraha okpertoĸ saimausertauĸattigijomârpât.

10 Perĸojat piniarĸojanginik tætteĸartut illûnatik ôminarnermêngmatta. Aglaksimangmat: Ominarsile neliat nâlengitoĸ tamainik aglaksimâjunik aglangne perĸojane, mallingnagillo. [5 Môs. 27, 16.]

11 Gûdemele idluarsititaujoĸarniangimat perĸojat piniarĸojanginut, nellonaersimavoĸ; idluartoĸ okpernerminut inôniarmat. [Hab. 2, 4.]

12 Perĸojalle okpernermit pingilat; inûble tamakkoa mallitsiarunigit, inôtigijomârpait. [3 Môs. 18, 5.]

13 Kristusible piulilauĸpâtigut perĸojat ômigijautitsiningænnit, nangmineĸ ôminartitaulaungmat pivluta, aglaksimangmat: Ominarsile neliat ĸejungme nivingajoĸ. [5 Môs. 21, 23.]

14 Abrahab saimautjauninga perĸovlugo nellojunut Kristuse Jêsusikut, Anernermik angerutaumajomik peĸarĸovluta okpernermut.

*15 **Kattangutikka**! inuktut oĸaromavunga: Inûb testamentinga nachogijauvangikalloarpoĸ kimullônêt, naĸĸitjusersimakpat, illajauvangilarlo.

16 Abrahale kinguvâksangalo angersimaviovuk. (Gûdible) oĸausingit imaingilat: „kinguvâksanut,“ unuktôtidlugit, kissiane attausiotidlugo imâk: „kinguvâksarnut;“ tâmna Kristuseovoĸ.

17 Imâgle oĸarpunga: Testamente imna Gûdib sivorngagut naĸĸitjusilauĸtanga Kristusemut (illingatilugo), soĸĸosertitaujungnangilaĸ perĸojanut, jârit 430 it tamattoma kingorngagut tunnimajunut; angersimaneĸ taimak pijungnaertitauniangilaĸ.

18 Kingormgutijaksaĸ perĸojanut piksangortitaukpat, tagva angersimanermut tunnijaunajangilaĸ. Gûdible Abrahamut tunnilauĸpâ angernikut.

19 Perĸojat tagva suksauvât? Tunnijaumavut ajorneĸ pivlugo, kinguvâksaĸ imna angersimanermik pititaulauĸtoĸ tikkitsarivlugo; tâpkoa tunnimavut Engelit kivgartortigællugit, pijitsertub aggangitigut.

20 Pijitsertorle attausênarmut pijitsertôlungilaĸ; Gûdele attausênauvoĸ.

21 Kanôĸ? Perĸojat tagva akkerartorĸât Gûdib angersimaninganût? Taimatsangilaĸ. Omartitsijomigle perĸojaĸarpat, idluarsititauneĸ tagva nellâgut perĸojanit pinajarpoĸ.

22 Aglaille ajortolingortilauĸpait tamaita, okpernermut Jêsuse Kristusemut angerutaumajomik tunnitsivioĸovlugit okpertut.

23 Okperviksarle tikkerĸârtinnago, perĸojanut sapputijaulauĸpogut pallangaertauvluta, okperviksaĸ saĸĸijârtuksaujoĸ nelliutsiarivlugo.

24 Perĸojat tagva sugiartautiksarilauĸpavut Kristusemut (torârtitauvluta), idluartitauĸovluta okpernermut.

25 Mânnale okperviksaĸ tikkingmat, sugiarte attanerijungnaerpavut.

26 Illûnase Gûdib ĸittorngaringmase, okpernermut Jêsuse Kristusemut.

27 Illûnase Kristusemut baptisimajose Kristuse attimagapsiuk.

28 Tagvane Jûdillônêt Grîchillônêt, tagvane kivgallônêt kivgaungitullônêt, tagvane angutillônêt arnallônêt adsigêngitoĸangilat; illûnase attausiogapse Kristuse Jêsuseme.

29 Kristusible pigikpasse, Abrahab tagva kinguvârivâse, kingormgujijuksaugivose angersimaneĸ pivlugo.

KAPITEL IV.

Gûdib ĸittorngangita kivgaungininganik piloringnartomik okpernerme Gûdib angersimaninginik.

OKARPUNGALE kingormgujijuksaĸ sorrusiotillugo, tâmnalo kiagarlo adsigêngitôngilak, tâmna angajoĸaugalloarlune perĸutinut tamainut.

2 Ajoĸertuijulle pairsijullo attanerivait nelliutsiarivlugo atâtame perĸojanga.

3 Taimaktauĸ uvagut sorrusiotilluta kivgatitut illingatitauvogut sillatânêtunik ajoĸertûtsinut.

4 Nelliuningale nelliusimangmat, Gûdib ernine tillivâ, arnamit erniangojoĸ, perĸojanik nâleklune;
5 Perĸojanut kivgaujunik piuliklerĸovlugo, kîttorngaunermik pititauĸovluta.
6 Kittorngaugapsele, Gûdib Ernerme Anerninga ômatipsingnut pitipâ, tâmna nipliajoĸ: Abba Atâtak!
7 Taimaimat kivgaujungnaerpotit, ĸittorngauvotille; ĸittorngauguville, Gûdemittauĸ kingormgujijuksaugivotit Kristusikut.
8 Illipsele taipsomane Gûde ĸaujimanginapsiuk, ingergarmik Gûdeungitut ĸivgartulauĸpasse.
9 Mânnale Gûde illitarigapsiuk, piluartomigle Gûdemut illitarijaugapse, sôg sanguvigilerĸisigîk illutsit ipkoa sangêtut ajulertullo, nutâmik kivgartoromavlugît?
10 Uvlut, taĸĸillo, nelliutullo, jârillo uvloĸsiorutigivasse (Jûdititut).
11 Sivôratigivapse sulinanga sennavigilaurasugælluse.
*12 **Kattangutikka,** ĸennuvigivapse: Uvaptun-iniaritse, illipsitun-inama. Idluilugvigilaungilapsinga.
13 Kaujimavapsingale, oĸautsinik tussarnertunik oĸâlatainalaurama illipsingnut uvinipkut sangêtunga.
14 Ajaktornangalo nachogilaungilapsinga, uvinipkut ôktortaugama, Gûdible Engelingatut illaliulauĸpapsinga Kristuse Jêsusetut aglât.
15 Taipsomane angijomik piloridlalauĸpose! oĸautigijungnarpapse imâk: ajornalaungipat ijise aglât pêjarlugit, uvamnut tunnitiginajalauĸpasse.
16 Tagva tamanna pivlugo ômigilerpisingâ, okpernartomik oĸarvigigapse?
17 Ipkoa illungertûtigivâse idluangitomigle; tunnutserĸojomavluse uvamnik, illungertorĸojomavluselo taipkoa ungagilerlugit.
18 Illungertorneĸ idluarpoĸ, ajungitoĸ pivlugo pitsainarpat, najortigigupsinga kissiane pingipat.
19 Kittorngârsukka, ama kappiaktoadlarlunga erniliarijakka, Kristusib adsinganik illumertautsiarivluse.
20 Tussudlarpungale najoromavluse mânna, assianiglo oĸauseĸarungnarlunga; nakkimarnijutigigapse.
*21 **Oĸautisinga,** perĸojanik kivgartoromajose, perĸojat oĸausertanginik tussalaungilasê?
22 Aglaksimangmat, Abraha maggungnik erneĸalaungmat; aipanga arnamit kivgaujomit, aipâle arnamit kivgaungitomit.
23 Arnable kivgaujub erninga uviningmit erniangovoĸ; kivgaungituble erninga angersimanermut erniangovoĸ.
24 Tamakkoa oĸautsit adsigêgutiksauvut. Tâpkonunga (taijaungmanik) Testamentik magguk; aipâ kaĸĸamit Sinaimit pijoĸ, kivgartortuksanik ernilijoĸ; tagva Agar.

25 Kaĸĸaĸ Sinai Arabiamêngmat; tâpsomale (Agarib) Jerusalem nelliunerme tamattomanêtoĸ adsigigivâ, kivgaujoĸ kittorngane illagivlugit.

26 Jerusalemele pânêtoĸ, tâmna kivgaungitoĸ; tamapta tâmna anânagivavut.

27 Aglaksimangmat: Kittorngisuitotit, ernisuitotit kuviasugit; saĸĸijâlerit nipliavlutillo, ernisungnermut âniangitotit; aipaĸangitoĸ kittorngaĸarnersaungmat uilingmit. [Jes. 54, 1.]

28 Uvagulle, kattangutikka, angersimanerub kittorngarivâtigut, sorlo Isaaĸ.

29 Sorlole taipsomane uviningmit erniôjub unangmidlarmago Anernermit erniangojoĸ, mânnatauĸ taimainivoĸ.

30 Aglaille kanoĸ pivât? (Imâk:) Annitisigik arnaĸ kivgaĸ erningalo; kivgaujub erningata kingormgujeĸattiginiatsangimago kivgaungitub erninga. [1 Môs. 21, 10. 12.]

31 Tagva kattangutikka, arnab kivgaujub kittorngaringilâtigut, kivgaungituble.

KAPITEL V.

Galâtsiamiut kaiblartauĸut, okpertut kippalôjungnaerningænnik ipperaiĸonnagit, arvertarĸovlugille Anernerme naglingnermelo.

TAIMAIMAT Kristusib kivgaujungnaertingmattigut, kivgaunginise soĸĸosertailiniarsiuk, kingornganelo ama kippalungortailitiniaritse.

2 Ahâk, uvanga Pauluse oĸaupapse: Kippijauĸojilerupse illipsingnik, Kristuse illipsingnut attungilaĸ.

3 Ama kigligiudsivigivakka kippijaulertut illûnaita, perĸojat illûnaita nâmaksititæksaringmagit sulle.

4 Kristusemik assiojivose, perĸojanut idluartitaujomajose, saimaneĸ attorungnaerpasse.

5 Uvagulle Anernerme utaĸĸivogut idluarsititauniarnermik okpernermut nerriugijaksaĸarluta.

6 Kristuse Jêsuseme kippimanerlônêt kippimanginerlônêt attungimanik; okpernerle naglingnikut piniarnernik saĸĸertitsijoĸ.

7 Aĸpangitsialauĸtose, kia noĸĸartipâse miksekârneĸ nâlegungnaerlugô?

8 Illipsingnik kaiĸojijomit noĸĸangatitauneĸ taimaitoĸ pingilaĸ.

9 Sêrnarsautiarsûb kaĸĸôjaksaĸ illûnât sêrnartipâ.

10 Sungertûtigivapse Nâlekame, assianik issumaĸarnianginapse. Illipsingnigle asseroijoĸ pidlartaujomârpoĸ, kinaungmangâllônêt.

11 Uvangale ĸattangutikka, sulle kippinermik oĸâlaguma, sôg sulle unangmijauvîk? Senningajolik tagva sinnaungasautigijaujungnaerajarpoĸ.

12 Kanoĸtôĸ avisârtaulittauĸ illipsingnik asseroijut!

*13 **Illipsele** ĸattangutikka, kivgaujungnaerĸovluse ĸaiĸojaumavose. Udsertoritsele, kivgaunginek attornerluktailivlugo, uviningmut akkuliuterĸonnago; kivgartortigêklusele pititse naglingnermut.

14 Perĸojat illûnatik nâmaksititaungmatta oĸautsemut attautsimut, mattomunga: Inuĸattit illiktut nagligiuk.

15 Kêjigêdlarupsele nerrijigêdluselo, kammaleritse, illipsingnut nungutigêkonnase.

16 Oĸaupapsele: Anernerme arvertaritse, uvingub ikliguningit tagva nâmaksitiniangilasse.

17 Uvingub ikliguningata Anernek akkerartormago, Anernerublo kajungersaiiningata uvinik akkerartorivâ. Tâpkoa taimak akkerartortigêngmanik, pijomajapsingnik aglât piniarungnangilase.

18 Anernermulle tessiortaugupse, perĸojat attaniongilat illipsingnut.

19 Uvinguble pingit nellonangilat, imaitut: Nulliarêngnermik asseroinek, assiniarnek, maĸĸojungnartullinek, illoĸeudlarnerlo,

20 Gûdeungitunik kivgartornek, angakoniarnek, ĸennugosungnek, ômisungnek, annerutjinek, ningarnek, aivanek, akkerartornek, illeratsârnek, ĸanningaumajarnek, inuarnek,

21 Tallanek, nerritunek, assingillo taimaitut; tamakkoninga sivorngagut oĸautilauĸpapse, ama sulle sivorngagut oĸautivapse: taimailiortut Gûdib nâlegauvinganik kingormgujiniangilat.

22 Anernerub perortitgangit tamadja: Naglingnek, ĸuviasungnek, ullapirsainek, ĸannuersârnek, inôtsiarnek, pitsiarnek, okpernek, piojoringinek, ikliguktailinek.

23 Perĸojat taimailiortut akkerartungilait.

24 Kristusible inuĸotingita uvinitik ikligunerit kajungilârnerillo illaliudlugit pitipait senningajolingmut.

25 Inôniarupta Anernerme, arvertalaungmitataue Anernerme.

26 Suksaungitomik nertortauniksarsiorata, annuliutigêgatalo ômisuktigêgatalo!

KAPITEL VI.

Kaiblainernik kennuersârkojijunik ajungitullerkojijuniglo.

KATTANGUTIKKA, tammarnermut opalluijaujokarajarpat, taimaitok âkiksorasuarsiuk anernermut kennuêtomut, illipse Anerneliojose. Udjertorillo nangminernik, igvittauk ôktortaulungnermut pijaukonnak.

2 Ikkajortigêngniaritse okumaitokarangapse, taimaidluse Kristusib perkojanga nâmaksitiniarpasse.

3 Piojorijokarpalle ingminik, suksaungitôgalloardlune, tâmna uivêrivok nangminerminik.

4 Illûnatigle attunit nangmineliornermingnik kiglisiniarlit; tagva ingmingne kissiane nertornautekarniarput, assimingnelo pinatik.

5 Illûnatik attunit nangmagaksatik nangminek nangmangniarmatsuk.

6 Okautsinigle ajokertortaujub ajokertortine aitortorliuk ajungitunik sunatuinarnik.

*7 **Tâmmarniarase** Gûde mittautigijaujomangilak; inuk karngasortaminik kattersoijomârmat.

8 Uviningminut karngasoijok, asserornartomik kattersoijomârpok uviningmit. Anernermulle karngasoijok inôtsemik nâksaungitomik kattersoijomârpok Anernermit.

9 Ajungitullilertale merngortorniaratalo; kattersoijomâraptatauk nelliuningane, soraingikupta.

10 Taimaitomik pitjutekarapta, ajungitullilerta tamainut, okpernekarkattivulle piluardlugit.

*11 **Ahak**, ukkua aglait ununârtakka illipsingnut, aggamnut nangminek aglaklugit.

12 Illûnatik kuviagijaujomajut uvinik pivlugo, taipkoa innaksorpâse kippijaulerkovluse; kissiane unangmijaujomanatik Kristusib kikkiaktortauvia pivlugo.

13 Kippijaugalloaramik nangminek aglât, perkojat nâlengilait; illipsele kippijaukovâse nertôtigijomavlugo uvinise.

14 Uvamnille ungasigle nertôtiniarlunga assianik, Nâlegapta Jêsusib Kristusib kikkiaktortauvianik kissianik; tâpsomûna sillaksoak kikkiaktorsimajotun-ipok uvamnut, uvangalo sillaksoarmut.

15 Kristuse Jêsuseme kippimanerlônêt kippimanginerlônêt attungimannik, nutângortitaunerle.

16 Illûnatigle okautsinik makkoninga nâletsiartut, tâpkoa ullapirsautekarlit nâpkigijaunekarlutiglo, Gûdiblo Israêlinga.

17 Mattoma kingorngane neliata ᴏĸumaitiniaraninga; Nâlekab Jêsusib nellunaikutanga timimiutarigapko.
18 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata anernise illagiligit, ĸattangutikka. Amen.

Galâtsiamiunut aglaktaumavut Rômamit.

PAULUSIB AGLANGIT EFESUSEMIUNUT.

KAPITEL I.

Gûdib ĸaitanginik saimanartoĸsoarnik Kristusikut. Aglisivalliaĸojaunermik tamakkoa attorlugit.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, ivjornaitunut Efêsusemêtunut, okpertunullo Kristuse Jêsusemut.
2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!
3 Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga, saimausermattigut anernilingnut saimanartunut sunatuinarnut, ĸilaub pinginik illangiutitiluta Kristuseme.
4 Sorlo taipsomûna (Kristusikut) annerilaungmattigut, sillaĸsoaĸ tunganilijauĸârtinago, ivjornaiĸovluta pidlaraksauĸonnatalo sângane naglingnerme.
5 Issumasimagame ĸittorngautitsomavluta ingminut, Jêsuse Kristusikut, taimak ĸuviagijaminut pijomagame,
6 Saimarsautine ânanaujoĸ nertortauĸovlugo, tamattomunga ĸuviagijautingmattigut erdlingnartome.

7 Tâpsomane piulijauviksaĸarapta aunganut, tamædja ajornernit issumagiajaujungnaernermik, saimarsaumik akluiningagut;

8 Tamattominga angijomik pititaujogut sunatuinarnik illisimatitauvluta sillatutitauvlutalo.

9 Kaujitilaungmattigut pijomajame nellonarninganik, ĸuviagijaminut, taimak issumasimagame,

10 Nelliutikpatta uvlut oĸautigijauĸovlugo, tamaita ĸilangmêtullo nunamêtullo attautsemut niaĸomut kattititsomavlugit Kristuseme, tâpsomuna nangmineĸ;

11 Tâpsomûna uvaguttauĸ kingormgujijuksautitauvogut, sivorngagut annerimajogut issumasimaninganut, tamaitaĸsoarnik piniartub pijomajame issumasimaninga malliklugo;

12 Tâpsoma ânanaunersoangata nertornarninganut illingaĸovluta; uvagut Kristusemik sivorngagut nerriuktogut.

13 Tâpsomûna illipsetauĸ oĸauseĸ miksekârtoĸ tussaumagapsiuk, tamædsa oĸautsit tussarnertut piulijauviksapsingnik; tâpsomûnataukĸ okpilerapse, Anernermik ajunginermik angerutaumajomik naĸĸititsiviovose.

14 Tâmna kingormgutijaksaptingnut nellunaikutarivavut, inuĸotingita piulijauviksangat tikkidlugo, ânanauninga nertortauĸovlugo.

*15 **Tamanna** pivlugo uvangatauĸ, tussaumagama okpernermik illipsingnêtomik Nâlekamut Jêsusemut, naglingnipsingniglo ivjornaitunut tamainut;

16 Soraingilanga (Gûde) ĸujagivlugo pivluse erĸaumavluselo tuksiarnimne;

17 Nâlegapta Jêsusib Kristusib Gûdinganut, ânanaunerub Atâtanganut, tunitjivioĸovluse Anernermik illisimanartomik nellonaertitsijomiglo, tâmna (Kristuse) illitaritsiarlugo.

18 Illisimanipsigut ijeĸartitauĸovluse ĸaumaksarsimajunik, nellojungnaerĸovluse ĸaiĸojaumajut nerriugijæksanginik, kingormgutijæksaniglo ânanaudlartunik akluiniliksôjunik ivjornaitune,

19 Pitsartuningatalo angininganik nelleĸangitomik uvaptingne okpertune, pitsartuninga tungavigivlugo.

20 Tamanna piniutigilauĸpâ Kristuseme, tuppaktinamiuk toĸĸungajunit, tallerpingminelo iksivatidlugo ĸilangme.

21 Anginersangordlugo nâlegaunernit tamainit, sôngonernillo, pitsartunernillo, attaniotinernillo, tamainillo taijaujungnartunit, sillaĸsoarme tamattomane kissianeungitoĸ, pijomârtomeletauĸ.

22 Tamaitaĸsuillo tâpsoma ittiggangita attânnut pitilauĸpait, tamainelo niaĸôtilauĸpâ illagênut,

23 Tagva timinganut, illumersimajomut tâpsominga, tamainik tamaine illumertitsijomik.

KAPITEL II.

Paulusib erĸaitipait illinganingænnik sivorngane piloringnalaungitomik, mânnale piloringnadlartomik.

ILLIPSETAUK toĸĸungatilluse tappatonermullo idluitullinermullo;
2 Tamakkoa attorlugit mattoma sivorngagut sillaĸsûb tamattoma illusingit mallilauĸpasse, attaneĸ sillame attaniotijoĸ nâleklugo, tagva anerneĸ nelliutome tamattomane okpiginerub ĸittorngangine piniarveĸartoĸ.
3 Tâpkoa akkorngænne uvaguttauĸ mattoma sivorngagut taimailaurivogut illûnata, uvinipta ikliguningit malliklugit, uvingublo pijomajanga erĸarsautingillo nâleklugit; ingergaptalo ningautsib ĸittorngarilauĸpâtiguttauĸ assiptitut.
4 Gûdible nâpkiningnermik akluitub naglingnersoarminut nagligilauramittigut,
5 Ajorniptingne toĸĸungalaurapta, ômartilauĸpâtigut Kristuse illagællugo, (saimanermut piulijaumagapse),
6 Illagivlugo tuppaktilauĸpâtiguttauĸ, illagivlugolo ĸilaub pinginut pitidluta Kristuse Jêsuseme.
7 Nelliutuksame pijomârtome saĸĸertitsomavlugo saimarsautime nelleĸangitub amiganginginga, uvaptingnut ajungitullinerminut Kristuseme Jêsuseme.
8 Saimanermut piulijaumagapse okpernikut; illipsingnik taimaingilase, Gûdible tunnergutâ tamanna.
9 Piniarnermuungitoĸ, nertôtijoĸarĸonnago.
10 Sennamajigigaptigo, pingortitauvluta Kristuse Jêsuseme ajungitullerĸovluta, Gûdib sivorngagut âĸiksulaungmattigut, taimailiorĸovluta.
*11 **Taimaimat** erĸainiaritse, illipse mattoma sivorngagut nellojôlaurapse uvinikut, kippimangitunik taijaumavluse ipkonunga taijaujunut kippimajunik uvinikut, aggangnut.
12 Illipse taipsomane Kristuseĸangitose tækkorngartauvluselo Israêlib illagêngninganut, tækkorngartaungmivluse Testamentinut angerutilingnut; nerriugijaksaĸarase Gûdeĸaraselo sillaĸsoarmêlauĸtose;
13 Mânnale illipse Kristuse Jêsusemêtose, sivorngane ungasiktomêlauĸtose, ĸannilerpose Kristusib aungagut.
14 Tâmna ullapirsautigigaptigo, tamarmik attausingortilaungmagik, upko agviarutaujoĸ serĸomidlugo, uviningminut ningarosungneĸ attorungnaertingmago;
15 Tamædsa, perĸojat pêrlugit illuserĸortoĸojijut; ingmine tâpkoa magguk inuktângordlugik attautsemik, ullapirsailunelo.

16 Tamarmiglo senningajolikut ullapĸoserdlugik Gûdemut, timiotilugik attautsemik, ningarosungnerlo toĸĸotinamiuk ingmigut.

17 Tikkisimagivoĸ, oĸautsinut tussarnertunut ullapirsaumik oĸâlavlune illipsingnut, ungasiktomêlauĸtose, ĸannitomêlauĸtunullo.

18 Tâpsomûna tamapta apĸotiksaĸarapta Atâtamut anernerme attautseme.

19 Mânna tujormiangojungnaerluselo tækkorngartaujungnaerpose, ivjornaitulle kinguvângauĸattigivâse, Gûdiblo iglungane iglomioĸattauvluse;

20 Igloliangomavluse Apostelillo nellautaijullo tungavigijangænnut; tamattomunga Jêsuse Kristuse ujarauvoĸ terreĸôvlune;

21 Tâpsomunga sennamajoĸ illûnât kattitaumavoĸ, aglivalliavlune igloĸsoangolerlune ivsornaitomik Nâlekame;

22 Tâpsomane illipsetauĸ igloliangoĸattaulerpose, Gûdemut igluksauĸovluse anernerme.

KAPITEL III.

Paulusib nellojunik kivgartorveĸarningata ânanaudlarninganik. Tuksiarutjininganik illagêktunik.

TAMANNA pivlugo uvanga Pauluse ĸellaksugaujunga, Kristusib Jêsusib kivgaringmanga illipse nellojose pivlugit, —

2 Sorlo tussaumagapse kivgartornermik Gûdib saimarsautânik, tunijaumajomik uvamnut pivluse;

3 Tækkotitjutikut nellojungnaertitaugama nellonalauĸtomik ipsominga, (sorlo sivorngagut oĸautsinut ikkitunut aglalaurama.

4 Tâpkonangat, attuarupsigik, ĸaujijungnarpose nellojungnaernimnik nellonartomik Kristuse pivlugo),

5 Tamanna itsaĸ ĸaujijautitaulaungilaĸ inûb ĸittorngganginut, sorlo nellonaersimangmat mânna Apostelinginut nellautaijoĸotinginullo ivjornaitunut Anernikut;

6 Tamædsa, nellojut kingormgujeĸattaungmatta timeoĸattaulermiglo, illangiuteĸattaulermiglo angersimaninganik Kristuseme, oĸautsitigut tussarnertutigut,

7 Tamakkonunga kivgaliarimavunga Gûdib saimarsautânut tunnergusiamnut; ajugaĸanginginanut pitsartuniliksoarmut tamattominga tunitsiviogama.

8 Uvanga ivjornaitunit tamainit mingnerpângojunga, saimarsaumik tamattominga tunitsiviovunga, nellojunut oĸâlaĸovlunga Kristusib akluininganik innornartomik;

9 Tamaitalo illitarsitiniarlugit nellonalauĸtub illinganiagnanik, sillaĸsûb pigiarninganit ijersimajomik Gûdeme, tamaitaĸsoarnik Jêsuse Kristusikut pingortitsijome;

10 Mânnaulermat illagêktutigut Gûdib sunatuinarne sillatuninga ĸaujijautitauĸovlugo nâlegaunersoarnut attaniotinersoarnullo ĸilangmiunut,

11 Taimak issumasilaungmat issoĸangitomit Kristuseme Jêsuseme Nâlegaptingne.

12 Tâpsomûna sivôranata apĸotiksaĸarapta tættiksaĸalaptalo, okpernermut tâpsomunga.

13 Taimaimat innaksorpapse: merngortorniarase siorniortitaunimnik, pivluse pijamnik, tamanna nertornautigivasse.

*14 **Tamanna** pivlugo Nâlegapta Jêsusib Kristusib Atâtanga sêrĸortorvigivara,

15 Atâtaujotôjoĸ tamainut ĸittornganik taijaujunut ĸilangmelo nunamelo.

16 Tâpsomunga tunnitsivioĸovluse pitsartunermik ânanauningata amigangidlarninga mallikĺugo, sangijôtitauvluse Anerninganut illupsigut,

17 Okpernermut Kristuse inneĸarĸovlugo ômatipsingne, amâtsiortaulerĸovluselo tunganilijaulerĸovluselo naglingnerme;

18 Ivsornaitut tamaita illagilugit illitarsijungnarĸovluse sillingnermik, takkinermiglo, ittinermiglo kingingnermiglo;

19 Illitarsilerĸovluselo Kristusib naglingninganik illisimanermit tamainit anginerpângojomik; illumertaulerĸovluse Gûdib pitaĸaloringninginik tamainik.

20 Ajugaĸangitorle piniarlune anginerpângojomik tamainit tuksiarniptingnit tukkisiniptingnillônêt, pitsartunermut illuptingne sennajomut,

21 Tâmna soraeratik illagêktut Kristuse Jêsusemêtut nertorlitsuk issoĸangitomit issoĸangitomut! Amen.

KAPITEL IV.

Paulusib ĸaiblarpait attausioĸoĸlugit naglingnerme arvertarĸovlugillo inûsertâme.

TAGVA mânna ĸaiblarpapse, uvanga ĸellaksugaujunga Nâlegaĸ pivlugo, ĸaiĸojaumanise mallitsiarlugo arvertarĸovluse, taimak ĸaiĸojaugapse,

2 Piojorijuiluse tamât, ĸenuêluselo kammangitsertorluselo, ningarijigêktailititselo naglingnerme.

3 Omarigitselo adsigêktomik issumaĸatsainarluse anernikut, ullapirsautib ĸellaksûtânut.

4 Time attausek, anernek attausek, sorlotauk kaikojaumagapse nerriugijæksakarluse attautsemik kaikojaumanipsingnut.
5 Nâlegak attausek, okpernek attausek, baptijut attausek,
6 Gûde attausek, Atâtagijavullo tamapta, tamainut tâmna Nâlegaujok, illunapsigullo, illupsingnêtorlo tamapse.
7 Illûnatale attunit saimarsaumik tunnitsiviovogut Kristusib tunnijinermine ôktûtigijanga malliklugo.
8 Taimaimat okausekarpok: Kotsingnermut kongmuartub parngnanaerutjaujut aularutivait parngnanaersorlugit, inungnullo tunnergutinik tunnijivlune. [Img. 68, 19.]
9 Kongmuartorle okautigijaungmat, kanok tukkekarkâ? Imâk: Sivorngagut akkalaurametauk nunab inninginut akpasiktunut.
10 Akkalauktok taimnaugivok kongmualauktok killait illûnatik kollerpânginut, tamaita illumertitsomavlugit.
11 Tâpsomalo illangit Apostelingortilaukpait, illangille nellautaijungortilaukpait, illangit okautsinik tussarnertunik okâlajungortilugit, illangit pairsijungortilugit, ajokertuijungortilaukpaillo.
12 Ivjornaitut nâmaktungortitaukovlugit kivgartûtiksak suliarijungnarlugo, Kristusib timiksanga âkiktauvalliakovlugo;
13 Illûnata tikkitsiariluta okpernermut attautsemut illitarsinermullo Gûdib erninganik, angutemariolerdluta Kristusib aglisimaringninga tikkidlugo.
14 Sorusiojungnaerkovluta, malliktitut aulataukonnata, annoremut, tagva ajokertûtsinut sunatuinarnut, inuit nellangaininginut uivêriklerninginullo, pingitsertorlutik tammartinasuarmattigut.
15 Uvagulle naglingnerme nellâgôrniarta, aglivalliavlutale illûnaine tâpsomunga niakôjomut, tagva Kristusemut.
16 Tâpsomangat time illuitok kattisimavok, navgoallo illûnatik ingmingnut nablisimavut, ikkajortigêngnermut; avatillo illûnatik ingmikôrlutik attornermingnut time aglivalliatipât idluarsarlugo; naglingnermelo tamakkoa tamaita pivut.
*17 **Tamanna** pivlugo okarpunga; kigligiutigivlugolo Nâlekame, arvertarungnaerkovluse nellojutitut assipsitut, piungitunik issumakarlutik arvertartutitut;
18 Tarningit târtoksôvut, inôtsemullo Gûdemit pijomut tækkorngartautitauvut, nellojoksônermut illumingnêtomut, ômatimiglo sittijoksôninginut.
19 Taipkoa ikpigijungnangitut ingmingnik tunnivut ajortullinermut, makkojungnartuniglo sunatuinarnik piniarlutik angijomik, pijomatudlarlutiglo.
20 Illipse taimak ajokertortaungilase Kristusemik.
21 Tâpsominga tussarluse tâpsomanelo ajokertortaujomavluse pilaurupse: tagva, sorlo miksekârnek Jêsusemêngmat,

22 Inutoĸaĸ attorungnaersiuk piusiovalauĸtut allarlugit, ikligunermut ingminik asseroijoĸ tammarnartomut.
23 Nutângoleritsele issumapse annerningagut;
24 Inuktârlo attiniarsiuk, Gûde adsilivlugo pingortisimajoĸ idluarnerme, ajunginermelo, ivsornainermelo.
*25 **Taimaimat** sæglunek ipperarlugo miksekârnermik okausekaritse, illûnase attunit inukattipsingnut; avataukattigêkapta.
26 Ningarluse idluitulliniarase; sekkinek nippitsiarinago ningartilluse!
27 Sâtanaselo inniksakalertiniarnago.
28 Tiglilauktoĸ tigligungnaerle, sennalunele aggangminut ajungitomik piniarle, tunnijaksakarĸovlugo ajoksartunut.
29 Okausilungmik kannipsigut annitsitaililleritse, idluartomigle okausekarniaritse âkiksûtiksamik pijariakartune, tussartune tussarominartomik.
30 Gûdiblo Anerninga ajunginek kiksartiniarasiuk, tâpsominga nakkititsiviomagapse uvlormut piulijauviksamut.
31 Kanningaumajârnek, ômisungnerlo, ningarnerlo, nipliadlarnerlo mittautekarnerlo tamât illipsingnit ungasiktisigik, idluitullinerillo tamaita.
32 Inôtsiaritsele illanârêkluse nâpkigosukluselo, issumagijungnaitigêgitselo, sorlotauĸ Gûdib issumagijungnaervigilaungmasse Kristuseme.

KAPITEL V.

Kaiblainernik arvertatsiarĸojijunik. Nulliarêt illingajuksauningœnnik kanoĸ.

TAGVA mânna Gûdemik mallikteoleritse kittorngatitut naglingnartutit.
2 Naglingnermelo arvertaritse, sorlotauĸ Kristusib nagligilaungmattigut, ingminiglo tunnilaungmat pivluta, tunnergutiksaujomavlune tokkotaksamik, Gûdemut tippitsiariksautiksamik.
3 Assiniarnermigle makkojungnartullo nellênik, pijomatudlarnermiglo okautauniarase, ivjornaitut taimak pijariakarmatta.
4 Sumiglônêt okauseluâlungmik, kuksalainermiglo mittautiksanermiglo okausekarasetauĸ; idluitjutaungmatta, kujalingârlusele pititse.
5 Kaujimagapsiuk tamanna, assiniartoĸ, makkojungnartullijorlônêt, pijomatudlartorlônêt (Gûdeungitunut kivgartorteogame) Kristusiblo Gûdiblo nâlegauvinganik kingormgujijuksaungimatta.

6 Neliata ᴏᴋausinginut piungitunut uivêrijauniarase: taimaitut pivlugit okpinginerub ᴋittornganginut Gûdib ningausinga pingmat.

7 Tamanna pivlugo illagijaksaringilase.

8 Mattoma sivorngane târmiolaurapse, mânnale ᴋaumaniovose Nâlekame.

9 Arvertaritse ᴋaumajub ᴋittorngangititut. Anernerub perortitangit tamadsa: Sunatuinarnik ajungitulliniarneᴋ, idluarnerlo, miksekârnerlo.

10 Kiglisiniaritselo, suna idluarijaungmangât Nâlekamut.

11 Târtublo pingit suksaungitut illangiutiviginiarassigik, sugiangârsigigle.

12 Sagvangitome piniartangit taivlugit aglât kangunadlarpoᴋ.

13 Tamakkoale tamaita saᴋᴋerniarput pidlartaukpatta ᴋaumajomut. Saᴋᴋersimajut tamaita ᴋaumangmatta.

14 Taimaimat ᴏᴋarpoᴋ: Tuppalerit sinniktotit, makkilutillo toᴋᴋungajunit, tagva Kristusib ᴋaumaksarniarpâtit.

15 Tagva mânna kammatsiaritse arvertarnipsingnik, sillaitutitut pinnase: sillatujutitulle pititse.

16 Âttutsiarlugolo nelliutoᴋ, (angijomik) ajormatta uvlut.

17 Tamanna pivlugo sillaergotoniarase, tukkisilerlusele Nâlekab pijomajanganik.

18 Tallaniaraselo Wainetornermut; tamanna idluangilutaungmat, Anernermigle illumertauleritse;

19 Oᴋarᴋattigêngniaritselo imgerutinut nertordlerutiksanut tuksiarutsinullo anernilingnut, imgerdluselo nipjausijaritse Nâlekamut ômatipsingne.

20 Tamaitalo ᴋujalijutiginiarsigik soraerase Gûdemut Atâtamullo, Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane.

21 Nâlektigêgitselo Gûde sivôragilugo.

*22 **Arnat** okoᴋse! uise nâleksigik, sorlo Nâlegaᴋ.

23 Arnab uine niaᴋoringmago, sorlotauᴋ illagêt Kristuse niaᴋoringmatsuk; tâmna piuliklertiogivoᴋ timiminut.

24 Sorlole illagêt Kristuse nâlegaringmatsuk, taimaktauᴋ arnat uitik nâlegaksarivait illûnainik.

25 Illipse angutit, nulliase nagligisigik, sorlo Kristusib illagêt nagligilaungmagit, ingminiglo tunnivlune tâpkoa pivlugit,

26 Ajorungnaertitsomavlugit, epᴋêjalaungmagit ubvaumut (immiojomut) oᴋautsemik illalingmut.

27 Ingminut pititsomavlugit illagêt ânanaujut, ivsornartoᴋangitut, imulloᴋangitullo, taimaitomiglônêt assianik peᴋangitut, ivsornaiᴋovlugille pidlaræksausuerlutik.

28 Taimaktauᴋ angutit nulliatik nagligijæksarivait, sorlo timitik nangminitik. Nulliaminik naglingniktoᴋ, nangminerminik naglikpoᴋ.

29 Uviningminik nangminerminik ômisuktoĸalauĸsimatsangimat, nerritilugolo pairivâ, sorlotauĸ Nâlekab illagêt pairingmagit.
30 Tâpsoma timingata avatigingmattigut, uvininganit saunginganillo pijogut.
31 Taimaimat angutib atâtanelo anânanelo ĸemmangniarpak, nulliane attavigênarlugo, tâpkoalo magguk uvinioniarpuk attautsemik. [1 Môs. 2, 24.]
32 Nellonartoĸ tamanna angijôvoĸ: Kristusele illagêllo oĸautigivakka.
33 Illipsetauĸ, illûnase attunit, angutib nulliane nagligiliuk ingmitut. Uigguble uine attanerilugo pile.

KAPITEL VI.

Kittorngat angajoĸâllo kivgallo ĸaiblartauningœnnik. Okpertut sorsuktuksatitut-ituksat sakkunginik.

ILLIPSE sorrutsit, angajoĸâse nâleksigik Nâlekame; tamanna pijariaĸarmat.
2 Atâtallo anânallo nâlekik; tamadja perĸojaĸ sivorliojoĸ, angersimanelik (imâk):
3 Kanoengitsiarĸovlutit, akkunêrtomiglo inôniarĸovlutit nuname.
4 Illipselo angajoĸaujose, ĸittorngase ningaĸsarniarasigik, inugoiniarsigigle nâlektilugit, Nâlekablo oĸausinginik ĸaujitilugit.
5 Illipse kivgaujose nâlegase nunamêtut nâleksigik, kuksasukluse sajukluselo, ômatipsigut issumalingasuerdluse, Kristuse sorlo nâleklugo;
6 Kivgartorneĸ inuit tækkoænne, inungnut idluarijaujomavluse, pinago; Kristusible kivgangititut pititse, ômamut Gûdib pijomajanga nâleklugo, ĸunnutuidluse.
7 Nâlekamut kivgartorasugititse, inungnuungitoĸ.
8 Kaujimagapse, neliat kivgaujorlônêt kivgaungitorlônêt Nâlekamut akkilertaujomârmat ajungitullininga malliklugo.
9 Angajoĸaujose illipse, taimaktauĸ (kivgase) piniarvigisigik, silluktailititselo; ĸaujilerluselo Nâlegaĸarmigapse ĸilangme, tâpsomanelo inuit adsigêngitôngilat.
*10 **Tagvale** ĸattangutikka nekoĸsitiniaritse Nâlekame, ajugaĸangitub pitsartuninganut.
11 Gûdib sapputjiniksanga attiniarsiuk, Sâtanasib pingitsertortub uivêriklerninginut sôngoĸovluse.

12 Uviningmullo aungmullo sorsugiaĸanginapta, attannivik-soarnulle pitsartujoĸsoarnullo, sillaĸsûb attaninginut, sillaĸsûb mattoma tâĸtôningane attaniotijunut, anernernut ajortunut ĸilaub attanêtunut.

13 Tamanna pivlugo Gûdib sapputjiniksanga tiguniarsiuk, ajugauĸovluse uvloĸ ajortoĸ nelliutikpat aulatausuerdluse, tamaitalo nâmaksilugit salaĸainarĸovluse.

14 Tagva makkitipsigut tapserusijaritse miksеĸârnermik, idluarnerlo attimavlugo, sagvingmiutarivlugo.

15 Ittigapsigullo kammiksimatitse, oĸautsit tussarnertut ullapirsainartut oĸâlatigivlugit opalungaersimavluse.

16 Tamainille piluardluse okpernеĸ tiguniarsiuk sappulutarivlugo, ajortoĸsûb (Sâtanasib) ĸargjunginik ikkomalingnik ĸamitsijungnarĸovluse tamattomunga.

17 Niaĸôtiksaĸaritselo piulijaunermik, saviksoaĸarluselo Anernerub pinganik, tamadsa Gûdib oĸausinganik.

18 Tuksiatsainaritse illûnainik pijarialingnik, anernikut tuksiarluse ĸennuluselo; taimailiorĸovluse soraerase pigârmititse tamât, ivsornaitut tamaita tuksiaulrugit;

19 Uvangatauĸ pivlunga, tunnitsivioĸovlunga oĸâlanermik sivôrananga ĸannera angmarlugo, oĸautsit tussarnertut nellonarningat oĸautigivlugo;

20 (Tamattomunga kivgauvunga ĸellaumgujanêtunga;) erĸsinanga tamattominga oĸâlaĸovlunga, sorlo pijuksaugama.

*21 **Illipsetauĸ** ĸaujilerĸovluse illinganinnik suliamniglo, Tichikusib ĸattangutib erdlingnartub, Nâlekamelo nertornartomik kivgartortub, unipkautiniarpâse tamainik.

22 Tamanna pivlugo tillilauĸpara illipsingnut, tussarĸojomavluse illinganimnik, tâmnalo ômatipsingnik manigoerĸovlugo.

23 Ullapirsauteĸarlit ĸattangutigêt, naglingneĸarlutiglo okperneĸarlit Gûdemit Atâtamit, Nâlekamillo Jêsuse Kristusemit.

24 Saimarsauteĸarlit illûnatik Nâlegaptingnik Jêsuse Kristusemik naglingniktut illungertorlutik. Amen.

Rômame makkoa aglaktaumavut Efesusemiunut. Tichikusib neksalauĸpait.

PAULUSIB AGLANGIT FILIPPIMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib Rômame parngnanaersortaujub kujalininganik tuksiarutjininganiglo. Illinganinganik kanoĸ maksuaninganiglo. Kaiblainganik, Filippimiuttauĸ taimailerĸovlugit.

PAULUSE Timôteuselo, Jêsusib Kristusib kivgagik, ivjornaitunut tamainut Kristuse Jêsuseme Filippimêtunut, ajoĸertuinerôjunullo (illagêllo) kivganginut.

2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

3 Gûde kujagivara illûnâne erĸaumajarangapse,

4 (Taimak pitsainartunga tuksiarnimne illûnase pivluse, tuksiarnerlo kuviasuklunga pivara,)

5 Oĸautsinut tussarnertunut illagêguteĸarnise pivlugo, uvlormit sivorlerpâmit mânna tikkidlugo.

6 Tamattomingalo sungertûteĸarvikpunga, ajungitulliamik pigialauĸtub illupsingne, tâpsoma nâmaksitiniarivâ Jêsusib Kristusib uvluksangata nelliuniksanga tikkidlugo.

7 Taimak idluarmat, tamattominga issumaĸariaĸarpunga illûnase pivluse, ômatimnênapse ovane parngnanaersorsimanimne, akkiornimnelo oĸautsit tussarnertut kigligiutigilugit aulajungnangertinapkit, illipse illûnase saimarsauteĸarĸattigigapse.

8 Gûdib illa kaujimavânga, kanoĸ ômamut angijomik ungagigapse tamapse, Jêsusib Kristusib nagligosungnersoangane.

9 Tamannalo tuksiarutigivara, naglingnise pigannerpalliavlunelo aglivalliarĸovlugo sunatuinarnik illisimanermiglo tukkisinermiglo:

10 Kiglisiniarungnarĸovluse suna ajunginerpaungmangât; nellâgôrĸovluse, sinnaungaĸonnaselo Kristusib uvluksangata nelliuniksanga tikkidlugo.

11 Idluarnerub perortitanginik illumertauluse, Jêsuse Kristusikut (illupsingne) pijunik, Gûde nertortauĸovlugo nakoridlartauĸovlugolo.

*12 **Nellojungnaertipapsele** ĸattangutikka naglingnartose, illingatitaunera, tamanna sunaubva oĸautsit tussarnertut aglivalliajutigivât.

13 Imâk: attaniviksûb iglunganêtunut tamainut ĸaujijaulerpoĸ, ĸellarutikka Kristuse pivlugo pingmatta;

14 Kattangutillo Nâlekame unnuktut ĸellarutimnut tættiksarsivut, sivôranatik oĸauseĸ oĸautigivlugo illerasugatik.

15 Illangitale Kristuse oĸâlatigivât ômisungnermut ĸanningaumajarnermullo; illangitale issumaĸaloringnermut.

16 Ipkoa Kristuse oĸâlatigivât ĸanningaumajârnermut nellagôrlugatiglo, ĸellarutikka kappianartomik illajomavlugit issumaĸaramik.

17 Ukkuale naglingnermut pivut, ĸaujimagamik, oĸautsit tussarnertut akkiorutigivlugit ovanêtitaugama.

18 Kanorle tagva? Kristuse sunamullônêt oĸautigijautuinarpat, illungertunginermullônêt, illungertornermullônêt, tamanna ĸuviasûtigivara, ĸuviasûtigijomavaralotauĸ.

19 Nellunginama, tamanna piulijaujutiginairapko tuksiarnipsingnut, Jêsusiblo Kristusib Anerningata ikkajorninganut.

20 Taimâk utaĸĸivlunga ĸillanâdlarlungalo neriukkama, kangusuktitaunianginama sunalônêt pivlugo; (nerriukpungale,) illerasuktinnanga, illusiptut tamât mânnatauĸ aglât Kristuse angijomik timipkut nertortauniarmat, inôgumalônêt toĸĸogumalônêt.

21 Kristuse inôgutigigapko, toĸĸonerlo piksaĸautigivara.

22 Uviningmele inôniarnera attornarnersaukpat: neliak tagva pijomanersarivlugo, uvanga nellovunga.

23 Tamarmik illungertûtigigapkik: kajungilârpunga avilunga tamângat, Kristuselo najoromavlugo; tamanna illa angijomik ajunginersaungmat;

24 Uviningmêtuarnerale pijariaĸarnersauvoĸ illipse pivluse.

25 Tamattomingalo ĸaujimavlunga nakkimarningilanga, illipsingnêniarama illûnapsingne, pivalliatitaujutiksapsingnut, ĸuviasûtiksapsingnullo okpernipsingne.

26 Nertôtiksarsiluarĸovluse Kristuse Jêsuseme uvanga pivlunga, utterniarnimnut illipsingnut.

*27 **Arvertaritsele** Kristusib oĸausingit tussarnertut mallitsiarlugit; tikkikumalônêt tækkoluse, apsimalungalônêt tussarĸovlunga, sôngolernipsingnik attautseme anernerme, attautsemik

tarneĸarluse sorsugiaĸattigilutalo okpernek oĸautsinut tussarnertunut pivlugo.

28 Koaĸsângatailititselo akkerartortunut sunalônêt pivlugo; tamanna nellunaikutauvoĸ pidlartaujomârmatta taipkoa, illipsele piulijaujomârapse, tamædsalo Gûdemit pivoĸ.

29 Kristuse pivlugo tunitjiviogapse, okpervigilugo kissianeungitoĸ, kappiasuktitaujutigilugoletauĸ.

30 Uvaptut siorniorapse, sorlo tautulaurapsinga, sorlolo mânna tussaumagapsinga.

KAPITEL II.

Kristuse malliklugo piojorijuerĸojaunermik. Timôteuse Epafrodituselo pivlugik.

ILLIPSINGNE tagva ĸaiblaijoĸarpat Kristuseme, mannigoijoĸarpat naglingnerme, illagêktoĸarpat Anernerme, ômamut naglingniktoĸarlunelo nâpkiniktoĸarpat;

2 Kuviasûtiksara tagva nâmaksitiniarsiuk, issumaĸarĸattigêngnipsingnut, nagleĸattigêngnipsingnullo, illagêngnipsingnullo, attausionipsingnullo;

3 Sunamik piniarase akkerartornermut nertornauteĸaromamullo nunguniartomik; piojoringinermulle illase opiginersarisigik illipsingnit nangmineĸ.

4 Illûnaselo attunit pipsingnik nangminipsingnik piniarase, illapsele pinginik issumaĸaritse.

5 Illûnase issumaĸaritse Jêsusib Kristusib issumaĸarningatut.

6 Tâmna Gûdetun-ikalloarame, nertornautigilaungilâ, Gûde adsigivlugo:

7 Ingminigle nikkanarsâlauĸpoĸ, kivgatun-ilerdlune; inutuinaĸ adsigililauĸpâ, inutuinaujotullo illinganinga naipitaulauĸpoĸ.

8 Ingminik miklilerdlune nâlainalauĸtoĸ toĸomut, toĸomut senningajolingme aglât.

9 Tamanna pivlugo Gûdib nâlegaviksoangortilauĸpâ, atteĸartilâllo atternit tamainit anginerpângojomik.

10 Jêsusib attingane sêrĸut illûnatik sêrĸortortuksaungmatta nâlengnermut, ĸilangmêtullo nunamêtullo, nunab attanêtullo:

11 Oĸallo illûnatik nellonaijaijuksaungmatta Jêsuse Kristusemik Nâlegaujomik, Gûdib Atâtab nertornautinganut.

12 Taimaimat ŋagliktakka, sorlo nâletsainalaurapse, najorapse kissianeungitoĸ, mânnaletauĸ anginersamik aglat apsimatillunga, piulijauniksase piniarsiuk kuksasukluse sajukluselo.

13 Gûde tagva pititsijoĸ illupsingne pijomanermiglo nâmaksititsinermiglo, idluarijane pitjutigilugo.

14 Tamainik piniaritse ĸunnutuiluse ĸollaraselo;

15 Passijaksauĸonnase idluarĸovluselo, Gûdemut ĸittorngaulerdluse, pidlaraksaunase inuĸattigêt oĸautsarêtut mumiksimajullo akkorngænne, tâpkonane ĸaumaniogapse nennergoatitut nuname;

16 Oĸauseĸ inôjutaujoĸ attavigênarlugo; tamattominga Kristusib uvluksangane nertornauteĸarĸovlunga, sulinanga aĸpangilaunginama, sulinangalônêt sennalaunginama.

17 Augale kovijaukpallônêt okpernipsingnut, Gûdemik kivgartûtigijapsingnut, tunnergutaujomut sorlo, ĸuviasukpunga, illûnaselo ĸuviasuĸattigælluse.

18 Tamanna illipsetauĸ ĸuviasûtigijaksarivasse, ĸuviasuĸattigijaksarivapsingalo.

*19 **Nerriukpungale** Nâlekame Jêsuseme, mânnakassakut Timôteuse tilliniarapko illipsingnut, uvangatauĸ nakoĸsijauĸovlunga, ĸanoĸ illinganipsingnik tussaruma.

20 Nellâgôrtomik issumaĸatteĸanginama assianik, tâpsotunaĸ ômamut (pijariaĸarnipsingnik) issumagivluse pijomik.

21 Illûnatik nangminitik issumagingmagit, Kristusib Jêsusib pingit issumaginagit.

22 Tâmnale ĸaujimavasse idluartoĸsôngmat; sorlo atâtab ĸittorngane kivgartorĸattigingmago, taimak kivgartorĸattigilauĸpara oĸautsinik tussarnertunik.

23 Nerriukpungale tâmna tilliniarlugo tagvainaĸ, tukkisitualeruma ĸanoĸ illinganiarmangârma.

24 Nâlekamele sungertûteĸarpunga, nangmineĸtauĸ uvanga mânnakassakut tikkiniarapse.

25 Pijariaĸarasugijarale, tillivlugo illipsingnut Epafroditusе ĸattangutiga, piniarĸattigalo, sorsugiaĸattigalo, illipselo tillilauĸtase, uvangalo pitsiartiga ajoĸsarnimne.

26 Illûnase kippiniarvigilaungmase, angijomiglo issumajâlauĸpoĸ, tussaumagapse ĸannimalaungninganik.

27 Illa ĸannimadlalauĸpoĸ toĸĸoniarĸôrdlune, Gûdible nâpkigilauĸpâ; tâmnale kissimeungilaĸ, uvangaletauĸ, kappiasungnikka unnuksivalliatitauĸonnagit.

28 Tamanna pitjutigællugo tuavi tillivara ĸuviasuĸovluse takkolermigupsiuk, uvangalo kiksarnikinersauĸovlunga.

29 Illaliorsiuk tagva Nâlekame ĸuviasutsiarluse; taimaitullo opigisigik.

30 Kristusib piniarĸojangit pivlugit toĸĸo ĸannidlalaungmago, inôtsine ivlerinikidlaramiuk, kivgartoromavlunga innangerdluse.

KAPITEL III.

Ajokertuijut nellangaitut ulloreagijaukojauningænnik. Idluarnermik okpernermit pijomik; piloringnartoksûblo kilangmêtub pinasuartaukojauninganik.

AMATAUK kattangutikka, kuviasugitse Nâlekame! Aglakka illipsingnut adsigêtsainarmatta, kunnutigingilakka, illipselo nakkimarnitailijutigiluarivasse.

2 Kingmit nautsertorsigik, ajokertuinerluktut nautsertorsigik, illakungortitsijut nautsertorsigik.

3 Uvagut kippimaniogapta, Gûdemik kivgartortogut anernerme, nertôtivlutalo Kristuse Jêsusemik, uvinik tættiginago.

4 Nertôtijungnaralloarungataut uvamnik uvinipkut. Assimnik uviningmigut tættekarasugijokarpat nangminerminik, pekaluarajarpunga uvanga.

5 Uvlut sittamaujungænne, kippimanerama, Israêlib kinguvânginut illingajunga, Benjaminib kinguvârivânga, Ebrêerinit Ebrêereojunga, perkojanik nâlengnermut Farisêereojunga.

6 Illungertornermut unangmiklertôlauktunga illagênik, perkojat idluarnerainingitigut pidlaraksaulaurnanga.

7 Uvamnulle attornartôlauktut, piungilutarivakka Kristuse pivlugo.

8 Illa angijomik piungilutarivakka tamaita, pijomavlugo idluarkejangat, illitarsinek Kristuse Jêsusemik Nâlekamik; tâmna pivlugo tamaita piungilutarilauktakka, aktarlukkugivakkalo, Kristuse pijomavlugo.

9 Tâpsomane naipitaujomavlunga, idluarsinekarkonnanga perkojanit pijomik, okpernermille Kristusemut pijomik, idluarsinermik Gûdib illingatitanganik okpernermut;

10 Illitarjiomavlugo tâmna, makkiningatalo pitsartuninga, siorniorningalo illangiubvigijomavlugo, tokkunga adsiginiarlugo uvanga,

11 Tokkungajut makkiviksangænnut pagrearomavlunga.

12 Imaingilak, tigumajarêrapko, nâmaksijarêrlungalônêt; pinasuarparale tigujungnarmangâpko, uvangatauk tigujaumangmigama Kristuse Jêsusemut.

13 Kattangutikka, issumangilanga nangminimnik tigumajarêrapko. Attautsemigle oksarpunga: Tunnumnêtut puigorpakka, sivunimnêtulle issagutigivlugit.

14 Torârviksak torârvigidlarasuartara, pivianartoksoak pijomavlugo, tamattomunga Gûde kilangmit kaikojingmat Kristuse Jêsuseme.

15 Nelivut tagva nâmaksijogut taimak issumaĸalerta; sumiglo assianik issumaĸarupse, tamanna Gûdib saĸĸijârtiliuk illipsingnut.

16 Ajoĸertûtsemik attautsemik pititaumagapta, taimak arvertalauĸta, adsigêktomik issumaĸarĸattigêkluta.

17 Kattangutikka, mallingniarsinga, taimaglo arvertartut nautsertorsigik, sorlo uvaptingnik igsaræksaĸarapse.

18 Unnuktut arvertarmatta (assianik), taipkoninga oĸautesĸattalauĸtapse, mânnaletauĸ ĸugviordlunga oĸautigivakka, Kristusib kikkiaktortauninganik ningarosuktut.

19 Taipkoa asserornermik naggateĸaromârput, natjatik Gûdigivlugo pijut, kangusûtiksaujunik nertornauteĸardlutik, nunab pinginik pinasuartut.

20 Arvertarnivulle ĸilangmêpoĸ, takpângallo nerriugivavut piuliklerte Jêsuse Kristuse Nâlegavut.

21 Tâpsoma timivut ajulertoĸ ablatsângortitsomârpâ, timiminut ânanaudlartomut adsiutilugo, pitsartunermut, ajugaringitaminut tamaita ingminut nâlektilugit.

KAPITEL IV.

Paulusib sunatuinarnik ĸaiblainingnik. Kujalininganik tujûtaulauĸtut pivlugit. Salutitsininganik.

TAGVA, nagliktakka ungagijakka ĸattangutikka, ĸuviasûtiga niaĸôtiksaralo, taimak sôngotsainaritse Nâlekame, naglingnartose illipse.

2 Evôdia ĸaiblarpara Sintichelo ĸaiblarpara, adsigêktomik issumaĸarĸovlugik Nâlekame.

3 Igvittauĸ nertornartoĸ ikkajorĸattiga, ĸennuvigivagit, (arnâk) tâpkoa ikkajorniakik, sorsugiaĸattigilauĸtâkka oĸautsit tussarnertut pivlugit, Klemense assingillo piniarĸattikka illagællugit, atteĸartut aglaksimajunik aglangne ômanartune.

4 Kuviasutsainaritse Nâlekame, amalo oĸarpunga: ĸuviasugitse.

5 Inôtsiarnise nellonaerle inungnut tamainut. Nâlegaĸ ĸannipoĸ.

6 Issumajârase sumiglônêt; illûnainigle pijomajapsingnik Gûdemut nellonaijaileritse, tuksiarluselo ĸennuvluselo ĸujalivluselo.

7 Ullapirsautiblo Gûdemit pijub, issumasiniarutiksanit tamainit anginerpângojub ômatiselo erĸarsautiselo pairiligit Kristuse Jêsuseme.

8 Tagvale ĸattangutikka, miksesĸârnerillo illusitsiaringnerillo, idluarnerillo, ivjornainerillo, naglingnarnerillo, illanarêngnerillo, illûnaita inutsiaĸutaunerit, ĸujanartoĸarpallônêt, nertornartoĸarpallônêt, tamakkoa issumaksarsiorutigisigik.

9 Illinnialauĸtase, illaliulauĸtaselo, tussalauĸtaselo, takkolauĸtaselo uvamnit, tamakkoa piniarsigik; tagva Gûdib ullapirsaijub illaginiarpâse.

*10 **Angljomigle** ĸuviasûtigivara Nâlekame, mânna ama issumagijungnarapsinga (piksamnik); issumagitsainalauralloarpapsingale, piviksaĸalaungitosele.

11 Ajoĸsarnermut taimak oĸausesĸangilanga; illûnâne nanêtarangamalônêt nâmaksijuksaunimnik illinnialaurama.

12 Peĸanginesĸ sungiusimavara, peĸaluarnerlo sungiutingmilât; tamainik tamaine sungiutivunga, aĸĸeartornermiglo, kângnermiglo, peĸaluarnermiglo, ajoĸsarnermiglo.

13 Tamainik pijungnarpunga Kristuseme pitsartutitsijimne.

14 Idluartomigle pivose, kiksartillunga issumagilaurapsinga.

15 Illipsele, Filippimiut, nangmineĸtauĸ ĸaujimavose, oĸautsit tussarnertut oĸâlatigijautainarningænne Mazedôniamit aulalaurama, illagêt assipse avâgilaungilânga, tunijineĸ tigusinerlo issumagivlugo, illipse kissipse.

16 Tessalônikamêtillunga aglât attausiarluse, amalo aipanganik tujortapsinga inôgutiksamnik nâmaktomik.

17 Tunnitsivionasuarlunga pingilanga, peĸangârviksaĸarĸojomavlusele nautsertortauniarvipsingne.

18 Tamainigle peĸarpunga, peĸaluarlunga aglât; unnunârviovlunga neksartitaunipsingnik pigama Epafroditusemit, tamædja tippitsiariksautiksaĸ, tunnergut tækkominartoĸ, ĸuvianartorlo Gûdemut.

19 Gûdimale tunnitsivigilise ajoĸsarungnaerutiksapsingnik tamainik, akluinerminut ânanaunerme, Kristuse Jêsusikut.

*20 **Gûdivulle** Atâtavullo nâlengnarsile issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

21 Ivsornaitut illûnaita salutisigik Kristuse Jêsuseme. Kattangutigêt uvamnêtut salutipâse.

22 Ivsornaitut illûnatik salutipâse, attaniviksûble iglunganêtut piluardlutik.

23 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata illagilise illûnase. Amen.

Filippimiunut aglaktaumajut Rômamit Epafroditusib neksalauĸpait.

PAULUSIB AGLANGIT KOLOSSAMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib ĸujalininganik Kolossamiut pivlugit, tuksiarutjininganiglo. Kristusib oĸautsillo tussarnertut ânanaunersoangænnik, Paulusib âniangiuttauĸ kivgartorninganullo saĸĸertitaujomik.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, ĸattangullo Timôteuse, (aglakpoguk)

2 Kolossamiunut ivjornaitunut, okpertunullo ĸattangutigênut Kristusemêtunut. Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

3 Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga ĸujagidlarpavut, tuksiatsainarpogullo pivluse,

4 Okpernipsingnik Kristuse Jêsusemut, nagligosungnermiglo ivjornaitunut tamainut, tussaumagapta;

5 Nerriugijaksaĸ pivlugo, ĸomergutaumajoĸ illipsingnut piksauvlune ĸilangme, sivorngagut tussalauĸtase oĸautsitigut tussarnertutigut miksesĸârtutigut.

6 Tamakkoa illipsingnut tikisimangmatta, sorlotauĸ silaĸsoarmiunut tamainut, kibligutivlutiglo, illupsingnetauĸ, uvlormit taimangat tussaumalaurapse tamakkoninga Gûdiblo saimarsautâ nellâgut illitarivlugo.

7 Taimaktauĸ ajoĸertortauvose nagliktaptingnut Epafrasemut kivgartorĸattiptingnut; tâmna Kristusemik nertornarlune kivgartorpoĸ pivluse,

8 Uvaptingnik ĸaujititsilaungmijoĸ naglingnipsingnik Anernermit pijomik.

9 Tamanna pivlugo uvaguttauĸ uvlormit taimangat tussaumalaurapta tamattominga, soraijunata tuksiarpogut pivluse, ĸennuvlutalo, illumertauĸovluse illitarsinermik pijomajanganik, illisimavalliavluselo sillatuvalliaĸovluse taimainik anernilingnik.

10 Idluartomik arvertarĸovluse Nâlekamut ĸuviagijauvluse illûnâne, pivalliarĸovluselo ajungitullinerne tamaine;

11 Illitarsivalliarĸovluselo Gûdemik, nakoĸsijauĸovluselo pitsartunernut illûnainut, tâpsoma pitsartuninganut ânanaujomut, ĸenuersârluse, kamangitsertorluselo tamaine ĸuviasukluse;

12 Atâtalo ĸujagiviklugo, pijungnartilaungmattigut ivsornaitut kingormgujeĸattigivlugit ĸaumajome;

13 Piulilaungmattigullo tâĸtub pitsartuninganit, nuktertilutalo Ernerme erdligijame nâlegauvinganut.

14 Tâpsomane piulijauviksaĸarapta aunganut, tamadsa ajornernit issumagijaujungnaernermik.

15 Tâmna Gûdib tækkuksaungitub adsiluanga, erniangoĸârtoĸ pingortitaumajunit illûnainit.

16 Tâpsomûna illûnaita pingortitaungmatta, ĸilangmêtullo nunamêtullo, tækkuksaujullo tækkuksaungitullo, iksivautaĸsuillo, nâlegauvîllo, attaniotinerillo, pitsartujoĸsuillo; illûnamatsiatik pingortitaulauĸput tâpsomûna tâpsomungalo.

17 Tamaitaĸsuillo perĸârtinnagit tâmna ilauĸpoĸ, tamaitaĸsuillo tâpsomunga pairijauvut.

18 Tâmnalo niaĸorivâ timib, tamadsa illagêt; tâmna pigiarniovlune erniangoĸârtôvoĸ toĸĸungajunit, nâlegauĸovlugo tamainit sivorliovlune.

19 (Atâtab) idluaringmago pitaĸaloringneĸ illûnane tâpsomanêrĸovlugo.

20 Tâpsomûnalo illûnaita ullapĸosertauĸovlugit ingminut, nunamêtullo ĸilangmêtullo, senningajolingme aunganut, saimarsaijomavlune nangminerminut.

21 Illipsetauĸ, sivorngagut tækkorngartaulauĸtose akkerartortiolapselo issumapsigut idluitullinerme;

22 Mânnale ullapĸosersimavâse timime uviningata toĸĸunganut, ivsornaititsomavluse pidlaræksauĸonnase passijæksaukonnaselo tâpsoma sângane.

23 Okpernerme tunganilivluse sôngolerupse soraerase, aulataililuselo oĸautsit tussarnertut nerriugijauĸojangine, tussaumajase, oĸautigijaujut pingortisimajunut tamainut ĸilaub attânêtunut; tamakkonunga uvanga Pauluse kivgaliarimajunga.

*24 **Mânna** ĸuviasukpunga kappianartome attortamne pivluse; kappianarnerillo Kristuseme sulle pijariaĸartut uvinimne nâmaksitiniarpakka timinga pivlugo, tagva illagêt pivlugit;

25 Tâpkonunga kivgaliarimajunga, Gûdib kivgartortitsininganut, nâmaktomik Gûdib oĸausingit uvapkut oĸâlatigijauĸovlugit akkunapsingne;

26 Tamædsa nellonartoĸ imna sillaĸsûb pigiarninganit, kinguvângoĸattigênullo (pijoĸalauĸtunut) angigutjutaulauĸtoĸ, mânnale nellonaertisimavoĸ ivjornaitoĸotinginut.
27 Gûdib nellonaijaivigijomangmagit nellonartub tamattoma inornadlarninganik nellojune, tâgva Kristusemik illupsingnêtomik, ânanâvaksônermik nerriugutiksaujomik.
28 Tâmna oĸautigivavut, inuit tamaita ĸaiblarlugit, ajoĸertorlugillo inuit tamaita, sillatunivut illûnât attorlugo; inuit illûnatik attunit nâmaksitiniaromavlugit Kristuse Jêsuseme.
29 Tamattominga sennanasuarpungataueĸ illungertordlunga, illupkut pitsartutitsijoĸ pitsartutigællugo.

KAPITEL II.

Pauluse ĸaiblaivoĸ, Jêsusemik inûjutetûjomik ipperaiĸonnagit, tammartitaueĸonnagillo ajoĸertuijunut nellangaitunut.

NELLOJUNGNAERĸOVAPSELE ĸanoĸ angitigijomik issumajârutigigapse, Laodizêamiullo, illûnaitalo tautumnik uvinikut tækkolaungitut.
2 Omatingit ĸaiblartaueĸovlugit ĸellaksortigêrĸovlugillo naglingnikut, akluilerĸovlugillo illisimajutiksanik tamainik nakkimarninangitunik, Gûdemik Atâtamiglo Kristusemiglo nellonartoĸ illitarilerdlugo.
3 Perĸutit illisimajutiksat illitarsijutiksallo tamaita tâpsomane ijersimangmatta.
4 Taimaglo oĸauseĸarpunga, oĸâlanermut kajungersarnartomut uivêrijaueĸonnase kimut.
5 Timipkut apsimagalloardlunga anernipkulle najorpapse, ĸuviasuklunga, mallugosukkama idluarnipsingnik okpernipsingniglo soĸĸosijuitomik Kristusemut
6 Tagva sorlo Kristuse Jêsuse illaliulaurapsiuk, arvertarniaritse tâpsomane.
7 Amâtsiortaulerluselo igloliangomaleritse tâpsomane, okpernerme aulajungnangerdluse, sorlo ajoĸertortaumagapse, angijomiglo tamattominga ĸujalivigitse.
8 Udjertoriise, aĸsârtaueĸonnase illisimajôjârnermut tammartitsinermullo tukkeĸangitomut, inuit ajoĸertûsetuinanginit, sillaĸsûblo inungita perĸojinikullunginit, Kristusib ajoĸertûsinganiungitoĸ pijomut.
9 Gûdioneĸ illûnane tâpsomanêmaringmat timeĸardlune.
10 Illipselo nâmaksivose tâpsomane, nâlegauvîllo pitsartunerillo illûnamatsiatik niaĸorijangænne.

11 Tâpsomanetauĸ kippimavose, kippijaunermut aggangnuungitoĸ, time ajortolik uviningmêtoĸ pêjarapsiuk, tagva Kristusib kippititsininganut;
12 Illijartortauĸattigimagapsiuk baptijutikut, tâpsomanetauĸ makkeĸattaumagivose okpernermut, Gûdib pititsininganut, (Kristusemik) toĸĸungajunit tuppaktitsijub.
13 Illipsetauĸ ajornipsingne uvinipselo kippimanginingane toĸĸungajose, ômartilauĸpâse tâmna illagællugo, ajornise tamaita issumagijungnaeramigit,
14 Aglaillo pivluta pijut illuserĸortoĸojijut, uvaptingnik erĸartuijut attorungnaertilugit pêjalauĸpait, senningajolingmut kikkiaktoramigit.
15 Nâlegauvîllo pitsartujoĸsuillo sakkuêlauĸpait, saĸĸertilugillo illûnatik tækkoænne, ajugaujotut aulartinamigit nangminermigut.
*16 **Taimaimat** erĸartortaujariaĸatsangilase kimut nerĸiksarlônêt immiksarlônêt pivlugik, uvloĸsiorvîllônêt, taĸĸêlaillônêt, Sabatillônêt pivlugit.
17 Tamakkoa tachatuinaungmatta tikkituksamut; timele nangmineĸ Kristusemêpoĸ.
18 Torârræksapsingnit nûtitauniarase kimut, issumaminik saĸĸertomut manigotijôjârlune, Engelitullo ajungitôjârlune; taimaitomik tækkolaungigalloarame, sulinanelo pimariuterpoĸ uviningme issumangagut;
19 Attaviginago niaĸoĸ; tâpsomangat time illuitoĸ navgoanut nukkingnullo ikkajortauvoĸ nukkeĸalerdlune, kattitaularmelo, aglivalliavlunelo Gûdib aglivalliatitsininganut.
20 Tagva Kristuse illagivlugo sillaĸsûb inungita illusioĸojanginit tokkomalerapse, sôg oĸumaititaulerpisê illusioĸojaujunut, sorlo silaĸsoarme sulle inônajarupsetut?
21 Oĸartut: Tamanna aktorniarnago pît, ôngniarnagolônêt, tiguniarnagolônêt.
22 Tamakkoa tamaita attortaukpatta nunguniarput, inuit perĸovait ajoĸertûserilaitalo;
23 Taimaitut illisimajôjârput, issumamingnik kivgartoromagamik manigotijôjârlutik, timelo ivlerinago pigamik, issumaginagolo uviniub pijariaĸarninga.

KAPITEL III.

Malligaksanik sunatuinarnik illûnainut, aipalingnullo, kittorngaullo, angajoĸâuullo, kirganullo illingajunik.

KRISTUSE tagva makkeĸattigimagupsiuk, pânêtut piniarsigik, Kristuse takpânêngmat, Gûdib tallerpiata tungâne iksivavlune.

2 Pânêtut pinasuarsigik, nunamêtut pinnagit.
3 Tokkomagapse, inôsiselo Kristuse illagivlugo ijersimavok Gûdeme.
4 Kristusele inôtigijase sakkerpat, illipsetauk sakkerkattigijomârivasse pinnarnartoksôjome.
5 Tamanna pivlugo avatise nunamêtut tokkoniarsigik, imaitut: assiniarnek, makkojungnartullinek, kangunartomik êgiangusâdlarnek, ikligunek, pijomatudlarnerlo, Gûdiungitunik kivgartorniojok tamanna.
6 Taimaitut pivlugit Gûdib ningausinga okpinginerub kittorngangiuut pivok.
7 Tamakkoa illipsetauk attulaukpasse sivorngane, taipkonane inôtilluse.
8 Mânnale illipsetauk ipperarsigik makkoa tamaita, ningarnerlo, kassênerlo, ômisungnerlo, mittautekarnerlo, okausilungnerlo kannipsingnit.
9 Sæglokitsiniarase illapsingnik; inutokak illusingillo ipperarsigik.
10 Inuktârle attilersiuk, nutângolertok illisimanekartuksauvlune, pingortitine adsigivlugo.
11 Tamattomane pitsangilat Grîchillo, Jûdillo, kippimajullo, kippimangitullo, Grîchiungitullo, Skitillo, kivgallo, kivgaungitullo; Kristusele tamaitaksoarnik tamaine pitôvok.
12 Taimaimat, Gûdib annerimajangititut ivsornaititutillo, naglingnartutitullo, attinialeritse ômamut nâpkigosungnermik, inôtsiarnermiglo, piojoringinermiglo, kennuênermiglo, kammangitsertornermiglo;
13 Illipsingnut illanarêkluse, issumagijungnaertigêgitse, nelise erkartuitiksakarune assiminut; sorlo Kristusib issumagijungnaervigilaungmase, taimaktauk illipse pititse.
14 Tamakkoale tamaita kângitigut attiniarsiuk naglingnek, tagva nâmaksinerub kelaksûtâ.
15 Ullapirsaullo Gûdemit pijok attaniotênarle ômatipsingne, tamattomunga kaikojaumagivose, attautsemik timiokovluse, kujalivigitselo.
16 Kristusib okausingit innekartisigik angijomik illipsingne, illisimanartunut tamainut (illingavluse); ajokertortigêgitse erkaititsijigêkluselo imgerutinut nertordlerterutiksanut, tuksiarutsinullo anernelingnut, imgerluselo tussarnertunut ômatipsigut tuksiarluse Nâlekamut.
17 Tamaitalo piniarnise, okarangapselônêt piniarangapselônêt, illûnaita piniarsigik Nâlekab Jêsusib attingane, kujalivluselo Gûdemik Atâtamiglo tâpsomûna.
*18 **Uiggit** illipse, uise nâleksigik Nâlekame, taimak pijariakarmat.

19 Nulliaggit illipse, nulliase nagligisigik, kassêniaraselo tâpkonunga.
20 Sorrutsit illipse, angajoĸâse illûnainik nâleksigik; Nâlekab tamanna idluaringmago.
21 Atâtaujose illipse, ĸittorngase ningaĸsarniarasigik, illerasuluarĸonnagit.
22 Kivgaujose illipse, nâlegase nunamêtut illûnainik nâleksigik; kivgartorneĸ inuit tækkôænne, inungnut idluarijaujomavluse, pinnago, ômamulle issumalingasuerdluse, Gûde nâleklugo.
23 Tamaitalo piniarnise ômamut piniarsigik, sorlo Nâlekamut, inungnuungitoĸ.
24 Kaujimavluselo kingormgutijaksamik akkilertaujomârapse Nâlekamut; Nâlegaĸ Kristuse kivgartorapsiuk.
25 Idluitullijorle pititsiviojomârpoĸ idluitullinine akkiniarlugo; inûb kinausinga kamagijaungimat.
(Kap. 4.) 1 Nâlegauiose illipse, kivgase nâmaktomik idluartomiglo piniarsigik; illipsetauĸ nâlegaĸarapse ĸilangme ĸaujilerdluse.

KAPITEL IV.

Kaiblainernik tuksiarĸojijanik. Salutitsinermik.

2 SOKKOSIJUIDLUSE tuksiaritse, taimailiorluselo pigâritse ĸujalivluse.
3 Taimaktauĸ pivluta tuksiarmititse, Gûde upkuamik angmailerĸovlugo oĸautsinut, Kristusib nellonarnersoanga oĸautigijarĸovlugo; tamanna pivlugo ĸellaksugauvungataueĸ;
4 Oĸâlajungnarĸovlunga, sorlo pijuksaugama.
5 Sillatujomik taipkoa illagingitase inôĸatigisigik; attutsiarlugolo nelliutoĸ.
6 Tussarominartunik oĸauseĸatsainaritse tarêrsimajunik; illûnainut kiojariaĸarnipsingnik nellunginiarĸovluse.
*7 Evanga ĸanoênimnik unipkautijomârpâse tamainik Tichikusib, ĸattangutib naglingnartub, nertornarlunelo kivgaujub kivgauĸattauvlune Nâlekame.
8 Tamanna pivlugo tâmna tillivara illipsingnut, nautsertorĸovlugo, ĸanoĸ illingangmangâpse, ômatise nakkoĸsitilugit.
9 Illagællugo nertornartoĸ naglingnartorlo Onesimuse, illapse illangat; tâpkoa unipkautiniarpâse ovanêtut ĸanoeninginik tamainik.
10 Aristarchusib ĸellaksorsimaĸattima salutipâse; Markusiblo, Barnabasib ujorungata; tâmna pivlugo perĸojaulerêrpose piniaræksapsingnik; tikkippasse illaliorsiuk.

11 Jêsusiblo Justusemik attipsâliub; tâpkoa kippimajut illangita. Tâpkoangênait piniarĸattigivakka Gûdib nâlegauvinga pivlugo, tâpkoa manigorutigivakka.
12 Salutipâse Epafrasib, illapse illangata, Kristusib kivgangata; tâmna illungertordlune tuksiatsainarpoĸ pivluse, nâmakserĸovluse aulajungnangerdluse illumertauĸovluselo Gûdib pijomajanginik tamainik.
13 Tâpsominga kigligiutsivunga, angijomik illungertûtigingmasse, Laodizêamêtullo Hiarapolisemêtullo.
14 Lukasib âniasiortib naglingnartub salutipâse; Dêmasiblo.
15 Kattangutigêt Laodizêamêtut salutisigik; Nimfaselo, illagêllo tâpsoma iglunganêtut.
16 Aglaillo makkoa attuartauĸârpatta illipsingne, Laodizêamêtunuttauĸ illagêktunut attuartautingmisigik; illipsetauĸ Laodizêamit pijut attuarisigik.
17 Archippuselo oĸarvigisiuk: Piniaræksat Nâlekamut perĸojaumajutigijat kamagitsiaruk, nâmaksitiriarlugo.
18 Salutitsivunga nangminek aglaklunga uvanga Pauluse. Kellaksorsimajunga issumaginiarsinga. Saimanerub illagilise Amen.

Kolossamiunut makkoa aglaktaumavut Rômame, Tichikusib Onesimusiblo neksartangit.

PAULUSIB AGLANGIT SIVORLIT TESSALONIKAMIUNUT.

KAPITEL I.

Gûdib saimarsautânik Tessalônikamiune. Kujalînermik.

PAULUSE Silvânuselo Timôteuselo (aglakpogut) illagêktunut Tessalônikamêtunut, Gûdeme Atâtame Nâlekamelo Jêsuse Kristuseme. Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

2 Sokkosijuitomik Gûdemut kujalijutigitsainarpapse tamapse, erkaumavluse tuksiarniptingne tamât;
3 Issumagitsainarlugit piniarnise okpernermut, sennaniselo naglingnermut, kenuersârniselo nerriungnermut, Nâlegaptingne Jêsuse Kristuseme, Gûdib Atâtaptalo sângane.
4 Kattangutigêt naglingnartose, Gûdib nagligijangit, kaujimavogut anerijaumanipsingnik;
5 Okautsit tussarnertut okautigijapta tikkingmasse, okausituinarnuungitok, pitsartunermulle Anernermullo ajunginermut, nakkimarninangitôvlutiglo angijomik; illipse kaujimavasse, kanok illingalaungmangâpta akkunapsingne, illipse pivluse.
6 Illipselo uvaptingnik mallikteolertose Nâlekamiglo, angijomiglo kappiasuktitautilluse okautsit illaliulaukpasse kuviasukluse Anernerme ajunginerme.
7 Taimak igjaræksaliarimavose okpertunut tamainut Mazedôniamêtunullo Achajamêtunullo.
8 Illipsingnit Nâlekab okausingit angijomik tussaumajaulermatta, Mazedôniamelo Achajamelo kissianeungitok, nunalingnulletauk tamainut okpernise Gûdemut okautigijauvok; taimaimat tamattominga okautjijariakangilagut.
9 Nangminek taipkoa okautigingmasse, kanok angitigijomik nâlekaptigut; kanorlo Gûdemut sâgiarapse, tunnudlugit Gûdeungitut, kivgartoromavlugo Gûde ômajok miksekârtorlo;
10 Erningalo nerriugivlugo kilangmit, tokkungajunit tuppaktilauktanga, Jêsuse, piulijigijavut ningautsemit pijomârtomit.

KAPITEL II.

Paulusib arvertalaungninganik idluartomik Tessalônikamiut akkorngænne, kanorlo tâpkoa illaliulaungmangâgit ôkautsit tussarnertut.

Illipsetauk nangminek, kattangutivut, kaujimavose, illipsingnut tikkinivut sulinane pilaungimat;
2 Imaimalle: sivorngagut kappiasuktitaujogut mittautigijaudlalaptalo Filippime, (sorlo kaujimagapse,) taimaigalloardluta Gûdivut tættigivlugo sivôralaungilagut okautsit tussarnertut okautigivlugit illipsingnut, angijomik akkerartortaugalloardluta.
3 Kaiblainivut tammarnartomut illingalaungimatta, mamaitunullônêt, pingitsertornermiglônêt illakalaungilat;
4 Sorlole Gûdemut nautsertortaukârluta sungertûtigijauvlutalo okautsinik tussarnertunik okâlakojaugapta, taimak okâlavogut; inungnut idluarijaujomanata, Gûdemulle ômatiptingnik kiglisiniartomut.

5 Mannigôtituinartunik ᴏᴋausesᴋalautsanginapta, ᴋaujimavose, perᴋutiniaromanermullônêt pilaungminata; Gûdib nellungilâtigut.

6 Nertortaunasualaunginivogut inungnut, illipsingnullônêt, assipsingnullônêt.

7 Kristusib Apostelingititut ᴏᴋumaititsinajartuksaulauralloarpogut illipsingnik; anânatulle najulauᴋpapse, sorlo arnab amâmaktitsijub ᴋittorngane pairingmagit.

8 Taimak angitigijomik ômamut annerilauᴋpapse, ᴋunnunatalo aitoromavluse ᴏᴋautsinik tussarnertunik, Gûdib pinginik, kissianeungitoᴋ, inôsiptingnigle aglât, nagligijaulerapse uvaptingnut.

9 Erᴋaigalloarpose ᴋattangutivut, sennaniptingnik ᴏᴋumainiptingniglo: uvlôtillugole unnuamelo sennatsainalaurapta, nelipsingniglônêt ᴏᴋumaititsijomanata; taimaidlutalo Gûdib ᴏᴋausinginik tussarnertunik ᴏᴋâlalauᴋpogut illipsingnut.

10 Nellungilase Gûdiblo (nellunginivâ), ᴋanoᴋ ivsornaidluta idluartôvlutalo passijaksaunatalo najulaurapse, illipse okpertose.

11 Kaujimagivose, illûnase attunit ᴋaiblalaurapse nakkoᴋsituluselo, sorlo Atâtab ᴋitorngane pingmagit;

12 Kigligiutjigaptalo Gûdib nâmagijanganut arvertarᴋovluse, ᴋaiᴋojilauᴋtub illipsingnik nâlegauvingminullo ânanauvingminullo.

*13 **Tamanna** pivlugo uvaguttauᴋ soraerata Gûde ᴋujagivavut: Gûdib ᴏᴋausinginik tussartapsingnik uvaptingnut ajoᴋertortaugapse, tamakkoa illaliulaurapsigik inûb ᴏᴋausingitituungitoᴋ, Gûdible ᴏᴋausingititut; sorlo miksesᴋârtôngmatta, pitsartujoᴋsôvlutiglo illupsingne, illipse okpertose.

14 Illipse ᴋattangutivut, mallikteolerapse Gûdib illagêktoᴋotinginik Judêamêtunik, Kristuse Jêsusemêtunik; illipsetauᴋ kappiasuktitaulauᴋpose illapsingnut sorlo taipkoa Jûdinut.

15 Taipkoa Nâlegaᴋtauᴋ Jêsuse toᴋᴋolauᴋpât, nellautaijitiglo, unangmilauᴋpâtigullo, Gûdemullo idluarijaungilat, inungnullo tamainut akkerartorput;

16 Uvaptingnik ᴏᴋâlaᴋojingitut nellojunut piulijaujutiksangænnik, taimaidlutik ajornitik ᴋallerêktilugit illûnaitigut pivait; ningautsiblo ᴋollangialerêrpait,

17 Uvagulle ᴋattangutivut, annikitomik illipsingnik ᴋittorngaertitaulaurapta, tautuptigut ômatiptiguungitoᴋ, pinialualauᴋpogut kênase tækkojomavlugit angijomik kippiniarluta.

18 Tamanna pivlugo uvagut tikkitsomalauᴋpapse, uvanga Pauluse, attausiarnanga; Sâtanasible agvialauᴋpâtigut.

19 Kina nerriugutigællugolo, ᴋuviasûtigællugolo nertornautiksamik niaᴋôtiksarivavût? illipseungitoᴋtauᴋ, Nâlegapta Jêsusib Kristusib sângane, tikkiviane?

20 Illipse illa nertôtigælluselo ᴋuviasûtigivapse.

KAPITEL III.

Naglingnermut Timôteuse tâpkonunga tillivâ.

TAMANNA pivlugo kippiniangudlarapta, idluarivavut kissipta pailerluta Atêneme;

2 Timôteuselo ĸattangutivut, Gûdib kivganga, uvagullo piniarĸattivut oĸautsinik tussarnertunik Kristuse pivlugo, tilliuĸpavut nakkoĸsititauĸovluse ĸaiblartauĸovluselo okpernipsingne;

3 Sôngojungnaertoĸarĸonnago kappianartunut tamakkonunga; nangminek ĸaujimagapse taimaitunut illingatitaugapta.

4 Najordluselo pigapta, oĸautilaurivapse sivorngagut, kappiasuktitaujomârniptingnik; sorlo nellautsimangmattauĸ, sorlolo ĸaujimagapse.

5 Tamanna pivlugo uvangatauĸ kippiniangudlarama, tilliuĸpara, okpernipsingnik tussaromavlunga; ôktorluktemut ôktortaulauralloarmaugâpse, sennanivullo sulinginiarmangâllônêt.

6 Mânnale Timôteusib tikkingmattigut illipsingnit, tussarominartomiglo unipkautivluta okpernipsingnik naglingnipsingniglo, issumagênaraptigullo idluartomik, kippivigivlutalo tækkojomavluta, sorlotauĸ uvagut tussugapta tækkojomavluse:

7 Tamattomunga, ĸattangutivut, mannigorutigilerpapse okpernise pivlugo, kiksarniptingne kappiasuktitauniptingnelo tamaine.

8 Mânna tagva inôlerivogut, Nâlekame aulajungnaerapse.

9 Sunamik Gûde ĸujagivlugo akkiniarungnarpitigô pivluse, illipsingnit ĸuviasûtigijavut tamaita pivlugit Gûdipta sângane?

10 Angijomik tuksiarpogut uvlôtillugolo unnuamelo, kênase takkojomavlugit, âĸiksoromavlugolo âĸigaksaĸarpat okpernipsingne.

11 Gûdiptale Atâtaptalo, Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib nangminek apĸotiksaĸartilitigut illipsingnut.

12 Nâlekable aglivalliatilise, illuêngarnersautiliselo naglingnerme illapsingnik illûnainiglo, sorlo uvaguttauĸ illingagapta illipsingnut;

13 Omatise nakkoĸsititauĸovlugit, pidlaræksautaililutik ivjornailinerme Gûdib Atâtaptalo sângane, Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkiviane, ivjornaitoĸotine illagællugit.

KAPITEL IV.

Gûdib idluarijanganut inôniarkojaunermik. Nâlekab tikkitsomârviane sulle inôjut illingajomârningunnik KANOK.

AMA kattangutivut, innaksorpapse kaiblarluselo Nâlekame Jêsuseme, nâmaksivalliarkovluse, sorlo tussarapse uvaptingnit kanok inôniariakarnermik, Gûdemut kuviagijaukovluse.
2 Kaujimagapse perkojat nelênik tunitjivigilaurapse Nâlekamit Jêsusemit.
Tamædja Gûdib pijomajanga: ivjornaituksaunise, assiniarnek ulloreagivlugo.
4 Nelise attunit nellungile illulekuttine (timine) pairivlugo ivjornaikovlugo nertornarsilune;
5 Ikligunermut êgiangusâdlarane nellojutitut Gûdemik kaujimangitutitut.
6 Neliselo kattangutiminik okumaititsitailile uivêrinagolo sumut; Nâlegak tamakkoninga tamainik akkiniarteongmat, sorlo okarvigilaurapse ipsomane kigligiutigivlugo.
7 Ivsornartomut Gûdib kaikolaungimattigut ivsornaitomulle.
8 Taimaimat tamattominga nachojok, inungmik nachongilak, Gûdemigle, Anernerminik ajunginermik illupsingnut tunnijijomik.
9 Naglingnermigle kattangutinik aglagvigijariakangilapse, nangminek Gûdemut ajokertortaugapse nagliktigêrkovluse.
10 Taimailiorvigigivasse kattangutigêt tamaita, Mazedôniamêtut illûnâne. Kaiblarpapsele, kattangutivut, nâmaksivallianersaukovluse sulle.
11 Pinialeritselo nippordluse, piniaræksaselo piniarlugit, aggapsingnullo sennaniarluse pititse, sorlo perkolaurapse;
12 Illusitsiarikluse arvertarkovluse illagingitapsingne, taipkoalo illangænnik attoriakarkonnase.
*13 **Sinniktunigle** (tokkungajunik) nellokojomangilapse, kattangutivut, kiksarkonnase assipsitut nerriugijaksakangitutitut.
14 Okperupta, Jêsuse tokkovlunelo makkisimangmat, taimaktauk Gûdib ipkua Jêsuseme sinnisimajut neksaromârivait illagilerdlugit.
15 Imaitomigle okautivapse Nâlekab okausinganik: Uvagut, amiakôvluta inôjogut Nâlekab tikkiviane, sinnisimajut ingiarniatsangilavut.
16 Nangminek Nâlegak kilangmit akkaromârmat nippersoarmut kajungersarnartomut, Engelit attaningata nippinganut, Gûdiblo tiptulautinganut, Kristusemelo tokkungajut makkerkâromârput.

17 Kingorngagut uvagut, inôjogut amiakôvluta, taipkoa illagivlugit aularutjaujomârpogut nuvujatigut, Nâlegaĸ pagrearvigilugo sillakut; taimaidlutalo Nâlegaĸ najutsainarniarpavut.
18 Tagva oĸautsinut tamakkonunga mannigortigêgitse.

KAPITEL V.

Kristusib tikkitsomârninganik. Kaiblainernik sunatuinarnik. Salutitsinermik.

NELLIUTUKSAUJOMÂRTUNIGLE Stundiniglônêt, ĸattangutikka, aglagvigijariaĸangilapse.
2 Nangminek ĸaujimatsiarapse, Nâlekab uvlunga nelliutijomârmat, sorlo tigliktotut unnuaĸsiortotut.
3 Oĸaromârpatta: Terlingnatuinarpoĸ, sivôranartoĸangilaĸ; asserornartub tagva tagvainaĸ tikkidlaromârpait, sorlo ânianartub arnaĸ ernisuktoĸ tikkidlarmago; ĸemmâjungnaromângilallo.
4 Illipsele, ĸattangutikka, tâĸtomêngilase; tamanna pivlugo uvluksab taipsoma tigliktotut opingarniatsangilâse.
5 Illûnase ĸaumajub ĸittorngarivâse, uvlublo ĸittorngarivâse; unnuab ĸittorngaringilâtigut tâĸtublônêt.
6 Taimaimat sinningniarata assiptitut; erĸomaniartale sillatuniarlutalo.
7 Sinniktut unnuame sinnidlarmatta, tallatullo unnuame talladlarput.
8 Uvagulle, uvlub ĸittorngaringmattigut, sillatuniarta; attimavlugik okpernerlo naglingnerlo, sagvingmiutarivlugik, niaĸôteĸarlutalo nerriungnermik piulijauniarnermik.
9 Gûdib ningarnartuksaliarilaungimattigut, piloringneĸarĸovâtigulle Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut.
10 Tâmna toĸĸovoĸ pivluta, inôĸattigivlugo perĸovluta, erĸomatillutalônêt sinniktillutalônêt.
11 Tamanna pivlugo ĸaiblartigêgitse, idluarsartigêkluselo, sorlo piniarapse.
*12 **Kattangutivulle**, innaksorpapse, issumaginiarsigik ajoĸertuijut illipsingnik, pairijigijaselo Nâlekame ĸaiblartigijaselo.
13 Piniarningit pitjutigilugit anginersauluartomik nagligisigik! Ullapirsauteĸarĸattigêgitselo.
14 Kaiblarpapsele, ĸattangutivut, illuserluktut innertersigik, ômatikitut mannigorsigik, sangêtut merngortôtiginiarasigik ĸennuersâritselo illûnainut.
15 Udjertoritse idluitullijoĸ akkiniartautailitilugo ajortomik, ajungitomigle pinasuatsainaritse, illapsingnullo illûnainullo.
16 Kuviasutsainaritse.

17 Soraerase tuksiaritse.
18 Tamainik ĸujalititse: tamadja Gûdib pijomajanga illipsingnut Kristuse Jêsuseme.
19 Anernek ĸammitailitissiuk.
20 Nellautainerit nachogitailisigik.
21 Tamaitale kiglisiniarsigik; ajunginek piksarilugo.
22 Idluitullijutaujârnerit tamaita attorniarassigik.
23 Nangminerle Gûdib ullapirsaijub ivjornaitilise illûnâne illupsigut, anerniselo, tarniselo, timiselo illuêngarlutik sapputijautsainarlit pidlaræksauĸonnagit Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkiviane.
24 Nertornarpoĸ illipsingnik ĸaiĸojijoĸ; tâpsomalo taimailiorviginiarpâse.
25 Kattangutikka, tuksiarutiniartigut.
26 Salutisigik ĸattangutigêt tamaita salutimut ivsornaitomut.
27 Nâlegaĸ taivlugo perĸovapse, aglait ukkua attuartauĸovlugit ĸattangutigênut ivsornaitunut tamainut.
28 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata illagilise. Amen.

Aglait sivorlit Tessalônikamiunut aglaktaumavut Atêneme.

PAULUSIB AGLANGITA AIPAINGIT TESSALONIKAMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib mannigortitsininganik unangmijaunerme, nerriakôjininganiglo Nâlekab tikkitsomârninganík.

PAULUSELO Silvânuselo Timôteuselo illagêktunut Tessalônikamêtunut Gûdeme Atâtaptingne, Nâlekamelo Jêsuse Kristuseme.

2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

3 Gûde ĸujagijariaĸatsainarpavut pivluse, ĸattangutivut, taimaglo idluarpoĸ; okpernise angijomik aglivalliangmat, nagliktigêngnerlo illûnapsingne attunit angijorolermat.

4 Taimainapse, uvagut aglât nertôtivogut illipsingnik Gûdib illagêktoĸotingita akkorngænne, ĸennuersârnise okperniselo unangmijaunipsingne tamaine, kappiasuktitaunipsingnelo tukkisijapsingne pivlugit.

5 Tamanna nellunaikutauvoĸ, Gûde idluartomik erĸartuijomârmat, illipselo Gûdib nâlegauvinganut âniatitaujutigijapsingnut (itterungnarluse) sappingititaujomârapse.

6 Idluarmat Gûdeme, kappiasârtise kappianartomik akkiniaromavlugit.

7 Illipsele kappiasuktitaujose, merngoêrserviksaĸaromârpose illagiluta, Nâlegaĸ Jêsuse saĸĸijârtitauniarpat ĸilangmit, Engeline pitsartujoĸsuit illagællugit,

8 Ikkomame ikkoalajome, akkivigijartorlugit Gûdemik ĸaujijomangitut, oĸautsiniglo tussarnertunik Nâlegavut Jêsuse Kristuse pivlugo nâlegomangitut.

9 Taipkoa pidlartaujomârput asserornartoĸsoarmut issoĸangitomut, Nâlekab kênanganit pitsartuninganillo ânanaujoĸsoarmit pijomut;

10 Tikkipat ânanaunine saĸĸerlugo ivjornaitoĸotine illagivlugit, tattamnadlalarmelo okpertoĸotine illûnaita illagivlugit. Kigligiutsinivut illipsingnut uvloĸ taimna pitjutigællugo okperilaurapsigik.

11 Tamannalo pivlugo tuksiarutitsainarpapse Gûdiptingnut, pijungnarsititauĸovluse ĸaiĸojauneĸ tamanna mallitsiarungnarlugo, (illipsingnullo) ajungitullininget tamaita, ĸuviagijangillo, okpernerublo piniarninga nâmaksititauĸovlugit pitsartuninganut.

12 Nâlegapta Jêsusib Kristusib attinga nertortauĸovlugo illupsingne, illipselo tâpsomane, Gûdipta, Nâlekablo Jêsusib saimarsautânut.

KAPITEL II.

Okpernekarungnaernermik Kristusib tikkitsomârningata sivorngagut, Antikristusemiglo.

KENNUVIGIVAPSELE, ĸattangutivut, Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkitsomârninga, kattijomârnivullo tâpsomunga pivlugik,

2 Tuavi nakkimarneroĸonnase, kakkilârtitauĸonnaselo, anernermullônêt, oĸautsimullônêt, aglangnullônêt, uvaptingnit pimajônerartaujunut, Kristusib uvluksanga nelliusimajarêrasugællugo.

3 Tammartitautailititse kimullônêt, sunamullônêt. Nelliutijomânginat, kissiane okperungnaernekarĸârpat, saĸĸerĸârlunelo inuk ajortoliksoaĸ, asseroinerub ĸittornganga,

4 Akkerartortoĸsoaĸ, ingminiglo nâlegautitoĸ tamainut Gûdemik kivgartornermiglônêt Gûdemik taijaujunut, Gûdetullo ingitsartorlune Gûdib iglunganut, Gûdeovlune oĸartoĸ.

5 Erĸaumangilasê oĸausera illipsingnut tamattominga oĸalaurama najorluse sulle?

6 Kaujimagivasse sulle taipsoma noĸĸangautigijanga, taimna nelliunermine kissiane saĸĸijârtitauĸovlugo.

7 Kassênerub nellonarninga attorêrpoĸ, sagvangitomele sulle, saĸĸertailititsijoĸ pêrtaujariaĸarĸârmat.

8 Idluitullijoĸ tagva saĸĸeromârpoĸ; tâmna Nâlekab nungutsomârpâ ĸannerme anerninganut, pêrlugolo tikkivingme saĸĸijârninganut.

9 Taipsoma saĸĸijârninga Sâtanasib aulatsininganut pivoĸ, pitsartunernut sunatuinarnut sæglotonelingnut, nellunaikutanullo, tattamnartullinernullo,

10 Tammartitsinernullo sunatuinarnut idluitullerĸojijunut, taipkonane assiojomârtune, mikseĸarnermik ivlersineĸ illaliulaungimatsuk, (tamattomûna) piulijauniardlutik.
11 Tamanna pivlugo tammarnartoĸsoarnik pitsartunilingnik Gûdib tilliklervigijomârpait, sæglonermik okpilerĸovlugit;
12 Pidlartauĸovlugit tamaita mikseĸârnermik okpingitut, idluitullinermiglo ĸuviasûteĸartut.
*13 **Uvagulle** Gûdemik ĸujalijutigijariaĸatsainarpapse, ĸattangutivut, Nâlekab nagligijangit, kiglinganit Gûdib annerilaungmase piulijauĸovluse, Anernerub ivsornaititsininganut, mikseĸârnermiglo okpernermut:
14 Taimaitomut ĸaiĸolaungmase oĸautsinut tussarnertunut attortaptingnut, ânanaudlartomik perĸutiksaulerĸovluse Nâlegaptingnut Jêsuse Kristusemut.
15 Taimaimat, ĸattangutivut, aulajungnangerniaritse, sungertûtiginiarlugillo ajoĸertûtsit ajoĸertortautigijase oĸausiptingnullônêt, aglaptingnullônêt.
16 Nâlegaptale Jêsusib Kristusib (nangmineĸ), Gûdiptalo Atâtapta, uvaptingnik nagligosuktub, saimarsainerminullo mannigornartomik nâksaungitomik, nerriugijaksamiglo ajungitomik tunnitjivigilauramitigut,
17 Tâpsoma ômatise ĸaiblarligit, nakkoĸsitiluselo ajoĸertûtsemelo, piniarnernelo tamaine ajungitune.

KAPITEL III.

Kaiblainerit tuksiutjerĸojijut, nâlerĸojijut, ômarerĸojijut, nâlengituniglo avitauĸojijut.

TAGVALE ĸattangutivut, tuksiarutitigut, Nâlekab oĸausingit ingergarniarĸovlugit nertortauĸovlugillo, sorlo illipsingne;
2 Piulijauĸovlutalo inungnit ipkonangat mumiksimajunit ajortoĸsoarnillo. Okperneĸ inuit illûnatiungitoĸ perĸutigingmatsuk.
3 Nâlegarle nertornarpoĸ, tâpsoma nekkoĸsitiniarpâse saputiluselo ajortunit.
4 Tamattomingale sungertûtigivapse Nâlekame, perĸojavut illipsingnut nâlekapsigik nâlengniarapsigiglo.
5 Nâlekable torârtiligit ômatise Gûdib naglingninganut, Kristusiblo ĸenuersârninganut.
*6 **Perĸovapsele,** ĸattangutivut, Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane, illagijungnaersiuk ĸattangutit neliat illuserluktoĸ, ajoĸertûtsillo uvaptingnit pijane nâleklugit pingitoĸ.

7 Kaujimagapse, ĸanoĸ illivluse malligaksarigaptigut. Uvagut illuserlulaunginapta illipsingne.
8 Akkeĸangitomiktauĸ nerĸiksaptingnik tigusilaungilagut kimillônêt, sennavlutale oĸumaitomik uvlôtillugo unnuamelo pivogut, oĸumaititsijomanata illipsingnik.
9 Taimailiorpogut, perĸojaunginaptaungitoĸ, kissianele igjaræksaujomavluta illipsingnut, mallerĸovluse uvaptingnik.
10 Najorluselo perĸolauĸpapse tamattominga: neliat sulijomangitoĸ nerrijuksaunginivoĸtauĸ.
11 Illapse illangit tussaumagaptigik, illuserluktunik oĸautauvlutik, sennajomanatiglo, attungitôvlutiglo pijut.
12 Taimaitulle perĸolugillo Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut ĸaiblarpavut, nippordlutik sennaĸovlugit, nangminermingnik nerĸiksamingnik nerrerĸovlugit.
13 Illipsele, ĸattangutivut, ajungitullinermik merngortorniarase.
14 Nâlegomangitoĸarpalle oĸausiptingnik aglangne ukkunanêtunik, tâmna nellonaersiuk aglangnut, illaginagolo, kangusuĸovlugo.
15 Omisuktotulle piniarviginassiuk, inertersiugle ĸattangutitut.
16 Nâlekable ullapirsaijub ullapĸoserlise illûnâne sunatuinarniglo. Nâlekab illûnase illagilise.
17 Salutitsivunga nangminеĸ aglaklunga uvanga Pauluse; tamadsa aglangne tamaine nellunaikutaliarivaktara, taimak aglakpunga.
18 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata illagilise illûnase. Amen.

Aglait makkoa Tessalônikâmiunut aglaktaumavut Atêneme.

PAULUSIB AGLANGIT SIVORLIT TIMOTEUSEMUT.

KAPITEL I.

Timôteuse kivgartutsiariaĸarninganik erĸaitilauroĸ, soĸĸosijuidlune oĸautsit tussarnertut illaĸangitut attaqigilugit.

PAULUSE Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib piulijipta, Nâlekablo Jêsusib nerriugijaksaĸartitipta perĸojanganut,
2 Timôteusemut ernimmut nellâgôrtomut okpernerme: Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautiminut, nâpkigosungnerminullo, ullapirsautiminullo illagilitittôĸ!
3 Piniarit, sorlo ĸaiblalaurapkit, Efêsusemêtuarĸovlutit, Mazedôniamut ailaurama, perĸojerĸovlutit illanginik, ajoĸertûseĸarĸonnagit assianik;
4 Nâlengniarĸonnagillo tukkeĸangitomik oĸâlajunik, appersûteĸartuniglo illagêt kinguvângit naggateĸangitut pivlugit; tamakkoa appersûtinermik attortitsinersaungmatta, Gûdemut idluartitsinermit okpernerme.
5 Perĸojat nellonaertitangat angnerpâĸ imaingmat: Naglingneĸ ômamut ivsornaitomut, issumamullo passijaksaungitomut, okpernermullo takkormôjuitomut.
6 Tamakkoa tunnupait illangita oĸâlagalâdlarnernut piungitunut sâlerlutik.
7 Ajoĸertuijôjomagamik perĸojanik, oĸautsitiglônêt oĸautigijaksatiglônêt tukkisinagit.
8 Perĸojalle ĸaujimavavut ajungitoĸsôngmatta, idluartomik attortaukpatta;
9 Tamanna ĸaujimavlugo, perĸojat tunnijaungimatta idluartoĸ pivlugo, idluitullijulle, tappatojullo, Gûdemiglo nâlengitut,

ajortullijullo, ivsornartullijullo, ĸuksalaitullo toĸĸotsijullo atâtamingnik anânamingniglo, innuartullo,

10 Assiniartullo, nukapitjaniglo uivêriklertut, inungniglo tigliktut, sæglotojullo, angerluktullo assingillo taimaitut ajoĸertûtsemik atsuilinartomik akkerartortut pivlugit;

11 Gûdib pilloriktub oĸausingit tussarnertut ânanaudlartut malliklugit; tâpkoa oĸautigijaksarilugit perĸojauvunga.

12 Kristuselo Jêsuse Nâlegavut ĸujagivara, nakkoĸsitigijara, idluarasugilunga kivgartortilaungmanga tamattominga;

13 Sivorngagut mittauteĸartoĸsôjunga (Gûdemik) unangmiklertoĸsôlarmalo, oĸauserluktiolarmalo; nâpkigijaulertungale, nellovlunga okperneĸarnangalo taimailiulaurama.

14 Nâlegaptale saimarsautâ angiluartoĸsôlauĸpoĸ (uvamne), okpernerlo naglingnerlo Kristuse Jêsusemêtûk.

15 Oĸausek okpernartoĸsôjoĸ tamædsa, angijomik nâleluariaĸarneĸ, Kristuse Jêsuse nunamut tikkingmat idluitullijut piulijartorlugit, tâpkonangat uvanga anginerôjunga.

16 Taimaimalle nâpkigijaulerpunga, Jêsuse Kristuse saĸĸertitserĸovlugo ĸennuersârnerminik, piluartomik uvamne, igsaraksaulerĸovlunga okperomârtunut tâpsomunga inôseĸarniardlutik issoĸangitomik.

17 Gûdele, attanivik issoĸangitoĸ, nungusuitorlo, takkuksaungitorlo sillatujotôjorlo nâlengnarsile nakoridlartaulunelo issoĸangitoĸsoarmut. Amen.

18 Mattominga perĸojamik unertôtivagit, ernera Timôteuse, oĸautsit ipkua nellautsitiksat illingnut pimajut pivlugit, mallingniakkit tamakkonane ajugaulerĸovlutit.

19 Okperneĸarĸovlutillo, passijaksaungitomiglo illumiuteĸarlutit; tamanna illangita pingudlarpât, okpernermik umiolerdlutik.

20 Taipkoa illagik Himenêuse Aleksanderelo. Tâpkoa Sâtanasemut pitilauĸtâkka, sugiartauĸovlugik mittauteĸarungnaerĸovlugik.

KAPITEL II.

Tuksiarutjijuksaunermik. Angutit arnallo illusiksangitik.

1 Tagiva mânna ĸaiblaivunga, tamainit sivorlermik ĸennujoĸarĸovlugo, tuksiartoĸarĸovlugolo, ĸujalijuteĸartoĸarĸovlugo inuit illûnaita pivlugit;

2 Attanivillo attanersuillo tamaita pivlugit, ullapitaunangitomik terlingnartomiglo inôseĸarĸovluta, Gûde illûnâne nâleklugo illusitsiarikluta.

3 Tamanna idluarmat, ĸuvianalarmelo Gûdemut piulijiptingnut;
4 Tâpsoma inuit illûnaita piulijauĸojomavait, miksesĸârnermiglo illitarsititaulerĸovlugit.
5 Gûde attausiongmat, attausiogivoĸ pijitsertoĸ Gûdeme inungnelo, tagva inuk Kristuse Jêsuse;
6 Ingminik tunnilauĸtoĸ piulijiksaujomavlune illûnainut, tamanna oĸâlatigijauĸovlugo nelliuningane.
7 Tamattominga oĸâlajungortitauvlungalo Apostelingortitaujunga, (nellâgôrtomik oĸarpunga Kristuseme, sæglunanga) nellojunik ajoĸertuijungortitaujunga, okpernermelo miksesĸârnermelo.
*8 **Tagva** mânna pijomavunga, angutit tuksiarĸovlugit illûnâne, aggatik ivjornaitut kiviklugit, ningarosugatik ĸollaratiglo.
9 Taimaktauĸ arnat iktôrnermullo illusitsiariklutiglo ânanausititserĸovlugit ingmingnik; nujamingnik pergainermut, Goldemullônêt, sapanganullônêt, annorânullônêt akkitudlartunut pinatik;
10 Arnalle, Gûdemik nâlektut, pijariaĸarningititut, ajungitullinermut.
11 Arnaĸ nippangerdlune illinniartuksauvoĸ, illûnâne nâleklune.
12 Arnarle ajoĸertuijomajoĸ innertertailiniangilara; attanioĸongminago uiminut, nipporlunele pijuksauvoĸ.
13 Adame pingortitauĸârmat, kingorngagut Eva.
14 Adamelo uivêrijauĸâlaungilaĸ, arnarle uivêrijaulauĸpoĸ, nâlegungnaernermiglo pititsilertoĸ.
15 Arnalle piulijaujomârput ĸittorngivaklutik, okpernermêtsainarunik, naglingnermêtsainarlutiglo, ivjornailivalliavlutiglo, illusitsiariklutik.

KAPITEL III.

Illagêt akkorngænne piniaraksaĸartut illingajuksauningænnik ĸanoĸ. Oĸpernerub nellonarningata illinganinganik.

OĸAUSEK okpernartoĸsôjoĸ tamadsa: ajoĸertuinerôjomajoĸ pijariaĸortojomik kajumikpoĸ.
2 Taimaimat ajoĸertuinerôjoĸ passijaksausuertuksauvoĸ, arnab attautsib uinga, kammatsiatsainarlune, nâmatuinartomik pilune, illusitsiariklune, siniktarviogajuklune, ajoĸertuitsiarajuklune;

3 Wainetuluadlarane, illerannartaililune, nachonartomik perĸutiniarasuartaililune, inôtsiarlunele, ningarosuktaililune, pijomatudlarane;
4 Iglomioĸattiminik pairsitsiartoĸ, nâlektunik illusitsiariktuniglo ĸittorngaĸartoĸ;
5 (Iglomioĸattiminigle pairsinermik nellojub, ĸanoĸ Gûdib illagêktoĸottingit pairiniarajarpagît?)
6 Okpilerĸammertoungitoĸ, piojorerĸonnago Sâtanasiblo erĸartuininganut kattaĸonnago.
7 Piloriktoĸutaujariaĸarmijorle illagingitaptingnut, mittautigijaunermut Sâtanasiblo nappertitsininganut kattaĸonnago.
*8 **Taimaktauĸ** (illagêt) kivgangit illusitsiariktuksaugivut; maggoilinagit oĸautsitik, Wainetuluadlaratik, nachonartomik perĸutiniarasuartailivlutik.
9 Okpernerub nellonarninganik torĸuivlutik issumame ivsornaitome.
10 Taimaitullo ôktortauĸârlutik pijariaĸarput, kingorngane kivgartorĸojaulît passijaksaulingikunik.
11 Taimaktauĸ nulliangit illusitsiariktuksaugivut, terliaĸattaitaililutik, idluartomik illiortuksauvlutik, nertornartuksauvlutiglo illinganerne illûnaine.
12 Kivgartortit attunit attausênarmik nulliaĸartuksauvut, ĸittorngamingnik iglomioĸattimingniglo pairsitsiarlutik.
13 Idluartomigle kivgartortut, tâpkoa nangminermingnut nertornautiksarsivut nâmaktomik, nakkoĸsitiĸsarsilarmiglo angijomik okpernermingne Kristuse Jêsusemut.
*14 **Tamakkoninga** aglagvigivagit; neriuklungalo ĸillamik tikkiviginiarasugællutit;
15 Mullulerumale, ʻkaujimaĸovlutit illiortuksaunernik Gûdib iglungane; tamædja Gûdib ômajub illagêktitangit, miksеĸârnerub sukkanga tungavingalo aulajungnangertoĸ.
16 Akkerartortaujungnangitomik angijôvoĸ Gûdemut okpernerub nellonarninga: Gûde uviningme saĸĸijârsimavoĸ, idluartitauvlune anernermigut, tækkotilune Engelinut, oĸautigijauvlune nellojunut, okperijauvlune nuname, ĸongmuartitauvlune ânanaunivingmut.

KAPITEL IV.

Ajoĸertuinerluktut, nelliutut kingorlingine saĸĸijâromârtut, mânnale saĸĸijârêrtut malliktaujuksaungininganmik. Arvertatsiarĸojaunermik.

ANERNERLE tukkisinartomik oĸarpoĸ, nelliutut kingorlingine illangit okpernermit kattangniaromârmatta, ungajomâr-

mattalo anernernut uivêriklertunut, Sâtanasiblo ajoĸertûsinginut.

2 Takkormôrnermut sæglojunik oĸausiggit, ôsimajomiglo nellunaikutaĸartut issumamingne;

3 Tâpkoalo okpertut mikseĸârnermiglo illitarsijut nulliarêlerĸongilait, aglerĸovaillo nerĸiksanik Gûdib pingortitanginik, ĸujalinermut tigujaksanginik.

4 Gûdib pingortitangit illûnatik nâmangmatta, nachonartoĸangilarlo, ĸujalinermut tigujaukpatta.

5 Ivsornaititaulermatta Gûdib oĸausinganut tuksiarnermullo.

6 Tamakkoninga ĸattangutigêt ajoĸertorungne, Jêsusib Kristusib nâmaktomik kivgariniarpâtit, inugoijaumajotit okpernermik oĸautsine, ajoĸertûtsinelo idluartune nâlainalauĸtarne.

7 Koksalaituniglo tukkeĸangituniglo oĸâlagalâdlartut illagiuiarnagit. Nangminerle sungiutigannerit Gûdib pinginik.

8 Timib pinginik sungiutigannerneĸ attornarnikingmat; Gûdemigle nâlengneĸ attornarpoĸ tamainut, angerviomajoĸtauĸ inôtsemik mânêtomik nelliutuksamiglo.

9 Tamædsa oĸauseĸ okpernartoĸsoaĸ, angijomiglo nâleluariaĸarneĸ.

10 Tamattomunga torârtitsivluta sennanasuaraptataueĸ, mittautigijaulaptalo, Gûde ômajoĸ tæitigigaptigo, inuit illûnatik piulijingat anginersamigle okpertut.

11 Tamakkoninga oĸautilugillo ajoĸertukkit!

*12 **Inôsungnernik** nachojoĸarniarane! igjaræksaunialerille okpertunut, oĸautsemullo okpernermullo ikliguktailinermullo.

13 Attaruililerille aglangnik attuarsilutit, ĸaiblailutillo ajoĸertuilutillo tikkitsiarilunga.

14 Issumagitsainaleruk tunnergut saimanartoĸ, illungnêtoĸ, tunnergutaumajoĸ illingnut nellautaijut oĸausingit malliklugit, angajoĸaunerit aggangmingnut pattingmingmattit.

15 Tamakkonanêtsainarlutit; pigannernît illûnainut saĸĸerĸovlugo.

16 Nangminerniglo ajoĸertûtsemiglo udjertorit; tamákkoninga soraertaililutit. Taimailioruvit, illingniglo tussâjingniglo piuliklerniaravit.

KAPITEL V.

Illagêtut, taimaĸtauĸ uigarnerit angajoĸaunerôjullo piniarviojuksauningæmik ĸanoĸ.

ITOMIK suangniarnak, atâtatulle ĸaiblarniaruk; inôsuktut angutit ĸattangutititut:

2 Ningiut anânatitut; inôsuktut arnat ĸattangutititut ikligujuinerme.

*3 **Uigarnerit** opigikit, idluarlutik uigarniojut.

4 Uigarneĸarpalle ĸittorngalingmik erngutalingmiglônêt, taimaitut ĸittorngangit illiniarĸârlît Gûdib idluarijanganut angajoĸauniarlutik illamingnut, akkiniarlutiglo angajoĸâmingnik; tamanna ajungimat ĸuviagijauvlunelo Gûdemut.

5 Tâmuale uigarniovoĸ idluartoĸ, inutôgune, Gûdemik tættetuaĸarune, soraeranelo ĸennuvlune tuksiarlunelo uvlôtillugo unnuamelo.

6 Uvinguble ĸuviagijanganut inôjoĸ inôvlune toĸĸungavoĸ.

7 Tamattominga oĸautiniakkit, passijaksauĸonnagit.

8 Nelliatale illanne, anginersamik iglomioĸattine, pattangaitingikunigit, tâpsoma okperneĸ missiarutigivâ, okpingitomillo ajuluarpoĸ.

9 Uigarneĸ annerijautailitilugo, Jâreĸangipat 60nik, nulliangolauĸlune angutemut attautsemut;

10 Piloriktoĸutaungmijoĸ ajungitullinermik, ĸittorngaŋik perorsailaurune, sinniktarviogajuklune, ivsornaitut (okpertut) ittiganginik ubvalauĸlune, ajoĸsartuniglo pitsialauĸlune, ajungitunik tamainik pinasualauĸlune.

11 Uigarnerille inôsuktut allakkit; ikligudlarunik Kristuse nâlegungnaerlugo, uinigomavut;

12 Erĸartortaumavlutik, okperneĸ sivorleĸ serĸominamitsuk.

13 Taimaktauĸ erĸeasukput, sungiutilerput iglut itterĸattarlugit; erĸeasutuinangilalle, ĸanneĸadlarivuttauĸ terliaĸattaivlutik, oĸauteĸalarmiglo oĸautigijaksaungitomik.

14 Taimaimat uigarnerit inôsuktut uiniktârĸovakka, ĸittorngilutik, iglomingnik pairsilutik, akkerartortoĸ pitjuteĸarĸonnago oĸausiluklune.

15 Illangit kiglomôrlutik, Sâtanasemut sâsimalerêrmatta.

16 Okpertorle angullônêt arnarlônêt uigarneĸutteĸarune, tâmna pattangaititæksarivâ, illagêt oĸumaititauĸonnagit; taipkoa nellâgôrtomik uigarniojut nâmatuinartomik peĸarĸovlugit.

*17 **Angajoĸaunerôjut** piniaræksamingnik idluartomik pijut magguertorlugit opigijaulît; piluarlugille oĸausilerijut ajoĸertûsilerijullo.

18 Aglait imaingmatta: Ivsarusêjuksaungilatit tuktuvangmik (sullugainernik) tullertomik; imâglo: Sennajoĸ akkilertaujariaĸarpoĸ. [5 Môs. 25, 4. Luk. 10, 7.]

19 Angajoĸaunerôjomik passiklerneĸ illaliortaililugo, kissiane maggungnik pingasuniglônêt kigligiutsijoĸarpat.

20 Idluitullijut innertikkit illûnatik tussâtillugit, sivôralerĸovlugittauĸ assingit.

21 Gûdib, Nâlekablo Jêsusib Kristusib Engelillo annerimajut takkoænne pivagit, nâleĸovlutit tamakkoninga tamainik, issumangnik pinnak, nelliallônêt mânetuinaĸ illannârinersarinago assianit.

22 Nelliat aggangnut tuavidlutit pattingmingniarnago; illangiubviginiarnagittauĸ assivît ajorningit. Nangmineĸ ivsornaitsainarit.

23 Immituinarmik immiksatuaĸarungnaerit, Wainetuarsulerille aĸĸeargoit (sangêtoĸ) pivlugo, ĸannimaluĸattalarpillo.

24 Inuit illangita ajorningit sivorngagut saĸĸijârput, erĸartortaujungnarlutik; illangille kingorngagut saĸĸeromârput.

25 Taimaktauĸ ajungitullinerit illangit sivorngagut nellonangilat; assingillo taîmaingitut ijerartortaujungnanginivut.

KAPITEL VI.

Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

ILLÛNATIK kivgaujut kippalômavlutik nâlegatik naipertugarijæksarivait tamât; Gûdib attinga ajoĸertûserlo mittautigijaulerĸonnagik.

2 Okpertunigle nâlegaggit nachogijæksaritsangilait ĸattangutigêkkamik, taimaitulle kivgartuluarlugit, okpertôngmatta naglingnartôngmattalo, pitsiarnermik illangiubveĸartut. Taimak ajoĸertuilutillo ĸaiblainiarit.

*3 **Taimaingitomik** ajoĸertuijoĸarpat, Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib oĸausingit atsuilinartut nâlengikunigit, ajoĸertûseĸarunelo Gûdemik nâlengneĸ issumaginago,

4 Tâmna piojorivoĸ nellojoĸsôvlunelo, akkerartorosukporle appersûteĸalarmelo oĸausetuinait pivlugit; tamattomangat annerutsinerlo, aivanerlo, mittautiksanerlo issumalungnerlo pivut,

5 Akkiortigêngnerillo piungitut inungne asserorsimajunik issumalingne, miksesĸârnermiglo aĸsârtaujune, Gûdemik nâlengneĸ perĸutiksarsiorutaunasugilugo pijune. Taimaitut allakkit.

6 Nâlengnerle Gûdemik, nâmagilugolo tunnergutâ, tamanna angijomik nakkoĸsinartoĸ.

7 Ittertitsinginapta sumik sillaĸsoarmut; taimaimat, annititsijungnanginiarivogut sumik, nellonangilaĸ.

8 Nerĸiksaĸaruptale annorâĸarlutalo, nâmagilavut.

9 Akluitsomajulle ôktortaulungnermut nikkanullo kattangniarput, unuktunullo sillainartunut asserornartunullo kajungilâr-

nernut; taimaitut inuit kivitipait kappianartomut erĸartortaunermullo.

10 Pijomatudlarneĸ amângongmat ajortunut tamainut. Tamanna illangita ikligilauramitsuk, okperneĸ tammaigivât, kappianartoĸsoarniglo ingmingnut pititsivut.

*11 **Igville,** Gûdib inuĸottinga, tamakkoa allakkit; idluarnerle, Gûdemiglo nâlengneĸ, okpernerlo, naglingnerlo, ĸenuersârnerlo, ningajuinerlo pinasuakit.

12 Sorsungniarit ajungitomik okpernerub sorsungninganik, inôseĸ nâksaungitoĸ tiguniaruk, tamattomunga ĸaiĸojaumagavit, nellonaijaumiglo ajungitomik nellonailêmavlutit unuktut tussâtillugit kigligiudsijungnartut.

13 Gûdib, tamainik ômartitsijub, Kristusiblo Jêsusib, Pontiuse Pilatusemut nellonaijaumik ajungitomik kigligiudsilauĸtub sângane perĸovagit:

14 Nâleĸovlutit perĸojanik ivsornailutit, passijæksautaililutillo, Nâlegapta Jêsusib Kristusib saĸĸerviksanga tikkidlugo.

15 Tamanna piloriktoĸsôjub ajugaĸangitotôjublo, ipsoma attanivît illûnatik attanerijangata, nâlekallo illûnatik nâlegarijangata nelliunermine saĸĸertitsomârpâ.

16 Toĸĸosuitotôjoĸ tâmna, ĸaumajome tikkiviksaujungnangitomêtoĸ; inûb attautsiblônêt takkolaungitanga takkojungnangitangalo, tâmna nertortaunermik pile nâlegauvingmiglo issoĸangitomik! Amen.

*17 **Akluitût** sillaĸsoarme tamattomane oĸautikit pimariuterĸonnagit, perĸutimingniglônêt ĸollarnartunik tættaĸarĸonnagit, Gûdemigle ômajomik; tâpsoma tamainik angijomik tunnitsivigingmattigut attoræksaptingnik;

18 Pitsiarnerĸovlugit, ajungitullinermiglo akluerĸovlugit, ĸunnunatik tunnijerĸovlugit ikajorĸovlugillo assimingnik;

19 Taimailiordlutik ingmingnut tungaviksautsiartunik perĸutiksarsiniarĸovlugit nelliutuksamut, inôtsemik nâksaungitomik tigusijungnarĸovlugit.

*20 **Omât!** Timôteuse, illingnut sungertûtigijaumajoĸ ivleritsainaruk, allakillo oĸâlagalâdlarnerit anerniliungitut ĸoksalainerit, inuillo sullinatik nertôtijut illisimanermik akkiortigêngningit.

21 Illangit taimaitoĸarlutik oĸarput, okpneĸ tammaigivlugo. Saimarsautib illagilitit. Amen.

Sivorlit makkoa Timôteusemut aglaktaumavut Laodizêamit iglugasæksônerôjunit Frigiame Pakatianame.

PAULUSIB AGLANGITA AIPAINGIT TIMOTEUSEMUT.

KAPITEL I.

Timôteuse soĸĸosijuerĸojaucoĸ. Paulusib Rômame parngnaĸaersorsimajub illinganinganik.

PAULUSE Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, angersimâneĸ inôgutilik Kristuse Jêsusemêtoĸ mallik-lugo,

2 Timôteusemut ernimnut nagligijamnut: Gûdib Atâtab, Kristusiblo Jêsusib Nâlegapta saimarsautiminut nâpkigosungnerminullo, ullapirsautiminullo illagilitittôĸ.

3 Kujagivara Gûde, kivgartortara sivorlerijakka malliklugit issumamut ivsornaitomut, soraernanga erĸatsainarapkit tuksiarnimne uvlôtillugolo unnuamelo.

4 Kugviornît erĸarangapko, angijomik kippilerpunga takkojomavlutit, ĸuviasungnermik illumertaujomavlunga.

5 Erĸarangapkolo okpernek illungnêtoĸ takkormôjuitoĸ, sivorlermik anânatsiarne Loidame inneĸalauĸtoĸ, anânangnelo Eunikeme; ĸollangilangale illingnêninganiktauĸ.

6 Tamanna pivlugo erĸaitipagit, ômartitserĸovlutit Gûdib tunnergutânik illungnêlertomik, aggamnut pattingmilaurapkit.

7 Anernermik sivôrajomik Gûdib tunitsivigilaungimattigut, pitsartunelingmigle, naglingniktomiglo, idluartomiglo.

8 Taimaimat kangusungniarnak kigligiutsineĸ Nâlegaptingnik pivlugo, pivlungalônêt ĸellaksugaujunga tâmna pivlugo; uvaptulle kappiasuktitauneĸ oĸautsit tussarnertut pivlugit ĸunnuginago pît Gûdib pitsartuninganut.

9 Tâpsoma piulilaungmattigut, ĸaiĸovlutalo ĸaiĸojinermut ivsornaitomut, piniarnivut pitjutiginagit, issumasimanerminulle saimanerminullo tunnitsivioniptingnut Kristuseme Jêsuseme sillaĸsoaĸ pigiarĸârtinnago;

10 Mânnale nellonaertisimavoĸ piulijipta Jêsusib Kristusib saĸĸijârninganut; tâpsoma toĸĸo nukkingêrtimmago, inôtsemiglo asserojuinermiglo ĸaumajomut pititsingmat oĸautsinut tussarnertunut;

11 Tamattominga perĸojauvunga oĸâlajuksaulunga, Apostoleojuksaulungalo, nellojunullo ajoĸertuijôjuksaulunga.

12 Tamannataut pivlugo taimak kappiasuktitauvu ŋga; kangusûtigingilarale tamanna; okpervigijara ĸaujimagapko, nellutsanginivaralo, tâpsoma pigumitâĸ piksara sapputijungnarmago uvluksaĸ imna tikkidlugo.

13 Ajoĸertûseĸ atsuilinartoĸ, uvamnit tussâjat, okpernermiglo naglingnermiglo Kristuse Jêsuseme, igjaræksarivlugo ajoĸertûtigitsainaruk.

14 Pigumitâksaĸ (tunnergusiarijat) ajungitoĸ tamanna torĸoruk Anernermut ajunginermut uvaptingnik inneĸartomut.

*15 **Tamanna** ĸaujimavat, Asiamiut illûnatik tunnungmanga; taipkoa illagik Figelluselo Hermôgeneselo.

16 Onesiforusikut Nâlekab nâpkigiligittôĸ: tapsoma nakĸoksiteĸattalaungmanga, kangusûtigilaurnagillo ĸellaumgujarijakka;

17 Rômamulle pigame, attaruilivlune ĸennilauĸpânga, nennivlungalo.

18 Nâlekable tunnitsivigiliuk nâpkigijaunermik, nagvârĸovlugo Nâlekame uvluksab nelliuniksangane. Kanorlo angijomik pitsiarvigilaungmanga Efêsuseme, ĸaujimavotit.

KAPITEL II.

Timôteuse nertornardlune ajoĸertuerĸojauvoĸ, ânianartunuttauĸ sangutitaulugane, ajoĸertuinerluktut akkerartorlugit.

TAMANNA pivlugo ernîk sôngolerit saimarsaumut Kristuse Jêsusemêtomut.

2 Uvamnillo tussartatit unuktut kigligiudsijungnartut tussâtillugit, tamakkoa pitikigit inungnut nellâgôrtunut, assimingnik ajoĸertuijungnartunut.

3 Kappianartunik ĸunnunak, Jêsusib Kristusib sorsuktuksangatut ajungitotut.

4 Sorsuktuksat neliat illangiutinasuangilaĸ nunab pinginik, idluarijaujomagame sorsuktuksauĸojiminut.

5 Ajugaunasuartoĸarangallo (sorsuklune) niaĸôsertauniangilaĸ, kissiane idluartomik ajugaugune.

6 Perorsêvingmik sennajoĸ, perorsianik nerrerĸârtuksauvoĸ. Kanagikit oĸautsikka.

7 Nâlekable tukkisitiniarpâtit tamainik.

8 Jêsuse Kristuse erĸarniaruk, toĸĸungajunit makkitoĸ, Dâvidib kinguvânga, oĸautsit tussarnertut oĸautigijakka malliklugit.

9 Tamakkoa pivlugit kappiasuktitauvunga ĸellaksugauvlunga aglât, idluitullijotut; Gûdible oĸausingit ĸellaksugaungilat.

10 Tamanna pivlugo kappianartut tamaita ĸennuersârutigivakka annerimajut pivlugit; tâpkoatauĸ piulijaunermik Kristuseme Jêsusemêtomik perĸovlugit, ânanaunek nâksaungitoĸ illagællugo.

11 Tamædja oĸausek okpernartoĸsôjoĸ: toĸĸoĸattigigiuptigo, inôkattigijomârivavuttauĸ;

12 Kennuersârupta, attanioteĸattaujomârivogut; missiarutigiguptigo, missiarutigijomârivâtiguttauĸ.

13 Uvagut okpingikalloaruptalônêt, tâmna nellâgôtsainarpoĸ; ingminik missiarutigijungnangilaĸ.

*14 **Tamakkoninga** erĸaitikit, kigligiutsilerillo Nâlekab sângane, oĸausituinait pivlugit akkerartorĸonnagit; tamanna attungimat, tussartulle kigdlormut sâtitsungnarpait.

15 Pinasuatsialerille Gûdemut tækkotilutit idluartomik sennajotut passijaksaungitotut, miksekârnerub oĸausinginik ingmigôlingatitsijotut idluartomik.

16 Anerneliungitut ĸuksalainerit oĸâlagalâdlarnerit allakit; angijomik aglivalliatitsingmatta idluitullinermik.

17 Taipkoalo oĸausingit siamarterdlutik sujuktitsivut uviniub ukkisimaningatut; taipkoa illagik Himenêuselo Filêtuselo.

18 Taipkoa miksekârnek tammaivâk, makkinermik pijarêrtomik oĸarlutik; illangitalo okperningit mumiktilauĸpait.

19 Gûdible tungavilianga sôngojoĸ aulajungnangerpoĸ, imaitomik nellunaikutalik; Nâlekab pine illitarivait; imaitomiglo: Kristusib attinganik taisijoĸ idluitullinermik attorungnaerle.

20 Iglomele angijome illuleĸutekarpoĸ Goldiniglo Silberiniglo kissêniungitoĸ, ĸejungniglole machaniglo; illangillo nertornartomut, illangille nachonartomut illingavut.

21 Tagva neliat avikune inungnit tâpkonangat, tâmna illuleĸutauniarpoĸ ivsornaitoĸ, nertornartoĸ, iglub inuanut attornarlune, ajungitullinernullo tamainut attuinauvlune.

22 Inôsuktut ikligunerivaktangit ĸemmangniakit; idluarnerle pinasuaruk, okpernerlo, naglingnerlo, ullapirsainerlo illûnaita Nâlekamut tuksiartut illagivlugit ômamut ivjornaitomut.

23 Appertsûtille sillaitut attungitullo allakit, nellunginangne, aivatitsituinarmatta.

24 Nâlekable kivganga aivasungutailijuksauvoĸ, tamainulle inôtsiarlune, ajoĸertuinermik pitsiarlune; ningarosuktunik kammangitsertorungnarlune ĸennuersârnermut;

25 Tappatojullo innerterungnarlugit, (nerriuklune,) Gûdib taipkua sukutsiane tunitsiviginiarmangâgit ĸaĸĸialernermik, miksеĸârneĸ illitarijungnarlugo;

26 Amalo tuppalerniarmangâta Sâtanasib niganganit? tâpsomunga nappersimagamik, pijomajanganik piniartuksauvlutik.

KAPITEL III.

Nelliutut kingorlerpât, ajoĸertuinerluktullo, unangmijaunerillo, aglaillo hailigit attornarningat oĸautauvut.

1 TAMANNALE nellojungnaeruk, uvluksane kingorlerne nangianartoĸsoarnik nelliutoĸaromârmat.

2 Inuĸaromâlermat ingmingnik piojorijoĸsoarnik, pijomatudlartunik, nertortaujomajunik, pimariutertunik, mittauteĸadlartunik, angajoĸâmingnik nâlengitunik, ivjornartunik,

3 Naglijuitunik, saimajuitunik, terliaĸattaijunik, nâmaksijuitunik, erĸsinartunik, ajungitomik naglingitunik,

4 Oĸauteĸaluktunik, illerakutisuitunik, piblingaitunik, allianarluktunik unganersaujunik Gûdemit;

5 Gûdemik nâlekteojârtunik, pitsartuninganigle saĸĸertitsijomangitunik. Taipkoatauĸ allakit.

6 Taipkoa illangit iglunut terliarutivlutik pullârĸattarput, (oĸautsimikut) arnakulluit napperdlugit, arnat ajortoliksuit, sunatuinarnullo ikligunernut tessiortaujut,

7 Illinniatsainartut, miksеĸârnerle illitarivlugo sappertut.

8 Sorlole Jannesib Jambresiblo Môsese akkertulaungmakko, taimaktauĸ tâpkoa miksеĸârneĸ akkerartorivât; inuit ukkua asserorsimajunik issumagit okperneĸ ajulerpât.

9 Akkunêrtomigle taimainiangilat; sillainingit saĸĸerniarmatta illûnainut, ipkotitunaĸ.

*10 **Igville** tukkisitsiarpat ajoĸertuinera, illuseralo, issumasimaneralo, okperneralo, kammangitsertorneralo, nagligosungneralo, ĸennuersârneralo,

11 Unangmijauneralo, kappiasuktitaunikkalo tukkisilauĸtakka Antiochiamêdlunga, Ikôniamelo Listramelo, ĸanoĸ angijomik unangmijaugama tâvane; Nâlekablo piulilauĸpânga taipkonangat tamainit.

12 Illûnatiglo Gûdib idluarijanganut inôniaromajut Kristuse Jêsuseme, unangmijaunek attoræksarivât.
13 Inuille ajortut uivêriklertullo ajorpallianiarput, tammartitsivlutik, tammartitaularmiglo.
14 Igville sokkosijuilerit, sorlo illinnialauravit, sorlolo perkojaugavit, kaujimavlutit kina illinniartitsijigilaurangne.
15 Sorrusionernillo kaujimagangne aglait hailigit, tâpkoa ajokertortaujutigijungnarpattit, piulijaukovlutit okpernermut Kristuse Jêsusemut.
16 Aglait tâpkoa illûnatik Gûdemut pititaumajut attornarput ajokertûtsemut, innerterinermullo, âkiniarnermullo pidlarnermullo idluarsinerme;
17 Gûdib inukottinga nâmaksiniarkovlugo pijungnarsilunelo ajungitullinernut tamainut.

KAPITEL IV.

Timôteuse kaiblartaugannerpok.

TAGVA kigligiutsivunga Gûdib Nâlekablo Jêsusib Kristusib sângane, tâmna erkartuijomârmat inôjuniglo tokkungajuniglo sakkervingme nâlegauvingmelo nelliuningane.
2 Okausek okâlatigiuk attaruilivlutit, piviksaungmangât, piviksaungimangâllônêt; sivôrasârilutillo, sillukutillo, kaiblailutillo kennuersârnermullo ajokertuinermullo illûnânut.
3 Nelliutsomârmat ajokertûtsemik atsuilinartomik ômisugvingat; kajungilârnermingnulle ingmingnut ajokertuijuksatârniarpnt, siutimik ungilautigijangit (tussarnerijangit) malliklugit;
4 Miksekârnermik siutitik tunnutsitilugit, tukkekangitunullo okautsinut sâdlutik.
5 Igville pigârit illûnâne, kappianartut kunnutiginagit, okautsinik tussarnertunik okâlajotut, nâmaksitiniaruk kivgartortuksaunît.
*6 **Uvanga** tunnergutautitaujarêlerama, aviniarviksaralo nelliutivok.
7 Sorsulaukpunga ajungitomik sorsugiamik, arvertarnimnik nâmaksititsilaukpunga, okpernermêtsainalaukpunga.
8 Illa mânna idluarnerub niakôtâ illimavok piksamnut, Nâlekab idluartomik erkartuijub tunnijomârtanga uvamnut uvluksame ipsomane; uvamnutuinaungitorle, illûnainulletauk sakkerninganik kuviasûtekartunut.
*9 **Omarilerille,** tuavitomik tikkiniarlutit uvamnut.

10 Dêmasib ĸemmaugmanga, sillaĸsûb tamattoma pinginik ungalernerame, Tessalônikamullo aularlune; Kressense Galâtsiamut (aularivoĸ), Tituse Dalmâtsiamut.

11 Lukasib kissime najorpânga. Markuse illingnut pilugo, neksarlugolo pît; attortuksarigapko kivgartornermut.

12 Tichikuse Efêsusemut tillilauĸtara

13 Tikkiniaruvit, ulliksoara neksaruk, Troasemut Karpusikunut ĸemmalauĸtara; aglaillo, anginersamik pergamentit (puigornagit).

14 Aleksanderib kannutjerijub angijomik kappiasuktilauĸpânga. Nâlekable akkiniaromârpâ illiolauugninga malliklugo.

15 Igvittauĸ tâmna ulloreagiuk; oĸausivut angijomik akkerartulaungmagit.

16 Akkiornimne sivorlerpâme kinamik illaĸalaungitunga, illûnatigle ĸemmakpânga. Issumagijauniaratiktôĸ tamanna pivlugo!

17 Nâlekable nangerĸattigivânga nakkoĸsitilungalo, oĸausek tamanna nâmaktomik oĸautigijauĸovlugo uvapkut, nellojullo illûnatik tussaumavât. Piulijauvungalo Loevib sigguanit.

18 Nâlekablo piuliniarpânga ajortunit tamainit, ikajorlungalo nâlegauvingminut ĸilangmêtomut. Tâmna nertortaule issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

19 Salutikit Priska Akvilaselo, Onesiforusikullo.

20 Erastuse Korintemêtualauĸpoĸ; Trofimuselo ĸannimajoĸ ĸemmakpara Milêtusemut.

21 Attaruililerille okkiôkârtinnago tikkiniarlutit. Eubulusib, Pudensiblo, Linusiblo, Klaudiablo ĸattangutigêllo illûnatik salutipâtit.

22 Nâlekab Jêsusib Kristusib anernît illagiliuk! Saimarsautib illagilise! Amen.

Timôteusemut agiait aipangit aglaktaumavut Rômame, Pauluse aipânik saĸĸertitaugame attaniviksoarmut Nêromut.

PAULUSIB AGLANGIT TITUSEMUT.

KAPITEL I.

Ajoĸertuinerôjut ĸanoĸ illingajariaĸarningœnnik. Ajoĸertuinerluktut akkerartortaujuksauningœnnik.

PAULUSE, Gûdib kivganga, Jêsusible Kristusib Apostelinga, Gûdib annerijangita okperningit pivlugit, illitarijauĸovlugolo mikseĸârneĸ Gûdemik nâleĸojijoĸ,

2 Nerriugællugo inôseĸ nâksaungitoĸ, tamanna Gûdib sæglotuitub angersimanerilauĸtanga, sillaĸsoaĸ pigiarĸârtinnago;

3 Nelliunerminele oĸautsine ĸaujijautilauĸpâ oĸâlanikut; tamattominga uvanga perĸojaujunga Gûdib piulijipta perĸojanganut:

4 Titusemut ernimnut nellâgôrtomut okperneĸarĸattigêngnivuk pivlugo: Gûdib Atâtab Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib piulijipta saimarsautiminut, nâpkiningnerminullo, ullapirsautiminullo illagilitittôĸ!

*5 **Tamanna** pivlugo Kretamut ĸemmalauĸpagit, igvit nâmaksititserĸovlutit âĸilaungitamnik sulle, angajoĸaunerôjuniglo (illagêt) pitilugit iglugasaksoarne tamaine, sorlo perĸolaurapkit:

6 Passijaksausuertomik pitaĸarpat, arnab attautsib uinganik okpertunik ĸittorngalingmik, ĸoksalaineĸ pivlugo passijaungitomik, tappatungitomiglo.

7 Ajoĸertuinerôjoĸ passijaksausuertuksaungmat, Gûdib iglunganik pairsijotut; ingminênaĸijomanane, ningarosuksâranelo, Wainetuluadlarane, illeranaromanane, nachonartomik perĸutiniarasuarane;

8 Siniktarviogajuklune, ajungitomiglo nagligosuklune, nâmatuinartomik pilune, idluarlunelo, ivsornailunelo, ikliguktaililunelo;

9 Oĸausee okpernartoĸ ajoĸertûtiksaĸ attaruilivigilugo, pijungnarĸovlugo ajoĸertûtsemut atsuilinartomut ĸaiblailune, pidlarlugillo akkerartortut.

*10 **Unnungmatta** nâlegomangitut, piungitunik oĸausiggit tammartitsijullo, kippimajut sugaluluardlutik.

11 Taipkoa ĸanningit simiklugit pijariaĸarpoĸ; iglomioĸattigênik illûnainik mumiktitsingmatta, idluangitunik ajoĸertûserijæksaungitunik pivut, kangunartunik perĸutiniaromavlutik.

12 Taipkoa nangmineĸ illangat, nellautaijoĸottingat oĸalaujuvoĸ: „Krêtamiut tagva sæglotsainartut, nergjutiâluit, natjallo erĸeasuktut!“

13 Kigligiutsineĸ tamanna nellâgôrpoĸ. Taimaimat innertidlakit, okpernerme atsuiliolerĸovlugit,

14 Nâlektaililugit Jûdit oĸâlaningit tukkeĸangitut, inutuinaillo perĸojangit, mumiktitsijut miksеĸârnermik.

15 Ivsornaitune illûnatik ivsornaiput; ivsornartunulle okpingitunullo ivsornaitoĸangilaĸ, erĸarsautingille issumangillo tamarmik ivsornadlarput.

16 Gûde illitarivlugo oĸarput, piniarnermingnulle missiarutigivât; Gûdemut maĸĸojungnaramik, tappatojoĸsôlarmiglo, sappertoĸsôvut ajungitullinernut tamainut.

KAPITEL II.

Inutoĸaujut inôsuktullo kivgallo illusiksanginik. Gûdib saimaninganik illûnainut saĸĸijârsimajomik.

IGVILLE oĸâlaniarit ajoĸertûseĸ atsuilinartoĸ mallitsiarlugo:

2 Ituit âmaingajôjârtailitsainarĸovlugit, ĸuksalailugatik, nâmatuinartomiglo pilutik, atsuilerĸovlugit okpernermelo, naglingnermelo, ĸenuersârnermelo.

3 Taimaktauĸ ningiut ivsornaitutitut inôniarĸovlugit, terliaĸattaisuerlutik, Wainetuluadlaratik, ajungitomik ajoĸertuivlutik.

4 Uilingnik inôsuktunik ajoĸertuerĸovlugit, tâpkoa nâmatuinartomik perĸovlugit, uitik nagligilugit, ĸittorngatiglo nagligilugit;

5 Sillatoĸovlugit, ikliguktailivlutik, pairijæksamingnik pairserĸovlugit, ajunginiarlutik, uitik attanerilugit, Gûdib oĸausingit mittautigijaulerĸonnagit.

6 Taimaktauĸ nulliaggit inôsuktut oĸautiniakit, nâmatuinartomik perĸovlugit.

7 Illûnânele nangmineĸ igvit takkotilerit ajungitullinermik igjaræksauvlutit, illaĸangitomik ajoĸertûseĸardlutit opinarlutillo,

8 Atsuilinartunik erĸartortaujungnangituniglo oĸauseĸarlutit; akkerartorosuktoĸ kangusuĸovlugo, pitjuteĸarĸonnagolo oĸautigilukluta.

9 Kivgaujut (oĸautikit), nâlekamingnik nâletsiarĸovlugit, tamainik ĸuviagijanginik pilutik, kioluktaililugit;

10 Augigutsinatik, illûnânele nertornarlutik ajungilarmiglo saĸĸerlutik; Gûdib piulijipta ajoĸertûtânik nertornarsititserĸovlugit illûnâne.

*11 **Gûdib** saimarsautâ piulijaunartoĸ saĸĸersimangmat inungnut tamainut;

12 Kaujisarpâtigullo Gûdeĸangitut illusingit, sillaĸsoarmiullo ikliguningit allarlugit, nâmatuinartomik, idluartomiglo, Gûdelo nâleklugo inôniarĸovluta sillaĸsoarme tamattomane;

13 Nerriugijaksaĸ piloringnartoĸ, Gûdiviksûblo piulijipta Jêsusib Kristusib saĸĸerniksanga ânanaudlartoĸ utaĸĸilugo;

14 Ingminik tunnilauĸtub pivluta, piulijomavluta idluitunit tamainit, ivsornaititsijomavlunelo nangmineĸ inuĸotiksaminik, attaruilijunik piniarnernut ajungitunut.

15 Tamattominga oĸâlagit ĸaiblailutillo innerterilutillo illungertordlutit; kimullônêt nachogijautaililutit.

KAPITEL III.

Attanît nâlektaujuksauningœnnik, uvagut tappatojogut nâpkigijaumagapta Kristusikut. Ajungitullerĸojinermik, sunatuinarniglo assinginik.

ERKAITIKIT, attanivit attanersuillo attanerilugit nâleĸovlugit, ĸunnutuidlutik piniarnernut ajungitunut tamainut;

2 Kimiglônêt mittauteĸaratik, akkerartortaililutik, inôtsiarlutik, ningarosujuinermik saĸĸertitsilutik inungnut tamainut.

*3 **Uvaguttauĸ** sivorngane sillaitoĸsôlaungmigapta, tappatolaptalo, tammartadlarluta, ikligunerit kivgartorlugit, sunatuinarniglo alliadlarluta, ningarosungnermelo annerudjinermelo arvertarluta, ômigijigêklutalo.

4 Gûdible piulijipta illanâĸarninga nagligosungningalo saĸĸijârmanik,

5 Idluartullinerit pinialauĸtavut pitjutiginagit, nâpkigosungnerminulle tâpsoma piloriktilauĸpâtigut, erniangupsârnerub ubvautânut, Anernerublo ajunginerub nutângortitsininganut,

6 (Gûdib) kovilauĸtangata uvaptingnut amigangitomik Jêsuse Kristusikut piulijiptigut;

7 Uvagut tâpsoma saimarsautânut idluartitaumalertogut, nerriungnermut kingormgujijuksauĸovluta inôtsemik nâksaungitomik.

*8 **Tamædsa** oĸausek okpernartoĸsôjoĸ. Pijomavunga tamakkoninga ajoĸertuerĸovlutit soĸĸosijuidlutit, okpertut Gûdemut ajungitullinernik attaruilerĸovlugit. Tamakkoa idluarput attornalarmiglo inungnut.

9 Allakille appersûtit sillainiggit illagêt kinguvânginik, aivadlarnerillo akkerartûtinerillo perĸojat pivlugit; tamakkoa piungimatta attornaratiglo.

10 Inuk ajoĸertuinerluktoĸ ĸemmaguk attausiardlugo aipâniglo innertilauĸârdlugo;

11 Kaujimavlutit taimaitoĸ mumiksimangmat idluitullilarmelo, nangminerminut erĸartortaumajotut.

*12 **Artêmase** tilligupko illingnut, Tichikuselônêt, tuavilutit ĸailerit uvamnut Nikopolisemut; issumasimagama okkêjomavlunga tagvane.

13 Zênase, perĸojanik illisimajoĸ, Apolluselo ajorniarĸôrtanginik pitilugik, tillikik.

14 Okpertoĸattivulle illiniarlît, ajungitullijungnarĸovlugit pijarialingnik ikkajorlutik, sullingitôlerĸonnagit.

15 Illûnatik uvamnêtut salutipâtit. Salutikit tamaita uvaptingnik nagligosuktut okpernerme. Saimarsautib illagilise illûnase. Amen.

Makkoa aglaktaumavut Nikopolisemit Mazedôniame.

PAULUSIB AGLANGIT FILEMONEMUT.

Filemône ĸemmacigijauvoĸ, kivgane Onêsimuse issumagijungnaerrigilugo, ĸemmalaungmago.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib (kivganga) ĸellaksugaĸ, Timôteuselo ĸattangutiga, Filemônemut naglingnartomut piniarĸattiptingnut,

2 Appiamullo (arnamut) naglingnartomut, Archippusemullo sorsugiaĸattiptingnut, okpertoĸattigénullo iglungnêtunut.

3 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

4 Gûdiga ĸujagivara, issumagitsainarlutit tuksiarnimne;

5 Tussaumagama naglingnerijarnik okpernerijarniglo Nâlekamut Jêsusemut, ivsornaitunullo tamainut.

6 Okperneĸarĸattaunît pitsartutitauĸovlugo, illitarsinermut ajungitunik tamainik illipsingnêtunik Jêsuse Kristusikut pijunik.

7 Naglingnîlle ĸuviasûtigivavut angijomik mannigortigællugolo; ivsornaitut ômatingit nakkoĸsititaungmatta illingnut, ĸattangutiarsuvut.

*8 **Taimaimat** sivôraluârsungikalloartunga Kristuseme, piniaræksarnik perĸolutit,

9 Naglingnermulle ĸaiblatuinarnersarivagit, uvanga imaitunga Pauluse inutoĸaujunga, mânnale ĸellaksugaujungatauĸ Jêsuse Kristuse pivlugo.

10 Kaiblarpagit tagva, ernera Onêsimuse pivlugo, ĸellaksorsimanimne ernertârijara:

11 Nelliutome annigortome attulaungitoĸ illingnut, mânnale illingnut uvamnullo attortuksaulertoĸ, tâmna uttertilugo tillivara.

12 Igville tâmna, tagva ômatiga, illaliolauruk.

13 Uvamnêtsainarĸojomalauralloartara kivgartoŗtigivlugo simmerdlutit, ĸellaksorsimanimne oĸautsit tussarnertut pivlugit;

14 Perĸojijomatinnagle pijomalaungitunga, perĸojaunermit ajunginiarnît perĸonnago, ĸunnunginermille.

15 Immaĸâ tamanna pitjutigællugo annikitomik illingnit avilaungnerpoĸ, issoĸangitomut illingnêtsainarĸovlugo;

16 Mânna kivgatun-itsungnaerlune, kivgaujomille anginersaujotut, ĸattangutitut naglingnartotut; uvamnut angijomik, angiluartomigle illingnut, uviningme Nâlekamelo.

17 Tagva illagijaktut-inasugigumga, illalioruk uvangaujârtilugo.

18 Sumigle idluitullivigilauĸpattit, akkiliksaĸarpallônêt illingnut, uvamnut illingatilaukit.

19 Uvanga Pauluse aggamnut nangmineĸ aglakpunga, uvanga akkilerniarpakka. Oĸarvigingigalloarpagit, uvamnut akkiliksaĸaravit illingnik nangmineĸ.

20 Illa, ĸattangutiarsuga, ĸennuvlunga pivagit, ĸuviasûtigilagit Nâlekame; ômatiga nakkoĸsititsuk Nâlekame.

21 Nâlengniaravit sungertûtigivlutit aglagvigivagit; nellungilangatauĸ, oĸautsima angerĸejanginik pimiaravit.

*22 **Tamanna** illavlugo sinniktarviksamnik pinialerit; nerriukkama tuksiarnise pitjutigivlugit tunnijauniartunga illipsingnut.
23 Epafrasib ĸellaksorsimaĸattima Kristuse Jêsuse pivlugo,
24 Marĸusiblo, Aristarĸusiblo, Dêmasiblo Lukasiblo piniarĸattima salutipâse.
25 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata anernise illagilitsuk. Amen.

Tamakkoa aglaktaumajut Rômame Onêsimusib neksalauĸpait.

AGLAIT EBRÊERINUT.

KAPITEL I.

Kristusib, Gûdib erningata, anginersavaksôningamik Engelinit.

ITSAKSOAK Gûdib sivorlît oĸarvigilauramigit unnuktoertorlune sunatuinarniglo illiorlune nellautaijutigut,
2 Kingorlermik Ernikut oĸalauĸpoĸ uvaptingnut uvlune tamakkonane. Tâmna kingormgujijuksangortilauĸpâ tamaitaĸsoarnik, tâpsomûnatauĸ sillaĸsoaĸ pingortilauĸpâ.
3 Tâmna, (Gûdib) ânanauningata ĸeblariutinga, illinganingatalo adsiluanga, tamainiglo pairsijoĸ oĸautsiminut pitsartudlartomut, ajorniptingniglo pêjailauĸtoĸ nangminermigut, iksivavoĸ Nâlegaviksûb tallerpiata tungâne ĸotsingnerme.
4 Engelinit taimak ajunginerôjoliarimavoĸ, attermik taipkonangat nâlengnarnersamik kingormgujigame.

*5 **Engelit** nelliænnut oĸarsimanermât: Ernerivagit, uvlome ernertârivagit? Imâglo: Âtâtaginiarpânga, uvangalo erneriniarivara? [Img. 2, 7. 2 Sam. 7, 14.]

6 Amalo, erniangoĸârtoĸ sillaĸsoarmut ittertinamiuk, oĸarpoĸ: Gûdib Engelingitalo illûnatik tuksiarvigijaksarivât. [Img. 79, 7.]

7 Engelit pivlugit oĸaralloarpoĸ: Engeline annoringortipait, kivganelo ikkoâlajungortilugit. [Img. 104, 4.]

8 Ernerle pivlugo oĸarpoĸ: Gûde, iksivautat issoĸangitomit issoĸangitomut itsainarpoĸ; nâlegauvikpît ajaupianga opigijaujutiksaĸ naggojôvlune opigijautiksauvoĸ.

9 Idluarneĸ ivlerivat, illuserlungnerillo ômigivattit; tamanna pivlugo Gûdib, Gûdivît mingoalauĸpâtit orĸsumut ĸuviasûtiksamut, piluartomik illangnit. [Img. 45, 7. 8.]

10 Igvillo, Nâlegaĸ, nuna pigiarninganit tunganeĸtâlauĸpat, ĸillaillo aggakpît sennamajangit.

11 Tâpkoa nungujomârput, igville itsainaromârpotit; tâpkoalo nutaujungnaerpalliajomârput illûnatik annorâtut,

12 Ulliktut ablatsângortitsomârpattit, ablatsângoniarput tagva; igville tâmnautsainarpotit, Jâritillo nâniatsangilat. [Img. 102, 26—28.]

13 Engelille neliænnut oĸarsimanerĸâ: Tallerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerĸârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut? [Img. 110, 1.]

14 Taipkoa illûnatik anerniongilât kivgartortuksauvlutik; tillijaumajut kivgartorĸojauvlutik piulijaunermik kingormgujijomârtut pivlugit?

KAPITEL II.

Kristusib, inûb erningata, angĕnersaraksôninganik Engelinit.

1 TAIMAIMAT oĸausek tussartavut nâleluariaĸarpavut tamarĸonnata.

2 Oĸausek Engelitigut oĸautaumajoĸ aulajungnangermat, idluitullinerillo nâlenginerillo illûnatik pigiarninginit akkilertaumangmatta:

3 Kanoĸ uvagut ĸemâjungnarĸitâ, piulijauneĸ taimak angitigijoĸ kammagingikuptigô? Tamanna Nâlekab oĸautigeĸâlaungmago, tamattominga tussartut ĸaujijautipât uvaptingnut.

4 Gûdibtauĸ tamattominga kigligiudseĸattigivait nellunaikutanut, tattamnartullinernullo, pitsartunernullo sunatuinarnut, Anernerublo ajunginerub tunnergutauninganut, tunniorĸaigame issumaminik.

*5 **Engelit** nâlegangortilaunginamigit sillaĸsoarmut pijomârtomut, oĸautigijaptingnut.

6 Kigligiudsijoĸarporle aglait illangine imâk oĸartomik: Inuk sunauvâ, taimak issumagigangne, inûblo erninga, taimak pairigangne?

7 Annikitomik Engelinit mingnersauterĸârdlugo, nertornarnermik nâlengnarnermiglo niaĸôsilauĸpat, aggaĸpîllo pingortitanginut Nâlegangortidlugo;

8 Tamaita pitilauĸpattit ittigangita attânnut. [Img. 8, 5—7.] Tamaita tâpsoma attânnut pitinamigit, sumik kikkitaĸarĸojingilaĸ, tâpsominga nâlegaĸangitomik; sullele takkungilavut tamaita tâpsoma attânnut pititaumangmatta.

9 Tâmnale annikitomik Engelinit mingnersautitaujoĸ, Jêsusiongmat takkovavut, toĸĸub ânernadlarningagut niaĸôsersimajoĸ nertornarnermik nâlengnarnermiglo, Gûdib nâpkiningninganut toĸĸomik ôksiniarĸovlugo tamaita pivlugit.

10 Pijariaĸalaungmat Gûdemut (tamaitaĸsuit tâmna pivlugo ingmatta, tâpsomungalo tamaitaĸsuit pingmatta,) âniatitaunermut nâmaksititsomavlugo tâmna ĸittorganik unuktunik ânanaunivingmut pititsijoĸ, tâpkoalo piulijigigangat Nâlegaĸ.

11 Ivsornaititsijorlo ivsornaititaujullo, illûnatik attautsemit pingmatta. Tamanna pivlugo kangusungilaĸtauĸ ĸattungutiminik taivlugit.

12 Oĸarporlo: Attît oĸautigijomavara ĸattangutimnut, illagêktullo akkorngænne nertoromavagit. [Img. 22, 23.]

13 Amalo: Tâmna tættigijomavara. Amatauĸ: Ahâk, mânêpunga ĸittorngallo Gûdib tunnilauĸtangit uvamnut. [Jes. 8, 17. 18.]

14 Taimaimat, sorlo sorrutsit uvineĸarlutiglo auĸarmatta, tâmna ukkutitunaĸ tamakkoninga illangiusimavoĸ, toĸĸominut pitsartuerutijomavlugo toĸĸub pitsartuninganik peĸartoĸ, tagva Sâtanase,

15 Kivgaujungnaertilugillo tamaita kivgaksainaujut inôsermingne tamât, toĸĸo erĸsigivlugo.

16 Engelit illilertunginamigit, Abrahable kinguvângit illilertorpait.

17 Tamanna pivlugo ĸattangutine illûnâne adsigijariaĸalauĸpait, nâpkigosulerdlune, nellâgôrtomiglo ajoĸertuinerôlerdlune Gûdib sângane, inuit ajorningit issumagijaujungnaerĸovlugit.

18 Siorniklauĸlune nangmineĸ ôktortaumagame, ikkajorungnarpait ôktortaulertut.

KAPITEL III.

Kristuse Môsesemit anginersauvoĸ. Taimaimat Kristuse tunnudlugo ulloreanadlarpoĸ.

TAMANNA pivlugo illipse ĸattangutigêktose ivjornaitose, ĸaiĸojaumaĸattaujose ĸaiĸojinermut ĸilangmit pijomut, Apostele taimna ajoĸertuinerôvlunelo oĸautigijavut, Kristuse Jêsuse ullernaigisiuk;

2 Nellâgôrtoĸ taimaititime sângane, sorlo Môsese pilaungmat tâpsoma (Gûdib) iglungane illûnâne. [4 Môs. 12, 7.]

3 Tâmnale Môsesemit nertornarnersauvoĸ, igloliortoĸ, nakorinarnersaungmat iglomit.

4 Iglut illûnaita sennajaulerput kinamut; tamainigle pingortitsijoĸ, tagva Gûde.

5 Môseselo tâpsoma iglungane illûnâne nellâgôlauralloarpoĸ kivgatut, oĸautigijauĸovlugit oĸautigijaksat.

6 Kristusele Érniovlune (Gûdib) iglunganut nâlegauvoĸ; iglunga tamædsa uvagut, sungertûtiksaĸ nerriungnerlo nertornautigijavut aulaijungnangeruptigik naggatânut.

*7 **Tamanna** pivlugo, sorlo Anernek ajunginek oĸausekarmat: Uvlome, nippinga tussarupsiuk,

8 Omatise mangaitinasigik, sorlo ipsomane pingmatta, ôktortaunerub uvlungane inuĸajuitome.

9 Taipsomane atâtapse ôktormanga; nautsertorpânga, piniarnikkalo takkolauĸpait Jarit 40it nâvlugit.

10 Taimailiormatta, inuĸattigênik taipkoninga ningârosûtekalilauĸpunga oĸarlungalo: Omatimikut tammatsainarput! apĸosinikkalo ĸaujimalaungilait.

11 Taimaimat ningarlunga oĸarmarilauĸpunga: Merngoerservioĸojamnut ittertuksaungilat. [Img. 95, 7—11.]

12 Udjertoritse ĸattangutikka, nelise illipsingne ômateĸartailile ajortomik, okpingitomik, Gûde ômajoĸ nâlegungnaerlugo pijomik.

13 Uvlulle tamaita nangminipsingnik ĸaiblainiaritse, sulle uvlomeotillugo; akkunapsingne sittititaujoĸarĸonnago ajornerub uivêriklerninganut.

14 Kristuse illangiubvigigaptigo, sungertûteĸarnivut aulaijungnangeruptigo naggatânut,

15 Oĸartoĸartillugo: Uvlome, nippinga tussarupsiuk, ômatise mangaitinasigik, sorlo taipsomane ningaĸsaivingme pingmatta.

16 Illangita tussaramitsuk, ningaĸsaivut; illûnatiungitorle, Môsesikut Egiptenemit aulalauĸtut.

17 Kikulle ningarosûtigivagît Jârine 40ine? idluitullijut pitjutigilaungilagît, timingit taipkoa asserormatta inuĸajuitome?
18 Kikkulle merngoerserviokojaminut itterniangitut oĸautigimarilauĸagît? okpingituungitôĸ?
19 Okpinginermut tagva itterneĸ ajulermatsuk, takkovogut.

KAPITEL IV.

Gûdib inuĸotingita merngoêrserviksaĸarningœnnik sulle.

TAGVA mânna udjertorta angervionivut itterniarnivut merngoerserviokojanganut kamaginago pinata, nellivut kinguraiĸonnago.
2 Uvaguttauĸ oĸautsinik tussarnertunik oĸautjaumagapta taipkotitunaĸ; taipkoale piulijigilaungilait oĸautsit oĸâlatigijaujut tussartatik okperinginamigit.
3 Uvagut okpertogut pijomârapta merngoêrservingmut, sorlo oĸarmat: Ningarlunga oĸarmarilauĸpunga: Merngoêrserviokojamnut itterniangilat. Taipsomanele pingortitaumajut sillaĸsûb pigiarninganit sennamajarêrmatta,
4 Uvlut 7 ingat pivlugo aglait assingine oĸarpoĸ imâk: Gûdelo uvlut 7 bingœnne merngoêrserpoĸ sullinerminit tamainit. [1 Môs. 2, 2.]
5 Amatauĸ tamâne: Merngoêrserviokojamnut ittertuksaungilat.
6 Nelliuniksame sulle tamattomunga ittertuksaĸarmat, taipkoalo tamattominga oĸautjauĸârtut itterĸojaungimatta, okpingiringat pivlugo:
7 Ama uvlub assia taigivâ, taimak akkunêrtigijomik kingorngagut, Davidekut oĸarame: Uvlome, sorlo oĸarsimangmat, uvlome, nippinga tussarupsiuk, ômatise mangaitinasigik.
8 Jôsuab merngoêrservingmut pitilauĸpagit, (Gûdib) uvlub assia oĸautiginajalaungilâ kingorngagut.
9 Tamanna pivlugo sulle merngoêrserviksaĸarpoĸ Gûdib inuĸotinginut.
10 Merngoêrserviokojanganut pimajoĸ merngoêrsermat sullinerminit, sorlo Gûde sullinerminit.
11 Tagva mânna attaruilita, merngoêrservingmut tamattomunga itterĸovluta, neliat kattaĸonnago, ipkoa okpingitut igjaræksarivlugit.
12 Gûdib oĸausinga ômanartôngmat pitsartudlalarmelo igluktut kênalingmit ipingnersauvlune, kibligutivoĸ saviklugit tarnelo anernerlo, patteĸtauĸ saunerlo, erĸartuijôvlunelo ômatib issumanginik erĸarsautinginiglo.

13 Pingortitamiglo takkuksaungitoĸangilaĸ tâpsomunga; illûnamassiatigle ijersimanatiglo saĸĸersimavut ijikita sângangne; tamanna oĸautigivavut.

*14 **Ajoĸertuinerôjoĸsoaĸarapta** tagva, Jêsusemik, Gûdib erninganik, ĸilangmut aimajomik; kigligiutsineĸ (okperniptingnik) attavigênarlavut.

15 Ajoĸertuinerôjoĸanginapta illapsugosugungnangitomik ajulerniptingnik, illûnânele ôktortaumajomik uvaptitut, ajorneĸaranele.

16 Taimaimat sivôralugata iksivautaĸsoaĸ saimarvigijauvik nellipsarlavut, nâpkigijaulerĸovluta, saimarsaumiglo nagvârĸovluta piulijaujariaĸarniptingne.

KAPITEL V.

Kristusib ajoĸertuinerôninganik.

AJOKERTUINERÔJUT neliat inungnit annerimajoĸ inuit pivlugit pititaulermat, Gûdib pinginik udsertorĸovlugo, tunnijerĸovlugo tunnergutinik toĸĸotæksaniglo ajornerit pivlugit;

2 Naiperĸotigosugungnarlune tammartunik nellojôvlutik, nangmineĸ sangênermik najorteĸarame.

3 Taimaimattauĸ, sorlo inuit pivlugit, taimaktauĸ nangmineĸ pivlune tunnerguseriaĸarpoĸ ajornerit pivlugit.

4 Ingminiglo taimak nâlengnarsititoĸanginivoĸ, Gûdemulle annerijaumajoĸ kissime (pivoĸ), sorlo Arone.

5 Taimaktauĸ Kristuse ingminik nâlengnarsitilaungilaĸ ajoĸertuinerôjomavlune, (nâlengnartipâle) tâpsomunga oĸartub: Ernerivagit, uvlome ernertârivagit.

6 Sorlotauĸ aglait assingine oĸarmat: Ajoĸertuijôvotit issoĸangitomut, Melchisedeub illinganingatut. [Img. 110, 4.]

7 Tâmna uviningme inôtillugo tuksiarnermiglo ĸennunermiglo tunnerguserpoĸ angijomik nipliadlarlune ĸugviudlalarmelo tâpsomunga piulijungnartiminut toĸĸomit; tussâjaugivorlo, Gûde nâlekkamiuk.

8 Erniogalloardlune Gûdemut nâlengnermik illinnialauĸpoĸ siorniortitaunerminut;

9 Tamaitalo nâmaksitinamigit, nalektiminut illûnainut piulijaujutaumalerpoĸ nâksaungitomik;

10 Gûdemut taijauvlune ajoĸertuinerôjomik, Melchisedeub illinganingatut.

*11 **Tamakkoa pivlugit** oĸausiksaĸaralloarpogut unnuktunik, nellonaertitsinerle oĸumaipoĸ, tukkisinajanginapse.

12 Illipselo akkunit ajoĸertuijuksaunajalauralloartose, ama ajoĸertortaujariaĸarpose Gûdib oĸausingita pigiarninginik aglât, immungmiglo pititaujariaĸarpose, nerĸiksaĸ pitsartujoĸ pinnago.

13 Nelliatale sulle immungmik pijariaĸartub oĸautsit idluarnermik ĸaujimangilait, nutarautuinarame.

14 Innersimajulle nerĸiksaĸ pitsartujoĸ nerĸigijæksarivait, imaitut: sungiutjinermut illisimatitaujunik issumaggit, nellojungnaerungnarlugik ajunginerlo ajornerlo.

KAPITEL VI.

Okpernermit kattangnerub nangianarninganik. Okpernerme sokkosijuerkojaunermik.

TAMANNA pivlugo Kristusib ajoĸertûsingita pigiarningat pijungnaerlugo, sivumuaromavluta inneriartoromavogut, tunganilêjomanata ama sâgiarnermik piniarnernit toĸĸonartunit, okpernermiglo Gûdemut,

2 Ajoĸertûtsemiglo baptijut pivlugo, pattingmijaunermiglo aggangnut, toĸĸungajuniglo makkitsomârtunik, pidlartaujomârnermiglo issoĸangitomut.

3 Taimailioromavogullo, Gûde perĸojikpat.

4 (Illa) ĸaumaksartaumalertut, tunnergutiniglo ĸilangmit pijunik ôksimajut, Anernermiglo ajunginermik illangiutititaumajut,

5 Gûdiblo oĸausinganik ajungitomik ôksimalauĸtut sillaĸsûblo pijomârtub pitsartuninginik,

6 (Taimaitut) kiglormut (sâlutik) katakkunik, ama Gûdib Erninga ingmingne senningajolingmut kikkiaktorunitsuk, mittautigivlugolo, ama nutângortitauningat sâgiarnermut ajornavingmat.

7 Nuna milluartoĸ sillalungmik kattagvigeĸattartiminik, tâpsominga sennajut piksarsiorlugit perorsianik idluartunik, saimaudjaulârmat Gûdemut;

8 Nunale Dorninik Distelinigo perortoĸarune, piutsangilaĸ ôminarnerartaunermut ĸannipoĸ, ikkoâlajuksaujomârtoĸ naggatiksame.

*9 **Illipsele** naglingnartose ajunginersamik sungertûtigivapse, piulijauniarnermiglo pinasuarnersaunasugivluse, taimak oĸâlagalloartogut.

10 Gûde idluitôngimat, puigorniarlugit piniarnise sennaniselo naglingnermut, tâpsoma attingane pijase, ivjornaitut kivgartulaurapsigik, sullelo kivgartorapsigik.

11 Tamattomingale attaruilerĸovapse illûnase attunit, nerriugijaksaĸ ĸollarutigijungnaerlugo naggatânut,
12 Erĸeasungniarĸonnase, mallikteolerĸovlusele kingormgujijuksanik angerutigijaumajomik, okpernermut ĸennuersârnermullo.
13 Gûdible Abraha angervigilauramiuk, assiminik anginersamik taijaksaĸanginame, nangminerminik taisivoĸ,
14 Oĸarporlo: Ahamarik illa, saimautsomavagit angijomiglo unnuksivalliatitsomagit. [Môs. 22, 16. 17.]
15 Taimak tagva ĸennuêlune nerriukpoĸ, angerutigijaumajorlo pivâ.
16 Inuit angermarisôngogalloarput angerĸejatik taiĸassiutivlugo, taimaitomut okpernarsivlutik soraertipait akkerartortut.
17 Gûdib tagva, angerutigijaumajomik kingormgujijuksat issumame soĸĸoserninganginginganik ĸaujimaviktitsomagamigit, angermaringneĸ illautipâ,
18 Maggungnut soĸĸosijuitungnut (Gûde sæglovlune ajornavingmat) sôngojomik mannigorutiksaĸarĸovluta, uvagut ĸillanârtogut nerriugijaksaĸ perĸojaumajoĸ uvaptingnut attavigênarlugo;
19 Tamanna tarnipta kissangat sôngovlune ĸollarnangitoĸ, upkoĸsûb ungatânut aglât pijoĸ;
20 Taĸamunga sivorlertoĸ Jêsuse pivluta ittersimavoĸ, Melchisedeub illinganingatut ajoĸertuinerôtitaujoĸ issoĸangitomut.

KAPITEL VII.

Melchisedeglo Kristuselo.

MELCHISEDEGLE tâmna attaniviolauĸpoĸ Salememe, Gûdib ĸotsingnerpângojub ajoĸertuijoĸotinga; tâpsoma Abraha pagreartorpâ, uttermat attaniviksuit sorsungninginit, saimaupâlo.
2 Tâmnalo Abrahab tunitsivigivâ perĸutime illûnatik tellimaujoænnik. Attinga imâk nellonaertauvoĸ: attanivik idluarnilik. Amalo Salemib attanivinga, imaipoĸ: attanivik ullapirsaijoĸ;
3 Atâtaĸangitoĸ, anânaĸarminane, illaĸanginivoĸ, uvlungillo pigiarneĸangilat, inôsingalo naggateĸanginivoĸ; Gûdible erninganut adsiotitauvoĸ, ajoĸertuijôtsainarlune issoĸangitomut.
*4 **Tâpsomale** angininga nautsertorsiuk, Abrahabtauĸ Patriarcheojub tunnitsivigingmago sâlaĸarnermut aĸsârnigarilauĸtame tellimaujoænnik.

5 Lêvib kinguvângit ajoĸertuinerônermik pititaugamik, perĸojaĸaralloarput inuĸattigêt ĸattangutigijamik perĸutingita tellimaujoænnik tiguserĸovlugit, perĸojaĸ malliklugo, Abrahab timinganit tâpĸotitunaĸ tikkigalloarlutiktauĸ.

6 Taimnale (Melchisedek) tâpkoa akkorngænne illaĸarnermik unipkautaungigalloardlune, perĸutit tellimaujoænnik tigusilauĸpoĸ Abrahamit, angerviolauĸtorlo (Abraha) saimaupâ.

7 Akkerartortaujungnangitomigle imaipoĸ: Mingneĸ anginersamut saimautjauvoĸ.

8 Tamânele inuit toĸĸojuksat (Lêvitit) perĸutit tellimaujoænnik tigusivakput; taipsomale (Melchisedeub) inôninga oĸautigijauvoĸ.

9 Imâglo oĸarpunga: Lêvitauĸ, perĸutit tellimaujoænnik tigusigalloartoĸ, Abrahakut tellimaujoænnik tunijivoĸ;

10 Sulle atâtame timinganêlaurame (Lêvi), Melchisedeub (Abraha) pagreartormago.

*11 **Nâmaksititaunerle** pikpat Lêvitit ajoĸertuinerôninginut (tâpkoa ajoĸertuijôtillugit inuit perĸojanik pititaungmatta): sôg tagva pijariaĸarkâ, ajoĸertuinerôjoĸ tikkituksaĸ taipkoa assingat oĸautigivlugo, Melchisedeub illinganingatut, Aronib illinganingatuungitôĸ?

12 Ajoĸertuinerôneĸ ablatsautitaulerpat, tagva perĸojattauĸ ablatsaujariaĸarput.

13 Taimaitomigle oĸautigijaujoĸ (Jêsuse), tâmna kinguvârêt (Lêvitit) assinginit pivoĸ, Altâremik kivgartortoĸalauĸsimangitunit.

14 Jûdamit Nâlegavut nuisimangmat, nellonangimat, ĸinguvârêllo taipkoa (Jûdakut) Môsesib oĸarvigilaungilait ajoĸertuinerônermik.

*15 **Nellonangiluarivoĸ** ama (perĸojat Testamentetoĸame attortut soraertuksauningat), Melchisedeub illinganingatut ajoĸertuijoĸalermat assianik,

16 Taimaititaujomik perĸojab uviniliub perĸojanginuungitoĸ, nunguniatsangituble inôtsib pitsartuninganut.

17 Imâk kigliutsingmat: Issoĸangitomut ajoĸertuijôvotit Melchisedeub illinganingatut. [Img. 110, 4.]

18 Taimak perĸojaĸ sivorleĸ (Testamentetoĸamêtoĸ) attorungnaertitauvoĸ, ajulerame, sumullo attunginame.

19 Perĸojat nâmaksititsijungnangimatta; nerriugutiksamigle ajunginersamik pititauvogut, Gûdemut ĸaglijutigijungnartaptingnik.

*20 **Ama:** angermaringneĸ attortillugo kissiane (ajoĸertuijungortitauvoĸ Jêsuse). Taipkoa (Aronikut) ajoĸertuijungortitaulaungmatta angermaringnermik illautitsingitomut;

21 Taimnale ajoĸertuijôtitaulerpoĸ angermaringnermik illautitsijomut, oĸarvigijiminut imâk: Nâlegaĸ oĸarmariklune ĸaĸ-

ĸialerutiginiangitaminik oĸarpoĸ, issoĸangitomut ajoĸertuijôvotit Melchisedeub illinganingatut; [Img. 110, 4.]

22 Taimaimat piluartomik Testamentemik (angerĸattigêngnermik) ajunginersamik Jêsuse pimmaklerteolauĸpoĸ.

*23 **Taipkoalo** ajoĸertuijôlauĸtut unnukput, toĸĸub taimailingatsainartingimagit.

24 Tâmnale, issoĸangitomut itsainarame, soraijuitomik ajoĸertuineĸarpoĸ.

25 Taimaimat tâpsomûna Gûdemut pijut, tâpsoma piulijungnarpait soraijunane; inôtsainalarmelo tuksiarutivait.

26 Taimaitomik ajoĸertuinerôjomik pijariaĸarapta ivjornaitomik, passijæksaungitomik, ajortoĸangitomik, ajortolingnit ingmigôlingajomik, ĸilangmillo ĸotsingnersamik;

27 Pijariaĸangitomik ajoĸertuinerôjutitut taipkutitunaĸ, uvlut tamaita tunnijerĸârlune tunnergutinik ajornine nangminine pivlugit, kingorngagut inuit ajorningit pivlugit; attausiardlune taimailiolaungmat, ingminik tunnigame

28 Perĸojat ajoĸertuinerôjungortitsivut inungnik sangêtunik; oĸauserle angermaringnermik illaĸartoĸ, perĸojat kingorngatigut oĸautaujoĸ, Ernermik pititsivoĸ, issoĸangitomut nâmaksiviktomik.

KAPITEL VIII.

Aronib ajoĸertuinerôninga (Testamentetoĸaĸ) soraerpoĸ, Jêsuse mânna ajoĸertuinerôngmat ĸilangme Atâtab tallerpiane.

OĸAUTIGIJAVUT tagva kattidlugit imaiput: Taimaitomik ajoĸertuinerôjoĸarpogut, iksivajomik Nâlegaviksûb iksivautaĸsoangane, tallerpiata tungâne ĸilangme;

2 Tâmnalo kivgartortiovoĸ ivsornaitoviub pinginik, tupermiglo miksekârtomik, Gûdib nappartitangauik, inûbleungitoĸ.

3 Ajoĸertuinerôjulle attunit perĸojauvut tunnguserĸovlugit pilliutinik tunnergutiniglo; taimaimat tâmnataut piksaĸartuksauvoĸ, tunnguserungnarĸovlugo.

4 Nunamêkunele ajoĸertuijônajangilaĸ; ajoĸertuijut tagvanêngmatta, tunnergusertut perĸojat malliklugit.

5 Tâpkoa ĸilaub pingita adsiluanginik tachanginiglo kivgartorput; imâk Môsese Gûdemut ajoĸertortaulermat tupeĸ inneræksaringmago: Kammatsialerit, oĸarpoĸ, tamainik sennaĸovlutit, ĸaĸĸame illingnut unnertûtigijaumajut adsilivlugit.

[2 Môs. 25, 9. 40.]

6 Mânnale ânanaunersamik piniaræksarsivoĸ, Testamentemut (angerĸattigêngnermut) ajunginersamut pijitserteogame, angersimanermik anginersamik tungavilingmut.
7 Sivorleĸ taimna âĸijariaĸalaungipat, assia inniksarsiortaunajangilaĸ.
8 Patsitigingmagit [Jer. 31, 31.] oĸarlunelo: Ahâĸ, uvlut nelliutijomârput, Nâlegaĸ oĸarpoĸ, tagva Israêlitit Jûdillo Testamentitângortitsivigijomavakka;
9 Testamentitut taipsotunaungitoĸ angerutigilauĸtaptut angajoĸânginut, uvlorme taipsomane, aggangit tigulaurapkit aulartilugit nunamit Egiptenemit. Testamentimne soĸĸosijuilaungimatta, kammagijomalaungilakkatauĸ, Nâlegaĸ oĸarpoĸ.
10 Tamadsa Testamentiga (angerutiga) Israêlikunut uvlut tamakkoa kingorngatigut pijomârtara, Nâlegaĸ oĸarpoĸ: Perĸojakka issumanginut pititsomavakka, ômatinginullo aglagomavakka; taipkonungalo Gûdiojomavlunga, inuĸottigijomârivakka.
11 Nelliatalo inuĸattine ĸattangutinelônêt ajoĸertoriaĸaromângilâ, oĸarlunelo: Nâlegaĸ illitariniaruk! Illûnatik illitarijomârmanga mikkinerpâmit anginerpâĸ tikkidlugo.
12 Nâpkigijomagapkit idluitulliningit ajorningillo pivlugit, idluitulliningillo issumagijomaerpakka.
13 Oĸarlunele: Nutâmik, sivorleĸ nutaujungnaertipâ. Nutaungitorle pitoĸaujorlo ĸannilerpoĸ nungutauvingminut.

KAPITEL IX.

Kristusib aunga tunnergutaujoĸ ajunginersauvoĸ Testamentetoĸame tunnergutaulauĸtunit tamainit.

TESTAMENTEME sivorlerme perĸojaĸalauralloarpoĸtauĸ kivgartorneĸ Gûdemik, ivsornaitoviglo takkuksaujoĸ pivlugik.
2 Tagvane tupiub pârdlinga nappartitaulermat, nennergoarvîllo, sâlo, ĸaĸĸôjallo takkojaksat taĸamanêlauĸput; tamanna ivsornaitovingmik taijauvoĸ.
3 Tupiuble illanga, upkoĸsûb aipangata ungatânêtoĸ, ivsornainerpâmik taijauvoĸ.
4 Tagvanêlauĸpuk illuleĸut isserluanititsivik Goldeojoĸ, iklerviglo angersimanertalik, illûnane ĸallersimajoĸ Goldemik; mattoma illuane illuleĸuteĸalauĸpoĸ Goldemik, Mannanik pitalingmik, Aroniblo ajaupianganik nutaijoĸtalilauĸtomik, ujarĸangniglo sâtungnik, angersimanerub aglaksimavigingnik.
5 Tamattoma ĸânganêpuk ânanaunerub Kêrubingoagik; tâpkoa tâdlêvuk iksivautamik saimarvigijauvingmik; tamakkoa mânna ingmigôlingatilugit oĸautaujariaĸangilat.

6 Tamakkoa tagva taimailingatitaungmatta, ajoĸertuijut ĸaut tamât ittilauĸput tupiub pârdlinganut, (ivsornaitovingmut,) kivgartornerlo Gûdemik piniarlugo.

7 Aipânulle (ivsornainerpâmut) ajoĸertuinerôjoĸ kissime attausiardlune Jâreme ittilauĸpoĸ, aungmik neksarlune kissiane, tunnergutiksaujomik nangminine, inuillo tammarĸattarningit pivlugit.

8 Tamattomunga Anernęĸ ajunginęĸ nellonaertitsivoĸ, apĸotiksaĸ ivsornaitovingmut saĸĸijârsimangimat sulle, tupeĸ sivorleĸ attortillugo.

9 Tamanna adsigêgutiksaulaungmat taipsomane; tagvane tunijingmatta tunnergutinik toĸĸotæksaniglo, Gûdemiglo kivgartortub issumanga tamakkoa nâmaksitilugo ajorpât.

10 Taimaitut nerĸiksarlo, imiksarlo ubvarnerillo sunatuinait, ivjornailijutiksallo uvinikut illusioĸojaulauĸput, âĸiksortauviat nelliutitsiarivlugo.

*11 **Kristusele** tikkipoĸ ajoĸertuinerôlerdlune perĸutinik pijomârtunik, tupikut ômangat anginersaujokut nâmaksinersaujokullo, aggangnut sennamangitokut, imaipoĸ, mattotunaĸ nappartisimangitokut;

12 Angusallublônêt nochaublônêt aunginut pingminane, aungminulle nangminerminut attausiardlune ivsornaitovingmut itterpoĸ, issoĸarniangitomik piulijauviksamik piniarutjilune.

13 Tuktuvaillo saukallo aungita, argjallo tuktuvangmit inungnut ivjornartunut serparsautaujut, ivsornaitikpattigik timit epĸêjarlugit,

14 Anginersavaksôjomik tagva Kristusib aungata (ivsornartoĸarane ingminik Gûdemut tunnigame, Anernęĸ ajunginęĸ issoĸangitoĸ pitsartutigællugo) epĸêjarpait issumavut piniarnernit toĸĸonartunit, Gûdemik ômajomik kivgartorĸovluta.

15 Tamanna pivlugotauĸ Testamentetâmik pijitserteovoĸ, ĸaiĸojaumajut perĸovlugit kingormgutijaksamik nunguniangitomik angerutaumajomik, toĸĸonermut piulijaujutiksamut ajornernit Testamentib sivorliub nelliuningane pijunit.

16 Testamenteĸartune, Testamentemik perĸojijoĸ toĸĸoĸârlune pijariaĸarmat.

17 Testamentib angerutinga attulermat toĸĸub kingorngane kissiane; attungilaĸ, Testamentemik perĸojijoĸ inôtillugo.

18 Tamanna pivlugo (Testamente) sivorleĸtauĸ, (Testamentetoĸaĸ,) aungmik najorteĸarane attorĸojaungilaĸ.

19 Môsesib perĸojat perĸojijut tamaita attuarêramigit inungnut illûnainut, nochaublo angusallublo aunginik tigusilerpoĸ, immermiglo, merĸuniglo aupaluktanik, Isopemiglo, tamakkonungalo aglait inuillo tamaita serparsarpait;

20 Oĸarlunelo [2 Môs. 24, 8]: Tagva Testamentib aunga, tamattominga Gûde perĸojingmat illipsingnut.

21 Taimaktauĸ tupeĸ perĸutillo tamaita attortaujut Gûde kivgartorlugo aungmut tamattomunga serparsarpait.

22 Illûnakasatiglo epĸêjartaulerput aungmut, perĸojat mallikлugit. Aublo kovijauninganut kissianut issumagijaujungnaerneĸarpoĸ.

23 Taimaimat ĸilangmêtunut adsigêgutaujut epĸêjartaujariaĸalauĸput tamakkutigûna; ĸilangmêtulle nangmineĸ tunnergutinik, tamakkonangat anginersaujunik, pijariaĸarput.

24 Kristuse ittingimat ivsornaitovingmut aggangnut sennamajomut, (taimna miksеĸârtomut, ĸilangmêtomut adsigêgutiksaĸ,) ĸilangmulle itterpoĸ, pivluta saĸĸeromavlune Gûdib kênangata sângane.

25 Amalo: Ittingilaĸ, unuktoertorlune ingminik tunnivlune, ajoĸertuinerôjotut taipsotunaĸ Jârit tamaita itterpaktotut ivsornaitovingmut, aungme assianik neksarlune.

26 Taimaikune âniatitauĸattarajalauĸpoĸ sillaĸsûb pigiarninganit. Mânnale sillaĸsûb naggatâne attausiardlune saĸĸerpoĸ, ajornerit pêjariartorlugit, ingminik tunnivlune.

27 Sorlolo inuit toĸĸojariaĸarmatta attausiardlutik, kingorngagulle erĸartuiveĸaromârmat,

28 Taimaktauĸ Kristuse attausiardlune tunnergutautitaumavoĸ unuktoĸsuit idluitullininglt pêjarlugit. Aipânigle saĸĸeromârpoĸ ajortolionane neriuktunut tâpsominga, piulijaujutiksauvlune.

KAPITEL X.

Kristusib tunniningata nâmagijjauninganik. Okpernerme aulajuerĸojaunermik.

PERĸOJALLE tachauvut perĸutinut pijomârtunut, perĸutemariongilat nangmineĸ. Jârit tamaita tunnijijuksauvut tunnergutinik taimaitsainartunik, tunnergusertulle nâmaksititaujutigijungnangilait.

2 (Nâmaksititaujutigikpattigik), tunijinerit soraerajalauĸput; Gûdemik kivgartortut issumamikut ikpigijungnaerajarmatta ajornermingnik, attausiardlutik sujungaititaulauramik.

3 Jârinele tamaine tamakkonunga erĸaititauĸattarput ajornermingnik.

4 Tuktuvaub saukablo aunginut ajornerit pêjarlugit ajornavingmat.

5 Tamanna pivlugo, sillaĸsoarmut pigame, oĸarpoĸ [Img. 40,7]: Tunnergutinik pilliutiniglo pijomalaungilatit, timemigle âĸiksoilauĸpotit uvamnut.

6 Tunnergutinik ôtæksanik ajortoêrutiksaniglônêt ĸuviasutsangilatit.
7 Tagva oĸarpunga: Ahâk, aggerpunga, aglangne aglaksimavoĸ uvamnik, Gûde pijomanît nâmaksititæksarigapko.
8 Tagvane oĸarame: Tunnergutinik, pilliutiniglo, ôtaksaniglo, ajortoêrutiksaniglo pijomalaungilatit, ĸuviaginginivattittauĸ, (perĸojat malliklugit tunnijauvaktut),
9 Tagva oĸarpoĸ: Ahâk, aggerpunga, Gûde pijomanît nâmaksititsartorlugo. Tagva sivorleĸ soraertipâ, aipanga attorĸovlugo.
10 Pijomajanga tamanna pitjutigællugo ivjornaititauvogut, Jêsusib Kristusib timinga tunnijaungmat attausiardlune.
11 Ajoĸertuijullo illûnatik perĸojauvut, uvlut tamaita Gûdemik kivgartorlutik tunnijeĸattarlutiglo tunnergutinik taimaitsainartunik; tâpkoale ajornerit pêjarungnatsangilait.
12 Tâmnale tunnijerĸârame tunnergumik attautsemik ajornerit pivlugit, issoĸangitomut nâmatsainartomik, mânna iksivavoĸ Gûdib tallerpiata tungâne.
13 Taimangat utaĸĸivoĸ ômigijine illijauĸârtinnagit ittikkame ikovrangænnut.
14 Tunnergumut attausênarmut nâmaksitilauramigit issoĸangitomut ivsornaititauniartut.
15 Tamattominga Anernerub ajunginerubtauĸ kigligiudsivigivâtigut. Sivorngagut oĸalaurame [Jer. 31, 33.]:
16 Tamædsa Testamentiga (angerutigijomârtara) tâpkonunga uvlut tamakkoa kingorngatigut, Nâlegaĸ oĸarpoĸ: Perĸojakka pititsomavakka ômatinginut, aglagomavakkalo issumanginut.
17 Ajorningillo tammarningillo issumagijomaerpakka.
18 Tamakkonangalle issumagijaujungnaertune, tunnergutiksat attorungnaeriaĸarivut ajornerit pivlugit.
*19 **Tagva** mânna ĸattangutikka, sivôranata itterungnarapta ivsornaitovingmut, Jêsusib aunga pitjutigællugo,
20 Tamattomunga apĸotiksarsilauĸpâtigut nutâmik ômanartomiglo, upkoĸsoakut, tagva uviningmigut;
21 Ajoĸertuinerôjoĸaraptalo Gûdib iglunganut:
22 Aivigilavut tagva, ômamut mikselingmut, okpermarikluta, serparsartauvluta ômatiptigut, ĸellarudjârtauvlutalo issumamit passijaksaujomit, ubvarsimavlutalo timiptigut immermut ivjornaitomut;
23 Attavigênarlavuttauĸ kigligiudsineĸ nerriungnermik, aulajungnangerluta; (angilauĸtoĸ tamattominga nellagôrmat;)
24 Nangminiptingniglo udjertortigêkta, kajungersartigêngnermut, naglerĸovluta ajungitullerĸovlutalo.
25 Kattimaniksavullo kammagijungnaerniarnagit, sorlo illangit pivangmatta; ĸaiblartigêklutale, taimaglo pijariaĸaluarpoĸ, tautukapse, uvluksaĸ ĸaglilermat.

26 Mikseĸârneĸ illitarerĸârlugo, pijarælluta idluitulligupta, tunnergutiksaĸarungnaerpogut tâva ajornerit pivlugit;

27 Erĸsinartoĸsoarmigle nerriugijæksaĸarpogut erĸartuivingmik, ikkomamiglo illimanartoĸsoarmik, nungutsiniartomik akkerartortunik.

28 Môsesib perĸojanginik tapatojoĸarpat, nâpkigijaunane toĸĸotauĸojauvoĸ, magguk pingasullônêt kigligiudsiningit malliklugit:

29 Immaĸâ, sugaluluartoĸsoarmik pidlartaujutiksarsiniarasugivasse (inuk) tullertoĸ Gûdib erninganik, ivsornautigilugolo Testamentib aunga ivsornaijutigilauĸtane, mittauteĸartorlo Anernermik saimarsautaujomik.

30 Kaujimagaptigo tâmna oĸartoĸ [5 Môs. 32, 35. 36.]: Kiglungneĸ akkiniarneĸ uvanga pigijara, uvanga akkiniaromavunga, Nâlegaĸ oĸarpoĸ. Amatauĸ: Nâlekab inuĸotine erĸartoromârpait.

31 Erĸsinadlarpoĸ, Gûdib ômajub agganginut ochoniarneĸ.

32 Uvlôlauĸtulle erĸaumasigik; taipsomane ĸaumaksartaumavluse angijomik kappiasuktitaulaurapse, ânianartunik attorluse.

33 Illangagut nangmineĸ mittautaun ermut kappianartomullo allêkutaulaurapse; illangaguttauĸ illaulaurapse taimaitutigut siorniortitaujunut.

34 Illapsugilaurapsinga ĸellaksorsimajunga, ĸuviasukluse aglât ĸennuersâlaurapse perĸutipsingnik aĸsârtaugapse; illipse ĸaujimajose, ajunginersamik nunguniangitomiglo nangminipsingne perĸutiksaĸarapse ĸilangme.

35 Tætteĸarnise eginassiuk, angijomik akkilertaujomârmat tamanna.

36 Kennuersârnermigle pijariaĸarpose, Gûdib pijomajanganik attutsiarĸovluse, angerutigijaumajomiglo illangiutititaulerĸovluse.

37 Annikitoarsungmik sulle tamattoma kingorngagut aggertuksaĸ aggerniarmat, mullutsannane.

38 Idluartuble okperneĸ inôtiginiarpâ. Kemâniartorlo, taimna tarnima ĸuviasûtiginiangilâ.

39 Uvagulle illagingilavut ĸemâjut erĸartortaujomârlutik; okpertulle illagivavut tarnimingnik piuliklertut.

KAPITEL XI.

Okpernilingnik igjarœksaujunik.

OKPERNERLE tunganartomik tættekarniovoĸ nerriugijæksanik, ĸollanginiolarmelo tækkuksaungitunik.

2 Tâpsomûna sivorlît (nertornartomik) kigligiutigijauvut.

3 Okpernermut illitarsivogut, sillaĸsoaĸ Gûdib oĸausinganut pingortisimangmat; takkuksaujut tamaita pingortitaumangmatta sunaungitomit.

4 Okpernermut Abele tunnijivoĸ tunnergumik ajunginersamik Kainemit; ômangat idluarlune kigligiutauvoĸ, Gûde tunnerguserninganik kigligiutjingmat; tamattomûnalo sulle oĸâlavoĸ, toĸĸungagalloardlune.

5 Okpernermut Enoch aularudjauvoĸ, toĸĸo takkonago, nennijaunanelo, Gûdib aularutingmago; aularutjauĸârtinnago kigligiutaungmat, Gûdemut ĸuviagijaungmat.

6 Okpeneĸangitunele Gûdemut ĸuviagijauneĸ ajornavikpoĸ; Gûdemut tikkitsomajoĸ Gûdeĸartomik okpertuksauvoĸ, ĸennertiminut akkiniarteojomik.

7 Okpernermut Noa, Gûdemut oĸautjaugame sulle takkuksaungitunik, Gûde naipertorlugo umiaksoarmik sennavoĸ, illame piulijauviksangænnik; tamattomunga sillaĸsûb inungit erĸartorpait kingormgutilerlugolo idluarsineĸ, okpernermit pijoĸ.

8 Okpernermut Abraha nâlelauĸpoĸ, nunamut kingormgutijaksariniartaminut aularĸojaulerame: aularpoĸ namut ainermik nellogalloardlune.

9 Okpernermut tujormiangolauĸpoĸ nuname angerutaumajome, pijæksaringitamine sorlo; tupênaĸarlune Isaarlo Jâkolo illagivlugik, kingormgujeĸattaujûk angerutigijaumajomik tamattominga.

10 Neriukkame iglugasæksoarnik, tunganilimajunik, sennajingat pingortitingallo tagva Gûde.

11 Okpernermut Sarataut pitsartutitaulerpoĸ singailerdlune, ernivlunelo erniviksanga annigorsimajarêralloartillugo, okpernartônasugigamiuk tamattominga angilauĸtoĸ.

12 Taimaimattauĸ timemit attausênarmit toĸĸungakasaktomik unuktoĸsuit erniangovut, sorlo uvloritjatitut ĸilangmêtutitut, siorĸatitullo immab kiglinganêtutitut kittiksaungitutitut.

13 Okperlutik taipkoa illûnatik toĸĸovut, angerutigijaumajut piginagit; ungasiktomille takkolauĸpait ĸollarnagillo ĸuviasûtigivlugillo: kigligiksarputtauĸ tujormiangonermingnik takkorngartaunermingniglo nuname.

14 Taimaitomik oĸartut nellonailivut, nunagimaringniartamingnik nunaksarsioramik.

15 Illa, ĸemaktatik issumagilaurunitsuk, piviksaĸarajalauĸput utterungnarlutik.

16 Tâmnale pinnago kippilerput ajunginersamik, tagva ĸilangmêtomik. Tamanna pivlugo Gûdib kangusûtigingilait Gúdingænnik taijauvlune: iglogasæksoarnik âĸiksoilaurame taipkonunga.

17 Okpernermut Abraha tunnerguserpoĸ Isaarmik ôktortaulerame; ernetuarlo tunnivâ angerviomagalloardlune,

18 Oĸautigijaujoĸ imâk: Kinguvâksarnik taijaĸ Isaarmit pijomârpoĸ. [1 Mós. 21, 12.]

19 Issumavlunelo: Gûde tupaktitsijungnarivoĸ toĸĸungajunit; tamanna pivlugo adsigêgutiksarællugo ama tigulerivâ.

20 Okpernermut nelliutuksat pivlugit Isaab Jakolo Esauelo saimauserpak.

21 Okpernermut Jakob saimauserpak Jôsefib ernigik, ajaupiame nuvua púvigilugo.

22 Okpernermut Jôsefe toĸĸolerame oĸautjivoĸ Israêlib ĸittorngangita aularviksaĸaromârningænnik, perĸojivlunelo saunine pivlugit.

23 Okpernermut Môsese erniangomangmat, taĸĸinik pingasunik ijerartoangolerpoĸ angajoĸângminut, tækkoleramikko innerĸonadlartoĸ nutaraĸ; attaniviksûb perĸojanga sivôraginago.

24 Okpernermut Môsese, inumariolerame, Faraub panningata erninganik taijaujomaerpoĸ.

25 Gûdib inuĸottingit siorniorĸattigijomavlugit annerosungnersauvoĸ ajornerub allianarninganit annigorsârtomit.

26 Mittautaunerlo Kristuse pivlugo akluijutaunasugiluarpâ Egiptenib perĸutivaksoanginit: akkiksaĸ issumagigamiuk.

27 Okpernermut Egiptene ĸemakpâ, attaniviksûb ningarninga sivôraginago; takkuksaungitoĸ attavigigamiuk, tautuklugo sorlo.

28 Okpernermut aularviksiorlunelo aungmik kovisiviksiorpoĸ, erniangoĸârtunik toĸĸotsijomut aktortauĸonnagit.

29 Okpernermut taipkoa immarbik aupaluktaĸ apĸotigivât, sorlo nunakut pannertokut ingergavlutik; Egiptenemiuttauĸ ôktorpât, ippidlarlutiglo.

30 Okpernermut Jerichub avaloĸsoangit ochovut, uvlut 7it kaivallaklugit pissugvigerĸârmagit.

31 Okpernermut Rahabe anguniarpaktoĸ nungutaulaungilaĸ okpingitut illagællugit, nautsertortuksak illanâĸarlune illalioramigik.

32 Sumiglo sulle oĸariaĸarĸik? Annertuluadlarajarpoĸ, Gideonelo, Barakelo, Simsonelo, Jeftalo, Dâvidelo, Samuelelo, nellautaijullo unipkautiginajarupkit.

33 Taipkoa okpernermut sâlaĸalauĸput attanniovingnik; idluarsailauĸput, angervionermik pititaulauĸput, Loevillo ĸanniâlungit simmilauĸpait,

34 Ikkomab pitsartuninga ĸammippât, saviksûb ipingninga ĸemmâmavât, sangênermingnit nakkoĸsititauvut, sorsugiartornermingne pitsartutitauvut, takkorngartat sorsuktoĸutsoangit ochotidlalauĸpait.

35 Arnat toĸĸungajiatik ama tiguvait ômartitaujut; assingille annaudlarauvut, (toĸĸomit) piulijauniksarsioratik, makkiviksaĸ ajunginersaĸ tikkitsomagamitsuk.

36 Illangit mittautaudlalauĸput nerĸersortidlarauvlutiglo, ĸellaksugauvlutiglo, parngnanaerutjaumavlutiglo.

37 Ujarĸanut millortauvut, ullimâdlartauvut, kappijaudlarput, saviksoarmut toĸĸotauvut; arvertalauĸput saukallo tuktuvaillo aminginik annorâĸarlutik, saksâdlarlutik, kiksarnartomik attorlutik, kappiasuktitaularmiglo;

38 Sillaĸsûb inungita nellopĸotijutigijæksarilauĸtangit, arvertalauĸput siorniorlutik inuĸajuitune ĸaĸĸanelo, nunablo ĸongnângine ĸairosunginelo.

39 Tâpkoa illûnatik okpernermik kigligiutauvut, angerutigijaumajoĸ piginago.

40 Gûdib ajunginersamik issumasimavigingmattigut sivorngagut, taipkoa nâmaksititauĸonnagit uvagut illautinnata.

KAPITEL XII.

Soĸĸosijuerĸojaunermik. Kappiasungnipta saimanarningœnnik. Ajungitune tamaine pivalliajuksaunermik, Têstamentitûb saimanarningit anginersaungijaidlarmatta sivorlinit.

TAMANNA pivlugo uvaguttauĸ, kigligiutsijunik taimak unuktigijoksoarnik avatiptigut peĸarapta: Ajornerit allarlavut uvaptingnut nippingatsainartut erĸinautigijavullo, ĸennuersârlutalo aĸpangerta aĸpalliuterĸojauniptingne,

2 Jêsuselo takkunârlugo, okpernermik pigiarnikteolarmelo nâmaksititsijeojoĸ; tâmna ĸuviasûteĸarungnarajalauĸtoĸ, senningajolik ĸennuersârlune attorpâ, kangunarningalo kammagingilâ, mânnalo iksivajoĸ Gûdib iksivautaĸsoangane, tallerpiata tungâne.

3 Tâmna ĸennuersârtoĸ taimak angitigijomik ajortoliksoarnut akkerartortauvlune erĸarsiuk, merngortorĸonnase, katsungataililuselo tarnipsigut.

*4 **Sulle** ause kovilaungigalloarapsiuk, akkerartornise ajortunik pitjutigællugit;

5 Puigorêrpasselo oĸausek taimna nakkoĸsinadlartoĸ illipsingnut, ĸittorngnanut sorlo pijcĸ [Sal. oĸâl. 3, 11. 12.]: Ernîk, Nâlekab sugiarninga ŋachoginiarnago, mungunganiarnaglo, tâpsomunga pidlartauguvit.

6 Nagligijane Nâlekab sugiarmagit, ernerilertanelo illûnaita issaĸaniarpait.

7 Sugiartaunek nâmagigupsiuk, tagva Gûdib piniarvigivâse ĸittorngariluse. Nane erneĸarĸa atâtaminut sugiartaungitomîk?

8 Sugiartaungikupsele, sorlo illûnatik tamattominga illangiutitaungmatta, tagva tammângainâgauvose, ĸittorngaunaselo.

9 Atâtagijavut timiptigut sugiartigilauraptigik illeragilugillo, tagva piluartomik tarnib atâtanga nâlegæksaringilavût, inôkovluta?

10 Taipkoale tagva uvlut ikkitut sugialauĸpâtigut issumamingnik; ômale pivâtigut attornartomik, ivjornaininganik illangiutitituaukovluta.

11 Sugiartaunerille illûnatik attortillugit ĸuviasûtiksaunasugingilavut, kiksautigivavulle; kingornganele tamakkonunga illisimatitaujut, ullapirsarnartomik idluarniksamik tunnitsiviginiarpait.

*12 **Tamanna** pivlugo ama kiviksigik aggait ĸassungajut sêrĸullo nukkingertut; [Jes. 35, 3.]

13 Majanganaselo tutiniaritse itikkapsingnut, tussiaktotut neliat ĸoitarĸonnago, inûlijaungârĸovlugole.

14 Ullapirsauteĸarnermik illûnainut pinasuaritse, ivsornainermiglo, tamattominga pinasuangitut Nâlegaĸ tækkoniangimatsuk.

15 Udjertoritselo Gûdib saimarsautânik kingurailertoĸarĸonnago; amârmik ĸassilinartomik perortoĸarĸonnago, akkerartortigêngnermik saĸĸertitsilune, unuktullo tâpsomunga ivsornartitaulerĸonnagit.

16 Assiniartoĸarĸonnagolo, Gûdemut issumaĸangitoĸarĸonnagolônêt Esauetut-itomik; tâpsoma nerĸiksaĸ attausênaĸ pivlugo erniangoĸârnine niorvgutigigamiuk.

17 Kaujimagapse, kingorngane saimaudsaunek kingormgutijomagamiuk, perĸojaujungnaermat; (atâtame) issumanga ablatsângortilugo sapperame, ĸeavlune taimailingatinasuaralloardlugo.

*18 **Kaĸĸamut** aktortaujungnartomut, ikkomamut ikkoalajomut tikkinginapse, tâvligâtalingmullônêt, tâksoaĸtalingmullônêt, sillarnerluksoaĸtalingmullônêt;

19 Tiptulautib nippinganullônêt, oĸautsit nippinginullônêt; taipkoninga tussalauĸtut tussaromalaungilait oĸautsemik oĸautjaujomanginamik.

20 Oĸautaumajut tagvane sapperamigit. Nergjutillo illangata ĸaĸĸaĸ aktoruniuk, ujarĸanut milloræksaulauĸpoĸ, pittigæksaulauĸporlônêt.
21 Tækkojaujullo taipkoa erĸsinartoĸsôngmatta, Môsese oĸarpoĸ: Erĸsivunga sajudlarlungalo.
22 Illipsele Zionib ĸaĸĸanganut tikkisimavose, Gûdiblo ômajub iglugasaksoanginut, Jerusalemut ĸilangmêtomut, Engelillo tausendeoĸattartut unuktoĸsôninginut,
23 Erniangoĸârtullo illagêngninginut, ĸilangme aglaksimajunut, Gûdemullo tamainik erĸartuijomut, idluartullo pijarêrsimajut anerninginut,
24 Pijitsertomullo Testamentetâmik Jêsusemut, aungmullo serparsautiksamut, ajunginersamik oĸâlajomut Abelib (aunganit.)
25 Udsertoritse, oĸâlajomik tappatoĸonnase, Taipkoa, nuname oĸâlatillugo tappatôlauĸtut, ĸemmâjungnalaungimatta, tagva uvagut piluartomik ĸemmâjungnangilagut, ĸilangmit oĸâlajoĸ tappagiguptigo.
26 Tâpsoma nippingata taipsomane nuna aulatipâ: Mânnale kigligiutsivoĸ, oĸarlunelo [Hagg. 2, 6. 21.]: Ama attausiarlunga aulatitsijomavunga nunamik kissianeungitoĸ ĸilangmigletauĸ.
27 Imâgle oĸarame: „ama attausiardlunga", saĸĸertitsivoĸ aulajungnartut ablatsaujomârmatta sennamajutitut, aulajuitut itsainarĸovlugit.
28 Tamanna pivlugo Nâlegauvik aulajuitoĸ pigaptigo, saimarsauteĸarluta (attutsiarlavut); tamattomunga Gûde kivgartorlugo ĸuviagijanganut, kuksasukluta naipertugarivlugo.
29 Gûdivut ikkomaungmat nungutsijoĸsoaĸ.

KAPITEL XIII.

Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

SORAERASE ĸattangutigêktutitut nagliktigêgitse.
2 Siniktarvionermik puigorniarase, illangit, taimailioramik, ĸaujimanatik Engelinut sinniktarviolaungmatta.
3 Kellaksorsimajut issumaginiarsigik, ĸellaksorsimaĸattaujutitut; siorniortullo, illipse nangmineĸ sulle timeme inôgapsetauĸ.
4 Nulliarêngneĸ idluatsainarle tamaine, nulliarêllo innangaviat ivsornaile; assiniartulle nulliarêngnermiglo asseroijut Gûdib erĸartoromârpait.
5 Illiornise pijomatudlarnermik illaĸarniarane, pigijase tamâne nâmagisigik. Nangmineĸ oĸarmat [5 Mos. 31, 6.]: Kemmangniatsangilagit allarniarnaglônêt.

6 Taimaimat oĸarungnarpogut [Img. 118, 6.]: Nâlegaĸ piulijigigapko, erĸsijomangilanga. Sunamik inuit piniarvigijungnarpângâ?

7 Erĸaumaniarsigik ajoĸertortise, Gûdib oĸausinginik illipsingnut oĸâlalauĸtut; tâpkoa inôsingita naggatât ĸemmergosiuk, okperningallo malliklugo.

8 Jêsuse Kristuse, ikpeksaĸ uvlomelo, issoĸangitomullo tâmnatsainaĸ.

9 Aulatautailititse ajoĸertûtsinut sunatuinarnut tussarngartanullo; pivianadlarmat, ômat aulajungnangerpat; tamanna saimarsaumut pivoĸ, nerĸinut pinane, attungimatta tamakkoa pinasuartimingnut.

10 Uvagut (okpertôjogut) Altâreĸarpogut, tamanna nerrivigijungnangilât kivgartortut tuperme.

11 Nergjutit nellîta aungit ajoĸertuinerôjomut âtaujut ivsornaitoviub illuanut ajornerit pivlugit, taipkoa timingit ôtaulermatta tupersuit avatænne.

12 Tamanna pivlugo Jêsusetauĸ âniatitauvoĸ ittertarviksûb sillatâne, inuit ivsornaititsomavlugit aungminut.

13 Nellipsarlavut tagva mânna tupersuit avatænnut, mittautauninga attorlugo.

14 Mâne iglugasæksoaĸanginapta ĸemaktauniangitunik, nelliutuksarsiorpogulle:

15 Soraerata tagva Gûde âtsivigilavut tunnergutinik nertordlerutinik tâpsomûna, tagva oĸautsinik nertordlertunik ĸangasinângnit pijunik, attinganik kigligiudsijunik.

16 Avâgosungneĸ aitortuinerlo puigorniarasigik; tunnergutit taimaitut Gûdib ĸuviagingmagit.

17 Ajoĸertortise nâleklugillo mallingniarsigik; udsertormatta tarnipsingnik, akkiortuksauvlutik tâpkoa pivlugit; taimailiorĸovlugit ĸuviasuklutik, annersauminatik; tamanna idluatsangimat illipsingnut.

18 Tuksiarutitigut. Uvagut manigornivut imaipoĸ, passijæksaungitomik issumaĸarapta, idluartomiglo inônasuarapta illûnâne.

19 Kaiblaluarpapsele, taimailiorĸovluse, tuavinersamik ama tunnijauĸovlunga illipsingnut (tikkilunga).

20 Gûdible ullapirsaijub, toĸĸungajunit annititsijub Nâlegaptingnik Jêsusemik, saukat mianerijersoanganik, Testamentib issoĸangitub aunganut,

21 Tâpsoma idluarsarlise, illûnâne ajungitullijungnarĸovluse perĸojangit piniarlugit, sennalunelo illupsingne ĸuviagijaminik, Jêsuse Kristusikut; tâmna nâlengnarsile issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

22 Kaiblarpapsele ĸattangutikka, idluiginiarasiuk oĸauseĸ tamanna idluarsautiksaĸ; naitomik aglagvigilaurapse.

23 Nellokongilapse kattangutivut Timôteuse ama kellarutjârtaungmat; tâmna aiparivlugo takkojomavapse, tikkituarpat.
24 Salutisigik ajokertortise illûnaita ivsornaitullo illûnaita. Kattangutit Itâliamiut salutipâse.
25 Saimarsautib illagilise illûnase. Amen.

Ebrêerinut tamakkoa aglaktaumavut Itâliame, Timôteusiblo neksarpait.

JAKOBUSIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Okumaitokartillugo kennuersârkojaunermik. Piniarnikut Gûdib kivgartortaujuksauningamik.

JAKÔBUSE, Gûdib Nâlekablo Jêsusib Kristusib kivganga, kinguvârêt 12 it sunatuinarne siamangajut sivorlermik kuviasûtekarkovakka.
2 Kattangutikka nagligijakka, angijomik kuviasugitse, sunatuinarnut ôktortaulerupse,
3 Kaujimavluse, okpernipse ôktortauninga kennuersârnermik sakkertitsingmat.
4 Kennuersârnerle sokkosijuituksauvok naggatânut, nâmakserkovluse, illuitôlerluselo, ajoksarkonnaselo.
5 Illapsele nelliat sillatunermik ajoksarune, Gûdemut tuksiarle, tâpsoma illûnaita tunitsivigivait issumalingasuêrlune, nelliallônêt kippilugvigingilâ; tamattominga tagva tunnitsivioniarpok.

6 Okperlunele tuksiarle, kollarniarane; kollartoĸ immarbiksûb mallingititut annoremut aulataumajutitun-ingmat.

7 Inuk taimaitoĸ issumaĸarniarane Nâlekamut sumik tunitjivioniarnerminik.

8 Inuk kollartoĸ maggoguserpoĸ piniarnermine tamaine.

9 Kattangulle nikkanarsârtoĸ nertôtile ivlernarnerminik;

10 Akluitorlo nikkanarnerminik nertôtile: asseroromârame iviksukkab nuvugolângatut.

11 Seĸĸineĸ kiaksôvlune nuilermat, iviksukkat kunnulerput, nuvugolângillo kattakput, tautuallo ânanaudlartoĸ asserudlarpoĸ: taimaktauĸ akluitoĸ apĸotimine panneromârivoĸ.

12 Piloridlarpoĸ angut ôktortaunermik ĸennuersârtoĸ; ôktugaudlarame, tagva niaĸôtemik ômanartomik pijomârpoĸ Gûdib angerutigijanganik nagliktiminut.

13 Nelliat ôktortaulerune, oĸarniarane: Gûdemut ôktortaulerpunga. Gûde ôktorlukteunginame, ôktorniangilaĸ attautsemiglônêt.

14 Inugle ôktortaulerpoĸ ikligunerminut kajumiksartauvlunelo uerisartaugame.

15 Kingorngane ikliguneĸ sâlaĸalerangame, idluitullinermik saĸĸertitsivoĸ; idluitullinerle attortaukpat, toĸĸomik saĸĸertitsivoĸ.

16 Tammarniarase, nagliktakka ĸattangutikka.

17 Tunnergutit ajungitut illûnatik, tunnergutillo nâmaksijut illûnatik pikangat pivut, ĸaumajub atâtanganit; tâpsomane soĸĸoserneĸangilaĸ simmertigêgatiglônêt tâĸtorlo ĸaumajorlo.

18 Issumaminik tâpsoma ernertârilauĸpâtigut, miksеĸârnerub oĸausertanginut; sivorliojôĸovluta pingortitanginit.

*19 **Tamanna** pivlugo, ĸattangutikka naglingnartut, inuit illûnatik attunit tussarlutik pisârlît, oĸâlavlutigle pinasârlît, ningarlutiglo pinasârlît.

20 Inûb ningarninga Gûdib idluarijanginik pingimat.

21 Taimaimat maĸĸojungnartut ajornerillo tamaita pêjarniarsigik; akkerartoraselo illaliorsiuk oĸauseĸ, illupsingnut pititaujoĸ, tarnipsingnik piloriktitsijungnartoĸ.

22 Oĸauserle nâletsiarsiuk, tussatuinarlugo pinnase, taimailiornermut nangminipsingnik uivêrigapse.

23 Tussatuinartoĸarpalle oĸautsemik, nâlengnagolo; tâpsoma adsigivâ angut, tachartôtikut kênaminik ĸemmergojoĸ;

24 Ingminik ĸemmergoĸârdlune aularame, illinganine tagvainaĸ puigorlugo.

25 Ullernaersitsiartorle perĸojamik nâmamariktomik kivgaujungnaertitsijomik, tâpsomanêdlunelo soraerane; tâmna puigorsârane tussatuinangilaĸ, nâleklugole piniarpoĸ; tamailiornermine tâmna piloringniarpoĸ.

26 Akkunapsingnêtoĸarpalle Gûdemik kivgartorasugijomik, oĸĸanelo attornerluktailitingikuniuk, ômattinele asserorlugo: tâpsoma Gûdemik kivgartorninga piutsangilaĸ.

27 Idluartomik passijæksaungitomiglo Gûdemik kivgartorneĸ Gûdib Atâtab sângane imaipoĸ: Illiarsuit uigarnerillo siorniorningine takkojartorlugit, nangminerlo ivsornartitautailivlune sillaĸsoarmiunut.

KAPITEL II.

Nellâgut okpertôjut inûb tautua attunginasugivât; okpernitiglo piniarnikut saĸĸertipât.

KATTANGUTIKKA, issumaniarase, okperneĸ Jêsuse Kristusemut, ânanaunerub Nâleganganut inûb kinausinganik kammaĸojingmat.

2 Angut kattimavipsingnut itterpat, Goldemik ĸetterdlermilik ânanaudlartomiglo annorâlik, aklujorletauĸ annorâluktoĸ itterpat;

3 Kammagilerupsiuglo annorâtsiariktoĸ oĸarvigilugolo: Maunga igvit ingitit ânanaunersamut; aklujomullo oĸarupse: Ingane igvit nangilerit, maungalônêt ittikkamnut ingitit;

4 Nâmaktomik issumaginajangilasse tamanna; erĸartuijôlertosele, idluitomik adsigêngititsivluse.

5 Nâlegitse, nagliktakka ĸattangutikka: Sillaksoarme mattomane aklujut, okpernermik akluilutik Gûdib annerilaungilagît, kingormgujeĸovlugit nâlegauvingmik, nagliktiminut angerutigijaminik?

6 Illipsele aklujoĸ nachogivasse. Akluitut tâpkoangongilat aksorôtijise, kiglisiniarvingmullo pitiluse?

7 Tâpkoangongilat mittautiggit attermik ajungitomik atserartaujutigijapsingnik?

8 Attaniviksûb perĸojanga (pijarialiksônerpâĸ) nâmaksitikupsiuk, aglait malliklugit: Inuĸattit illiktut nagligiuk; idluartomik pivose.

9 Adsigêngititsigupsele inungnik, idluitullivose, tappatojoĸsôjutitullo perĸojanut pidlartauniarpose.

10 Perĸojanik tamainik nâlektub, attauserle nâlengikuniuk, tamaita pidlartaujutigivait tâpsoma.

11 Imâk oĸartoĸ: Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit; tâmnatauĸ oĸarmat: Inuartuksaungilatit. Nulliarêngnermik asseroingikolloaruvit, inuaruville, perĸojanik tappatojoĸsôvotit.

12 Taimak oĸâlatitse, taimaktauĸ piniaritse, erĸartortaujomârtutitut perĸojanut kivgaujungnaertitsijunut.

13 Nâpkigosujuitorle nâpkigosujuitomik erĸartortaujomârmat; nâpkigosungnerle nertôtivoĸ erĸartuinermut pijaunane.

*14 **Kanoĸ** attornarĸâ, ĸattangutikka, okpernerĸarnermik oĸartoĸarpat, ajungitullineĸaranelô? Okpernerub taimaitub piulinajarpaûk?

15 Kattangulle angullônêt arnarlônêt peĸangimarikpat, piksaminik ajoĸsarlune;

16 Akkunapsingnêtublo oĸarvigikpagit: Gûdib ikajorlise, kitjaĸejâritselo aĸĸeartuleritse; tunnitsiviginagillo timib piksanganik: ĸanoĸ ikajortiginajarĸatsûk tamanna?

17 Taimaktauĸ okpernerĸ ajungitullinermik illaĸangikune, toĸĸungavoĸ ingmine.

18 Oĸartoĸarajangikunele: Igvit okpernerĸarpotit, uvangale ajungitullineĸartunga; okpernernik, piniarnernik illaĸangitomik, takkotilaunga, okpernimniktauĸ takkotiniarapkit piniarnimnit.

19 Attautsemik Gûdeĸartomik okperpotit: idluartomik taimak pivotit; Sâtanasittauĸ tamattominga okperivut sajuklutiglo.

20 Inugle attungitôjotit, nellojungnaeromavêt, okpernerĸ ajungitullinermik illaĸangikune toĸĸungangmat?

21 Abraha atâtavut ajungitullinerminut idluarsititaungilâĸ, ernerminik Isaarmik tunnerguserame Altareme?

22 Tagva takkovotit, okpernerĸ piniarĸattaungmat ajungitulliningane, okpernerlo nâmaksititaungmat ajungitullinermut.

23 Aglaillo nellautsivut imailijut: Abrahab Gûde okperivâ, tamannalo pivlugo idluarsititaulerpoĸ, Gûdiblo illanânganik taijauvlune. [1 Môs. 15, 6.]

24 Takkovose tagva, inuk idluarsititaulermat ajungitullinermut, okpernermut kissianut pinnane.

25 Taimaktauĸ anguniartoĸ Rahabe idluarsititaungilâĸ ajungitullinermut, tillijaujuk illalioramigik, apĸosiniublo assiagut aulartilugîk?

26 Sorlo time toĸĸungangmat anerneĸangikune, taimaktauĸ okpernerĸ toĸĸungagivoĸ piniarnermik illaĸangikune.

KAPITEL III.

Oĸab attortautsiarninganik attornerluktauninganiglo. Sillatunerub pângat pijub illinganinganik ullapirsainartomik.

KATTANGUTIKKA, illûnatiungitoĸ ajoĸertuijôjomaniaratik, ĸaujimagapta, anginersamik tagva erĸartortaujomârapta.

2 Illûnata tammarpakkapta sunatuinarnik. Oĸautsemulle attautsemullônêt tammangitoĸ, tâmna nâmaksivlune angutauvoĸ, timetauĸ illûnât idluitullitailititsungnarpâ.

3 Ahâk, horsit nokkilautinut pivavut nâlektilugit uvaptingnik; timersoangillo aulatipavut.

4 Ahâk, umiaksuit, angijoksôgalloartut, annorersoarmullo ingergartitaudlaralloartut, akkôtearsungmut torârtitaulerput, akkotub pijomajanganut.

5 Taimaktauk okak avatearsôvok, angijoksoarniglo pititsivok. Ahâk, ikkomârsungmut napârtoksuit ikkitaujungnangilât?

6 Okaktauk ikkomauvok, sillaksoangolarmelo idluitoksoarnik tættædlune. Taimaidlune okab avatipta akkorngænnêtub time illûnât ivsornartipâ, ikkilugolo inôsivut illûnât, ikkitaugame Sâtanasib ikkomanganut.

7 Nergjutillo tingmitjallo kuglugitjallo ômajoksuillo immaksiutit illûnatik nujuititaulerput, inungnut pitsartuêrutijauvlutik;

8 Okarle inûb pitsartuêrutivlugo ajorpâ, nokkartitaujungnangitok una, ajortoksoak tokkonartomik pitaliksôjok.

9 Tâpsomunga Gûde Atâta nakoridlarpavut, tâpsomungatauk inuit piluktaukovavut, Gûdib adsinganut pingortisimajut.

10 Kannermit attautsemit annijokarpok nertordlernermiglo piluktaukojinermiglo. Kattangutikka, taimaituksaungilarle.

11 Puilavik killarmit attautsemit mamaktomiglo kassilinartomiglo puilanajarkâ?

12 Kattangutikka, napârtok Faigeliksak orksumik perortitsijungnarkâ? ubvalo napârtok Waineliksak Faiginik? Taimaktauk puilavik tarriomiglo immermiglo immakarungnanginivok.

*13 **Kina** akkunapsingne illisimavlunelo sillatuvâ? Tâmna ajungitullinerminik nellonaijaile inôtsiarnerminut, kennuêlunelo sillatolunelo.

14 Omatipsigulle annerutjinermik kassilinartomik, akkerartornermiglo pekarupse, nertôtiniarase, sæglunaselo miksekârnek akkerartorlugo.

15 Illisimanerle tamanna pângat pingilak nunamille, inungnit, Sâtanasemillo.

16 Annerutjinerlo akkerartornerlo pikablânermik idluitullinermiglo najortekarmat.

17 Sillatunerle pângat pijok sivorlermik ikliguktailivok, taimaktauk ullapirsausêjok, kennuêtok, okautsarêngitok, nâpkigosuktoksôjok ajungitullekattarlune, adsigêktitsijok, takkormôjuitok.

18 Idluarnerle taimaitut malliktingat karngasûtaulerpok ullapirsaume, taipkonunga ullapirsaumik attortunut.

KAPITEL IV.

Sillaksûb illusingatut issumakarnek akkerartôtinermik sakkertitsivok. — Pimariutertailerkojaunermik.

AKKERARTÔTINEK sorsungnerlo akkunapsingne nakit pivâ? Ikligunek timipse avatingine attanniotijok pitjutigingilaûk?

2 Pijomatudlarpose pinnaselo; ômisukluselo annerutjivose, sulinaselo taimaigalloardluse; akkerartôtivluselo sorsukpose; pekaraselo sumik, tuksianginapse.

3 Tuksiaralloarpose, pititaunaselo, tuksiarnerlukkapse, imaidluse, ikligunise nâmaksitilugit inôniaromavluse.

4 Nulliarêngnermik asseroijose, angutillo arnallo, kaujimangilasê, sillaksoarmiunik illanâkarnek Gûdemik ômisungniongmat? Sillaksoarmiunik illanâkaromajok, Gûdemik ômisukteolerpok.

5 Aglait sulinatik okarasugivisigîk: Anernek illupsingnêtok ômisungnermik akkerartorosukpok.

6 Anginersamigle saimarsaumik tunnijidlarpok. Taimaimat aglait okarput: Piojorijut Gûdib akkerartorpait, piojorijuitullo saimauserpait. [Sal. okâl. 3, 34.]

7 Tamanna pivlugo Gûde naipertugarivlugo pititse. Sâtanase akkerartorsiuk, kemmâniarpâse tagva.

8 Gûdemut kaglititse, tâpsoma tagva kagliniarpâse. Aggase ubvarsigik, illipse ajortuggit, ômatiselo sujungaitisigik illipse maggogusertose.

9 Ajuleritse sannikteriluselo kugvioleritse; ijornise mumigle kugviornermut, kuviasungniselo kiksarnermut.

10 Nikkanarsâritse Gûdib sângane, tâpsoma tagva angijorortitsomârpâse.

11 Terliarkattainiarase illapsingnik, kattangutikka. Kattangutiminik terliarkattaijub, kattangutiminiglo erkartuijub, tâpsoma perkojat terliarkattarivait, perkojallo erkartorpait. Perkojanigle erkartuiguvit, perkojanik mallikteolungilatit, erkartuijôvotille.

12 Attausênauvok perkojanik pititsijok, tâmna piuliklerungnalarmelo asserortitsijungnarpok. Kinauvêt igvit assingnik erkartuijotit?

*13 **Illipse,** tagva pivapse, okartose: Uvlome kaupallônêt aularomavogut iglogasæksoarnut ipkonunga assinginullônêt, tagvane Jâreme attautseme niuverniaromavlutalo pissiniaromavogut.

14 Illipse ĸanoelârtomik ĸaupat nellojose. Inôsise ĸanoengmât? pujoênauvoĸ illa, annikitoarsungmik pivlune, tâvale itsungnaerpoĸ.

15 Imâk oĸangârtuksauvose: Nâlekab perĸokpago', inôguptalo, tamattominga assianiglônêt piniaromavogut.

16 Mânnale piojorinipsingnik nertôtivose. Nertôtinerit taimaitut illûnatik ajortôvut.

17 Ajungitomigle piniaræksaminik ĸaujimajoĸ, pinnagolo, tâpsomunga idluitullijutauvoĸ.

KAPITEL V.

Akluitut innertertauningœnnik, aklujut manigortauningœnnik. Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

TAGVA illipse akluitose, ĸeavluselo avâladlaritse kappianartut nelliutsomârmatta illipsingnut.

2 Perĸutivaksoase auniovut, annorâselo ĸaurulinut nerrimavut.

3 Goldise Silberiselo mangertornerput; mangertorningillo kigligiutjutaujomârput illipsingnut, uviniselo nerrijomârlugo ikkomatut. Perĸutivaksoarnik kattersoilauĸpose uvlut kingorliksangine.

4 Ahâk senajut, perorsêvipsingnit kattersoijut, akkiksangita illipsingnut mikkinersautitauningit nipliadlarput; kattersoijullo (tâpkoa) nipliadlarningit Nâlekab Zebaotib siutigingnut pimanerput.

5 Inônatsoridlalauĸpose nuname, ikligijase malliklugit, ômatise aĸĸeartortidlarlugit, sorlo nerĸiksanik toĸĸotsiviænne.

6 Idluartoĸ erĸartulauĸpasse, toĸĸodlugolo; tâpsomalo akkerartulaungilâse.

*7 **Tamanna** pivlugo ĸattangutikka, ĸennuersâritse, Nâlegaĸ tikkitsiarilugo. Ahâk perorsêvilerijub perorsiat pivianartut nunamit nerriugivait, ĸennuersârlunelo, sillalutjautsiarivait uvlâkullo, unnukullo.

8 Illipsetauĸ ĸennuersâritse, ômatiselo nakkoĸsitisigik; Nâlekab tikkiviksanga ĸanningmat.

9 Annersauminiarase illase pivlugit, ĸattangutikka, erĸartortauĸonnase. Ahâk erĸartuijoĸ upkuamêlerpoĸ.

10 Kattangutikka, nellautaijut Nâlekab attingane oĸâlalauĸtut igjaræksariniarsigik kappiasuktitaunerme ĸennuersârnermelo.

11 Ahâk piloringnerarpavut ĸennuersârtut, kappiasuktitaugamik. Hiobib ĸennuersârninga tussarpasse, Nâlekablo soraertitsininga (ânianinginik) takkolaurivasse; Nâlegaĸ takupsoadlarlune nâpkigosuktotôngmat.

*12 **Angnerôjomigle** (ᴏᴋaupapse) ᴋattangutikka, angalungniarase, ᴋilangmiglônêt nunamiglônêt assinginiglônêt taisiluse angalungnermut. Ahailârangapse, ahailârnise taimaile, aukârangapse, aukârnise taimaile; takkormôrnermut kattaᴋonnase.

13 Illase kappiasuktitaugune, tâmna tuksiarle; ᴋuviasuktoᴋarupse, tâmna imgerutinik imgerle.

14 Kannimajoᴋarpat, illagêt angajoᴋânginik ᴋaiᴋojile, tâpkoa tuksiarᴋovlugit pivlugo, mingoarlugolo orᴋsumik Nâlekab attingane.

15 Tuksiarnerublo okperniliub ᴋannimajoᴋ inûliniarpâ, Nâlekablo makkitiniarpâ; idluitullilauᴋpallo, issumagijungnaervioniarpoᴋ.

16 Ajornipsingnik kigligiksaritse illapsingnut, tuksiarutigêgitselo inûlijauᴋovluse. Idluartub tuksiarninga angijomik pitsartuneᴋarpoᴋ, illungertornermut pigune.

17 Eliase inuk uvaptitun-idlune, illungertordlune tuksiarmat sillaluᴋojinane; sillalungilaᴋ tâva nunamut Jârine pingasune taᴋᴋernelo pingasojortune.

18 Amalo tuksiarmingmat, ᴋilangmit sillalulerpoᴋ, nunalo perorsiaminik saᴋᴋêdlarpoᴋ.

19 Kattangutikka, illapse miksᴇᴋârneᴋ tammaikpago, tâpsomingalo sâgiartitsijoᴋarpat,

20 Tâmna ᴋaujilerle, idluitullijomik sâtitsilauᴋtoᴋ apᴋotinganit tammarnartomit piuliklermat tarnemik toᴋᴋomit, ajornivaksuit mattomaniartilugit.

PÊTRUSIB AGLANGIT SIVORLIT.

KAPITEL I.

Unuktoᴋsoarnik Gûdlb saimarsautingînik annerulingnik. Ivjornailerᴋojaunermik.

PÊTRUSE Jêsusib Kristusib Apostelinga, takkorngartanut siamangajunut Pontuseme, Galâtsiame, Kappadôtsiame, Asiame, Bitîniamelo;

2 Annerimajut, Gûdib Atâtab sivorngagut issumasimaninganut, Anernerub ivjornaititsininganut, nâleĸovlugit, serparsartauĸovlugillo Jêsusib Kristusib aunganut: Gûdib saimarlise ullapĸoserliselo aglivalliajomik.

*3 **Nertortaule** Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga nâpkiningnersoarminut ernertâripsâlaungmattigut, ômanartomik nerriugijaksaĸaĸarĸovluta, Jêsusib Kristusib makkininganut toĸĸungajunit;

4 Asserojuitomik, ivsornangitomiglo, ĸunnulijuitomiglo kingormgutijaksaĸaĸarĸovluta, ĸilangme ĸumergutaumajomik;

5 Illipsingnut, Gûdib pitsartuninganut sapputijauniartose okpernermut piulijaulerdluse, tamanna pijarêrtisimajoĸ, saĸĸerĸovlugo uvlut kingorliksangine.

6 Tamanna angijomik ĸuviasûtigijase, unêt tamattomane annikitomik kiksarniartose (taimaitsariaĸarpat) sunatuinarnik kappianartunik.

7 Okpernise idluartôvlune, angijomiglo pivianarnersauvlunelo Goldemit nungujomârtomit, ikkomamut ôktortauvaktomit, naipitauĸovlugo nertornarlune nellâgôrlunelo, nâlengnarlunelo, Jêsusib Kristusib saĸĸerviksangane;

8 Tâmna takkolaungigalloartase nagligivasse, mânnalo takkungigalloardlugo okpervigigapsiuk, tagva erĸiêrtorpose ĸuviasungnermut oĸautaujungnangitomut allianartoĸsoarmullo.

9 Okpernipse soraerviksanga, tamadja tarnib piulijauninga, tiguniarapsiuk.

10 Piloringnartoĸ tamanna nellautaijut, saimaniksapsingnik nellautailauĸtut, sivunivaksoangagut ĸennilauĸpât issumaksarsiorutigilugolo.

11 Issumaksarsiorutigilauramigit nelliunerit illusingillônêt nellît Kristusib Anerningata tâpkoa illuænnêtub oĸautigingmangâgit, sivorngagut kigligiutsilaurame âniatitaunernik Kristusemêtunik ânanaudlartoĸaromârtomiglo kingorngane.

12 Taipkoa nellojungnaertitaulauĸput, ingmingnut illingangitut uvaptingnulle illingajuksat oĸautigigamigit; tamakkoa mânna oĸautigijaumavut illipsingnut, oĸautsinik tussarnertunik illipsingnut oĸâlajunut, Anernikut ajunginikut ĸilangmit tillijaumajokut; tamanna Engelittauĸ tukkisijomavlugo kajungilârivut.

*13 **Tamanna** pivlugo issumapsigut ĸetterusersimatitse, udjertoritse, saimarsaullo tunnergusiariniartase Jêsusib Kristusib tikkiviksangane tættigivingniarsiuk,

14 Kittorngatitut nâlektutitut, illiorniaraselo taipsomanetut, nellojoĸsôtilluse ikligunerit malliklugit inôlaurapse;

15 Tâmnale ivjornaitoĸsôjoĸ illipsingnik kairĸojijoĸ malliklugo illipsetauĸ ivjornaititse arvertarnipsingne illûnâne.

16 Taimak aglaksimangmat: Ivjornaititse, uvanga ivjornainama. [3 Môs. 11, 44. 19, 2.]
17 Atâtalo nipliavigigapsiuk, inungnik adsigêngititsinane erĸartuijoĸ, illûnainigle piniarningit malliklugit, tagva arvertaritse kuksasukluse nunamênipsingne.
18 Kaujimavluse nunguniartomut Silberemullônêt Goldemullônêt piulijaunginapse piusekullupsingnit atâtanut adsiunipsingnit;
19 Kristusible aunganut erdlingnartomut, saugârsutut sinnaungajuitotut ivjornaitotullo ilauĸtub.
20 Tâmna sivorngagut issumaksarsiorutaumalauralloarpoĸ sillaĸsoaĸ tunganilijauĸârtinnago, saĸĸersimajorle nelliunerit kingorlingine pivluse, tâpsomûna okpertose Gûdemut;
21 Gûdible toĸĸungajunit tuppaktipâ, ânanaujoĸsoangortilugolo, Gûdemut okperĸovluse, tætteĸarĸovluselo.
22 Tarniselo sujungaitissigik miksesĸârneĸ nâleklugo Anernermut, ĸattangutinik nagligosoĸovluse takkormôjuidluse; ômamullo ivjornaitomut nagliktigêvigitse!
23 Illipse erniangupsârsimajose kinguvâksamit asserorniartomiungitoĸ asserojuitomille, Gûdib ômajub oĸausingagut, issoĸangitomut-itsomârtokut.
24 Uviniggit illûnatik iviksukkatitun-ingmatta, inûblo pinnarnarninga illûnane iviksukkat nuvugolângititun-ingmat. Iviksukkat pannilerput nuvugolângillo ĸunnulerput;
25 Nâlekable oĸausinga issoĸangitomut-itsomârpoĸ. [Jes. 40, 6—8.] Tamædjale oĸausesĸ oĸautigijaujoĸ illipsingnut.

KAPITEL II.

Ivsornaitomik arvertarneĸarĸojaunermik. Kaiblaijutiksat angajoĸaujut pivlugit. Kristuse igjarœksaujoĸ.

TAGVA idluitullinerit tamaita allarsigik, uivêriklernerit tamaita, takkormôrnerillo, anerutjinerillo, terliaĸattainerillo tamaita;
2 Kippiniaritselo immungmik sillatunilingmik akkusimangitomik, nutaĸĸatitut erniangoĸammertutitut, aglivalliaĸovluse tamattomunga;
3 Ôksimalauralloarupse Nâlekab illanâĸarninganik; [Img. 34, 9.]
4 Tikkisimagapse tâpsomunga, sorlo ujarĸamut ômajomut; tâmna inungnut nachogijauvoĸ, Gûdemele annerimavoĸ piviartoĸsôvlune.
5 Illipsetauĸ ujarĸatitut ômajutitut igloliangotitse, igloĸsoangolerĸovluse anernelingmik ajoĸertuijuksaulerluselo ivsornai-

tunik; tunnijijuksauĸovluse tunnergutinik anernilingnik, Gûdib idluarijanginik Jêsuse Kristusikut.

6 Taimaimat aglangne aglaksimavoĸ: Ahâk, ujarĸamik iglub terreĸuksanganik illijivunga Zioneme, annerimajomik pivianartomiglo; neliallo tâpsomunga okpertoĸ kangusuktitauniangilaĸ. (Jes. 28, 16.)

7 Illipsingnut tagva okpertose pivianarpoĸ; okpingitunulle ujarak taimna, igloliortut nachogijangat, terreĸuksaliangotitaumavoĸ, [Img. 118, 22.]

8 Ujaraulerdlune aporvingmik, ĸairtôlarmelo sinnaungautaujomik [Jes. 8, 14.] taïpkonunga aportunut oĸautsemik, okperinagit attorærksarijatik.

9 Illipsele inuĸattigêngovose annerimajut, ajoĸertuijut attaniviksôlutik, inuit ivsornaitut, tâpsoma inuĸottingit; illipsingnik ĸairĸojijub piniarningit ajungitut oĸautigilugit pijuksauvose, tâĸtomit ĸairĸongmasse ĸaumanerminut tattamnartomut.

10 Illipse sivorngane inuĸattigêlaungitose; mânnale Gûdib inuĸotigivâse; itsarlo saimarsauteĸangitose, mânnale saimautjauvose.

*11 **Nagligijaujose** ĸattangutit, takkorngartaujose nunagingitapsingnêtoselo innerterpapse: Uviniub ikliguninginik attortailititse, taipkoa tarne akkerartormatsuk;

12 Nellojullo akkorngænne, ajungitomik arvertaritse: illipsingnik terliaĸattaijut idluitullinerarluse. ajungitullinipsingnik takkoĸovlugit, Gûdemiglo nertordlerĸovlugit kiglisiniarviub uvlungane.

13 Inungnut malligæksauĸojaujut tamaita nâleksigik Nâlegaĸ pivlugo: attaniviglônêt nâlegaunerôjoĸ;

14 Angajoĸâllônêt, tâpsoma tillijangit, akkiniarĸovlugit idluitullijunik, ajungitullijuniglo nertordlerĸovlugit.

15 Tamædsa Gûdib pijomajanga, illipse ajungitullinermut oĸausiksaerotitserĸovluse inuit sillaitut nellojoĸsôninginik.

16 Kivgaungitutitut, kivgaunginisele attortaililugo idluitullinerub mattutiksanganut; Gûdible kivgangititut.

17 Inuit illûnaita opigisigik. Kattangutigêt nagligisigik. Gûde nâleksiuk. Attanivik opigisiuk.

18 Illipse kivgaujose nâlekat nâlengniarsigik kuksasutsiarluse; ajungitut issumagiktullo kissêtaungitoĸ, issumagingitulletauĸ.

19 Tamanna saimarsauteliongmat, inuk kappianarnernik attorungnarpat idluartomik issumagijaĸaromavlune Gûdib sângane, passijaksauluganelo kappiasuktitaukpat.

20 Kanoĸ nertornarajarmât, idluitullinise pivlugit issaĸajaugupse? Ajungitullinisele pivlugit kappiasuĸtitaugupse ĸennuersârluselo, tamanna saimanadlarpoĸ Gûdeme.

21 Tamattomunga kairkojaugapse. Kristusetauk âniadlalaungmat pivluta, igjaræksamik kemmaivlune uvaptingnut, tâpsoma tumminginik mallerkovluse.

22 Tâmna idluitullilautsangilak, uivêriklernermiglo kanningane naipitaujokalaungilak.

23 Tâmna suaktaujarangame, suangilak; âniatitaugame, sillungilak; idluartomigle erkartuijomut tamanna perkovâ.

24 Tâpsoma nangminek ajornivut timimine pitipait kejungmut, idluitullinermit tokkungalerkovluta, idluarnek inôniarvigilugo. Tâpsoma ikkinginrt inûlijauvose.

25 Saukatitut tammarsimajutitut-ilaurapse; mânnale sâgiarsimavose tarnipse pairijingænnut ajokertuijoksoangænnullo.

KAPITEL III.

Uiggillo nulliaggillo illingajariakarningînik. Kennuersârkojaunermik âniamatokartillugo Kristuse mallîklugo.

TAIMAKTAUK arnat uitik nâlegaksarivait; taipkoatauk (Gûdib) okausinginik okpingitut arnat illusinginut okausiungitunut kajungertitaukovlugit,

2 Tâpkoa arvertarningit nâlengnerme ikliguktailinermelo takkogunigit.

3 Ananauningit kallininginêtuksaungimatta nujamingnik pergainermullônêt, Goldemik attimanermullônêt, annorâtsianullônêt;

4 Inugle ômamêtok takkuksaungitok, sokkosijuidlune piojoringitomik uimajângitomiglo anerneliojok, tamanna pivianarmat Gûdeme.

5 Taimaktauk itsak arnat ipkoa ivsornaitut ingmingnik ânanautitsilaukput, Gûdemik tættekarlutik, uitiglo nâletsainarlugit.

6 Sorlo Sarab Abraha nâlengmago, nâlekaminiglo taivlugo; tâpsoma pannigiliusimavâse ajungitulligupse, sivôranaselo kiksarnartomik.

7 Taimaktauk nulliaggit illipse, sillatoluse najortigisigik, arnallo sangênersaungmatta opigisigik, tâpkoatauk saimanermut kingormgujekattauniarmatta inôtsemik; tuksiarnise agviartaukonnagit.

*8 **Tagvalc** illûnase issumakarkattigêngniaritse, naiperkotigosukluse kattangutitut naglikluse, nâpkigosukluse inôtsiarluse.

9 Ajornek ajortomut akkiniartaililugo, suagosungnerillônêt suangnermut; ajungitullititsele, kaujimagapse, kairkojaumagapse, saimanartolingmik kingormgutijaksakarkovluse.

10 Inôtsiarnermik tussujoĸ, uvlıniglo ajungitunik takkojomajoĸ, oĸaminik nippangertitsile oĸauseĸartaililune ajortomik, ĸangasinângminullo uivêriklertaililune.

11 Ajorneĸ tunnuliuk, ajungitullivlune; ullapirsautisiorle, katsungaitomiglo pinasuarutigilugo.

12 Nâlekab ijikita idluartut takkonârmagit, siutikitalo tuksiarningit (tussarpait); Nâlekable kênangata (torârpait) idluitullijut. [Img. 34, 13—17.]

13 Kialo idluitullivigijungnarpâsê, ajungitoĸ mallikupsiuk?

14 Kappiasuktitaugalloarupselônêt idluarneĸ pivlugo, pilorikpose. Sivôranartitsininginigle sivôraniarase, kakkilârtailititselo.

15 Nâlegarle nertorsiuk ômatipsingne. Opalungaersimatsainaritsele akkiorlugit illûnaita ĸaujititaujomajut nerriungnerijapse illupsingnêtub tungaveĸarninganik;

16 Kenuêdluse udjertorluselo, passijæksaungitomik illumiuteĸarluse; illipsingnik terliarĸattaijut idluitullijionerartise kangusoĸovlugit, Kristuseme ajungitullinipsingnik mittauteĸaramik.

17 Gûdele taimaiĸojikpat, idluarnersauvoĸ, kappiasuktitaugupse ajungitullineĸ pivlugo, idluitullineĸ pivlugo pijaunermit.

*18 **Kristusetauĸ** attausiardlune âniatitaungmat ajornivut pivlugit, idluartoĸ idluitut pivlugit, pititsomavluta Gûdemut, uviningmigullo toĸĸotauvlune, anernermigulle ômartitauvoĸ.

19 Tâpsomûnatauĸ oĸâlajartulauĸpoĸ anernernut parngnanaersimavingmêtunut;

20 Ipkoa okperomalaungitut Gûdib ĸennuersârtub uttaĸĸingmagit, taipsomane Noa inôtillugo umiaĸsoaĸ sennajaungmat; tâpsoma illuane ikkitut, imaipoĸ sittamaujortut inuit piulijaulauĸput immânit.

21 Tamattomunga adsiutitauvoĸ mattomane piulijigijavut baptijut; ubvautaungitoĸ timib ipinganut, angerĸattigêngniojorle issumame passijæksaungitome Gûdemelo, Jêsusib Kristusib makkininganut;

22 Tâmna ĸillaliarame, Gûdib tallerpiata tungânêpoĸ, Engelillo, attanersuillo, pitsartudlartullo naipertorpât.

KAPITEL IV.

Aniakut adsiutitaujungnarniptingnik Kristusemut. Pigârtuksaunermik illusitsiariktuksaunermiglo. Oĸumaitoĸartillugo ĸenuersârĸojaunermik.

KRISTUSE ânialaugmat timimigut pivluta, illipsetauĸ taimaitomik issumamik tigusilermititse; uvinikut âniajoĸ idluitullijungnaermat;

2 Kingorngane inôniarnermine sulle uviningme, inuit ikliguninginuungitoĸ, Gûdible pijomajanganut inôniarlune.

3 Tâvârutigigaptigo, inônipta annigorningane nellojut pijomajangit attutsainalauraptigik, arvertalaurapta illoĸeudlarnerme, ikligunermelo, tallanermelo, nerriluadlarnermelo, immiluadlarnermelo, mamaitoâlungnelo, Gûdiungituniglo kivgartornerme.

4 Tattaminiarput illaginginapsigik, taipkutitunarlo illuseĸanginapse ĸuksalaitunik idluituniglo mittautiksaniglo oĸauseĸarlutik.

5 Taipkoa kigligiksartuksaujomârput tâpsomunga, opalungaersimajomut erĸartuivlune inôjunik toĸĸungajuniglo.

6 Tamanna pivlugo toĸĸungajuttauĸ oĸautsinik tussarnertunik oĸâlaviogivut, erĸartortauĸovlugit inôjutitut uvinikut, tarningille ômarĸovlugit Gûdeme.

*7 **Tamaitaĸsuille** naggatiksangat ĸaglilerpoĸ.

8 Tamanna pivlugo sillatuleritse erĸomavluselo tuksiaritse. Tamainille anginerpângojomik, nagliktigêgitse illungertordluse; naglingnerub ajornerit unnuktoĸsôningit mattungmagit.

[Sal. oĸâl. 10, 12.]

9 Siniktarvioĸattigêgitse avamugase.

10 Kivgartortigêgitselo saimarsaumut illûnase attunit tunnergusiapsingnut, pimaklertutitut ajungitutitut Gûdib saimarsautinginik sunatuinarnik.

11 Oĸâlajoĸarpat, Gûdib oĸausingititut oĸâlatigivlugit pile. Kivgartortoĸarpat, Gûdib tunnijanga ajungijutigilugo piniarle? Gûde piniarnernut illûnainut nertortauĸovlugo Jêsuse Kristusikut; tâmna nertortaule pitsartunerôlunelo issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

*12 **Naglingnartose** illipse, tattaminiarutiginiarasigik kappianartut ônarsitigijase, (tamakkoninga pititaujose ôktortauĸovluse,) takkorngartamut sorle pijaulerasuginase.

13 Kuviasugitsele, Kristuse kappiasuktitauĸattigigapsiuk, ânanauningata saĸĸeromârviane ĸuviasûteĸarĸovlusetauĸ serriniardluse.

14 Piloridlarpose, mittautaugupse Kristusib attinga pivlugo; Gûdib Anerningata ânanauniliksûb innigingmasse. Tamna mittautigijaujoĸ taipkonane, illipsingnele nertortauvoĸ.

15 Inuartotulle-idlune âniatitaujomik, illipsingnêtoĸartailile, tigliksimajotullônêt, idluitullijotullônêt, ĸerdlerutijotullônêt assime sennajæksanginut.

16 Kristusible inuĸotingatut âniatitaugune, kangusugane pile, Gûdele nertorliuk tamanna pivlugo.

17 Nelliutingmat erĸartuinerub pigiarvinga Gûdib iglungane. Uvaptingnele pigiarĸârpat, okperomangitut Gûdib oĸausinginik tussarnertunik ĸanoetomik naggateĸaromârĸât?

18 Idluartorlo serlak piulijaujungnarmat, nane sakkeromârkâ Gûdemik nâlengitoĸ idluitullijorlo? [Sal. okâl. 11. 31.]

19 Taimaimat Gûdib pijomajanga malliklugo âniatitaujut, tarnitik perĸojæksarivait tâpsomunga, nertornarlune pingortitsijomut, ajungitullilutik.

KAPITEL V.

Ajokertuijut illagêktullo kaiblartauninginik.

ANGAJOKAUNERÔJUT illipsingnêtut ĸaiblarpakka, uvanga angajoĸaunerôĸattaujunga, kigligiutsijôlarmalo Kristusib âniananganik, illangiuteĸattauvlungalo ânanaunermik sakkeromârtomik:

2 Kristusib inuĸotingit perĸojaumajut illipsingnut pairiniarsigik udsertorlugillo: ĸunnunermut pinnase ĸunnutuidlusele; kangunartomik perĸutiniaromanermut pinnase, ômamulle illungertortomut,

3 (Gûdib) inuĸotinginut attaniotijomajutitut pinnase, igjaræksaunialeritsele kattimgajunut.

4 Tagva pairsijoĸsoaĸ sakkeromârpat, niaĸôtemik ĸunnulijuitomik opinartomik pititaujomârpose.

*5 **Taimaktauĸ** illipse inôsuktôjose inutoĸaujut nâleksigik. Illûnase nâlektigêgitse, piojorijuinermik attaruilititse. Pimariutertut Gûdib akkerartormagit, piojorijuitulle nâpkigivait. [Sal. okâl. 3, 34.]

6 Tamanna pivlugo illipsingnik nikkanarsâritse Gûdib agganginut pitsartujoĸsoarnut, nelliunermine illipsingnik nertornartitserĸovlugo.

7 Siardlernise tamaita tâpsomunga pitisigik, tâpsoma issumagitsainarmasse.

8 Sillatuniaritse erĸomavluselo; akkerartortise Sâtanase arvertarmat Loevetut nipliajoĸsoatut, êjaksarsiorlune neliænnik.

9 Tâmna okpernermut akkerartorsiuk sôngovluse, ĸaujimavluselo ĸattungutise nunamêtut tamakkonungataueĸ kappianartunut pijaulermingmatta.

10 Gûdible saimanartunik tamainik perĸutitaliksûb, uvaptingnik ĸairĸojijub ânanaunersoarminut issoĸangitomut Kristuse Jêsusikut, tâpsoma nangmineĸ âĸiksorniarpâse nâmaktomik, nakoĸsitiluselo, pitsartutiluselo tunganilitiluselo, illipse annikitomik kappiasuktitaujose.

11 Tâmna nertortaule pitsartunerôlunelo issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

*12 **Silvânuse** ĸattangutise nertornartoĸ (taimainasugijara) ukkuninga neksarniarmat, aglagvigiarsulauĸpapse ĸaiblarluse, kigligiutigilugolo, Gûdib saimarsautâ tættigijase okpernartôngmat.

13 Okpertut annerimaĸattigijapse Babilônemêtut salutipâse ernermalo Marĸusib.

14 Saluteĸattigêgitse kunnikluse naglingnerme. Ullapirsaumik illaĸarlîttôĸ illûnatik Kristuse Jêsusemêtut. Amen.

PÊTRUSIB AGLANGITA AIPAINGIT.

KAPITEL I.

Okpertotut nellâgôrtotut arvertarĸojaunermik. Apostelib aviniartub ĸaiblainingata tungavinganik aulajuitomik.

SIMONE Pêtruse, Jêsusib Kristusib kivganga Apostelingalo, okpernermik pivianartomik uvaptitut pimaĸattiptingnut idluarnerme, Gûdipta piulijiptalo Jêsusib Kristusib pititsininganut.

2 Gûdib tunnitsivigilise saimanartoĸsoarmik ullapĸosernartoĸsoarmiglo, illitarsinermut Gûdemik, Jêsuse Kristusemiglo Nâlegaptingnik.

3 Tâpsoma Gûdib pitsartuningata tunnitsivigingmattigut tamainik inôtsiarnermut arvertarnermullo Gûdib idluarijanganut illingajunik, illitarsinermut tâpsominga uvaptingnik ĸairĸojijomik ânanaunerminut ajunginerminullo;

4 Tamattomûna angnerpângojunik pivianartoĸsoarniglo angerviovogut, imâk, tamakkonunga illangiutitaulerĸovluse Gû-

dioninganik, sillaĸsoarmêtut ikliguningit asserornartut ĸemmakupsigik.

5 Tagva ajungitapsingnut attaruilileritse, okpernipsingnullo saĸĸijârtitsileritse, ajungitullinermik, ajungitullinermullo illisimanermik;

6 Illisimanermullo nâmatuinartullinermik, nâmatuinartullinermullo ĸennuersârnermik, ĸennuersârnermullo nâlengnermik Gûdemik;

7 Nâlengnermullo Gûdemik naglingnermik ĸattangutinik, naglingnermullo ĸattangutinik nagligosungnermik illûnainik.

8 Tamakkoa illipsingnêkunik pigannerdlutik, erĸeasuktiniangilâse sullingitiniaraselônêt illitarsinerme Nâlegaptingnik Jêsuse Kristusemik,

9 Tamakkoningale peĸangitoĸ, tâmna tautungilaĸ, aggangminut tapsikârtoĸ (takkotsiarneĸ ajorlugo), ajornerilauĸtamelo pêjartaumaningit puigorpait.

10 Tamanna pivlugo, ĸattangutikka, attaruililuaritse, ĸairĸojaumanise annerimaniselo aulajuitilugit. Taimailiorupse, sumullônêt aporniangilase.

11 Taimaglo angijomik tunnitsiviojomârpose itterviksamik Nâlegapta piulijiptalo Jêsusib Kristusib nâlegauvinganut issoĸangitomut.

*12 **Taimaimat** katsunganiangilanga tamakkoninga ĸaiblatsainarluse, tamakkoa ĸaujimagalloarapsigik, tunganilimavluselo miksеĸârnermik mânna saĸĸijârtomik.

13 Idluarivikparale tupaktênarluse erĸaititsinermut, iglome (timeme) tamattomanêtillunga.

14 Kaujimagama, igluga (timiga) attorungnaeræksarigapko mânnakassakut; taimak Nâlegapta Jêsusib Kristusib nellojungnaertilaungmanga.

15 Pinasuaromavungale tamattominga erĸaumajæksaĸatsainarĸovluse kingunamne.

16 Uvagut oĸarvigilaurapse Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkitsomârninganik pitsartuniliksoarmik, sillatulungnerit okâlagadlarnerit tukkeĸangitut mallilaungilavut; uvagulle nangmineĸ ânanauninga takkolauĸpavut.

17 Gûdemit Atâtamit pititaungmat nâlengnartomiglo nertornartomiglo, nippeinut, tâpsomunga pijomut, ânanaunermit angijomit imâk: Tagga ernera erdligijara, tâmna ĸuviagijara.

18 Nippelo tamanna ĸilangmit pijoĸ tussarpavut, ĸaĸĸame ivjornaitome illagigaptigo.

19 Nellautaijub oĸausinganik tunganartomik peĸarpogut; tamanna nâlekapsiuk idluartomik pivose, sorlo nenneroaĸ ĸaumaksaijoĸ tâĸtome, ĸaulertsiarilugo, uvloriarlo ĸausiut nuilertsiarivlugo ômatipsingne.

20 Tamannalo kaujijæksarerkârpasse, nellautaijut okausingit aglangnêtut inûb issumanganit nangminerijanganit pitsangimatta.
21 Inûb issumanganut nellautainermik pijokalauksimatsangimat; ivsornaitulle taipkoa Gûdib inukotingit okâlalaukput, Anernermut ajunginermut kajungertitauvlutik.

KAPITEL II.

Ajokertuijut nellangaitut sivorngagut okautauningœnnik.

NELLANGAITUNIGLE nellautaijokalaurivoktauk inuit akkorngænne, sorlotauk ajokertuijut nellangaitut akkunapsingnêtsomârmatta. Taipkoa senniagut ajokertûtsinik pititsijomârput asserornartunik, Nâlegarlo missiarutigijomârpât pissiarijigilauktatik; ingmingnut pititsivlutik asserudlautiksamik tagvainârtomik.
2 Unuktoksuillo malligomârput ajokertûsinginik asserornartunik. Taipkonunga miksekârnerub apkutâ mittautigijaujomârpok.
3 Pijomatudlarnermullo illipsingnit perkutiniarasuaromârput, okautsinut mikseliungitunut piniarlutik. Taipkoa pidlartautiksangit okautaukammerungnaertut nokkarniangilat, erkartortautiksangillo sinninginivut.
4 Engelit idluitullilaukput Gûdib pidlartaililaunginamigit, tâktoksûble kellaumgujanginêdlutik Sâtanasekarvingmut ajæktordlugit pitilauramigit, kumergutaukovlugit erkartuiviksamut;
5 Sillaksoatokaujorlo pidlartaililaunginamiuk, Noale idluarnermik okâlajok, illangillo sittamaujortôvlutik piulilauramigit, ullitornivaksoak pitidlugo sillaksoarmiunut Gûdekaromangitunut;
6 Iglugasæksuillo Sodoma Gomorralo argjainautilerdlugit pidlalauramigit asserorlugit, erkaræksangortidlugit idluitullijunut, kingorngane pijomârtunut;
7 Lotelo idluartok piulivlugo, kappiasuktitaujok angijomik inuluâluksuit illôkeudlartut piniarninginut;
8 (Idluartok tâmna, taipkoa akkorngænnêname, uvlut tamaita tarnimigut idluartokut kappiasuktitaulaukpok idluitullininginut takkojaminut tussartaminullo): —
9 Tagva Nâlekab Gûdemik nâlektut piulidlarungnarpait ôktortaunermit, idluitulle kumergusiudlugit erkartuiviksamut, pidlartaukovlugit;
*10 **Sugaluluartomik** uvinik malliklugo inôjut, ivsornartunik ikliguktut, nâlekaniglo nachojut, inungmik sillasiojuitut, ingmingnik piojoridlartut, sajugatiglo attanionerit mittautigilugit;

11 Engelit pitsartunersauvlutiglo sôngonersaujut mittautigijaunadlartoĸ patsitiksaĸ taipkoa pivlugit oĸautigitsangigalloarmatsuk Nâlekamut.

12 Taipkoale sorlo nergjutitut sillatuneĸangitutitut-iput, ingergarmik erniangojutitut tigujaksauvlutik toĸĸotaksatuinauvlutik; mittauteĸaramik ĸaujimangitamingnik, asserornartullinermingnelo nungutaujomârput.

13 Idluitullinermingnut akkivioniksatik neksarpait. Issumamikut alliadlarput uvlut tamaita uviniub ĸuviagijanganut inônermik, kangunartoĸsôvut maĸĸojungnadlalarmiglo, ĸuviasuktoĸsôvut uivêriklernermingne, nerreĸattigijarangamise;

14 Ijeĸarput angijomik illoĸeudlartunik, ajortullinermik soraijunatik, kajumiksarpait ĸuksalaitut tarningit, ômateĸarlutik pijomatudlarnermik illummersimajunik, inuit ôminadlartut.

15 Apkut idluartoĸ ĸemmakamitsuk, tammarnartomut pivut, Balaamib Bosorib erningata apĸutigilauĸtanga attorlugo; tâpsoma nâmangitullinerub akkilertauninga tussugidlarpâ.

16 Idluitullininga le pivlugo pidlartauvoĸ, nergjutib kippalub oĸajuitub oĸalerdlune nellautaijub sillaininga innertermago.

17 Taipkoa puilavît immeĸangitut, nuvujat ullajujamut aulataujut, taipkonunga kappianartomik tâĸtoĸsoarmik ĸumergutaumajoĸarpoĸ issoĸangitomut.

18 Piblingaidlartunik oĸauseĸaramik piungitoĸsoarnik, uviniub ikliguningagut ivsornartullinermut kajumiksarpait imaitut, ĸemmâmakasalertut tammarnartomut inôjunit;

19 Kivgaujungnaernermik angervigivait; nangminerle asserornartub kippalogivait. Sâlagijaujoĸ kivgaulermat sâlagijiminut.

20 Maĸĸojungnartunit sillaĸsoarmêtunit ĸemmâmajut, illitarsinermut Nâlekamik piulijiptingnik Jêsuse Kristusemik, taimaitut ama nappertitaugunik sâlagijauvlutik tamakkonunga, kingorngane tagva taipkoa illinganingit ajulualerput sivorlermit.

21 Nâmanersaunajarmat taipkonunga, apĸosineĸ idluartomut ĸaujilaungikunitsuk, tunnunermit perĸojanik ivsornaitunik, taipkonunga pititaumajunik.

22 Taipkonane nellautsimavoĸ oĸausiovaktoĸ imna okpernartoĸ; Kingmeĸ meriarilauĸtaminik nerrigivoĸ; kuingêngerlo sallumarsarsimajoĸ sallumaitomut aksakârtinivoĸ ingminik.

KAPITEL III.

Uvlut kingorlît nelliutiniarningœnnik.

TAMAEDJA aglangma aipangit illipsingnut, naglingnartose; tamakkonunga tupaktiluselo erĸaitipara issumase nellâgôrtoĸ;

2 Erĸailerĸovluse oĸautsinik mattoma sivorngagut nellautaijunut ivjornaitunut oĸautigijaujunik illipsingnut; perĸojaptingniglo, uvagut Nâlekab piulijipta Aposteligijâtigut.

3 Tamannalo ĸaujilerĸârsiuk, uvlut kingorlingine mittauteĸartoĸaromârmat, ikligunermingnut inôniartunik,

4 Oĸarlutiglo: Tikkiviksangata angerutaumajub nelliuninga naûk? Sivorlît sinnisimangmatta, taimangat illûnatik taimailingatsainarput, sorlo pingortitaumajut pigiarningænnit-ilaungmatta.

5 Kaujimangilalle, ĸaujijomanginamik, ĸilak itsaĸ Gûdib oĸausinganut pingmat, nunalo immânit, immânêdlunelo;

6 Taimaigalloartillugo sillaĸsoaĸ taipsomanêtoĸ ullitornivaksoarmut nungutauvoĸ immâne.

7 Kilagle nunalo mattomanêtûk oĸausinganuttauĸ tamattomunga pigumitângulerpuk, pijuksaujomârlutik ikkomamut uvluksame erĸartuivingme, inuillo Gûdemik nâlegomangitut pidlartauviksangænne.

8 Attauserle nellojæksaringilase naglingnartose, uvloĸ attauseĸ Nâlekab sângane Jârititut tausendititut-ingmat, jârillo tausendit uvloĸtut attautsetut.

9 Nâlekab angersimanine mullutingilâ, illangita mullutitaunasugigalloarmatsuk; ĸennuersârvigivâtigulle, assioniartoĸarĸojinginame, illûnaitale sâgiarĸovlugit.

10 Nâlekable uvluksanga nelliutsomârpoĸ sorlo tigliktotut unnuaksiortotut; taipsomane ĸilait nungujomârput serĸorpaludlarlutik, pingortitalle ônartovaksoarmut aumajomârput, nunalo perĸutingillo ikkoalanermut nungutaujomârput.

*11 **Illûnatik** makkoa nungujomârmatta, angidlartomik illa pijariaĸarpose inônermik ivjornaitomik, Gûde nâleklugo illiornipsingnut;

12 Nerriukluselo errinesukluselo Nâlekab uvlungata nelliuviksanganut; taipsomane ĸilait ikkomamut nungujomârmatta, pingortitallo ônartovaksoarmut aumadlarlutik.

13 Oĸausingale pitjutigivlugo nerriukpogut ĸilangmik nutâmik, nunamiglo nutâmik, idluarnerub inniksanganik.

14 Tamanna pivlugo nagliktakka, tamakkoa nerriugigapsigik, attaruilititse ivsornartoĸarĸonnase, pidlaræksauĸonnaselo, tâpsoma sângane ullapirsarsimavluse naipitauĸovluse.

15 Nâlegaptalo ĸennuersârninga piulijaujutigisiuk; sorlotauĸ nagliktoĸ ĸattangutivut Pauluse aglalaungmat illipsingnut, illisimaneĸ tunnergusiane mallikugo.

16 Taimaktauĸ (pigivoĸ) aglangmine tamaine oĸautigivlugit tamakkoa; illangille tukkeĸartilugit oĸumaiput; illisimangitut tunganilimangitullo mumiktitsivut tamakkoninga, sorlotauĸ aglangnik tâpkoa assinginik, ingmingnik asserorlutik.

17 Illipsele nagliktakka, tamanna sivorngagut ĸaujimagapsiuk, udjertoritse illipsingnik, inuit uivêtut tammartitsininginut uivêrijauĸonnase, nangmineĸ tungavigijapsingnit kattangniardluse.

18 Nâlegaptale piulijiptalo Jêsusib Kristusib saimarsautâne illitarsinermelo tâpsominga aglivalliatitse. Tâmna nertortaule tamattomane issoĸangitomullo. Amen.

JOHANNESIB AGLARSUNGIT SIVORLIT.

KAPITEL I.

Illagêngneĸarnermik Gûdemut Kristusemullo arvertarnikut ĸaumajome.

ISSUANIT-ILAUKTOK, ijiptingnut takkolauĸtavut, ĸemmergolauĸtavut, aggaptingnullo aktulauĸtavut, tussalauĸtavut, oĸausek inôgutaujoĸ (oĸautigivavut illipsingnut).

2 Inôserlo saĸĸijârsimavoĸ, uvagullo takkolauĸpogut kigligiutsilaptalo oĸâlavigivapse inôtsemik naggateĸarniangitomik, Atâtamêlauĸtomik, uvaptingnullo saĸĸertomik.

3 Tâmna takkolauĸtavut tussalauĸtavullo oĸautigivavut illipsingnut, illipsetauĸ illagêguteĸarĸovluse uvaptingnut; uvagullo Atâtamut erninganullo Jêsuse Kristusemut illagêngneĸarpogut.

4 Tamuttomingalo aglagvigivapse, ĸuviasungnise nâmakserĸovlugo.

*5 **Tamædsalo** oĸausesĸ tâpsomangat tussalauĸtavut, illipsingnullo kigligiutigijavut: Gûde ĸaumaniongmat, tâpsomanelo tâĸtoĸangilaĸ.

6 Oĸarupta, tâpsomunga illagêguteĸartogut, tâĸsiorlutalo, sæglovogut, miksesĸârnermiglo pingilagut.

7 Kaumajomele arvertarupta, sorlo tâmna ĸaumajomêngmat, illagêngneĸarpogut uvaptingnut; Jêsusiblo, tâpsoma erningata, aungata ubvarpâtigut ajortunit tamainit.

8 Oĸarupta: ajortoĸanginapta, uvaptingnik nangmineĸ uivêrivogut, miksesĸârnerlo illuptingnêngilaĸ.

9 Ajornivulle kigligiksautigiguptigik, tâmna nertornartôvlune idluartôvoĸ, issumagijungnaervigigamittigut ajorniptingnit, sujungaitilutalo idluitunit tamainit.

10 Oĸarupta: idluitullilaungitogut, sæglotonerarpavut, oĸausingalo illuptingnêngilaĸ.

KAPITEL II.

Kapiteleme 1me oĸautaujut oĸautaugannerput. Ajoĸertuinerluktunik Antikristuseojunik.

KITTORNGÂRSUKKA, tamakkoninga aglagvigivapse, idluitullerĸonnase. Idluitullijoĸarpallo, tuksiarutjeĸarpogut Atâtame, Jêsuse Kristusemik idluartôjomik.

2 Tâmnalo ullapirsautauvoĸ ajornivut pivlugit; ajornivulle kissêtaungitut, sillaĸsoarmiulletauĸ illûnatik ajorningit pivlugit.

3 Tamannalo ĸaujijutigivavut, illitarigaptigo, perĸojangit nâlekuptigik.

4 Oĸartoĸarpat: illitarivara, nâlengnagillo perĸojangit, tâmna sæglotojoĸsôvoĸ, tâpsomanelo miksesĸârneĸangilaĸ.

5 Oĸausinganigle nâlektoĸ, tâpsomane nellâgut Gûdib naglingninga nâmaksivoĸ. Tamattomangat ĸaujimavogut tâpsomanênapta.

6 Tâpsomanêtsainardlune oĸartoĸ, arvertartuksaugivoĸ, sorlo tâmna (Jêsuse) arvertalaungmat.

7 Kattangutikka, nutâmik perĸojamik aglagvigingilapse, nutaungitomigle perĸojamik, pigiarninganit pigijapsingnik; pigiarninganit tussartase, tamædja perĸojaĸ nutaungitoĸ.

8 Ama aglagvigivapse perĸojaĸtâmik, tâpsomanelo illipsingnelo miksesĸârtojomik; tâĸsoaĸ annigormat, ĸaumajorlo miksesĸârtoĸ mânna ĸaumaksaivoĸ.

9 Kaumajomêdlune oĸartoĸ, ĸattangutiminiglo ômisuktoĸ, tâmna taĸtomêpoĸ sulle.

10 Kattangutiminik nagliktoĸ, ĸaumajomêtsainarpoĸ, sinnaunganeĸarminane.
11 Kattangutiminiglo ômisuktoĸ, tâmna tâĸtomêpoĸ, arvertarlunelo tâĸtome, namullo ainermik nellovlune; tâĸtub ijîgik takpêtilaungmagik.
12 Aglagvigivapse ĸittorngârsukka, ajornise issumagijaujungnaermatta, tâpsoma attinga pitjutigællugo.
13 Atâtaujose aglagvigivapse, issuanit-itoĸ illitarigapsiuk. Inôsuktôjose aglagvigivapse, ajortoĸsoaĸ sâlagilaurapsiuk. Sorrusiojose aglagvigivapse, Atâta illitarigapsiuk.
14 Atâtaujose aglagvigilauĸpapse, issuanit-itoĸ illitarigapsiuk. Innôsuktôjose aglagvigilauĸpapse, pitsartuneĸarapse, Gûdiblo oĸausinga illipsingnêtsainarmat, ajortoĸsoarlo sâlagilaurapsiuk.
15 Sillaĸsoarmik nagligosungniarase, sillaĸsûb pinginiglônêt. Sillaĸsoarmik nagligosuktoĸarpat, Atâtab naglingninga tâpsomanêngilaĸ.
16 Sillaĸsoarmêtut illûnatik (uviniub ikliguningit, ijib allianingit pimariuternerillo) Atâtamit pingimatta, sillaĸsoarmille pivut.
17 Sillaĸsoarlo nungujomârpoĸ allianarningillo: Gûdible pijomajanganik piniartoĸ, issoĸangitomut-itsomârpoĸ.
*18 **Kittorngârsuit**, uvlut naggatât nelliutilerpoĸ, sorlolo tussaumagapse Antikristusemik tikkitsomârtomik, mânnalo Antikristusit unnulerput; tamattomangat ĸaujimavogut, uvlut naggatât nelliutilermat.
19 Uvaptingnit taipkoa aularput, illaginginaptigik; illagilaurunittigut uvaptingnêtsainarajalauĸput; (aularpulle) saĸĸijârĸovlugo illûnatik illagilaungimattigut.
20 Illipselo saimauneĸarpose tâpsomangat, ivjornaitomit, tamaitalo illisimavasse.
21 Aglagvigilaungilapse ĸaujimangitutitut miksekârnermik, ĸaujimagapsiugle, ĸaujimavluselo miksekârneĸ sæglunermit pingimat.
22 Sæglojoĸ kinâ, Jêsusib Kristuseoninganik missiarutjijoĸ kissimeungitôĸ? Tagva Antikristuse, Atâtamiglo Ernermiglo missiarutjijoĸ.
23 Ernermik missiarutjijoĸ Atâtamiktauĸ peĸanginivoĸ; Ernermigle kigligiutjijoĸ Atâtamiktauĸ peĸarivoĸ.
24 Tussalauĸtassele pigiarnermit illipsingnêtsainarlit. Pigiarnermit tussalauĸtase illipsingnêtsainarpatta, tagva illipse Ernerme Atâtamelo itsainarniarivose.
25 Tamædsa angerninga, uvaptingnut inôtsemik nâksaungitomik (tunnitsivigijomavluta) angermat.
26 Tamakkoninga aglagvigilauĸpapse, illipsingnik tammartitsijut pivlugit.

27 Saimarsautelo, tâpsomangat pijase, illupsingnêtsainarniarpoĸ, kimullo ajoĸertortaujariaĸangilase; sorlole saimarsautib tamainik ajoĸertormasse, miksekârtôlarmelo sæglunanelo; taimak sorlo ajoĸertulaungmasse, tâpsomanêtsainaritse.

28 Mânna tagva, ĸittorngârsuit, tâpsomanêtsainaritse, saĸĸijâlerpat, ĸuviasûteĸarĸovluta kangusugatalo tâpsoma sângane tikkiviane.

29 Kaujimagupse idluartoĸsôngmat, nellojungnaerivose, idluartomik piniartoĸ tâpsomangat erniangongmat.

KAPITEL III.

Gûdib ĸittorngangita illinganinginik, tagva: ivjornailiningœnnik, ĸattangutinik naglingningœnnik, ĸuviasûteĸarningœnniglo Gûdib sângœnne.

KEMERGOTITSE ĸanoĸ angijomik naglingnermik Atâta saĸĸijârtitsilaungmat uvaptingnut, Gûdib ĸittorngnginik taijauĸogamittigut. Taimaimat sillaĸsûb inungita illitaringilâse, tâmna illitaringinamitsuk.

2 Nagliktakka, mânna Gûdib ĸittorngarivâtigut saĸĸijârsimangilarlo sulle illingajomârnivut. Kaujimavavulle saĸĸijârniarpat, adsiginiaraptigo; takkoniaraptigo illinganinga.

3 Neliat taimaitomik nerriugijæksaĸartoĸ tâpsomungatâmna ivsornailiniarpoĸ, sorlo tâmna ivsornaingmat.

4 Idluitullijub perĸojat tappagivait; ajornerlo tappaniovoĸ, perĸojanik.

5 Kaujimagivose, tâmna saĸĸersimangmat, ajornivut pêjaromavlugit; tâpsomanelo ajorneĸangilaĸ.

6 Tâpsomanêtsainartoĸ idluitullingilaĸ; idluitullijub tækkolaungilâ illitarilaunagolo.

7 Kittorngârsuit, kimullônêt uivêrijauniarase. Idluartullijoĸ idluartôvoĸ, sorlo tâmna idluartôngmat.

8 Idluitullijoĸ Sâtanasemit pivoĸ; pigiarninganit Sâtanase idluitullingmat. Tamanna pivlugo Gûdib Erninga saĸĸersimavoĸ, asseroerĸovlugo Sâtanasib piniarninginik.

9 Gûdemit erniangojoĸ idluitullingilaĸ, karngautigimajut ôma (ômatinganut) tâpsomanêtsainarmatta, idluitullijungnangilarlo, Gûdemit erniangogame.

10 Tamattomangat nellonarungnaerpoĸ, Gûdib ĸittorngangit, Sâtanasiblo ĸittorngangit nellîngongmangâta: idluartomik pingitoĸ Gûdemit pingilaĸ, ĸattangutiminiglo naglingitoĸ.

*11 **Tamædsa** oĸautjaunivut pigiarninganit tussartase, nagliktigêktuksaugapta;

12 Kaine mallingnago! taimna ajortomit pigame, nukkane токкорâ. Sunalo pivlugo токкolauкaûk? Piniarningit ajormatta, nukkangatalo piniarningit idluarmatta.

13 Tattaminiarase кattangutikka, sillaксûb inungita ômigikpasse.

14 Kaujimavogut, токкomit inôtsemut pigapta, кattangutit nagligigaptigik. Kattangutemik naglingitoк токкcmêtsainarpoк.

15 Kattangutiminik ômisuktoк, tâmna inuartôvoк; кaujimavoselo, inuartoк inôseкarungnangimat illuminêtsainartomik.

16 Tamattomangat naglingneк nellojungnaerpavut, inôtsiminik tunnijilaungmat pivluta. Uvaguttauк inôsivut tunnijæksarigivavut кattangutit pivlugit.

17 Nunable mattoma pinginik peкartub кattangutine ajoксartoк takkoguniuk, ômattinelo parngnanaeruniuk tâpsomunga, кanoк taimaitub Gûdib naglingninga illumine piginajarкaûk?

18 Kittorngârsukka, oкausetuinarmut, oкatuinarmullônêt naglingniarata; piniarnermulle miksekârnermullo pita.

19 Tamattomangat nellojungnaerpogut miksekârnermênapta, ômativullo mannigorungnarpavut tâpsoma sângane.

20 Omatipta erкartorpattigut, Gûde anginersaungmat ômatiptingnit, tamaitalo кaujimavait.

21 Naglingnartose, ômatipta erкartungipattigut, Gûdemut кuviasûteкarpogut.

22 Sumiglônêllo tuksiarluta, tunnitsivioniarpogut tâpsomangat; perкojangit mallikaptigik, sânganelo кuviagijanganik piniarluta.

23 Tâpsomalo perкojanga tamædja, Erningata Jêsusib Kristusib attinganut okperкovluta nagliktigêrкovlutalo; taimak perкungmattigut.

24 Perкojanganiglo nâlektoк tâpsomanêtsainarpoк, tâmnalo tâpsomanêpoк. Anernerlo tunnijanga uvaptingnut nellunaikutarivavut, illuptingnêtsainarniarmat.

KAPITEL IV.

Kaiblainermik ajoкertuinerluktut pivlugit. Naglingnerub illinganinganik.

NAGLINGNARTOSE anernerit illûnaita okperinasigik, anernerille ôktorsigik, Gûdemit pingmangâta; nellautaijut nellangaitut unuktoксuit aimangmatta sillaксoarmut.

2 Tamattomangat Gûdib Anerninga illitarisiuk: Anernerit illûnatik Jêsuse Kristusemik uvinikut tikkitomik kigligiutsijut, Gûdemit pivut;

3 Anernerillo illûnatik Jêsuse Kristusemik uvinikut tikkitomik kigligiutsingitut, Gûdemit pingilat. Tamadjalo Antikristusib anerninga tussaumajase tikkitsomârmat, tamattomanelo sillaĸsoarmêlerêrpoĸ.

4 Kittorngârsuit, Gûdemit pivose, taipkoningalo sâlaĸarpose; illupsingnêtoĸ anginersaungmat sillaĸsoarmêtomit.

5 Taipkoa sillaĸsoarmit pivut, tamanna pivlugo sillaĸsûb inungititut oĸâlavut, sillaĸsûblo inungita tussâgôrpait.

6 Uvagut Gûdemit pivogut; Gûdemik illitarsijub tussâgôrpâtigut; Gûdemit pingitub tussâgôngilâtigut. Tamattomangat miksеĸârnerub Anerninga, Anernerlo tammartitsijoĸ illitarilerpavut.

*7 **Naglingnartose,** nagliktigêlauĸta! naglingneĸ Gûdemit pingmat; nagligosuktorlo Gûdemit erniangovoĸ, Gûdelo illitarivâ.

8 Naglingitub Gûde illitaringilâ; Gûde naglingniongmat.

9 Mattomunga Gûdib naglingninga uvaptingnik saĸĸersimavoĸ, Gûdib Ernituane tillilaungmago nunamut, uvagut tâpsomûna inôĸovluta.

10 Naglingneĸ tamædsa: uvagut Gûde nagligigaptigoungitoĸ, tâpsomale naglingmattigut, Erninelo tillilaungmago, ullapirsautauĸovlugo ajornivut pivlugit.

11 Naglingnartose, Gûdib taimak naglingmattigut, uvaguttauĸ nagliktigêktuksaugivogut.

12 Gûdemik takkomajoĸatsangilaĸ. Nagliktigêkupta, Gûde illuptingnêtsainarpoĸ, naglingningalo illuptingne nâmaksivoĸ.

13 Anernerminik tunitsivigingmattigut, tamanna ĸaujijutigivavut, tâpsomanêtsainarapta tâmnalo illuptingnêngmat.

14 Takkolauĸpogut kigligiutsivogullo, Atâtab Erneĸ tillilaungmago piuliklerteoĸovlugo sillaĸsoarmiunik.

15 Neliat Jêsuse Gûdib erneringmago kigligiutjijoĸ, Gûde tâpsomanêtsainarpoĸ, tâmnalo Gûdemêpoĸ.

16 Gûdiblo naglingninga uvaptingnut ĸaujimavlugo okperivavut. Gûde naglingniovoĸ, naglingnermêtsainartorlo Gûdemêtsainarpoĸ, Gûdelo tâpsomanêpoĸ.

17 Tamattomunga naglingneĸ nâmaksivoĸ uvaptingne, ĸuviasûteĸarĸovluta uvluksame erĸartuivingme; sorlo tâmna ingmat, taimainivogut sillaĸsoarme tamattomane.

18 Naglingneĸ erĸsinermik illaĸangilaĸ, naglingneruble nâmaksijub erĸsineĸ annitipâ; erĸsineĸ ânianartomik illaĸarmat. Erĸsijuble naglingneĸ nâmaksitingilâ.

19 Nagligilavut, tâpsoma nagligerĸârmattigut.

20 Oĸartoĸarpat: Gûde nagligijara, ĸattangutiminiglo ômisuktoĸ, tâmna sæglotojoĸsôvoĸ. Kattangutine tautuktane nagligingikuniuk, ĸanoĸ Gûde nagliginajarĸaûk tautulungitane?

21 Mattomingalo perĸojaĸarpogut tâpsomangat, Gûdemik nagligosuktub ĸattangutinetauĸ nagligijæksaringmago.

KAPITEL V.

Naglingnek okpernermit pivok. Okpernerub tungaringanik. Tuksiarnermik.

NELIAT Jêsusib Kristusioninganik okpertok, Gûdemit erniangovok. Tâpsomingalo ernertârtomik nagligosuktub, tâpsomangat erniangojoktauk nagligigivâ.

2 Mattomangat kaujivogut, Gûdib kittorngangit nagligigaptigik, Gûde nagligiguptigo perkojangillo mallikuptigik.

3 Gûdemik naglingnek tamædja, perkojangit mallikaptigik; perkojangillo ajornangilat.

4 Gûdemit erniangojut illûnatik sillaksûb inunginut ajugaungmatta; okpernivullo ajugauniovok sillaksûb inunginut.

5 Sillaksûble inunginut kina ajugauvâ, kissime Gûdib Jêsuse erneringmago okpertoungitôk?

*6 **Tâmna** tagva, tikkitok immermiglo aungmiglo pivlune, Jêsuse Kristuse; immermik kissianeungitok, immermigle aungmiglo (pivok). Anernerlo tâmnauvok nellonaijaijok, Anernek miksekârniongmat.

7 Pingasôngmatta kigligiutsijut [kilangme: Atâta, Okauserlo, Anernerlo ajunginek; pingasullo tâpkoa attausiovut.

8 Pingasuttauk kigligiutsivut nuname]: Anernek immerlo, auglo; pingasullo tâpkoa attautsemut pivut.

9 Inuit kigligiutsiningit okperiguptigik, Gûdib kigligiutsininga anginersauvok; Gûdib kigligiudsininga tamædja Ernerminik kigligiutsilaurame.

10 Gûdib Erninganut okpertub kigligiutsinek tamanna illumiutarivâ. Neliata Gûde okperingikuniuk, sæglotunerarpâ, kigligiutsinek okperinginamiuk, Gûdib kigligiutsininga ernerminik.

11 Tâmædjalo kigligiutsinek, inôtsemik nâksaungitomik Gûdib tunnitsivigingmattigut; inôserlo tamanna Erninganêpok.

12 Gûdib Erninganik pekartok, inôtsemik pekarivok; Gûdib Erninganik pekangitok, inôtsemik pekanginivok.

13 Tamattominga aglagvigilaukpapse okpertose Gûdib Erningata attinganut, kaujimakovluse, nâksaungitomik inôsekarapse, okperkovluselo Gûdib Erningata attinganut.

*14 **Tamædjalo** sungertûtiksavut tâpsomunga, sumiglônêt tuksiarangapta idluarijanganik, tussângmattigut.

15 Kaujimagaptalo, tussângmattigut, sumiglônêt kennugupta, kaujimavogut, pijomajavut tâpsomangat pingmigaptigo.

16 Neliata kattangutine idluitullitillugo takkoguniuk, idluitullingipat tokkonartomik, tâmna tuksiarle; tagva (Jêsuse)

tunnijiniarpoĸ inôtsemik taipkonunga, toĸĸonangitomik idluitullilauĸtunut. Idluineĸarpoĸ toĸĸonartomik, tamanna pivlugo tuksiartoĸarĸovlugo oĸangilanga.

17 Idluitut tamaita ajorniovut, idluitullineĸarporlo toĸĸonangitomik.

18 Kaujimavogut, Gûdemit erniangojoĸ idluitullingimat; Gûdemille erniangojoĸ ingminik udjertorpoĸ, ajortublo (Sâtanasib) aktorniangilâ.

19 Kaujimavogut, Gûdemit pigapta, sillaĸsûblo inungit illûnâmassiatik ajortomut illingavut.

20 Kaujimavogulle, Gûdib Erninga tikkisimangmat sillatuneĸartipâtigullo Gûde miksеĸârtoĸ illitarivlugo; miksеĸârtomêpogullo Erningane Jêsuse Kristuseme. Tâmna Gûdiovoĸ miksеĸârtoĸ, inôsiolarmelo nâksaungitoĸ.

21 Kittorngârsuit, Gûdeungitut allarsigik. Amen.

JOHANNESIB AGLARSUNGITA AIPAINGIT.

Arnaĸ okpertoĸ kittorngangillo pilorerĸojauvut.

ANGAJOKAUNERÔJOK arnamut Kîriamut annerimajomut ĸittornganginullo, tâpkoa nagligijakka miksеĸârnerme; kissimalo pinnanga, illûnatigletauĸ miksеĸârnermik illitarsimajut,

2 Miksеĸârneĸ illuptingnêtsainartoĸ issoĸangitomullo uvaptingnêtsainaromârtoĸ pivlugo.

3 Gûdib Atâtab Nâlekablo Jêsusib Kristusib, Atâtab erningata saimarsautiminut, nâpkiningnerminullo, ullapirsautiminullo illagilisetôĸ, miksеĸârnermelo naglingnermelo.

4 Kuviasukpunga angijomik ĸittorngavit akkorngænne miksekârnerme arvertartunik nagvâlaurama, sorlo Atâtamut perĸojamik tunitjiviogapta.
5 Mânnalo ĸennuvigivagit, arnaĸ, (perĸojamik nutâmik sorlo aglagvigingilagit, pigiarninganille pigijaptingnik,) nagliktigêktuksaugapta.
6 Tamadjalo naglingneĸ, inôgapta perĸojanga malliklugo. Tamadja perĸojaĸ, tussaumajase pigiarninganit, inôniarĸovluse tâpsomane.
7 Tammartitsijut unnuktut sillaĸsoarmut pingmatta, Jêsuse Kristusemik uvinikut tikkitomik kigligiutsingitut. Taimaitoĸ tammartitsijôvoĸ Antikristuseovlunelo.
8 Udjertoritse sennamaniptingnik tammailerĸonnata, illangertaulungitomigle akkiksarserĸovluta.
9 Tappatojoĸ Kristusiblo ajoĸertûsinganêtsungnaerlune, tâmna Gûdeĸangilaĸ; Kristusib ajoĸertûsinganêtsainartoĸ, tâmna Atâtamiglo Ernermiglo tamangnik peĸarpoĸ.
10 Illipsingnut tikkitoĸarpat mattominga ajoĸertuselijarlungitomik, tâmna iglupsingne illaliorniarasiuk, salutinagolo.
11 Taipsominga salutitsijub taipsoma idluitullinĝit illangiubvigingmagit.
12 Unuktunik aglagutiksaĸaralloartunga illipsingnut, aglangnulle aglaumullo pijomananga: neriukkamale tikkitsomavluse ĸannikut oĸarvigiluse, ĸuviasungnivut nâmakserĸovlugo.
13 Kattangutivit (arnab) annerimajub ĸittorngangita salutipâtit. Amen.

JOHANNESIB AGLARSUNGITA PINGAJUINGIT.

Gajusib piloringninga oĸautigijauvoĸ.

ANGAJOKAUNERÔJOK Gajusemut naglingnartomut; tâmna nagligijara miksekârnerme.

2 Naglingnartotit ômât! illûnâne inôtsiarĸovagit atsuilerĸolutillo, sorlotauĸ tarnikut ĸanoenginavit.

3 Angijomigle ĸuviasûteĸalauĸpunga, ĸattangutit tikkinamik, miksekârnît oĸautigingmatsuk, miksekârnerme inôgavit.

4 Anginersamik ĸuviasûteĸangilanga mattomangat, tussarangama ĸittorngamnik miksekârnerme inôjunik.

5 Naglingnartotit ômât! ĸattangutigênut tujormianullo illiornît, nertornartomik pivotit.

6 Tâpkoa naglingnît oĸautigilauĸpât illagênut. Idluartomik pivotit, taĸĸoaksaĸartilaurangne, Gûdib nâmagijanga malliklugo.

7 Tâpsoma attinga pivlugo aulalaungmatta, nellojunillo sumiglônêt tigusilaungilat.

8 Taimaitunik tagva pitsiarniktuksauvogut, ikkajorteolerĸovluta miksekârnermut.

9 Illagêt aglagvigilauralloarpakka, Diotrefesible angajoĸaujomajub tâpkonane, illaliungilâtigut.

10 Taimaimat tikkikuma, piniarninganik illiorninganiglo erĸaititsomârpara, oĸâlagalâdlalarmelo mamaitunik oĸauteĸarmat uvaptingnik; taimaituinanginivoĸ: Kattangutit nangmineĸ illaliungilait, illalioromajulletauĸ innerterpait, illagêktunillo pingudlarlugit.

11 Naglingnartotit ômât! ajorneĸ mallingniarnago pît ajunginerle. Ajungitullijoĸ Gûdemit pivoĸ, idluitullijub Gûde takkungilâ.

12 Demêtriuse (ajungitomik) oĸautigijauvoĸ tamainut, miksekârnermullo nangmineĸ; uvagullotauĸ kigligiutsigivogut, illipselo ĸaujimavose, kigligiutsinivut okpernarmat.

13 Unuktunik aglagutiksaĸaralloartunga; aglagvigijomangilagille aglaumut sullungmullo.

14 Nerriukpungale tækkojomavlutit ĸillamik, tagva ĸannikut oĸarĸattigêngniarpoguk.

15 Ullapirsautib illagilitit! Illanârijapta salutipâtit. Salutikit illanârijavut, attingit taivlugit.

JUDASIB AGLANGIT.

Uicâriklertut ulloreagijaksauningæmik. Okpernerme SOKKOSI-*juerĸojaunermik.*

1 JÛDASE, Jêsusib Kristusib kivganga Jakôbusiblo nukanga (aglaĸpunga) ĸairĸojaumajunut, ivjornaititaumajunut Gûdemut Atâtamut, saputijaumajunut Jêsuse Kristusemut.

2 Gûdib angijomik nâpkigilise, ullapĸoserluselo nagligilisetôĸ.

3 Erdlingnartose, aglagvigigapse piulijauĸattigêngniptingnik, pijariaĸarasugivara aglangnut makkonunga ĸaiblarluse, okpernek ivjornaitunut pititaumajoĸ serngnigivlugo perĸovluse.

4 Inuit illangit pingitsertorlutik illaungmatta, taipkoa pivlugit sivunivaĸsoangagut aglaksimavoĸ, tamattomûna pidlartaujomârmatta; Gûdeĸaromangitut pivakka, Gûdipta saimarsautâ attornerlukkamitsuk kangunartoĸsoarmut, missiarutigællugolo Nâlegavitôjoĸ Gûde Nâlegavut Jêsuse Kristuse.

5 Erĸaititsomavapsele, mattominga ĸaujimagalloartose: Nâlekab inuit piulidlarĸârlugit Egiptenemit, kingorngagut nungutipait taipkoa okpingitut.

6 Engelittauĸ attaniovingmingnik (sivorlermik) sapkussijut, iglomingniglo ĸemmaijut, ĸellerutinut issoĸangitomut sokkosijuituksaujunut ĸummergusiupait uvloĸsoarmut erĸartuiviksamut.

7 Sorlotauĸ Sodoma Gomorralo iglugasæksuillo erĸânnêtut, makkotitunaĸ ajortullijoĸsôvlutik, uviningmik assia ikligilugo, maĸĸojungnartulidlalauĸtut, erĸaræksangortitaungmatta, pidlartauvlutik ikkomamut ĸammitsuitomut.

8 Taimaigivuttauĸ sinnaktômajut tâpkoa, uviningminik ivsornartitsijut, angajoĸaujunigle nachojut, attaniviksoarniglo mittauteĸartut.

9 Michaelible, Engelit angajoĸângata, Sâtanase akkerartoraniuk, oĸautjudlarlugo Môsesib timinga pivlugo, erĸartorlugo

sapperpâ oĸautsit mittautelît attorlugit, oĸarporle: Nâlekab pidlarniarlitit!

10 Tâpkoale mittauteĸadlarput ĸaujimangitamingnik; ingergarmik ĸaujimajamingnele asserorsârutivut ingmingnik, nergjutitut sillatuneĸangitutitut.

11 Kappianamêk tâpkoa! Kainib apĸotigilauĸtanga attoramitsuk, Balaamiblo tammarnerilauĸtanganut perĸutiniaromamut kattakkivut, pikablânermingnelo Kôratut nungutauvut.

12 Tâpkoa mamaitoĸsôjut ĸuviasuluktut nerreĸattigigangamise iktôratik nerridlarput; nuvujauvut immeĸangitut, annoremut ingergartitaujut; napârtôvut palliovlutik paungaĸangitut, maggoertorlutik toĸĸungajut, amângerutjaumajut.

13 Immarbiub malliksoangititut idlutik ĸappoalijokut annitsijutitut kangusûtigijæksamingnik; uvloritjat maungatuinaĸ pijut, taipkonunga târtoĸsoaĸ ĸaumaneĸangimariktoĸ ĸummergutauvoĸ issoĸangitomut.

14 Enochele aglât, Adamemit 7iojoĸ, nellautainerivoĸ tâpkoninga, oĸarame: Ahâk, Nâlegaĸ aggerpoĸ ivjornaitut unnuktoĸsuit tausendeoĸattartut illagællugit,

15 Erĸartoriartorlugit illûnaita, Gûdemiglo ipperaijomajut tamaita pidlarlugit, piniarningit Gûdemut akkerartortut tamaita pitjutigivlugit, ajortoliksuillo oĸauseludlalaungningit tâpsominga pitjutigilugit.

16 Tâpkoa avamudlarlutik passiklitsainarput, ikligunitik malliklugit arvertarlutik; ĸanningillo piblingaitunik oĸâladlarput, adsigêngititsivlutik inungnik, perĸutiniaromamut.

17 Illipsele, erdlingnartose, oĸautsit ipkua erĸarsigik, Nâlegapta Jêsusib Kristusib Apostelingita sivorngagut oĸauserijangit;

18 Oĸarvigingmasse, uvlut kingorliksangine mittauteĸartoĸaromârmat, ikligunitik malliklugit inôniartunik, Gûde ipperarlugo.

19 Tâpkoa ingmingnik ingmïgôlingatitut uvinituinauvut anerneĸangitut.

20 Illipsele erdlingnartose, illipsingnik igloliangotitse okpernipsingnut ivjornainerôjomut, tuksiarluselo Anernikut ajunginikut.

21 Gûdiblo naglingninganêtsainaritse, nerriugilugolo Nâlegapta Jêsusib Kristusib nâpkiningninga inôtsemut nâksaungitomut.

22 Adsigêktiniarnagillo, illangit nâpkiningnermik piniarvigisigik;

23 Illangille sivôrasârdlugit piuliniarsigik, ikkomamit nussungniardlugit; ômigilugolo annoråĸ uviningmut ipeĸtojoĸ.

24 Tâmmale illipsingnik sapputsijungnartoĸ passijæksaunase, pidlaræksaunaselo saĸĸertitsijungnartoĸ illipsingnik ĸuviasukluse;

25 Gûde tâmna, sillatujotôjoĸ, piulijivut, nertortaunermik pile, opigijaunermiglo, pitsartunermiglo, ajugaĸanginermiglo, mânna issoĸangitoĸsoarmullo! Amen.

JOHANNESIB TAKKOTITAUNINGIT.

KAPITEL I.

Johannesib Nâlekamik takkotitauninganik anernikut.

TAMAEDSA Jêsusib Kristusib tækkotitangit, Gûdib tunnijangit tâpsomunga, tækkotitjutigilugit kivgaminut, ĸillamik nelliutuksat; tamakkoalo nellonailivait, Engeline tilligamiuk kivgaminut Johannesemut.

2 Tâmna kigliutsilauĸpoĸ Gûdib oĸausinganik, kigligiutsinermiglo Jêsuse Kristusemik, tamainiglo takkojaminik.

3 Pilorikpoĸ attuarsijoĸ, tâpkoalo tussartut oĸautsinik tamakkoninga nellautsijomârtunik, torĸorlugillo aglaksimajut makkonane; nelliuningat ĸanningmat.

*4 **Johannese** (aglakpoĸ) illagêktotalingnut 7 nut Asiamêtunut: Saimarsaumik ullapirsauṁiglo peĸaleritse tâpsomangat mattomanêtomit, ilauĸtomillo ĸaijomârtomillo, Anernernillo 7 nit tâpsoma iksivautaĸsoangata sânganêtunit;

5 Jêsusemillo Kristusemit; tâmna nertornartôvlune kigligiutsijôvoĸ, toĸĸungajunillo erniangoĸârtoĸ, nâlegaunerôjorlo attanivingnut nunamêtunut; tâpsoma nagligilauĸpâtigut ubvarlutalo ajorniptingnit aungminut,

6 Attanivingortilutalo ajoĸertuijungortilauĸpâtigut Gûdemut Atâtaminullo: tâmna nertortaule ajugaunerôlunelo issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

7 Ahâk, ĸaivoĸ nuvujatigut, ijillo illûnatik takkojomârpât, tâpsomingalo kappisilauĸtuttauĸ, inuĸattigêllo nunaĸsoarmiut illûnamassiatik avâladlaromârput. Illa, Amen.

8 Uvanga Alfauvunga Omegauvlungalo, pigiarniovlungalo naggatauvunga, Nâlegaĸ oĸarpoĸ, tamattomanêtoĸ, ilauĸtorlo, ĸaijomârtorlo ajugaĸangitovitôjoĸ.

*9 **Uvanga** Johannese, ĸattangutisetauĸ illangiuteĸattauvlunga kappiasungnermiglo nâlegauvingmiglo Jêsusiblo Kristusib ĸennuersârninganik, ĸikkertamêpunga Patmusemik attelingme, Gûdib oĸausinga pitjutigællugo, kigligiutsinerlo Jêsuse Kristusemik pitjutigællugo.

10 Anernermêtunga Nâlekab uvlungane, tunnumnelo nippersoarmik, sorlo tiptulaumik tussartunga,

11 Oĸartomik: Uvanga Alfauvunga Omegauvlungalo, sivorliovlungalo kingorliovunga. Takkojatillo aglakit makpertanut aglagviksanut, âtautikillo illagêktotalingnut Asiamêtunut 7 inut, Efêsusemêtunut, Smirnamêtunut, Pergamusemêtunut, Tiatîramêtunut, Sardusemêtunut, Filadelfiamêtunut, Laodiseamêtunullo.

12 Keviarpunga tagva, takkosaromavlunga nippersoaĸ oĸâlajoĸ uvamnut nakit pingmangât. Keviaramalo nennergoarvingnik 7nik Goldinik takkovunga;

13 Nennergoarvîllo tâpkoa 7it ĸerĸænnêtomik tautulerpunga inûb erningata adsinganik; tâmna annorârsimajoĸ angijoĸtamik, ĸetterusersimavlunelo sakkiangmigut ĸetterumik Goldemik.

14 Niaĸoale nujangillo ĸaĸĸortaĸsôvut saukab merĸungititut, aputitut; ijigiglo ikkomatut ikkoalajotut-ipuk;

15 Ittigangillo ĸaĸĸorlertun-iput, aumauĸsimajotut kiaksaume, nippingalo sorlo immaĸsuit unuktut nippingititut,

16 Tallerpingminullo uvloritjat 7it tigumiarpait, ĸanninganillo annijoĸarpoĸ saviksoarmik ipiktoĸsoarmik, igluktut kênnalingmik, kênangalo seĸĸinertut ĸingarnartotut ĸaumaridlarpoĸ.

17 Takkolerapkolo, ittiganginut ochovunga toĸĸojotut; tallerpingminulle pattingmivlunga oĸarvigivânga: Erĸsiniarnak; uvanga sivorliovlungalo kingorliovunga,

18 Omavlungalo. Toĸĸolauĸpunga, ahâk, inôvunga issoĸangitomut issoĸangitomut, tâĸtoĸsoarmullo (anernerit iningænnut) toĸĸomullo pêruteĸarpunga.

19 Takkojatit aglakkit, tamattomanelo-itut, kingornganelo nelliutuksat;

20 Uvloritjallo 7it tallerpimnêtut takkojavît nellonarningat pivlugo, nennergoarvillo Goldit pivlugit. Uvloritjat tâpkoa 7it Engeliovut illagêktotalingnut 7inut, nennergoarvîllo 7it takkojatit tamædja illagêktotalît 7it.

KAPITEL II.

Aglangnik illagêktotalingnut 7inut illingajunik: illagênut Efêsusemêtunut. Smirnamêtunut, Pergamusemêtunut, Tiatîramêtunut.

ILLAGÊT **Efêsusemiut** Engelingat aglagvigiuk: Uvloritjanik 7inik tallerpingminut tigumiartoĸ, nennergoarvît 7it Goldit akkorngænne arvertartoĸ imâk oĸarpoĸ:

2 Piniarnitit sennanîllo ĸennuersârnîllo ĸaujimavakka, idluitullijullo ĸennuersârvigijungnanginangne, Apostelionermingniglo oĸartut, taimainatiglo ôktulaurangne, nagvârlutillo sæglotojoĸsôngmatta.

3 Kunnutuidlutit ĸennuersârlutillo attera pivlugo sennavotit, merngortulaunaglo.

4 Erĸartuijutiksaĸarpungale illingnut; nagligosungneĸ sivorleĸ soraertinangne.

5 Erĸailerit, sunamit kattangneravit, ĸaĸĸialerillo, piniarnerit sivorlît piniarlugit. Pingikuville, tikkisârniarpagit, nennergoarvît inninganit pinguvlugo nûtsomârpara, ĸaĸĸialingikuvit.

6 Mattomingale peĸarpotit ômisûtigigangne Nikolaitit piniarningit, tâpkoa uvangataueĸ ômisûtigivakka.

7 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut: Sâlaĸartoĸ nerrititsomavara napârtomit ômanartomit, Gûdib Paradîsinganêtomit.

*8 **Illagèt Smirnamiut** Engelingat aglagvigiuk: Sivorliovlunelo kingorliojoĸ toĸĸolaueĸlunelo ômarmijoĸ imâk oĸarpoĸ:

9 Piniarnitit ĸaujimavakka, kappiasungnîllo aklunîllo (akluigalloartotit), mittautaunîllo oĸartunut Jûdionermingnik taimainatiglo, Sâtanasible ajoĸertuivinganut illingavut.

10 Sivôraginiarnagit nellîllônêt kappianartut illingnut nelliutuksat. Ahâk Sâtanasib illapse illangit parngnanaersimavingmut pititsomârpait, ôktortaueĸovluse kappiasuktitaueĸovluselo uvlunik 10nik. Soĸĸosijuilerille toĸĸo tikkidlugo, tagva niaĸôtemik ômanartomik tunnitjivigijomagapkit.

11 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut: Sâlaĸalertoĸ toĸĸub aipanganut pijauniangilaĸ.

*12 **Illagèt Pergamusemiut** Engelingat aglagvigiuk: Ipiktomik igluktut kênalingmik saviksoalik imâk oĸarpoĸ:

13 Sulijatit ĸaujimavakka, nunaĸarnîlle nane, Sâtanasib iksivautaĸsoangata inningane, atteralo attavigigangne, okpernerlo uvamnut missiarutiginago uvlune ipkonane aglât, Antipase attaruilivlune uvamnik kigligiutsijoĸ toĸĸotaungmat illipsingne, Sâtanasib inneĸarviane.

14 Mikkijomigle erĸartuijutiksaĸarpunga illingnut, tagvane inuĸotteĸaravit Baalamib ajoĸertûtânik nâlektunik; tâpsoma Balake ajoĸertormago, Israêlib ĸittornganginut aporviksarsiorĸovlugo, nerrerĸovlugit Gûdeungitunut tunnergutinik, assiniarĸovlugillo.

15 Taimaktauĸ inuĸotteĸarmigavit, Nikolaitit ajoĸertûsinginik nâlektunik, tamanna ômisûtigivara.

16 Kaĸĸialerit! pingikuville tikkisârniarpagit, sorsugiartorlugit ĸannerma saviksoanganut.

17 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut: Sâlaĸartoĸ nerrititsomavara Mannanik ijersimajunik; tunnitjivigijomavaralo ujarĸamik ĸaĸĸortamik, attermiglo nutâmik ujarĸamut aglaksimajomik, kimut illitarijaungitomik, inuata kissime (illitarivâ).

*18 **Illagêt Tiatiramiut** Engelingat aglagvigiuk: Gûdib erninga ikkomatut ikkoalajotut ijeĸartoĸ, ittiggaliglo ĸaĸĸorlertun-itunik, imâk oĸarpoĸ:

19 Piniarnitit ĸaujimavakka, nagligosungnîllo, kivgartornîllo, okpernîllo, ĸennuersârnîllo, sullidlaravillo kingorlît pivalliatilugit sivorlinit.

20 Mikkijomigle erĸartuijutiksaĸarpunga illingnut, arnâluk Jesabele nellautaijôvlune oĸartoĸ, innertinginangne, ajoĸertuinerlugangat kivgakka uivêrivlugit assiniarĸovlugit, nerritiniarlugillo tunnergutinik Gûdeungitunut.

21 Piviksaĸartilauĸparalo ĸaĸĸialerĸovlugo anguniarnerminik, ĸaĸĸialingilarle.

22 Ahâk, innangavingmut egipara, kappianartoĸsoarmullo pitilugit tâpsominga arnarnialauĸtut, ĸaĸĸialingipatta piniarnermingnik.

23 Kittorngangillo annauvlugit toĸĸotsomavakka. Illagêllo illûnatik nellojungnaerniarpânga, taĸtuniglo ômatiniglo kiglisiniartoĸ uvangaugama, illûnaselo attunit piniarvigijomârpapse illiornerijase malliklugit.

24 Illipsele oĸarvigivapse, Tiatîrame amiakôjose, tamattominga ajoĸertûseĸangitose, ittijuniglo Sâtanasib issumanginik ĸaujimangitose (taimak ipkoa oĸarmatta): assianik oĸumainartomik illijivigijomangilapse.

25 Pigijase sapkuniarasigik tikkitsiarivlunga.

26 Sâlaĸartoĸ perĸojamniglo attaruilijoĸ naggatiksamut, tâmna nâlegangortitsomavara nellojunut;

27 Mianeriniarpaillo ajaupiamut kikkiangmut, machaliortiblo illuleĸutingititut serĸomitsomârpait, sorlo uvangatauĸ Atâtamnut perĸojaugama;

28 Uvloriamiglo ĸausiumik tunitjivigijomavara.

29 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut.

KAPITEL III.

Illagênut Sardusemêtunut, Filadelfiamêtunut, Laodiseamêtunut.

ILLAGÊLLO **Sardusemiut** Engelingat aglagvigiuk: Gûdib anerninginik 7 nik, uvlorianiglo 7 nik peĸartoĸ imâk oĸarpoĸ: Piniarnitit ĸaujimavakka, ômanerartaugavit toĸĸungavlutillo.

2 Pigâlerit, assitillo toĸĸokassalertut nakkoĸsitiniakit! piniarnitit Gûdib sângane nâmaksitsiangitut nagvârapkit.

3 Tamanna pivlugo erĸainiarit pigilauĸtarnik tussalauĸtarniglo, tamakkoalo mallingniakit ĸaĸĸialerlutillo. Pigârniangikuvit tikkidlarniarpagit tigliktotut, stundillo neliænne tikkiviginiarmangâpkit nelloniarpotit.

4 Inuĸottekarpottitauĸ ikkitunik Sarduseme, annorâmingnik ipeĸtotitsilaungitunik; tâpkoalo arvertarĸattigijomârpânga ĸaĸĸortanik annorâlijarlutik, taimaituksaugamik.

5 Sâlaĸartoĸ ĸaĸĸortanik annôrârtitauniarpoĸ, attingalo pêrniangilara aglangnit ômanartunit, attingalo oĸautigijomavara Atâtamnut Engelinginullo.

6 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut.

*7 **Illagêt Filadelfiamiut** Engelingat aglagvigiuk: Imâk oĸarpoĸ Hailigeojoĸ, miksekârtoĸ, Dâvidib pêrutânik peĸartoĸ; pallangaerutjârsijorlo neliata pallangaerungnangitanganik; pallangaersijorlo neliata pallangaerutjârungnangitanganik.

8 Piniarnitit ĸaujimavakka. Ahâk, upkuêrutjilauĸpunga illingnut neliata pallangaerungnangitanganik; pitsartunearsuĸaravit, oĸauseralo torĸulauĸpat, atteralo missiarutigilaungilat.

9 Ahâk, Sâtanasib ajoĸertuivianit illangit pitiniarpakka, oĸartut Jûdionermingnik taimainatiglo, sæglovlutigle pijut. Ahâk, illiorvigijomavakka tikkerĸovlugit, ittikkavît sângænnut tuksiarlutik, illitarsiniarlutiglo, igvit nagligigapkit.

10 Torĸulaurangne oĸausek ĸennuersârnimnik, uvangatauĸ sapputijomavagit nelliutomit ôktorlungnartomit, sillaĸsoarmiunut tamainut tikkitsomârtomit, ôktorlugit nuname nunaĸartut.

11 Ahâk, ĸainiarpunga mânnakut; pigijarnik sapkutsitaililutit pît, niaĸôtiksarnik tigusijoĸarĸonnago.

12 Sâlaĸartoĸ sukkangortitsomavara Gûdima iglungane, tamattomangallo kingorngane annijungnaerniarpoĸ. Gûdimalo attinga aglagomavara tâpsomane Jerusalemiblo nutâb attinga, Gûdima iglogasæksoangita ĸilangmit aĸĸartut Gûdimnit, atteralo taimna nutâĸ.

13 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut.

*14 **Illagêt Laodiseamiut** Engelingat aglagvigiuk: Tamædja ᴏᴋautigivâ Ameneojub, nellâgôrlunelo miksᴇᴋârtôvlunelo kigligiutsijub, Gûdib pingortitangita pigiarningata:

15 Piniarnitit ᴋaujimavakka, niglingilatillônêt ônarlungilatillônêt; ᴋanoᴋtôᴋ niglilutit ônarlutillônêt!

16 Nerromikkaville, niglinaglônêt ônarnaglônêt, ᴋannimnit orriaromârpagit.

17 Imâk ᴏᴋauseᴋarpotit: Akluipunga pitaᴋadlarpungalo, ajoᴋsatsangitunga; nellovlutillo ajudlaravit, takkominaidlalarpillo, aklujoᴋsôlarpillo, tautungitôlarpillo, annorâᴋarnaglo.

18 Perᴋovagit tagva, Goldemik ikkomamut sujungaititaumajomik pisiniarᴋovlutit uvamnit, akluilerᴋovlutit, ᴋaᴋᴋortaniglo annorânik attitilutit, annorâᴋanginivît kangunarninga saᴋᴋerᴋonnago, ijikiglo mingoakik ijisiumut, tautoᴋovlutit.

19 Nagligijakka pidlarlugit ᴋaujisarpakka. Taimaimat attaruililutit ᴋaᴋᴋialerit.

20 Ahâk, upkuamêpunga avilortarlungalo. Nippimnik tussartoᴋarpat upkuêrlunelo, tâmna itterviginiarpara, Kommunionemiglo nerreᴋattigivlugo, tâpsomalo nerreᴋattigivlunga.

21 Sâlaᴋartoᴋ iksivaᴋojomavara illagilunga iksivautamne; sorlotauᴋ uvanga sâlaᴋalaurama, Atâtagalo iksivaᴋattigigapko iksivautangane.

22 Siutiggub tussarligit Anernerub ᴏᴋausingit illagênut!

KAPITEL IV.

Johannesib Gûde iksivautaᴋsoarme iksivajoᴋ ᴋilangme, ômajullo sittamat, angajoᴋaunerôjullo 24 it takkovait.

TAMATTOMA kingorngagut takkovunga, ahâk, upkuamik upkuêrtaujomik ᴋilangme; nippelo sivorleᴋ tussalauᴋtara uvamnut sorlo tiptulaut ᴏᴋartoᴋ, tâmna ᴏᴋarivoᴋ: tamaunga majorarit takkotitsomagapkit mattoma kingorngane pijomârtuksanik.

2 Tagvainarlo anernermêtunga. Ahâglo, iksivautaᴋsoaᴋ illijaumajoᴋ ᴋilangme, iksivautaᴋsoarmelo iksivajoᴋarpoᴋ.

3 Iksivajub tâpsoma tautua sorlo ujaraktut Jaspisetut Sardisetullo; ajagutaublo iksivautaᴋsoaᴋ illumavâ, tautua Smaragdetun-itoᴋ.

4 Iksivautallo 24 it iksivautaᴋsoaᴋ illumavât, iksivautanelo tâpkonane angajoᴋaunerôjut 24 it iksivavut, ᴋaᴋᴋortanik annorâggit, niaᴋomingnelo niaᴋôteᴋarlutik Goldinik.

5 Iksivautaᴋsoarmillo annivut ᴋaumalaglo kalluglo nippillo; nennergutillo 7 it ikkomaggit ikkoalavut iksivautaᴋsûb sângane, tamadja Gûdib Anerningit 7 it.

6 Iksivautaĸsûblo sângane igalâksajaujârtomik immârbiksoaĸarpoĸ, allikkutun-itomik; iksivautaĸsûblo ĸerĸagut avatâgullo iksivautaĸsûb sittamanik ômajoĸarpoĸ, sâmikullo tunnumikullo illûnaitigut ijilingnik.

7 Omajorlo sivorleĸ Loevetun-itoĸ, ômajublo aipanga nochatun-itoĸ, ômajullo pingajuat kênaĸartoĸ inuktut, ômajullo sittamangat nektoraliktut tingijotun-itoĸ.

8 Omajullo tâpkoa sittamat attunit isaroĸarput pingasujortunik, illumikullo illûnâne ijiggit, innilangajungnangerput uvlôtillugo unnuamelo, oĸarlutik: Hailig, Hailig, Hailigeovok Gûde Nâlegaĸ, ajugaĸangitovitôjoĸ, ilauĸtoĸ, tamattomanelo-itoĸ, ĸaijomârtorlo.

9 Omajullo (sittamat) nertulerangatsuk nakorivlugolo ĸujagiviklugolo iksivautaĸsoarme iksivajoĸ, issoĸangitomit issoĸangitomut inôjoĸ,

10 Angajoĸaunerôjut 24 it pâmaktervigivât iksivautaĸsoarme iksivajoĸ, tuksiarvigivlugo issoĸangitomit issokangitomut inôjoĸ, niakôtitiglo illivait iksivautaĸsûb sânganut, oĸâlavlutik:

11 Nâlegaĸ, igvit nellopĸotingivitôjotit pigilugit nertornarnerlo nâlengnarnerlo pitsartunerlo; igvit tamaitaĸsuit pingortilaurangne; igvillo perĸogangne, ilerput pingortisimavlutiglo.

KAPITEL V.

Aglait 7 it naĸĸitjutiggit Saugârsungmut tigujaujat.

AGLANGNIGLO iksivautaĸsoarme iksivajub aggangita tallerpinginêtunik tækkogivunga, illungitigut ĸângitigullo aglagviomajunik, naĸĸitjusersimajuniglo naĸĸitjutinut 7 nut.

2 Engelelo pitsartujoĸsoaĸ takkogivara, nippersoarmut oĸâladlartoĸ: Aglait ukkua makperlugit naĸĸitjutingillo serĸomidlugit kina nellopĸotinajangilâĸ?

3 Kilangmiuniglo nunamiuniglônêt, nunab attânêtuniglônêt pijoĸangilaĸ aglait ukkua makperungnarlugit tækkunârlugillônêt.

4 Kugviudlarpungalo angijomik, nellopĸotingitoĸangimat aglait ukkua makperlugit, attuarlugillo tækkunârlugillônêt.

5 Angajoĸaunerôjullo illangata oĸarvigivânga: ĸugviornak; ahâk Loeve Jûdab kinguvânga, imna Dâvidib amânga, sâlaĸarsimavoĸ, aglait ukkua makperlugit, naĸĸitjutingillo 7 it serĸomidlugit.

*6 **Tækkogivunga,** ahâglo iksivautaĸsûb ĸerĸane, ômajullo sittamat, angajoĸaunerôjullo akkorngænne Saugârsungmik nangertomik, toĸĸotaujotun-itomik, nakjuĸarlune 7 nik, ijeĸalarmelo 7 nik, tâpkoa Gûdib anerningit 7 it, tillijaujut nunanut tamainut.

7 Tâpsomalo tigujartorpait aglait iksivautaĸsoarme iksivajub aggangita tallerpinginit.

8 Aglaillo tigungmagit, ômajut sittamat taipkoa angajoĸaunerôjullo 24it pâmakterput Saugârsûb sânganut, illûnatiglo attunit Harfeĸarput illuleĸuteĸarlutiglo Goldinik isserluanerutiksamik tættætunik; tamædja ivsornaitut tuksiarningit.

9 Imgerumiglo nutâmik imgerput oĸâlavlutiglo: Igvit nellopĸotingivitôvotit aglait tigulugit, naĸĸitjutingillo angmarlugit; igvit toĸĸotaugavit, aungnullo pissiarilauraptigut, Gûdemut perĸutiksautiluta, sunatuinarnit kinguvârênit, oĸauselingnillo, inugasaksoarnillo, nellojunillo;

10 Attaniotilauĸpaptigut ajoĸertuijungortilutalo Gûdiptingnut, attanioniarpogullo nunaĸsoarmiunut.

11 Takkogivunga, nippemiglo tussarlunga Engelivaksoarnit iksivautaĸsûb avatânit, ômajullo avatænnit, angajoĸaunerôjullo avatænnit; unnurningillo zehntausendit zehntausendêrtorlutiglo, tausendillo tausendêrtulauĸput,

12 Nippersoarmullo oĸarput: Saugârsuk toĸĸotaujoĸ nellopĸotingivitôjoĸ pigivlugit pitsartunerlo, akluinerlo, sillatunerlo, sôngonerlo, nâlengnarnerlo, nertornarnerlo, nakorijaunerlo.

13 Pingortitallo illûnamassiatik, ĸilangmiullo nunamiullo nunab attânêtullo, immarbiublo illuanêtut tamaita tussarpakka oĸauseĸartut: Iksivautaĸsoarme iksivajoĸ Saugârsuglo ĸujanarsilik nâlengnarsilutiglo nertornarsilutiglo, ajugauviojotôvlutik issoĸangitomit issoĸangitomut.

14 Omajullo sittamat oĸarput: Amen. Angajoĸaunerôjullo 24it pâmakterdlutik tuksiarvigivât issoĸangitomit issoĸangitomut ômatsainartoĸ.

KAPITEL VI.

Naĸĸitjutit pingasujortut sivorlît angmartauninginik.

TAEKKOGIVUNGA, Saugârsûblo naĸĸitjutit ipkoa illangat angmarpâ. Omajullo sittamat ipkoa illangat tussarpara, sorlo kallûb nippinganut oĸartoĸ: Tækkojartorit.

2 Takkogivunga, ahâglo horsemik ĸaĸĸortamik; tâpsomalo kângane iksivajoĸ pitiksilijartoĸ, niaĸôtemiglo tunnitsiviolertoĸ, ajugaĸaranelo ailerpoĸ sâlaĸarniardlune.

*3 **Naĸĸitjutiblo aipanga** (Saugârsûb) angmarmago, ômajub aipanga tussartara oĸartoĸ: Tækkojartorit.

4 Horsiblo aipanga aupalluktaĸ annijoĸ; tâpsomalo kânganeêtoĸ pitsartunermik tunnitsiviolerpoĸ, ullapirsauteĸarungnaer-

tidlugo nuname, ingmingnullo inuartigêrĸovlugit, saviksoarmiglo tunnitsiviovoĸ.

*5 **Naĸĸitjutillo pingajuat** (Saugârsûb) angmarmago, ômajut pingajuat tussartara oĸartoĸ: Tækkojartorit. Tækkogivunga, ahâglo, horsemik ĸernertamik; tâpsomalo kângane iksivajoĸ kiktitautîngnik tigumiartoĸ.

6 Nippemiglo tussarpunga ômajut taipkoa sittamat akkorngænnit oĸartomik: Waizenit, ôktût attausiardlugo, kênaujârsungmik attautsemik akkeĸarlît, Gerstillo, ôktût pingasuertorlugo, kênaujârsungmik attautsemik aĸĸeĸarlît, orĸsorle Wainelo asserorniarnagik!

*7 **Naĸĸitsutillo sittamangat** (Saugârsûb) angmarmago, ômajut sittamangata nippinga tussarpara oĸartoĸ: Tækkojartorit.

8 Tækkogivunga, ahâglo, horsemik ĸattaktângajomik; tâpsomalo kânganêtoĸ toĸĸomik atteĸartoĸ, tâĸtoĸsûblo (toĸĸungajut inningata) mallikpâ. Tâpkoalo ajugautitauvut nunamêtut sittamaulivlugit sittamaingit toĸĸoniardlugit, saviksoarmullo, kângnermullo, toĸĸonartomullo, pisuktinullo nunamêtunut.

*9 **Naĸĸitsutillo tellimangat** (Saugârsûb) angmarmago, tækkovunga Altârib attâne Gûdib oĸausingit pitjutigællugit kigligiutsinitiglo tamakkoninga pitjutigællugit toĸĸotaulauĸtut tarninginik.

10 Nippersoarmut nipliadlarput oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, hailigiojotit miksekârtôvlutillo, ĸanoĸ akkunêrtoĸsoarmik erĸartuingilatît, auvut akkiniarutiginago taipkonunga nunamêtunût?

11 Attunillo tâpkoa tunitsiviovut annorâmik ĸaĸĸortamik, oĸautjauvlutiglo, sulle nelliutomik annikitomik merngoêrserĸovlugit, kivgauĸattitik ĸattangutitiglo sulle toĸĸotauniartut tâpkotitunaĸ illautsiarilugit.

*12 **Tækkogivunga**, naĸĸitjutit 6 ingat (Saugârsûb) angmarmago, ahâglo, nuna sajukpilâdlarpoĸ, seĸĸinerlo tâĸtoĸsôlerpoĸ pôksajatut merĸunit sennamajotut, taĸĸerlo auktun-ipoĸ.

13 Kilaublo uvloriangit nunamut kattækput, sorlo napârtub Faigiliksab Faigine kattæktinamigit, annorersoarmut aulatauja-raigame.

14 Kilaglo ĸemâvoĸ, sorlo aglait immusersimajut, ĸaĸĸallo, ĸikkertallo illûnaita nûtaulerput innimingnit.

15 Attanîllo nunamêtut, nâlegaĸsuillo akluitoĸsuillo, angajoĸâviksuillo, sôngojullo kivgaujullo, kivgaungitullo illûnatik ijeriartorput ĸairosungnelo ĸaĸĸallo ĸongnângine,

16 Oĸarlutiglo ĸaĸĸanut imnaĸsoarnullo: Sittorvigitigut mattuvluta iksivautaĸsoarme iksivajub kênanganit, Saugârsûblo ningausinganit,

17 Uvloĸsoaĸ ningaumavinga nelliutingmat, kinalo nâmagijaujungnarniarĸâ?

KAPITEL VII.

144,000it Israêlitinit pijut nakkitjutitauninginik. Inugiartoksoarnik piulimajunik, piloringningannilo.

MAKKOA kingorngatigut Engelit sittamat takkogivakka, nangertut nunaksûb terrekungine sittamane, tigumiartut nunab annoringinik sittamanik, annore annordlerkonnago nunamut, immânullônêt, napârtullo nelliænnut.

2 Engelillo tâpkoa assingat takkogivara, nuilertok sekkiniub nuilervinganit, Gûdib tokkosuitub nakkitjutânik pekartok; nippersoarmullo nipliadlarpok Engelinut sittamanut nuna immârbiglo akkunarniarlugik perkojaumajunut.

3 Okarlunelo: Nuna akkunarniarnago, immârbiglônêt napârtullônêt, Gûdipta kivgangit nakkitjutilugit (nellunaikuserdlugit) kaungitigut perkârtinnata.

4 Nakkitjutitaujullo unnurningit tussarpakka, 144,000it, nakkitjusersimajut (nellunaikusersimajut) tamainit Israêlib kinguvângita abvanginit:

5 Jûdab kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;
Rûbenib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;
Gadib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;

6 Asserib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut,
Naftalib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;
Manassib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;

7 Simeonib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;
Lêvib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;
Isassarib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;

8 Zabulonib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;
Jôsefib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut;
Benjaminib kinguvânginit 12,000it nakkitjutisimajut.

*9 **Mattoma** kingorngane tækkogivunga, ahâglo, inugiartoksoarnik kittitaujungnangitunik kimut, nellojunit tamainit, inugasæksoarnillo, ingmigôlingajuniglo okauselingnit, iksivautaksûb sângane nangertunik, Saugârsûblo sângane, annorârsimajunik kakkortanik, aggangminelo Palminik tigumiarlutik.

10 Nippersoarmut nipliadlarput okarlutiglo: Piuliklernek tâpsoma pigivâ iksivautaksoarme iksivajub, Gûdipta, Saugârsûblo.

11 Engelillo illûnatik nangerput iksivautaksoak illumavlugo angajokaunerôjullo illumavlugit, ômajullo sittamat illumavlugit, pâmakterlutiglo iksivautaksûb sânganut, Gûde tuksiarvigivât,

12 Oĸarlutiglo: Amen, nakorijaunerlo, nâlengnarnerlo, sillatunerlo, ĸujanarnerlo, nertornarnerlo, pitsartunerlo, ajugaĸanginerlo Gûdipta pigiligit issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.
13 Angajoĸaunerôjullo illangat kiovlune uvamnut oĸarpoĸ: Ukkua ĸaĸĸortanik annorâggit kikkût? nakillo pivât?
14 Kiovaralo: Nâlegaĸ, igvit ĸaujimavat. Ama oĸautivânga: Ukkua tagva kappianartoĸsoarmit pijut, annorâtiglo ergortulauĸpait, ĸaĸĸorsardlugillo annorâtik Saugârsûb aunganut.
15 Tamanna pivlugo Gûdib iksivautaĸsoangata sânganêput, kivgartulâllo uvlôtillugo unnuamelo Tempelingane. Iksivautaĸsoarmelo iksivajub ĸollangiarvigênarniarpait.
16 Kâgungnaerlutiglo immerugungnaerniarput, seĸĸinermullo pijauniangilat, kiab assianullônêt.
17 Saugârsûb iksivautaĸsûb ĸerĸanêtub pairiniarmagit, tessiorlugillo immiub ômanartub puilavinginut, Gûdiblo ĸugviornerit tamaita allarterniarpait ijinginit.

KAPITEL VIII.

Naĸĸitjutit 7ingata angmartauningnik. Engelinik tiptulautilingnik 7inik. Tiptulausijartunik sittamanik sivorlinik.

NAĸĸITSUTIT 7ingat (Saugârsûb) angmarmago, ĸilangme nippeĸartailivoĸ stundib ĸoppangane.
2 Engeliniglo 7nik takkovunga, tâpkoa Gûdib sânganut pivut, tiptulautiniglo 7nik tunnitsiviolerput.
3 Engelillo tâpkoa assingat saĸĸerpoĸ, Altârib sennianut pivlune, illuleĸullo iserluanititsivik Golde tigumiarpâ, unnuktuniglo iserluanerutiksanik tunnitsiviolerpoĸ, tunnijerĸovlugo ivsornaitut illûnatik tuksiarninginut, Altareme Goldeme iksivautaĸsûb sânganêtome.
4 Iserluanerutiksablo pujoa ivsornaitut tuksiarningit illagællugit ĸongmuarpoĸ Engelib agganginit Gûdemut.
5 Engeliblo illuleĸut iserluanitsivik tiguvâ, illulerlugolo ikkomamik Altâremit, nâvidlugolo nunamut. Nippersoaĸarpoĸ tagva, kallungmiglo ĸaumalangmiglo, nunablo sajukpilâdlarninganik.
*6 **Engelillo** 7it tiptulautinik 7nik piggit opalungaersimavut tiptulausijarniardlutik,
7 Engelillo sivorlingat tiptulausijarpoĸ. Nettaĸonnalerpoĸ tagva, ikkomamiglo aungmiglo akkusimajungnik nunamut kattaktoĸarpoĸ. Napârtullo pingasuilivlugit pingajuingit ikkitauvut nungudlugit, (nunablo) nutaijoĸtungit illûnatik nungutauvut.

8 Engeliblo aipanga tiptulausijarivoĸ. Kaĸĸaĸsoatun-itoĸ ikkomamut ikkoalajoĸ immânut tagva pisârpoĸ, immarbiglo pingasuililugo pingajuat aungolerpoĸ.

9 Immânelo ômajut pingasuililugit pingajuingit toĸĸovut, umiaĸsuillo pingasuililugit pingajuingit asserortauvut.

10 Engelillo pingajuat tiptulausijarivoĸ. Uvloriaĸsoaĸ tagva ĸilangmit kattakpoĸ, nennergutsoatun ikkoalajoĸ, kôggullo pingasuililugit, piuailavîllo tupvigivait;

11 Uvloriak tâmna Wermutemik (sungarmik) atteĸartoĸ; tâpkoalo immangit pingasuililugit pingajuingit sungaulerput. Inuillo unnuktoĸsuit toĸĸovut immanginut, sungermatta.

12 Engelillo sittamangat tiptulausijarivoĸ. Seĸĸineĸ tagva pingasuililugo pingajuat, taĸĸerlo pingasuililugo pingajuat, uvloritjallo pingasuililugit pingajuingit tâĸtoĸsôlerput, uvlub ĸaumaninga pingasuililugo pingajuat pêrlugo, unnuarlo taimainivoĸ.

13 Engelemiglo tækkovunga tussarlungalo ĸilaub ĸerĸagut tingijomik, nippersoarmut oĸartomik: Kappianarmêk, kappianarmêk, kappianarmêk nunamêtut, tiptulautit assingita nippingit pivlugit, Engelit pingasut sulle tiptulausijartuksat nelliutilârningine!

KAPITEL IX.

Tiptulausijartut tellimangannik pingasojortungannigio.

ENGELILLO tellimangat tiptulausijarpoĸ. Uvloriaĸ tagva tækkovara ĸilangmit kattaktoĸ nunamut; tâmna tunnitsivioleroĸ pêrumik netteĸangitomut.

2 Netteĸangitoĸ mattuêrmago, iserluksoaĸ netteĸangitomit annivoĸ, sorlo iserluk kiaksautersoarmit, seĸĸinerlo sillalo tâĸtoĸsôlerpuk netteĸangitub iserlunganut.

3 Iserlungmillo piglertaĸalerpoĸ nuname. Tâpkoa pitsartutitaulerput sorlo Skorpiônit nunamêtut pitsartuneĸarningititut.

4 Oĸautjauvullo, iviksukkat nunamêtut, nutaijoĸtullônêt, napârtullônêt asserorlugit perĸonnagit, inuille kissêta, Gûdib naĸĸitjutânik ĸaungmiuteĸangitut.

5 Perĸojauvullo, tâpkoa toĸĸotaililugit, ânilækteradlartilugille taĸĸit tellimat nâvlugit; ânilækteradlartitauningallo sorlo Skorpiônib inuk kappikpago ânilækterarnadlalauĸpoĸ.

6 Uvlune taipkonane inuit toĸĸo ĸennerasuarniarpât, nenninagolo, toĸĸojomanermik kajungilârniarput, toĸĸuble ĸemmâniarpait.

7 Piglertat tâpkoa illinganingit horsititut sorsungnermut opalungaersimajutitut, niaĸomikullo pitaggit niaĸôtititun-itunik Goldeojârtunik, kênaĸartullo inuit kênangititut;

8 Nujaĸarlutiglo arnat nujangititut, kigutеĸarlutiglo Loevititut.

9 Sagvingmiutеĸarlutiglo kikkiaksoatun-itunik; issarungitalo ĸeaksungningit ĸemuksit horsiggit unnuktut sorsugiartortut nippingititun-iput.

10 Pamioĸarpullo Skorpiônetut, pamiungillo kakkilauteliovut; tâpkoalo pitsartuneĸarput inuit kappiasuktidlarlugit, taĸĸit tellimat nâvlugit.

11 Nettеĸangitub Engelinga attanerivât; tâpsoma attinga Ebrêerit oĸausingine Abaddoneovoĸ, Grîchillo oĸausingine atteĸarpoĸ Apollionemik.

12 Kappianarneĸ attauseĸ annigorpoĸ; ahâk kappianarnîk maggûk sulle tamattoma kingorngagut nelliutsomârpuk.

*13 **Engelillo** 6 ingat tiptulausijarivoĸ. Nippemiglo tagva tussarpunga Altarib Goldib, Gûdib sânganêtub, terreĸunginit sittamanit;

14 Tamattoma Engelit 6 ingat tiptulautilik oĸarvigivâ: ĸellarutjâkit Engelit ipkua sittamat ĸellaksorsimajut kôksûb Eufratib senniane.

15 Engelillo taipkoa sittamat ĸellarutjârtauvut, opalungaersimajut, stunde, uvloĸ, taĸĸeĸ, jâre nelliutituarpatta, inuit pingasuililugit pingajuingit toĸĸodlugit.

16 Sorsuktuksallo horsit ĸângine iksivajut unurningit 200 Milliôneovut, unurningillo tussarpakka.

17 Taimaglo horsit takkovakka ĸânginelo iksivajut: sagvingmiuteĸarput ikkomalingnik tungujoĸtalingniglo, orĸsorutilingniglo, horsillo niaĸungit Loevit niaĸungititun-iput, ĸanninginillo ikkoma iserluglo orĸsorullo annivut.

18 Pingasunut tâpkonunga inuit pingasuililugit pingajuingit toĸĸotauvut, ikkomamullo iserlungmullo, orĸsorutemullo ĸanninginit annijunut.

19 Pitsartuningit ĸanninginênгmatta, pamiungitalo ĸuglugiat adsigivait, niaĸoĸarlutiglo aĸĸunaijutiksanik.

20 Amiakoĸarporle sulle inungnik, kappianartunut tamakkonunga toĸĸotaungitunik, ĸaĸĸialingituniglônêt aggangmik piniarningit pivlugit, Sâtanaselo Gûdingoallo Goldit, Silberillo, ĸaĸĸorlillo, ujarĸallo, ĸejuillo sennamajut, tautugungnangitullônêt tussarungnangitullônêt arvertarungnangitullônêt tuksiarvigigamigit.

21 Kaĸĸialingilallotauĸ inuarnermingnit, angakonermingnillo, assiniarnermingnillo, tiglingnermingnillo.

KAPITEL X.

Engele aglârsungnik makpersimajunik tigumiartoĸ.

ENGELEMIGLO assianik sôngojoĸsoarmik tækkovunga, ĸilangmit aĸĸartomik; tâmna nuvujamik anorârsimavoĸ, ajagutaĸarporlo niaĸungane, kênanga seĸĸinertun-ipoĸ, ittiggangillo sukatitut ikkomaliktitun-iput.

2 Aglârsungnik makpersimajunik aggangminut tigumiartoĸ ittigangminullo tallerpingminut immarbik tutivâ, saumingminut nuna tutilugo.

3 Nippersoarmut nipliadlarpoĸ Loevetut errinaloaĸijadlartotut; nipliadlarnerlo soraermat, kalluit 7 it nipliavut nippimingnut.

4 Kalluillo 7 it nippitik annitsarêrmattigik, aglagomalauĸtakka; nippemigle ĸilangmit pijomik tussarpunga, uvamnut oĸartomik: Naĸĸitjusikit kalluit 7 it oĸausingit, tâpkoa aglangniarnagit.

5 Engelible takkojama immarbingmelo nunamele nangertub, aggane tallerpingne issakpait ĸilangmut,

6 Tâmnalo taivlugo, inôjoĸ issoĸangitomit issoĸangitomut, pingortitsilauĸtoĸ ĸilangmik ĸilangmêtuniglo, nunamiglo nunamêtuniglo immarbingmiglo immarbingmêtuniglo, (Engele) oĸarmarikpoĸ, mânamit nelliuneĸarungnaertuksaungmat;

7 Uvlulle ipkua Engelit 7 ingata tiptulausijarvianut illingajut nelliutikpatta, tagva Gûdib nellonarninga nâmaksititaujomârpoĸ, sorlo tâpsoma kigligiutigilaungmagit kivgaminut Profêteĸotiminullo.

8 Nippiblo ĸilangmit tussalauĸtama ama oĸautivânga oĸarlunelo: Ailerit, tigusijartorlutillo aglârsungnik makpersimajunik Engelib immarbingmelo nunamelo nangertub agganginit.

9 Tagvale Engele aivigivara oĸautivlugo: Aglârsungnik ukkuninga tunitjiviginga. Oĸautivânga: Tigukit êlugillo pît, natjeritiniarpâtillo, ĸannernele igupsat orĸsungititut mamarniarput.

10 Aglârsuillo makpertat tamakkoa Engelib agganginit pigapkit, êvakka, ĸannimnelo igupsat orĸsungititut mamalauĸput; êgapkille natjeritipânga.

11 Oĸautivângalo: Ama nellautaijuksaugivotit inugæsaksoarnut, nellojunullo, ingmigôlingajuniglo oĸauselingnut, attanernullo unuktunut.

KAPITEL XI.

Kigligiutsijûk maggûk. Tiptulausijartut 7 ingat.

TUNNITSIVIOVUNGALO suvlolingmik ajaupiatun-itomik, oĸautjauvlungalo: Nikovidlutit ôktoruk Gûdib Tempelinga, Altârelo, taĸamanelo tuksiartut.

2 Tempelible sillatânêtoĸ egidlugo ôktorniangilat, nellojunut tunnijaungmat, iglugasæksuillo ivjornaitut tullerajaromârpait taĸĸit 42 it nâvlugit.

3 Uvamniglo kigligiutsijûk maggûk tunnitsivigijomavakka, nellautainiarĸovlugik uvlut 1260 it nâvlugit, pôksajanik attisimavlutik.

4 Taipkoa napârtôvuk maggûk orĸsulîk, nennergutaujûglo maggûk ikkomajûk nunab Gûdingata sângane nangertûk.

5 Tâpkoningalo aĸĸunaijomajoĸarpat, ikkoma tagva ĸanningingnit anniniarpoĸ, ômigijitik nungudlugit; tâpkoninga aĸĸunaijomajoĸarpat, tâmna taimailiortauvlune toĸĸotæksauvoĸ.

6 Tâpkoa pitsartuneĸarpuk ĸilak parngnanaerlugo sillaloĸonnago uvlune nellautaivigijamingne, pitsartuneĸarpuglo immeĸ aungolertidlugo, nunalo pidlarlugo kappianartunut sunatuinarnut, pijomajarangamik.

7 Kigligiutsinitik nâmaksigunikik nergjutsûb netteĸangitomit nuijub sorsugomârpak, sâlagivlugiglo toĸĸoniarlugiglo.

8 Timigiglo toĸĸungajûk sillatuinarmêniarpûk iglugasæksuit angijoĸsuit apĸosiningænne; tâpkoa Anerneĸ malliklugo issumaĸarasuartunut taijauvut Sodômamik Egiptenemiglo, tagvane Nâlegavut kikkiaktortaulauĸpoĸ senningajolingmut.

9 Innugasæksuillo, inuĸattigêllo ingmigôlingajuniglo oĸausiggit, nellojullo illangita timigik toĸĸungajûk tækkojomârpakit uvlune pingasune, sittamangata ĸoppanga tikkidlugo, illijauĸojomanagiglo timigik toĸĸungajûk illuvermut.

10 Nunamelo nunaĸartut ĸuviasûtigijomârpakit serrilutiglo, tunnergutiniglo tujortigêgomârput kigligiutsijûk tâpkoa maggûk kappiasuktilaungmattikik nuname nunaĸartut.

11 Uvlullo pingasut, sittamangata ĸoppanga tikkidlugo nângmatta, Anernerub ômanartub Gûdemit tuavidlune ittervigivak ittigangmingnullo nangilerpûk, erĸsinermiglo angijomik illumertaulerput tâpkungninga tautuktut.

12 Nippersoarmiglo ĸilangmit tussarpûk, tâpkungnunga oĸartomik: Tamaunga majoraritik! Kongmuarpûk tagva nuvujakut ĸilangmut, ômigijingitalo tækkovakit.

13 Tagvainarlo nuna sajukpilâdlarpoĸ angijomik, iglugasæksuillo tellimaujortôlilugit tellimaujungit ochovut, toĸĸotauvullo nunab sajukpilâdlarninganut inuit 7,000it, amiakullo koaĸsângadlarput nertordlerlutiglo ĸilaub Gûdinganik.

14 Kappianarnerub aipanga annigorpoĸ, ahâk, kappianarnerit pingajuksangat tuavi nelliutilârpoĸ.

*15 **Engelillo** 7ingat tiptulausijarpoĸ. Nippersuit tagva tussartauvut ĸilangme oĸartut: Sillaĸsûb attaniovingit perĸutautitaumavut Nâlegaptingnut Kristusinganullo, tâmnalo nâlegaviksôniarpoĸ issoĸangitomit issoĸangitomut.

16 Angajoĸaunerôjullo 24it, Gûdib sângane iksivajut iksivautamingne, pâmakterput Gûde tuksiarvigivlugo,

17 Oĸarpullo: Kujagidlarpaptigit Nâlegaĸ, Gûde ajugaĸangitovitôjotit, tamattomane itotit, ilauĸtotillo, itsomârtotillo, pitsartujoĸsônît attorangne nâlegautilutillo;

18 Nellojullo ĸanningajâdlarput, ningaumajârnîlle nelliutilerpoĸ, toĸĸungajullo erĸartortauniarvingat, kivgatillo, Profêteĸottitillo, ivjornaitullo, atterniglo nâlektut, mikkijullo angijullo akkileromagangne; asserorlugillo nunamik asseruilauĸtut.

19 Gûdiblo Tempelinga ĸilangme upkuêrtaulerpoĸ, Testamentingatalo iklervinga takkuksauvoĸ Tempelingane, ĸaumalaĸarporlo, nippersoaĸalarmelo, kallidlalarmelo, nuna sajukpiludlalarmelo, nettaĸonadlalarmelo.

KAPITEL XII.

Arnamik Drachemut aupaluktamut innangmijangjomik.

ĸILANGMELO nellunaikutaĸsoaĸ saĸĸerpoĸ: Arnaĸ seĸĸinermik annorârsimajoĸ, taĸĸerlo ittigangita attænnêtoĸ, niaĸominelo niaĸôteĸarlune uvloritjanik 12nik.

2 Tâmnalo singaijoĸ nipliadlarpoĸ ernisukkame, angijomiglo âniavoĸ ernivlune.

3 Nellunaikutablo assia saĸĸerpoĸ ĸilangme, ahâk Drache angijoĸ aupaluktaĸ, niaĸoĸarlune 7nik, nakjuĸalarmelo 10nik, niaĸominelo niaĸôteĸarlune 7nik.

4 Pamiominullo uvloritjat pingasuililugit pingajuingit nusukpait, nunamullo egidlugit. Drachelo tâmna arnab ernisuktub sânganut pivoĸ, ernijarêtuarpat, ĸittornganga nerrijomavlugo.

5 Ernermiglo angutiarsungmik ernivoĸ, nellojunik tamainik mianersijuksamik ajaupiamut kikkiangmut. Kittorngangalo aularutjauvoĸ Gûdib iksivautangatalo sânganut.

6 Arnarlo ĸemâvoĸ inuĸajuitomut, tagvane Gûdib iniksarsisimavâ, tagvane nerrititauĸovlugo uvlut 1260it nâvlugit.

7 Angijomiglo sorsuktoĸalerpoĸ ĸilangme: Michaelib Engelingitalo Drache sorsugvigingmatsuk, Drachiblo Engelingitalo sorsugvigivait,

8 Sâlaĸarlugatik, inniksanginiglônêt nagvârtoĸarungnaerpoĸ ĸilangme.

9 Drachelo angijoĸ annititauvoĸ, ĸuglugiatoĸaĸ atteĸartoĸ: Passiklertemik Sâtanasemiglo, sillaĸsoarmiunik tamainik asseroijoĸ, egitauvlunelo nunamut, Engelingillo egitaugivut.

10 Nippersoarmiglo tussarpunga imâk oĸartomik ĸilangme: Mânna piuliklerneĸ, pitsartunerlo, nâlegaunerlo, ajugaĸanginerlo Gûdipta Kristusingatalo pigivait, ĸattangutiptingnik passiklertoĸ kattaktitaungmat, tâpkoninga passiklertoĸ Gûdib sângane uvlôtillugolo unnuamelo.

11 Sâlagidlarpâlle Saugârsûb aunganut, kigligiutsinerijamiglo oĸausinginut, inôtsitiglo ivlerilaunginamigit toĸĸo tikkidlugo aglât.

12 Taimaimat ĸuviasugitse ĸilait, illipselo tâpkonane inneĸartose. Kappiasungniarpulle nunamêtut immarbiksoarmêtullo; Sâtanase aĸĸarmat illipsingnut, angijomik ningausilik, ĸaujimagame sivikitomik piviksaĸarnerminik.

*13 **Drachelo** nunamut kattaktitaunerminik takkogame, arnaĸ angutiarsungmik ernilauĸtoĸ unangmivâ.

14 Arnarlo issarungnik maggungnik nektoraliub angijub issarôktitut-itungnik tunnitsiviovoĸ, tingilerĸovlugo inuĸajuitomut inniksaminut, tagvane nerrititauĸovlugo nelliutome attautseme, nelliutungnelo maggungne, nelliutublo ĸoppangane, ĸuglugiab kênanganit.

15 Kuglugiab ĸannerminit immeĸsoaĸ kôksoatut annipâ arnab tunnuagut ippititsomavlugo.

16 Nunable arnaĸ ikkajorpâ, ĸannine aitarlugo kôksoaĸ êvâ, Drachib annitanga ĸannerminit.

17 Drachib tagva arnaĸ ningaumajârvigivâ aivlunelo tâpsoma kinguvângita amiakungit sorsugiartoromavlugit, Gûdib perĸojanginik nâlektut kigligiutsijullo Jêsuse Kristusemik.

KAPITEL XIII.

Nergjutsoaĸ 7nik niaĸoĸartoĸ immarbingmit ĸaĸĸijoĸ. Nergjutsoarlo maggungnik nakjulik nunab illuanit pijoĸ.

IMMARBIUBLO sinnâne siorĸane nangerpunga. Nergjutsoarmiglo immarbingmit ĸaĸĸijomik tækkovunga, niaĸolingmik 7nik, nakjuĸarlunelo 10nik; nakjunginelo niaĸôteĸalauĸpoĸ 10nik, niaĸunginelo atternik mittautilingnik (aglaksimajoĸarpoĸ).

2 Nergjullo takkojara Pardeletun-ipoĸ, ittigaĸalarmelo nennoĸtut, ĸanningalo Loevib ĸanningatut. Drachiblo pitsartunerminik tunnitsivigivâ, iksivautaĸsoarminiglo attanionerminiglo.

3 Niaĸungitalo illangat sorlo toĸĸonartomut ikkilersimajoĸ, takkovara, ikkingalo toĸĸonartôgalloaĸ mammilauĸpoĸ, nunaĸsoarmiullo illûnatik tattamminiarutigivât nergjutsoaĸ.

4 Tuksiarvigivâllo Drache nergjumik pitsartutitsijoĸ, tuksiarvigigivâllo nergjut oĸarlutik: Nergjut tâmna kia adsigivaûk? kialo sorsugvigijungnarĸaûk?

5 Kannermiglo tunnitsiviovoĸ oĸausersoaĸarlune mittautiksaniglo, pitsartuneĸartitauvlunelo soraingitomik taĸĸit 42it nâvlugit.

6 Kanninelo angmarpâ mittautiksarlune Gûdemut, attinganiglo, tupersoanganiglo, ĸilangmiuniglo mittauteĸarlune.

7 Perĸojaugivorlo ivsornaitut sorsugvigilugit sâlagilugillo; pitsartuneĸarvigivlugillo kinguvârêt illûnaita, ingmigôlingajuniglo oĸausiggit nellojullo.

8 Tuksiarvigivâllo nunaĸsoarmiut illûnatik atteĸartut aglaksimangitunik sillaĸsub pigiarninganit Saugârsûb toĸĸotaujub aglangine ômanartune.

9 Siuteĸartoĸarpat tussarle!

10 Parngnanaersimavingmut pititsijoĸ parngnanaersimavingmut pijæksaugivoĸ; saviksoarmut toĸĸotsijoĸ saviksoarmut toĸĸotæksaugivoĸ. Tagvane ivjornaitut ĸennuersâriaĸarput okperneĸarlutiglo.

*11 **Nergjutiblo** assianik nunab illuanit nuijomik takkogivunga, maggungnik nakjuĸartomik saugârsutut, oĸauseĸartomik Drachetut.

12 Pitsartuneĸarlunelo tamainik piniarpoĸ nerjutetut sivorliojotut tâpsoma tækkoane, nunalo tâpsomanelo nunaĸartut pitipait tuksiarveĸarĸovlugit nergjumik sivorlermik, mammilauĸtomik ikkiminit toĸĸonartomit.

13 Tattamnartoĸsoarniglo pivoĸ, ikkoma aglât ĸilangmit kattaktidlugo nunamut, inuit tækkoænne.

14 Nunamiullo tammartidlugit tattamnartut piniarungnartitaujutigijane nergjutsûb tækkoane pivlugit; oĸautivlugillo nuname nunaĸartut, adsiliorĸovlugit nergjumik, saviksoarmut ikkilertaulauĸtomik, ômatitaulauĸtomiglo.

15 Pitsartuneĸartitauvorlo nergjutsûb adsingoanga anerneĸartidlugo, nergjutsûb adsingoanga oĸarungnarĸovlugo, piniarĸovlugolo, nergjutsûb adsingoanganik tuksiarveĸaromangitut toĸĸotauĸovlugit.

16 Tamaitalo imailingatipait, mikkijut angijullo, akluitut aklujullo, kivgaungitut kivgaujullo nellunaikuserdlugit tallerpingitigut ĸaungitigullônêt.

17 Pissiniartoĸarĸonnago niuverniartoĸarĸonnagolônêt taimak nellunaikusersimangitomik nergjutsûb attinganiglônêt, attingata nummeringaniglônêt.

18 Tagvane illisimaneĸarpoĸ! Sillatuneĸartub kittiliuk nergjutsûb nummeringa; inûb nummeringatun-ingmat, nummeringalo 666 ovoĸ.

KAPITEL XIV.

Saugârsuk illagêktoĸotingillo 144,000 it. Engelit pingasut. Nâlegaĸ kibluitelijartoĸ.

AMA tækkogivunga Saugârsungmik Zionib ĸaĸĸangane nangertomik tâpsomalo 144,000 it illagivait, tâpkoalo ĸaungine aglaksimajoĸarpoĸ tâpsoma atâtangata attinganik.

2 Nippemiglo ĸilangmit tussarpunga, sorlo kôksûb nippinganik, sorlolo kallidlartub nippinganik, nippelo tussartara Harfesijartut Harfimingnik attortut nippingititut-iput.

3 Imgerusertâmiglo imgerput iksivautaĸsûb sângane, ômajullo sittamat angajoĸaunerôjullo sângænne; assingitalo imgerusertâĸ tamanna illinniarlugo ajorpât, tâpkoa 144,000 it kissimik illipât, nunamit pissiangojut.

4 Tâpkoa tagga, arnanut ipeĸtotisimangitut; uigasôgamik, Saugârsuglo namut pijarangat mallikpât. Tâpkoa pissiangovut inungnit, sivorlerpângovlutik Gûdemut Saugârsungmullo.

5 Nellangainermiglo ĸanningine nagvârtoĸalaungilaĸ, pidlaræksaujuinamik Gûdib iksivautaĸsoangata sângane.

*6 **Engelemiglo** tækkogivunga ĸilaub ĸerĸagut tingijomik, oĸautsinik tussarnertunik soraingitunik pilingmik, oĸautigijæksanik nuname nunaĸartunut, nellojunullo, ingmigôlingajuniglo oĸauselingnut, inungnullo tamainut;

7 Nippersoarmullo oĸarpoĸ: Gûde kuksasungniarvigisiuk nertorsiuglo akkiniarviksanga nelliutingmat; tuksiarvigisiuglo ĸilangmiglo nunamiglo immarbingmiglo, imiublo puilavinginik pingortitsijoĸ.

8 Engeliblo assia mallikpoĸ oĸarlune: Ochomavut ochomavut iglugasæksuit angijut Babilône, nellojut tamaita immertinamigit assiniarnermik Wainingânik.

9 Engeliglo pingajungata tâpkoa mallikpak nippersoarmullo oĸarlune; Neliata nergjut tâmna adsingoangalo tuksiarvigigunigik, nellunaikutanganiglo ĸaungmigut aggangmigullônêt tigusigune,

10 Tâmna immeromârpoĸ Gûdib ningausingata Wainingaŋik illaĸangitomik ningausingata ermgusiarsunganut kovijaujomik; âniatitauniarlunelo ikkomamut orĸsorutelingmut, Engelit ivsornaitut Saugârsûblo tækkoænne.

11 Aniangatalo iserlunga ĸongmuaromârpoĸ issoĸangitomit issoĸangitomut; innilangajungnangilallo uvlôtillugo unnuamelo, nergjutemik tâpsomalo adsingoanganik tuksiarveĸalauĸtut, attingatalo nellunaikutanganik illaliulauĸtut.

12 Tagvane ivsornaitut ĸennuêningat; tagvane Gûdib perĸojanginik okpernermiglo Jêsusemut torĸuijut.

13 Kilangmillo nippemik tussarpunga oĸautjimnik: Aglagit: Piloridlarput toĸĸungajut, Nâlekame toĸĸojut, mânnamit. Illa Anerneĸ oĸarpoĸ, merngoerserniarmatta sulijamingnit, piniarningitalo mallikpait.

*14 **Tækkogivungalo,** ahâglo nuvuja ĸaĸĸortaĸ, nuvujamelo iksivajoĸ inûb erninganik adseĸartoĸ, niaĸomine niaĸôteĸartoĸ Goldemik, kibluitemiglo ipiktomik tigumiartoĸ.

15 Engeliblo assia Tempelemit annijoĸ nippersoarmut nipliadlarpoĸ tâpsomunga nuvujab ĸânganêtomut: Annaunilerit kibluitingnut, kattersoilutillo, kattersoiviksaĸ nelliutingmat, nuname kattersoræksat pannermatta.

16 Nuvujablo ĸângane iksivajub nuna annaulerpâ kibluitiminut, nunalo kattersoioviolerpoĸ.

17 Engeletauĸ assia annigivoĸ Tempelemit ĸilangmêtomit, tâmnatauĸ kibluitelijarivoĸ ipiktoĸsoarmik.

18 Engelelo assia annigivoĸ Altâremit, tâmna nâlegaujoĸ ikkomamut nipliadlarlune ipiktoĸsoarmik kibluitilingmut oĸarpoĸ: Annaunilerit kibluitingnut ipiktoĸsoarmut, paungat (ĸelleĸsaujat) wainiggit nuname pêjarlugit, innersimangmatta.

19 Engelib tagva nuna annaulerpâ kibluitiminut pêjarlugit nunab akkerungit wainiggit egidlugillo Gûdib iptêjaiveĸottinganut ningausilingmut.

20 Iptêjaiviglo tâmna attortauvoĸ iglugasæksuit sillatænne; auksoaĸ tagva kôkpoĸ iptêjaivingmit horsit noĸilautingit tikkidlugit, Stadititut 1,600 ititut (Englisit Mailingititut 200 ititut) ĸanningitigijomik.

KAPITEL XV.

Kappianartut kingorlît 7 it. Immarbiub igalâksajaujârtub sinnâne imgertut.

NELLUNAIKUTABLO assianik tækkovunga ĸilangme angijoĸsôjomik tattamnadlartomiglo: Engelit 7 it kappianartunik

kingorlerpânik 7nik peĸartut; tamakkonunga Gûdib ningausinga nâmaksititaumangmat.

2 Tækkovungalo sorlo immarbingmik igalâksajaujârtomik ikkomamik akkulersimajomik, tâpkoalo sâlaĸalauĸtut nergjumik adsingoanganiglo, nellunaikutanganiglo, attingatalo nummeringanik nangerput immarbiub igalâksajaujârtub sinâne, Gûdib Harfinginik tigumiarlutik.

3 Imgerpullo Môsesib, Gûdib kivgangata imgerusinganik, Saugârsûblo imgerusinganik, oĸarlutiglo: Angijoĸsôvut tattamnalarmiglo piniarnitit, Nâlegaĸ, Gûde ajugaĸangitovitôjotit; idluartôvlutiglo miksekârtôvut apĸosinitit, igvit attaniojotit ivjornaitunut.

4 Kia kuksasugviginajangilâtit, Nâlegaĸ, attît nertorlugo? kissivît hailigeojotôgavit. Nellojut illûnatik tuksiariartorviginiarmattit, akkiniarnitit nellonaersimangmatta.

*5 **Tamakkoa** kingorngatigut tækkogivunga, ahâglo Tempele, tupeĸ kigligiutsinertalik, ĸilangme mattuêrtauvoĸ.

6 Engelillo 7it kappianartunik 7nik peĸartut Tempelemit annivut, attisimavlutik annorânik sâtunik ivsornaitunik ĸeblertanik, sagvingmikullo ĸetterusersimajut ĸetterutinik Goldinik.

7 Omajullo ipkoa sittamat illangata Engelit 7it tunitjivigivait illuleĸutinik Goldinik 7nik, tættætunik Gûdib issoĸangitomit issoĸangitomut ômatsainartub ningausinganik.

8 Tempelelo iserlungmik tættælerpoĸ Gûdib ânanauninganut pitsartuninganullo. Tempelemullo ittertoĸarungnangilaĸ, kappianarnerit 7it Engelit 7it najortangit nâmaksititauĸârtinnagit.

KAPITEL XVI.

Illuleĸutit 7it Gûdib ningausinganik tattætut.

TEMPELEMILLO nippersoarmik tussarpunga oĸartomik Engelinut 7inut: Illuleĸutit Gûdib ningausinganik immaggit kovijartorsigik nunamut.

2 Sivorliublo kovijartorpâ illuleĸutime immanga nunamut. Kappianartoĸsoarmik asserornartomik tagva ajuadlarput inuit nergjutsûb nellunaikutanganik, peĸartut, adsingoanganiglo tuksiarveĸartut.

*3 **Engeliblo aipangata** illuleĸutime immanga kovivâ immarbingmut, tâmna aungolerpoĸ toĸĸungajub aungatut; ômajomiglo anerneĸartut illûnatik toĸĸovut immâne.

*4 **Engeliblo pingajungata** illuleĸutime immanga kovivâ kôngnut puilavingnullo; aungolerput tagva.

5 Immiublo Engelinga tussartara ɴkartoɴ: Nâlegaɴ, idluartoɴksôvotit tamattomane itotit, ilauɴtotillo, hailigiojotit taimak erɴartuigavit;

6 Ivjornaitut nellautaijoɴottitillo aungit tâpkoa kovilaungmagit, aungmik immertilaurivattit, taimaititaujariaɴarmatta.

7 Engelemiglo assianik Altârenit tussarpunga ɴkartomik: Ahamarik Nâlegaɴ, Gûde ajugaɴangitovitôjotit, erɴartuinitit miksekârtôvlutiglo idluartôvut.

*8 **Engelillo sittamangata** illuleɴutime immanga kovivâ seɴɴinermut, tâmnalo pititaulerpoɴ inuit ôlugit ikkomamut.

9 Inuillo ônadlarput kiaksoarmut, Gûdiblo kappianartunik tamakkoninga aulatsijub attinga mittautigivât, ɴaɴɴialingilallo tâpsominga nâleklutik.

*10 **Engelillo tellimangata** illuleɴutime immanga kovivâ nergjutsûb iksivautanganut. Attaniovingalo tâɴtoɴksôlerpoɴ, ɴkatiglo kêvait âniadlarnermut.

11 Gûdelo ɴilangmêtoɴ mittautigivât âniadlarnitik ajuadlarnitiglo pivlugit. Kaɴɴialinginivut piniarnermingnit.

*12 **Engelillo 6 ingata** illuleɴutime immanga kovivâ kôksoarmut Eufratemut; immersoanga tagva ipterilerpoɴ, apɴotiksaulerɴovlugo attanernut seɴɴiniub nuilervianit pijunut.

13 Takkovungalo Drachib ɴanninganit, nergjutsûblo ɴanninganit, nellautaijublo nellangaitub ɴanninganit anernernik maɴɴojungnartunik pingasunik annijunik, narrajetun-itunik.

14 Anerniovuilo Sâtanasinut, tâpkoa tattamnartullivut, annivlutiglo attanernut nunamêtunut nunaɴsoarmêtunullo illûnainut, kattersorlugit sorsungniarɴovlugit, Gûdib ajugaɴangitovitôjub uvloɴsoangane ipsomane.

15 Ahâk, tikkiniarpunga tigliktotut. Piloridlarpoɴ erɴomaniartoɴ annorânelo âɴiksimatidlugit, annoraerlune arvertaromanane, kangusûtigijæksanga takkojauɴonnago.

16 Kattitipaillo nunab illanganut Ebrêerit taijangænnut Harmageddonemik.

*17 **Engelillo 7 ingata** illuleɴutime immanga kovivâ sillamut. Nippersoaɴ tagva ɴilangmit pivoɴ iksivautaɴsoarmit ɴkartoɴ: Pimajarêrpoɴ.

18 Nippersoaɴarporlo, kallidlarlunelo, ɴaumalaklunelo, angijomiglo nuna sajukpilâdlarpoɴ nelleɴangitomik; nunab inuɴalerninganit taimak angitigijomik nuna sajukpilâdlalauɴsimangilaɴ.

19 Iglugasæksuillo angijut pingasuililerput, nellojullo iglogasæksoangit ochovut. Babilônelo angijoɴsoaɴ Gûdemut issumagijauvoɴ immertitsomavlugo illungertornadlartub ningautsime ermgusiarsungata Wainingaɴik.

20 Kikkertallo illûnatik ɴemmâvut, ɴaɴɴaniglo nagvârtoɴangilaɴ.

21 Nettaĸonaĸsuille oĸumailutâlûktut maggûktut oĸumaitigijut ĸilangmit kattakput inuit aĸĸunardlugit; inuillo Gûde mittautigivât kappianartoĸsoaĸ nettaĸonartoĸsoaĸ pivlugo, kappianarninga angijovaksôngmat.

KAPITEL XVII.

Babilône anguniartoĸsoaĸ nergjutsûb 7nik niaĸoĸartub kângane iksivajoĸ, asserortaujorlo.

ENGELILLO 7it illuleĸuteĸartut 7nik illangata oĸariartorvigivânga oĸautivângalo: ĸait, anguniartoĸsûb immaĸsuit unnuktut kângine iksivajub erĸartortauninganik tækkotitsomagapkit;

2 Tâmna attanît nuname arnarniararijangat, nunablo inungit tallaput anguniarningata wainginanut.

3 Anernikullo pitipânga inuĸajuitomut. Arnamiglo tækkovunga nergjutsûb aupaloriktub kângane iksivajomik, illûnane atteliksôjub mittautiksanik, niaĸoĸartub 7nik, nakjuĸartublo 10nik.

4 Arnarlo annorârsimajoĸ Scharlachemik, Purpuremiglo aupaloriktomik; ĸallersimajorlo Goldemik, ujarĸaniglo pivianartoĸsoarnik, sappanganiglo, ermgusiarsungmiglo Goldemik tigumiartoĸ, immalingmik maĸĸojungnartoĸsoarnik mamaitoĸsoarniglo anguniarutinginik;

5 Kaunganelo atteĸ aglaksimavoĸ: Nellonartoĸ, Babilônersoaĸ, ajortullinerit maĸĸojungnarnerillo illûnatik anânangat nuname.

6 Arnarlo tâmna tækkovara tallatoĸ ivsornaitut aunginut, Jêsusemiglo kigligiutsijut aunginut. Takkogapkolo, angijomik tattaminiarpunga.

7 Engeliblo oĸautivânga: Suna pivlugo tattaminiarĸêt? Oĸautijomavagit arnab tâpsoma, nergjutsûblo (arnab) kânganeêvingata, niaĸoggub 7nik, nakjuggublo 10nik nellonarninginignik.

8 Nergjut tækkojat ilauĸtoĸ itsungnaerpoĸ, ama annijomârpoĸ netteĸangitoĸsoarmit, aijomârlunelo asserortauvingmut; nunablo inungit, atteĸartut aglaksimangitunik aglangne ômanartune sillaĸsûb pigiarninganit, tattaminiaromârput, nergjut ilauĸtoĸ itsungnaertorlo tækkogunitsuk sulle ingmat.

9 Tamædja tukkinga; sillatuneĸariaĸarporle nagvârlugo: Niaĸut 7it ĸaĸĸangovut 7it, arnab iksivavingit, tâpkoalo attaniovut 7it.

10 Tellimat ochosimavut, attauseĸ tamattomanêpoĸ, aipâ sulle tikkingilaĸ, tikkikunelo annikitomik pijuksaujomârpoĸ.

11 Nergjullo ilauĸtoĸ itsungnaertorlo, tamna 8ingat, 7it illangat, aivorlo asserortauvingmut.

12 Nakjullo tellimaujortut takkojatit attaniovut 10it, sulle attaniovingmik pilaungitut, attanertitulle attanioveĸartitaujomârput nergjut illagællugo, nelliutub illangane.

13 Tâpkoa attautsemik issumaĸarĸattigêkput, sôngonitiglo pitsartunitiglo pititsomârpait nergjumut.

14 Tâpkoa sorsugomârput Saugârsungmut, Saugârsûble sâlagijomârpait; nâlekanut illûnainut Nâlegaugame, attanernullo illûnainut attaniogame, ĸairĸojaumajullo annerimajullo okpertullo tâmna illagivlugo.

15 (Engeliblo oĸarvigivânga: Immeĸsuit tækkojatit, anguniartub iksivavigijangit, tagga inugasæksuit, kattimajoĸsuillo, nellojullo, ingmigôlingajuniglo oĸausiggit.

16 Nakjuillo tellimaujortut tækkojatit nergjumêtut ômigijomârpât anguniartoĸ, pêjarlugolo annoraertidlugo, uviningalo nerrivlugo, ikkomamullo nungutsomârpât.

17 Gûdib ômatingit aulatingmagit, issumanga nâleklugo, attautsemiglo piniarlutik issumaĸartidlugit, nergjumullo tunnijilutik attaniovingmingnik, Gûdib oĸausingit nâmaksititauĸârtinnagit.

18 Arnarlo tækkojat, tagva iglugasæksuit angijut, attaniojut attanernut nunamêtunut.

KAPITEL XVIII.

Babilônib nungutauninganik.

KINGORNGAGULLO Engelemik assianik takkovunga pitsartuniliksoarmik, nunalo ĸaumaksartauvoĸ tâpsoma ĸaumaninganut.

2 Aksororlunelo nipliavoĸ nippersoarmut oĸarlune: Ochomavoĸ, ochomavoĸ Babilône angijoĸsoaĸ, inniksauvlunelo Sâtanasinut, itterviksauvlunelo anernernut maĸĸojungnartunut tamainut, itterviksauvlunelo tingmitjanut ivsornartunut erĸsinartunullo tamainut.

3 Assiniarninganut ningautsib wainingaпik nellojut illûnatik immermatta, attanîllo nunamêtut tâpsominga arnarnialauĸput, niuverniartullo nunamêtut akluitaumavut ikligudlarninganut.

4 Nippemiglo assianik tussarpunga ĸilangmit, oĸartomik: Tâpsomangat annititse inuĸottikka, illangiuterĸonnase, kappiasuktitauninginik.

5 Ajortulliningit tôrmatta ĸilangmut, Gûdiblo issumagivait idluitulliningit.

6 Akkiniarsiuk, sorlo akkinialaungmasse, magguertorluse pinniarninginik; ermgusiarsuk immertitsijutigijanga illipsingnik magguertorlugo ullipkitârtissiuk akkiniarlugo.

7 Ingminik nertornartiningata ikligudlarningatalo angininga-tut, taimak angitigijomik immertiniarsiuk kappianartomik kik-sanartomiglo. Omamigut oĸarmat: Iksivalorikpunga, attaniub nulliarivânga, uigarnioniangilanga, takkoniarnangalo kiksanar-tomik.

8 Tamanna pivlugo kappiagijangita uvluksame attautseme tikkidlaromârpât, toĸĸublo, kappianartublo, kângnartublo; ôtaudlarlunelo ikkomamut nungutaujomârpoĸ. Pitsartudlarmat Nâlegaĸ Gûde tâpsominga erĸartuiniartoĸ.

*9 **Attanillo** nuname tâpsominga arnarnialauĸtut ikligudlar-vigilugo, ĸeaniarpât kappiaktoadlarutigivlugolo, ikkomangata iserlunga takkogamitsuk.

10 Nangeromârpullo ĸanningitangane kappiasuktitauninga erĸsigivlugo, oĸarlutiglo: Kappianarmêk, kappianarmêk iglugasæksuit angijut Babilône, iglugasæksuit sôngojut! Stundeme attautseme erĸartortaunît nelliutivoĸ.

11 Niuverniartullo nuname ĸeavlugolo uggoridlaromârpât, niorvgotiksanginik pissijomajoĸarungnaermat:

12 Niorvgotiksanginik Goldemik Silberemiglo, ujarĸaniglo pivianartunik, sappanganiglo, Saidemiglo, Purpuremiglo, Schar-lachemiglo, sunatuinarniglo ĸejungnik Finenik, sunatuinarniglo illuleĸutinik togânik, sunatuinarniglo illuleĸutinik ĸejungnik pivianartunik, ĸaĸĸorlerniglo, kikkiangniglo, Marmoriniglo;

13 Zinametemiglo, Timianemiglo, tippitsiariktoĸsoarmiglo, Wairauchemiglo, Wainemiglo, orĸsumiglo, sennaukamiglo, Wai-zeniniglo, nergjutiniglo, saukaniglo, horsiniglo, ĸamutingniglo, inuillo timinginik, inuillo tarninginik.

14 Paungaĸsuillo tarnivit ikligijangit illingnit ĸemmâ-simavut; illûnatiglo mamalauĸtut ânanaudlalauĸtullo ĸemmâsi-mavâtit, nennisijungnaerniarlutillo tamakkoninga.

15 Tamakkoningalo niuvernialauĸtut akluitigivlugit, ĸan-ningitome nangeromârput, kappiasuktitauninga erĸsigivlugo, ĸeavlutiglo uggoridlaromârpât,

16 Oĸarlutiglo: Kappianarmêk, kappianarmêk, iglugasæksuit angijut, annorârsimalauĸtut Saidinik, Purpureniglo, Scharlachi-niglo, ĸallersimajullo Goldinik, ujarĸaniglo pivianartunik, sap-panganiglo,

17 Stundeme attautseme akluinerit tamakkoa asserorsimang-

matta. Umiaĸsuillo angajoĸângit illûnatik, inugiartoĸsuillo umiaĸsoarnêtut, kippalullo illûnatik niuverniartut immarbiksoakut, ĸanningitome nangerput;

18 Nipliadlarlutiglo, ikkomangata isserlunga tækkogamitsuk, oĸarpullo: Iglugasæksuit angijut ukkua nane adseĸarĸât?

19 Sannîllo karngautigivait niaĸomingnut, ĸeavlutiglo ogguadlarnerniglo nipliadlarput, oĸarlutiglo: Kappianarmêk, kappianermêk iglugasæksuit angijut tâpkonane illûnatik immarbingme umiaĸsoaĸartut akluitigilauĸpait niorvgotiksangit! Stundeme attautseme asserorsimangmatta.

20 Kilak ĸuviasugit tâpkoninga, illipsetauĸ Apostelit, Profêtillo ivjornaitose, illipse akkiniarutigivluse Gûdib erĸartulaungmagit.

*21 **Engelelo** sôngojoĸsoaĸ ujaraksoarmik serĸallitsiviub ujaraktangatut kiviksilarmelo immarbingmut egitsivoĸ oĸarlunelo: Taimak tagvainaĸ erinnesârdlugit Babilône iglugasæksuit angijut egitauniarput nagvârtaujungnaerniarlutik.

22 Imgertullo, harfesijartullo, nipjausijartullo, tiptulausijartullo, nippingit tussartaujungnaerniarput illipsingne; sennajôngojut sennajanginik illipsingne nagvârtoĸarungnaerniarpoĸ, kaivivillo nippinginik tussartoĸarungnaerniarivoĸ illipsingne.

23 Nennerutiblo ĸaumaninganut ĸaumaksaijoĸarungnaerniarivoĸ illipsingne, uiksablo nulliaksablo nippingit tussartaujungnaerniarivut illipsingne. Niuvertut illipsingne angajoĸâĸsoangolaungmatta nuname, angakonipsingnut nellojut tamaita tammartitaulaungmatta.

24 Tâpkonanelo nagvârtauvuttauĸ nellautaijut ivsornaitullo aungit, illûnatiglo nuname toĸĸotaujut aungit.

KAPITEL XIX.

Saugèrsûb nertortauningauik kattititauniarvia okpertoĸottingiuut pivlugo. Nergjutsûb nellautaijublo nellangaitub sûlagijauningangnik.

TAMAKKOA kingorngatigut inugiartoĸsuit nippersoanginik ĸilangme tussarpunga, oĸartunik: Hallêluja! piuliklerneĸ, nakorijaunerlo, nâlengnarnerlo, pitsartunerlo pigiligit Nâlekab Gûdipta.

2 Erĸartuiningit miksekârtôvlutiglo idluartôngmatta, anguniartoĸsoaĸ erĸartulaungmago, anguniarnerminut nunamik asseroilauĸtoĸ, kivgamelo aungit akkiniarutigællugit, tâmna pidlalaungmago.

3 Aipanganiglo ckarivut: Hallêluja! iserlungallo kongmuatsainarpok soraerane.

4 Angajokaunerôjullo 24it, ômajullo sittamat ipkoa pâmakterput Gûde tuksiarvigivlugo, iksivautaksoarme iksivajok, okarlutiglo: Amen, Hallêluja!

5 Iksivautaksoarmillo nippe pivok: Gûdivut nertorsiuk, tâpsomunga kivgaujose nâlektullo tamapse, mikkijullo angijullo!

6 Innugiartoksuillo nippingit tussarpakka, kôksûb nippingatut, kallûblo angijoksûb nippingatut okartut: Hallêluja! Gûdib ajugakangitovitôjub nâlegauvik pigingmago.

7 Kuviasulerta serrilutalo nâlengniarlugo; Saugârsûb kattititauvia okpertokottiminut nelliutingmat, nulliaksangalo ingminik âkiksorsimavok.

8 Tâmnalo nulliaksak tunnitsiviovok annorâkartitauvlune ipektongitomik Saidemik ânanamik. (Saidele tagva ivjornaitut idluartitauningat.)

9 Okarvigivângalo: Aglagit: Piloridlarput kairkojaujut Saugârsûb Kommunioninganut kattititauviksangænne. Okarvigivânga: Tammakkoa Gûdib okausingit miksekârtôjut.

10 Ittiganginullo pâmakterpunga tuksiarvigijomavlugo. Okautivângalo: Udsertorit, taimailiornæk! kivgaukattigivarma, kattangutivîllo, Jêsusemik kigligiutjutekartut (kivgaukattigivânga). Gûde tuksiarvigiuk. (Jêsusemigle kigligiutsinek tagva nellautainerub anerninga.)

*11 **Kilaglo** angmartok takkovara, ahâglo horse kakkortak, tâpsomalo kângane iksivajok nertornarnermik miksekârnermiglo attekartok, idluartomik erkartuivlunelo sorsuklunelo.

12 Ijigiglo ikkomatut ikkoalajotut-ipuk, unnuktuniglo niakôtekarpok niakomine, aglaksimajomiglo attekarpok kialônêt kaujimangitanganik, nangminek kissime (kaujimavâ).

13 Attisimavorlo annorâmik aungmut serparsarsimajomik, attingalo taijauvok Gûdib okausinganik.

14 Sorsuktokutsuillo kilangmêtut mallikpât horsit kakkortat kânginêdlutik, attisimajut Saidinik kakkortanik ipektojokangitunik.

15 Kanninganillo annijokarpok saviksoarmik ipiktoksoarmik, nellojut unnatartaujutiksangænnik; mianeriniarpailo ajaupiamut kikkiangmut, tullerniarpâlo iptêjaivik Gûdib ajugakangitovitôjub illungertudlartub ningausingata wainginanik pitalik.

16 Attekarivorlo annorâmigullo sibviamigullo aglaksimajomik, imaitomik: Attaniojok attanernut illûnainut, Nâlegaujorlo nâlekanut illûnainut.

17 Engelemiglo takkovunga sekkinerme nangertomik; nippersoarmullo nipliadlarpok tingmitjanut illûnainut kilaub attâgut tingijunut okarlune: Kaititse kattimalerluse Gûdeviksôjub nerrimârvianut;

18 Attanît angajoĸaujullo uvininginik nerrivluse, sôngojullo uvininginik, horsillo ĸânginêtullo nerĸinginik, kivgaungitullo kivgaujullo, mikkijullo angijullo illûnatik uvininginik.

19 Nergjullo imna, attanîllo nuname, sorsuktoĸutsoangillo tækkogivakka kattersorsimajut sorsugomavlutik horsib ĸângane iksivajomut sorsuktoĸutsoanginullo.

20 Nergjut tagva tigujauvoĸ, tâmnalo illagællugo nellautaijoĸ nellangaitoĸ, tâpsoma tækkoane tattamnartullidlalauĸtoĸ, tamakkonunga tammartilaungmagit nergjutsûb nellunaikutanganik tigusimajut, adsingoanganiglo tuksiarveĸalauĸtut; tâpkoa magguk ômavlutik egitauvuk kôrĸumut orĸsorutelingmik ikkomaĸsoalingmut.

21 Assingillo nungudlugit toĸĸotauvut saviksoarmut, horseme iksivajub ĸanninganit annijomut; tingmitjallo illûnatik nerrivut taipkoa uvininginik aĸĸeartorlutik.

KAPITEL XX.

Sâtanasib ĸellaksortauninganik. Makkinermik sivorlermik. Kristusib attaniovinganik jârine 1000ine nuname. Gogemik Magogemiglo. Erĸartuivingmik.

ENGELEMIGLO takkogivunga ĸilangmit aĸĸartomik; tâmna pêrumik netteĸangitomut peĸarpoĸ, ĸellaumgujaĸsoarniglo aggangminut tigumiarpoĸ.

2 Drache tagva tiguvâ, ĸuglugiatoĸaĸ, tagva passiklerte Sâtanaselo, jârinelo tausendine ĸellaksorsimatipâ.

3 Netteĸangitomullo egipâ, parngnanaerpâlo naĸĸitjuserlugolo ĸângagut, nellojunik tammartitsijungnaerĸovlugo Jârit tausendit nâĸârtinnagit; tamakkoale kingorngatigut ĸellarutjârtaujariaĸarpoĸ annikitoarsungmik.

4 Iksivautaniglo takkogivunga; tâpkununga ingilerput, erĸartuinermiglo perĸojauvut. Niaĸoêrtaulauĸtullo Jêsusemik kigligiutsineĸ Gûdiblo oĸausinga pitjutigællugik, nergjumiglo adsingoanganiglônêt tuksiarveĸalaungitut, nellunaikutanganiglônêt tigusilaungitut ĸaungmikut aggangmikullo, tâpkoa tarningit tækkogivakka: tâpkoa ômarput attaniotivlutiglo Kristuse illagællugo Jârit tausendit nâvlugit.

5 Toĸĸungajulle taipkoa assingit ômartitaungilat, Jârit tausendit nâĸârtinnagit. Tamadja makkineĸ sivorleĸ.

6 Piloridlarpoĸ ivjornaitôvlunelo makkinermik sivorlermik illangiutijoĸ; taimaitomut toĸĸub aipanga pitsartuneĸangimat, Gûdemullo Kristusemullo ajoĸertuijôjomârput, attanioteĸattigilugolo Jârine tausendine.

*7 **Jârillo** tausendit nâkpatta, Sâtanase ĸellarudjârtaujomârpoĸ parngnanaersortaumavingminit.

8 Aijomârlunelo nellojut tammartitsartorlugit nunaĸsûb terreĸunginêtut sittamane. Goglo Magoglo kattitiniardlugit sorsugiartorĸovlugit, siorĸatitut immarbiub kiglinganêtutitut unuktigijut.

9 Nunablo naternaĸsoanganut pivut, ivjornaitullo sorsuktoĸutsoangita tangmârvingit iglugasaksuillo naglingnartut illumavait. Ikkoma tagva kattakpoĸ Gûdemit ĸilangmit nungutidlugit.

10 Sâtanaselo tâpkoninga tammartitsijoĸ egitauvoĸ kôrĸumut orĸsorutelingmik ikkomaĸsoalingmut, nergjutsûb nellautaijublo nellangaitub inningangnut; âniatitauniarivullo uvlôtillugo unnuamelo issoĸangitomit issoĸangitomut.

*11 **Iksivautaĸsoarmiglo** ĸaĸĸortamik tækkogivunga, tâpsomanelo iksivajomik; tâpsoma kênanganit nunalo ĸilaglo ĸemâvuk, tâpkungnungalo inniksamik nagvârtoĸangilaĸ.

12 Toĸĸungajullo tækkogivakka, mikkijullo angijullo, Gûdib sângane naugertut. Aglaillo makpertaulerput; aglaillo assingit makpertaulerivut, tagva ômanartut. Toĸĸungajullo erĸartortauvut, piniarningit aglangne aglaksimajut malliklugit.

13 Immarbiublo toĸĸungajut illuminêtut ĸaipait, tâĸtoĸsûblo toĸĸungajut illuminêtut ĸaitinivait, illûnatiglo erĸartortauvut piniarningit malliklugit.

14 Toĸĸolo tâĸtoĸsoarlo egitauvuk kôrĸumut ikkomaĸsoalingmut. Tamædsa toĸĸub aipanga.

15 Neliat aglaksimanane aglangne ômanartune nagvârtaukpat, tâmna egitauvoĸ kôrĸumut ikkomaĸsoalingmut.

KAPITEL XXI.

Kilak nutâĸ, nunalo nutâĸ, Jerusalemiblo nutâb illinganinga, annerimajullo piloringningat oĸautauvut.

KILANGMIGLO nutâmik, nunamiglo nutâmik takkogivunga. Kilak sivorleĸ nunalo sivorleĸ pêrmannik, immarbiglo itsungnaerivoĸ.

2 Uvangalo Johannese tækkovunga iglugasæksoarnik ivjornaitunik, Jerusalemik nutâmik, Gûdemit ĸilangmit aĸĸartunik, âĸiksorsimajunik, nulliaksatut pinnarnarsititaumajotut uiksaminut (illingavlune).

3 Tussalarmalo nippersoarmik iksivautaĸsoarmit, oĸartomik: Ahâk tagga Gûdib tupinga inungnêtoĸ! Tâpsomalo iglomioĸat-

tiginiarpait inuĸottigilaitalo; Gûdiblo nangminek illaginiarpait, tâpkoalo Gûdiginiarpât.

4 Kugviornerillo tamaita Gûdib allarterniarpait ijinginit, toĸĸolo itsungnaerpoĸ, kiksarnermiglônêt, niplianermiglônêt, ânianarnermiglônêt pijoĸarungnaerniarpoĸ; sivorliojut itsungnaermatta.

5 Iksivautaĸsoarmelo iksivajoĸ oĸarpoĸ: Ahâk, tamaitaĸsuit nutângortipakka. Oĸarvigivângalo: Aglagit; oĸautsit tamakkoa mikseĸârtôvlutik okpernartoĸsôngmatta.

6 Oĸarvigigivânga: Pimmajarêrpoĸ. Alfauvunga Omegauvlungalo, pigiarniovlungalo naggatauvunga. Immeruktoĸ immiub ômanartub puilavinganit immertitsomavara akkeĸangitomik.

7 Sâlaĸartoĸ kingormgujijomârpoĸ tamainik, Gûdiginiarpângalo, uvangalo erneriniarpara.

8 Maggogusertulle, okpingitullo, maĸĸojungnartullo, inuartullo, assiniartullo, angakôjullo, Gûdeungituniglo kivgartortut, sæglojullo illûnatik, tâpkoa pijaksaunerijomârtangit kôrĸumêput orĸsorutelingmik ikkomaĸsoalingme; tamædsa toĸĸub aipanga.

*9 **Engelillo** 7 it illuleĸuttiggit 7 inik pitalinguik kappianartut kingorliksanginik illangata tikkipânga oĸarvigivlunga, oĸarlunelo: Kait takkotitsomagapkit arnanik ipsominga Saugârsûb nulliaksanganik.

10 Aularutivângalo annernikut ĸaĸĸaĸsoarmut kingiktoĸsoarmut ĸemergotidlunga iglugasæksoarnik, Jerusalemik ivsornaitomik, ĸilangmit aĸĸartunik;

11 (Jerusalem tamanna) Gûdib ânanaunersoanganik pilik, ĸaumaningatalo ujarak pivianarnerpâĸ adsigivâ, Jaspisetut ĸaumatigijoĸ.

12 Avaloĸarporlo angijunik poktojunik, 12 iniglo ittertarviksoaĸarpoĸ, ittertarviksuillo kângine 12 inik Engeleĸarlune, aglaksimajuniglo atternik, tagva Israêlib ĸittorngangita kinguvârêngninginik.

13 Ittertarviksuit ununga sangmijut pingasôvut, ittertarviksuillo avunga sangmijut pingasôvut. ittertarviksuillo aunga sangmijut pingasôvut, ittertarviksuillo paunga sangmijut pingasôvut.

14 Iglugasæksuillo avaloĸsoangit tungaveĸarput 12 nik, tamakkonanelo Saugârsûb Apostelingita 12 it attingit aglaksimavut.

15 Uvamnullo oĸartoĸ suvlolingmik Goldemik ajaupiangojârtomik tigumiarpoĸ, iglugasæksuit ittertarviksoangillo avaloĸsoangillo ôktorniardlugit.

16 Iglugasaksuillo sittamanik terreĸoĸarput, takkiningillo sillingningillo adsigêkput. Iglugasæksuillo suvlolingmut ôktorpait Staditit 12,000 ititut (Englisit Mailingititut 1,500 ititut). Takkininga, sillingningalo poktuningalo adsigêkput.

17 Avalungittauĸ ôktorivait, tallertitut igluinartitut 144itit, inûb ôktûtinga malliklugo, Engelib attortanga.

18 Iglugasaksuillo avalungita sennamaningit Jaspiseovut, iglugasaksuillo Goldênauvut, igalâksajatut ĸaumajotut.

19 Iglugasæksuillo avalungita tungavingit ânanausititauvut, sunatuinarnik ujarĸanik pivianartoĸsoarnik piggit: Tungavik sivorleĸ Jaspisemik, aipanga Safiremik, pingajuat Kalzedônemik, sittamangat Smaragdemik,

20 Tellimangat Sardônigemik, 6ingat Sardisemik, 7ingat Krisolitemik, 8ingat Berillemik, 9ingat Topâsemik, 10ingat Krisoprasemik, 11ingat Hiazintemik, 12ingat Ametistemik.

21 Ittertarviksuillo sappangauvut 12it, ittertarviksuillo attunit sappangaĸ attauseĸ, iglugasæksuillo apĸosiningit Goldênauvut, igalâksajatut ĸaumajotut.

22 Tempelemiglo tâpkonane takkungilanga; Nâlegaĸ Gûde ajugaĸangitovitôjoĸ Saugârsuglo Tempelegingmagik.

23 Iglugasaksuillo seĸĸinermut taĸĸermullônêt ĸaumaksartaujariaĸangilat; Gûdib ânanauningata ĸaumartimmagit, Saugârsuglo ĸaumautigivât.

24 Nellojullo piulijauniartut arvertarniarput tâmna ĸaumautigællugo; nunablo attaningita ânanaunitik tagvunga pitiniarpait.

25 Ittertarviksoangillo upkuartauniatsangilat uvlôtillugo, (tagvane unnuaĸatsangimat,)

26 Nellojogasæksuillo pinnarnarningat nertornarningillo tagvunga pititauniarput.

27 Ipeĸtojut neliat taĸamunga piniatsangilaĸ, maĸĸojungnartullijorlo sæglojorlônêt; Saugârsûble aglangine ômanartune aglaksimajut kissimik itterniarput.

KAPITEL XXII.

Immermiglo napârtuniglo ômanartunik. Kaiblaijutiksanik kuksasungnartunik.

UNERTUIVORLO uvamnut kôngmik issungitomik, ômanartomik immalingmik, allikkotut ĸaumatigijomik; tâmna annivoĸ Gûdib Saugârsûblo iksivautaĸsoanganit.

2 (Iglugasaksuillo) apĸosiningita ĸerĸænne kôblo sennigingne tamangne napârtoĸalauĸpoĸ ômanartunik; tâpkoa 12 inik ingmigôlingajunik paungaĸalauĸput, taĸĸinelo tamaine nutânik paungaĸaĸattarput, napârtullo millukattangit atsuilijutiksauvut nellojunut.

3 Ominartoĸarungnaerivoĸ, Gûdiblo Saugârsûblo iksivautaĸsoagik tâpkonanêtsomârpuk, kivgangitalo kivgartoromârpât,
4 Kênangalo tækkojomârlugo; attingalo ĸaunginêtsomârpoĸ.
5 Tagvane unnuaĸarniangilaĸ, ĸaumajutiksamiglo seĸĸiniublônêt ĸaumaninganik pijariaĸarnianginivut, Gûdib Nâlekab ĸaumaksarniarmagit, attaniotijomârpullo issoĸangitomit issoĸangitomut.
*6 **Oĸautivângalo:** Oĸautsit tamakkoa miksеĸârtôvlutiglo sæglojuitôvut. Gûdiblo, nellautaijut ivsornaitut Nâlegangata, Engeline tillilauĸpâ, kivgaminut tækkotitserĸovlugo ĸilamik nelliutsomârtuksanik.
7 Ahâk, mânnakassakut ĸainiarpunga. Piloridlarpoĸ torĸoijoĸ oĸautsinik nellautaimajunik aglangne tamakkonane.
8 Uvanga tagga Johannese, tussarlugillo tækkolauĸpakka tamakkoa. Tussarlugillo tækkogapkit, pâmakterpunga Engelib tamakkoninga uvamnut takkotitsijub ittiganginut tuksiarvigivlugo.
9 Oĸarvigivângalo: Udsertorit, taimailiornak! kivgauĸattigigamga, ĸattangutivîllo nellautaijut, tâpkoalo oĸautsinik aglangnêtunik tamakkonane torĸuijut (kivgauĸattigivânga). Gûde tuksiarvigiuk.
10 Oĸarvigigivângalo: Naĸĸitjuserniangilattit (ĸaujijautailitiniangilattit) oĸautsit nellautaimajut aglangne tamakkonanêtut, nelliutiningat ĸanningmat.
11 Idluitomik piniartoĸ idluitomik pitsainarle; ipeĸtujorlo ipeĸtutsainarle; idluartorle idluatsainarle, ivjornaitorlo ivjornaitsainarle!
12 Ahâk mânnakasakut ĸainiarpunga, akkiliutiksaralo neksarlugo, akkileriartordlugit piniarningit malliklugit.
13 Alfauvunga Omegauvlungalo, pigiarneovlungalo naggatauvunga, sivorliovlungalo kingorliovunga.
14 Piloridlarput perĸojanginik nâlektut, pitsartuneĸarĸovlugit napârtomut ômanartomut, ittertarvikullo itterĸovlugit iglogasæksoarnut.
15 Sillatânêpulle ĸingmît, tôrngijut, ajortullijullo, inuartullo, Gûdingoaniglo kivgartortut, illûnatiglo sæglunermik ivlersijut, sæglovlutiglo pijut.
16 Uvanga Jêsuseojunga Engeliga tillilauĸpara tamakkoninga kigligiutsivigiluse perĸovlugo illagêktunut (illingajuksanik). Dâvidib amârivlungalo kinguvârivânga, uvloriangojunga ĸausiut ĸaumaridlartoĸ.
17 Anernerlo nulliaksarlo oĸarpuk: Kait! Tamattomingalo tussartoĸ oĸarle: Kait! Immeruktorlo ĸaile, pijomajorlo immermik ômanartomik pile akkeĸangitomik.
18 Kigligiutivakkale illûnaita oĸautsinik nellautaimajunik tussartut aglangnê tamakkonanêtunik: Tamakkoninga illaĸar-

titsijoĸarpat, Gûde tagva tâpsominga illaĸartitsiniarpoĸ kappianartunik aglangne tamakkonane aglaksimajunik.

19 Illangaijoĸarpat oĸautsinik nellautaimajunik aglangne tamakkonanêtunik, Gûdib tagva illangaivigijoĸârpâ piksanganik aglangnit ômanartunit, iglugasaksoarnillo ivsornaitunit, aglaksimajunillo aglangne tamakkonane.

20 Kigligiutsijoĸ tamakkoninga oĸarpoĸ: Ahamarik, mânnakasakut ĸainiarpunga. Amen illa, ĸailaurittôĸ Nâlegaĸ Jêsuse!

21 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata illagilise illûnase! Amen.

Testamentib nutâb naggatâ.

TAMMARNERIT AKIKSUTINGIT.

Mat. 4, 21 attuarsilerit: killai (kitdlai) jaivlutik.
„ 12, 20 „ : ajugaĸangitilerĸârnago.
„ 12, 45 „ : anernernik.
„ 12, 50 „ : pijomajangaaik.
„ 13, 13 „ : , tukkisinatiglo.
„ 13, 48 „ : ajungitut.
„ 15, 28 „ issuane: Panningalo stundeme tâpsomane pijungnaerpoĸ.
„ 16, 21 „ : pingajuangne.
„ 19, 24 „ : nergjutsoaĸ.
„ 22, 1 „ : adsiujutigut.
„ 22, 10 „ : nimmioviolerpoĸ.
„ 24, 8 „ : tamaɔdja.
„ 26, 13 „ : oĸaupapse.
„ 27, 61 „ : iksivavuk.

Mark. 1, 6 „ : nergjutsûb.
„ 1, 19 „ : killai (kitdlai) jaijuk.
„ 2, 4 „ : killakpât.
„ 2, 5 „ : okperningat.
„ 5, 22 „ : pâmakterpoĸ.
„ 8, 20 „ : ĸaĸĸôjallo.
„ 8, 28 „ : Johanneseonasugivâtit.
„ 11, 28 „ : taimailiorlutit.
„ 12, 7 „ : kingormgujijuksaĸ.
„ 12, 36 „ : ajunginekut.
„ 13, 34 „ : udjertortinga.
„ 13, 4 „ : ĸaĸugo.

Luk. 1, 78 „ : nâpkiningningagut.
„ 2, 6 „ : erniviksanga.
„ 3, 5 „ : apĸosiningillo.
„ 6, 20 „ : ijingminut.
„ 7, 29 „ : baptitauĸolutiglo.
„ 7, 47 „ : issumagijaujungnaerneĸarpoĸ.
„ 9, 31 „ : ánanâvaksóvlutik.
„ 9, 32 „ : angutiglo.
„ 11, 9 „ : tunnitjivioniarpose tagva.;

Luk. 11, 44 attuarsilerit: **a**glangnik.
„ 14, 17 „ : illûn**a**ne (â pinnago).
„ 16 „ : kapitelib ĸollânêtune: oĸâlaning**a**nik.
„ 18, 10 „ : **a**ipang**a**lo.
„ 19, 3 „ : in**u**ng**n**ullo.
„ 22, 42 „ : pijom**a**guvit.

Joh. 1, 21 „ : apperivâll**o**.
„ 2 „ : kapitelib ĸollânêtune: takkoj**o**maningn**æ**nnik.
„ 5, 19 „ : pinia**r**ung**n**angilaĸ.
„ 6, 41 „ : ĸaĸĸ**ô**jauvung**a**.
„ 7, 4 „ : tau**t**u**k**taujomagune.
„ 7, 20 „ : ki**o**vut.
„ 8, 44 „ : oĸâlavoĸ.
„ 8, 46 „ : **a**jornermik.
„ 10, 22 „ : uvloĸsiorvio**v**oĸ.
„ 10, 23 „ : arvertarpoĸ.
„ 12, 14 „ : **a**glaksimangmat.
„ 20, 7 „ : immu**m**ajoĸ.

Ap. pin. 1, 11 attuarsilerit : âr**l**ung**a**visê?
„ 5, 36 „ : pimariu**t**er**d**lune.
„ 7, 4 „ : tâ**p**somunga.
„ 9, 4 „ : oĸau**t**ji**j**omik.
„ 10, 38 „ : ajungitulli**j**artorlune.
„ 10, 48 „ : uvli**v**iojomavlutik.
„ 14, 8 „ : inûler**n**erminit.
„ 17 „ : kapitelib ĸollânêtune: Tessa**l**ônikame Ber**ê**ame.
„ 20, 13 „ : aularluta.
„ 21, 13 „ : Jerusa**l**e**m**e.
„ 21, 14 „ : pijoma**j**anga.
„ 22, 29 „ : kiglisiniarti**k**sangita.
„ 26, 6 „ : angerne**r**ilauĸtanginik.
„ 27, 1 „ : umiaĸ**t**or**t**u**k**saunivut.

Ausserdem wäre noch folgendes Unwichtigere in Bezug auf die Evangelien und Apostelgeschichte zu bemerken:

a.) Im Allgemeinen:

Durchgängig würde wol an sehr vielen Stellen statt tâva besser tagva zu gebrauchen sein, z. B. Luk. 11, 8. 24, 8. Mat. 6, 33 und oft sonst.

b.) Accente:

— Da das Wort nicht annûpoĸ sondern ánnúpoĸ lautet, so ist das Dehnungszeichen zu streichen z. B. Mat. 20, 24. Marĸ. 10, 22. 41. u. s. w.

— Ebenso hat der Anhang arsuk richtiger ein kurzes a (nur wo es mit einem andern a zusammentrifft, wie in unârsuk ist's lang). Darum ohne Dehnungszeichen: ermgusiarsuk z B. Mat. 20, 22. 23. 26, 27. 39. 42. Marĸ. 10, 38. 39. 14, 23. 36. Luk. 22, 17. 20. 42. Joh. 18, 11 und sonst.

— Dagegen ist der Superlativanhang nerôjoĸ mit Dehnungszeichen zu schreiben, z. B. Marĸ. 12, 28—30. Joh. 17 Ueberschrift. Ap. pin. 23, 4. 5 und sonst.

— Ferner im einzelnen lies: maggôlivlune, tagvanêtuk Mat. 27, 51. 61; tâva Mat. 21, 17. ikâĸ Mat. 7, 3. 4. u. s. w.

c.) k und ĸ.

Lies tâp**k**onunga Mat. 25, 14; **k**attimmavik Marĸ. 12, 35; sa**kk**unginik, sunaĸangito**k**ut, **k**ovijaumajut Luk. 11, 22. 24. 50; Nâle**k**amut Luk. 17, 5; serla**k** (oder læ**k**) Ap. pin. 14, 18.

Und alle Dualendungen mit k: ipu**k** Marĸ. 12, 42. aivu**k** Luk. 24, 13; neli**a**k Ap. pin. 1, 24. Luk. 5, 23. u. a. m.